ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Науково-дослідна частина
Наукове товариство студентів,
аспірантів, докторантів і молодих вчених

ЗБІРНИК

наукових праць студентів,
аспірантів і молодих вчених

«МОЛОДА НАУКА-2016»

Том І

«Історичні науки»
«Юридичні науки»
«Менеджмент і логістика»
«Соціологія, політологія»
«Філософія та релігія»
«Фізичні науки»

Запоріжжя
2016

УДК: 001 (066)
ББК: Ч215я4
М 754

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Фролов М.О. – ректор ЗНУ
Васильчук Г.М. – проректор з наукової роботи
Меняйло В.І. – начальник НДЧ
Багрійчук О.С. – заст. декана з наукової роботи фізичного фак-ту
Борисенко О.В. – провідний фахівець НДЧ
Ігнатуша О.М. – заст. декана з наукової роботи історичного фак-ту
Караулова С.І. – заст. декана з наукової роботи фак-ту фізичного виховання
Копійка В.В. – заст. декана з наукової роботи біологічного фак-ту
Краснокутський О.В. – заст. декана з наукової роботи фак-ту соціології та управління
Леонтьєва В.В. – заст. декана з наукової роботи математичного фак-ту
Лютіков П.С. – заст. декана з наукової роботи юридичного фак-ту
Макарова Т.М. – заст. декана з науково-методичної роботи Криворізького фак-ту
Мацегора І.Л. – заст. декана з наукової роботи філологічного фак-ту
Носик М.О. –заст. директора Економіко-правничого коледжу з наукової роботи
Олійник О.М. – заст. декана з наукової роботи фак-ту менеджменту
Пирогова К.М. – голова НТСАДМВ ЗНУ, заступник декана з наукової роботи фак-ту журналістики
Семенчук А.Б. – заст. декана з наукової роботи фак-ту іноземної філології
Ткалич М.Г. – заст. декана з наукової роботи фак-ту СПП
Шевченко Ю.О. – заст. декана з наукової роботи економічного фак-ту

Збірник укладено за результатами IX університетської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2016», що проходила 12-14 квітня 2016 року.

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2016» : у 4 т. / Запорізький національний університет. – Запоріжжя : ЗНУ, 2016. – Т.1. – 382 с.

УДК: 001 (066)
ББК: Ч215я4
М 754

©Запорізький національний університет, 2016
©Автори публікацій, 2016

СЕКЦІЯ «ІСТОРИЧНІ НАУКИ»

Абуладзе Інгрід
студентка 2 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Савчук Т.Г.

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ОЛЕНИ ТЕЛІГИ В ЕМІГРАНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

На тлі сучасного піднесення українського національного руху звернення до постаті талановитої поетеси, великої патріотки – Олени Іванівни Теліги є вельми актуальним. Її біографія, літературна, громадська діяльність знайшли висвітлення у багатьох наукових публікаціях. Менш вивченим залишається питання соціально-побутової адаптації О. Теліги в емігрантському середовищі.

Цінним джерелом для розгляду питання адаптації О. Теліги в еміграції стала її епістолярна спадщина [1]. Листи охоплюють період життя за кордоном з 1925 по 1939 рр.

Після поразки Української революції, батько О. Теліги (Іван Шовгенів – професор Київського політехнічного інституту, урядовець УНР) та старший брат (Андрій Шовгенів) вимушені були емігрувати, Олена ж з матір'ю та молодшим братом Сергієм залишаються в окупованому більшовиками Києві. І лише навесні 1922 р. їм вдається вибратися з радянської України – спочатку до Польщі, а вже у липні того ж року – до чеського міста Подєбради, де І. Шовгенів займав посаду ректора Української Господарської Академії, а сама Олена записалася на матуральні курси, щоб згодом вступити на історико-філологічний факультет Українського Педагогічного інституту ім. М. Драгоманова у Празі. Саме в Чехії О. Теліга одружується з М. Телігою та розпочинає свою літературну діяльність. З 1929 р. до 1939 р. подружжя проживало у Варшаві. У 1932–1933 рр. Теліги мешкали поблизу Варшави у с. Желязна Жондова.

У грудні 1939 р. Теліги переїхали до Кракова, де О. Теліга вступила до Організації українських націоналістів. 22 жовтня 1941 р. О. Теліга приїжджає до Києва, де розгортає активну громадську діяльність. 9 лютого 1942 р. Олену Іванівну було заарештовано, 22 лютого – розстріляно у Бабиному Яру [2].

О. Теліга виховувалася в інтелігентній родині. До 1920 р., власне, до 13-річного віку, життя О. Теліги було відносно легким та забезпеченим [1, с.75; 3].

Про високий рівень достатку та комфорту до еміграції свідчить і характеристика нею своїх обов'язків за кордоном: «Звичайно, я сама собі ось вже декілька років перу білизну, сама шорую підлогу» [1, с.76].

Проживання в Подєбрадах сама О. Теліга характеризує як «найкращий період», не зважаючи на те, що доводилося їсти «друге дешеве» і «ходити в дирявих черевиках та панчохах». Але для О. Теліги цей час виявився більш сприятливим, у порівнянні із проживанням під радянською владою [1, с.76].

З 1932 по 1933 рр. подружжя Теліг проживало в селі Желязна Жондова. Взимку ж через несприятливі для здоров'я О. Теліги умови – холод, відсутність грубки у помешканні, вона, залишаючи чоловіка в селі, переїздила до Варшави.

Інтелігентці О. Телізі важко було адаптуватися в селянському середовищі. Село вона характеризує, як «погане» та «вогке», яке шкодить її здоров'ю [1, с.76]. Скаржиться на одноманітність раціону харчування, на відсутність інфраструктури та антисанітарію: «Ти пишеш, що незадоволена своїм "селом". Я ж своє просто ненавиджу! Спека, пісок, мухи, комарі, клопи і хлопи, а натомісць нема ні річки, ні ванни. Довкола все хоріє на ріжні шлункові і прочі інфекційні хвороби, отже, приємного мало. Глибоко певна, що оскільки б Толстой пожив тут пару днів, то прокляв би всі свої ідеї "зближенія с народом"» [1, с.68].

Селян О. Теліга теж не жалує – описує їх як жадібних, не здатних до любові, схильних до жорстокості [1, с.77]. Проте О. Теліга не втрачала гідності і не вдавалася до відкритої неприязні.

О. Теліга неодноразово наголошувала на тому, що саме польське, тобто чуже для неї село, стало причиною нелюбові до селянства [1, с.77]. Проте, в описі своєї роботи на комуністичних городах ще в радянській Україні, О. Теліга йменує представниць українського села не інакше як «бабами, які були призвичаєні до такої роботи» [1, с.75].

Зневагу до сільського населення можна трактувати як внутрішнє відторгнення, несприйняття оточення ментально чужої категорії суспільства.

Взимку О. Теліга, мешкаючи у Варшаві, мала заробляти, працюючи періодично моделлю, переписувачкою старих книжок, намагаючись зберегти свій статус інтелігентки. Часом бувало, що задля заробітку подружжя йшло до кабаре – Михайло грав на бандурі, Олена танцювала під акомпанемент [4, с.381].

Таким чином, адаптація О. Теліги в емігрантському середовищі проходила вкрай тяжко. Незважаючи на втрату високого соціального статусу та забезпечених умов життя, О. Теліга намагалася зберегти статус інтелігентки, трималася освічених кіл. Ментальний, психологічний спротив не давав змиритися з нинішнім становищем та й став однією із причин повернення на Батьківщину.

Література

1. Теліга О. Листи. Спогади / Упорядник Н. Миронець. – К. : Вид-во ім. О. Теліги, 2004. – 400 с.
2. Червак Б. Олена Теліга: «Життя – це боротьба, а боротьба – це справжнє життя» / Богдан Червак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.istpravda.com.ua/articles/2011/07/21/46382/
3. Ананченко Т. Про життя Олени Теліги – легенди і факти / Тетяна Ананченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://storinka-m.kiev.ua/article.php?id=306
4. Клиновий Ю. Моїм синам, моїм приятелям : Статті й есеї / Ю. Клиновий. – Едмонтон ; Торонто : Об'єднання укр. письменників «Слово» в Канаді, 1981. – 616 с.

Алексєєнко Катерина
студентка 4 курсу історичного фак-ту
Наук. кер. : к.і.н., доц. Казакова О.М.

ПРОЯВИ СЕПАРАТИЗМУ У ШОТЛАНДІЇ ТА КАТАЛОНІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Актуальність питання полягає у швидких темпах розвитку сучасного політичного світу. Процеси глобалізації й антиглобалізації є основним тлом розгортання дипломатичних і економічних відносин країн світу.

У сучасній українській науці проблеми сепаратизму розглядаються переважно через призму побудови незалежної держави. Західні дослідники розглядають сепаратизм переважно у руслі концепції модернізації та глобалізації. Вивчення даної проблеми займаються такі дослідники: О.В. Картунова, А.І. Кіссе, І.О. Кресіну, В.А. Горенкіна, І.Г. Оніщенко.

На сучасному етапі світовий розвиток визначає дві основні суперечливі тенденції: з одного боку, глобалізація та інтеграція, а з іншого – локалізація і фрагментація, прагнення зберегти власну історичну й культурну спадщину, національну та регіональну ідентичність. На противагу «ліберальному націоналізму» виникають політичні і громадські організації, прихильники яких схильні до більш радикального вирішення національного питання – сепаратизму [1].

У Європі осередками етнічних конфліктів вже довгий час виступають території Іспанії та Великобританії. Питання появи власної держави актуальне для народів у цих країнах: басків, каталонців, шотландців, ірландців.

У розвитку сепаратистських тенденцій в Шотландії у XX столітті можна виділити такі етапи:

1) 1920-ті – 1934 роки – організація перших політичних «прошотландських» організацій. Створення Національної партії Шотландії.

2) 1997–1999 рр. – сепаратиські настрої в Шотландії набувають найбільшої популярності. Перемога на виборах до парламенту Національної партії Шотландії.

3) 2007–2014 рр. – перемога у парламентських виборах Національної партії Шотландії на чолі з Алексом Салмондом. Референдум 2014 р. з приводу виходу Шотландії зі складу Сполученого королівства Британії. За результатами референдуму – 55% виборців проголосували проти незалежності Шотландії [4].

Каталонія, навпаки, тяжіє до національного та культурного відділення. Роки заборони каталонської культури далися взнаки. Націоналісти поділилася на два табори – радикали і поміркована течія. Радикали менш організовані, але представляють більшу загрозу для безпеки Іспанії, на відміну від поміркованих, представлених, передусім, партіями парламенту.

У розвитку сепаратизму в Каталонії можна окреслити такі етапи:

1) 1936–1975-ті рр. – Режим Ф. Франко. Заборона каталонської мови і культури.

2) 1975–1979 рр. – Законотворчий етап. Формування демократичної конституції Королівства Іспанії.

3) 1979–2014 рр. – Прийняття Статуту Каталонії. Розширення прав автономії. Підготовка та проведення референдуму щодо незалежності Каталонії 2012 р. [2; 3].

Спільними рисами сепаратизму Шотландії і Каталонії є, по-перше, історична пам'ять незалежних народів, що під тиском історичних умов були приєднанні до більш могутніх сусідів; по-друге, економічний фактор – дані регіони мають багаті ресурси, що є ключовим для самостійності даних територій.

Різниця між ситуацією у Шотландії та Каталонії полягає у відношенні центральної влади до бажання регіонів. Шотландії вдалося дійти компромісу у деяких аспектах регулювання питання. Відокремлення знаходиться під контролем британського уряду. Офіційна Британія визнає прагнення Шотландії до незалежності обґрунтованим. Натомість в Каталонії більш гостріші протиріччя з Мадридом. Сепаратизм у Каталонії набуває екстреміських виявлень.

Як показують прогнози, результати референдумів не поставили крапку у питанні здобуття незалежності для цих територій. Проблема назрівала роками і досі є головним об'єктом політичних ігр правлячих кіл.

Ймовірність незалежності буде залишатися під питанням через геополітичну економічну та політичну нестабільність. Дані території міцно повязані з Єврозоною торговельними, транспортними, політичними зобов'язаннями.

Література

1. Алтавил Фарис Али Хасан. Национальный вопрос и основные способы его разрешения. Межнациональные конфликты и сепаратизм / Алтавил Фарис Али Хасан // Сборник научных работ VII Международной научно-практической интернет-конференции «Общество и политика». – 2014. – № 3. – С. 107–123.

2. Кирчанов М.В. Основные проблемы развития каталонского национализма / М.В. Кирчанов // Общество. Политика. Экономика. Право. – 2011. – № 1. – С. 33–37.

3. Ключник Р. Сепаратизм як світова мегатенденція сучасності / Р. Ключник // Політичний менеджмент. – 2011. – № 6. – С. 120–128.

4. Кучик О.П. Етнополітичний конфлікт в Шотландії: історія і сучасний стан / О.П. Кучик, Н.О. Чабан // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Вип. 101. – Ч. І. – С. 31–37.

Андрієвська Валерія
студентка 2 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: д.і.н., проф. Ігнатуша О.М.

ЛИСТІВКИ-ПЛАКАТИ ЯК ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ ОУН-УПА

В умовах сучасної соціально-політичної ситуації підсилюється інтерес до історії України, особливо до сторінок, що трактувалися вороже зі сторони радянської влади. Плакат – це джерело пропаганди у кожній країні світу, простий та дієвий спосіб донесення суспільству політичних вимог та програм. Простота, зрозумілість навіть для малограмотних громадян – основні риси плакату. Листівки-плакати ОУН-УПА досліджувалися недостатньо, що спонукає до більш детального розгляду даної проблематики та визначити, чи був даний вид пропаганди ефективним у діяльності цих організацій.

Об'єкт дослідження: плакатне мистецтво як джерело з історії визвольного руху ОУН-УПА.

Предмет дослідження: агітаційні листівки-плакати та гравюри визвольних організацій ОУН-УПА.

Дана проблематика мало досліджена. Окремі спроби описати плакатне мистецтво ОУН-УПА присутні в роботі О. Стасюк [5].

На жаль, історія зберегла для нас мало імен митців, які творили агітаційні матеріали для підпільного визвольного руху. Одним з таких діячів був Ніл Хасевич. Він є найбільш відомим художником, що залишив після себе багато учнів, про яких нам відомі лише псевдо. Низка праць присвячені його біографії, проте узагальнюючих праць з плакатного мистецтва обмаль.

Агітаційні листівки-плакати ОУН-УПА були розраховані на усі верстви українського населення і в простій, часто жартівливій, формі доносили людям інформацію. Особливістю листівок-плакатів були їх відносно малі розміри. Н. Хасевич та його учні вміли симетрично та пропорційно передати елементи зображень і написів на відносно малих розмірах, працюючи в тяжких умовах підпілля, браку поліграфічних засобів. Н. Хасевич був неперевершеним майстром шрифту, його шрифти були індивідуальної розробки. Слідуючи за канонами жанру, автори не боялися вносити у плакатне мистецтво щось нове, що гармонійно поєднувалось у композиції творів. Працювали з дереворитом, наносячи фарбу на кліше, вирізане з дерева.

Перебуваючи багато років у підпіллі УПА, Н. Хасевич і його сподвижники черпали сюжети для плакатів з повстанського побуту, харизматичних повстанців, героїчних епізодів з історії України і комбінували з політичними вимогами визвольного руху.

Основні теми плакатів організацій ОУН-УПА – це агітація проти системи колгоспів, проти радянської влади, заклики до побудови української незалежної соборної держави, зображення воїнів ОУН-УПА як борців за українську державу та заклики приєднуватися до повстанців (див. малюнки 1-4) [1, с.51; 2]. Тематичну спрямованість плакатів підкреслюють назви їхніх серій: «Кличі ОУН», «За Українську Самостійну Соборну Державу», «Волинь у боротьбі».

На переконання діячів підпілля, саме радянська влада становила найбільшу небезпеку для народу. Серед пріоритетних тем була антирадянська пропаганда та агітація проти системи колгоспів. Антиколгоспна пропаганда була спрямована на те, щоб залучити до підтримки національно-визвольного руху якнайширші верстви селян, які були основним джерелом поповнення рядів ОУН-УПА, основними інформаторами та поставниками продовольства.

Наведені нижче зображення листівок-плакатів показують конкретні форми реалізації ідей ОУН-УПА за допомогою кліше – дереворити.

Мал. № 1. «Людей у ярма запрягли»

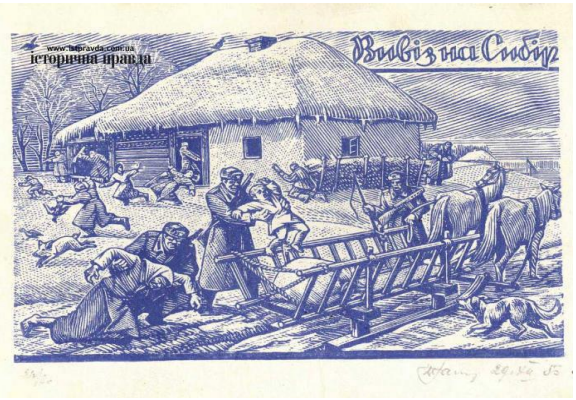

Мал. № 2. «Вивіз на Сибір»

Листівка-плакат № 1 (1949 р.; 44х50) – яскравий приклад антиколгоспної агітації. У центрі – родина – «від малого до великого», як уособлення країни, що змушена натужно тягнути колективного плуга, керованого погоничем з написом «ВКП(б)». Підпис під малюнком не залишає сумніву у підневільному становищі селян, які після тотальної – «суцільної» – колективізації опинилися на становищі робочої худоби.

Плакат № 2 (1950 р.) показує типову долю українських сімей, що зазнали радянського свавілля. За статистикою понад 36 тис. осіб було депортовано із Західної України лише за період 1944–1946 рр. [3]. І кількість їх невпинно зростала. Маючи інформацію про жахливі умови життя співвітчизників у таборах, у Сибіру, повстанці застерігали, що кожен може стати черговою жертвою подібних депортацій і репресій. Вони закликали не довірятися цій владі і виступати проти неї.

Мал. № 3. «Ми стали волі на сторожі» (фрагмент)

Мал. № 4 «За Українську Самостійну Соборну Державу»

Зображення № 3 (1948 р.; 38х40) із серії «Волинь у боротьбі» показує форму спротиву радянській владі – збройного опору, партизанської боротьби, переконує у масовості антирадянського руху.

Зображення № 4 (68х120) концентрує увагу на УПА та її головній меті – УССД – Українській Самостійній Соборній Державі, яка була головною ціллю боротьби [4]. Ця ціль, як стверджує митець, була варта найбільших зусиль і жертовності, збройної боротьби. УССД – ця абревіатура, що виразно прочитується у центральній частині плаката, на символічному полотні прапора – була і мала бути, за задумом автора, знаною, упізнаною кожним, хто мав хоча б елементарні навички читанням. На задньому плані зображення бачимо прапор із символом організації ОУН. Цим плакатом автор прагнув показати головну і визначальну роль ОУН-УПА у здобутті Української Держави та донести цю ідею до широких суспільних верств.

Як бачимо, апелювання до найболючіших тем тогочасного українського суспільства, високохудожня майстерність зображення, простота, зрозумілість вимог перетворювали листівку-плакат ОУН-УПА на форму ефективної зброї у антирадянській боротьбі.

Література

1. Графіка в бункрах УПА. Альбом дерев'оритів виконаних в Україні в роках 1957–1950 мистця українського підпілля Ніла Хасевича – «Бей-Зота» та його учнів. – Філадельфія : Пролог, 1952. – 71 с.
2. Дерев'яний І. Агітація і пропаганда УПА : плакати, листівки та облігації. [Електронний ресурс] / Ігор Дерев'яний // Українська правда, Історична правда. – Режим доступу : http://www.istpravda.com.ua/artefacts/2011/03/7/29826/#2 – Заголовок з екрану. – Дата доступу: 29.02.2016.
3. Депортації [Електронний ресурс] // Територія терору – Режим доступу : http://territoryterror.org.ua/uk/history/1945-1953/deportations/ – Заголовок з екрану. Дата доступу : 29.02.2016.
4. Рамзенко В. Чому ми за Українську Самостійну Соборну Державу / Всеволод Рамзенко // Літопис Української Повстанської Армії. Т. 10. – Торонто; Львів, 2011. – С.116–136.
5. Стасюк О. Видавничо-пропагандивна діяльність ОУН (1941–1953 рр.) / Олександра Стасюк. – Львів, 2006. – 384 с.

Бараннік Анатолій
аспірант фак-ту історичної освіти
НПУ ім. М.П. Драгоманова
Наук. кер.: к.і.н., проф. Іванова Л.Г.

ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ НА ЗЕМЛЮ У ВНУТРІШНІХ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ НОВОЇ СІЧІ (1734-1775 рр.)

Питання землі та земельної власності в економічному розвитку ранньомодерних суспільств є вкрай важливим з огляду на те, що саме вона була основним господарським активом. Тому не дивно, що в житті запорозької громади періоду Нової Січі (1734–1775 рр.) земельне питання займало чільне місце як у внутрішніх, так і в зовнішніх відносинах. Земля – як основний економічний ресурс Запорожжя, породжувала дуже багато проблем, особливо у зв'язку з колонізаційними планами і політикою Російської імперії у цьому регіоні. Політиці останньої сприяло як військово-політична перевага, так й економічні засоби тиску на Січ. До того ж, існувала й велика проблема юридичного оформлення запорозьких володінь, адже архів старої Чортомлинської Січі ймовірно був знищений 1709-го року, тож підтверджувати свої давні права на землеволодіння запорожці змушені були, спираючись на копії королівських й гетьманських розпоряджень, які російська влада не завжди брала до уваги. Зрештою, як покажуть події 1740–1750-х рр., офіційна імперська влада, реалізуючи свої наміри, досить часто не зважала навіть й на свої власні гарантії недоторканості запорозьких вольностей.

Традиційно на Запоріжжі періоду Нової Січі земля вважалася власністю всього Війська. З цього виходило, що гарантовані права на землю були закріплені за козацькою верствою Нової Січі. Проте, як відомо з архівних документів та історичних праць, повноправними «громадянми» Запорозької Січі вважалися лише нежонаті козаки, а таких було, як свідчать дані військових кампаній 1735–1739 рр. та 1768–1774 рр. та рапортів К. Розумовському, не більше 15 тисяч [6], ще приблизно ж стільки було й козаків-господарів («гніздюків»), у той час як загалом населення земель Нової Січі становило близько 100 тис. осіб [1, с.124]. Тому в цій праці ми дослідимо особливості землерозподілу на Запорожжі періоду Нової Січі та спробуємо прояснити особливості приватної земельної власності на Запоріжжі періоду Нової Січі.

Питання розподілу землі на Запоріжжі часів Нової Січі в історіографії розглядалося дотично, в контексті загального економічного огляду Запорозької Січі. Серед дослідників,

які займалися цим питанням, варто назвати таких істориків, як А. Скальковський [5], Д. Яворницький [7, 8], В. Голобуцький [1, 2], О. Олійник [4] та ін.

Як свідчать документи та нечисленні записи спогадів запорожців, первинно практика землерозподілу на Запоріжжі не мала чітко вираженого юридичного аспекту і базувалася на принципі стихійної займанщини [4, с.65]. Пізніше ситуація дещо змінюється, адже після оформлення державницьких інституцій запорожців у формі Коша та паланкової старшини, останні пробують встановити контроль Січі над землею Війська. Проте, формально, ситуація не змінюється навіть в останні роки існування Січі, правом землеволодіння на територіях Вольностей мав змогу користуватися будь-хто – козак чи посполитий, але тільки за умови одержання відповідного дозволу в кошової чи паланкової адміністрації. Колишній запорожець Іван Розсолода (Недоступ) так це описував: «*Земля була у ихъ вільна, обтова, степівъ не ділили: де хто оббере собі місто, де кому охота припаде, там і сіда. Ты живеш тамъ, тамъ и владій. Копай собі землянку, заводь худобину яку та й кочуй, тілько уже звись не лицарем, а сиднем, або гніздюкомъ, гречкосієм»* [7, с.502]. Вважаємо, що в дійсності ситуація виглядала менш ідилічно й геть не кожен міг собі дозволити володіти землею на Запоріжжі. Адже це потребувало суттєвих фінансових і матеріальних ресурсів для заснування зимівника – основної господарської одиниці Запоріжжя та на давання «ралець» чи «презентів» [2, с.169] кошовій і паланковій старшині (останні видавали «білети» на землеволодіння тою чи іншою ділянкою).

Проголошення Кошем території Запоріжжя власністю Війська, тобто встановлення контролю ним над земельним ресурсом краю, мало наслідком юридичне оформлення приватної власності на землю. Це відбувалось таким чином: Кіш (або паланковий полковник) видавав дозвіл на заснування зимівника на тій чи іншій ділянці землі, згідно з цим дозволом, власник мав право продавати, дарувати чи передавати у спадок свій зимівник. Оскільки зимівник був невід'ємним від землі, на якій розташовувався [2, с.169], то фактично земельна ділянка перетворювалася на приватну власність з усіма відповідними наслідками, підтвердженими документально. Так, про існування приватного (по-суті – незалежного від Коша) землеволодіння свідчить інформація про купівлю-продаж і передачу у спадок земельних ділянок, лісів та, власне, зимівників, котрі знаходились на території Війська Запорозького Низового. Відомості про ці операції маємо ще з 1615 року [4, с.63-64]. А в часи власне Нової Січі чи не найяскравішим прикладом можна вважати продаж миргородським полковником Капністом у 1740 р. особистого зимівника запорозькому старшині М. Рудю [3, с.515]. При цьому особистий зимівник Капниста знаходився на річці Нижня Терса (Самарська паланка), тобто майже в центрі запорозьких Вольностей.

Загалом, такий стан речей певно був вигідним як мешканцям запорозького краю, так і січовій адміністрації, адже перші одержували юридичне підтвердження своїх прав на землю, а другі – одержували можливість контролювати земельні ресурси і збирати «подимне». Як наслідок, на Запоріжжі в часи Нової Січі відбувався процес своєрідної приватизації землі.

Література

1. Голобуцкий В.А. Черноморское казачество / В.А. Голобуцкий. – К. : Политиздат, 1956. – 414 с.
2. Голобуцький В.О. Запорізька січ в останні роки свого існування (1734–1775 рр.) / В.О. Голобуцький. – Дніпропетровськ : Січ, 2004. – 420 с.
3. Материалы для историко-статистического описания Екатеринославской епархии. Ч. 1-2. – Екатеринослав, 1880. – 575 с.
4. Олійник О.Л. Запорозький зимівник часів Нової Січі (1734-1775) / О.Л. Олійник. – Запоріжжя : Дике Поле, 2005. – 256 с.
5. Скальковський А.О. Історія Нової Січі, або останнього Коша Запорозького : историческая литература / А.О. Скальковський. – Дніпропетровськ : Січ, 2003. – 678 с.
6. Шпитальов Г. Г. Населення Запорозьких Вольностей у воєнній організації Нової Січі. 1734 – 1775 рр. [Електронний ресурс] / Г.Г. Шпитальов // Нова Січ: інтернет-портал. – Режим доступу : http://novasich.org.ua/index.php?go=News&in=view&id=8985

7. Эварницкий Д. Жызнь запорожскихъ козаковъ по раз сказу современника-очевидца // Киевская старина. – 1883. – № 11. – С. 497–510.
8. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків: У 3 т. – К. : Наукова думка, 1990. – Т.1.–557 с.

Боцвін Сергій
студент магістратури історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., проф. Давлєтов О.Р.

РОЛЬ АВІАЦІЇ НА ЗАХІДНОМУ ФРОНТІ У 1939–1940 рр.: ІСТОРІОГРАФІЧНІ ВЕКТОРИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Актуальність теми статті полягає в неоднозначному трактуванні подій істориками та дослідниками з різних країн, у недостатньому опрацюванні джерельних матеріалів та різноманітних відомостей з даного питання на науковому рівні у історичних роботах вітчизняних істориків. Метою статті є стислий аналіз досліджень, присвячених повітряній війні у 1940 році на Західному фронті Другої світової війни.

Лейтмотивом усіх радянських наукових досліджень, присвячених кампанії 1939–1940 рр., була теза про те, що Вермахт здобув легку і майже безкровну перемогу, а опір з боку союзних армій був слабким та нетривалим. Як приклад такого підходу – робота Д. Проектора [2]. На жаль, після розпаду СРСР ситуація суттєво не змінилася. Нечисленні журнальні публікації описують лише окремо взяті аспекти протистояння у повітрі. І досі немає великих робіт, присвячених повітряним боям на західному фронті.

Що стосується досліджень істориків західних країн, то тут слід вказати що історики Німеччини, Нідерландів, Франції, Великобританії та США внесли свій вклад. Так, якщо поглянути на роботи німецьких істориків, то перш за все слід відмітити Кайюса Беккера зі своєю роботою «Щоденники Люфтваффе». У ній декілька розділів присвячені саме атакам на цілі у Бельгії та Голландії, а також детально розписана атака Роттердама та все, що їй передувало [1, с.150-198]. Ще однією ґрунтовною роботою стала праця історика з НДР Олафа Ґролера – «Історія війни у повітрі 1910–1980». У цій фундаментальній науковій роботі вперше було надано документальне обґрунтування великих німецьких втрат у небі Голландії, з розписом втрат за підрозділами та за часом [9, s.246].

З нідерландських істориків слід виділити два напрями. Перший – історики, які використовують здебільшого свої матеріали, мемуари тощо і не надто переймаються об'єктивністю своїх досліджень. Яскравий представник напряму – Еппо Бронжерс, у своїй книзі автор розписав втрати Люфтваффе над Нідерландами [4]. Представники другого напряму є більш об'єктивними і проводять більш ґрунтовну дослідницьку роботу, представник цього напряму – Аллерт Гусенс зі своєю роботою про ППО Нідерландів [8].

Англійські та американські історики зробили найбільший внесок. Найяскравіший автор – це Пітер Корнуелл, що у своїй роботі [5] вперше і найповніше вказав втрати з обох сторін з приписками щодо місця втрати, причини падіння та обставини повітряного бою, назвав підрозділ, до якого був приписаний той чи інший літак, іноді вказана подальша доля пілотів та бортовий код літака. Також слід згадати і Пітера Бішопа з його роботою [3], присвяченою хронікальному відтворенню «Битви за Англію».

Французькі автори теж внесли свій вклад, відобразивши в своїх працях як стан французької авіації перед війною, так і проаналізувавши причини нищівної поразки французьких ВПС. З французьких істориків слід виділити Патріка Факона [6] та Філіпа Гаро [7].

Поміж історичних досліджень слід враховувати і численні мемуарні свідоцтва, а також джерела (мапи, бойові розпорядження) тощо. Резюмуючи, можна сказати що найповніші та найдетальніші дослідження, позбавлені ідеологічного впливу та побудовані на принципах об'єктивності, створені істориками західноєвропейських країн.

Література
1. Беккер К. Военные дневники люфтваффе. Хроника боевых действий германских ВВС во Второй мировой войне / К. Беккер ; пер. с нем. А. Цыпленкова. – М. : Центрполиграф, 2004. – 608 с.
2. Проэктор Д.М. Блицкриг в Европе: Война на Западе / Д.М. Проэктор. – М. : АСТ, 2004. – 537 с.
3. Bishop P. Battle of Britain: A day-to-day chronicle, 10 July – 31 October 1940 / P. Bishop. – Quercus, 2009. – 384 p.
4. Brongers E.H. De gebroken vleugel van de Duitse adelaar / E.H. Brongers. – Rijswijk : Gemeentearchief Rijswijk, 2010. – 124 p.
5. Cornwell P.D. The Battle of France – Then and Now / P.D. Cornwell. – Battle of Britain International Limited, 2007. – 592 p.
6. Facon P. Batailles dans le ciel de France : Mai – Juin 1940 / P. Facon. – Pascal Galodé Editions, 2010. – 240 p.
7. Garraud Ph. L'action de l'armée de l'air en 1939 –1940 : facteurs structurels et conjoncturels d'une défaite / Ph. Garraud // Guerres mondiales et conflits contemporains. – 2001. – p. 7–31.
8. Goossens A.M.A. De luchtverdediging in de Grebbelinie bij Rhenen en Wageningen tijdens de meidagen van 1940 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.grebbeberg.nl/uploads/downloads/luchtmacht_en_luchtafweer_v11_200212.pdf. (Дата звернення 16.02.2016). – Назва з титулу екрану
9. Groehler O. Geschichte des Luftkriegs 1910 bis 1980 / O. Groehler. – Berlin : Militärverlag der Deitschen Demokratischen Republik, 1985. – 743 s.

Бугаєнко Юлія
студентка 2 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: д.і.н., проф. Ігнатуша О.М.

ДЖЕРЕЛА З ВИВЧЕННЯ ГОЛОДОМОРУ 1932–1933 рр. НА ТЕРИТОРІЇ ВІЛЬНЯНСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вивчення подій Голодомору на регіональному рівні, зокрема – на прикладі Вільнянського (у 1932–1933 рр. – Софіївського) району Запорізької області, – дає змогу конкретизувати зміст цієї загальнонаціональної трагедії, визначити її прояви та наслідки для Вільнянського краю.

Об'єктом даної роботи є Голодомор 1932–1933 рр.

Предметом виступають основні джерела з вивчення Голодомору 1932–1933 рр. у Вільнянському краї.

Метою даної роботи є дослідження та характеристика джерел з вивчення Голодомору 1932–1933рр.

Виходячи із поставленої мети, необхідно вирішити наступні дослідницькі завдання: 1) дати характеристику та класифікувати джерела з вивчення геноциду; 2) охарактеризувати опубліковані та неопубліковані джерела; 3) визначити ступінь інформативності джерел.

Зазначена сторінка історії привертає увагу дослідників. Українські науковці – С. Кульчицький, Ф. Турченко, А. Бахтін, М. Шитюк, В. Марочко та ін. – обґрунтовано доводять, що Голодомор 1932–1933 рр. в Україні був результатом спланованих заходів та виступив одночасно інструментом знищення «середняків». Позиція українських науковців збігається з точкою зору закордонних авторів, праці яких було опубліковано впродовж 1940–1980-х рр. Зокрема, Л. Копєлєв, П. Григоренко, В. Кравченко висловили думку, що процес, який почався зі створення колгоспів та розкуркулення перейшов у примусове вилучення харчових запасів, завершився виснаженням та голодною смертю мільйонів селян.

Значний внесок у розвиток досліджень щодо перебігу та наслідків Голодомору для території Вільнянського району зробив місцевий дослідник В. Воловоденко [1], який

неодноразово висвітлював дану тему у газеті «Дніпровські вогні», спираючись на свідчення очевидців.

Цікаві джерела залучені у статтях місцевих дослідників – С. Довбні, В. Зарецької, Ю. Кіясь, А. Рекубрацького, Т. Гриценко. Вони дають загальну характеристику Голодомору у Вільнянському краї та містять фрагменти розповідей очевидців.

Багато джерел було вивчено та опубліковано.

При розгляді опублікованих джерел неможливо оминути «Національну книгу пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні». У цій книзі зібрана інформація різного типу. Вона містить список колгоспів (населених пунктів, сільських рад) Вільнянського району, що заносилися на «чорні дошки» у 1932–1933 рр. Наведено перелік населених пунктів з відомостями про збереженість актових записів про смерть у 1932–1933 рр. Його доповнюють свідчення про територіальну належність населених пунктів, їх нинішню назву та період, за який збережено записи [3, с.90–99, 852–857].

Звичайно, найціннішими є розповіді очевидців тих часів, оскільки вони дають уявлення не тільки про перебіг розкуркулення та масові вимирання людей від голоду. Завдяки розповідям свідків ми можемо уявити та проаналізувати атмосферу, що панувала у тогочасному суспільстві.

Особливо важливими для вивчення є матеріали Вільнянського районного краєзнавчого музею, які неодноразово публікувалися у місцевих ЗМІ [2]. Головним чином, це свідчення очевидців тих часів, що містять описи вилучення майна та продуктів харчування у так званих «куркулів» або ж «середняків» та заяви громадян різних прошарків із проханням зняти чи зменшити розмір покладених на них податків.

Неабияку цінність при вивченні геноциду як на території всієї України, так і у конкретних її регіонах мають документальні джерела. Переважна їх більшість неопублікована. У фондах Державного архіву Запорізької області виявлені заяви громадян із різних прошарків населення зі зверненням до Софіївської сільради з проханням зняти чи зменшити розмір накладених податків з м'ясо- та хлібозаготівель і про голодування. У фондах Вільнянського районного краєзнавчого музею зберігається доповідь голови окрвиконкому від 15 лютого 1930 р., яка описує передумови виникнення Голодомору – насильницьку колективізацію. У документі читаємо: «... маємо цілий ряд фактів, коли розкуркулення застосовується і до середняка, і навіть до бідноти, коли у роботі з організації колгоспів застосовуються адміністративні заходи, залякування висилкою на Соловки...» (*з російської – Ю.Б.*) [2]. Відомості подібного характеру можна знайти також у фондах Державного архіву Запорізької області.

Величезну цінність для дослідника теми Голодомору на території Вільнянського краю несе неопублікована частка наративів. Варто виокремити спогади багатьох свідків подій 1932–1933 рр., які зберігаються у архівних фондах Вільнянського районного краєзнавчого музею та є відкритими для доступу громадян.

Джерел з вивчення Голодомору 1932–1933 рр. багато і усі вони є різноплановими. Цінну інформацію щодо проблем голоду на Україні можна знайти у розповідях людей, що жили за тих часів, в офіційних державних документах та постановах, у періодичній пресі та у наративних джерелах. Усі вони є важливими для вивчення проблемних аспектів геноциду, адже висвітлюють Голодомор з абсолютно різних боків і характеризують його не тільки як історичне явище, але й як трагедію для всього українського народу.

Література

1. Воловоденко В. Забуттю не підлягає / В. Воловоденко // Дніпровські вогні. – 2006. – 25 листопада.

2. Матеріали Вільнянського районного краєзнавчого музею. 1933-й: жнива скорботи // Дніпровська вогні. – 2003. – 30 липня.

3. Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні. Запорізька область / [відповід. за вип. О.М. Лазутін ; Укр. ін-т нац. пам'яті; Запоріз. обл. держ. адміністрація]. – Запоріжжя : Дике Поле, 2008. – 1080 с.

Грузова Тетяна
студентка 4 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: д.і.н., проф. Ігнатуша О.М.

ЦЕРКВА І ВІЙНА НА ДОНБАСІ: СЛОВА ТА ДІЇ (2014–2016 рр.)

Україна не перше століття доводить право на своє існування. Відстоявши незалежність у 1991 році, вона будувала державу, обтяжена тягарями і стереотипами радянського та російського спадку. 2013 рік став переломним у нашій історії. Підписання договору з ЄС давало б нам великі перспективи, а що головніше, так це відхід від російських забаганок і постійних поступок. Упущення цього моменту, відкрита проросійська налаштованість попередньої влади призвела до жахливих наслідків – кровопролиття на Майдані, анексії Автономної Республіки Крим та війни на Донбасі. Помітну роль у відстоюванні прав українців на Євромайдані відіграла церква, яка не тільки словом, а й ділом допомагала народові вистояти. Та чи така ж вона активна у сьогоднішніх умовах війни?

На даний момент ґрунтовних матеріалів з даного питання ще немає. Основою для написання нашої статті стали обнародувані позиції церков та публікації в засобах масової інформації.

Головна мета, яку ми поставили перед собою, це перш за все зрозуміти ставлення церков до даної проблеми, які оцінки вони їй дають, та які шляхи виходу пропонують.

Українська православна церква Київського Патріархату (УПЦ КП) від самого початку слідкує за подіями і активно висловлює свою точку зору. У травні 2015 р. Патріарх Філарет, освячуючи Стіну пам'яті загиблих українських героїв у війні на Донбасі, чітко дав зрозуміти позицію церкви щодо жахливих подій, які охопили країну. Він заявив: «Нехай агресори тремтять від гніву Божого, який гряде на них за їхню брехню». Владика додав, що вірить у перемогу: «Віримо тому, що за нами правда, а де правда – там Бог, а де Бог – там перемога» [1]. УПЦ КП вважає, що гарантом перемоги стали наші солдати, що віддали свої життя за мир і цілісність держави.

Окрім заяв, церква підтверджує їх діями, зокрема, відділ соціального служіння УПЦ КП надав благодійну допомогу лікарні міста Волновахи. Про це повідомляє отець Сергій (Горобцов), який також є переселенцем з Донбасу. Значну допомогу було передано бійцям Слов'янська, Горлівки, Дебальцеве у 2014 р., зокрема – медикаменти, продукти харчування, Краматорська у 2015 р. – три автомобілі, тепловізори, біноклі, нагрівальні апарати для обігріву солдат, форма, різноманітні інструменти. Окрім цього було передано молитовники, натільні хрестики та літературу [2]. У 2014 р., даючи інтерв'ю «Українським новинам», Патріарх Філарет зазначив, що за цей рік було відправлено 5 тис. тон допомоги та перераховано 2 млн. гривень, без урахування допомоги парафій по всій території України. У лютому 2016 р. Київський патріархат відправив до зони бойових дій ще близько тони консервів, а також медикаменти.

Глава Української Греко-Католицької церкви (УГКЦ) Святослав Шевчук обурений подіями, що відбуваються в Україні, написав листа Папі, в котрому з болем і смутком розповів про те, що відбувається на Донбасі, які страждання оповили українців. Лист переповнений емоціями: «…люди волають. Волають до неба, благаючи справедливості, благають миру…». На думку глави, Україна переможе лише тоді, коли матиме міжнародну підтримку. Підписану 12 лютого Папою Римським Франциском і Патріархом Московським і всієї Русі Кирилом декларацію, глава охарактеризував так: «Створюється враження, що Московська патріархія або вперто не зізнається, що є стороною конфлікту …, або звертається, насамперед, до свого сумління…» [3]. Можна сказати, що ця декларація замилює очі, так як події в Україні несуть під собою елемент не військового вторгнення, а громадянського конфлікту.

Парафії УГКЦ допомагають родинам переселенців, приносять гроші, продукти, речі, в'яжуть шкарпетки для бійців. Отець Любомир Яворський зазначає, що з допомогою пожертвувань церква закупила спальні мішки, термобілизну, форму та берці, прилади для

освітлення і джерела живлення [4]. Від початку бойових дій було створено благодійний фонд «Мирне небо».

Іншу позицію зайняв глава Української Православної Церкви (УПЦ), що знаходиться у віданні Московського патріархату, митрополит Онуфрій. Він заявив, що Україна сама винна у тому, що відбувається. Він обурений висловами на адресу очолюваної ним церкви: «…Я не розумію людей, які кажуть, що ми сепаратисти. Якщо ми сепаратисти, то хто ж вони тоді? Якщо вони поділили Україну? Довели до такого стану, що і Крим відпав, і Схід дихає на ладан. А ми все робимо, щоб зберегти цілісність України» [5]. У зверненні Священного Синоду до народу України (24 червня 2015 р.) проводиться думка, що твердження про непатріотичну позицію УПЦ є «проявом популізму» [6].

Маємо зауважити, що УПЦ надала значну гуманітарну допомогу населенню зони АТО. Митрополит Онуфрій зазначив, що 2014 р. до зони бойових дій було направлено 850 тон допомоги, загальна вартість котрої сягає 12,5 млн. грн., у 2015 р. – 3 850 тон на суму близько 33,7 млн. грн. [7]. При єпархіях відкрито реабілітаційні центри, котрі зможуть психологічно і підтримати населення. Місія «Милосердя без кордонів» відправляє необхідні для життя речі: дитяче харчування, воду, засоби гігієни, ліки, одяг, загалом, все чого потребують люди, а також, грошову допомогу.

Українська Автокефальна Православна Церква (УАПЦ) також не стоїть осторонь у складній ситуації. Предстоятель УАПЦ митрополит Макарій (Малетич) неодноразово бував у зоні бойових дій. У 2015 р. він з гуманітарною місією відвідав м. Артемівськ, Слов'янськ та блок-пости на передовій. 2016 р. він поїхав до Луганська, де підтримав воїнів молитвою та допомогою (їжа, одяг, медикаменти), а також до Слов'янська, де провів богослужіння та підкреслив, що Донбас є невід'ємною частиною нашої Батьківщини [8]. Священики УАПЦ неодноразово здавали кров для постраждалих в АТО.

Допомогу переселенцям і воїнам АТО надають інші церковні організації, зокрема мусульманські, які годують нужденних, збирають для них речі.

Отож, церква не покинула своїх співвітчизників на призволяще, активна допомога у будь-яких варіаціях рятує багатьох. Різні підходи і бачення того, що відбувається, не заважають церкві і її представникам допомагати нужденним та лікувати молитвою.

Література

1. Патріарх Філарет освятив Стіну пам'яті загиблих на Донбасі українських воїнів [Електронний ресурс]. – Режим доступу –http://www.cerkva.info/ru/news/patriarkh/6908-svyatiyshyy-patriarkh-filaret-osvyatyv-stinu-pamqyati-zahyblykh-ukrayinskykh-voyiniv-na-donbasi.html
2. Для воїнів АТО і мешканців Краматорська доправили чергову партію допомоги [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://www.cerkva.info/uk/news/visti/6950-dopomogaato.html
3. Лідер УГКЦ - патріарху Кирилу: займіться не «російським світом», а встановленням контролю над кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://ukr.obozrevatel.com/politics/51320-lider-ugkts-patriarhu-kirilu-zajmitsya-ne-russkim-mirom-a-vstanovlennyam-kontrolyu-nad-kordonom.htm
4. В УГКЦ розповіли, як Церква допомагає військовим і вимушеним переселенцям [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://news.ugcc.ua/news/v_ugkts_rozpovili_yak_tserkva_dopomagaie_viyskovim_i_vimushenim_pereselentsyam_74166.html
5. Глава УПЦ МП Онуфрій звинувачує Україну у втраті Криму і Донбасу [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://expres.ua/news/2016/01/08/168002-glava-upc-mp-onufriy-zvynuvachuye-ukrayinu-vtrati-krymu-donbasu
6. Звернення Священного Синоду УПЦ до народу України з нагоди святкування 1000-річчя преставлення святого рівноапостольного великого князя Володимира [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://news.church.ua/2015/06/24/zvernennya-svyashhennogo-sinodu-upc-do-

narodu-ukrajini-z-nagodi-svyatkuvannya-1000-richchya-prstavlennya-svyatogo-rivnoapostolnogo-velikogo-knyazya-volodimira/
7. Синодальний інформаційно-просвітницький відділ УПЦ [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://news.church.ua/2016/02/04/blazhennishij-mitropolit-onufrij-rozpoviv-pro-gumanitarnu-dopomogu-cerkvi-mirnomu-naselennyu-dobasu-ta-ukrajinskim-vijskovim/
8. Предстоятель УАПЦ відвідав воїнів АТО [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://risu.org.ua/ua/index/all_news/community/religion_and_society/62232/

Данилюк Людмила
студентка 3 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Білівненко С.М.

РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ НІМЕЦЬКИХ ТА МЕНОНІТСЬКИХ КОЛОНІЙ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ. НА ТЕРИТОРІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО КРАЮ

На сучасному етапі інтеграції України в європейський економічний простір та наближення її до євростандартів, виняткового значення набуває дослідження історичного досвіду інтеграції менонітів і німецьких колоністів в економіку Запорізького краю в другій половині XIX – на початку XX століть.

Мета статті – визначити роль і місце німецьких та менонітських колоністів в розвитку промислового потенціалу Запорізького краю.

Дану тему розробляли у своїх працях Н.В. Венгер, Ю.В. Мосаєв, М.В. Романюк [1–4].

Прибувши з Пруссії наприкінці XVIII – в першій третині XIX ст., німецькі та менонітські переселенці потрапили в аграрний регіон, почали займатися сільським господарством. З 20-х рр. XIX ст. всю сільгосптехніку (плуги, культиватори, сівалки, жатки, віялки, молотарки) колоністи завозили з Німеччини. Згодом колоністи почали відкривати майстерні з виготовлення інвентарю, надалі багато з них перетворилися на великі заводи сільськогоподарських машин. Найбільші підприємства сільськогосподарського машинобудування перебували в колоніях Хортиця і Шенвізе. Їх зародження було пов'язане з виникненням заводу Вальмана в колонії Хортиця в 1850 р., який виник з майстерні по ремонту сільськогосподарських знарядь. З часом до нього приєднався підприємець Лепп.

Підприємство Леппа і Вальмана розвивалося найшвидшими темпами серед всіх машинобудівних заводів Хортицької волості. У 1887 р. вони розширили виробництво, побудувавши ще один завод в колонії Шенвізе, який і став головним підприємством. Фірма «Лепп і Вальман» виробляла тільки високоякісну продукцію і з 1858 по 1888 роки була відзначена 29 нагородами: похвальними відгуками, подяками, золотими медалями регіональних і столичних виставок, бронзовими, великими і малими срібними медалями [4, с.271].

Завод Леппа і Вальмана виробляв 3 групи машин: машини для обробки землі та збору врожаю (плуги, сіялки, жатки, кінні граблі, сортувальні, січкарні); машини для обробки сільськогосподарської продукції (молотильні машини, кукурудзяні молотарки, віялки, сортувальники, просорушки, машини для виробництва рослинної олії, коренерізки, обладнання для млинів); заводське устаткування (парові машини і котли, водонагрівачі, машини для обробки дерева і металів, точило з верстатом, колодязні насоси) [4, с.272]. Також виготовлялося і побутове обладнання.

У першій половині XX ст. на території Хортиці знаходилося 132 підприємства загальною вартістю за різними оцінками до 1,5 млн. рублів, з них 17 машинобудівних заводів, 30 водяних млинів, 8 цегляних заводів, 14 дрібних підприємств, завод годинників і механізмів Крігера, оцтовий завод [3, с.257].

У 60-ті роки XIX ст. у Гальбштадті купці Франц і Шредер відкрили завод по виробництву косарок, молотарок, сіялок, плугів і цегляно-черепичних пресів. На початку 80-х років на заводах Гальбштадта працювало більше 400 чоловік. У 1860 році щорічне

виробництво шовку-сирцю у Гальбштадті складало 200 пудів. Тут також були побудовані горілчаний і цегловий заводи, шовкомотальна і суконна фабрики. На суконній фабриці Классена ткали на 6 станках сукна і байки на суму 36 500 рублів сріблом [2, с.22].

У кінці 80-х років в поселенні Вальдгейм (Молочанська колонія) промисловцями Генріхом і Ісааком Нейфельдами були побудовані дві фабрики з виготовлення сільськогосподарських машин, з річним грошовим обігом понад 260 тис. карбованців. Згодом було збудовано ще два парові млини. Через рік було збудовано ливарний завод. Промисловість почала стрімко зростати на землях Молочанської колонії. Пізніше, на околицях поселень Вальдгейм і сусіднього поселення Гіршау, були побудовані черепичний і цегельний заводи, так як був величезний попит на будівельні матеріали.

У кінці XIX – на початку XX століть з'являються менонітські виробничі об'єднаня: акціонерне торговельно-промислове об'єднання «Лепп і Вальман» (Хортиця), «Торговий дім «Сини Гільдебрандт і Прісс», акціонерні об'єднання «Клейнер і Ко» (Великий Токмак), «Генріх Шредер» (Гальбштадт), «Франц і Шредер» (Гальбштадт), акціонерна компанію «Коп і Гелькер» [1, с.33]. Підприємства не лише модернізували виробництва, а й створювали філіали своїх заводів, здебільшого, розташовані недалеко від основного виробництва.

Отже, німецькі та менонітські колоністи заклали основи промислового розвитку Запорізького регіону, включились в процес накопичення капіталу. За короткий час Запорізький край став найбільшим у Російській імперії регіоном з виробництва сільськогосподарських машин. Тут діяли 33 підприємства з виробництва сільськогосподарської техніки, що складало 10% заводів усієї Російської імперії.

Література

1. Венгер Н.В. Менонітське підприємництво і розвиток машинобудування на Півдні України (30-ті рр. XIX ст. – 1914 р.) / Н.В. Венгер // Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2004. – Вип. 16. – С. 29–36.
2. Мосаєв Ю.В. Вплив менонітів на розвиток Запорізького краю в XIX–XX ст. / Ю.В. Мосаєв // Грані. – 2012. – № 5. – С. 21–23.
3. Розвиток промисловості Хортицького менонітського округу (XIX ст. –1917 р.) // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. (Збірник статей). – Донецьк : Рідний край, 2001. – Вип. 16. – С. 256–258.
4. Романюк М.В. Про час заснування підприємства «Лепп і Вальман» на півдні України / М.В. Романюк // Південна Україна XVIII – XIX століття. Записки науково-дослідницької лабораторії історії Південної України ЗДУ. – Запоріжжя : РА «Тандем-У», 2003. – Вип. 7. – С. 270–272.

Дерев'янко Віктор
студент 3 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Іріоглу Ю.О.

ЕМІГРАНТСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА ІСТОРІОГРАФІЯ БІЛОГО РУХУ

Білий рух й донині є предметом досліджень істориків та суперечок серед політиків. Досі спалахують інтелектуальні конфлікти, що ґрунтуються на суміші правди та міфів, котрі створені навколо цієї теми. Через ці суперечки Росія розбилася на два табори: на тих, хто вважає членів Білого руху героями, які боролися за «Єдину та Неподільну» Росію, та тих, хто вважає, що члени Білого руху є злочинцями, які заважали здійснитися революції. Ці суперечливі точки зору відбиваються у літературі, засобах масової іноформаціїї, кінематографі. Щоб провести дослідження з приводу історіографії цього руху, треба спочатку з'ясувати що це за рух, його мету та ідеологію.

Білий рух («Біла справа», «Біла ідея») – військово-політичний рух різнорідних в політичному відношенні сил, сформований в ході Громадянської війни 1917–1923 років в Росії з метою повалення радянської влади. Включав у себе представників як поміркованих соціалістів і республіканців, так і монархістів, об'єднаних проти більшовицької ідеології, які

діяли на основі принципу «Великої, Єдиної і Неподільної Росії». Білий рух був найбільшою антибільшовицькою військово-політичною силою під час Громадянської війни в Росії й існував поряд з іншими демократичними антибільшовицькими урядами, націоналістично-сепаратистськими рухами в Україні, Північному Кавказі і басмачеством у Середній Азії. Термін «Білий рух» зародився в Радянській Росії, а з 1920-х років став вживатися і в російській еміграції [1].

Метою статті є проведення аналізу комплексу досліджень з історії Білого руху.

Хотілося б зауважити, що серед усіх груп історіографії Білого руху особливий інтерес представляє зарубіжний комплекс історіографії (зарубіжна та емігрантська) через те, що автори цих груп писали вільно, без ідеологічного утиску, цензури і це дозволяє більш широко поглянути на історію Білого руху.

Емігрантська історіографія Білого руху мала свої специфічні риси. По-перше, практично всі праці виходили за кордоном, але російською мовою. По-друге, чисто наукових робіт російських емігрантів, серед яких виявилося багато військових і безпосередніх учасників громадянської війни, налічувалося не так багато [2].

З найбільш відомих професійних істориків, які звернулися до проблематики історії Білого руху можна назвати С.П. Мельгунова і П.Н. Мілюкова. Вони зовсім по-різному трактували і оцінювали багато аспектів Білої боротьби. Ці двоє вчених уособлювали собою два різних підходи до історії антибільшовицького руху в середовищі російських емігрантів. Прихильники першої течії, серед яких був Мельгунов, у цілому позитивно оцінювали діяльність вождів і учасників антибільшовицького руху, вважаючи їх героями і жертвами революційної смути [3]. Автори подібних творів були апологетами Білого руху. Прихильники іншого напрямку, серед них виділявся Мілюков, давали більш критичні оцінки, підкреслюючи значні недоліки в таборі білих [4]. У підсумку, на їх думку, перемога більшовиків виявилася закономірною. Величезна маса творів, в яких порушується історія антибільшовицької боротьби, являє собою або мемуари, або мемуарно-дослідницькі праці, такі як: Спогади отамана Краснова «Всевеликое войско Донское», А.І. Денікіна «Белое движение и борьба Добровольческой армии», «Воспоминания» барона П.Н. Врангеля та інші, для створення яких, крім особистих спогадів, залучалися й інші історичні джерела. Відмінними рисами емігрантської літератури є: її переважно описовий характер, надмірна політизованість в трактуваннях і оцінках.

Пік виходу в світ численних робіт російських емігрантів про громадянську війну припав на 1920–1930-ті роки. У подальшому праць з даної тематики з'являлося все менше. Оцінки і трактування російських емігрантських авторів дуже сильно вплинули на зарубіжну історіографію, представники якої в масі своїй дотримувалися антибільшовицьких поглядів. Перші роботи зарубіжних авторів, переважно з Великобританії, Франції, США та Німеччини, про громадянську війну в Росії з'явилися у другій половині 1920-х – на початку 1930-х рр. Однак мало хто з них звертав свій інтерес до історії Білого руху. Прийнято вважати, що в західній історіографії щодо історії революції та громадянської війни в Росії сформувалося дві течії: «тоталітаристи» і «ревізіоністи». Перші, що знаходились під сильним впливом трактувань і оцінок, сформульованих в середовищі російської еміграції, вважали, що Білий рух був демократичною альтернативою тоталітарному більшовицькому режиму [5]. Найбільш відомим представником даного напряму вважається сучасний американський історик Р. Пайпс, що відстоював у своїх роботах подібну точку зору.

«Ревізіоністи», ряди яких поступово збільшувалися, особливо в умовах періодів «потепління» часів «холодної війни» між Сходом і Заходом, до теперішнього часу становлять більшість серед зарубіжних дослідників. Історики даного напрямку закликають вивчати громадянську війну в Росії не «зверху», а «знизу», тобто механізми прийняття рішень, повсякденне життя, настрої народу, способи виживання в умовах смути і т. ін. Вони вважають, що перемога більшовиків – це результат попереднього розвитку країни і масових рухів у дореволюційній Росії. Більшовиків підтримав народ, або, принаймні, не так негативно ставився до них, ніж до їх ворогів. Серед істориків даного напрямку, які вивчали

Білий рух, можна назвати П. Кенезом (США), Д. Сміла (Великобританія), Н. Перейру (Канада), Н. Катцер (Німеччина) та ін.

На нашу думку, найбільш вірним джерелом вивчення цієї теми є спогади учасників Білого руху, тому, що інформація у такого типу джерелах більш детальна та точна, хоча вона може бути викладена упереджено через різного роду політичні та ідеологічні погляди на ті події, що відбувались у той час. Але не слід також забувати про дослідження сучасних істориків, які роблять свою справу неупереджено та без ідеологічного, політичного та силового тиску з боку влади.

Література

1. Буравченков А. Білий рух в Україні / А. Буравченков // Енциклопедія історії України: Т. 1 : А-В / Редкол. : В. Смолій та ін. НАН України. Ін-т історії України. – К. : Наукова думка, 2003. – 688 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.history.org.ua/?termin=Bilyj_rukh
2. Лаас Н. Соціальна історія СРСР в американській історіографії: теоретичні дискусії 1980-х-2000-х рр. / Н. Лаас // Український історичний журнал. – 2010. – № 4. – С. 170–191.
3. Мельгунов С. Гражданская война в освещении П.Н. Милюкова / С. Мельгунов. – Париж, 1929. – 91 с.
4. Милюков П. Россия на переломе / П. Милюков. – Париж, 1927. –Т. 2. – 281 с.
5. Пайпс Р. Русская революция. Т. 2 / Р. Пайпс. – М., 1994. – 720 с.

Ємельянова Катерина
студентка 5 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Білоножко С.В.

У БОРОТЬБІ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ: ПОЛІТИЧНИЙ «ЦУГЦВАНГ» УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ І «ШАХ» ІРЛАНДІЇ ВЛАСНІЙ МЕТРОПОЛІЇ: 1917–1921 рр.

Питання національних революцій є болючими і заангажованими для багатьох народів. В ХХ ст. стало цілком зрозуміло, яка сила криється у прагненні народу до створення власної держави. Не виключенням стали Україна та Ірландія, що на початку ХХ ст. опинилися в однакових умовах,саме у цей момент вирішувалася їх доля.

На сьогоднішній день проблема Української революції 1917–1921 рр. є достатньо вивченою, звісно ще є т.зв. «білі плями», які потребують розгляду, серед дослідників варто згадати: І. Лисяк-Рудницького, В. Липинського, Ф.Г. Турченка, Г.Ф. Турченко [3, с.3-64], В. Верстюка [1]. Тематика Національної революції в Ірландії, також є не менш дослідженою, зокрема, варто назвати таких дослідників: П. Коттрела [5], П. Невілла [2, с.221-243], Дж. Августін [4], У. Мерфі.

Мета нашої статті – через компаративний аналіз двох революцій спробувати подивитися на питання державотворення в Україні під іншим кутом зору, відповісти на питання: чому Україні не вдалося прийти до незалежності у 1917, а потім – і у 1921 році, тоді як Ірландії саме в означений період – напроти, вдалося здійснити найдавніше прагнення ірландського народу і здобути незалежність.

Перш за все ХХ ст. в історії ознаменувалося не лише двома світовими кровопролитними війнами, а й цілою чередою національних революцій. І це не випадково, накопичені за довгий час державницькі прагнення країн, що були у складі величезних монархій, саме на цей час набули форми і перетворили Європу в постійно киплячий чан політичних претензій, інтриг, сподівань, вимог. Важливо зазначити, що відголоски цих процесів, чутно і зараз, а особливо – в умовах нинішньої геополітичної ситуації.

Отже, перш за все, варто розглянути об’єктивні умови, в яких розвивалися Україна та Ірландія в період 1917–1921 років. По-перше, в Європі в цей період набирала обертів Перша світова війна, і всі країни-монархії так чи інакше були в неї втягнуті. По-друге, обидві країни на цей відрізок часу не мали власної державності, при цьому були підконтрольні монархіям,

які в цей час переживали кризу (а в Росії ця ситуація ускладнилася революційними подіями). По-третє, в країнах без власної держави почався період національного відродження, формування національних партій, настав неминучий період політизації свідомості широких мас населення.

В умовах глобальної нестабільності і «хаосу» Ірландія однією з першою усвідомила свій шанс на успіх створення власної держави, а крилатий вислів «England's difficulty is Ireland's opportunity» набув нового сенсу. В Ірландії революція мала довершений характер, тобто досягла мети. Чому це вдалося? По-перше, дозволеність друкарської діяльності, політичних партій і гуртків, а отже – якомога більше залучення мас до ідеї створення самостійної держави. По-друге, в ході революції політичні сили зуміли домовитися, і побудувати загальне бачення майбутнього країни, провідною силою стала партія «Шинн-Фейн» (хоча і були політичні сили, на кшталт юніоністів, що захищали інтереси монархії). По-третє, політичні еліти намагалися перевести прагнення самостійності в правове поле, про що свідчать вибори 1918 року і створення за їх результатами власного парламенту – Дейл Еріан на чолі з І. де Валера. По-четверте, чітко прослідкувалася лідерська позиція І. де Валера і М. Колінза, які взяли на себе відповідальність за новостворену державу. В результаті Ірландія пройшла через багато випробувань, зокрема – громадянську війну, терористичні акти, економічну кризу, але врешті-решт здобула незалежність в 1921 році, хоч і з територіальними поступками (Ольстер).

В зазначений період в Україні також формується ідея здобуття власної незалежності, але мети досягти так і не вдалося. Чому? По-перше, переслідування інтелігенції, заборона українських ЗМІ, а отже перехід до підпільної діяльності, і, як наслідок, це призвело до обмеженого кола людей, що прониклися ідеєю державотворення. По-друге, українські політичні сили в 1917–1921 рр. так і не змогли досягти згоди у баченні майбутнього України. Ускладнював ситуацію той факт, що в українському визвольному русі домінували федеративно-автономістичні настрої, тоді як ідеї самостійної України розділяла невелика когорта діячів на чолі з М. Міхновським. По-третє, утопічний погляд на вирішення проблеми (українці пред'явили Тимчасовому Уряду умови федерації, завідомо знаючи, що він не піде на цей крок). По-четверте, в Українській революції не було одного політичного лідера, що ніс би відповідальність за майбутнє держави, натомість один уряд змінювався іншим, не даючи змоги втілити в життя реформи, а отже – неспроможність вирішити ціле коло соціально-економічних викликів. В результаті, Українська революція мала незавершений, перерваний характер, і починаючи з 1921 року Україна на довгі роки стала республікою у складі Радянського Союзу.

Отже, XX ст. це період однозначності, жорстких позицій щодо бачення державами власного майбутнього, а не час компромісів чи вагань. Україна опинилася по відношенню до колишньої метрополії в позиції «цугцванг», коли їй диктували умови подальшого її існування, нав'язували їй невигідні кроки. Натомість Ірландія, відмовившись від частки власної території, досягла успіху, поставивши політичний «шах» Британії. Звісно, це не вирішувало питання повністю, але це давало шанс накопичити сили, продовжити боротьбу за Ольстер.

Література

1. Нариси Української революції 1917-1921 років / В. Верстюк, О. Павлишин, С. Кульчицький ; під. ред. В.А. Смолія. – К. : НВП «Видавництво Наукова думка НАН України», 2012. – 390 с.
2. Невилл П. Ирландия. История страны / П. Невилл. – М. : Эксмо, 2009. – 352 с.
3. Турченко Ф.Г. Магістралі й глухі кути Української революції / Ф.Г. Турченко, Г.Ф. Кривоший // Українська революція: 1917 – початок 1918 рр. (Проблеми, пошуки, узагальнення). – Запоріжжя, 1998. – С. 3–64.
4. Augusteijn J. The Irish Revolution, 1913-1923/J. Augusteijn. – New York, 2002. – 264 p.
5. Cottrel P. The war for Ireland 1913-1923 / P. Cottrel. – Oxford, 2009. – 248 p.

Жманкова Яна
студентка 3 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Грушева Т.В.

ФОРМИ АТЕЇСТИЧНОЇ ПРОПАГАНДИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ 1920–30-і рр. ХХ ст.

Взаємини церкви та влади на різних етапах історичного розвитку мають специфіку. Найсуперечливішим та одночасно найтрагічнішім в історії державно-церковних відносин в Україні виступає період радянського панування. Утиски, репресії, переслідування – це лише мала частина того, що випробувала на собі церква з приходом нової влади на початку ХХ ст.

Проблема антирелігійної політики радянського уряду неодноразово розкривається у роботах низки авторів як минулого, так і сучасності. Релігієзнавча література дає змогу у повному обсязі осягнути всю багатогранність даного питання. В. Куроєдов, О. Васильєва та В. Пащенко присвятили роботи загальній картині антицерковної кампанії у довоєнний період. У дослідженнях Н. Рубльової та Л. Бабенко аналізується антирелігійний характер радянської політики у відношенні до церковного питання, а також ставлення номенклатури до священнослужителів. У доробку запорізького дослідника О. Ігнатуші присутня низка робіт на зазначену тематику, у яких розкрито питання про створення та функціонування радянського апарату у питаннях атеїстичного виховання, через який втілювалися у життя антирелігійні гасла. Мета статті дослідити особливі форми проведення антирелігійної пропаганди СРСР у 20–30х рр. ХХ ст.

Зміна влади внаслідок жовтневого перевороту призвела до трансформацій, що захопили всі сфери життєдіяльності суспільства. Становлення влади рад відбувалося в умовах тотального контролю, що позначилося й на становищі церкви. Ми погоджуємося з дослідницею О. Васильєвою, що, впевнені в перемозі соціалістичного суспільства, в якому немає місця релігії, протягом 1917–1918 рр. більшовики фактично розпочали «війну з релігією» [2].

У сучасній вітчизняній та зарубіжній історіографії найчастіше зустрічається триетапна періодизація церковної політики радянської держави у межах двох міжвоєнних десятиліть:

І. 1918 – початок 20-х рр. – безкомпромісний наступ на позиції Церкви із застосуванням методів воєнного часу;

ІІ. середина 1920-х рр. – лібералізація державно-церковних відносин;

ІІІ. кінець 1920-х – 30-ті рр. – курс на остаточне й цілковите витіснення релігії й церкви з життя радянського суспільства [6].

Звісно, це приблизний поділ, однак він розкриває всі тенденції тогочасної релігійної політики СРСР. Розгортання пропагандистської роботи покладалося на агітаційно-пропагандистський відділ ЦК КП(б)У (агітпроп) та аналогічні відділи в губерніях і округах і головний політико-освітній комітет при Народному комісаріаті освіти. Координацією антирелігійної діяльності займалася Всеукраїнська антирелігійна комісія (ВАК) при ЦК КП(б)У – таємний орган, наявність якого не афішувалася для широких верств громадськості [1].

Підтримка антирелігійної пропаганди велась також за допомогою нормативно – правових актів. Законодавча база була важливою опорою проведення заходів у боротьбі з релігійними пережитками. Юридичним документом, що поклав початок планомірній антицерковній політиці радянської влади, став декрет «Про відокремлення церкви від держави і школи від церкви» від 20 січня 1918 р. У 1925 р були заборонені всякі релігійні процесії або церковні служби поза церковними стінами без спеціального письмового дозволу місцевої влади в кожному окремому випадку. Таким чином, законодавчо-правова основа державної політики щодо церкви була створена, по суті, в перші шість років радянського правління [3, с.41].

Для створення атеїстичної держави, якою в подальшому себе буде йменувати СРСР, було обрано курс на атеїстичне виховання суспільства. Дана пропаганда проводилася усіма можливими методами та у різноманітних формах. Атеїстичне виховання проводилося за допомогою ЗМІ, літератури та мистецтва. У країні починає виходити ряд періодичних видань, серед яких – «Безбожник», «Атеїст», «Войовничий атеїзм» та ін. Ці газети у подальшому стануть основою для створення перших антирелігійних організацій. Першою з них є «Спілка войовничих безбожників», заснована у 1925 р. Атеїстична пропаганда торкнулася й культурно-освітньої сфери. У клубах, будинках культури, інших культурно-освітніх установах проводяться лекції та бесіди, тематичні вечори, кінолекторії, вечори запитань і відповідей, усні журнали, читацькі конференції. Важливою формою атеїстичного виховання більшовики вважали індивідуальну роботу з громадянами.

Певно, однією з найяскравіших форм впровадження нового типу мислення стає трансформація святково-обрядової культури радянського суспільства. На зміну старій, календарній обрядовості, поступово приходить нова, трудова. З'являється низка свят, котрі покликані замінити існуючу обрядову культура, однією з властивостей котрої є релігійний характер.

Це лише декілька прикладів того, які важелі влада використовувала для того, щоб впливати на свідомість людей. Більшовицькі постулати передбачали виховання комуністичного суспільства на засадах політики атеїзму. Саме тому атеїстична пропаганда стає основною складовою радянської політики. Вона починає тісно переплітатися з політичною, соціально-економічною сферами людської діяльності. Не дивлячись на міць антирелігійної пропаганди, вона не принесла бажаних результатів. За переписом населення 1937 р. 1/3 міщан та 2/3 жителів села (не анонімно) вважали себе віруючими [8].

Таким чином, проводячи низку атеїстичних заходів, влада використовувала ряд різноманітних методів та форм, котрі були направлені на викорінення релігійної складової тогочасного суспільства. Були засновані тотальний контроль та проникнення владних органів у всі сфери життєдіяльності. Однак, не дивлячись на активну антирелігійну політику, радянський уряд зазнав поразки у спробах викорінення уставленого століттями традиційного уявлення суспільства про церкву та віру загалом.

Література

1. Бабенко Л.Л. Особливості антирелігійної пропаганди 1920-х років та її альтернативи / Л.Л. Бабенко // Філософські обрії. – 2010. – № 24. – С. 222–235. Режим доступу : http://www.info-library.com.ua/books-text-11793.html
2. Васильева О.Ю. «Церковный сталинизм»: легенды и факты / О.Ю. Васильева [Електронний ресурс] // Альфа и Омега. – 2003. – № 4 (38). – С. 204. – Режим доступу: http://www.pravmir.ru/cerkovnyj-stalinizm-legendy-i-fakty/
3. Голодний М.О. Радянське законодавство про релігійні культи / М.О. Голодний. – К. : Політвидав України, 1968. – 112 с.
4. Ігнатуша О. Характер і динаміка розвитку Спілки войовничих безвірників України (1926-1941 рр.) / Олександр Ігнатуша // Історія релігій в Україні. Праці XIII Міжнародної конференції. – Кн.1. – Львів : Логос, 2003. – С. 263–269.
5. Куроєдов В. Релігія і церква в радянському суспільстві / В. Куроєдов – М., 1984. – 265 с.
6. Невідома ділянка «Антирелігійного фронту»: боротьба владних структур УСРР проти Римо-католицької церкви, 1920-і роки / Наталія Рубльова [Електронний ресурс] // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 1998. – Режим доступу : http://memorial.kiev.ua/zhurnal/pdf/01-02_1998/228.pdf
7. Пащенко В.О. Свобода совісті в Україні: Міфи і факти 20-30-х років / В.О. Пащенко. – Київ : [Б.в], 1994. – 252 с.
8. Цыпин В.А. История Русской Православной Церкви, 1917–1990: Учебник для православных духовных семинарий / В.А. Цыпин [Електронний ресурс]. – М. : Издат. дом «Хроника», 1994. – Режим доступу : https://www.sedmitza.ru/lib/text/439986/

Звягіна Олександра
аспірантка історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., проф. Нестеренко Л.О.

МІСЦЕ ПОЛЬЩІ В ЄВРОПІ (ПЕРША ПОЛОВИНА XVI СТ.)

Однією з характерних рис сучасного світу є процеси глобалізації, які охопили європейський континент починаючи з другої половини XX ст. З розпадом СРСР на початку XXI ст. до цих процесів долучились також держави Центрально-Східної Європи, які стикнулись з проблемою доведення власної належності до Західної цивілізації. Традиційно ці країни вважались периферією Європи. Аналізуючи історію зазначеного регіону, виникає питання, чи насправді це так, чи це частина міфу, який складався впродовж сторіч і був продиктований імперською політикою великих держав з метою виправдання власної експансії?

Для відповіді на це питання потрібно проаналізувати статус країн у період раннього нового часу, коли означений регіон ще не втратив власної могутності і незалежності та не увійшов до орбіти впливу великих імперій.

Історіографія питання є фрагментарною і потребує більш детального вивчення теми [1, с.91-21]. Більшість праць, присвячених місцю Польщі в Європі у ранній новий час, пов'язані з періодом XVII ст. і пізніше [2, с.14-17]. Їх метою є вивчення ідеології сарматизму, яка стала причиною виокремлення країни з європейського світу та її замкнутості самій в собі.

Характеристика образу Польщі в Європі зазначеного періоду через призму сарматизму є необґрунтованою. Останній почав своє формування тільки у другій половині XVI ст. і окреслився вже у наступний період XVII–XVIII ст. [2, с.15]. Сарматизм представляв собою шляхетську ідеологію, згідно з якою ідеалом був шляхтич-феодал, добрий господар, який самостійно обробляв власні землі. Цей стиль життя не в'язався з образом міст, що вважались конгломератом зла [2, с.17]. Це був культ сільського жителя, аполітичного та не амбітного. Таким чином, у Польщі у період XVII–XVIII ст. трактування часу, праці, шляхти та її політичної ролі, ідеал державного устрою були протилежним від промислового та капіталістичного суспільства Заходу, що призвело до виокремлення та поступової політичної ізоляції країни на міжнародній арені.

Все ж подана концепція та світосприйняття через призму сарматизму, хоча хибно і вважаються традиційними для Польщі, не є актуальними для періоду правління двох останніх польських королів з династії Ягеллонів – Сигізмунда I Старого та його сина Сигізмунда II Августа. Польська свідомість першої половини XVI ст. ґрунтувалась на середньовічній традиції, наявності ще сильної центральної влади в особі короля, високих економічних показниках, політичному престижу держави на міжнародній арені та на тенденціях Ренесансу.

Окрему роль у світогляді поляків зіграли сусідні держави. Оточене агресивними супротивниками Королівство – схизматичним Московським князівством з одного боку та мусульманською Османською імперією – з іншого, на контрасті чітко усвідомлювало власну належність до католицького світу та культури. На тлі сусідніх держав Польща виокремлює себе в якості представника іншої, латинської цивілізації, яка у той час видається певною мірою універсальною, незважаючи на регіональні відмінності. Відчуття цієї універсальності, у першу чергу, формувала спільність офіційної для всіх Західних країн мови – латини, яка використовувалась не тільки в урядових справах, політиці і дипломатії, але й в поезії та літературі, церковній літургії, охоплюючи всі сфери життя.

Іншим важливим чинником була спільність релігійна і розповсюдження майже на всіх теренах Європи католицизму, підпорядкування єдиному духовному центру – Ватикану.

У той же час, образ Польщі як мура європейського світу та її лицаря-захисника, набирає все більшого поширення та популярності рівнозначно зі зростом експансійної політики Османської імперії. Героїчний ореол навколо Королівства не був виключенням,

такий же статус мало, наприклад, Королівство Іспанії та Португалії, зважаючи на схожу геополітичну ситуацію. Наприклад, ще у XIII ст. існувала легенда, яка активно тиражувалась Ватиканом про тринадцять лицарів, які охороняють цілісність Західного світу та його спосіб життя. Польща була одним з тих лицарів – країна] оповита легендами в образі заступника [3, с.215].

Окрім ідеологічного чинника, слід зазначити статус держави на європейській міжнародній арені. Польща вважалась однією з наймогутніших країн Європи. До 1526 р. династії Ягеллонів належала влада майже над усім регіоном та її політичне домінування, незважаючи на спроби Габсбургів його похитнути, було однозначним. Про це свідчать союзи, які укладало Королівство з найпотужнішими країнами Заходу, зокрема, Францією, Священною римською імперією германської нації, Ватиканом, Венеціанською Республікою тощо. Рівень супротивників у першій половині XVI ст. теж говорить не тільки про могутність, але й амбіції держави. Головним конкурентом Ягеллонів на політичній арені Заходу була імператорська династія Габсбургів.

Таким чином, можна говорити, що Польща у першій половині XVI ст. була складовою європейського світу та ключовим гравцем його політичних перипетій та інтриг. Постання Східної Європи в якості регіону, який почав відокремлюватись і поступово перетворюватись на периферію Заходу, можна приурочити до укладення Люблінської унії у 1569 р. Причиною цього було об'єднання двох великих держав, що втягнуло Королівство у проблеми зі Сходом і призвело до зміни основних векторів закордонної політики. Це поступово стало основою виключення держави з західноєвропейського світу через ослаблення політичної системи та відсутність засобів до проведення активної міжнародної політики.

Література

1. Kot St. Polska zlotego wieku a Europa. Studia i szkice / Stanislaw Kot. – W. : PIW, 1987.–913 s.
2. Tazbir J. Kultura szlachecka w Polsce. Rozkwit – upadek – relikty / Janusz Tazbir. – Poznań : Wyd. Poznańskie, 1998. – 243 s.
3. Wyczanski A. Szlachta Polska XVI wieku / Anrzej Wyczanski. – W. : Wyd. Nauk. PWN, 2001. – 254 s.

Зеленяк Олена
здобувач 4 року навчання історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Білівненко С.М.

ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ ПІД ПРОВОДОМ НЕСТОРА МАХНА В ЗАРУБІЖНІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ 50–80-х років XX ст.

Повстанський рух під проводом Нестора Махна, що у 1918–1921 рр. розгорнувся на українських землях, з роками перетворився у явище визначного соціального масштабу. Його суперечливий характер віддзеркалений у науковій літературі, публіцистиці, мемуарах.

Історіографічні оцінки значення махновського руху являються також глибоко суперечливими. В одних працях він називається «соціальним бандитизмом з анархічними гаслами», а в інших – загальнонародним буржуазно-демократичним рухом.

Радянська історіографія «махновщини» та анархізму пройшла декілька етапів, які були пов'язані із загальним розвитком політичної історії України. Кожен з них суттєво відрізнявся один від одного. Праці 20–30-х років відрізнялися різко критичною направленістю. Пріоритетними темами науковців були критика махновської ідеології та вивчення партизанських методів ведення військових дій, запроваджених Н. Махном. Наукові пошуки середини 30-х – першої половини 50-х років характеризувалися, в основному, майже повним замовчуванням ролі махновського руху в новітній історії Україні. Останнє було пов'язане з загальними тенденціями розвитку історичної науки та суспільства у цілому.

У другій половині 50-х – 80-х роках інтерес до історії махновського руху і російського анархізму посилився, хоча радянська історіографія продовжує розвиватися у руслі традицій,

закладених ще у 20-х роках. Тому відзначимо, що саме в цей період значний вклад в історіографію зазначеної проблеми внесли зарубіжні дослідники. Праці Дж. Джоула [3] і Д. Герена [2] містять інформативні огляди історії анархістського руху. Особливе місце посідає монографія П. Авріча [1], присвячена розгляду і концептуальному аналізу історії анархістського руху в Росії на початку ХХ століття.

На найвищий науковий рівень з питань анархізму та повстанського руху Центральної та Південно-Східної України західна історіографія виходить з другої половини 1970-х років. У 1976 р. у праці американського історика М. Палія [5] повстанський рух Н. Махна трактувався як воєнний самозахист українського селянства від руйнуючих його економічну основу різних політичних режимів. Доречним доповненням до наукової думки М. Палія стало дослідження М. Мале [4], в якому автор, вперше в західній історіографії, звернув увагу на політичний, соціально-економічний та воєнний аспекти анархо-махновського повстанського руху, виявляючи співчуття до його ідеалів. Дослідник Ф. Сисин намагався розглянути національний аспект махновщини [6].

Підводячи підсумок дослідженням зарубіжних науковців, можна констатувати, що головний їх недолік був пов'язаний з недостатньою джерельною базою, що була побудована в основному на мемуарах. Саме цим була викликана слабкість аргументації західної історіографії. Проте ці дослідники все ж зробили певний внесок у розробку питань анархізму, повстанського руху Центральної та Південно-Східної України загалом та махновського руху зокрема.

Література

1. Avrich P. The Russian anarchists / P. Avrich. – Princeton, 1967.
2. Guerin D. Anarchismus: Begriff und Praxis / D.Guerin. – Frankfurt, 1967.
3. Joll J. Die Anarchisten / J. Joll. – Berlin-Frankfurt, Wien, 1969.
4. Malet M. Nestor Makhno in the Russian Civil War / M. Malet. – London : The London School of Economics and Political science, 1982.
5. Paliy M. The Anarchism of Nestor Makhno, 1918-1921 / M. Paliy. – Seattle and London : University of Washington Press, 1976.
6. Sysyn F. Nestor Makhno and Ukrainian Revolution the Ukraine, 1917–1921. : A Study in Revolution / F. Sysyn. – Cambridge-Massachusetts, 1977. – P. 271-304.

Ігнатуша Григорій
аспірант 2 року навчання історичного фак-ту
Наук. кер.: д.і.н., проф. Турченко Ф.Г.

ПРАЦЯ ОЛЕКСАНДРА ВОРОНИНА У МИТРОПОЛІЇ УПЦ США: 80-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.

На превеликий жаль, сьогочасне українське суспільство ще занадто мало замислюється над оцінкою важливості історичного прикладу у популяризації української культури та традиції.

Безумовно, широкому загалу є добре відомими ключові фігури з вітчизняної історії, без яких вкрай важко було б уявити Україну сьогодення такою, якою вона є зараз. Однак маємо говорити про те, що в нашій історії є достатня кількість осіб, які не отримали належного визнання в нашій пам'яті. Це патріоти, котрі справою свого життя поставили служіння на благо України та її співвітчизників. Вони були не такими помітними серед інших більш яскравих постатей. Проте їх справа від того не була марною і мала велику вагу на майбутнє.

Одним з таких діячів українського руху в діаспорі, який лишився «за кадром» був талановитий журналіст, громадський та релігійний діяч Олександр Воронин.

Магістр богослов'я Олександр Воронин був серед перших доповідачів першої з конференцій, організованої в Сполучених Штатах Комітетом наукового відзначення ювілею

тисячоліття християнства Русі-України 1988–1989 рр. (Саут-Баунд-Брук, 15–17 червня 1985 р.). Він виступив із доповіддю «Християнство і народ, перших сто років» [6, с.488].

Конференція мала екуменічний аспект. Серед її учасників були представники Української католицької церкви.

У червні 1988 р. О. Воронин взяв участь у ще одному поважному науковому заході з нагоди 1000-ліття хрещення Русі. Це була конференція, яку організували завдяки Українській дослідницькій програмі Іллінойського університету 20–25 червня 1988 р. Директором заходу виступав професор Іллінойського університету Дмитро Штогрин. О. Воронин задекларував себе у програмі конференції незалежним дослідником із міста Сільвер Спрінг зі штату Меріленд. Він виступив з промовою «Константинополь і православна церква в Україні після Переяслава».

5 серпня 1988 р. науково-духовною доповіддю на тему «Православна церква на Україні після Переяславської домови» Олександр Воронин відкрив наукову конференцію у Баунд-Бруку [6, с.500] Тими днями – 5–7 серпня Українська Православна Церква у США і діаспорі урочистими святкуваннями завершувала Святий ювілейний рік, проголошений з нагоди тисячоліття хрещення Руси-України [6, с.65].

Тематика наукових доповідей О. Воронина у 1988 р. свідчила про його увагу до вузлових моментів української церковної історії, усталення його наукового інтересу до проблематики історії церкви часів української національної революції середини XVII ст. Цю проблематику, як і проблематику християнізації Русі, варто віднести до ключових для розуміння змін у релігійній свідомості українського суспільства.

Зазначена діяльність виступає лише піком релігійної активності Олександра Воронина.

У повсякденному житті О. Воронин сумлінно виконував свої парафіяльні зобов'язання. Адже, він вважав себе християнином [1] і був таким. Олександр Воронин довгі роки входив до складу парафії св. Трійці УПЦ в США. Ця парафія знаходилась за місцем мешкання Олександра, у передмісті Баффало.

Свою релігійну освіту і професійні літературні знання він застосовував для редагування та видання журналу «Парафіяльне Слово».

За згадками священика Миколая із Баффало, Олександр Воронин допомагав священикові готувати тексти що недільних проповідей.

Очевидно, що О. Воронин користувався неабияким авторитетом, суспільним впливом. Він мав повагу, завдячуючи своїй глибокій релігійній освіті, культурі, професійній майстерності та організаторським здібностям. Про це свідчить факт його тривалого перебування у складі управи згаданої парафії.

Цей авторитет явно виходив поза масштаб парафіяльного життя. Олександра Воронина знав і цінував, як серйозного релігійного діяча інтелектуальний православний світ української діаспори та керівництво УПЦ і особисто патріарх Мстислав. Саме з його благословення, як згодом побачимо, Олександрові Воронину було доручено займатися підготовкою церковно-історичного видання «Мартирологія українських церков» [2].

Художні та естетичні уподобання О. Воронина спонукали його підтримувати діяльність церковного парафіяльного хору. Не лише О. Воронин підтримував та розвивав українське мистецтво, а й його дружина, яка зробила багато у сфері постановки та розвитку українською танцювальної традиції та народного мистецтва – Оксана Вікул була хореографом за професією, а у вільний час захоплювалася українською писанкою.

Продовжуючи традиції батька, який багато зробив для підготовки, виховання та розвитку молодого покоління, Олександр Воронин всіляким чином намагався підтримувати освіту дітей, які навчались в парафіяльній школі. Там він застосовував та популяризував навчальні матеріали, складені батьком – Олексієм Вараввою і впроваджував свої християнсько-просвітницькі розробки. Зокрема, популяризував листки «Світло для світу», про зміст яких зазначимо пізніше [3–5].

Таким чином, робота Олександра Воронина у митрополії УПЦ США у місті Саут-Баунд-Брук була працею активного, різностороннього, непересічного релігійного діяча. Ця активність була постійною, але особливо виразно ми її спостерігаємо від 80-х років XX ст. Саме тоді найбільшим чином проявився його яскравий релігійно-дослідницький, популяризаторський, організаторський, просвітницький талант.

Непересічність постаті О. Воронина полягала в його спроможності поєднання граней свого таланту та застосування його на благо людей. Він здійснював свою роботу на високому рівні свого патріотичного розуміння, ентузіазму та завзяття. Будучи наближеним до керівництва УПЦ в США він мав змогу адекватно оцінювати релігійну ситуацію, як в Сполучених Штатах Америки, так і в Україні.

Література

1. Варавва О. Він передав мені любов до рідного краю… / Олександер О. Варавва // Кобець О. Коли задзвонить великий дзвін. Оповідання, спогади. – Черкаси : Сіяч, 1993. – С. 56–63.
2. Мартирологія українських Церков : [у 4 т.] – Торонто ; Балтимор : Смолоскип, 1985 – .– Т. І. Українська Православна Церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України / [упоряд. і ред. Зінкевич О., Воронин О.]. – Торонто ; Балтимор : Смолоскип, 1987. – 1207 с.
3. Світло для світу. – США, Кесінґтон : Воскресіння, 1992. – Вип. 2. – Радуйся, Благодатна, Господь з Тобою. – 16 с.
4. Світло для світу. – США, Кесінґтон : Воскресіння, 1992. – Вип. 3. – 16 с.
5. Світло для світу. – США, Кесінґтон : Воскресіння, 1992. – Вип. 1. –Святий Миколай Чудотворець. – 16 с.
6. Тисячоліття Християнства в Україні. Урочистості 1988 року / [гол. редактор Осип Зінкевич; голова редкол. д-р Юрій Солтис]. – Нью-Йорк : Крайовий комітет Тисячоліття Християнства в Україні, 1992. – 524 с.

Кирик Уляна
студентка 2 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Маклюк О.М.

СТРАТЕГІЯ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ КОНСЕРВАТИВНОЇ ПАРТІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Сьогодні консерватизм актуальний як світогляд, як політична позиція і як історична стратегія. Він розвинений у таких країнах як Бельгія, Греція, Данія, Ісландія, Люксембург, Нідерланди, Норвегія, Фінляндія, Франція, Швеція, Швейцарія. Своєрідною політичною лабораторією розвитку консерватизму стала Великобританія, досвід розвитку якої вивчають у різних країнах світу. Дослідженням консерватизму займалися як вітчизняні так і зарубіжні історики та політологи, такі як: Е. Берк, С. Гелей, С. Кульчицький, В. Липинський, Ю. Терещенко, Ф. де Шатобріан, Н. Яковенко. Але стратегії та напрями діяльності консервативних партій світу і досі залишаються у полі зору дослідників.

Метою нашої наукової роботи є дослідження стратегії та визначення основних напрямків діяльності консервативної партії Великобританії на сучасному етапі.

Основним джерелом дослідження стали матеріали офіційного сайту консервативної партії Великобританії [4].

Англійський дослідник Джелгер Дж. Т. пише, що сама назва «консерватизм» походить від латинського слова «conservo» – «зберігаю». Для консерватизму характерні прихильність до існуючих та установлених соціальних систем і норм, «скептичне» сприйняття ідей рівності суспільства, неприйняття революцій та радикальних реформ [1; 2, с.123].

Всім напрямам сучасного консерватизму властива значна прихильність до культурних та релігійних традицій. Основна причина всякого роду негативних явищ, на думку консерваторів, лежить у відході від традиційних цінностей. Але для сучасного

консерватизму незалежно від його різновиду характерна висока ступінь пристосування до нових історичних реалій.

Сучасні консерватори виступають за сильну державу, вбачаючи в ній справжню опору порядку, законності й справжньої моралі. Тому основне завдання – відновити авторитет і престиж влади та уряду. Вирішуючи питання про співвідношення особистості і суспільства [4], консерватори намагаються по-новому синтезувати ідеї індивідуалізму та авторитету держави, віддаючи певну перевагу другому в ім'я його зміцнення та процвітання.

Сьогодні консервативна партія Великобританії включає три елементи – парламентську фракцію, Центральну раду і Національний Союз, що є федерацією штабів виборчих округів. Партія має ієрархічну структуру, влада в ній концентрується в руках партійного лідера і парламентській фракції. З 11 травня 2010 р. до теперішнього часу партійним лідером британських консерваторів є Девід Вільям Дональд Кемерон.

В області зовнішньої і внутрішньої політики консерватори намагаються виробити програму, яка б поставила країну на правильний шлях. Ця програма називається «Маніфест», де викладено основні напрями політичної, економічної та соціальної діяльності уряду. «Цей Маніфест – це наш план дій, наш план продвигти цю дивовижну країну вперед. Перш за все – це план для вас», – пише Девід Кемерон [3, p.44]. Лідер партії прагне змінити імідж сучасних консерваторів як «партії багатих», головна ціль якої – зменшення податків для незаможних верств населення. Консерватори прагнуть підтримувати курс фунта стерлінга, скоротити дефіцит грошових засобів шляхом збільшення пенсійного віку, скоротити заробітну плату міністрам і підвищити соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям. Також, зі слів консерваторів, тільки міліонери повинні сплачувати податки на спадщину.

У Великобританії після другої, а особливо третьої перемоги консерваторів на виборах (2010, 2015 роки) був створений цілий ряд програм фінансування державних «корпорацій міського розвитку» [4], які виступають у ролі посередників між державою і приватними фірмами, які беруть участь на визначених умовах у реалізації проектів соціального та економічного освоєння і відродження (на сучасній основі).

Партія проголошує ідеї активної підтримки бізнесу, реформування банківської системи. Тому уряд має намір створити нову міцну фінансову політику. Прийшовши до влади, уряд заявив про те, що збирається знизити безробіття, збільшити пенсії, реформувати систему освіти, підтримувати «зелену економіку», боротися зі злочинністю.

Спостерігаючи за змінами, ми можемо сказати, що уряд дотримується обіцяного. За даними управління бюджетної відповідальності Великобританії (OBR), ВВП країни зріс у 2,4%, а дефіцит скоротився на 23,6 млрд фунтів стерлінгів [4]. Влітку 2015 р. почалася підготовка до нових скорочень витрат бюджету – на 25-40% для більшості міністерств. Іншими джерелами зниження дефіциту бюджету канцлер казначейства Джордж Осборн назвав боротьбу з ухиленням від сплати податків, в результаті якої планується поповнювати бюджет до 5 млрд. фунтів щорічно, а також посилення правил наділення соціальним житлом тим, хто потребує, що, за його словами, дозволить скоротити витрати на 12 млрд. фунтів щорічно (останнє речення відомо як «податок на спальні» за одним з положень закону) [3, p.13].

2016 рік у Великобританії почався із зовнішньополітичних домовленостей між Великобританією і Європейським Союзом. Консерватори висунули умови, за яких можливе залишення країни у складі ЄС. Йдеться про чотири блоки проблем: економічне урядування; конкурентність; суверенітет національного уряду; соціальний захист трудових мігрантів та вільне пересування [4].

Отже, дослідивши стратегії та визначивши основні напрями діяльності консервативної партії Великобританії на сучасному етапі, можна зробити такі висновки, що поставлені консерваторами цілі вдало втілюються у реальному житті.

Література

1. Джелгер Дж. Т. Британия сегодня / Дж. Т. Джелгер. – М. : ТАУС, 2004. – 240 с.

2. Гаджиев К.С. Современный консерватизм / К.С. Гаджиев, С.П. Перегудов. – М. : Наука, 1992. – 264 с.
3. Burns William. A Brief History of Great Britain / William Burns. – London : Routledge, 2009. – 296 p.
4. Conservative party [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.conservatives.com/Together.aspx./ – Назва з титулу екрану.

Кімстач Дар'я
студентка 4 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: викл. Шимкевич К.О.

СТАНОВИЩЕ УГОРСЬКОЇ НАЦМЕНШИНИ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1918–1938 рр.)

Завершення Першої світової війни ознаменувало розпад Австро-Угорської імперії. Новостворена система міжнародних відносин була представлена цілою низкою міждержавних угод та домовленостей, серед яких важливе місце займає Тріанонський мирний договір (4 червня 1920 р.) [3, Ст. 27]. За цим договором новоутворена республіка Чехословаччина (28 жовтня 1918 р.) отримала 18,9% території «історичної Угорщини» і 16,8% її населення [2, с.11]. Таким чином, угорці з домінуючої нації перетворилися на національну меншину у складі Чехословацької республіки (далі – ЧСР).

Метою роботи є особливості перебування угорської національної меншини у складі ЧСР у міжвоєнний період.

Дана проблематика знайшла висвітлення у роботах білоруських, словацьких та російських дослідників. Зокрема, дослідженнями різних аспектів життя угорців у Чехословаччини 1918–1938 рр. займалися А.О. Пеганов [1], А.П. Сальков [2], М. Брезношчак [5], Ю.А. Щербакова [4].

Найбільша кількість угорців у складі ЧСР проживали у Підкарпатській Русі та Південній Словаччині. Серед науковців немає одностайності щодо кількості угорської меншини у ЧСР. Так, згідно австро-угорського перепису 1910 р., на приєднаній до ЧСР території проживало 1 млн. 418 тис. угорців. Втім, за даними чехословацького перепису 1921 р., у межах ЧСР перебувало лише 745,4 тис. угорців. Їх кількість, відповідно до результатів перепису 1930 р., значно скоротилася, і становила вже 597 тис.осіб [2, с.12].Одночасно із цим, уряд Угорщини стверджував, що у міжвоєнний період у ЧСР проживав 1 млн. угорців.

Наслідком приєднання частини угорських територій до ЧСР було те, що угорці почали масово емігрувати за кордон. Зокрема, у 1920 р. з Чехословаччини виїхало більше 100 тис. представників даної нацменшини [1, с.5]. Вони виїжджали до Угорщини, Австрії, Великої Британії.

Найбільшою проблемою для представників угорської нацменшини у 1921–1938 рр. стало отримання громадянства ЧСР. Кількість угорців без громадянства досягала 45 тис. осіб. Це означало, що вони були позбавлені права на виїзд за межі держави, не могли працевлаштуватися і приймати участь у виборах [1, с.5]. Хоча прийнята у 1920 р. Конституція ЧСР гарантувала реалізацію прав нацменшин у тих районах, де їх кількість була більшою 20% населення. Втім, у братиславському, кошицькому, нітранському та рімавському округах угорців було менше, тому тут офіційне вживання угорської мови було заборонено [5, с.3].

Із цим була пов'язана ще одна проблема – право на здобуття освіти на рідною мовоюі. 3 квітня 1919 р. уряд ЧСР прийняв закон, за яким у кожному населеному пункті, де проживало більше 40 дітей угорської національності, а також за бажання батьків, місцева влада мала відкрити школу з угорською мовою викладання [1, с.6]. Проте на території Словаччини, де проживало найбільше угорців, цей закон не набрав чинності. Всупереч

прийнятому закону, кількість шкіл з угорською мовою навчання зменшилась у 2 рази, а в університетах її взагалі заборонили використовувати.

Важливим досягненням представників угорської національної меншини у міжвоєнний період стала активізація суспільно-політичного та культурного життя. Зокрема, була відкрита друкарня, створені культурні організації, політичні партії. Діяльність останніх підтримував угорський уряд, тому партії отримали значне фінансування під час виборів 1920 р. Наслідком цього було те, що угорці ЧСР отримали власне представництво у чехословацькому парламенті. У 1935 р. була створена Угорська єдина партія, яку очолив Й. Естеразі [4, с.85]. Втім, це було ілюзорною видимістю того, що угорська меншина ЧСР бере участь у політичному житті держави. Більшість угорців не допускалися до політики та участі у суспільному житті.

Отже, становище угорців у складі ЧСР було неоднозначним. Уряд ЧСР проводив щодо угорської нацменшини політику, яка обмежувала їх політичні та соціальні права (виселення, позбавлення громадянських прав). Позитивним моментом стало надання угорцям права на культурну автономію, але воно мало обмежений характер (позбавлення нормального використання рідної мови).

Література

1. Пеганов А. Венгерский вопрос в межвоенной Чехословакии (1918–1939 гг.) : внешнеполитический и внутриполитический аспекты / А. Пеганов // Российские и славянские исследования. Электронная версия белорусского научного исторического журнала «Российские и славянские исследования». – Минск : БГУ, 2010. – Вып. 5.– С. 45–57.
2. Сальков А. Проблема границ и национальных меньшинств в чехословацко-венгерских отношениях (ноябрь 1918 г. – март 1939 г.) / А.П. Сальков // Российские и славянские исследования. Электронна яверсия белорусского научного исторического журнала «Российские и славянские исследования». – Минск : БГУ, 2012. – Вып. 7. – С. 9–25.
3. Тріанонський мирний договір від 4 липня 1920 р. Частина 2. – Ст. 27. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://wwi.lib.byu.edu/index.php/Treaty_of_Trianon. – Дата доступу: 7.10.2015. – Назва з титулу екрану.
4. Щербакова Ю. Национальные меньшинства в странах Центрально-Восточной Европы [Сб. обзоров и реф.] / Ю.А. Щербакова // Словацкая мозаика национальных меньшинств. – М., 2007. – С. 83–99.
5. Breznoščák M. Ethnic issues of mining towns in central Slovakia between worldwars: Methodological approach in research / Miron Breznoščák. – Banská Bystrica : Department of History, Faculty of Humanities Matej Bel University, 2011. – 9 p.

Кірпічева Ольга
студентка 3 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: викл. Шимкевич К.О.

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО РУХУ ПЕГІДА

Провал політики мультикультуралізму у Німеччині викликав радикалізацію суспільних настроїв щодо імміграційної політики уряду. Наслідком цього стала поява у 2014 р. політичного руху, який отримав назву ПЕГІДА («Патріотичні європейці проти ісламізації Заходу»). Його засновником став німецький активіст Лутц Бахман, якому вдалося у межах руху об’єднати тисячі студентів та робітників для «боротьби» проти ісламізації Німеччини та всього ЄС. Особливостями руху стали масові демонстрації та протестні акції, які охопили найбільші німецькі міста. Кількість прихильників ПЕГІДА постійно зростає, хоча рух неодноразово звинувачували у розпалюванні міжнаціональної ворожнечі. З огляду на це, актуальним є вивчення причин появи ПЕГІДА, що яскраво засвідчила існування спротиву урядовій політиці щодо мігрантів.

Рух ПЕГІДА ще не став предметом вивчення українських та російських науковців, а тільки окремих публіцистів та журналістів. На відміну від них, німецькі та австрійські

соціологи і політологи вже активно почали досліджувати цю проблему. Серед них варто виділити Т. Саррацина [1], Г. Форлендера, М. Херолд та С. Шеллера [5], С. Хенніг [2] й Б. Лютцмана [3]. У своїх роботах вони зробили акцент на прогнозуванні подальших дій активістів та їх впливу на внутрішній стан країни. Німецький інститут державної політики у 2015 р. видав невелику книгу під назвою «ПЕГІДА», у якій розглядає історію руху [4].

Метою статті є аналіз причин виникнення у Німеччині ультраправого політичного руху ПЕГІДА.

Поява ПЕГІДА не можна вважати одномоментним явищем, яке раптово виникло у німецькому суспільстві. Передумови цього формувалися упродовж декількох років, після того як канцлер Німеччини А. Меркель у 2010 р. публічно визнала провал політики мультикультуралізму. Значним внеском у виникнення ПЕГІДА стала публікація книги Т. Саррацина «Німеччина: самоліквідація» [1, с.59–77]. Автор відкрито заявив про те, що неспроможність іммігрантів інтегруватися до німецького суспільства поступово веде до загибелі держави. Причинами цього він називав небажання приїжджих вчити німецьку мову та історію, сприймати культуру та традиції країни. Заява А. Меркель та вихід друком книги Т. Саррацина створили підґрунтя для радикалізації німецького суспільства, проявом чого і стала поява руху «Патріотичні європейці проти ісламізації Заходу». До його виникнення призвів комплекс причин, які умовно можна поділити на три групи: соціально-політичні, економічні, етнорелігійні.

Соціально-політичні. Мультикультуралізм є складовою сучасної еміграційної політики і внутрішнього розвитку Німеччини. Ця ідея направлена на зближення з іншими народами і націями, відкриття кордонів та боротьбу з дискримінацією. Після великого напливу сирійських біженців до Європи наприкінці 2014 р., у тому числі і до Німеччини, уряд країни почав надавати їм притулок. Втім, населення держави розкритикувало політику уряду, організувавши багатотисячні страйки. Ініціатором демонстрацій стала група, очолювана Л. Бахманом. Разом із однодумцями він наголошував на тому, що необхідно зупинити потік біженців з Близького Сходу до Німеччини. Активісти ПЕГІДА вважають, що збільшення кількості іммігрантів призведе до погіршення кримінальної ситуації, напруження у суспільстві, розповсюдження різних захворювань [3, с.34–37].

Економічні. Допомога біженцям вимагала від німецького уряду вироблення механізмів щодо адаптації мігрантів, розселення, надання гуманітарної та медичної допомоги, можливості працевлаштування. Все це передбачає великі матеріальні витрати з державного бюджету Німеччини. Наслідком цього, як вважають учасники ПЕГІДА, стане відволікання уряду від вирішення нагальних економічних проблем [2, с.87–89].

Етнорелігійні. ПЕГІДА бореться за збереження традиційних німецьких цінностей та національних інтересів держави. Зокрема, прихильники руху вважають, що змішення європейської та східної культури призведе до втрати самобутності та самосвідомості кожного з народів. Тому активісти руху вимагають від влади закрити кордони держави для всіх емігрантів, особливо з мусульманських країн.

Додатковим аргументом для цього мають стати масові злочини, скоєні ІДІЛ, «Аль-Каїдою» та іншими аналогічними терористичними організаціями. Діячі ПЕГІДА простежують у діяльності цих організацій мусульманський слід, вважаючи, що прихильники ісламу були виконавцями чисельних злочинів та терактів. Більшість іммігрантів, які в'їжджають до Німеччини, сповідують іслам, тому активісти та прихильники ПЕГІДА наголошують на небезпеці скоєння терористичних актів на території держави. Побоювання учасників руху знайшли відображення у гаслах на транспарантах, зробленими для мітингів. Серед них варто виділити наступні: «За збереження нашої культури», «Проти релігійного фанатизму» і «Проти релігійних війн на німецькій землі» [5, с.115–121].

Таким чином, поява ПЕГІДА була викликана низкою причин, які визначали напрямки розвитку руху. Найбільш важливими з них є етнорелігійні, тому що після появи біженців у Німеччині, на її території «зіткнулися» дві різні цивілізаційні світи – католицька та мусульманська. З огляду на те, що більша частина біженців відмовляються інтегруватися до

німецького суспільства, активісти ПЕГІДА побоюються, що це призведе до його розколу за етнічно-релігійною ознакою.

На другий план відходять соціально-політичні та економічні причини. Прихильники руху наголошують на тому, що держава витрачає значні кошти на потреби біженців. Це стає важким економічним тягарем державного бюджету країни. Окрім того, проживання великої кількості емігрантів всередині країни, призводить до напруженої ситуації в суспільстві, політичних протиріч між партіями та урядовцями. Німці побоюються можливих провокацій, заворушень та терористичних актів з боку біженців-мусульман.

Література

1. Саррацин Т. Германия: самоликвидация / Т. Саррацин ; [пер. с нем. Т.А. Набатниковой]. – М. : Рид Групп, 2012. – 400 с.
2. Hennig S. Pegida: Spaziergänge über den Horizont. Eine Chronik / Sebastian Hennig. – Berlin : Arnshaugk Verlag, 2015. – S. 87–89.
3. Lutzmann B. Die Besten Argumente Fur Pegida / Bert Lutzmann. — Berlin : Blurb, Incorporated, 2015. – S. 34–37.
4. Pegida [Електронний ресурс] / Institut für Staatspolitik. – Режим доступу : https://books.google.com.ua/books?id=PpByrgEACAAJ&dq=%D0%BF%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D0%B4%D0%B0&hl=ru&sa=X&redir_esc=y. – Дата доступу: 03.03.2016. – Назва з титулу екрану.
5. Vorländer H. PEGIDA: Entwicklung, Zusammensetzung und Deutung einer Empörungsbewegung / H. Vorländer, M. Herold, S. Schäller. – Dresden, 2015. – S. 115–121.

Ковальчук Наталя
студентка 3 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Казакова О.М.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЛГАРІЇ ТА ПРОГРАМА СПІВПРАЦІ «ПІВДЕННИЙ ПОТІК»

З 1990 року відбулися значні зміни в зовнішньоторговельній політиці країни. Замість країн колишньої Ради економічної взаємодопомоги основними торговими партнерами країни стали країни ЄС, хоча імпорт нафти з Росії все ще залишає Росію основним торговим партнером Болгарії. Країна орієнтована на інтеграцію з державами – членами Європейського союзу і збирається приєднатися до Єврозони.

Представлена тема дослідження недостатньо вивчена в літературі. Це ускладнюється постійним змінами на рівні міждержавних відносин та зовнішніх взаємозв'язків з країнами-експортерами паливних та енергетичних ресурсів. Спроби у вивченні цього питання були зроблені колективом вчених Інституту Європи РАН, які видали збірник «Південно-Східна Європа у епоху кординальних змін», підготовлений під редакцією відомого вченого цього інституту А.А. Язькової. А.Г. Браницький у своїй праці «Процес об'єднання Європи: пошук універсальної парадигми ідентичності» також частково розглядав поставлену проблему.

Мета статті – дослідити зовнішньоекономічні аспекти паливної політики Болгарії та подальші альтернативні варіанти її розвитку у контексті стрімкого перебігу подій на міжнародній арені.

У нормативні рамки, що визначають розвиток болгарської енергетики після 2005 р. включені пункти Договору про створення енергетичної спільності (25.10.2005 р., Афіни) з метою формування регіонального ринку електроенергії та природного газу в Південно-Східній Європі, працюючого за правилами спільного енергетичного ринку європейської спільноти. Подальші зміни в Законі про енергетику (вересень 2006 року), в силу яких розвиваються додаткові законні регламенти, спрямовані на перехідний період поетапної лібералізації ринків електроенергії та природного газу [4].

До 1993 Болгарія була імпортером електроенергії, а після 1997 р., починаючи експортувати зростаючу із середньорічним темпом (понад 20%) кількість електроенергії,

поступово займає позиції провідного експортера в регіоні. У 2007 р., як і в першому місяці 2008 р., перед болгарською енергетичною політикою стояли три стратегічних питання: розвиток нових ядерних потужностей, укладення договору з Росією про майбутні постачання і транзит природного газу, і виготовлення проекту нафтопроводу між містами Бургас і Александруполіс. Загальною характеристикою в реалізації трьох проектів був зв'язок з російською енергетикою. На початку 2008 р. Болгарія і Росія підписали угоду про спорудження газопроводу «Південний потік» [3].

«Південний потік» – планований російсько-італійський проект системи газопроводів, що мав пройти дном Чорного моря з Новоросійська в болгарський порт Варну (або до Румунії) і далі через Балканський півострів в Італію й Австрію [5].

Перші поставки газу по трубопроводу мали відбутися у кінці 2015 року. Крім Росії в проекті беруть участь Болгарія, Австрія, Угорщина, Греція, Сербія, Словенія і Хорватія.

Навесні 2014 р., після анексії Криму Росією, європейські політики називали проект газопроводу «мертвим», а 17 квітня 2014 р. Європейський парламент прийняв резолюцію, у якій йшлося про відмову від побудови «Південного потоку». У середині квітня 2014 р. секція газопроводу «Південний потік» була розібрана у Болгарії [5].

1 грудня 2014 р. президент Росії Володимир Путін повідомив про відмову від реалізації проекту будівництва газопроводу «Південний потік». Через розбіжності з Євросоюзом, «Газпром» був змушений відмовитися від проекту [1].

У середині лютого 2015 р. на російсько-угорських переговорах в Будапешті президент Росії В. Путін дав зрозуміти, що в рамках нового проекту «Турецький потік» російська сторона готова розглядати пропозиції про продовження маршруту газопроводу в країни Південно-Східної Європи.

Російські компанії відіграють помітну роль в економіці Болгарії. ВАТ «Лукойл» є найбільшим іноземним. Внесок російської компанії у розвиток Болгарії забезпечує країні близько 9% ВВП і більше 25% податкових надходжень до бюджету. Компанія виробляє близько 80% споживаного в країні палива і одночасно є найбільшим у країні експортером нафтопродуктів. На болгарському ринку працює ВАТ «Газпромекспорт» (здійснює поставки природного газу: 2,5 млрд. куб. м. для внутрішніх потреб, і 13 млрд. куб. м. – транзит). ВАТ «Газпромнефть» володіє мережею АЗС під власним брендом і веде роботу з розширення своєї присутності на ринку Болгарії. ДК «Росатом» веде модернізацію V і IV блоків АЕС «Козлодуй», постачання паливних елементів, ВАТ «Зарубежводстрой» здійснює будівництво гідроспоруди «Пловдівци» [2].

Таким чином, спостерігаємо, що Болгарська паливна галузь сильно залежить від зовнішнього фактору. Сьогодні Болгарія активно розвиває зовнішньоекономічні зв'язки. Вона орієнтується на відкритість своєї економіки та робить зусилля до економічного і політичного інтегрування країни в європейські та світові структури, активно бере участь в субрегіональних економічних угрупованнях. Велика частина товарообміну та активізація на взаємовигідній ринковій основі економічних зв'язків припадає на країни ЄС та СНД, в першу чергу – Росію та Україну. Росія продовжує залишатися важливим торговим партнером Болгарії. На користь розвитку болгаро-російських зв'язків діє і такий чинник, як існуюча технологічна і технічна сумісність значної частини їх промисловості і транспорту. Помітна також велика залежність Болгарії від постачання російських паливних ресурсів, що у свою чергу не може бути не помічено європейським співтовариством. У світлі останніх подій, пов'язаних з Росією, це викликає резонанс у геополітиці та стратегічному плануванні усієї Південно-Східної Європи. Тому буде доречно шукати нові, альтернативні шляхи паливного постачання, налагоджувати співробітництво та кооперацію, створюючи регіональну стабільність.

Література

1. Экономический потенциал Болгарии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.academia.edu/3091425/М._Божинова_К._Жекова_П._Пейковска._Экономический_

потенциал_Болгарии._Путеводитель_инвестора._Москва_2008_The_Economic_Potential_of_Bulgaria._Investors_Guide_ – Назва з титулу екрану.
2. Карцев В.И. Развитие экономики Болгарии в 2001 г. / В.И. Карцев // Бюллетень иностранной коммерческой информации (БИКИ). – 2002. – № 39. – С. 1, 4-5, 16.
3. Карцев В.И. Состояние и перспективы развития экономики Болгарии / Карцев В.И. // Бюллетень иностранной коммерческой информации (БИКИ). – 2010. – № 41 (10 апр.); № 42 (13 апр.).
4. Bulgaria: A Country Study / [ed. G.E. Curtis]. – Washington : GPO for the Library of Congress, 1992. – Режим доступу : http://countrystudies.us/bulgaria/. – Назва з титулу екрану.
5. Local Government in Bulgaria [Електронний ресурс] / [by E. Drumeva]. – Режим доступу : http://lgi.osi.hu/publications/books/st/Bulgaria.pdf. – Назва з титулу екрану.

Козакова Олена
здобувач історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Головко Ю.І.

ПОСТРАДЯНСЬКЕ ЦИГАНОЗНАВСТВО: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Останнє десятиліття для циганської спільноти у Європі пройшло під знаком «Декади ромської інтеграції» 2005–2015 (проект дванадцяти країн Центральної та Східної Європи, скерований на підвищення соціально-економічного статусу й інтеграцію до суспільства ромської/циганської меншини цього регіону). За цей час рішенням циганських проблем переймалися політичні сили, громадські організації, наукові осередки не лише країн-учасниць програми, але й пострадянських країн.

За відносно короткий термін (останнє десятиліття) з'явився масив досліджень, присвячених проблемам історії циган, в тому числі радянської доби. Це зумовило необхідність історіографічного осмислення проблеми, зокрема – виявлення основних тенденцій та особливостей формування теоретико-методологічних засад наукових досліджень.

Наукові студії в пострадянських країнах методологічно та тематично споріднені, що дозволяє розглядати їх в одному блоці. Доцільно виділити проблемно-тематичні напрямки: збір свідчень очевидців (усна історія); культурний та релігійний напрямок дослідження; розробка історії громадсько-суспільної складової життя циган; регіоналістика; історична доля циган в період Другої світової війни та ін.

Зауважимо, що циганознавство для вітчизняної історичної науки є відносно новим напрямом досліджень, проте, можна вважати, що за останнє десятиліття відбулося оформлення його в наукову галузь. Про це свідчать проведення міжнародних конференцій у Києві, Ужгороді (Україна), Москві, Оренбурзі (РФ), Кишиневі (Молдова), за матеріалами яких видано збірники статей.

В рамках Академії Наук Молдови 2004 року була створена науково-дослідна група «Етнологія ромів», що ознаменувало початок вивчення аспектів історії та сучасного життя циган у Молдові. Завідуючий секцією, кандидат політичних наук І. Думініка – автор більш ніж 30 публікацій з історії та етнології молдавських циган [2].

Українське циганознавство нерозривно пов'язано з ім'ям старшого наукового співробітника Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Н. Зіневич. Дослідниця постає популяризатором історії циган, співпрацює з громадськими організаціями та виступає з лекціями [3]. Заради сприяння інтеграції ромів/циган в українське суспільство, у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» в 2012–2013 н. р. започатковано міждисциплінарну сертифікатну програму «Ромські студії», аналогічна програма запланована в Ужгородському національному університеті на 2015–2016 н. р. [5]

Ініціатива Російського центру досліджень циганської культури «Лабораторія культури циган» 2014 року припинила своє існування, натомість постало неурядове наукове об'єднання дослідників з Росії, України, Молдови, Румунії та Болгарії – Міжнародне товариство досліджень циганської культури [4]. Серед науковців виділимо М. Смирнову-Сеславінську та Г. Цветкова, які цікавляться історією, етнологією та лінгвістикою. Автори ввели у науковий обіг циганознавства поняття «традиційної господарсько-культурної матриці», «традиційного етносоціального об'єднання» та ін., що дозволило доповнити теоретико-методологічний апарат науки [6].

Окремі дослідження з історії циган періоду Другої світової війни та питань етнології знаходимо в білоруській історіографії. Так, наприклад, історик О. Бартош, через призму західноєвропейських підходів до циганознавчих експедицій, пропонує власну методику польових етнографічних досліджень [1].

Історичною долею циган зацікавилися не лише окремі науковці та установи, але й етнографи, культурологи, політологи, громадські діячі. Популяризація циганознавства завдяки «Декаді ромської інтеграції» сприяла підняттю наукових досліджень на більш високий рівень. Проте, для дослідників залишаються відкритими питання особливостей життя циган та трансформації їхньої культурної спадщини, вдосконалення термінологічного апарату та методологічної бази циганознавства.

Література

1. Бартош О. Методика полевых этнографических исследований цыганской культуры / О. Бартош // Этнокультурное развитие Беларуси в XIX – начале XXI в.: материалы междунар. науч.-практ. конф. – Минск : БГУ, 2011. – С. 17–22.
2. Думиника И. Лэутары из Дурлешть в «пространстве истории». Этнофольклорное наследие Республики Молдова / И. Думиника // Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація. Т. 19. Кн. 2. Ч. 2. – К., 2009. – С. 602–620.
3. Зіневич Н. Цигани/роми в проблемному полі локальної історії (методологічні підходи) / Н. Зіневич // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 19 (2). – К., 2009. – С. 577–592.
4. Международное общество исследований цыганской культуры [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.kulturom.ru
5. Презентація інтеґрованої сертифікатної програми «Ромські студії в УжНУ» [Електронний ресурс] / Ужгородський національний університет. – Режим доступу : http://www.uzhnu.edu.ua/uk/anounce/444.htm
6. Смирнова-Сеславинская М. Антропология социокультурного развития цыганского населения России / М. Смирнова-Сеславинская, Г. Цветков. – М. : ФГАУ ФИРО, 2011.–128 с.

Кочетов Олександр
студент магістратури історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Білоножко С.В.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Туристські потоки з метою відпочинку і розваг є найбільш масовими і визначають географічну структуру міжнародного туризму. Вони зароджуються в країнах Європи, Північної Америки, Азійсько-Тихоокеанського регіону і водночас тяжіють до них.

Особливістю туризму з метою відпочинку і розваг є те, що внутрішньорегіональні поїздки, переважно в сусідні країни, переважають над міжрегіональними. В Європі на внутрішньорегіональні туристські потоки припадає близько 90% всіх вибуттів, в Америці та Азійсько-Тихоокеанському регіоні – майже 75%. Лише у структурі виїзного туризму в Південній Азії переважають міжрегіональні поїздки.

За прогнозами UNWTO, найближчим часом співвідношення внутрішньо- та міжрегіональних туристських потоків у світі дещо зміниться: туристичний обмін між

регіонами буде розвиватися більш інтенсивно, ніж усередині регіонів. Прогнозуються відносно високі темпи збільшення кількості туристських вибуттів з Азійсько-Тихоокеанського регіону в Європу та Америку, що більшою мірою визначатиме загальну картину. В результаті, зросте частка міжрегіональних туристичних поїздок (до 24%), а частка внутрішньорегіональних відповідно зменшиться (до 76%) [1].

Туризм, як одна із галузей народного господарства, великою мірою залежить від загального стану економіки кожної окремої країни та світу загалом. У зв'язку зі світовою економічною кризою світова економіка значно ослаблена. Все більше число розвинених країн, особливо в Європі, досягнули рецесії подвійного падіння.

Зважаючи на світову економічну кризу, в туристичній галузі помітні регресивні зміни. Але це один із секторів економіки, який постраждав найменше, але якщо розглядати Європейський ринок туристичних послуг у структурі світової туристичної індустрії, то це регіон який постраждав найбільше.

За даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО) прогнозується збільшення туристських прибуттів на 3,3% кожного року, починаючи з 2010 по 2030 рік. Згідно з цими прогнозами, у 2030 р. кількість туристських прибуттів зросте до 1 800 000 000 осіб. У країнах, що розвиваються, з'являються нові туристичні напрямки. Еквівалентний відсоток збільшення туристичних прибуттів становитиме у період між 2010 і 2030 роками близько 4,4%. Зважаючи на те, що у країнах з розвиненою економікою цей відсоток становитиме лише 2,2%, сюди ж можна віднести досить велику частину країн Європейського регіону [2]. Такий прогноз викликаний низкою факторів, головними з них є:

– цікавість туристів до нових місць відпочинку;

– невисока ціна турів.

За даними Організації Об'єднаних Націй (ООН) кількість туристичних прибуттів у Європейському регіоні в період з 2010 по 2011 рр. збільшилась на 6,4%, це є досить хороший відсоток на ринку світових туристичних послуг, оскільки у період з 2014 по 2015 рр. кількість туристичних прибуттів становив 3,4% [3]. Порівнявши дані результати, можна зробити висновок, що кількість туристичних прибуттів у Європейському регіоні зменшилась у 2 рази – 3%. Дане зменшення туристичних потоків дуже негативно вплинуло на туристичний сектор, а якщо так і продовжуватиметься, то Європейський регіон поступово відійде на останні позиції по туристичній відвідуваності.

Можна стверджувати, що прогноз ВТО справджується, адже у країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону відсотковий еквівалент туристичних прибуттів збільшується: з 2013 по 2014 рр. становив 6,4%, а у період між 2014 по 2015 рр. – 7%. З даними результатами можна побачити позитивні зрушення [2].

Проаналізувавши вище викладений матеріал, можна зробити висновок, що Європейський ринок туристичних послуг потребує реконструкції та розвитку. Щоб не допустити краху Європейської туристичної індустрії, керівники держав, що знаходяться у даному регіоні, та міжнародні організації повинні складати програми розвитку регіону, в яких велику увагу потрібно приділити пошуку нових видів туризму. Важливим елементом для аналізу є цінова політика, адже тури в Європейські країни є на порядок дорожчими, ніж у країни інших регіонів, а особливо – у ті, що розвиваються. Від подальших дій вищестоящих органів залежить стан ринку туристичних послуг на території Європейського регіону.

Література

1. Міжнародний туризм і сфера послуг : Підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк. – К. : Знання, 2008. – 661 с.

2. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www2.unwto.org/

3. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. –Режим доступу : http://www.un.org/

Міхотін Олександр
студент 2 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Єльников М.В.

РОЛЬ АНГЕЛИ МЕРКЕЛЬ У ПОДОЛАННІ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ

У 2015 р. британський щотижневик «The Financial Times» назвав канцлера Німеччини Ангелу Меркель людиною року за активну участь у боротьбі з міграційною кризою [4]. Канцлером Німеччини Ангела Меркель була обрана 2005 р. Питання імміграції та проблеми мігрантів у Німеччині за останнє десятиліття є одними з ключових в її політиці. Про це красномовно свідчать ряд її виступів. Наприклад, у своїй промові у м. Потсдамі 16 жовтня 2010 р. перед молодими представниками Християнсько-демократичного союзу А. Меркель заявила, що політика мультикультуралізму зазнала повного краху в Німеччині. Підтримуючи у цілому твердження президента ФРН Крістіана Вульфа, що іслам також є частиною Німеччини, як іудаїзм і християнство, А. Меркель зазначила, що іммігранти повинні робити більше зусиль для інтеграції в німецьке суспільство, зокрема, вивчаючи німецьку мову [1].

Цю заяву А. Меркель зробила слідом за іншими провідними політиками Німеччини, що піддали критиці існуючу політику інтеграції мігрантів. Зокрема, лідер Християнсько-соціального союзу Хорст Зеехофер заявив, що представники таких культур, як турецька і арабська, очевидно з великими труднощами піддаються інтеграції, ніж інші [3]. У 2015 р. Ангела Меркель в питаннях міграційної політики координує свої дії спільно з президентом Франції Франсуа Олландом. 7 жовтня 2015 р. у м. Страсбурзі відбувся їх спільний виступ перед Європарламентом в якому йшлося і про конфлікт у Сирії, і про міграційну кризу [6]. Франсуа Олланд зазначив: «Я готовий визнати – Європа була занадто повільною у розумінні того, що трагедії на Близькому Сході та в Африці матимуть наслідки і для неї. Європа не оцінила надію, яку вона викликає і викликатиме на тлі біди» [6]. Ф. Олланд оцінює кількість біженців, яких прийме Європа в 2015 р., у 600 тисяч осіб. При цьому він зазначив, що потрібно створювати умови для прийому біженців у Туреччині та висловився за посилення співпраці з Анкарою [6].

Канцлер Німеччини А. Меркель, у свою чергу, назвала міграційну кризу «випробуванням історичного масштабу» для Європи. Вона застерегла від намагань окремих держав «відгородитися»: «Ми повинні у кризі біженців не піддатися спокусі повернутися до дій в рамках національних держав» [6]. На думку канцлера А. Меркель, необхідно посилити спільну зовнішню політику задля подолання конфлікту і причин втечі біженців з їхніх країн: «Тільки разом нам вдасться забезпечити справедливий розподіл біженців серед країн-членів ЄС. …Відгородження та ізоляція у часи інтернету – це ілюзія» [6].

Ангела Меркель наполягає на поверненні до квотного принципу розподілення мігрантів, а також до положень Дублінського припису. Ці дії значно зменшили б міграційний тиск з Німеччини й перенесли його рівномірно до країн, кордони яких мігранти перетнули першими. Тому біженці, які приїхали до Німеччини після 21 жовтня, будуть відправлені до країни, кордон якої вони перетнули першим. У країні, до якої вони прибудуть, їх повинні зареєструвати і розглянути заяву про надання притулку. Винятком стала Греція, яку Берлін готовий звільнити від проходження Дублінської угоди. Процедура буде стосуватись усіх біженців, у тому числі і сирійських.

Але окрім тих біженців, що вже перетнули кордон Німеччини, велика кількість мігрантів зосереджена на її кордонах та на кордонах інших країн. Тому країни Європейського Союзу (ЄС) вдаються до різних заходів, які мають убезпечити кордони від біженців. Агентство прикордонної охорони Frontex (агентство ЄС, яке займається охороною зовнішніх кордонів, є відповідальним за координацію діяльності національних прикордонних служб та забезпечує надійність кордонів країн-членів ЄС з іншими країнами) охороняє спільні кордони країн ЄС з країнами, які не перебувають у складі ЄС. Країни ЄС можуть

вдатися до радикальних заходів, звести на зовнішніх кордонах захисні споруди – так зробили, наприклад, Іспанія, Греція, Болгарія. Нещодавно їх приклад наслідувала Угорщина. В окремих випадках європейські країни можуть тимчасово закрити кордони з іншими членами ЄС та посилити контроль над ними, або навіть увести війська на охорону кордонів [5, с.25].

Як зазначає у своїй книзі німецький політик Тіло Саррацин, «Німеччина стоїть на порозі демографічної та культурної кризи, що в свою чергу спричинено збільшенням мігрантів з мусульманських країн». На думку Т. Саррацина, арабські мігранти не намагаються інтегруватися у німецьку культуру та історію, а навпаки намагаються порушити століттями складені традиції [7, 231].

52% німців вважає, що канцлер Німеччини Ангела Меркель незадовільно виконує свою роботу з подолання наслідків міграційної кризи. На думку 43% опитаних, А. Меркель добре справляється із завданням. 50% респондентів відповіли, що Німеччина не зможе впоратися з такою великою кількістю біженців. 47% німців вважають, що країна зможе прийняти усіх прибулих. 79% опитаних зауважили, що розгляд запитів про надання притулку повинен проходити в індивідуальному порядку для кожного біженця. За переконанням 63% німців, біженці повинні мати право привезти до Німеччини членів своєї сім'ї [2].

Аналізуючи певні події, можна зробити висновок, що Німеччина приймає велику кількість мігрантів та намагається забезпечити їх усім необхідним. Згідно з наведеними вище результатами опитування громадян Німеччини, половина ставиться до мігрантів досить толерантно. Але збільшення кількості мігрантів, які є носіями іншої культури та побуту, може стати, загрозою для майбутнього Німеччини. Також слід зазначити, що Німеччина – локомотив Європи у питаннях міграційної політики. І тому рішення Німеччини, а саме канцлера А. Меркель, є доленосними у справах біженців.

Література

1. Chancellor Merkel says German multiculturalism has 'utterly failed'. – Deutsche Welle [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dw.com/en/chancellor-merkel-says-german-multiculturalism-has-utterly-failed/a-6118859. – Дата доступу : 25.12.2015.

2. Klare Mehrheit für Einzelfallprüfungen und Familiennachzug. – ZDF heute [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.heute.de/klare-mehrheit-fuer-einzelfallpruefungen-und-familiennachzug-40969168.html. – Дата доступу : 25.12.2015.

3. Merkel says German multicultural society has failed. – BBS News [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bbc.com/news/world-europe-11559451. – Дата доступу : 25.12.2015.

4. Газета The Financial Times назвала Ангелу Меркель людиною року. – ZN, UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dt.ua/WORLD/gazeta-the-financial-times-nazvala-angelu-merkel-lyudinoyu-roku-193985_.html. – Дата доступу : 25.12.2015.

5. Думитреску С. Укрепляя границы ЕС / С. Думитреску // Per Concordiam. – 2012. – № 2. – Т. 3. – С. 22-25.

6. Прокопчук Д. Меркель та Олланд прагнуть спільних дій ЄС у подоланні кризи біженців / Д. Прокопчук. – Deutsche Welle [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dw.com/uk/ меркель-та-олланд-прагнуть-спільних-дій-єс-у-подоланні-кризи-біженців/a-18766721. – Дата доступу : 25.12.2015.

7. Саррацин Т. Германия: самоликвидация / Т. Саррацин / [пер. с нем. Т.А. Набатниковой]. – М. : Рид Групп, 2012. – 400 с.

Назаренко Володимир
студент 6 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Гвоздик В.С.

СТАНОВЛЕННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Національні конфлікти в Північній Африці, Сирії, в сусідніх країнах та неоголошена агресія проти нашої держави з боку Російської Федерації обумовили значне збільшення потоку не лише різних категорій іммігрантів, у тому числі й нелегальних, до нашої держави, а й призвели до масової еміграції українців за кордон та появи внутрішніх переселенців. Тому питання правового регулювання міграції населення в Україні є особливо актуальними.

Мета дослідження полягає у вивченні міграційних процесів та формуванні нової міграційної політики в Україні у 1991–2015 рр.

Основні аспекти проблеми розроблялися такими фахівцями, як Г. Атаманчук, О. Майборода, О. Малиновська, Н. Нижник, Ю. Римаренко, Г. Смірнов, В. Сіренко, Б. Туманов, В. Ткаченко, Ю. Шемшученко та іншими.

В їх роботах розглянуто хід удосконалення міграційної політики України, проаналізовано останні законодавчі нововведення, вказано на проблемні питання та запропоновано можливі шляхи їх розв'язання.

Слід зазначити, що у світі, поряд із закономірними міграційними процесами, катастрофічного характеру набуває біженство. ООН нарахувала, що за 2014 р. таких було мало не 60 млн. осіб [2]. Станом на 1 січня 2016 р. в Україні проживає близько 2500 визнаних біженців та близько 600 осіб, які потребують додаткового захисту [6].

Все більше наших співвітчизників залишає батьківщину. Так, з 2011 по 2014 р. вид на проживання в ЄС отримали 825 220 українців [1]. Станом на 20 жовтня 2015 р. до цього списку долучилися ще 302 тис. 800 осіб [9].

Діаметрально протилежна ситуація вимальовується на сході. Росія може вислати на батьківщину 700 тис. українських громадян. На сьогоднішній день на російській території знаходиться близько півтора мільйонів громадян України. З них 111 тисяч законно працюють, 350 тисяч приїхали до родичів, вчитися, лікуватися. Згідно з даними Федеральної Міграційної Служби РФ, в Росії на сьогоднішній день знаходиться приблизно 150 тис. біженців з південно-сходу країни. Проте українська сторона цю інформацію заперечує [7].

Має місце і внутрішня міграція. Станом на 1 лютого 2016 р. взято на облік 1 704 937 переселенців або 1 346 276 сімей з Донбасу і Криму [8].

Формування міграційної політики України почалося після здобуття країною незалежності у складних умовах перехідного періоду та за відсутності досвіду, кадрів, ресурсів.

Лише у грудні 2010 року в ході адміністративної реформи створено Державну міграційну службу (ДМС), тобто спеціальний орган виконавчої влади, покликаний реалізовувати державну міграційну політику.

У тому ж 2011 році парламент схвалив нові редакції законів «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» та «Про біженців та осіб, які потребують додаткового чи тимчасового захисту». У липні 2012 р. було прийнято нову редакцію Закону України «Про зайнятість населення», а у жовтні 2012 р. – закон «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» [4].

З 1 січня 2016 року набув чинності Закон України «Про зовнішню трудову міграцію» від 05.11.2015 р. № 761-VIII, спрямований на забезпечення правової основи регулюваннятрудової міграції громадян за кордон та заходи щодо реінтеграції мігрантів, які повертаються [5].

Література
1. Велике переселення: як українці біжать до Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://robotodavets.in.ua/2015/10/23/velyke-pereselennya-yak-ukrayintsi-bizhat.html
2. Кількість біженців на планеті б'є рекорди – ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://migraciya.com.ua/news/migration-trends-in-ukraine-and-worldwide/ua-the-number-of-refugees-in-the-world-beats-records---un/
3. Лозинська Ю. За роки незалежності українців поменшало на понад 9 мільйонів [Електронний ресурс] / Ю. Лозинська. – Режим доступу : http://expres.ua/news/2016/02/02/171523-roky-nezalezhnosti-ukrayinciv-pomenshalo-ponad-9-milyoniv
4. Малиновська О. Міграційна політика в Україні: формування, зміст, відповідність сучасним вимогам [Електронний ресурс] / О. Малиновська. – Режим доступу : http://www.ier.com.ua/files//publications/Policy_Briefing_Series/PB_01_migration_2013_ukr.pdf
5. Малиновська О. Довгоочікуваний закон про трудову міграцію прийнято. Що далі? [Електронний ресурс] / О. Малиновська. – Режим доступу : http://migraciya.com.ua/news/migrant-workers/ua-dovgoochkuvany-about-the-labor-law-mgratsyu-priynyato-shcho-dali/
6. Міграційна ситуація в Україні залишається стабільною [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://migraciya.com.ua/news/the-state-migration-service-of-ukraine/ua-migration-situation-in-ukraine-is-stable/
7. НГ: Українцям загрожує депортація з Росії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.korrespondent.net/world/worldabus/1574979-ng-ukrayincyam-zagrozhue-deportaciya-z-rosiyi
8. Обліковано 1 704 937 переселенців – Мінсоцполітики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=185649&cat_id=107177
9. 302 тисячі українців отримали дозвіл на проживання в ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://expres.ua/news/2015/10/20/156531-302-tysyachi-ukrayinciv-otrymaly-dozvil-prozhyvannya-yes

Ндуму Єва
аспірантка 2 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Маклюк О.М.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН КИТАЮ З КРАЇНАМИ АФРИКИ В КІНЦІ XX - НА ПОЧАТКУ XXI СТ. (НА ПРИКЛАДІ ГАБОНУ)

Зростаюча роль Китаю у світовій економіці та міжнародних відносинах стала одним з головних подій XXI століття. Китай не тільки енергійно вписався у світові господарські зв'язки, а й став активно витісняти «великі держави» зі сфер їх традиційного впливу. Переконливим прикладом вищесказаного може слугувати «вторгнення» Пекіна в Африку, наприклад у Габон, де він стрімко завойовує позиції в економіці.

Проблема стала предметом особливої уваги не тільки публіцистів, але і вчених-дослідників: політологів, істориків. Відмітимо ряд досліджень. Передусім це роботи Жоржа Дугелі (GeorgesDougueli) – габонського журналіста газети «Молода Африка», що виходить в Парижі та спеціалізується на країнах Африки [4-7]. Особливої уваги заслуговують роботи Александра Барро: (Alexandre Barro) [5], всі його дослідження стосуються саме Габону. Автором численних наукових праць про співпрацю між Китаєм і Африкою є старший науковий співробітник інституту Африки РАН Тетяна Дейч [1-2]. Підсумуємо, тема дійсно стала предметом спеціальних досліджень, однак відносини між Китаєм і низкою країн Африки, зокрема, Габону, не вивчені в повній мірі і вимагають додаткового аналізу.

Саме тому метою нашого наукового пошуку є аналіз особливостей політики Китаю в Африці на прикладі Габону, розглядається роль Габону в глобальній міжнародній політичній і економічній стратегії Китаю XXI століття, а також аналізуються наслідки цієї стратегії для цієї країни.

Сьогодні Африка являє природний інтерес для провідних політичних сил, що діють на світовій арені. Вона має у своєму розпорядженні величезну територію, з більш ніж мільярдним населенням і природними багатствами, які, за різними оцінками, становлять 30-40% всіх мінеральних запасів планети. Тому, якщо говорити про інтереси «зовнішнього світу» на африканському континенті, то слід виділити кілька стадій, зі зміною яких ці інтереси радикально змінювалися. Перша колоніальна стадія закінчилася після Другої світової війни. До 1960 року більшість африканських країн, у тому числі і Габон, отримали незалежність. Після деколонізації на африканській сцені виявилися два нових великих гравці – США і СРСР. Боротьба між ними протягом тридцяти років привела до диференціації африканських держав: в одних Сполучені Штати поступово витіснили старі колоніальні держави, в інших почала домінувати соціалістична ідеологія. У 1991 р. після розпаду СРСР в Африці залишився, по суті, один головний гравець – США [3]. У середині 2000-х років почалася нова фаза геополітичної боротьби за вплив в Африці, в яку включається ще один учасник – Китай. Одним із головних інтересів Китаю став Габон. Договірні відносини Габону та Китаю стали формуватися на новій системі і радикально відрізнялися від політики Франції (до 1960 р. Габон – колонія Франції). Важливу роль у сучасній китайській концепції взаємин з Габоном стала грати теза про невтручання у внутрішню політику країн-партнерів.

Проаналізуємо динаміку розвитку відносин двох країн. КНР встановила дипломатичні відносини з Габоном у 1974 р. Вони активно розвивалися до кінця XX ст. включно. Новім етапом став 2004 р., коли Голова КНР Ху Цзіньтао перебував у Габоні з державним візитом з нагоди 30-річчя встановлення дипломатичних відносин між Габоном і Китаєм та активно спілкувався з президентом Габону Омаром Бонго. З 2004 р. починається фактично новий етап двосторонніх відносин. Китайці успішно будують в Габоні дороги, школи, інші об'єкти інфраструктури, але основна мета китайського проникнення полягає в отриманні доступу до природних багатств Габону.

У даний час Китай використовує майже виключно «м'яку силу» для проникнення в африканські країни. Ця політика включає в себе роботу медичних працівників, надання стипендій африканським студентам, будівництво інфраструктури. Китай і Габон є відмінними партнерами. Зараз ведуться роботи з поліпшення інфраструктури центра міста Лібревіль. Уряд Габону дає пріоритет контрактам з китайцями. Футбольний стадіон на північній околиці столиці є символом зміни епохи, першим і головним етапом дружби між Китаєм і Габоном. Майже 600 працівників, мобілізованих з Шанхая Construction Group, працювали, щоб виконати роботу вчасно і провести Кубок африканських націй (CAN) 2012. Будівельний майданчик на набережній у зоні Порт-Моль Китайської компаній Field-Triomphal це ще один із проектів президента Алі Бонго Ондімби. Після закінчення цього проекту 40 га буде відібрано у моря, щоб побудувати пристань під магазини і культурний комплекс [1].

В експертних оцінках щодо такого успіху, якого вже домігся Китай у відносинах з Габоном, присутня думка про те, що це відбувається через взаємовигідні відносини. Ряд західних дослідників небезпідставно вважають, що масштаби співпраці Китаю з Габоном у найближчі кілька років будуть тільки збільшуватися. Крім того, ще одним важливим фактором успіху Китаю на «Чорному континенті» називають «всеїдність» китайського бізнесу. Ділові кола з КНР не бояться вкладати кошти у різні проекти в тих країнах Африки, які на Заході вважають у політичному сенсі неблагонадійними.

Література

1. Дейч Т.Л. Африка в стратегии Китая / Т.Л. Дейч. – М. : Ин-т Африки РАН, 2008. – 326 с.

2. Дейч Т.Л. Китай и Африка: время перемен (80-е гг.) / Т.Л. Дейч. – М. : Наука, 1992. – 165 с.
3. Сергеев В.М. Боротьба за влияние в Африке [Електронний ресурс] / В.М. Сергеев – Режим доступу : http://russian.people.com.cn/200402/03/r us20040203_87733.html – Назва з титулу екрану.
4. Dougueli G. Investissements: le Gabonsortdeson «tête-à-tête» avec Paris. 2015 г. [Електронний ресурс] / G. Dougueli. – Режим доступу : http://www.jeuneafrique.com/3366/economie/investissements-le-gabon-sort-de-son-t-te-t-te-avec-paris/– Назва з титулу екрану.
5. Dougueli G. Gabon – Alexandre Barro Chambrier: «Ali Bongo Ondimbadoitêtre à l'écoute de tout le monde» [Електронний ресурс] / G. Dougueli. – Режим доступу : http://www.jeuneafrique.com/mag/247994 / politique / gabon-alexandre-barro-chambrier-ali-bongo-ondimba-doit-etre-a-lecoute-de-tout-le-monde /
6. Dougueli G. Gabon: Omar Bongo Ondimba, des coupureset de la dentelle ... 2015 [Електронний ресурс] / G. Dougueli. – Режим доступу : http://www.jeuneafrique.com/mag/255293/politique/gabon-omar-bongo-ondimba-des-coupures-et-de-la-dentelle/– Назва з титулу екрану.
7. Dougueli G. Le pouvoir au Gabon: les grandes familles de province. 2015 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http: //www.jeune afrique.com/mag/250295/politique/le-pouvoir-au-gabon-les-grandes-familles-de-province/– Назва з титулу екрану.

Нелепа Лілія
студентка 5 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Омельченко А.В.

МУЛЬТИЛІНГВІСТИЧНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА В КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ШВЕЙЦАРІЇ

Швейцарія є багатомовною країною: чотири національні мови (німецька, французька, італійська та ретороманська) представляють різні культурні елементи швейцарського суспільства. Проте, при детальному розгляді лінгвістичної ситуації, виявляється, що лише чотири з 26-ти кантонів мають більш, ніж одну офіційну мову. Так, німецькою розмовляють у 17-ти кантонах, у яких проживає 64,9% населення країни, чотири кантони користуються французькою мовою (22,6%), один – італійською (8,3%) та один ретороманською (0,5%). Три кантони двомовні – з німецькою і французькою мовами. Окремо слід виділити тримовний Граубюнден (Грісон), де поширені німецька, італійська та ретороманська мови [4].

Тож взаємовідносини між франкомовною, німецькомовною та італомовною, частинами Швейцарії заслуговують на особливу увагу, оскільки вони мають певну специфіку взаємодії.

Відсутність загальнонаціональної мови створює додаткові труднощі для міжкультурної комунікації всередині країни (наприклад, 35% жителів романської частини країни не розуміють німецьку, а для 25% мешканців німецькомовної частини незрозумілі французька й італійська мови) [2].

Найбільш оптимальним варіантом вирішення цієї проблеми є стимулювання багатомовності. Проте історично Швейцарія не мала державної політики у цій сфері. Перші кроки у цьому напрямку були здійснені лише у 1975 році, коли у школах запровадили дуальну систему вивчення мов (французьку мову запровадили у школах німецькомовних регіонів, відповідно німецьку – у романській Швейцарії). Однак на практиці ця система почала діяти лише наприкінці 90-х рр. XX ст., наштовхуючись на складну процедуру імплементації нової програми суб'єктами федерації та на дискусії з приводу використання швейцарського варіанту німецької мови («швайцердойч») і англійської у якості «лінгва-франка» для всього швейцарського населення [5]. Так німецькомовні кантони надавали

перевагу англійській мові, в той час як франкофони першою іноземною мовою обирали німецьку [1].

Проте чи є такою успішною «швейцарська модель», заснована на принципах територіальності, у сучасних умовах? Останні тенденції у бік переважання німецької мови позначаються на позиціях італійської мови (наприклад, в кантонах Ааргау і Граубюнден, в навчальний план все частіше включають англійську або іспанську мови на противагу італійській [3]).

До того ж, не слід забувати про численні діалекти, які значним чином відрізняються від стандартної німецької, французької або італійської мови. У 70-ті роки піднімається нова хвиля розквіту діалектів, які навіть стають мовою викладання в початкових школах деяких кантонів [1]. Йдеться передусім про стандартизацію французького діалекту патуа та німецького «швайцердойч».

Загалом, більшість швейцарців за народженням одномовні, багатомовність у цій країні має досить обмежене поширення. Тримовність найбільш поширена серед ретороманців. Так, швейцарський лінгвіст Ж. Расін зазначає, що «чотиримовна Швейцарія – це реальність на політичному і частково на груповому рівні. На індивідуальному рівні – це міф, оскільки практично неможливо зустріти швейцарця, який однаково добре володіє чотирма національними мовами [1]».

Головним принципом мовної політики Швейцарії є принцип територіальності (та чи інша територія не має піддаватися впливу мов, що історично не мають до неї відношення [2]). А федеративний устрій сприяє тому, що проблеми багатомовності та багатокультурності регулюються в Швейцарії переважно на кантональному рівні та на рівні громад шляхом виокремлення муніципалітетів, в яких говорять іншою мовою або мають іншу віру.

Цікава ситуація склалася у двомовному кантоні Фрібур, де лінгвістичний поділ поєднується з релігійною диференціацією. Тобто, у кантоні можна виділити 4 типи громад: франкомовні протестанти, німецькомовні протестанти, франкомовні католики та німецькомовні католики [5].

Істотним моментом є те, що на мультилінгвістичність швейцарського суспільства накладається проблема мігрантів, які вносять ще більше мовного різноманіття. Адже сербохорватська, албанська, португальська та іспанська мови більш поширені у Швейцарії, ніж ретороманська, що має статус національної. Зазначимо, що більша частина іммігрантів проживає у франкомовній та італомовній частинах Швейцарії; при цьому вони краще зберігають і підтримують свою рідну мову, і менше використовують офіційну мову кантону [3].

Підсумовуючі, слід зазначити, що «швейцарська модель» співіснування культурно-мовних спільнот, на перший погляд, не сприяє єднанню швейцарського суспільства, проте є доволі успішною. Адже, завдяки принципу територіальності і обережній мовній політиці влади, ретельно оберігається різноманіття та ідентичність кожної швейцарської спільноти. Хоча швейцарців і можна назвати, скоріше, суспільством, що спирається на ідеали політичної нації та конституційного патріотизму, проживання в рамках однієї держави вимагає певної мовної інтеграції, яка в країні проходить доволі безболісно.

Література

1. Сергиева О.В. Четырехъязычие в Швейцарии и проблемы культурной идентичности [Електронний ресурс] / О.В. Сергиева. – Режим доступу : http://infoculture.rsl.ru/niklib/home/news/KVM_archive/articles/2010/05-06/2010-05-06_r_kvm-s1.pdf. – Дата доступу : 06.10.2014. – Назва з титулу екрану.
2. Яковлева О. Моделі організації мовного простору в Європі: контрактивний аспект [Електронний ресурс] / Олена Яковлева // Віче. – 2012. – № 20. – Режим доступу : http://www.viche.info/journal/3342/
3. Morrison T. Switzerland: A Country of Multilingualism [Електронний ресурс] / Taylor Morrison // Prospect, Journal for international affairs at UCSD – Режим доступу : http://prospectjournal.org/2013/07/08/switzerland-a-country-of-multilingualism-3/

4. Population résidante selon la ou les langue(s) principale(s), de 1970 à 2014 [Електронний ресурс] // Statistique suisse – Режим доступу : http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/fr/index/themen/01/05/blank/key/sprachen.html
5 Werlen I. Receptive multilingualism in Switzerland and the case of Biel/Bienne // Receptive Multilingualism: Linguistic analyses, language policies and didactic concepts [Edited by Jan D. ten Thije and Ludger Zeevaert]. – John Benjamins Publishing Company. – 2007. – P. 137-156

Обрезан Олена
студентка 5 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Казакова О.М.

ЗМІНА ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЖІНОК В КНР
сер. XX ст. – поч. XXI ст.

Вивчення проблеми нормативно-правового закріплення статусу жінок в суспільстві Китаю має як теоретичне, так і практичне значення. Жінки, проявляючи явне невдоволення тим положенням, яке вони займають в китайській спільноті, все більше виявляють свою непокору закоренілим стереотипам в різних сферах суспільного і політичного життя, що і зумовлює актуальність статті.

Робіт, що безпосередньо стосуються питань саме правового статусу жінок в Китаї, порівняно небагато. Зазвичай вони засновані на результатах досліджень соціального статусу жінок. Достатньо ґрунтовні дослідження щодо проблематики зроблені такими істориками, як Д. Абдуразакова [1], Н.Б. Дампілон [2], О. В.Почагіна, [3], А.Р. Пурге [4], А.Н. Чаукерова [5].

Рівність чоловіків і жінок – це один з пріоритетних напрямків державної політики Китаю, що закріплено в першу чергу конституцією. Роль жінок в китайському суспільстві і справді велика, хоча все ще достатньо скромна на фоні чоловічого представництва у владних структурах [5; 300].

Ґрунтовне юридичне оформлення прав жінок розпочалося зі встановленням комуністичної влади на всій території материкового Китаю у другій половині XX ст. і було засновано на класичних засадах марксизму. На той час одним з головних завдань у будівництві країни нового типу Мао Цзедун бачив у зреченні жінки від сім'ї і повному включенні її у виробництво, але все ж таки він сповідував принцип колективних інтересів, який присутній також в класичному конфуціанстві.

Конституція КНР 1949 р., закон «про працю», закон «про спадкування», цивільне та кримінальне право формально надали китайським жінкам рівні з чоловіками права у всіх сферах життя.

Значний вплив на врегулювання статусу жінки на той час справив закон «про шлюб» прийнятий у 1950 р., який оголосив нелегітимною існуючу раніше систему сімейно-шлюбних відносин, таким чином заклавши демократичні але чужі китайському менталітету принципи [1; 4]. Незважаючи на всі реформи жінки все одно дотримуватися ритуалу поваги до чоловіка, і не могли поставити себе на перше місце в сім'ї. У 1981 р. закон поповнився новими положеннями, пов'язаними, передусім, з плануванням сім'ї. Він сприяв подальшому зміцненню демократичної системи укладання шлюбів і сімейно-шлюбних відносин [4]. Ще однієї редакції він зазнав у 2001 р., де доповнився забороною на двоєженство та насильство щодо жінок на побутовому рівні [3].

Таким чином, держава приділяє особливу увагу захисту прав жінок в питаннях шлюбного та сімейного життя, всіляко охороняючи їх право на свободу вибору в шлюбі. І ці дії мають результати, бо сучасне суспільство вже нетерпимо до таких явищ, коли чоловік третирує дружину, а свекор або свекруха – невістку.

КНР всіляко підтримує міжнародні програми, щодо розширення прав жінок, так у 1980 р. китайська влада ратифікувала Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації

щодо жінок [2], а у 1990 році прийняла Конвенцію МОП про рівну оплату за рівну працю чоловіків і жінок [5; 300]. У 1995 році в Пекіні пройшла Четверта міжнародна конференція ООН зі становища жінок. Прийнята тоді Пекінська платформа дій залишається основоположним документом для світової спільноти у справі просування гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок [1; 4-5].

Держава поважає жіночі права материнства, охороняє здоров'я жінок-матерів. Політика планового дітонародження, здійснювана Китаєм на основі Конституції, втілює в собі не тільки довгострокові інтереси держави і соціального розвитку, але і відповідає вимогам зміцнення здоров'я жінки та підвищення життєвого рівня сім'ї. Тому вона знаходить в жіночому середовищі широкий відгук і підтримку.

За останні 10 років Всекитайські збори народних представників розробили більше десятка законів, внесли поправки в сім законів, пов'язаних з охороною прав жінок в Китаї. У 1990-х рр. уряд Китаю розробив «Програму розвитку жінок в Китаї», визначивши на початку цього століття нові цілі і завдання для роботи на 2001–2010 рр. [5; 300].

Отже, уряд Китаю поступово намагається підвищити правову самосвідомість та рівень захисту загальнолюдських прав жінок за рахунок заміни раніше прийнятих законів новими редакціями, таким чином, поступово адаптуючи суспільство до вимог світової спільноти. Значна еволюція відбулася із законом «про шлюб», який зазнав декілька правок, щодо поліпшення ситуації в традиційній китайській сім'ї. Були ратифіковані різноманітні міжнародні конвенції, щодо покращення становища жіноцтва, створені та реалізовані в життя свої національні програми. Але, на жаль, досі залишається тенденція, що багато постанов та законів, які стосуються гендерного питання, так і залишаються на папері, не знаходячи застосування в житті. Зрозуміло, що проблема подолання гендерних прогалин потребує комплексного підходу, а політичні рішення – це лише підґрунтя і воно повинно бути доповнене заходами в галузі освіти та мас-медіа, які є провідними інструментами в формуванні суспільної свідомості.

Література

1. Абдуразакова Д. Женщины подпирают половину неба. О реформах и гендерных вопросах в Китае [Електронний ресурс] / Д. Абдуразакова. – Режим доступу : – http://www.gender.cawater-info.net/publications/pdf/abdurazakova_ru.pdf. – Дата доступу : 21.03.2015. – Назва з титулу екрана.

2. Дампилон Н. Б. Положение женщины в современной китайской семье [Електронний ресурс] / Н.Б. Дампилон // Вестник БГУ. Сер. Философия, социология, политология, культурология / под ред. И.И. Осинского. – Улан-Удэ, 2009. – № 6 а. – С. 139–143. – Режим доступу : http://cyberleninka.ru/article/n/polozhenie-zhenschiny-v-sovremennoy-kitayskoy-semie. – Дата доступу : 21.03.2015. – Назва з титулу екрана.

3. Почагина О. Новая редакция закона КНР о браке [Електронний ресурс] / О. Почагина // Проблемы Дальнего Востока. – 2002. – № 3. – С. 22–33. – Режим доступу: http://demoscope.ru/weekly/2002/075/analit04.php. – Дата доступу: 22.03.2015. – Назва з титулу екрана.

4. Пурге А.Р. Особенности семейного права Китая / А.Р. Пурге // Сравнительное правоведение в России, Монголии, Китае и Японии-II: материалы международной научной конференции студентов и аспирантов (16 апреля 2010 г.). – Улан-Удэ : Изд-во Бурятского госун-та, 2010. – 224 с.

5. Чаукерова А.Н. Роль женщины в китайском обществе [Електронний ресурс] А.Н. Чаукерова // Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева. – Астана, 2012. – С. 299-303. – Режим доступу : – http://enu.kz/repository/repository2012/rol-zhenshiny.pdf. – Дата доступу : 20.03.2015. – Назва з титулу екрану.

Пенькова Світлана
студентка 3 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: д.і.н., проф. Турченко Г.Ф.

УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ВИБОРАХ ДО МІСЬКОЇ ДУМИ КАТЕРИНОСЛАВА У СЕРПНІ 1917 р.

Міські вибори 1917 р. для України стали першим демократичним волевиявленням. Вибори проходили на основі загального, прямого, рівного і таємного голосування. Будь-які обмеження національністю, віросповіданням, статтю не допускалися. Віковий ценз встановлюється з 20 років. Майнове обмеження і ценз осілості фактично ліквідовувалися. Впроваджувалася пропорційна система виборів за партійними списками. Гласні обирались до 1 січня 1919 р.

Муніципальна кампанія тривала з кінця червня до кінця вересня 1917 р. і набула гострого політичного характеру в Катеринославі. Була поширена тактика блокування та пошук союзників серед ідеологічно близьких партій. У Катеринославі на виборах було представлено 23 списки: 1) «Поалей Ціон»; 2) УСДРП; 3) парафія Воскресенської церкви; 4) РСДРП(б); 5) Польський демократичний клуб; 6) парафія народних соціалістів; 7) РСДРП(о), Бунд, ППС і латиські соціал-демократи; 8) службовці міського самоврядування; 9) товариство рівноправ'я жінок; 10) ПНС; 11) УПСР; 12) ПСР і ОЄСРП; 13) ділова група і парафія церков; 14) прогресивна торгово-промислова група; 15) українські трудовики; 16) міщани м. Катеринослава; 17) єврейський блок; 18) дрібні торговці; 19) ремісники; 20) домовласники околиць м. Катеринослава; 21) єврейська національно-демократична група; 22) союз домовласників; 23) союз службовців в урядових, приватних і громадських установах [2, с.99].

Активну боротьбу під час муніципальних виборів у Катеринославі проводили українські політичні партії. Ці вибори стали для них черговою перевіркою на здатність конкурувати з російськими партіями та організаціями національних меншин. Список українських соціал-революціонерів Катеринослава очолив професор гірничого інституту М. Федорів [4]. Єврейські політичні сили Катеринослава, зокрема «Поалей-Ціон» напередодні виборів провели свій партійний з'їзд [1].

Вибори до міської думи Катеринослава відбулися 13 серпня 1917 р. У волевиявленні взяло участь більше 57% усіх виборців. До Катеринославської міської думи у серпні 1917 р. було обрано 113 гласних. Переважаючими стали партійні виборчі списки. Лідером став блок ПСР та ОЄСРП, отримавши 24 місця гласних. У РСДРП(б) було 22; Єврейському блоці – 19; у блоці РСДРП(о), Бунду, польських та литовських соціал-демократів – 14; ПНС – 9 місць гласних. За результатами виборів список УСДРП отримав – 4,6%, 5 гласних; Українські трудовики – 2,6 %, 3 гласних; УПСР – 1%. 1 гласний [3, с.137].

Отже, у виборах до міських дум у Катеринославі українські партії не змогли отримати більшість голосів виборців, проте все ж провели своїх гласних до думи. Вирішальну роль у роботі думи повинні були відіграти есери і меншовики, в об'єднаних блоках з якими йшли ОЄСРП, Бунд, польські та латиські соціал-демократи. У цілому лідери перегонів разом отримали 75% голосів усіх виборців або 87 місць гласних з 113.

Література

1. Бюллетени Губернского Исполнительного Комитета общественных организаций (Катеринослав). – 1917. – 20 червня.
2. Гвоздик В.С. Участь українських політичних партій в муніципальній кампанії на Півдні України в 1917 р. / В.С. Гвоздик // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – 1999. – Вип. 5. – С. 98–102.
3. Ядловська О.С. Сіоністський рух у південноукраїнському регіоні в роки Центральної Ради / О.С. Ядловська // Вопросы духовной культуры. Исторические науки. – Культура народов Причерноморья. – 2013. – С.135-140.
4. Земля і воля (Олександрівськ). – 1917. – 23 червня.

Першаков Антон
студент 2 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Маклюк О.М.

ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ЖИТЕЛІВ МІСТ ПЕРІОДУ ПІЗНЬОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД

Одним з найцікавіших напрямів дослідження історії середньовіччя є історія повсякдення, яка звертає увагу на буденні сфери життя простих і знатних людей. Повсякденне життя є відображенням та реакцією на події, які були тісно пов'язані з навколишнім світом. Варто зауважити, що однією з особливостей історії повсякдення є акцент у бік конкретних подій. У центрі дослідження повсякденності має бути конкретна людина з її поведінкою, звичками, світосприйняття якої може бути типовим для окремого стану або цілої соціальної групи. Окремою темою наукових досліджень є вивчення повсякденного життя жителів міст. Завдяки існуванню міста як сукупності ціннісно-смислових і діяльнісно-творчих процесів між людьми, міська культура постає у формі монолітного світу, де індивід намагається віднайти своє місце існування і, врешті, – самого себе.

Актуальність обраної теми обумовлена зростаючою у медієвістиці зацікавленістю до вивчення повсякденного життя жителів міст Європи. Звичайних людей, як правило, більше цікавлять конкретні прояви людського життя, саме вони роблять історію не сухою абстрактною дисципліною, а зримою і зрозумілою. Треба звернути увагу на те, що історія повсякдення, що включає деяку кількість субнапрямів (таких, як історія побуту, історія матеріальної культури, історія тіла, історія харчування, історична комунікація, історичні географія та соціографія, історія приватного життя, гендерна історія, історія виховання, історія сексуальності, історія дитинства, соціальна історія медицини, історична танатологія, історична демографія тощо), сьогодні є одним з перспективних напрямів історичних досліджень.

Метою нашої наукової розвідки є аналіз історіографії повсякденного життя жителів міст періоду пізнього середньовіччя.

Серед відомих дослідників середньовічного повсякдення XIX – початку XX ст. треба визначити декількох. Це, в першу чергу, французький історик-медієвіст Е.Е. Віолле-ле-Дюка, автор монографії «Життя та розваги у Середні віки» [1] та російський медієвіст О.А. Добіаш-Рождественська, збірник статей, якої має назву «Середньовічний побут» та є серією монографічних етюдів, присвячених лицарському та церковному побуту [5].

Серед досліджень другої половини XX ст. треба відзначити праці Г. Діоса та С. Рейнольдса, їхні розвідки стали не тільки підсумками попередніх пошуків урбаністів, а й поштовхом до подальших досліджень [4]. Повсякденному життю жителів міст доби середніх віків присвячені дослідження професора Марти Карлін з історії харчування англійських містян середніх віків. У статті «Швидка їжа та міські стандарти життя в середньовічній Англії» вона по-новому поглянула на наративні джерела XII–XV ст., порівнявши їх з даними археології та документальними джерелами. Виявилося, що головною ознакою міського раціону, вже у добу середньовіччя, став «прискорений» темп споживання їжі, розмаїття страв у міському просторі, порівняно з сільським, комерціалізація виготовлених поживків (поширення спеціалізованих крамниць, продаж також неякісної продукції тощо) [2]. Найяскравішим представником сучасної медієвістики повсякдення виступає Жак Ле Гофф, представник відомої школи Анналів, з його працею «Цивілізація середньовічного Заходу». У центрі уваги автора – Простір і Час в житті населення Європи, аналіз менталітету, колективної психології, способів відчувати і мислити [3].

Підведемо невеликі підсумки, отже, на сучасному етапі розвитку історіографія середньовічного повсякдення міст здебільшого є соціальною історією.

Література
1. Виоле-ле-Дюк Э.Э. Жизнь и развлечения в средние века / Э.Э. Виоле-ле-Дюк // Культура средних веков в памятниках исторической мысли Франции / пер. с фр. М.Ю. Некрасова. – СПб. : Евразия, 1997. – 384 с.
2. Кирюхина Е.М. Повседневность Средневековья в творчестве художников-прерафаэлитов / Е.М. Кирюхина // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. – 2013. – № 5 (1) [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://cyberleninka.ru/article/n/povsednevnost-srednevekovya-v-tvorchestve-hudozhnikov-prerafaelitov – Назва з титулу екрану.
3. Ле Гофф Жак. Цивилизация средневекового Запада / Жак Ле Гофф ; пер. с фр. ; общ. ред. Ю.Л. Бессмертного; послесл. А.Я. Гуревича. – М. : Издат. группа Прогресс, Прогресс-Академия, 1992. – 376 с.
4. Мельникова М.В. Средневековый город как гражданская общность [Електронний ресурс] / М.В. Мельникова // Вектор науки тольяттинского государственного университета. – 2011. – № 2. – Режим доступу : http://cyberleninka.ru/article/n/povsednevnost-srednevekovya-v-tvorchestve-hudozhnikov-prerafaelitov. – Назва з титулу екрану.
5. Средневековый быт. Сб. статей под ред. О.А. Добиаш-Рождественской. – Ленинград : Время, 1925. – 279 с.

Політова Ірина
студентка 5 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: д.і.н., проф. Ігнатуша О.М.

ЗАКОНОДАВЧІ ОСНОВИ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В ГАЛУЗІ РЕЛІГІЇ В УКРАЇНІ у 1964–1991 рр.

Питання відносин між державою та релігійними конфесіями в Україні у часи політичного керівництва Л. Брежнєва та його наступників на сьогоднішній день залишається одним з недостатньо вивчених. Між тим, звернення уваги на державно-церковні відносини, що складалися у минулому, буде корисним у практичному сенсі для усіх сторін заради глибшого розуміння сучасних проблем.

Вивченню основ релігійного законодавства приділяли чималу увагу в своїх працях такі науковці як В. Пащенко, П. Бондарчук, М. Шкаровський, І. Маслова, М. Одінцов, В. Ципін, Г. Штіккер та ін. Вони дослідили та ввели в науковий оборот значну кількість документів.

Метою нашої статті є аналіз основних напрямків діяльності органів контролю, законодавчих і нормативних актів, які регулювали та дозволяли діяльність тій чи іншій релігійній конфесії на території Україні у 1964–1991 рр.

Нормативно-правовим документом, що регулював статус релігійних громад та об’єднань в УРСР, був Декрет Тимчасового робітниче-селянського уряду України «Про відокремлення церкви від держави і школи від церкви» від 22 січня 1919 р. [3, с.52]. Саме цей декрет узаконив відділення церкви від держави і політичного життя суспільства. Все майно існуючих в Україні церковних і релігійних громад було оголошено народним надбанням. Воно передавалось за особливими постановами влади у безоплатне користування релігійним громадам.

Наступним важливим за значенням документом був Адміністративний кодекс УРСР від 12 жовтня 1927 р. Його розділ Х був присвячений «Правилам про культи». Кодекс містив статті Декрету, а також норми, які регулювали статус релігійних громад та їхню культову діяльність [1].

Важливу роль відігравав створений у 1965 р. новий державний орган – Рада у справах релігій при Раді міністрів СРСР. В Україні у 1974 р., було створено Раду у справах релігій при РМ УРСР. Рада здійснювала постійний контроль за фінансовою та ідеологічною діяльністю релігійних об’єднань, тісно контактувала з КДБ.

У 1976 р. було видано правовий акт (постанову Ради Міністрів України) Положення «Про релігійні об'єднання в Українській РСР» (сюди ввійшли відповідні статті від 1927 р.) [3, с.75]. Положення підтверджувало основні статті Декрету, покладало контроль за дотриманням законодавства про культи з боку релігійних організацій на місцеві Ради народних депутатів та Раду у справах релігій при Раді Міністрів УРСР. Водночас Положення про релігійні об'єднання детальніше регулювало правовими нормами різноманітні складні питання здійснення свободи совісті, правове становище релігійних громад, а також їхні права та обов'язки. Воно надавало право реєструвати свої групи в місцевих Радах народних депутатів під контролем Ради у справах релігій, після чого, воно отримувало право на свою діяльність. Зазначене Положенням діяло до 1991 р. [2].

Законодавчими нормами 1976–1977 рр. була узаконена обов'язкова реєстрація не тільки релігійних об'єднань, але і релігійних груп з числом віруючих менше 20 осіб [3, с.76-78].

20 квітня 1978 р. було прийнято нову Конституція УРСР. Конституція проголошувала рівність громадян перед законом, гарантувала свободу совісті, забороняла релігійну ворожнечу і ненависть [2, с.24].

Релігійним громадам було надано право проводити свої зібрання, здійснювати релігійні обряди та ритуали, отримувати культові споруди та культове майно в користування, наймати та вибирати служителів культу з дозволу Ради у справах релігій (або уповноважених на місцях), збирати пожертви та добровільні внески.

З метою нормального функціонування релігійних громад останнім було частково надано право юридичної особи. Зокрема, вони отримали повноваження укладати договори, пов'язані з управлінням і використанням культового майна та культових споруд, купувати церковні предмети. Громади мали права скликати, з дозволу Ради у справах релігій, свої з'їзди й конференції, користуватися печатками, відкривати рахунки в державних банках. Водночас релігійні громади не набували права володіти власністю, тому все їхнє культове майно, як і раніше, залишалось власністю держави.

Порушення нормативних актів каралось згідно із кодексом Української РСР про адміністративні правопорушення (ст. 212), а також карним кодексом Української РСР (ст. 138, 139, 209) [2, с.40].

Кардинальні зміни, що сталися в країні у другій половині 1980-х рр., спонукали владу до змін у відношеннях з церквою та віруючими.

Лише з 1990 р. релігійні громади отримали статус юридичної особи, а 26 квітня 1991року, зі створенням СНД, була скасовано Раду у справах релігій [1].

Отже, можна зробить висновки, що діяльність релігійних громад була обмежена великою кількістю правових документів. Радянська влада безпосередньо регулювала життя церкви і втручалась в її внутрішню діяльність, стримуючи духовний розвиток та руйнуючи вікові традиції.

Література

1. Маслова И.И. Эволюция вероисповеданий политики Советского государства и деятельность русской православной церкви (1953-1991 гг.) / [Електронний ресурс] / И.И. Маслова. – Режим доступу : http://cheloveknauka.com/evolyutsiya-veroispovednoy-politiki-sovetskogo-gosudarstva-i-deyatelnosti-russkoy-pravoslavnoy-tserkvi-1

2. Онищенко П.С. Справочник атеиста / П.С. Онищенко, П.И. Косуха. – К. : Наукова думка, 1986. – 519 с.

3. Сборник документов и материалов о религии и Церкви / [сост. Г.Ф. Спорева, М.С. Боговесов]. – К. : РИО МВД УССР, 1983. – 245 с.

Рябчевська Анастасія
студентка 4 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Грушева Т.В.

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ (1928–1939 рр.)

Культурна революція, що проводилась радянським керівництвом на теренах України у 20–30-х рр. ХХ ст., стала елементом тиску влади на українську націю. З одного боку, ліквідація неписьменності, розширення соціальної бази для формування інтелігенції повинно було позитивно сприяти інтелектуальному і культурному розвитку України. Втім, ці методи мали за мету перетворити мистецтво на інструмент впливу при вирішенні тактичних і стратегічних завдань будівництва нового суспільства і чітко регулювати діяльність українських культурних діячів, що було однією із цілей радянської влади на шляху до тотального контролю над населенням. Ціннісні орієнтації на сучасному етапі розвитку українського суспільства демонструють поступову відмову від радянських стереотипів, соціокультурну трансформацію, що актуалізує наукове дослідження зазначеної теми.

Проблема радянської «культурної революції», її змісту та шляхів реалізації в Україні була предметом багатьох наукових розвідок. Найбільш об’єктивно ці питання вирішили такі науковці: Д.В. Вєдєнєєв [1], Т.М. Євсєєва [2], О.З. Кендус [3], О.В. Ототюк [4] та ін. Втім, окремі аспекти зазначеної теми недостатньо досліджені і потребують більш детального історичного аналізу. Метою написання роботи є дослідження концепції «культурної революції» у контексті творення українського радянського культурного простору кінця 1920 – у 1930-ті рр.

У першій половині ХХ ст. на території України спостерігається тісний зв’язок між перебігом історичних подій та ситуацією в культурі. Початок ХХ ст. застає український народ поділеним між Російською та Австро-Угорською імперіями. Кращі умови соціально-економічного, мовного, освітньо-культурного життя українців вимагали кардинальних змін, які могла дати лише власна державність, а не підневільне існування. Успіхи в історичних змаганнях українського народу за незалежність у 1917–1921 рр. стали поштовхом розвитку національної культури, складовими елементами якої виступають філософія, публіцистика, література, мистецтво та ін.

Культура є рушійною силою прогресу і джерелом, з якого народ черпає основи пізнання, і творчими зусиллями своєї національної ідентичності створює її новий образ. Однак, втрата державності, підкорення української нації чужинській владі у 20–30-х рр. ХХ ст. спричиняли суперечливі тенденції у розвитку української культури. В епоху радянського тоталітарного режиму важливе місце посідала культурна революція, яка передбачала розвиток комуністичних ідей та створення у свідомості громадян стійких стереотипів. Для реалізації програми були створені органи державного управління культурним життям суспільства: Агітпроп, Народний комісаріат освіти, Головліт й інші. Під нагляд партії державної політики потрапили установи культури: видавництва, музеї, кінофабрики, скасовувалась свобода друку. Провідним художнім методом у радянські країні став метод соціалістичного реалізму. Це деморалізувало радянську інтелігенцію, позбавило її ініціативності і незалежності думок. Цензурного контролю зазнали науковці в Україні, яких карали за найменший відступ від загальноприйнятих у тоталітарній державі ідей марксизму. Підготовлені з селянської молоді і робітників кадри інтелігенції не відрізнялися ґрунтовною освітою, натомість були віддані новій державі.

Важливо відзначити, що у 20-ті рр. ХХ ст. на розвиток української культури вплинула «українізація», яка особливою силою проявилася в літературі через призму розмаїття напрямків, жанрів, літературних організацій та об’єднань. З іншого боку, представники української філософської думки того часу, зокрема, М. Шлемкевич, Д. Чижевський, Д. Віконська та М. Хвильовий, осмислювали культурну ситуацію України в контексті її

кризи, причинами якої вони визначали такі фактори як провінційність української культури, яку вважали другорядною, панування естетичного напрямку «соціалістичного реалізму» та репресії проти інакодумців [3]. Швидко згорнувши процеси українізації, радянська держава оголошує за ідеал побудову інтернаціонального суспільства, у якому не знайшлося місця національній самоідентифікації українців.

Слід відзначити вплив християнської віри на національну свідомість українців у 20–30-х рр. XX ст. Церква давала надію на краще, допомагала побороти відчуження, спричинене швидким розвитком науково-технічного прогресу, а також вистояти у боротьбі із тоталітарною політичною владою, яка зневажала людську особистість. Вона вказувала напрямок духовного відродження кожної людини зокрема та української нації в цілому. Важливе місце церкви для українців і протистояння цьому радянською владою можна побачити у романі В.К. Барки «Жовтий князь», де автор докладно описує значення релігії для українців, а також спроби НКВС відібрати віру у селян: «Тільки вкріплені серцем до Церкви врятуються з прірви: однаково, чи православні, чи з других приходів. Тут <…> Церкві дано силу – зібрати всіх добрих в останні часи спасіння. Держіться твердо, бо сказано: хто вірний до смерті, одержить вінець життя» [5, с.31]. Розуміючи силу впливу церкви на населення радянської країни, держава починає боротьбу на винищення духовності з культурного простору держави. Не окремі церкви, а релігія у цілому не вписувалася у рамки сталінської концепції соціалістичної культури, яка мала бути пролетарською за змістом. Таким чином, релігія опинилася у стані ворога, з яким держава розпочала нищівну боротьбу. З розгортанням атеїстичної пропаганди, почались релігійні гоніння. Ліквідовувалась церковна символіка, в храмах влаштовували клуби, складські приміщення та виробництва.

Підсумовуючи необхідно зазначити, що духовні потрясіння 20-30-х рр. XX ст. наклали негативний відбиток на свідомість української нації. Одночасно ця реальність стала своєрідним досвідом, що спонукав до пошуку ідеалу: у свідомості народу визрівав образ суспільного і державного устрою, в основу якого були покладені національні традиції та культурні цінності, які визначають головні пріоритети існування української людини, її духовний світ та морально-естетичні зразки, формуючи загальне уявлення про ідеал сучасної європейської людини.

Література

1. Вєдєнєєв Д.В. Культурно-інформаційний вплив сучасного світу та історична свідомість української політичної нації / Д.В. Вєдєнєєв // Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2015. – № 3. – С. 3–10.
2. Євсєєва Т.М. Ментальні особливості модернізації політичної системи Російської Імперії та СРСР наприкінці XIX – у першій третині XX ст. (український контекст) / Т.М. Євсєєва // Український історичний журнал. – 2009. – № 5. – С. 152–178.
3. Кендус О.З. Проблема національного ідеалу в українській філософській думці першої половини XX століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук з іст. філос.; спец. 09.00.05 «Історія філософії» / О.З. Кендус – Львів, 2003. – 22 с.
4. Ототюк О.В. Актуальність дослідження термінології культурного життя України: 20-і – початок 30-х років XX століття / О.В. Ототюк // Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2005. – № 3. – С. 87–92.
5. Барка В.К. Жовтий князь / В.К. Барка. – Харків : Фоліо, 2008. – 317 с.

Самойленко Юлія
студентка магістратури історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Коваленко Л.В.

«ПРОБЛЕМА» СИРІЙСЬКОЇ КРИЗИ В ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АМЕРИКАНСЬКОЇ КОРПОРАЦІЇ RAND

Актуальність вивчення проблеми полягає у тому, що сучасні аналітичні центри є відносно новими суб'єктами міжнародних відносин і відіграють не менш значущу роль у світовій політиці ніж, наприклад, окремі держави або блоки держав. «Мозкові центри» пропонують нові ідеї і нетрадиційні шляхи вирішення застарілих питань. Враховуючи актуальність близькосхідної кризи, пов'язаної з терористичним угрупуванням ІДІЛ, розглянемо діяльність американського аналітичного центру RAND в аспекті саме цієї конкретної проблеми.

Діяльність аналітичних центрів ставала об'єктом дослідження багатьох науковців, яки займались вивченням проблеми розстановки сил у світі та прогнозуванням міжнародних подій. Серед кола таких вчених варто виділити таких як З. Бжезинський, П. Діксон, О. Тоффлер, С. Хантінгтон та ін. Однак проблема досліджень аналітичних центрів в аспекті близькосхідної кризи, тим більше у якості головної загрози не лише в регіоні, а також і в усьому світі, досі не ставала об'єктом окремого дослідження.

Головна мета написання дослідницької роботи – проаналізувати дослідження американської корпорації RAND щодо сирійської кризи.

Перша авторитетна організація, яка займалась аналітичними дослідженнями, була утворена у США – «RAND Corporation» (повна назва – «Research and Development» (з англ. «Дослідження і розвиток») [1, с.30–31]. Основне завдання RAND полягає формуванні шляхів вирішення кола політичних питань, використовуючи найбільш доступну інформацію. Аналітичний центр прагне до максимального поширення результатів своїх досліджень.

З 2011 року після «Арабської весни» у Близькосхідному регіоні спостерігається постійний хаос і тенденція до державних переворотів. У період 2014–2016 років конфлікт вийшов на новий рівень, що тепер становить загрозу не лише безпеці в регіоні, а і в усьому світі.

Розглядаючи діяльність RAND через призму близькосхідного конфлікту навколо терористичного угрупування ІДІЛ, варто відзначити вагомий внесок корпорації у формуванні зовнішньополітичного курсу США. Один із останніх прикладів, це декілька пропозицій щодо розвитку відносин Сполучених Штатів з Сирією почесного радника президента корпорації RAND Б. Дженкінса, які він представив наприкінці жовтня 2015 року:

Конфронтація сил полягає у протистоянні США і Росії в Сирії і характеризується тим, що жодна зі сторін не прагне розпочинати війну через катастрофічні наслідки. У такому випадку держави і далі використовуватимуть психологічні методи впливу і стримування один одного.

Міжнародна мирна конференція. Проведення міжнародної мирної конференції позитивно сприятиме урегулюванню ситуації на Близькому Сході. США впевнені у тому, що новий уряд Сирії зможе досягти мирної угоди з повстанцями, і тому наполягають на проведені виборів [4].

Припинення вогню. Замість мирної угоди США могли би досягти припинення бойових дій у місцях при лінії фронту, що фактично означатиме розділ Сирії. Територіальні суперечки і домовленості щодо припинення вогню контролюватимуться міжнародними спостерігачами, у тому числі і російськими. Однак військові дії проти ІДІЛ будуть продовжуватись [4].

Стримування. Відповідно до цього варіанту США продовжуватимуть свою кампанію проти ІДІЛ і Джабхат ан-Нусра, так як вони представляють найбільшу загрозу американським інтересам. Надаватиметься підтримка курдам, які захищають власні території на півночі Сирії від ІДІЛ. США не стануть розгортати наземні війська, замість цього вони

прагнутимуть надавати допомогу союзникам в регіоні, особливо Йорданії і Саудівській Аравії [4].

Старший науковий співробітник RAND Дж. Доббінс висловлює дещо іншу точку зору стосовно сирійської кризи, зазначаючи, що будь-який мир в Сирії краще ніж війна. У своєму звіті він говорить, що в сучасних умовах будь-яка альтернатива вирішення близькосхідної кризи є шансом у розв'язанні затяжної кровопролитної війни. Однак ІДІЛ ніколи не братиме участь у мирних процесах врегулювання конфлікту. За словами дослідника, представники усіх сирійських фракцій мають зібратись під егідою ООН для обговорення майбутнього Сирії. Враховуючи радикальні відмінності між цими угрупуваннями, процес примирення може забрати роки. Тим часом, кожна фракція управлятиме підконтрольною їй територією паралельно з тим, як міжнародна коаліція вживатиме заходів, щоб повстанці не збільшували власних територій [3]. Розраховуючи на підтримку Росії та Ірану, Асад або його наступник керуватиме підконтрольною режиму територією. Зовнішні сили з мандатом РБ ООН контролюватимуть дотримання умов перемир'я. Можемо провести паралель з післявоєнною Німеччиною, яка у 1945 році була поділена на чотири окупаційні зони і пройшла довгий шлях до свого возз'єднання. Теж саме може статися і з Сирією при розгортанні такого сценарію врегулювання конфлікту [3].

Підсумовуючи, можна зазначити, що на сучасному етапі RAND – один із найвпливовіших аналітичних центрів у світі. Успіх корпорації пояснюється підбором груп експертів, серед яких чимало колишніх політичних діячів уряду США. Важливим є той факт, що зв'язки таких впливових осіб мають місце у просуванні пропозицій та методів розв'язання політичних і збройних конфліктів. На прикладі сирійської кризи можна простежити активні дії корпорації RAND щодо подолання конфлікту в регіоні. Сучасний світ зіткнувся з проблемою, яка пов'язана з зіткненням цивілізацій. Перед світовою спільнотою постало найголовніше завдання сучасності – врегулювання сирійського конфлікту, який загрожує міжнародній безпеці. Тому будь-які зволікання держав можуть призвести до непередбачуваних наслідків і людських втрат, як нещодавно сталося у Парижі.

Література

1. Диксон П. Фабрики мысли / П. Диксон ; [пер. под общей ред. и с послеслов. д.э.н. В.И. Седова]. – М. : Прогресс, 1971. – 421 с.
2. Ржевська Н.Ф. Роль «мозкових центрів» США у формуванні ідейних засад зовнішньої політики / Н.Ф. Ржевська // Науковий вісник інститут міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм. – К., 2012. – Т. 1. – № 1–2. – С. 85–89.
3. Dobbins J. Partition Syria to Crush the Islamic State [Електронний ресурс] / James Dobbins // RAND Corporation. – Режим доступу : http://www.rand.org/blog/2015/11/partition-syria-to-crush-the-islamic-state.html. – Дата доступу : 28.02.2016. – Назва титулу з екрану.
4. Jenkins B. Five Options for the U.S. in Syria [Електронний ресурс] / Jenkins B. // RAND Corporation. – Режим доступу : http://www.rand.org/blog/2015/10/five-options-for-the-us-in-syria.html. – Дата доступу : 2.02.2016. – Назва титулу з екрану.

Сапронов Олександр
студент 4 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: д.і.н., проф. Ігнатуша О.М.

РЕЛІГІЙНІ ПОГЛЯДИ ТЕОРЕТИКА АНАРХІЗМУ МИХАЙЛА БАКУНІНА

Метою статті є висвітлення аспектів ставлення Михайла Бакуніна до релігії та церкви.

Михайло Олександрович Бакунін – російський мислитель, революціонер, анархіст, один з ідеологів народництва. Бакунін вважається одним з найвпливовіших фігур анархізму і одним з основоположників «соціального анархізму» Свої релігійні погляди висвітлив в працях «Революційний катехізис» та в листі Миколі І, який сам автор назвав «Сповідь», а також в приватних листах та відозвах.

Революційний катехізис 1866 р. починається зі слів: «Заперечення існування реального, потойбічного, особистого бога, і, отже, всякого поклоніння і всякого божественного втручання в справи всесвіту і людства. Знищення церковної служби і культу божества» [1, с.184].

Але з іншого боку, М. Бакунін вважав, що має бути «повна свобода совісті і пропаганди для кожного з необмеженим правом для кожного споруджувати на честь його богів, які б вони не були, стільки храмів, скільки він захоче і оплачувати жерців його релігії» [1, с.186]. Бакунін пропонував розглядати церкви як релігійні корпорації, які не будуть користуватися ніякими правами, подібними до прав виробничих асоціацій.

У своїй промові на Бернському конгресі (24 вересня 1868 р.) Бакунін дав огляд злочинів релігій. Він також висловив свій особистий погляд в заключних словах: «… Отже, хто хоче Бога, той хоче поневолення людини. Бог і нікчемність Людини, або свобода Людини і знищення божественної фантастики. Така дилема, тут немає середини, тож ми маємо зробити свій вибір» [2]. Михайло Бакунін вважав, що релігія являється не тільки перекрученням думки, а передусім «постійним протестом людської сутності, безкінечного багатства людського серця проти вузькості і убогості людського життя. Зустрічаючись на цій землі лише з дурістю, несправедливістю та злиднями, людина в своїй уяві створила ілюзорний світ, до якого вона відносить всі свої сподівання та ідеали. Людина зробила небо багатим, а землю – бідною. Так була створена релігія, і вона буде всемогутня до тих пір, поки несправедливість буде панувати на землі» [2].

Релігія, за Бакуніним, це завжди ієрархічна структура, яка придушує творче, бунтарське начало в людині, відбираючи в нього всяку свободу. Якщо державний апарат пригнічує людину з зовнішнього боку, то релігія – з внутрішнього. На думку Бакуніна, «згідно релігії всіх часів і народів, християнству, людина сама не спроможна пізнати істину, не спроможна знайти справедливість, людина не в змозі створити суспільний устрій, керувати їм, встановлювати і зберігати громадський порядок і рухатися до добра» [3].

Бакунін завжди вважав християнство нерозривним з державним апаратом. Два елементи, які подавляють людську свободу: церковний і державний – були для нього пов’язані завжди.

Можна зробити висновок, шо Михайло Бакунін був послідовним противником всякої релігії, а особливо релігії як складової держави. Протягом життя він послідовно відстоював свою атеїстичну позицію.

Література

1. Бакунин М.А. Анархия и порядок (сборник) / Михаил Александрович Бакунин. – М.: Эксмо – пресс, 2000. – 357 с.
2. Бакунин М.А. Государственность и Анархия [Електронний ресурс] / Михаил Александрович Бакунин. – Режим доступу : http://www.informaxinc.ru/lib/anarchy/bakunin_ispoved/
3. Неттлау Макс. Анархізм і релігія [Електронний ресурс] / Макс Неттлау. – Режим доступу : https://ru.theanarchistlibrary.org/library/maks-nettlau-anarhizm-i-religiya.pdf

Свірідюк Аліна
студентка 4 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Білоножко С.В.

КОНГРЕС США ТА ЙОГО ГОЛОВНІ ПОВНОВАЖЕННЯ

Конгрес Сполучених Штатів Америки – це законодавча гілка влади, яку було закріплено в Конституції 1789 р. та відокремлено від виконавчої та судової гілок влади. Він складається з двох палат: Сенату, в якому від кожного штату, не залежно від чисельності його мешканців, входить по два сенатори, та Палата представників, до якої члени обираються згідно з чисельністю населення. Серед головних завдань Конгресу, визначених Конституцією, виділяють збір та розподіл податків, збір коштів на виплату кредитів США,

регулювання торгівлі, карбування грошей, проголошення війни, фінансування та підтримка армії, створення законів для реалізації своєї влади.

Наступні організації також належать до законодавчої гілки влади й підпорядковуються рішенням Сенату та Палати представників:

– Архітектор Капітолію (офіційна назва державної служби, відповідальної перед Конгресом за реконструкцію, матеріально-технічне забезпечення та оновлення Капітолію, а також тих будівель, що належать до службових приміщень, які належать Конгресу, наприклад Бібліотека Конгресу);

– Центр архівів законодавчих проектів;

– Бюджетне управління Конгресу;

– Управління підзвітності уряду;

– Урядова типографія;

– Бібліотека Конгресу;

– Служба захисту прав службовців.

Хоча обидві палати Конгресу працюють окремо, в більшості своїй вони мають рівні ролі у введенні в силу законодавчих законів. Існує також декілька аспектів у справах Конгресу, де Сенат та Палата представників ділять дії, які потрібно виконати. Конгрес повинен щорічно збиратися та узгоджувати дати відкриття та закриття зборів. Дата відкриття зборів закріплена у Конституції США за першим понеділком грудня; однак, згідно з двадцятою поправкою до Конституції, її було перенесено на третє січня. Задля визначення точної дати закриття зборів проводиться голосування Палати представників та Сенату.

Конгрес повинен скликати спільне засідання для вирахування голосів електорату для кандидатів на пост президента та віце-президента. Хоча це і не зазначено в Конституції, але спільне засідання створюється також в тому випадку, коли президент, або інша особа високого чину, бажає зустрітися з представниками обох палат.

У спільному колі інтересів двох палат Конгресу також наявна урядова типографія, бюджетно-контрольна функція та, власне, бюджет Конгресу. Конгрес впроваджує окремі агентства для контролю цих специфічних повноважень. Інші агентства, які створені виключно з інтересів Конгресу, є Суд у справах про авторські гонорари та роялті, Ботанічний сад та бібліотека Конгресу.

Строк повноважень Конгресу – з непарного по непарний роки календаря. Для своїх щорічних сесій Конгрес розробляє певні комітети задля сприяння розгляду різних справ, які розвиваються. Кожна палата Конгресу має визначену кількість постійних та тимчасових комітетів. Разом дві палати Конгресу формують спільні комітети для розгляду питань, що стосуються спільних інтересів. Більш того, ніякий акт Конгресу не є дійсним, поки за нього не проголосують обидві палати. Узгоджувальні комітети покликані вирішувати спори палат стосовно законотворчого процесу.

Перед початком сесії президент надає Конгресу документ під назвою «Стан країни», який докладно описує ліберальні умови законодавчих програм, які, на думку президента, Конгресу потрібно розглянути. Пізніше президент підтверджує річний бюджет та звіт з економіки країни, підготовлений президентом Ради економічних консультантів США. Оскільки комітетам Конгресу потрібен час на підготовку законодавчих актів, перед тим як вони будуть представлені на всебічний огляд, законодавчі документи Конгресу можуть бути доволі малими за обсягом під час перших тижнів сесії. Незавершені до кінця сесії законодавчі акти зберігають свій статус до наступної сесії за умови того самого складу членів Конгресу.

Отже, дослідивши головні функції Конгресу у цілому та його палат, окремо можна дійти висновку, що вони залишаються незмінними від початку їх існування. Сутність їх діяльності закріплена в першій Статті Конституції США: Сенату надається більше повноважень та прав, а Палата представників більше презентує інтереси американської громади. Комітети обох палат мають великий спектр повноважень та відіграють велику роль

у функціонуванні Сенату та Палати представників. Вони працюють задля спільної цілі – впровадження нових законів у законодавство країни.

Літератури

1. About the Senate Committee System [Електронний ресурс] // United States Senate – Режим доступу : http://www.senate.gov/general/common/generic/about_committees.htm. – Назва з титулу екрану.
2. Branches of Government [Електронний ресурс] // United States House of Representatives. – Режим доступу : http://www.house.gov/content/learn/branches_of_government/. – Назва з титулу екрану.
3. Congress [Електронний ресурс] // Congress. – Режим доступу : https://www.congress.gov/. – Назва з титулу екрану.
4. Congress of the United States // Britannica. – New York City : Education State, 2014. – P. 75–93.
5. Longley R. About The United States Congress / Robert Longley. –Washington D.C. : US Expert, 2013. – P. 23–37.

Сидоренко Артем
аспірант 1 року навчання історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., проф. Давлєтов О.Р.

«НОВА СХІДНА ПОЛІТИКА» УРЯДУ ФРН ЯК ПРЕДТЕЧА ЗМІН У СФЕРІ БЕЗПЕКИ НА ТЕРЕНАХ ЄВРОПИ

1969 рік має велике значення в історії Федеративної Республіки Німеччина. Та події, що відбулись у ФРН в цьому році, важливі не тільки для цієї країни, але і для Європи у цілому. У 1969 році Віллі Брандт зайняв посаду федерального канцлера ФРН. Знаковою ця подія стала не лише тому, що вперше за двадцять років існування ФРН таку високу посаду посів представник соціал-демократичної партії. Прихід до влади нової коаліції ознаменував і перехід до нового зовнішньополітичного курсу. У Бонні нарешті відмовились від провадження «доктрини Хальштейна», згідно якої ФРН не визнавала створену у радянській зоні Німецьку демократичну республіку законною німецькою державою та відмовлялась від дипломатичних відносин з будь-якою країною, що юридично визнавали НДР [2, p.37]. Нове західнонімецьке керівництво визнало неефективність старої зовнішньої політики щодо німецького питання.

Особливого впливу, завдяки зміні керівництва ФРН, зазнав не тільки зовнішньополітичний курс цієї країни, але і міжнародні відносини у цілому. Німецьке питання, будучи наріжним каменем у відносинах між західним та східним блоками на протязі всієї «холодної війни», мало дуже великий вплив на її перебіг. Нове західнонімецьке керівництво вирізнялось більш реалістичними поглядами на реалії, що склалися на той час на міжнародній арені. Так, Віллі Брандт, новий канцлер Західної Німеччини, мав доволі прагматичні погляди та будував свій зовнішньополітичний курс, виходячи з існуючих реалій. Розуміючи той факт, що політика безкомпромісної конфронтації з Радянським Союзом щодо існування двох німецьких держав за двадцять років свого провадження не допомогла наблизити вирішення німецького питання ні на один крок, Брандт усвідомлював невідворотну необхідність визнання післявоєнного світоустрою. Він був певний в тому, що вирішення німецького питання неможливе через конфронтацію чи ультимативні діалоги. Він вважав, що об'єднання Німеччини можливе лише шляхом мирного діалогу та співробітництва. Новий зовнішньополітичний курс ФРН, отримав назву «нової східної політики».

Ця політика мала на меті дві головних цілі: повалення комунізму через вплив на людей західними цінностями та свободами та, в кінцевому рахунку, об'єднання Німеччини. Але саме лише руйнування комунізму не могло гарантувати об'єднання Німеччини. Інше завдання, яке Брандт ставив перед «новою східною політикою», полягало у створенні

загальноєвропейської системи безпеки з урахуванням інтересів усіх Європейських країн, яких могло торкатися можливе об'єднання Німеччини. Адже подібна система безпеки могла значно полегшити процес німецького об'єднання.

«Нова східна політика» та її найбільш важливі та знакові прояви – Московська та Варшавська угоди – сприймаються як прояв незалежної політики економічного та політичного посилення ФРН. Але при більш детальному розгляді виявляється її зв'язок з американською та французькою стратегіями, які беруть початок ще з 1960-х років. Зокрема, – з концепцією «ідеологічної конкуренції», що була висунута державним секретарем США Діном Раском [1, p.18] за часів перебування при владі президента Кеннеді. Суть цієї концепції полягала у необхідності визнання сталості радянського комунізму. А тому підкреслювалася важливість переведення протистояння в ідеологічну сферу задля мінімізації небезпеки відкритої конфронтації. Дін Раск стверджував, що Сполучені Штати повинні не намагатися знищити радянський комунізм, але знайти спосіб співіснувати з ним. Адже, між Вашингтоном та Москвою існує досить невелика кількість двосторонніх проблем, які б торкались виключно США та СРСР. І якщо у Сполучених Штатах відчувають певну занепокоєність, то лише через можливість впливу на людей десь в іншому місці – як то у Західній Європі, на Ближньому Сході, у Південній Азії, або деінде [1, p.19-20].

Література

1. Froman M.B. Development of the Idea of Detente: Coming to Terms / Michael B. Froman. – Basingstoke : Macmillan academic and professional ltd, 1991. – 179 p.
2. Wegner H. The West German Ostpolitik / Helmut Wegner // The RUSI Journal. – 1990. – Vol. 135. – №1. – P. 36–38.

Сомова Дар'я
студентка 4 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Казакова О.М.

СТАВЛЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ДО МУСУЛЬМАН

Велика кількість мусульманського населення – нове явище в історії Франції. Навряд чи можна очікувати зниження імміграційного потоку до Франції, насамперед, дивлячись на сильний демографічний вибух у «країнах-донорах», надлишок там робочої сили, яка не може знайти себе в слаборозвиненій національній економіці, низький рівень життя, політичну нестабільність, громадянські війни та епідемії. Всі перераховані вище причини змушують велику кількість жителів емігрувати.

Кожен рік нараховується близько 180 000 тисяч легальних мігрантів, і ще 200 000 тисяч нелегальних. Вони приїжджають у Францію не для того, щоб працювати, а щоб отримувати допомогу по безробіттю. Французи платять податок в 13%, з цих грошей велика частина мігрантів і живе. Тому багато заможних французів зараз міняють громадянство – їм не хочеться платити за іммігрантів, їм не подобається, яким став Париж [5]. Французька влада в останні роки робить значні зусилля для вирішення проблем, пов'язаних з мусульманською діаспорою і зростанням ісламістських тенденцій. У них можна виділити два напрямки, перший – посилення законодавства та боротьба з нелегальною імміграцією, і другий – подолання соціальної маргіналізації, облаштування та модернізація житлових кварталів, де проживають мігранти, боротьба з проявами дискримінації.

Більшість мусульман сьогодні – громадяни Франції. Перші покоління отримали громадянство через натуралізацію або шляхом укладання змішаних шлюбів. Діти, які народились на території Франції, автоматично отримують французьке громадянство. У наш час на сцену виходить мусульманська молодь другого і третього поколінь. На початку XXI ст. можна констатувати, що у Франції іслам за кількістю прихильників став другою релігією після католицизму. Присутність мусульманського суспільства з усім комплексом пов'язаних з цим проблем є новою і складною соціальною, політичною і культурною реальністю для країни [4].

Корінні європейці висловлюють все більш глибоку стурбованість самим фактом наявності іммігрантів мусульманського походження. Тривогу викликає «численність» мусульманського населення, його швидке зростання в результаті імміграції та високої народжуваності, високі урядові витрати на соціальні програми підтримки мігрантів, незвична для європейців відданість традиціям ісламської релігії, відповідним обрядам, поведінці та нормам побуту, небажання багатьох мусульман-вихідців з країн Близького Сходу та Магрибу асимілюватися в європейське суспільство, їх небажання вчити мову країни перебування [3]. Після 11 вересня 2001 р. мігранти (до яких раніше ставилися виключно як до тимчасової робочої силі) все більш сприймаються як загроза національній безпеці. Мусульманське походження учасників деяких резонансних терористичних атак сприяє широкому поширенню в європейському суспільстві ксенофобських та ісламофобських настроїв [2].

У листопаді 2014 року опитування, проведене Французьким інститутом громадської думки і опубліковане 24 жовтня правоцентристською газетою Le Figaro показало, що більша частина населення Франції вважає, що іслам справляє занадто сильний вплив на французьке суспільство і майже половина бачать мусульман як загрозу їх національній самосвідомості. Опитування розкрило значне погіршення іміджу ісламу у Франції. Відомості також показали, що французькі виборці все більше стурбовані масовою імміграцією з мусульманських країн. Вона була спровокована поколінням французької політичної та культурної еліти, що присвятила себе створенню мультикультурного суспільства. Опитування також показало, що 60% французів вважають, що у Франції іслам став «занадто помітним і впливовим». Більш того, 43% французів вважають присутність мусульманських іммігрантів загрозою національного самовизначення Франції, у порівнянні лише з 17% тих, хто говорить, що воно збагачує суспільство. До того ж, 68% опитаних французів звинувачують іммігрантів, які відмовляються інтегруватися (61% два роки тому) у проблемах, пов'язаних з мусульманською інтеграцією, і 52% звинувачують у цьому культурні відмінності (40% два роки тому) [1].

Було встановлено, що тільки 29% французів вважають, що «переважна більшість іммігрантів, які влаштувалися у Франції, вдало інтегровані [1]. Між тим, як 46% респондентів вважають, що рівень безробіття може скоротитися тільки за рахунок скорочення імміграції в країні.

Підсумовуюче все вище сказане, можна вважати, що потенційну загрозу єдності французького суспільства, його ідентичності та безпеки несе складний процес інтеграції іммігрантів, особливо мусульманського населення. Ускладнює цей процес також і той факт, що новоприбулі іммігранти переважно концентруються в окремих компактних місцях проживання, що призвело до появи свого роду гетто, в яких життя протікає за своїми законами, а рівень безробіття та злочинності значно вище за середній.

Література

1. Бути «арабом» у Франції [Електронний ресурс] / Live journal. – Режим доступу : http://wolf-kitses.livejournal.com/96793.html.
2. Заворушення у Франції [Електронний ресурс] / Политком. – Режим доступу : http://politcom.ru/529.html.
3. Іслам у Європі: вдома чи в гостях [Електронний ресурс] / Тиждень. – Режим доступу : http://tyzhden.ua/ Publication/992.
4. Лагун В.А. Проблема культурної інтеграції на прикладі Франції / В.А. Лагун. – 2011. – С. 30–38.
5. Садикова Л.Р. Проблема інтеграції північноафриканських мусульман у французькому суспільстві / Л.Р. Садикова // Нова і новітня історія. – 2011. – № 1. – С. 52–59.

Стовба Дар'я
студентка 4 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: д.і.н., проф. Ігнатуша О.М.

ФОРМУВАННЯ РЕЛІГІЙНОГО СВІТОГЛЯДУ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Сучасна українська історіографія активно досліджує творчий спадок М.С. Грушевського. Серед українських істориків, котрі займаються грушевськознавством можна виділити таких видатних дослідників як О. Пріцак, В. Ульяновський та І. Гирич.

Метою статті є дослідження чинників, що формували релігійний світогляд Михайла Грушевського.

Формування світоглядних поглядів особистості – складний і довготривалий процес, який дуже важко вкласти у конкретні хронологічні рамки.

Виняткова важливе значення мав цей період і для Михайла Грушевського, система світоглядних та релігійних поглядів якого набрала зрілої форми ще у дуже молодому віці.

М.С. Грушевський народився 29 вересня 1866 р. в інтелігентській українській родині, тісно пов'язаній зв'язками з духовним станом.

У своїх «Споминах» вчений згадував: «Я сам виріс серед людей духовної школи, твердо сидів в церковних поглядах, і тому хоч ся атмосфера була для мене досить нуднувата, але іншою я не дуже мав нагоду дихати, і тому приймав і зносив її без протесту та опозиції» [3, с.122].

М.С. Грушевський зростав у родині, котра мала давні духовні корені. Михайла виховували в християнській традиції, що не могло не впливати на формування його світогляду.

Період навчання у Тифлійській гімназії, за власним висловом Грушевського, пройшов під тиском «аскетичного ригоризму» і «підвищеної релігійності» [4, с.223].

У 1886–1890 рр. майбутній учений був студентом історико-філологічного факультету Київського університету. Саме на ці роки припадає найактивніше формування теоретичних поглядів М.С. Грушевського.

Часто юнака Грушевського бачили по дорозі до університету і зауважували як він завжди побожно здіймав шапку й хрестився перед Володимирським храмом [2, с.186].

Таку поведінку М.С. Грушевського можна пояснити глибокою духовною кризою, у стані якої він перебував. Сам Михайло Сергійович у своїх «Споминах» характеризує своє духовне сум'яття як чорну смугу релігійності, релігійну манію, релігійний містицизм [3, с.123].

Виховання у набожній родині вплинуло і на подальше життя Михайла Грушевського. Під час навчання у гімназії та університеті він проявляв глибоку віру в Бога та вів аскетичний спосіб життя.

Весь період навчання в університеті М.С. Грушевського не залишають традиційні сумніви щодо обраного «мирського» шляху, який він прагне поєднати з «служінням Богу», з християнською мораллю [1, с.76].

Отже, М.С. Грушевський народився у глибоко віруючій родині, з дитинства виховувався в атмосфері християнської моралі. Навчаючись в гімназії та університеті, він вів аскетичний та праведний спосіб життя.

Загалом, навчаючись в університеті, майбутній вчений весь час мав сумніви, чи вірно він обрав майбутню професію, чи правильно він вчинив, що не присвятив життя служінню Богу.

Література

1. Винар Л. Михайло Грушевський історик і будівничий нації / Л. Винар.– Нью-Йорк; Київ ; Торонто, 1995. – 304 с.
2. Гирич І. Релігія та церква в житті й творчості Михайла Грушевського / І. Гирич, В. Ульяновський // Грушевський М.С. Духовна Україна. Зб. тв. – К., 1994. – 556 с.

3. Грушевський М.С. Спомини / М.С. Грушевський // Київ : Журнал письменників України. – 1992. – №2. – С. 122–124.
4. Грушевський М.С. Щоденник. (1888–1894 рр.) / Підг. до вид., переднє слово, упорядкув., коментарі і післямова Л. Зашкільняка; ред. кол. : П. Сохань (відп. ред.), Г. Боряк, І. Гирич, та ін. / Ін-т української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України ; Центральний державний історичний архів України м. Львів. – К., 1997. – 264 с.

Тішин Олександр
здобувач історичного фак-ту
Наук. кер.: д.і.н., проф. Турченко Ф.Г.

ФОРМИ СЕЛЯНСЬКОГО СПРОТИВУ кінця 20-х – першої половини 40-х рр. XX ст. НА ТЕРИТОРІЇ ПІВДЕННО-СХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ

Перша половина XX ст. стала часом випробувань для південноукраїнського селянства, яке мусило витримати всі утиски, що підготували для нього тоталітарні режими – спочатку «совєтський», а потім нацистський. Породжені тоталітарними режимами жорсткі умови життя стали причинами росту незадоволення діями влади та поширення різноманітних форм спротиву, аналізу чого присвячені дані тези.

Проблему селянського руху спротиву розглядали в своїх роботах В.С. Орлянський, Ф.Г. Турченко, Т.В. Винарчук, Ю.П. Князьков [3], А.М. Бахтін [1; 2], Ю.В. Котляр [4].

Як відомо, «специфікою Півдня України було психологічне несприйняття селянством деспотичного характеру центральної влади, будь-якого насилля, усвідомлення своєї сили і незалежності» [4]. Достатньо складні природно-кліматичні умови з посухами, суховіями та чорними бурями, нестабільними врожаями формували «…у населення впертий, відважний характер, жагу до боротьби, бажання захищати власні інтереси» [4].

Під час організованих радянською владою хлібозаготівельних кампаній однією з форм спротиву стало різке скорочення посівних площ, зокрема «… у 1927–1929 рр. в найбільш продуктивних селянських господарствах вони скоротилися майже вдвічі, при ще більш різкому зниженні товарної частини урожаю – з 25 до 14%» [4].

Іншою формою спротиву став нелегальний забій худоби, який розпочався на Півдні України влітку 1929 р. й досяг майже 75% загальної кількості поголів'я [4].

Основними засобами пасивних форм спротиву селян стали такі традиційні механізми комунікації як чутки, тлумачення. Вимоги держави ігнорувались у вигляді приховування посівів, несплати податків, самогоноваріння [4].

Селянські виступи були спрямовані, зазвичай, проти дрібних виконавців з місцевого партактиву. Наприклад, група селян с. Піски Баштанського району Миколаївської області на чолі із Задиракою поранила голову артілі «Червоний Жовтень» К. Лященка; подібне повстання готувалося у Новобузькому районі, однак воно було виявлено [1, с.53].

Провал селянського антирадянського руху опору на Півдні України був обумовлений відсутністю у селян зброї, наявністю значної кількості радянських військових частин, вичікувальною позицією бідняків та середняків, виснаженням заможної частини селянства репресіями.

Нацистський окупаційний режим 1941–1944 рр. також зіткнувся з селянським спротивом південно-східних областей. Його особливістю стало формування так званого позаполітичного опору, який «…ґрунтувався на релігійній моралі і загальнолюдських цінностях, які не змогли витравити з людської свідомості ні більшовистський, ні нацистський режими» [3, с.290]. Під час нацистської окупації Запорізької області в селах Рівнопілля та Яблукове Гуляйпільського району, Пришиб Михайлівського, Біленьке Запорізького зафіксовані неодноразові випадки втечі додому мобілізованих для підвозу військового спорядження або на риття окопів селян [3, с.293].

Крім того, «щоб вижити, люди приховували від німецьких реквізицій худобу й зерно, розділяли між собою колишні колгоспні запаси» [3, с.293].

Іншою формою аполітичного спротиву стало зменшення контактів з окупаційною владою, для чого селяни могли симулювати хвороби, які відлякували солдатів Вермахту, писати на вхідних дверях «krank» («хворий»), спалювати сірку для імітації корости, часто кашляти для імітації туберкульозу, якого особливо боялися німці [3, с.294].

Як бачимо, жорсткі умови радянського й нацистського тоталітарних режимів, підкріплені історичною традицією до бунтарства, стали причиною поширення серед південноукраїнського селянства у кінці 20-х – першій половині 40-х рр. XX ст. антивладних настроїв й спротиву тоталітарному режимові. Однак відсутність єдиного керівного центру й низька політична культура обумовила його поразку. В обох випадках селянський рух спротиву мав переважно позапартійний характер й не міг завдати значної шкоди радянському й нацистському режимам.

Література

1. Бахтін А.М. Деякі питання колективізації сільського господарства на Півдні України / А.М. Бахтін // Наукові праці. – Том 37. – Вип. 24. – С. 51–54.
2. Бахтін А.М. Колективізація сільського господарства і голод на території Півдня України : автореф. дис… канд. іст. наук: 07.00.01 / А.М. Бахтін; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». – К., 2006. – 20 с. – Режим доступу : http://referatu.net.ua/referats/7569/163446/?. – Дата доступу : 14.08.2015. – Назва з титулу екрану.
3. Запорізький рахунок Великій війні. 1939–1945 / Ф.Г. Турченко, В.М. Мороко, О.Ф. Штейнле, В.С. Орлянський [та ін.] ; Ф.Г. Турченко (наук. ред.). – Запоріжжя : Просвіта, 2013. – 416 с.
4. Котляр Ю.В. Селянство Півдня України в період нової економічно політики (1921–1929 рр.) : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 / Ю.В. Котляр; Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. – Одеса, 2005. – 34 с. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?.. – Дата доступу: 14.08.2015. – Назва з титулу екрану.

Точиліна Ірина
студентка 3 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Кривко І.М.

ДОЛЯ ЖІНКИ-ПОКРИТКИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ КІНЦЯ XVIII – ПОЧАТКУ XIX СТОЛІТТЯ

Кінець XVIII ст. позначився часом зростання кількості позашлюбних дітей. За даними етнографічних розвідок частка матерів-одиначок складала 18% від усіх породіль [2, с.194]. Проте, ця тенденція дещо пом’якшилась на початку XIX ст., коли тогочасному суспільству стали відомі різні способи контролю народжуваності.

Метою статті є характеристика образу жінки-покритки, дослідження долі матерів-одиначок. У роботі сформульовано основні принципи етичних норм традиційного українського суспільства і яким чином вони відображались на житті людей.

Зазвичай, збільшення чисельності жінок-покриток пов’язують з впливом модернізаційних процесів кінця XIX ст. і пов’язаним з цим поширенням норм міського життя. Це питання турбувало не тільки місцеві органи влади, а й представників церковного стану. Наприклад, сам митрополит Андрей Шептицький у своєму звернені «До моїх любих гуцулів» засуджував «вільний» спосіб життя та застерігав поширення венеричних захворювань [6, с.296]. Тож, зважаючи на ці факти, треба визнати, що позашлюбні статеві стосунки, вагітність, одиноке материнство не були масовим явищем, проте недоречно стверджувати, що такі випадки не були й рідкістю. Тому, є необхідність проаналізувати становище дівчини, яка завагітніла та народила дитину, будучи незаміжньою. У різних регіонах таких дівчат називали по-різному: покритка, накритка, зведениця, стриги, копелиця, підходжайка. І становище такої дівчини в українському суспільстві було неоднозначним. Бо

категорія мати-одиначка –скоріше соціальна, а не моральна. Тому це і передбачає існування відповідної соціальної ролі дівчини-покритки.

За своїм статусом покритка належить до девіантних суспільних ролей, тобто вона є деяким відхиленням від нормативної тендерної програми. Тому їй і надавалась певна соціальна роль.

Якщо порівняти Середню Наддніпрянщину, наприклад, з Поліссям, то можна точно відзначити, що в Наддніпрянщині було вкрай нетерпиме, жорстоке ставлення до покриток. За нормами звичаєвого права XVIII – початку XIX ст. у цьому регіоні, покритка підлягала жорстокому осуду, вилучалася з громади, а подекуди таку жінку навіть жорстоко карали – її могли прив'язати до стовпа та закидати камінням. Коли ж позашлюбну дитину охрещували, покритка повинна була стояти протягом всієї служби на колінах на певній відстані від церкви. Крім того, народний закон змушував відрікатися від покритки її батьків.

Проте, не можна відкидати той факт, що каралась не тільки покритка, а й хлопець, який «звів» дівчину. За даними археографічних комісій [4, с.128.] ми бачимо, що громада засуджувала парубка, змушуючи його одружитись на цій жінці або виплатити їй моральну компенсацію, а бували і такі випадки, коли юнака привселюдно карали. Проте, не треба забувати, що такий хлопець міг гостро заперечувати свою причетність до такого випадку. Та й, як підказують джерела, репресивні методи до такого молодого чоловіка були більш м'які, порівняно з заходами, що стосувались жінки. Адже, таку дівчину обмазували дьогтем, обсипали пір'ям та водили оголеною селом. Також існують приниження, яких зазнавала вагітна жінка. Нам відомі свідчення В. Гнатюка, коли покритку привселюдно били різками. Часом їй обтинали косу та вивішували над корчмою [1, с.198.]. Таким чином, ми бачимо, що окрім морального приниження накритка зазнавала ще і жорстокого фізичного покарання.

Траплялись, звичайно, й випадки, коли жінка зазнавала насильства. І зрозуміло, що ці випадки не залишались поза увагою громадської думки. Проте, аби відбулось покарання безпосередньо молодого чоловіка, жінка мала надати суду не менше 3 свідків та очевидні сліди насилля або на собі, або на чоловіку [3, с.171]. І вже потім громада вирішувала долю жінки та її кривдника.

Також, не слід думати, що коли так вже трапилось, що жінка за певних умов стає покриткою, то таке ярмо означає безпрецендентний сором та жахливу долю для неї та її дитини. Покритка могла вийти заміж, такий шлюб називали «на совість», жінки зазвичай виходили заміж вже маючи дитину і таким чином з неї знімалось ярмо покритки. Також, існував ще один вид моральної реабілітації дівчини-покритки. І скоріш за все, саме неминучість досить суворого покарання за втрату дівочої честі спричинила виникнення та закріплення звичаю привселюдно каятись у своєму гріхові та просити прощення у людей (громади). Зазвичай, під час весілля, нечесна молода, прагнучи пом'якшити ганьбу, що чекала на неї та її родину, вставала з-за столу і привселюдно визнавала свій гріх та просила прощення в усіх присутніх: «Простіть, люди добрі, я грішна перед Богом і перед вами! Простіть, люди добрі!» Після цього вона підходила до усіх старших чоловіків та жінок, цілувала їх у руку. Вклонялася та повторювала цю формулу, а їй відповідали: «Нехай тобі Бог прощає, не ти одна в світі і по сьому люди будуть!» [2, с.199]. Тобто, дівчина усілякими способами намагалась пом'якшити покарання, яке було неминучим.

О. Левицький у своїх дослідженнях чітко визначив моральний стан тогочасного суспільства та які саме фактори впливали на позицію громади у випадках з покритками. Отже, за словами дослідника, існував певний вид шлюбу, який був скоріше унікальним явищем у житті громади. Бували такі поодинокі випадки, коли можливим було укладання шлюбної угоди, де дівчина мала право визволяти засудженого на смерть злочинця від виконання вироку, але однією умовою було те, що злочинець одружиться на ній. Знаком згоди слугувала хустка, яку пов'язувала жінка на шию злочинця. Треба наголосити, що не тільки покритка, а й повія могла таким чином врятувати парубка від смерті, про це свідчать народні перекази [5, с.421]. Проте, як правило, такі шлюби не дуже вітались на селі, їх зазвичай називали «непутьовими», а від дочок взагалі батьки могли відмовитись. Адже люди

цурались та зневажали шлюби такого типу. У цьому ми можемо бачити певну дискримінацію суспільства. Проте, це можна зрозуміти за таким прикладом, що в будь-якому суспільстві люди намагаються тримати громаду під своїм контролем. І таке уявлення про контроль та порядок базується на суворих правилах, яких мають дотримуватись члени громади. А вчинки, які йшли проти правил суспільного життя, вважались аморальними та мали підлягати покаранню, щоб іншим не хотілось надалі ігнорувати закони громади.

Отже, підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що у свідомості українців викарбувався певний стереотип стосовно жінок-покриток: вона – страдниця, не може сформулювати свою думку, закони істинної правди. Така жінка здатна на будь-які ганебні вчинки, вона навіть своїм видом символізує безвихідь. Проте, варто зазначити, що на той момент в Україні склалася жорстка ієрархічна драбина, де вищі щаблі суспільства диктували свої правила, а нижчі мали їх сумлінно виконувати. І зрозуміло, що у такому випадку покритка стає об'єктом засудження, бо вона пішла проти усталених етичних норм. І зазвичай, доля таких матерів ставала нестерпною, бо далеко не кожна могла таке витримати. Тобто, таким чином можна стверждувати про певний парадокс в житті тогочасного суспільства, де будь-який виняток із правил одразу стає об'єктом покарання та засудження.

Література

1. Калиновский Г. Описание свадебных украинских простонародных обрядов в Малой России и в Слободской Украинской губернии також и в Великоросских слободах, поселенных малороссиянами, употребляемых [Електронний ресурс] / Г. Калиновский. – Режим доступу : http://www.litres.ru/grigoriy-kalinovskiy/opisanie-svadebnyh-ukrainskih-prostonarodnyh-obryadov-v-maloy-rossii-i-v-slobodskoy-ukrainskoy-gubernii/.
2. Кісь О. Дівчина-покритка в українському селі кін. XIX – поч. XX ст. / О. Кісь // Народознавчі зошити. – 1998. – № 6. – С. 684–692.
3. Левицкий О.И. Очерки народной жизни в Малороссии во второй половине XVII ст. // Киевская старина. – 1901. – № 1 [Електронний ресурс] / О.И. Левицкий. – Режим доступу: http://iht.univ.kiev.ua/library/kievskaya-starina/articles/1901/1.
4. Описи Харківського намісництва кінця XVIII ст.: Описово-статистичні джерела / упоряд.: В.О. Пірко, О.І. Гуржій редкол. П.С. Сохань (відп. ред.) та ін. – К. : Наук. думка, 1991. – 224с.
5. Пономарьов А. Шлюбні звичаї // Українці. – Т. 1. – К. : Укр. народознавство, 1999. – 527 с.
6. Шептицький Андрей, митрополит. До моїх любих гуцулів // Митрополит Андрей Шептицький : Життя і діяльність. Документи і матеріали. 1899-1944. – Т. 2. – Кн. І, – Львів : Місіонер, 1998. – 571 с.

Третьяков Юрій
студент 5 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Штейнле О.Ф.

ПОЗАПОЛІТИЧНИЙ РУХ ОПОРУ В ЗАПОРІЗЬКОМУ КРАЇ (1941–1944 рр.)

Протягом багатьох десятиліть у радянській історичній науці здебільшого висвітлювалися позитивні сторони боротьби проти фашистських загарбників. Звичайно, що іноді доводилося говорити і про невдачі, але побічно та поверхово, із чого неможливо було зробити об'єктивних висновків.

Зараз в умовах демократизації суспільства та необмежного доступу до архівних джерел можна об'єктивно з'ясовувати передумови виникнення підпілля в тилу фашистських військ, його специфіку, усвідомити справжні наслідки та результати.

Класично виділяється дві течії супротиву окупантам: радянська та українська національна. Такий підхід підтримує дослідник підпільної боротьби на Півдні України Євген Горбуров [1]. Перша ставила собі за мету сприяти бойовим діям Червоної армії та відновити

радянську владу на окупованих територіях. Друга в умовах війни намагалася відродити незалежність України. Але численні випадки протидії політиці нацистів не піддаються поділу за вище наведеною класифікацією. Тобто їх неможливо чітко віднести ні до радянської, ні до національної течій. Отже, можна говорити про позаполітичний опір німецьким окупантам та їхньому «новому порядку» [2, с.290].

У останні роки запорізькими істориками був виконаний великий об'єм роботи, у результаті чого фактично було зламано відому до цього часу схему Руху Опору на території Запорізького регіону. Особливості і розмах даного напряму ускладнюється його джерельною базою. Тому що прояви позаполітичного руху – це діяльність окремих людей, інколи невеликих стихійних груп, які не відносилися до певних підпільних організацій. У цьому легко переконатися, гортаючи сторінки збірника «Народна війна» (2005 р.). Його основу склали документи партійних органів, що виконували завдання з пошуку радянських партизан. Неодноразово у тексті цих джерел лунає розчарування партійних апаратників результатами роботи [3]. Більшість виявлених випадків чинилися не з політичних, а з суто побутових чи моральних переконань. До схожих результатів дійшов і дніпропетровський дослідник Микола Слободянюк [4].

Отже, головним джерелом при вивченні даного питання є хронологічні довідки подій, що відбувалися на території Запорізького краю під час німецької окупації, автори яких чітко фіксували всі акти непокори нацистам. Вони зберігаються в окремому фонді Державного архіву Запорізької області [5].

Щодо форм позаполітичного опору, то можна говорити про їх значну різноманітність [2, с.291-294]:

- найбільш поширеною була допомога військовополоненим та пораненим;
- переховування єврейського населення від німецької окупаційної адміністрації;
- ухиляння жителів області від вивезення на примусові роботи до Німеччини;
- саботаж німецьких наказів;
- приховування від німецьких реквізицій худоби та зерна;
- мінімізація контактів з німцями.

Отже, населення Запорізької області виявилося несприйнятливим до геноцидної практики керування німецької окупаційної влади. Опрацювавши архівні матеріали Державного архіву Запорізької області, можна сказати, що місцеві органи окупантів (як це не дивно може звучати), перебували значною мірою у залежності від настроїв громадян. І причиною цього був стихійний опір запоріжців тиску гітлерівської тоталітарної машини. Відстоюючи власне життя та свої родини від окупантів, люди пришвидшували завершення тієї кровопролитної війни.

Література

1. Горбуров Є.Г. Рух опору і націоналістичне підпілля на півдні України та в Криму в період окупації. 1941–1944 рр. : автореф. дис. … канд. істор. наук : 07.00.01 / Євген Григорович Горбуров. – К., 2003. – 18 с.

2. Запорізький рахунок Великій війні. 1939–1945 / Ф.Г. Турченко, В.М. Мороко, О.Ф. Штейнле, В.С. Орлянський та ін. – Запоріжжя : «Просвіта», 2013. – 416 с.

3. Запорізький архів. Народна війна. 1941–1944. Антифашистський рух Опору на території Запорізької області: Збірник документів і матеріалів. – Запоріжжя : Прем'єр, 2005. – 560 с.

4. Слободянюк М. Рух Опору на Дніпропетровщині в роки Великої Вітчизняної війни / М. Слободянюк, І. Шахрайчук. – Дніпропетровськ : ВКФ «Оксамит-Текс», 2004. – 294 с.

5. Державний архів Запорізької області. – Ф.Р-1675.

Хмельовський Олег
студент 2 курсу фак-ту історичної освіти
НПУ ім. М.П. Драгоманова
Наук. кер.: к.і.н., доц. Візер С.О.

ДАНИЛО РОМАНОВИЧ НА ОБОРОНІ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ РУБЕЖІВ ХРИСТИЯНСЬКОГО СВІТУ

Актуальність теми полягає у тому, що вивчення цього періоду перспективне у контексті пошуку відповіді на питання співіснування осілого й кочового населення українського історичного ареалу. Окрім цивілізаційного аспекту, розробка даної теми актуалізується тим, що XIII ст. характеризується зміною державних утворень на кордоні України.

Метою наукової розвідки є з'ясування характеру зовнішньополітичної діяльності Данила Романовича, як володаря держави, що мала особливе геополітичне розташування між Заходом і Сходом.

Дане питання стало предметом наукових студій лише у другій половині XX ст. Дослідники В. Пашуто, О. Головко, М. Котляр розглядали лише окремі аспекти геополітичного становища Південно-Західної Русі. На сьогодні важливими у дослідженні даної проблеми є праці Л. Войтовича, О. Русиної, Р. Бабенка, Б. Черкаса, С. Панишко, які відкривають нові особливості відносин Галицько-Волинського князівства з європейськими державами та Улусом Джучі.

Галицько-Волинська держава, як правонаступниця Київської Русі, символізує собою «antemurale» православного світу, адже саме вона у XIII ст. стала бастіоном християнства від цивілізаційної загрози – монгольського нашестя. Експансія монголів на Південно-Західну Русь у 1240–1241 рр., яка, за свідченнями Рашид-ад-Діна, ретельно готувалася ще з 1237 р. [4; с.259-265], докорінно змінила розташування сил на політичній арені Східної Європи. У середині XIII ст., у час великих випробувань для багатьох європейських країн і народів, що зазнали тоді на собі нападів монголо-татарських полчищ, князівський двір Романовичів став носієм загальноєвропейської ідеї захисту цивілізаційного прикордоння, а «король Русі» Данило постає як найвпливовіша фігура міжнародної дипломатії.

Поява такої цивілізаційної загрози для Європи стала одним із найважливіших подій у процесі визначення своєї ідентичності. Галицько-Волинська держава Романовичів, будучи в авангарді оборонних рубежів, стала ініціатором формування антимонгольської коаліції, а Данило Романович став носієм прозахідної політики руських князів.

Зовнішньополітична діяльність галицько-волинського князя не обмежувалася пошуком союзників серед своїх сусідів (Угорщина, Литва, Польща) чи серед руських князів. Важливим напрямом зовнішньої політики Данила Романовича була його участь в загальноєвропейських справах.

Починаючи з понтифікату Інокентія IV, Вікарій Христа прагнув використати державу Романовичів як заслін у разі можливого повторного походу монголів на захід. Відчуваючи небезпеку, папа був готовий йти на поступки східнослов'янським володарям навіть з дуже принципової для курії теми – питань віри [3, с.8]. Про це свідчить лист Інокентія до Данила Романовича від 27 серпня 1247 р. Тоді ж папа заявив про заборону іншим королям, а також хрестоносцям претендувати на володіння в землях Данила та Василька і взяв під захист їх землі, що було великою перемогою дипломатії Романовичів. Більше того, останні намагалися використати високий авторитет папи для реалізації інших зовнішньополітичних завдань, зокрема – у створенні оптимальної системи взаємин з католицькими країнами Центральної Європи – польськими князівствами та Королівством Угорщиною, з якими протягом першої половини XIII ст. у Романовичів були складні відносини.

Важливим для реалізації європейської політики галицько-волинського князя була його коронація в Дорогочині 1253 р. В історичній літературі справедливо зазначається, що коронацію в першу чергу слід розглядати як політичну, а не релігійну акцію. Коронація не призвела до організації якоїсь реальної підтримки Романовичів з боку католицького світу [2, с.15]. Щоправда, 17 травня 1254 р. папа звернувся до прусського архієпископа Альберта з

вимогою організувати в Пруссії виступ хрестоносців проти татар, але, без усякого сумніву, цей заклик понтифіка виявився таким же безрезультатним, як і попередній. Головним чином, прийняття корони Данилом свідчило не лише про його західну зорієнтованість, але й, безперечно, робило виклик ханові Золотої Орди, який вважав себе єдиним сюзереном Русі.

Не менш важливим напрямом зовнішньої політики Данила Романовича була його участь у боротьбі за австрійську спадщину. Готуючись до боротьби з монголами, Данило Романович шукав опори у Західній Європі. Щоби мати легітимні підстави для цієї боротьби, Данило Романович одружив сина Романа з Гертрудою Бабенберг, племінницею герцога Фрідріха II, останнього з династії Бабенбергів. Уже на з'їзді в Пожоні у 1252 р. Данило Романович заявив про свої права на австрійську спадщину. З огляду європейської практики успадкування престолів та згідно з Privilegium minus, такі в нього справді були.

Проте такі дипломатичні пошуки не увінчались успіхом. Галицько-волинський князь зрозумів, що західні сусіди не стануть його опорою у боротьбі проти монгольського нашестя. Угорщина, Польща і Литва були зосередженні на справах європейської політики. Їх не турбувала доля давньоруських земель, вони не платили тяжкої данини ханам і розраховували на те, що Данило стане щитом у обороні цивілізаційних кордонів Європи. О. Головко зазначає, що внутрішні протиріччя між монархами Центральної Європи виявилися більш сильними, ніж бажання об'єднати спільні зусилля для боротьби зі страшною небезпеко [2, с.3-5].

У 1259 році за наказом хана Берке один із найдосвідченіших полководців імперії Бурундай почав кампанію по відновленню влади монголо-татар у Східній Європі. В ході військового походу полководцю вдалося підкорити руських князів, зруйнувати найбільші оборонні укріплення Південно-Західної Русі та позбавити короля Данила будь-яких надій на підтримку з боку країн-сусідів.

Оцінюючи події кінця 50-х років XIII ст., В.Т. Пашуто стверджує, що саме тоді «татаро-монгольські феодали покінчили... з незалежністю Південно-Західної (Галицько-Волинської) Русі» [5, с.276]. Проте таке бачення історичного процесу цілком відповідає дійсності, адже володіння короля Данила та князя Василька, незважаючи на гегемонію Золотої Орди, що продовжувала зберігатися у Східній Європі, не були ні підкорені, ні перетворені на васальні від Сараю. Останній не поширив на державу Данила систему баскацтва, яку монгольська ставка наприкінця 50-х років остаточно запровадила в Південно-Східній Русі. Тому можна погодитися з позицією О. Головка, який зазначав, що події періоду бурундаєвого погрому змінили характер взаємин між державою Романовичів і монголами [2; с.10-13].

Від кінця 1259 – початку 1260 р. і до осені 1262 р. король Данило щезає з сторінок Галицько-Волинського літопису. Цей період Л. Войтович описує як час політичної еміграції Романовичів [1, с.4-5]. Але повернення до боротьби за австрійську спадщину могло бути продиктовано іншими обставинами. Участь князя в головному конфлікті XIII ст. Центральної Європи ймовірно було зумовлена політикою монголо-татар у реалізації західного походу.

Досить сумнівно було б припускати, що Данило до кінця своїх літ надіявся на остаточне звільнення Південно-Західної Русі від монголо-татар та намагався сформувати антимонгольску коаліцію з числа європейських держав. Очевидним був той факт, що люті загарбники, перед якими тевтонські лицарі здавалися ледачими мародерами, були домінуючою силою в східноєвропейському регіоні, яка була не посильна для руського короля, а європейські держави були не зацікавлені в обороні цивілізаційних кордонів.

Данило Романович у цей складний для Галицько-Волинської держави період відходить від своєї традиційної політики боротьби проти ординців і схиляється до партнерських відносин з ними, до пошуку ситуативного союзника з числа колишніх ворогів. Така зовнішньополітична переорієнтація цілком відповідала тогочасним реаліям. Золота Орда відокремлюється від Монгольської імперії і в умовах внутрішньополітичної боротьби потребувала такого союзника як держава Романовичів, яка, у свою чергу, все більше

відсторонюється від Заходу. Так, до військ короля Данила, які 12 червня 1260 р. взяли участь у битві біля Кресенбруна у Штірії, за свідченнями Пшемисла Оттокара II, входили загони татар.

Таким чином, зовнішньополітична діяльність Данило Романовича значною мірою була зумовлена особливим розташуванням Галицько-Волинської держави між Заходом і Сходом. Історична традиція відсторонення Заходу від своєї цивілізаційної периферії зумовила переорієнтацію руського князя, а ідея пошуку ситуативного союзника на кордоні цивілізацій Данила Романовича, головним чином, визначила політику його сина Лева І.

Література

1. Войтович Л. Останні роки короля Данила Романовича / Л. Войтович // Вісник Львівської комерційної академії. Серія гуманітарних наук. – Вип. 10. Ювілейний збірник на пошану Степана Гелея. – Львів, 2011. – С. 100–106.
2. Головко О.Б. Держава Романовичів і Золота Орда / О.Б. Головко // Український історичний журнал. – 2004. – № 6. – С. 3–16.
3. Головко О.Б. Зустріч цивілізацій в середині XIII ст.: держава Романовичів між католицьким Заходом і монгольським Сходом / О.Б. Головко // Східний світ. – 2005. – № 1. – С. 47–56.
4. Рашид-ад-дин. Сборник летописей / Рашид-ад-дин. – М. ; Л. : Изд-во АН СССР, 1952. – Т. 1. – Кн. 1. – 222 с.; Т. I. – Кн. II – 316 с.; Т. III. – 340 с.
5. Пашуто В.Т. Героическая борьба русского народа за независимость (XIII в.) / В.Т. Пашуто. – М. : Госполитиздат, 1956. – 280 с.

Цибульська Юлія
аспірантка історичного фак-ту
Наук. кер.: д.і.н., проф. Ігнатуша О.М.

ДУХОВНА ОСВІТА ТА АКАДЕМІЧНІ СТУДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ (1990–2014 рр.): ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ПРОБЛЕМИ

У зв’язку з процесами духовного відродження українського суспільства спостерігається зростання наукового інтересу до проблеми становлення і розвитку системи православної освіти та наукових студій, що в умовах незалежності набула нового значення. Протягом 90-х років XX ст. в Україні була створена система православної духовної освіти, яка стала невід’ємною складовою відродження українських національних традицій, духовності, моралі та ментальності українського народу.

Проблема становлення й розвитку духовних навчальних закладів Української автокефальної православної церкви (далі УАПЦ) як одного з факторів духовного розвитку України 1990–2014 рр., є актуальною і важливою для вивчення. У той час, коли питання духовної освіти та науки викликає великий інтерес українського суспільства, у науковій сфері бракує фундаментальних досліджень з проблем історії вітчизняної духовної культури.

З огляду на такі умови важливим видається аналіз джерельної бази дослідження духовної освіти та наукових студій УАПЦ.

Мета статті – ґрунтовно проаналізувати джерельну базу дослідження.

Поступ релігієзнавчих студій щораз більше вимагає прискіпливої уваги до джерельної бази будь-якого дослідження.

Оптимальне використання різноманітних джерел потребує їх класифікації, для якої нами застосовується загальновизнаний принцип розподілу за походженням. Згідно з цим джерельна база нашого дослідження складається з наступних груп:

1) Законодавчі джерела: Конституція України [1], Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» [2], Закон України «Про податок на додану вартість» [3]. Документи цієї групи вміщені в журналах «Відомості Верховної Ради України» та «Збірник постанов Уряду України». Ці джерела становлять законодавчу базу існування та діяльності православних духовних освітніх установ, державно-церковних відносин.

2) Окрему групу джерел представляють офіційні церковні документи, передусім «Концепція духовної освіти УАПЦ» [4] та протоколи засідань соборів. Зокрема, протоколи соборів Харківсько-Полтавської єпархії УАПЦ(о) за період з 1992 р. по 2014 р. [5]. Вони містять дані про функціонування навчальних закладів єпархії, зміни в їх роботі тощо. Статути духовних навчальних закладів, у яких міститься інформація про юридичний статус, керівні органи, структуру, принципи комплектування викладацьких корпорацій, основні напрями виховної роботи православних духовних освітніх установ.

3) Аналітичні записки, довідки з окремих питань, постанови та протоколи Ради у справах релігій при Кабінеті Міністрів України, Міністерства у справах національностей, міграцій і культів, Державного комітету України у справах релігій, а також їх обласних управлінь. Протоколи засідань, а також довідки, які надавались керівниками обласних адміністрацій у Державний комітет України у справах релігій, містять вичерпну інформацію про стан забезпечення духовних навчальних закладів приміщеннями, їх санітарно-гігієнічні умови, вирішення майнових суперечок, що виникали у зв'язку з церковним розколом.

4) Матеріали статистичних обстежень, що проводились Державним комітетом України у справах релігій. Зокрема, звіти про мережу церков і релігійних організацій в Україні в період з 1997 по 2014 рр. [6].

5) Світська та церковна періодика. На особливу увагу заслуговують періодичні видання УАПЦ та УАПЦ(о). Зокрема, газети «Наша віра», «Православний літописець», «Успенська вежа». У них наведено дані про функціонування духовних навчальних закладів, умови прийому, замітки про викладацький склад тощо.

6) Особливу групу джерел складають наукові праці викладачів духовних навчальних закладів. Ці роботи є важливими у дослідженні розвитку наукових студій в стінах духовних освітніх установ. Зокрема, слід звернути увагу на науковий доробок ректора Колегії Патріарха Мстислава – архієпископа Ігоря (Ісіченка), а саме: «Загальна церковна історія» [7], «Монашество давнього Єгипту» [8], «Історія Христової Церкви в Україні» [9], «Історія української літератури: Епоха Бароко (XVII–XVIII ст.)» [10], «Дім мій буде домом молитви» [11], «Аскетична література Київської Руси» [12].

Особливу увагу слід звернути на підручник із загальної церковної історії [9] – один із основних навчальних посібників в богословській школі. Його видало харківське наукове видавництво «Акта» у листопаді 2001 р.

Приходимо до висновку, що джерельна база дослідження є репрезентативною, багатоплановою і багатовидовою. Різноманітний комплекс історичних джерел та їх аналіз допомагають розкрити становлення і розвиток духовної освіти УАПЦ.

Література

1. Конституція України (українською та російською мовами) та її офіційне тлумачення в рішеннях Конституційного Суду України: за станом на 01.02.2001 р. – Х. : РВФ «Арсіс, ЛТД», 2001. – 125 с.
2. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» // Людина і світ. –1991. – № 7. – С. 9–10.
3. Закон України «Про податок на додану вартість» [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу : http://stasumy.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove.html.
4. Концепція духовної освіти в Українській Автокефальній Православній Церкві [Електронний ресурс] // RISU. – Режим доступу : http://www.uaoc.org.ua/ua/news/?newsId=193.
5. Протокол XVII єпархіального собору Харківсько-Полтавської єпархії Української Автокефальної Православної Церкви 1/14 березня 2007 року [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківсько-Полтавської єпархії. – Режим доступу : http://www.uaoc.org.ua/ua/news/?newsId=122.

6. Звіт про мережу церков і релігійних організацій в Україні станом на 01.01.2014 р. (дані Державного департаменту у справах національностей та релігій) [Електронний ресурс] // RISU. – Режим доступу : http://risu.org.ua/ua/index/resourses/statistics/ukr2014/55893/.
7. Ігор Ісіченко, архієп. Загальна церковна історія: Підручник для вищих духовних шкіл / Архієп. Ігор Ісіченко. – Харків : Акта, 2001. – 601 с.
8. Ігор Ісіченко, архієп. Монашество давнього Єгипту / Архієп. Ігор Ісіченко. – Харків : Акта, 2002. – 214 с.
9. Ігор Ісіченко, архієп. Історія Христової Церкви в Україні / Архієп. Ігор Ісіченко. – Харків: Акта, 2003. – 471 с.
10. Ігор Ісіченко, архієп. Історія української літератури: епоха Бароко XVII–XVIII ст.: Підручник для студентів філологічних факультетів університетів / Архієпископ Ігор Ісіченко. – Львів ; Київ ; Харків, 2011. – 568 с.
11. Ігор Ісіченко, архиєп. Дім Мій буде домом молитви / Архієп. Ігор Ісіченко. – Харків; Львів : Святогорець, 2006. – 431 с.
12. Ігор Ісіченко, архієп. Аскетична література Київської Руси / Архієп. Ігор Ісіченко. – Харків : Акта, 2005. – 374 с.

Ярмусь Наталія
студентка 5 курсу фак-ту історичної освіти
НПУ ім. М.П. Драгоманова
Наук. кер.: к.і.н., доц. Візер С.О.

ХАРАКТЕР ВПЛИВУ КОНСТАНТИНОПОЛЬСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ НА СТАНОВЛЕННЯ КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ

Питання впливу Константинопольського патріархату на руську церкву є актуальним та важливим предметом вивчення історії православної церкви в сучасній історіографії. Константинопольський патріархат виступав як старший представник православної спільноти сходу, а відповідно – мав вплив на християнські народи і відігравав вагому роль у визначенні міжнародних відносин. Взаємовідносини між константинопольською і руською церквами стали важливим фактором розвитку Київської держави.

Даною проблемою займалися історики І. Власовський [1], Б. Гудзяк [2], Г. Літаврін [4], М. Стахів [5], А. Яртись [6]. Вони зробили вагомий внесок у дослідженні релігійних взаємин Київської Русі та Візантійської імперії.

Метою наукової розвідки є з'ясування рівня та характеру впливу Константинопольского патріархату на Київську церкву.

Перша спроба запровадження офіційної митрополії на Русі належить Ярославу Володимировичу. Мова йшла про створення церковної організації, яку б визнавали усі сусідні держави, і в першу чергу – Візантійська імперія. Адже в часи правління його батька Володимира в Київській Русі залишилась ще надто відчутною язичницька традиція, а змішаний варіант християнства, що існував серед населення, не визнавався зовнішнім світом.

Тому перед Ярославом Мудрим стало завдання вибудувати нову систему взаємовідносин із патріархатом. Це було здійснено шляхом укладання династичних шлюбів його дітей майже з усіма дворами європейських країн, в тому числі й з Візантією. Йдучи на поступки останній, він збудував нову резиденцію – храм святої Софії. В результаті цього у 1039 р. Візантія надсилає до Києва свого першого митрополита Феопемпта. Найбільш давні списки літопису (Новгородський та Лаврентієвський) повідомляють, що Ярослав запровадив митрополію, і першим митрополитом називають саме Феопемпта [3, с.82].

Діяльність Феопемпта як митрополита розпочалася з освячення Десятинної церкви. Це підтверджує той факт, що до налагодження зв'язків з Константинопольським патріархатом останній не визнавав дійсність самочинного хрещення та запровадженого християнства візантійського зразка на території Русі. Серед істориків існує припущення, що за порушення церковних правил християнства й неправомірне охрещення Києва в 988 р. на

Анастаса Корсунянина наклали анафему, котрий, за літописом, був главою Десятинної церкви, а отже, і очолював її. А тому, за церковними правилами, освячення Десятинної церкви Анастасом візантійці вважали недійсним [3, с.85].

Візантія, як і будь-яка могутня імперія, прагнула контролювати і впливати на життя Русі. Адже Київська держава була в той час молодою, але величезною за територіями країною. Імперія бажала утвердитись на Русі не тільки ідеологічно, але й політично. Проте ми не маємо прямих свідчень про намагання константинопольських можновладців поставити Русь у політичну залежність. Від таких дій Візантійську імперію утримували два вагомих факти. По-перше, побоювання щодо відновлення язичництва на Русі, а по-друге, візантійські дипломати розуміли, що диктувати Руській землі свою волю і не підкріплювати це матеріальними пропозиціями абсолютно безперспективно [4, с.318]. Тому імперія була змушена обмежитись впливом лише на релігійне життя держави.

Київська митрополія була фактично дочірною Церквою Царгородського патріархату. Як духовний і культурний нащадок Царгорода, підпорядкований йому ієрархічно та поєднаний з ним літургічно, Київ був вагомою, хоч і не завжди поважною, часткою візантійсько-православної спільноти. У візантійській ієрархії цінностей і єдиний імператор ромеїв, і території, якими він безпосередньо правив (тобто сама Візантіська імперія), і грецька культура та мова, – втішалися своєю першістю, своєю вищістю. Київська ж Русь, в очах візантійців, приєдналася до християнського світу порівняно пізно, тому все ще мала провінційно-варварський статус [2, с.8].

Царгородські патріархи майже не втручались у внутрішні справи Руської церкви, але контролювали вирішення центральних проблем управління митрополією. Вони брали участь у поставленні митрополитів, перенесенні катедри до іншого міста, або й заснування другої митрополичої катедри, мали право суду над митрополитом, вирішували питання релігійно-обрядових суперечок, мали право видання патріарших послань та надання ставропігії. Таким чином, церковна залежність Київської митрополії від Царгороду обмежувалась лише актами вищого канонічного порядку [1, с.33-37].

Спроба Ярослава Мудрого висвятити митрополитом першого русина Іларіона в 1051 р. очевидно не відповідала інтересам Царгородського патріархату. Деякі історики припускають, що київський літопис мовчить про подальше урядування Іларіона як митрополита, і навіть не подає дати його смерті через несхвалення його поставлення Візантійською імперією [5, с.97-98].

Отже, Візантійська імперія прагнула встановити контроль над політичною сферою життя Київської держави, але реально її влада обмежувалась лише ідеологічними та всезагальними питаннями релігійного характеру. Тому церква Київської Русі підпорядковувалася Константинопольському патріархові, але мала широкі повноваження у внутрішньому управлінні церковної організації.

Література

1. Власовський І.Ф. Нарис історії Української Православної Церкви в 4-х томах / І.Ф. Власовський. – Нью-Йорк, 1955. – Т. 1. – 296 с.
2. Ґудзяк Б. Криза і реформа: Київська митрополія, Царгородьский патріархат і генеза Берестейської унії / Б. Ґудзяк. – Львів, 2000. – 426 с.
3. Історія релігії в Україні в 10-ти томах.– К., 1996. – Т. 1. – 389 с.
4. Літаврін Г.Г. Візантія, Болгарія, Древня Русь (IX – початок XII ст.) / Г.Г. Літаврін. – СПб., 2000. – 398 с.
5. Стахів М. Христова церква в Україні 988–1596 / М. Стахів. – Стемфорд, 1985. – 528 с.
6. Яртись А.В. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / А.В. Яртись, М.В. Мельник. – Львів, 2005. – 568 с.

СЕКЦІЯ «ЮРИДИЧНІ НАУКИ»

Астрябська Тетяна
студентка 4 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: д.ю.н, доц. Лютіков П.С.

СУЧАСНІ ПИТАННЯ ЩОДО АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Становлення ринкових відносин, поява господарських структур, заснованих на недержавній формі власності, висуває нові завдання у сфері контролю, від правильного вирішення яких залежить його подальший розвиток і удосконалення.

Аудит в Україні є порівняно новим видом діяльності і тому, процес його розвитку супроводжується виникненням проблемних питань, що обумовлені впливом цілого ряду чинників і обставин: недосконаліть вітчизняного законодавства з аудиту, незначний практичний досвід, відсутність методики з проведення та документування процесу аудиту. Виникають питання, щодо визначення аудиту.

Вивченню питання визначення аудиту присвячені роботи таких авторів: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Верхоглядової Н.І., Давидов Г.М, Каменської Т.О., Макарової Г.С., Пантелеєва В.П., Турко М.О., Усача Б.Ф. та ін.

В літературі зустрічається багато визначень аудиту, які наводяться спеціалістами в області аудиту. Крім цього поняття аудиту є і в Законі України «Про аудиторську діяльність». Але як серед вітчизняних, так і зарубіжних науковців не існує єдиної точки зору відносно сутності, мети та призначення аудиту.

Відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність» ст. 3, говориться, що аудиторська діяльність - підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг [1].

Спеціалісти в області аудиту, вислявляють свої домки, щодо цього питання.

Бутинець Ф.Ф. Аудит – це підприємницька діяльність аудиторів (аудиторських фірм) по здійсненню перевірок стану бухгалтерської звітності, документального оформлення фактів господарського життя та інших фінансових зобов'язань і вимог з метою встановлення достовірності їх фінансової звітності та відповідності здійснених ними господарських операцій нормативним і законодавчим актам; аналізу фінансового стану та виявлення можливості покращання діяльності, а також надання консультаційних послуг з різних обліково-економічних та правових питань [2, с. 120].

Білуха М.Т. Аудит відноситься до інтелектуальної діяльності, яка передбачає дослідження фінансово-господарської діяльності з метою поліпшення її та підвищення прибутковості відповідно до замовлень, виданих за угодами між аудиторськими організаціями та суб'єктами підприємницької діяльності [3, с. 230].

З наведених визначень можна побачити, що з одного боку аудит виступає як вид підприємницької діяльності, а з іншого як галузь економічної науки. Однак Давидов Г.М у своїх працях, присвячених питанням аудиту визначає аудиторську діяльність як гармонійне поєднання трьох сфер: окремого виду підприємницької діяльності, професії і галузі економічної науки, які пов'язані і обумовлені. «Теорія освітлює шлях практиці. Без теорії практика сліпа. В свою чергу критерієм істини є практика. Тільки практика є основою для перевірки життєвості практичних наробок» [4, с. 50].

Але сучасний стан аудиту в Україні свідчить про те, що реформи в сфері аудиту не завжди спираються на наукову основу, як це звичайно прийнято.

Дослідивши виникнення аудиту в інших розвинених країнах, вказує, що аудит є своєрідним «супутником» ринкової економіки і в основу практично усіх відносин покладено закон, верховенство якого визнають усі.

Головним регулятором аудити є держава. Її недосконале законодавство гальмує встановлення та розвиток аудиту.

До основних проблем законодавчого регулювання організації аудиторської діяльності слід віднести відсутність:

• недостатню кількість методичних розробок з аудиторського контролю;

• брак достатнього досвіду аудиторської діяльності;

• недостатню кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, а звідси — і неосвоєний ринок аудиторських послуг;

• відсутність типових форм документів з аудиту;

• відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту тощо [5, с. 89].

Таким чином, в умовах формування ринкових відносин та різноманітності форм власності існує нагальна потреба в удосконаленні законодавчого поля аудиту. Доречно зазначити, що дана форма контролю в Україні ще не набула широкого впровадження. Тому треба приділити велику увагу, щодо становлення і розвитку ринкових відносин, ретельно аналізувати зарубіжний досвід і застосовувати його на практиці з урахування конкретних національних інтересів.

Література

1.Закон України "Про аудиторську діяльність" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://portal.rada.gov.ua

2. Бутинець Ф.Ф. Аудит. – Житомир: ПП «Рута», 2002.

3. Білуха М.Т. Курс аудиту: Підручник. – К.: Вища шк.. – знання, 1999.

4. Давидов Г.М. Аудит: формування теоретичних засад // Наукові праці Кіровоградського державного технічного університету: Економічні науки, 2004, випуск 5, частина II.

5 Усач Б.Ф. Проблеми розвитку аудиту в Україні / Б. Усач. – К.: Знання-Прес., 2007.– с. 217-222.

Бандровський Владислав
студент 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ВІДМЕЖУВАННЯ «ФАЛЬШИВОМОНЕТНИЦТВА» ВІД ШАХРАЙСТВА В УКРАЇНІ

Із розвитком товарообмінних відносин перед людством постала проблема точного вимірювання вартості товарів, що спричинило виникнення особливого найбільш ліквідного виду товарів – грошей. Функцію емісіювання грошей перебрала на себе держава, що спричинило деяку монополію. Крім того, собівартість виготовлення грошей є мізерною в порівнянні із їх купівельною спроможністю. Наведені риси зумовили виникнення перших фальшивомонетчиків.

Проблема виявлення, розкриття та розслідування фальшивомонетництва є актуальною для України особливо сьогодні враховуючи особливе положення деякої частини держави.

Суттєвий вклад у розробку питань боротьби з фальшивомонетництвом внесли такі вчені, як Т.П. Бірюкова, Б.С. Болотський, О.В. Воробей, С.М. Головко та ін.

Через високий рівень суспільної небезпеки фальшивомонетництво класифікується, як тяжкий або особливо тяжкий злочин в залежності від фактичних обставин вчинення, через що покарання є надзвичайно суворим. З метою його превенції та покарання осіб, винних у виготовленні підроблених грошей, в кримінальному законодавстві України (ст. 199 КК України) передбачена відповідальність за вчинення такого кримінального правопорушення [1].

Кримінальна відповідальність згідно із положеннями ст. 199 КК України наступає за виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї.

Законотворець вказує на особливу суспільну небезпеку цього злочину призначенням найбільш тяжких санкцій за вчинення: позбавлення волі та позбавлення волі із конфіскацією майна.

Крім того, законотворець встановлює, що особливого значення для кваліфікації цього правопорушення набуває саме мета вчинення, а саме збут.

Збут – це умисна форма відчуження: використання як засобу платежу, продаж, розмін, обмін, дарування, передача в борг і в рахунок покриття боргу, програш в азартних іграх тощо.

Також для правильної кваліфікації даного правопорушення слід враховувати, що виготовлення з метою збуту або збут підроблених грошових знаків і державних цінних паперів, які вилучені з обігу і мають лише колекційну цінність, не містять складу злочину, передбаченого ст. 199 КК України.

За наявності необхідних підстав такі дії повинні кваліфікуватися, як шахрайство (ст. 190 КК України). При відмежуванні виготовлення з метою збуту підроблених грошей чи державних цінних паперів або їх збуту від шахрайства належить виходити із того, що об'єктом злочину, передбаченого ст. 199 КК України, є кредитно-фінансова система, а об’єктом шахрайства – право власності на майно (кредитно-фінансовій системі шкода не заподіюється) [2].

Також, груба підробка грошових знаків чи державних цінних паперів, коли їх невідповідність справжнім примірникам очевидна, а умисел винної особи був спрямований лише на обман окремих громадян, не може кваліфікуватися за ст. 199 КК України. За наявності підстав таки дії слід кваліфікувати як шахрайство

Оскільки суспільна небезпека посягання на державний, громадський і суспільний інтерес є більшою, в порівнянні із посяганням на відносини приватної власності, через їх публічний інтерес. Крім того порушення функціонування кредитно-фінансової системи має обов’язковим наслідком наступне порушення приватних інтересів громадян відповідної держави.

Для оцінки ступеня суспільної небезпечності скоєного правопорушення, законодавець диференціює завдану шкоду за об’ємом в Примітці до ст. 199 КК України:

- великий розмір – якщо сума підробки у двісті і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян;
- особливо великий розмір – якщо сума підробки у чотириста і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Небезпечність наведеного правопорушення залежить від обсягу шкоди завданого кредитно-фінансовій системі держави, що, в свою чергу, залежить від обсягу виготовлених підробок.

Таким чином, можна зробити висновок, що головною кваліфікуючою ознакою, за якою слід розрізняти шахрайство та фальшивомонетництво є характер особливого об’єкту кожного конкретного кримінального правопорушення.

Література

1. Криміногенна ситуація в Україні: оцінка, тенденції, проблеми / Інформаційне бюро; Штаб МВС України; Науковий центр Національної академії внутрішніх справ. – К.: НАВС, 2001. – 96 с.

2. Про практику розгляду судами кримінальних справ про виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 06 від 12 квітня 1996 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-96.

Барліт Антон
студент 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

БУЛЛІНГ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ, ЯК ЗЛОЧИН ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ

Відповідно до Закону України «Про охорону дитинства» та Конвенції ООН про права дитини, кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність, захист гідності та найкраще забезпечення її інтересів.

Держава здійснює захист дитини від усіх форм фізичного, сексуального, економічного та психологічного насильства, образ, недбалого й жорстокого поводження з нею, залучення до найгірших форм дитячої праці [1].

Але, сучасний життєвий контекст не виключає явище насильства з процесів навчання і виховання. На жаль, навчальні заклади не тільки відіграють важливу роль у житті дітей як середовище основної соціалізації, а й виступають місцем, де вони досить часто зустрічаються з насильством.

Насильство в освітньому середовищі може носити як поодинокий, так і регулярний, тривалий характер і виявлятися у формі фізичного або психологічного насильства [2, 35]. Найбільш точно відображаючим насильство тривалого характеру в освітньому середовищі є «буллінг».

Буллінг – це фізичне або психологічне насильство, тривалого характеру, що йде від однієї людини (групи осіб) стосовно іншої людини (групи осіб).

Фізичне насильство над дитиною – дії із застосуванням фізичної сили стосовно дитини, направлені на спричинення їй фізичного страждання, що заборонені законом.

Психологічне насильство – вплив однієї особи (групи осіб) на психіку дитини, з використанням словесних образ, погроз, переслідування, залякування, критика, маніпуляції [3].

Вкрай жорстокий буллінг може підштовхнути дитину (жертву) навіть на зведення рахунків з життям – самогубству.

Як зазначено у ст. 120 Кримінального кодексу (далі – КК) України, доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності, - карається обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк [4].

Самогубство – це умисне позбавлення себе життя. Жорстоке поводження може проявитися у безжальних, грубих діяннях винного, які спричиняють потерпілому фізичні чи психічні страждання - мордування, позбавлення їжі, ліків, води, сну, одягу, житла, систематичне нанесення тілесних ушкоджень чи побоїв, примушування до вчинення дій сексуального характеру тощо. Систематичне приниження (буллінг) людської гідності полягає, зокрема, у багаторазових образах, цькуванні, поширенні наклепницьких вигадок, іншому принизливому ставленні до потерпілого.

Кваліфікуючими ознаками цього злочину є вчинення його щодо: а) особи, яка перебувала в матеріальній або іншій залежності від винуватого; б) двох або більше осіб (ч. 2 ст. 120 КК України), а особливо кваліфікуючою ознакою - щодо неповнолітнього (ч. 3 ст. 120 КК України) [4].

Згідно зі спільним Наказом Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України від 19.08.2014 № 564/863/945/577 «Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення» заклади освіти повинні терміново реагувати на випадки жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення. Вжити необхідні заходи щодо виявлення і припинення фактів жорстокого поводження [5].

У методичних рекомендації щодо взаємодії педагогічних працівників у навчальних закладах та взаємодії з іншими органами і службами щодо захисту прав дітей зазначено алгоритм дій педагогічних працівників та взаємодії навчального закладу з іншими органами і службами щодо захисту прав дітей у випадку факту насильства або жорстокого поводження з дитиною (загрози вчинення) [3].

Проблема буллінгу є міждисциплінарною, розглядати її потрібно як злочин проти життя та здоров'я людини, і вирішувати її потрібно комплексно, із залученням різних фахівців-юристів, психологів, педагогів, соціальних працівників, представників влади тощо.

Література

1. Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році: [Електронний ресурс]: Лист Міністерства освіти і науки України № 1/9-376 від 25.07.2014 р. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua
2. Баева И.А. Психологическая безопасность в образовании / И.А. Баева. – СПб.: Норма, 2002. – 271 с.
3. Методичні рекомендації щодо взаємодії педагогічних працівників у навчальних закладах та взаємодії з іншими органами і службами щодо захисту прав дітей: [Електронний ресурс]: Лист Міністерства освіти і науки України від 28.10.14 р. № 1/9-557. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua
4. Кримінальний кодекс України: [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2001 р. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page4.
5. Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення: [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України від 19.08.2014 р. № 564/863/945/577. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua.

Барліт Антон
студент 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., ст. викладач Луц Д.М.

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАТЬКІВЗА НЕВИКОНАННЯ АБО НЕНАЛЕЖНЕ ВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ЛУСІ ПОВАГИ ДО КОНСТИТУЦІЇ ТА ЗАКОНІВ УКРАЇНИ

Повноцінний розвиток і реалізація індивідуальних здібностей, можливостей дитини можливі тільки у певних умовах.

Відповідно до Закону України «Про охорону дитинства» [1] та Конвенції ООН про права дитини [2], кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність, захист гідності та найкраще забезпечення її інтересів.

Як зазначено у преамбулі Закону України "Про охорону дитинства" "забезпечення найкращих інтересів дитини - дії та рішення, що спрямовані на задоволення індивідуальних потреб дитини відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності та враховують думку дитини, якщо вона досягла такого віку і рівня розвитку, що може її висловити" [1].

Найважливішим чинником розвитку та виховання дитини є сім'я, яка є природним середовищем для фізичного, духовного, інтелектуального, культурного, соціального розвитку дитини, її матеріального забезпечення і несе відповідальність за створення належних умов для цього.

І саме батьки або у відповідних випадках законні опікуни несуть основну відповідальність за виховання і розвиток дитини.

У ст. 152 Сімейного кодексу України визначено, що право дитини на належне батьківське виховання забезпечується системою державного контролю [3].

Як зазначено у ст. 150 Сімейного кодексу України, батьки зобов'язані виховувати дитину в дусі поваги до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини. Батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток [3].

Положення ст. 150 Сімейного кодексу України мають конституційне походження. Шанування державних символів України є обов'язком громадян України (ст. 65 Конституції України). Кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей (ст. 68 Конституції України) [4].

Відповідно до ст.184 Кодексу України про адміністративні правопорушення, ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей – тягне за собою попередження або накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [5].

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, - тягнуть за собою накладення штрафу від двох до чотирьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [5].

Але, в деяких випадках, як виключний і надзвичайний засіб впливу на батьків приймається рішення про позбавлення батьківських прав.

Згідно з ст.164 СК підставою позбавлення батьківських прав (серед інших) є ухилення від виконання своїх обов'язків по вихованню дитини [3].

Наголошуємо, що проблема неналежного виховання та піклування щодо дитини з боку батьків залишається досить актуальною на сьогоднішній день в Україні. В чинному законодавстві України за невиконання та ухилення від виконання батьківських обов'язків щодо неналежного виховання дитини взагалі, та щодо виховання дітей в дусі поваги до Конституції та законів України зокрема, передбачено різні види юридичної відповідальності, у тому числі адміністративна та цивільно-правова.

Література

1. Про охорону дитинства [Електронний ресурс]: закон України від 26.04.2001р. №2402-II. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2402-14.
2. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс]: міжнародний документ від 20.11.1989 – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
3. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс]: закон України від 10.01.2002 № 2947-III. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2947-14.
4. Конституція України [Електронний ресурс]: закон України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]: кодекс від 07.12.1984 № 8073-X – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10.

Бурдюг Максим
студент 4 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., викладач Гаджиєва Ш.Н.

ПРИНЦИПИ ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Принципи зовнішньоекономічної діяльності – це керівні положення, що визначають спрямованість правового регулювання зовнішньоекономічних відносин.

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) є видом господарської (зазвичай підприємницької) діяльності, тому при її здійсненні слід керуватися загальними принципами господарювання (ст. 6 ГК) та принципами підприємницької діяльності (ст. 44 ГК) [1].

Загальні принципи господарювання:

- забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання;
- свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом;
- вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України;
- захист національного товаровиробника [1].

Принципи підприємницької діяльності:

- вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності;
- вільного найму підприємцем працівників;
- комерційного розрахунку та власного комерційного ризику;
- вільного розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом [1].

Хоча ЗЕД і є видом господарської діяльності їй притаманні свої спеціальні принципи.

Спеціальні принципи ЗЕД закріплює ч. 2 ст. 377 ГК, з деталізацією переліку цих принципів у ст. 2 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [2].

Такими принципами є:

1)Принцип суверенітету народу України у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, що полягає у:

– виключному праві народу України самостійно та незалежно здійснювати ЗЕД на території України, керуючись законами України;

– обов’язку України неухильно виконувати всі договори і зобов’язання України в галузі міжнародних економічних відносин. [2].

2) Принцип свободи зовнішньоекономічного підприємництва, полягає у:

– праві суб’єктів ЗЕД добровільно вступати у зовнішньоекономічні зв'язки;

– праві суб’єктів ЗЕД здійснювати її в будь-яких формах, які прямо не заборонені чинними законами України;

– обов’язку додержувати при здійсненні ЗЕД порядку, встановленого законами України;

– виключному праві власності суб’єктів ЗЕД на всі одержані ними результати ЗЕД [2].

Свобода ЗЕД як складова підприємницької свободи суб’єкта господарювання не є абсолютною, а піддається численним обмеженням у публічних інтересах різних рівнів.

3) Принцип юридичної рівності і недискримінації, що полягає у:

– рівності перед законом всіх суб’єктів ЗЕД, незалежно від форм власності, при здійсненні ЗЕД;

– забороні будь-яких, крім передбачених Законом, дій держави, результатом яких є обмеження прав і дискримінація суб’єктів ЗЕД, а також іноземних суб’єктів господарювання за формами власності, місцем розташування та іншими ознаками;

– неприпустимості обмежувальної діяльності з боку будь-яких її суб'єктів [2].

Дуже актуальним зараз є принцип юридичної рівності, адже у контексті зобов’язань України щодо приведення законодавства у відповідність з нормами та вимогами угод Світової Організації Торгівлі та правом ЄС принцип юридичної рівності і недискримінації набуває особливого значення в аспекті недискримінації іноземних суб’єктів господарювання порівняно з національними, а також суб’єктів господарювання різних держав між собою. Це досягається завдяки запровадженню у сфері ЗЕД національного режиму та режиму найбільшого сприяння.

4) Принцип верховенства закону, що полягає у:

– регулюванні ЗЕД тільки законами України;

– забороні застосування підзаконних актів та актів управління місцевих органів, що створюють для суб’єктів ЗЕД умови менш сприятливі, ніж ті, які встановлені законами України.

Теза про регулювання ЗЕД «тільки законами України» є не досить чіткою. Коло засобів регулювання цієї діяльності (визначене в ст. 7 Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність») і включає як акти державних органів різної юридичної сили, так і акти недержавних суб'єктів. [2] Однак п. 9 ст. 92 Конституції України встановлює, що виключно законами визначаються засади ЗЕД. Тобто, на рівні закону повинні бути встановлені загальні умови та порядок здійснення окремих зовнішньоекономічних операцій, права та обов'язки їх учасників [3]. Втручання державних органів у ЗЕД її суб'єктів у випадках, не передбачених Законом «Про зовнішньоекономічну діяльність», у тому числі шляхом видання нормативно-правових актів, які створюють для її здійснення умови гірші, від встановлених в цьому Законі, є обмеженням права здійснення ЗЕД і як таке забороняється (ст. 5 Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність») [2].

5) Принцип захисту інтересів суб'єктів ЗЕД, який полягає у тому, що Україна як держава:

– забезпечує рівний захист інтересів всіх суб'єктів ЗЕД та іноземних суб'єктів господарювання на її території згідно з законами України;

– здійснює рівний захист всіх суб'єктів ЗЕД за межами України згідно з нормами міжнародного права;

– здійснює захист державних інтересів України як на її території, так і за її межами лише відповідно до законів України, умов підписаних нею міжнародних договорів та норм міжнародного права.

Такий захист здійснюється за зверненням зазначених суб'єктів ЗЕД через дипломатичні та консульські установи, які представляють інтереси України та торговельно-економічні місії у складі закордонних дипломатичних установ України (ст. 28 Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність») [2]. У разі, коли є відомості про те, що інші держави, митні союзи або економічні угруповання обмежують здійснення законних прав та інтересів суб'єктів ЗЕД України, органи державного регулювання ЗЕД відповідно до їх компетенції мають право застосовувати адекватні заходи у відповідь на такі дії. У разі, якщо такі дії заподіюють шкоду або створюють загрозу її заподіяння державі та/або суб'єктам ЗЕД, заходи можуть передбачати її відшкодування.

Принцип еквівалентності обміну, неприпустимості демпінгу при ввезенні та вивезенні товарів вказує на необхідність забезпечення правовими засобами економічної рівноваги при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, обміну рівними вартостями, недопущення фіктивного експорту з метою отримання бюджетного відшкодування податку на додану вартість тощо. На забезпечення еквівалентності обміну спрямовані, зокрема, правила ч. 2 ст. 1 Закону України «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності» щодо обов'язкової оцінки товарів, що експортуються, та товарів, що імпортуються за бартерними договорами, в іноземній валюті, віднесеній НБУ до першої групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів [4].

Отже управління зовнішньоекономічною діяльністю ґрунтується на принципах суверенітету у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, свободи зовнішньоекономічного підприємництва, забезпечення юридичної рівності і неприпустимості дискримінації, забезпечення верховенства закону та захисту суб'єктів і об'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15

2. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // Відомості Верховної Ради. – 1991. - №29. - Ст. 377.

3. Конституція України Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80

4. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності Закон України від 23.12.1998 № 351-XIV [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/351-14

Величко Олександр
студент 5 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., ст. викладач Пелех І.В.

ОСОБЛИВОСТІ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА МЕЗАЛЬЯНСУ

Проблема гендерної рівності та взаємозв'язку соціальних ролей чоловіка та жінки відображається у широкому колі питань. Сьогодні в Україні відбувається тенденція глибокої демократизації та плюралізму суспільної думки. Але варто зазначити, що це має свої плюси та мінуси. З одного сторони, свобода та незалежність кожного у своїх висловлюваннях є двигуном прогресу та можливістю вільно обирати своє буття. Але з іншого боку, це створює загальносуспільну думку, яка буде превалювати над думкою однієї особи. Це і породжує стереотипи щодо «правильності» життя тієї чи іншої особи. І найбільш яскраво це проявляється у сфері сімейних відносин.

Конституція України повністю закріплює рівність осіб у наявності особистих прав і свобод та можливості їх реалізації. Стаття 21 Конституції України проголошує: «Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах» [1].

Необхідно зазначити, що такі норми трактуються неоднозначно. Так, люди забуваючи, що не лише вони одні мають права і свободи, нехтують при цьому інтересами інших. Сфера сімейних відносин є надзвичайно особистою і de jure має бути повністю незалежною від думок та втручання інших людей. Але як ми знаємо, de jure часто залишається лише нормою, яка не відображає ситуацію на практиці. De facto суспільство завжди упереджено та критично відноситься до тих сімей, які не підпадають під їх стереотип «гарної та правильної» сім'ї. Так, згідно із статтею 32 Конституції України: «Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України» [1].

Кожна особа має право на вступ до шлюбу та створення сім'ї. З точки зору законодавства, це право забезпечується та закріплюється Конституцією України та Сімейним кодексом України і суспільна думка ніяк не може цим нехтувати. Сімейний кодекс України у статті 4 чітко зазначає, що: «Кожна особа має право на повагу до свого сімейного життя» [2]. Проте це не є перепоною для обговорення, а частіше осудливих думок, щодо сімейних відносин інших осіб.

В науковій літературі існує термін «мезальянс», що тлумачиться як шлюб між особами нерівного положення [3]. Цей термін є досить широким і включає в себе надзвичайно багато різновидів нерівного шлюбу відповідно до певної характеристики.

Так, соціологи виділяють декілька найбільш поширених видів мезальянсу: віковий мезальянс – тобто нерівний шлюб за віком, коли один з пари є значно старшим за свого партнера; соціальний мезальянс – коли один з пари нижчий за соціальним положенням від іншого; національний мезальянс – тобто шлюб між особами різної національності, частіше полярно відмінних націй, що кидається в очі; побутовий мезальянс – є найбільш розповсюдженим видом мезальянсу, коли пара не збігається у поглядах щодо ведення спільного побуту [4].

Цей перелік можна продовжувати довго, адже існує безліч відмінностей між чоловіком та жінкою як в біологічному, так і в плані соціальних ролей. Проте наявність такої відмінності не ставить хрест на сімейному добробуті та щасті, про що каже безліч прикладів успішних та щасливих пар.

Отже, якщо розглядати цю проблему з точки зору правових дисциплін, а саме правової основи гендерної рівності, то потрібно наголосити на проблемі стереотипного мислення суспільства щодо ролі чоловіка та жінки в сімейній парі.

Ми звикли, що все що не схоже на нас, на наше світосприйняття є безальтернативно невірним та таким, що не може існувати взагалі. Але тоді про яку демократію та плюралізм може йти мова. Кожна особа є «архітектором» свого життя і якщо це не суперечить нормам права, то про будь-який вибір взагалі не може бути дискусій.

Зрозуміло, що моральна складова, має значний вплив на регулювання суспільних відносин на рівні з правом, і є досить складним явищем, що ґрунтується перш за все на досвіді та звичаях певного суспільства. І тому змінити такі моральні оцінки досить важко. Перш за все потрібно довести необхідність змінення такого світосприйняття, що на нашу думку і є найскладнішим. Хоча наразі спостерігається тенденція в державі на збільшення уваги до проблем гендерної рівності та соціальних ролей, але все ж її ще недостатньо. Потрібно розуміти, що питання гендеру у шлюбі розглядається не так часто як у інших сферах суспільного життя. Проте шлюб є підґрунтям для створення сім'ї, що є важливою складовою одиницею суспільства кожної держави.

Література

1. Конституція України (відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141
2. Сімейний Кодекс України (відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст. 135
3. Руденко Н. Нерівний шлюб: яким він буває / Н. Руденко// – 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dieta.rv.ua/vidnosyny/nerivnyj-shlyub-yakym-vin-buvaje/
4. Словник української мови / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970-1980. – Т. 4. – С. 667.

Воронов Климентій
студент 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., ст. викладач Алімов К.О.

ПОВЕРНЕННЯ СУДОВОГО ЗБОРУ. «НЕДОСКОНАЛІСТЬ» ЗАКОНОДАВСТВА

Поняття судового збору та механізм його застосування регулюються Цивільним процесуальним кодексом України та спеціальним для цього Законом України «Про судовий збір». Останній у його частині першій статті 1 наводить визначення: «Судовий збір – збір, що справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, за видачу судами документів, а також у разі ухвалення окремих судових рішень, передбачених цим Законом».

Відповідно до пункту 4 частини першої статті 7 ЗУ «Про судовий збір», сплачена сума судового збору повертається за клопотанням особи, яка його сплатила за ухвалою суду у випадку, у т.ч., відмови у відкритті провадження у справі.

Залишення заяви у суді першої, або апеляційної скарги без розгляду вирішується, на нашу думку, за справедливих мотивів: несплачений судовий збір, неправильно оформлений процесуальний документ тощо (статті 121 і 297 ЦПК України та 108 і 213 КАС України).

Натомість, стосовно касаційної інстанції, все забагато складніше. Тут законодавець надав право судді-доповідачу одноособово вирішувати спір по суті під виглядом вирішення ним питання про допуск скарги до розгляду колегії Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ, в той час коли, статтею 18 ЦПК України та статтею 24 КАС України визначено, що справи у суді касаційної інстанції розглядаються колегією у складі не менше трьох суддів.

Так, пунктом 5 частини четвертої статті 328 ЦПК України та пунктом 5 частини п'ятої статті 214 КАС України визначено, що суддя-доповідач відмовляє у відкритті касаційного провадження у справі також у випадку, якщо: касаційна скарга є необґрунтованою і викладені в ній доводи не викликають необхідності перевірки матеріалів справи. Виникає

широке поле для дискусії з цього питання. Більш того, як свідчить практика, у такому випадку суддя-доповідач ніколи не утруднює себе обґрунтуванням необґрунтованості скарги. Небажання службової особи виконувати свої обов'язки, або його суб'єктивізм в цьому випадку не обговорюється.

Оскільки, на думку одного судді, відсутня необхідність розгляду касаційної скарги колегіально, в ухвалі судді-доповідача касаційної інстанції зазначається про відмову у відкритті провадження у справі. У такому випадку, за логікою подій, починає діяти норма пункту 4 частини першої статті 7 ЗУ «Про судовий збір» – про повернення судового збору.

Однак не все так однозначно. Тут саме вчасно порівняти право застосовника, заробітна плата якого напряму залежить від кількості та розміру сплачених судових зборів, зі служителем культу, що трактує божественні закони. Тлумач ЦПК України та КАС України Верховний Суд України у своїй постанові від 12 листопада 2014 року у справі № 6-138цс14 зазначає: «За змістом п. 5 ч. 4 ст. 328 ЦПК України вирішуючи питання про відкриття провадження у справі, суддя повинен дати оцінку доводам касаційної скарги, порівняти їх з висновками судів, викладеними в судових рішеннях, та вирішити питання, чи є необхідність перевірити висновки судів на підставі матеріалів справи.

Такі дії судді не є суто процесуальними діями, перелік яких міститься у інших пунктах ч. 1 ст. 7 Закону України «Про судовий збір», інших пунктах ч.4 ст. 328 ЦПК України та ч. 5 ст. 214 КАС України і потребують оцінки обґрунтованості доводів касаційної скарги порівняно з висновками судів у судових рішеннях.

Разом із тим, за загальним змістом ч.1 ст. 7 Закону України «Про судовий збір» судовий збір повертається у випадку, коли наступили процесуальні наслідки, які не залежать та не потребують розгляду справи по суті та оцінки обставин справи та наданих сторонами доказів.

Таким чином, вимоги п. 3 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про судовий збір» не можуть бути застосовані у разі відмови у відкритті касаційного провадження на підставі 5 ч. 4 ст. 328 ЦПК України».

Тобто "дії судді не є суто процесуальними діями", але мають "процесуальні наслідки". Це питання філософії права.

Таким чином, можна зробити висновок, що проблема повернення судового збору полягає у необмеженій кількості шляхів відмови у розгляді касаційних скарг, трактування закону суб'єктивним шляхом та отримання заробітної плати за ті справи, які по суті спору не розглядалися судом.

Нами пропонується наступне вирішення цієї проблеми: якщо не відбулося колегіального судового засідання, або не винесено процесуального документу, що свідчить про дійсну виконану роботу складу суду – особа має право на повернення судового збору у певний, розумний строк. У такому випадку достатньо законодавцю виключити з частини четвертої статті 328 ЦПК України її пункт 5, а з частини п'ятої статті 214 КАС України - її пункт 5.

Література

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15

2. ЗУ «Про судовий збір» від 08.07.2011 № 3674-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3674-17

3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15

Єфіменко Валерія
студентка 1 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Бостан Л.М.

ПРИНЦИПАТ ЯК ПЕРЕХІДНА ФОРМА ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ: З ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ

Здобуттям незалежності Україна, починаючи з 1991 року, стала на шлях перетворювань перехідного часу. Тимчасове збереження ознак старої держави і, разом з тим, формування нових, які вказують на демократичну, соціальну, правову спрямованість держави – особливості перехідної форми політичного режиму. Зарубіжний історичний досвід свідчить , що в такі періоди творча активність населення то посилюється, то стає слабкішою, а державна влада набуває рис авторитарності як наслідок посилення її значення в регулюванні суспільних процесів. А отже актуалізується питання щодо закономірності цієї тенденції. Певною мірою відповіді слід шукати в історичному досвіді державо- і правотворення.

Звернення до вивчення суспільно-політичного розвитку Римської Імперії у період принципату має важливе значення для дослідження проблем співвідношення правових, ідеологічних, суб'єктивних і об'єктивних факторів у системі становлення і еволюції політичного режиму. Поєднання старих і нових ознак притаманне як внутрішньому змісту держави, так і її зовнішній формі. Тривалі дискусії щодо характеру влади римських імператорів того часу є виявом складності теми та актуальності її дослідження. У сучасній літературі чи не кожен аспект еволюції системи принципату позначається неоднозначністю. Поряд із величезною історіографією проблеми можна говорити про фрагментарність її дослідження, прагнення дослідити найдрібніші деталі без просування до осмислення системи принципату як феномену античного світу.

Принципат тісно пов'язаний з авторитаризмом. Сутність цих режимів правління полягає у тому, що влада зосереджується в руках однієї особи або вузької групи осіб, при цьому зберігаються деякі економічні, громадські, духовні свободи для громадян [2, с.157]. Терміну «принципат» в історичній літературі відповідає термін «рання імперія», який вважається точнішим: ще зберігалася видимість республіканської форми правління і майже всі установи республіки. Збиралися народні збори, засідав сенат. Як і раніше, обиралися консули, претори і народні трибуни. Але все це було вже не більше, як прикриття постреспубліканського державного устрою [1, с.104].

Для об`єктивності і повноти дослідження необхідно проаналізувати ситуацію поступового посилення ідеологічного тиску, звуження політичних свобод, посилення необґрунтованого контролю держави за усіма сферами життя тогочасного суспільства. Протягом всього періоду реальний вплив сенату на вирішення державних питань неухильно зменшувався. Римські магістрати перетворювалися з державних службовців у службовців імператора. Основою імператорської влади за принципату було верховне командування збройними силами Римської держави, більше можливостей досягти вищого положення з'явилося у вершників. Вони поступово витісняли сенаторів у виконанні командних, адміністративних і судових функцій. Всупереч політиці імператорів, еволюція римського селянства в період Ранньої Імперії привела до зниження його соціального статусу. Міський плебс втратив політичне значення і можливість впливати на вирішення питань державного управління, але отримав те, до чого прагнув раніше і чим був повністю задоволений в нових умовах: хліб і видовища. Епоха принципату – це час відродження традиційної римської релігії. Культ імператора формував зв'язок між підданими і правителем і сприймався всім населенням, за винятком іудеїв і християн. Ставши частиною римської релігії, він в той же час посилив і політичні функції.

В такій ситуації в державі ще певний час проголошуються демократичні засади, при цьому методи реалізації влади набувають тоталітарних рис. В цей період відбувається поступова концентрація державної влади, причому це може відбуватися як з порушеннями

закону, так і цілком легально. Імператор-принцепс поєднав у своїх руках повноваження всіх головних республіканських магістратур: диктатора, консула, претора, народного трибуна. Залежно від роду справ імператор виступав то в одній, то в іншій якості: як цензор він комплектував сенат, як трибун відміняв за своїм рішенням дії будь-якого органу влади, заарештовував громадян за своїм розсудом, як консул і диктатор, визначав політику держави, віддавав розпорядження по галузях управління; як диктатор командував армією, управляв провінціями тощо [1, с.104]. Народні збори, головний орган влади старої республіки, прийшли в повний занепад і, як наслідок, Рим вступив в другий період посилення влади імператорів – період домінанту (абсолютної монархії).

Проведене дослідження суспільно-політичного розвитку Римської Імперії доби принципату дає підстави стверджувати про монархічну природу влади римських імператорів, при збереженні традиційної республіканської форми державного устрою. Звичайно, ці ознаки є явищем часу. Основним уроком вивчення цього досвіду для сучасності є необхідність розуміння того, що для створення держави, спроможної здійснити корінне оновлення країни слід активізувати її соціально-регулятивні функції, забезпечити дисципліну, а значить і відповідальність державного апарату з визначенням його оптимальної кількості для виконання необхідних в перехідний час реформ.

Література

1. Бостан Л.М. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник / Л.М. Бостан, С.К. Бостан. – К. : ЦУБ, 2008 – 728 с.
2. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : Підручник. – 3-тє вид. – К. : Алерта, 2012 – 524 с.
3. Петречко О. Суспільно-політичний розвиток Римської Імперії в І – на поч. ІІІ ст. н. е. : від «відновленої» Республіки до сенатської монархії / Олег Петречко. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 396 с.

Жуков Микита
студент 4 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: д.ю.н., доц. Лютіков П.С.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Однією з обов'язкових умов здійснення законної підприємницької діяльності юридичної особи є проходження процедури державної реєстрації. Відповідна вимога міститься у ст. 89 Цивільного кодексу України [1].

Ст.87 Цивільного кодексу України регламентує питання створення юридичної особи. Так. Відповідно до цієї статті, для створення юридичної особи її учасники (засновники) розробляють установчі документи, які викладаються письмово і підписуються всіма учасниками (засновниками). Так, установчим документом товариства є затверджений учасниками статут або засновницький договір між учасниками. Статут є установчим документом для товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, акціонерного товариства, в той час як засновницький договір є установчим документом для повного та командитного товариства [1]. Відповідно до статті 88 Цивільного кодексу України, у статуті товариства вказуються найменування юридичної особи, органи управління товариством, їх компетенція, порядок прийняття ними рішень, порядок вступу до товариства та виходу з нього [1]. Окрім цього, частина 10 статті 82 Господарського кодексу зазначає, що господарське товариство може створюватися та діяти на підставі модельного статуту, тобто установчого документу, що є розроблений Кабінетом міністрів України [2].

Цікавий питанням, яке виникає під час державної реєстрації юридичної особи є її статутний капітал. Так, для однієї з найпоширеніших організаційно-правових форм господарського товариства, а саме товариства з обмеженою відповідальністю не висуваються обов'язкові вимоги до розміру статутного капіталу. Однак, відповідно до статті 52 Закону України «Про господарські товариства» статутний капітал товариства з обмеженою

відповідальністю підлягає сплаті учасниками товариства до закінчення першого року з дня державної реєстрації товариства [3].

Окремою уваги заслуговує Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», нова редакція якого набрала чинності 01.01.2016 року. Відповідний нормативно-правовий акт містить чимало змін у сфері реєстрації юридичних осіб, які перш за все направлені на спрощення системи реєстрації. З метою дослідження питання реєстрації юридичних осіб, пропонуємо розглянути новели українського законодавства.

Так, для реєстрації юридичної особи необхідно подати наступні документі:

- Заява
- Установчий документ (Статут), який подається в одному екземплярі та залишається у державного реєстратора.
- Протокол установчих зборів [4].

На відміну від попередньої редакції Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», нова редакція закону не передбачає подання установчих документів у двох екземплярах. Натомість, відповідно до статті 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», статут подається в одному екземплярі державному реєстратору на якому ставиться відмітка про проведення державної реєстрації, та який сканується і викладається в електронному вигляді, у державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

За процедура державної реєстрації юридичної особи в законодавстві не передбачено справляння адміністративного збору, однак процедура внесення змін до відомостей про юридичну особу, яка міститься у державному реєстрі підлягає сплаті збору у розмірі 0,3 мінімальної заробітної плати (стаття 36 Закону Уаїни «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»). Стаття 26 відповідного закону зазначає, що державні реєстратори повинні провести процедуру державної реєстрації протягом 24 годин з моменту отримання документів [4].

За новим законодавством не видається виписка за результатами реєстрації юридичної особи, ФОП, громадського формування. Таке нововведення пов’язане із переходом до електронної системи документообігу.

Особливої уваги заслуговує надання повноваження державного реєстратора нотаріусам та акредитованим суб’єктам,

Новим положенням Закону є можливість оскарження дій державного реєстратора адміністративним шляхом, а саме до комісії, що утворюється при Міністерстві юстиції України. Відповідні дії, рішення чи бездіяльність оскаржується протягом 30 календарних днів з дня прийняття рішення, що оскаржується, або з дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про порушення її прав відповідною дією чи бездіяльністю. Дане питання детально регламентується Порядком розгляду скарг у сфері державної реєстрації, який затверджено Постановою КМУ від 25 грудня 2015 року №1128 [5].

Проаналізувавши усе вищенаведене, слід зазначити, що питання державної реєстрації юридичної особи детально регламентовано в українському законодавстві. Окрім цього, сама процедура державної реєстрації, з набранням чинності нової редакції закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» значно спростилася. В цілому ж, зміни у законодавстві, перш за все пов’язані з прискоренням процедури реєстрації та її спрощенням. Однак слід зазначити, що на сьогоднішній день реєстраційна система знаходиться у так званому перехідному періоді, а як наслідок деякі новели законодавства перебувають на етапі підготовки та поки не знаходять свого реального, практичного відображення у правовій системі України.

Література
1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради – 2003 - №40 – ст.356.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради – 2003. - №18. – ст.144.
3. Про господарські товариства: Закон України від від 19.09.1991 № 1576-XII– XIV // Відомості Верховної Ради. – 1991. – №49. – Ст.682.
4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV– XIV // Відомості Верховної Ради. – 2003. – №31. – Ст.263.
5. Про затвердження Порядку розгляду скарг у сфері державної реєстрації: Постанова Кабінету міністрів України від 25 грудня 2015 р. № 1128// Урядовий кур'єр . – 2015. – №246.

Закарлюка Ніна
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ УМИСНОГО ВБИВСТВА В СТАНІ СИЛЬНОГО ДУШЕВНОГО ХВИЛЮВАННЯ

Протягом тривалого часу законодавець надає вагомого кримінально-правового значення емоційним станам, в яких перебуває особа, яка вчиняє злочин, що впливають на її здатність усвідомлювати свої діяння та (або) керувати ними. Зниження здатності особи усвідомлювати свої діяння та (або) керувати ними враховуються як на рівні диференціації кримінальної відповідальності, так і на рівні її індивідуалізації. Безумовно, що до таких станів належить сильне душевне хвилювання. Це поняття не нове ні для кримінального законодавства України, ні для кримінально-правової науки. Водночас окремі питання залишаються недостатньо дослідженими або є дискусійними. У правовій літературі деякі проблеми емоційного стану особи розглядались у роботах М. Бажанова, В. Лунєєва, М. Мельника, Л. Остапенко, О. Попова та багато інших.

Законодавством України передбачається такий привілейований склад злочину, як умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання, що закріплене у ст. 116 Кримінального кодексу (далі – КК) України. Суб'єктивна сторона складу даного злочину характеризується особливим емоційним станом суб'єкта – його сильним душевним хвилюванням, а умисел на позбавлення життя потерпілого виникає раптово і реалізується негайно. Окрім типових елементів складу умисного вбивства, цьому злочину притаманні такі особливі компоненти об'єктивної сторони, як час та обстановка, а також специфічний характер умислу – раптовий, афектований. Загалом, стан сильного душевного хвилювання – афект – можна визначити як особливий емоційний стан людини, що становить надзвичайно сильне короткочасне емоційне збудження, спалах таких емоцій, як страх, гнів, лють, відчай, та який бурхливо протікає, характеризується раптовістю виникнення, значним ступенем змінення свідомості, порушенням вольового контролю над діями.

Розрізняють афект фізіологічний та патологічний, виходячи з чого, для кваліфікації діяння за ст. 116 КК України застосовують саме перший з них. Так, фізіологічний афект полягає у домінуванні у свідомості людини якоїсь сильної емоції, що знижує її контроль над своїми вчинками, певним чином гальмує інтелектуальну діяльність, викликає феномен «звуження» свідомості. На відміну від нього, патологічний афект характеризується повним затьмаренням свідомості та некеруємими імпульсивними діями, що відносить його до однієї з ознак неосудності особи. Справедливо зазначають Т.Б. Дмітрієва та Б.В. Шостакович, що поведінка людини при афекті регулюється не заздалегідь обміркованою метою, а тим почуттям, що повністю захоплює особистість і викликає імпульсивні, підсвідомі дії.

Згідно п. 27 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 07.02.2003 р., для з'ясування того, чи вчинено діяння у стані сильного душевного хвилювання, суди мають призначати психолого-психіатричну експертизу. Справедливо зазначає, Короленко О.М., що експерти мають оцінити стан обвинуваченого з медичної точки зору, визначити, у якому емоційному стані він перебував на момент скоєння злочину. Психолого-психіатрична експертиза є комплексним дослідженням, яке включає в себе психологічну експертизу. Завдання та основні питання, вирішувані психологічною експертизою, визначено в Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. Зокрема, в п. 148 вказується, що психологічна експертиза встановлює ті особливості психічної діяльності та такі їх прояви в поведінці особи, які мають юридичне значення та викликають певні правові наслідки.

Та важливим є те, що висновок експерта з'ясовує ситуацію лише з медичної, психологічної точки зору, виходячи лише з результатів проведеної експертизи. Але саме слідчий, прокурор та суд встановлюють наявність в обвинуваченого стану афекту на момент скоєння вбивства, враховуючи не тільки висновок експерта, а й всі інші обставини справи.

Для кваліфікації умисного вбивства за статтею з привілейованим складом злочину, окрім стану обвинуваченого, потрібно встановити й те, що цей стан був викликаний саме внаслідок протизаконного насильства, систематичного знущання або тяжкої образи з боку потерпілого. Вірно підмічає Шишков С., що час, що спливає після вчинення потерпілим протизаконного насильства, систематичного знущання чи тяжкої образи, має становити 1-3 хвилини, щоб діяння можна було кваліфікувати як вчинене у стані сильного душевного хвилювання.

Можна провести паралель та відстежити зв'язок між психологією та правом: психологи розрізняють стан звичайного та кумулятивного афекту. Звичайний афект може виникнути від одноразового безпосереднього сильного впливу зовнішнього фактора, а кумулятивний (накопичувальний) є результатом тривалого нагромадження відносно незначних поштовхів, кожний з яких окремо не призвів би до виникнення афекту. Зокрема, Остапенко Л.А. вказує, що звичайний афект може бути викликаний протизаконним насильством чи тяжкою образою, а кумулятивний – систематичним знущанням з боку потерпілого.

Таким чином, кваліфікація вбивства за привілейованим складом, визначеним у ст. 116 КК України, вимагає проведення комплексної роботи із встановлення специфічних ознак як об'єктивної, так і суб'єктивної сторін. На нашу думку, неприпустимою є кваліфікація діянь винного у стані сильного душевного хвилювання за нормою, що передбачає суворіше покарання, оскільки такий стан суттєво обмежує здатність усвідомлювати свої діяння та керувати ними і є ознакою, що пом'якшує покарання як у межах диференціації, так й індивідуалізації.

Зуєв Віталій
студент 4 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: д.ю.н., доц. Лютіков П.С.

ПРАВО НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ: КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ОСОБИ

Конституція в кожній державі - це не просто документ, не просто закон, а національна гордість, державний оберіг, яка закріплює та гарантує основоположні засади державного устрою та права, обов'язки і демократичні свободи людини і громадянина.

В Основному законі нашої держави відображені основоположні права і свободи людини і громадянина, серед яких чільне місце займає право на заняття підприємницькою діяльністю. Відповідно до ст. 42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом [1].

Законодавець не дає визначення права на підприємницьку діяльність, а лише зазначає поняття підприємницької діяльності та підприємництва. Без сумніву, оскільки знаючи, що таке підприємницька діяльність, можемо визначити, що таке право на підприємницьку діяльність.

Наприклад, Чиркін В.Є. зазначає: право на підприємницьку діяльність- це право займатися будь-якою діяльністю, яка приносить прибуток, якщо така діяльність не заборонена законом.

Згідно ст. 42 Господарського кодексу України, підприємництво (господарська комерційна діяльність) – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [2].

На сьогоднішній день нормативно-правовим актом, що регулює підприємницьку діяльність, є Господарський кодекс України (далі – ГК). Цей Кодекс відповідно до Конституції України встановлює правові основи господарської діяльності (господарювання), що базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності, визначає загальні правові, економічні та соціальні засади здійснення підприємницької діяльності (підприємництва) громадянами і юридичними особами на території України, встановлює гарантії свободи підприємництва і його державної підтримки. Основні положення про підприємництво містяться у главі 4 ГК.

Значну роль у регулюванні відносин, пов'язаних зі здійсненням підприємницької діяльності, відіграє і Цивільний Кодекс України (далі – ЦК). У ЦК України, зокрема, містяться норми, які визначають правове становище фізичної особи як підприємця (статті 50-54), правове становище підприємницьких товариств (господарських товариств, виробничих кооперативів) як суб'єктів цивільно-правових відносин (статті 81-166), а також відображають специфіку окремих договірних зобов'язань з участю суб'єктів підприємницької діяльності.

Держава висуває умови до особи, яка має намір займатися підприємницькою діяльністю:

1. Дотримання конституційних обов'язків - вимог, які висуваються до кожної людини.

2. Виконання вимог господарського та цивільного законодавства України, а саме:

- наявність повної дієздатності особи, яка наступає з 18 років, а у виняткових випадках (складення шлюбу, робота за трудовим договором або заняття підприємницькою діяльністю з відома батьків, усиновлювачів або опікуна)- з 16 років;
- дотримання встановлених державою обмежень щодо здійснення підприємницької діяльності в Україні (за колом осіб, за дієздатністю і правоздатністю, за вироком суду, за видом діяльності тощо);
- проходження легалізації (державної реєстрації) підприємницької діяльності;
- здійснення підприємницької діяльності у будь-яких організаційних формах, що передбачені законом,
- самостійна і ініціативна підприємницька діяльність, а саме самостійне формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріальнотехнічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;
- представництво своїх інтересів від свого імені;
- несення ризику від підприємницької діяльності за рахунок свого майна;
- самовідповідальність за результати своєї праці. За завдані шкоду і збитки підприємець несе майнову та іншу встановлену законом відповідальність.

Підприємницька діяльність - це діяльність ініціативних, енергійних, творчих, кмітливих, цілеспрямованих, порядних людей, що реалізують важливі, складні, сміливі ідеї та рішення, беручи на себе ризик, пов'язаний з їхньою реалізацією. Підприємницька діяльність є поняттям широким, яке втілює в собі інтелектуальні якості, потрібні в

управлінні, менеджменті, бізнесі, комерційній діяльності, технології, товарному виробництві на рівні різноманітних інститутів багатогранної інфраструктури ринку.

Підприємництво є рушійною силою економіки, без розвитку якої неможливий розвиток держави в цілому, і тому держава приділяє значну увагу регулюванню підприємницької діяльності та умов її здійснення. Але сьогодні, на жаль, за умов важкої економічної ситуації в країні багато питань у цьому напрямі потребують корегування та удосконалення. Позитивним є те, що держава не стоїть на місці, а продовжує плідну роботу у даній сфері, оскільки розвиток підприємництва в Україні залежить передусім від створення реальних, повноцінних ринкових умов, що дадуть змогу будь-якій особі повною мірою реалізовувати своє конституційне право на підприємницьку діяльність.

Література

1. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show
2. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15

Іваненко Наталя
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ОБМЕЖЕНА ОСУДНІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ

Процеси демократизації, які відбуваються в Україні, супроводжуються імплікацією поняття справедливість у законодавство та життя суспільства. Правосуддя прагне максимально індивідуалізувати відповідальність, покарання застосовувати лише з метою профілактики повторних правопорушень. Фундаментальне положення права виявляється у тому, що відповідальності підлягають лише ті особи, які реально вчинили усвідомлені, довільні, кримінально протиправні діяння.

Постає проблема кримінальної відповідальності й покарання злочинців із психогенетичними аномаліями та психофізичними особливостями, які можуть усвідомлювати суспільно-небезпечний характер своєї поведінки чи керувати нею, але в силу специфічних процесів, що відбуваються у їхній психіці, обмежується спроможність свідомої довільної регуляції вчинюваного ними інкримінованого протиправного діяння в повній мірі, що властиво осудній особі.

Зважаючи на актуальність проблеми та тривале її обговорення, широкомасштабні епідеміологічні наукові дослідження контингентів пенітенціарних закладів кримінальний кодекс України закріпив у окремій статті ознаки обмежено осудної особи з такими специфічними властивостями.

Питання про обмежену осудність по-різному вирішувалось у законодавстві зарубіжних країн. Серед різних шкіл кримінального права (класичної, соціологічної та антропологічної) не було єдиної думки з приводу оцінки та практичного використання категорії обмеженої осудності у боротьбі зі злочинністю. Необхідність врахування всієї іманентної сторони злочинця зумовлена демократичними перетвореннями, що останніми роками відбуваються у пострадянських державах, та диктується завданням правосуддя виправити особу.

На практиці нерідко трапляються помилки в діагностуванні психічних захворювань, у встановленні глибини патологічних порушень, що знижують здатність суб'єкта злочину здійснювати вірний вибір поведінки у конкретній ситуації.

Під час проведення судово-психіатричної експертизи при оцінюванні психічного стану обвинуваченого психіатри-експерти визначають відсутність чи наявність у нього психічних порушень та у випадку їх виявлення діагностують захворювання, що було їх джерелом.

Якими ж повинні бути критерії, необхідні для розмежування неосудності та обмеженої осудності?

Здається, що обмежена осудність, на відміну від неосудності, не є перманентним станом, що виражається тільки за ступенем вираженості психічних порушень, а є динамічним параметром усього життя, що виникає у кожному конкретному випадку при констеляції.

Кримінальний кодекс України створює невизначеність змісту обмеженої осудності через закріплення таких категорій, як «психічний розлад», «інший хворобливий стан психіки». Межі обмеженої осудності занадто слабко окреслені. Дискусійним залишається питання співвідношення вини і обмеженої осудності.

Теорія обмеженої осудності є досить хиткою. Обмежена осудність не є стабільним клінічним межовим станом між осудністю і неосудністю, а є осудністю і неосудністю, а є певною обмеженою ланкою осудності. Здається необхідним наукове розроблення диференціації ступенів обмеженої осудності з метою кращого висвітлення вираження психічних аномалій, їх співвідношення з психічними захворюваннями у континуумі осудності.

Загалом проблема психічних аномалій потребує подальшого удосконалення та вивчення.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua

2. Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо кримінальної відповідальності неповнолітніх осіб, які відстають у психічному розвитку, що не пов'язано з психічними захворюваннями, а також щодо питань віку з якого настає кримінальна відповідальність): проект Закону України № 2009-а (внесений народним депутатом Олійником В.М.) від 15.05.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=46929

3. Астемиров З.А. Уголовная ответственность и наказание несовершеннолетних: теоретическое введение в изучение спецкурса: учебное пособие / Под ред.: Стручков Н.А. – М.: Изд-во ВШ МВД СССР, 1970. – 125 с.

4. Трахтеров В.С. Кримінальна відповідальність психічно неповновартих / В.С. Трахтеров. – Харків: Самвидав, 1930. – 152 с.

Калниш Дмитро
студент 5 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: д.ю.н., проф. Коломоєць Т.О.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СВОГО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ВІДМОВУ ВІД ВИКОНАННЯ ЯВНО ЗЛОЧИННОГО НАКАЗУ

Реформування Воєнної організації України потребує оновленого погляду на адміністративно-правове регулювання взаємовідносин між військовим командуванням та військовослужбовцями. Держава має забезпечувати соціальний та правовий захист військовослужбовців, створювати сприятливі умови для реалізації ними свого конституційного обов’язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Слід констатувати, що наявні наукові джерела здебільшого розглядають виконання наказів в контексті кримінального права, що в свою чергу обґрунтовує потребу поглибленого дослідження саме питань адміністративно-правового регулювання здійснення військовослужбовцями Збройних Сил України (далі – ЗС України) свого конституційного

права на відмову від виконання явно злочинного наказу, обумовлює вибір теми роботи та є свідченням її актуальності та практичної значущості.

Окремим аспектам адміністративно-правового регулювання проходження військової (мілітаризованої) служби приділено увагу в дослідженнях Ю.П. Битяка, П.П. Богуцького, А.О. Буличева, Є.І. Григоренко, І.І. Качана, О.В. Кривенко, Т.О. Коломоєць, І.Ф. Коржа, О.С. Полякової, Б.М. Ринажевського, М.М. Тищенка та інших.

Відповідно до ст. 11 Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, військовослужбовці зобов'язані беззастережно виконувати накази командирів (начальників) [1].

За даними соціологічних досліджень, близько 70 % військовослужбовців безумовно виконують всі накази командирів (начальників). Факти ж непокори та невиконання наказів виявлено стосовно понад 2 тисяч військовослужбовців [2, с. 165].

В правовій доктрині згадується принцип умовної обов'язковості (відносної покори) підлеглих військовослужбовців наказу командира (начальника), відповідно до якого, в законодавстві України має бути встановлена межа обов'язку з виконання наказів (межа покори), вихід за яку об'єктивно впливатиме на юридичні наслідки виконання наказу. Встановлення цієї межі й викликає більшість дискусій серед практикуючих юристів та вчених-правознавців.

За загальним правилом встановленим в ст. 60 Конституції України, ніхто не зобов'язаний виконувати явно злочинні розпорядження чи накази [3].

Відповідно до рішення Європейського суду з прав людини у справі «K.-H.W. проти Німеччини», звичайний солдат не повинен повністю та сліпо покладатися на накази, які явно порушують не тільки закон, але й права людини, визнані міжнародним правом [2].

Разом з тим, в разі невиконання наказів та інших керівних документів військовослужбовець може підлягати кримінальній відповідальності за ст.ст. 402 (непокора) або 403 (невиконання наказу) Кримінального кодексу України [4].

Досить важливим є те, що відповідно до ст. 111 Дисциплінарного статуту ЗС України, подання скарги військовослужбовцями не звільняє їх від виконання своїх службових обов'язків і наказів командирів [5]. Виходить, що наразі, за формальними ознаками, підлягає кримінальній відповідальності за непокору особа, яка відмовилася виконувати незаконний, але при цьому не явно злочинний наказ.

У разі непокори чи опору підлеглого, командир (начальник) зобов'язаний вжити всіх передбачених законами та військовими статутами заходів примусу, аж до арешту винного. Може так статися, коли внаслідок відсутності адміністративної процедури здійснення військовослужбовцями свого конституційного права на відмову від виконання явно злочинного наказу, особа яка користується такою конституційною гарантією, проте, яка на думку командира чинить непокору, одразу ж опиняється на гауптвахті.

На підставі вищезазначеного, за результатами дослідження ми дійшли висновку про те, що необхідно створити адміністративну процедуру здійснення військовослужбовцями свого конституційного права на відмову від виконання явно злочинного наказу – це має сприяти вирішенню питання стосовно законності наказу ще до його виконання, без подальшого невиправданого притягнення військовослужбовця до кримінальної відповідальності. На нашу думку, відмова від виконання незаконного наказу має набути форми письмової заяви військовослужбовця, в якій має бути зазначено: мотиви невиконання наказу командира (начальника) з посиланням на положення законодавства України; обставини, які дають підстави вважати наказ командира (начальника) незаконним та докази, які їх підтверджують.

Література

1. Закон України «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/548-14.

2. Ткаченко О.Г., Олійник В.С., Клименко С.В. Адміністративна відповідальність військовослужбовців за військові правопорушення / О.Г. Ткаченко, В.С. Олійник, С.В.

Клименко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 3. – Том 2. – С. 164–167.
3. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.
4. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14.
5. Закон України «Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/551-14.

Калюкін Костянтин
студент 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЕКСЦЕСУ» В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗШИРЕННЯ МЕЖ ЙОГО ЗНАЧЕННЯ

В сучасному українському кримінальному законодавстві має місце безпідставне звуження понятійно-категоріального апарату. Одним з найяскравіших прикладів є виключне застосування поняття «ексцес» до виконавця злочину, що вчиняється групою осіб за попередньою змовою. Інститут співучасті вважається одним з найскладніших у кримінальному праві, оскільки злочин, вчинений спільно декількома особами, розглядається як такий, що становить підвищену суспільну небезпеку.

Співучасть має важливе значення в кримінальному праві, оскільки забезпечення захисту інтересів громадян і держави в процесі здійснення правосуддя неможливе без точної, відповідної до вимог закону кваліфікації скоєних злочинів. Певні особливості в контексті застосування Кримінального закону щодо співучасників мають випадки так званого «ексцесу виконавця». Згідно з теорією кримінального права зазначеної в роботах Бантишева О.Ф., ексцес виконавця – це вчинення виконавцем діяння, що не охоплювалось ні прямим, ні непрямим умислом інших співучасників, водночас це діяння містить склад самостійного злочину або додаткові кваліфікуючі ознаки. Наприклад, співучасники домовляються про крадіжку з помешкання, а виконавець убиває господарів. У цьому випадку відповідальність за вбивство несе лише виконавець.

Правила, які визначають відповідальність співучасників при ексцесі, розміщені в ст. 29 Кримінального кодексу (далі – КК) України. Власне про ексцес виконавця йдеться в ч. 5 ст. 27 КК України, відповідно до якої співучасники не підлягають кримінальній відповідальності за діяння, учинене виконавцем, якщо воно не охоплювалося їхнім умислом. Проте, існує думка, яку не можна залишити поза уваги, про те, що зазначене теоретичне визначення, так само як і його законодавче закріплення в контексті його застосування до учасників групи, є занадто вузьким. Подібні випадки, вчинені учасником групи осіб за попередньою змовою не мають обмежуватись виключно виконавцем конкретного злочину, вчиненого групою, а можуть у рівній мірі відноситись до всіх без виключення співучасників. По-перше, в такій групі, досить важко проводити поділ учасників на виконавців, організаторів, підбурювачів і пособників, оскільки всі учасники такої групи діють як єдине ціле, як єдиний механізм. Крім того, практична потреба в цьому відсутня, оскільки це ніяк не впливає ані на кваліфікацію, ані на обсяг інкримінування. По-друге, навіть при застосуванні традиційного підходу щодо поділу співучасників на види, ексцес фактично може мати місце не тільки з боку виконавця, а і будь-якого іншого співучасника. Наприклад, пособник, який надає для вчинення нападу виконавцю газовий пістолет, вказує що у патронах міститься газ, що має подразнюючу дію, хоча фактично, що відомо пособнику, в боєприпасах міститься отруйна речовина нервово-паралітичної дії, яка неодмінно призведе до смерті потерпілого, а також людей, які випадково опиняться у приміщення чи поряд із місцем застосування такого боєприпасу.

Отже, як зазначає В.І. Борисов, в даному випадку відносно умисного вбивства способом, небезпечним для життя багатьох осіб (п. 5 ч. 2 ст. 115 КК України), маємо «ексцес пособник». Більш того, ми маємо говорити не тільки про відсутність умислу спрямованого: на посягання на конкретний об'єкт кримінально-правової охорони; на вчинення конкретного злочинного діяння з боку інших учасників групи та про відсутність умислу до настання певного злочинного результату, а й про те, що таке злочинне діяння та такий злочинний результат не охоплювались загальним планом, доведеним до відома всіх співучасників.

Отже, мета, якої прагнув учасник, з боку якого мав місце ексцес учасника, повинна мати виключно індивідуальний характер та не співпадати із загальною метою діяльності групи. При цьому, необхідно мати на увазі, співучасника не обов'язково має виходити від однієї особи. Зокрема, Кузьмін С.А. зазначає, що в організованих групах досить ймовірною є наявність попередньої змови про вчинення такого ексцесу з боку окремих учасників такого організованого злочинного угруповання. Отже, в організованому злочинному угрупованні ексцес учасника може носити груповий характер, не виключеною є також можливість утворення у вже існуючій системі цього угруповання «внутрішньої» організованої групи, що має свою індивідуальну мету, як правило, пов'язану із збільшенням впливу певних учасників групи на характер та управління злочинною діяльністю угруповання. Зокрема, як випливає із досліджень В.І. Боярова, що для більшості організованих злочинних угруповань характерним є спрямування до розширення своєї діяльності, збільшення злочинних формувань шляхом поглинання більш слабких, а також наявністю, крім спрямованих до центру, об'єднуючих факторів і центробіжних сил, що призводить до виходу із особливо великих угруповань окремих організованих кримінальних формувань.

Варто зробити висновок про те, що застосовуваний у теорії кримінального права термін «ексцес виконавця» має бути замінений терміном «ексцес співучасника» – організатора, виконавця, пособника, підбурювача, що, також, у контексті організованих груп, слід іменувати терміном «ексцес учасника організованої групи». Отже, при ексцесі співучасника, а також і при ексцесі учасника (учасників) організованої групи, має мати місце наявність принаймні однієї із таких ознак: посягання відбувається не на той об'єкт кримінально-правової охорони, який охоплювався умислом інших співучасників; фактично вчиняються діяння, що не охоплювались умислом інших співучасників; за результатами фактично вчиненого діяння настають такі злочинні наслідки, які не охоплювались умислом інших співучасників. Крім того, автори пропонують норму ч. 5 ст. 29 КК України викласти у такій редакції: «Особа, яка діяла у співучасті не підлягає кримінальній відповідальності, як співучасник, за діяння та його наслідки, у випадку якщо вони не охоплювались його умислом».

Киян Євгеній
студент 4 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: д.ю.н., доц. Лютіков П.С.

ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Відповідно до ст.42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Це право базується на свободі підприємницької діяльності, тобто на реальній можливості здійснення особою на власний розсуд і ризик господарської діяльності, не забороненої законом, з метою одержання прибутку [1].

Це право означає, що кожний сам вільний вибирати, орієнтуючись на свої бажання і можливості, чим займатися: стати підприємцем, менеджером або розпочати індивідуальну трудову діяльність. Людина може визначитися, що вигідно для неї особисто, і заздалегідь вирішити, коли і що треба робити, що від кого і в якому обсязі й на яких умовах вимагати для реалізації своїх економічних прав та інтересів.

Підприємництво можуть здійснювати: фізичні особи (підприємці); юридичні особи, створені відповідно до законодавства України.

Умови, що висуває держава до особи, яка має намір займатися підприємницькою діяльністю, включають наступні основні елементи:

1. Дотримання конституційних обов'язків — вимог, які висуваються до кожної людини (можливість займатися підприємницькою діяльністю в Україні не залежить від приналежності до громадянства України — цим правом наділені як громадяни України, так і громадяни інших держав, особи без громадянства), діяти визначеним, чітко регламентованим конституційною нормою способом (або утриматися від здійснення відповідних дій) для забезпечення інтересів суспільства, держави, інших людей і громадян, а саме:

— неухильно додержуватися Конституції та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей (ст.68 Конституції України);

— не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки (ст.66);

— сплачувати податки і збори (ст.67);

До основних обов'язків лише громадян України Конституція відносить неможливість ухилення від захисту Держави, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів (ст.65);

— надання щорічно до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік (ст.67) [2, 29].

2. Виконання вимог господарського та цивільного законодавства України, а саме:

— наявність повної дієздатності особи, яка наступає з 18 років, а у виняткових випадках з 16 років;

— дотримання встановлених державою обмежень щодо здійснення підприємницької діяльності в Україні;

— проходження легалізації підприємницької діяльності;

— здійснення підприємницької діяльності у будь-яких організаційних формах, що передбачені законом, за вибором підприємця;

— встановлення чіткого напряму діяльності із зазначенням цього виду діяльності у реєстраційних документах, адже на деякі види господарської діяльності законом встановлена заборона;

— наявність відповідного «стартового» (початкового) капіталу для здійснення підприємницької діяльності;

— вибір місця здійснення підприємницької діяльності;

— законом закріплене право підприємців укладати з громадянами договори щодо використання їх праці, але при укладенні трудового договору (контракту, угоди) підприємець зобов'язаний забезпечити належні та безпечні умови праці, оплату праці не нижчу від визначеної законом та її своєчасне одержання працівниками;

— самостійна і ініціативна підприємницька діяльність;

— здійснення підприємницької діяльності на постійній основі;

— головна мета – отримання прибутку;

— представництво своїх інтересів від свого імені;

— несення ризику від підприємницької діяльності за рахунок свого майна;

— самовідповідальність за результати своєї праці. За завдані шкоду і збитки підприємець несе майнову та іншу встановлену законом відповідальність [3, 87-88].

Коло осіб, яким заборонено займатися підприємницькою діяльністю:

— народні депутати;

посадові і службові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

— військовослужбовці;

— судді, працівники прокуратури, правоохоронних органів;

— особи, яких суд обмежив у праві займати певні посади чи займатися певною діяльністю (протягом строку такого обмеження);

— особи, засудженим за корисливі злочини (до зняття чи погашення судимості).

Так, за суттю право на підприємницьку діяльність – це визнані Конституцією та законами України можливості певної поведінки людини і громадянина в сфері виробництва з метою одержання прибутку. За змістом – це певні матеріальні блага в сфері виробництва та права на ці блага, а саме: право на їхній обмін, розподіл, володіння, користування, розпорядження, одержання прибутку. За формою – це міра або образ, спосіб, форма поведінки, виявлення волі, інтересів, можливостей людини і громадянина у сфері виробництва. Право людини і громадянина на підприємницьку діяльність – це визнана та гарантована Конституцією та законами України можливість людини і громадянина самостійно, ініціативно, систематично, на власний ризик діяти у сфері виробництва, розподілу, обміну, надання послуг, зайняття торгівлею та використання матеріальних благ з метою одержання прибутку.

Література

1. Конституція України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http: // zakon1.rada.gov.ua.
2. Бігняк О. Поняття права на підприємницьку діяльність / О. Бігняк // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 2. – С.99-102.
3. Сагайдак Ю. Сутність, роль та організаційно-правові проблеми легалізації підприємництва в Україні / Ю. Сагайдак // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – №11. – С.87-90.

Козинець Анастасія
студентка 1 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц., Бостан Л.М.

ПРАВО НА ЗАХИСТ ВІД КОРОЛІВСЬКОГО СВАВІЛЛЯ В ВЕЛИКІЙ ХАРТІЇ ВОЛЬНОСТЕЙ

Проблема захисту населення від тиску політичної влади, незважаючи на її масштабну наукову розробленість, привертає до себе незмінний дослідницький інтерес через наявність низки важливих дискусійних питань. Вперше спробу обмежити абсолютну владу монарха зробило у 1215 році лондонське міщанство, змусивши підписати короля Іоанна Безземельного – Велику хартію вольностей – «першу» конституцію Англії.

Хоча з часів підписання цього документу пройшло 800 років, вона не втратила актуальність для інших країн, у тому числі й України, коли народ останньої, під час Помаранчевої революції 2004 р. та Революції гідності 2013-2014 рр., боровся проти владного свавілля.

На думку багатьох вчених, існують певні закономірності, які стосуються суспільно-політичних відносин: під дією тиску влади народ намагається звільнитися від нього, проявляючи власну волю різними шляхами і засобами. Джон Мейджор зазначав: «Політика, яка не зачіпає нічиїх інтересів, не дає ніяких результатів»[3]. Тобто державне управління виступає як результат боротьби. Ще задовго до того, у XVIII ст. Фрідріх Великий писав: «Велике мистецтво кожного політичного діяча не в тому, щоб плисти проти течії, а в тому, щоб звертати різні обставини на свою користь» [3]. Мабуть, саме цей вислів може охарактеризувати лондонських міщан, які зупинили свавілля монарха Іоанна Безземельного.

Опрацювання сучасних наукових джерел показало, які саме вимоги ставило англійське суспільство перед королем Англії щодо обмеження його повноважень. В одному із постулатів було зазначено, що податки мають збиратися лише у виключному порядку радою королівства, яку складали вищі духовні особи, барони та графи [2]. Таким чином населення захистило себе від надлишкових грошових зборів з боку держави, встановивши конкретні випадки вилучання коштів; створювало дорадчий орган управляння – раду королівства, яка формувалася самим народом. Цей вчинок можна вважати першим кроком до демократії. А золоте правило демократії свідчить, що народ є основним джерелом влади у державі.

Також жителі Англії зазначали, що слідкувати і охороняти їхні права, закріплені у Хартії, мають барони, у кількості 25 чоловік. А у разі порушення кимось із населення гарантій, вони мають примушувати правопорушників виправитися, при чому різними способами. Проте народ проголошував недоторканність особистості, королеви і дітей [2]. Тогочасне населення ще не усвідомлювало цілком поняття «природного права», але розуміння головних людських цінностей відіграло значиму роль. Простежити це можна у тому, що свобода і гідність людини була на рівні «золота». Недаремно Велика хартія вольностей традиційно вважається першим правовим документом, у якому закладено основи концепції прав людини, створено передумови для подальшого утвердження свободи і панування закону в житті суспільства.

На підставі вищезазначеного можна зробити наступні висновки:

– для ідеальної держави народ повинен бути основним джерелом влади як de-facto, так і de-jure;

– саме за допомогою хартій народи боролися за соціальні, економічні та політичні права;

– історичне значення хартії зберігається до сих пір, адже багато народів використовують її у боротьбі за гарантії дотримання власних прав;

– Велика хартія відобразила співвідношення соціально-політичних сил в Англії початку XIII ст., і перш за все компроміс короля і баронів;

– Хартія чітко продемонструвала безперспективність баронських претензій і незворотність процесу державної централізації Англії;

– авторитет монарха поступається обраній народом владі.

Отже, недооцінити роль Великої хартії вольностей важко. Адже саме вона стала опорою майбутнього законодавства, слугувала утворенню централізованої держави, всередині якої народ має політичні права, зокрема право вибору правлячої верхівки; соціальні – честь і гідність людини були найвищою цінністю; економічні – громадянин є учасником економічних відносин, у які монарх не мав права втручатися, а значить і впливати на хід подій.

Література

1. Макарчук В.С. Історія держави і права зарубіжних країн [Електронний ресурс] / В.С. Макарчук // Юридична бібліотека: підручники, навчальні посібники. – Режим доступу: http://pravo.biz.ua/content/016/

2. Петрушевський Д.М. Велика хартія вольностей [Електронний ресурс]/ Д.М. Петрушевський // Електронні підручники. – Режим доступу: http://pdf-books.com.ua/av/petrushevskiy_dm/16667/velika_khartiya_volnostey

3. Політика – висловлювання і фрази [Електронний ресурс] // Цитати і афоризми. – Режим доступу: http://citaty.su/politika-vyskazyvaniya-i-frazy

4. Савело К. Ф. Ранньофеодальна Англія[Електронний ресурс]/ К.Ф. Савело // Електронна бібліотека: посібники, підручники. – Режим доступу: http://www.twirpx.com/file/425302/

Кравченко Ірина
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВВЕЗЕННЯ, ВИГОТОВЛЕННЯ АБО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТВОРІВ, ЩО ПРОПАГУЮТЬ КУЛЬТ НАСИЛЬСТВА І ЖОРСТОКОСТІ, РАСОВУ, НАЦІОНАЛЬНУ ЧИ РЕЛІГІЙНУ НЕТЕРПИМІСТЬ ТА ДИСКРИМІНАЦІЮ

Чинним кримінальним законодавством України передбачено кримінальну відповідальність за ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію (ст. 300 Кримінального кодексу (далі – КК) України) [1].

Розслідування кримінальних справ, порушених за фактами вчинення вищевказаних злочинів, є одним із найбільш складних видів злочинів суспільної моралі, передбачених КК України.

Складність цього виду злочину полягає у відсутності належної методологічної бази з розслідування злочину, достатніх практичних напрацювань при розслідуванні кримінальних справ, а також специфічністю предмета злочину - твори, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію, які потребують спеціальних експертних досліджень із залученням широкого кола фахівців різних галузей науки, культури та мистецтва [2].

Суспільна небезпека цього злочину, на думку В.М. Смітієнко, полягає у тому, що заподіюється шкода фізичному, статевому та іншому вихованню людей, і перш за все підлітків і молоді. Розповсюдження таких творів, на погляд відомого криміналіста, негативно впливає на моральне здоров'я, сприяє прояву шкідливих нахилів, стимулює цинічне ставлення до людей [3].

Цей вид злочину передбачає попередню підготовку, а саме: планування злочину; вироблення механізму вчинення; підшукування знарядь та засобів; придбання відповідної техніки та матеріалів для створення продукції; підшукування співучасників; розподіл ролей між учасниками; підготування місць для зберігання творів, а також грошей та матеріальних цінностей; створення сховищ у транспортних засобах, які плануються використовувати при перевезенні та переміщенні; створення умов, які сприятимуть вчиненню злочину; вибір місця зберігання, збуту, розповсюдження.

Ввезенням, виготовленням або розповсюдженням творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію, можуть займатись як організовані злочинні групи, злочинні організації, так і окремі громадяни.

Більшість злочинів, передбачених ст. 300 КК України, вчинялося особами у віці від 21 до 45 років. При цьому 90 % злочинів скоюють особи чоловічої статі, і лише 10 % злочинів скоюють жінки.

95 % злочинного ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію, вчинялось у співучасті. Збут, розповсюдження, зберігання та переміщення у 62 % злочинів вчиняється однією особою.

Збутом творів переважно займаються особи з малозабезпечених прошарків населення, які мають невисокий інтелектуальний рівень та середню освіту. Для них було характерним наявність фізичних або психічних недоліків. Особами, які займалися виготовленням творів, були притаманні: достатній матеріальній рівень, високий рівень інтелектуального розвитку, егоцентризм, підвищена самооцінка, схильність до асоціальних форм поведінки, виразно-агресивне ставлення до правоохоронних органів [2].

Предметом злочину є твори, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію. Такий твір повинен мати як фізичну так і інформаційну ознаки. Фізична ознака полягає в тому, що ці твори - це певні речі матеріального світу. В Законі України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. наводиться перелік творів, які є об'єктами авторського права, тобто оригінальних, як оприлюднених, так і не оприлюднених, як завершених, так і не завершених, незалежно від їх призначення, жанру, обсягу, мети (освіта, інформація, реклама, пропаганда, розваги тощо) продуктів творчої праці вчених, письменників, художників, скульпторів тощо [4].

Обов'язковою ознакою предмета є призначення твору для пропаганди культу насильства і жорстокості, а не для власного використання [2].

Таким чином, підтримуючи позицію більшості вчених, слід сказати, що вважають злочини за фактами ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та

дискримінацію є одними із найбільш суспільно шкідливих й небезпечних, адже їхній негативний вплив спрямований перш за все на молоде покоління. Така актуальність проблеми зумовлює необхідність перш за все її подальшого вивчення, а надалі й прийняття практичних заходів до скорочення та попередження таких злочинів.

Література

1. Кримінальний кодекс Украйни від 05.04.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14
2. Батюк О.В. Методика розслідування окремих видів злочинів, підслідних органам внутрішніх справ: навчальний посібник / О.В. Батюк, Р.І. Благута, О.М. Гумін, Є.В. Ряхін. – Львів: Видавництво Львівського університету, 2011. – 323 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://e-pidruchniki.com/content/64_1_Kriminalistichna_harakteristika.html
3. Смитиенко В.Н. Уголовно-правовая охрана здоровья населения в СРСР / В.Н. Смитиенко. – К.: Вища шк., 1989. – С. 102-103.
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua

Межевська Олена
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Злочинність в кіберпросторі – одна з найгостріших проблем, з якою зіткнулося міжнародне співтовариство протягом останніх десятиліть у зв'язку з розвитком інформаційних технологій.

Кіберзлочинність – це злочинність, пов`язана як з використанням комп'ютерів, інформаційних технологій і глобальних мереж. Злочинців які проявляють свої вміння в кіберпросторі називають «кібери», вони являються більш небезпечними та ефективніші за звичайних шахраїв. Це люди, які працюють головою і роблять свої «справи», не відходячи від свого комп'ютера або сидячи на лавочці з ноутбуком і мобільним телефоном. Для сучасних «технарів» це часто ідеальний спосіб заробити і реалізувати себе. Злочинці не стоять на місці. Їхні методи вдосконалюються і стають дедалі складнішими. Відповідно, реагують і правоохоронці. Останнім часом рівень кіберзлочинності швидко зростає в Україні. Експерти зазначають, що Україна – дуже важливий центр хакерства, поряд із Росією, Бразилією, Китаєм та меншою мірою – Індією. У цих країнах досить освічене молоде населення, високий рівень безробіття та обмежені можливості працевлаштування [1].

Кіберзлочини характеризуються наступними особливостями:

– високою латентністю,

– складністю їх виявлення та розслідування,

– складністю доказу в суді подібних справ,

– транснаціональною складовою в основному з використанням інформаційної мережі Інтернет,

– високим збитком навіть від одиничного злочину.

Кіберзлочини можна класифікувати на два види:

1) традиційні злочини, що вчиняються за допомогою комп'ютерних технологій та Інтернету (шахрайство з використанням ЕОМ, незаконне збирання відомостей, що становлять комерційну таємницю, шляхом несанкціонованого доступу до комп'ютерної інформації і т.д.)

2) нові злочини, що стали можливі завдяки новітнім комп'ютерним технологіям (злочини передбачені Розділом XVI Особливої частини Кримінального кодексу (далі – КК) України) [2].

Найчастіше з використанням комп’ютера та Інтернету вчиняються такі традиційні злочини:

– порушення авторського права і суміжних прав(ст. 176 КК України);

– шахрайство (ст. 190 КК України);

– незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення (ст. 200 КК України);

– ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)(ст. 212 КК України);

– ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів (ст. 301 КК України);

– незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю (ст. 231 КК України) [3].

Дана проблема піднімалась в роботах Ю. Омельченка, Д. Буленчука, В. Прохоренко та багатьох інших. Цей вид злочинів не є відкритим до кінця, оскільки наука не стоїть на місці, вона розвивається з неймовірною швидкістю. Також проблема в тому що наша країна не може надати достатньо коштів та місць роботи для молодих спеціалістів щоб зменшити її розвиток.

Українське ж законодавство у сфері захисту інформації, на думку Ю. Омельченка, вимагає дуже серйозного доопрацювання. «Потенційно існує ймовірність того, що кіберзлочинність буде виштовхуватися з Європи, то вона буде перебиратися в Україну. Та й уже цей процес відбувається», – зазначив експерт. Директор департаменту Microsoft відзначив, що іноземці дуже високо цінують українські «світлі голови» і щосили вже використовують їх знання для вчинення протиправних дій. У зв'язку з цим представник Служби Безпеки України Тарас Бєлов нагадав, що минулого року правоохоронні органи «розібралися» з цілою групою таких осіб, які продавали свої – дуже висококласні – хакерські розробки за кордон.

На нашу думку, кіберзлочинність, в нас час, ставить дуже високу проблему і вирішувати її потрібно комплексно, протидіючи відразу в усіх напрямках. Зміна лише однієї галузі проблеми не дасть повного, дієвого результату. Адже все є залежним один від одного. Сьогодні закони повинні відповідати вимогам, що пред’являються сучасним рівнем розвитку технологій. Пріоритетним напрямком є також організація взаємодії і координація зусиль правоохоронних органів, спецслужб, судової системи, забезпечення їх необхідною матеріально-технічною базою. Жодна держава сьогодні не в змозі протистояти кіберзлочинності самостійно.

Література

1. Банкіри: кіберзлочинність можна зупинити тільки спільними зусиллями: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrbanks.info/article/Bankiri-kiberzlochinnist-mozhna-zupiniti-tilki-spilnimi-zusillyami.html

2. Довбиш Микита «Кіберзлочинність в Україні»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.science-community.org/ru/node/16132

3. Кримінальний кодекс України: [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2001 р. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page4.

Мільченко Інна
студентка 2 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Верлос Н.В.

ПРОБЛЕМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ КОНСТИТУЦІЙНОГО РЕФОРМУВАННЯ

В сучасних умовах Україна знаходиться на тому етапі свого розвитку, що передбачає децентралізацію публічної влади. Наразі це є одним із пріоритетних завдань конституційного реформування. В чому ж полягає децентралізація публічної влади в Україні й чи потрібна вона загалом?

Як відомо, Верховна Рада України прийняла Постанову «Про включення до порядку денного другої сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) і про його направлення до Конституційного Суду України». Таке рішення було ухвалено 288 народними депутатами з 374 народних депутатів, зареєстрованих у сесійній залі [1]. Відповідно до прийнятої Постанови, законопроект про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади), поданий Президентом України як невідкладний, був направлений до Конституційного Суду України для одержання висновку щодо відповідності його вимогам ст. 157 і 158 Конституції України.

Що ж таке децентралізація?

Децентралізація – це передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Так, аби якомога більше повноважень мали ті органи, що ближче до людей, де такі повноваження можна реалізовувати найбільш успішно [4].

У пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» йдеться, що українське суспільство вимагає якісних, глибинних та системних змін до Основного закону України, які мають сприяти досягненню визначеної у чинній Конституції України мети, пов'язаної, зокрема, з прагненням розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну та правову державу [2].

Як сказав в одному зі своїх інтерв'ю спікер Верховної Ради України, Володимир Гройсман: "Треба створити належну систему самоврядування, основою якої має бути обрана влада. Немає самоцілі обрати владу, але якщо ми обираємо владу сьогодні, наприклад на рівні районів, сіл, селищ, а ця влада немає ні повноважень, ні коштів, то ми розуміємо, що це тупик. Навіщо нам обирати владу, яка не може нічого змінити? [5]"

Тому, метою запропонованих змін, є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація повною мірою положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування [1]. При цьому запропоновані зміни відповідають установленій у ст. 2 Конституції України унітарній формі державного устрою [3].

Законотворча ініціатива Президента передбачає зміну окремих положень Конституції України щодо адміністративно-територіального устрою. Зокрема, закріплено, що територія України поділена на громади. Громада є первинною суб'єктом в системі самоврядування України. Передбачається, що адміністративно-територіальний устрій України ґрунтується на засадах єдності та цілісності державної території, децентралізації влади, повсюдності та спроможності місцевого самоврядування, сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій [2].

Змінами вилучаються з конституційного регулювання місцеві державні адміністрації та відповідно скасовується інститут голів місцевих державних адміністрацій. Натомість основні повноваження зосереджуються на базовому рівні – у громаді. Передбачається утворення виконавчих органів місцевого самоврядування громади, які є підконтрольними й підзвітними раді громади. При цьому голова громади головує на засіданнях ради громади, очолює виконавчий орган місцевого самоврядування громади. У свою чергу районна рада, обласна рада обирає зі свого складу відповідно голову районної ради, голову обласної ради, який очолює виконавчий комітет ради [2].

Для нагляду за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування пропонується запровадити інститут префектів. Законопроектом передбачено, що префекта призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Кабінету Міністрів України Президент України. Префект зупиняє дію актів місцевого самоврядування з мотивів їх невідповідності Конституції чи законам України з одночасним зверненням до

суду [1]. Крім того, законопроектом передбачено, що у разі ухвалення головою громади, радою громади, районною, обласною радою акта, що не відповідає Конституції України, створює загрозу порушення державного суверенітету, територіальної цілісності чи загрозу національній безпеці, Президент України зупиняє дію відповідного акта з одночасним зверненням до Конституційного Суду України, тимчасово зупиняє повноваження голови громади, складу ради громади, районної, обласної ради та призначає тимчасового державного уповноваженого [1].

Проаналізувавши проблеми децентралізації публічної влади в сучасних умовах конституційного реформування, варто все ж таки підсумувати та наголосити на тому, що метою запропонованих змін є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація у повній мірі положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування.

Література

1. Пальчук В. Реформування Конституції України і Мінські домовленості: особливості взаємозв'язку[Електронний ресурс] / В. Пальчук // Резонанс. – 2015. – № 54. – С. 3–18. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/images/rezonans/2015/rez54.pdf.
2. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади): Проект Закону України від 01.07.2015р. № 2217а // Відомості Верховної Ради України. – 2015.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
4. Офіційне джерело: Децентралізація влади[Електронний ресурс] / Режим доступу: http://decentralization.gov.ua
5. Гройсман В.Ключовою реформою в Україні є реформа щодо децентралізації влади[Електронний ресурс] / В. Гройсман // 2015. – Режим доступу:http://www.5.ua/interview/Volodymyr-Hroisman-Ya-hotovyi-nesty-personalnu-vidpovidalnist-za-uspikh-reform-z-detsentralizatsii-86767.html#

Михайлишина Ганна
студентка 1 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Бостан Л.М.

ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ, ПРИЧИНИ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

У сучасній науковій діяльності особливої актуальності набуває проблема корупції, адже очевидно, що високій її рівень руйнівно впливає на державний розвиток і устрій, світогляд громадян, на усю економіку в цілому. Проблема корупції часто освітлюється в ЗМІ, публічних виступах. Розробляються різні напрями, методи боротьби з корупцією. Але щоб вирішувати проблему, необхідно вивчити її витоки, виявити причини її виникнення.

Проблематиці корупції приділяли всебічну увагу такі вітчизняні вчені, як Ю.В. Кузков, С.О. Омельченко, С.В. Максимов та ін. [1; 5; 9]. У їх роботах розглядаються приклади держав, пов'язаних з виникненням корупції, починаючи з глибокої старовини і закінчуючи сьогоденням, аналізуються причини їх загибелі або, навпаки, подальшого розквіту. Деякі вчені вважають, що корупція, яка вперше згадується понад два тисячоліття тому в пам'ятках писемності Стародавнього Вавилону [4, с. 93]. спочатку мала більш побутовий характер, пізніше набувала карного характеру. Платон і Аристотель розглядали корупцію як політичну категорію [2, с. 35].

Як і в інших сферах державного управління та розвитку держави, історія корупції поділяється на певні цикли, у течії кожного циклу відбувалася концентрація багатства в руках невеликої групи осіб. Коли концентрація багатства і монополізація економіки олігархією досягала максимуму, то починалася глибока економічна криза. Повне або часткове знищення олігархії в ході громадянських воєн і розподіл її багатств серед інших

членів суспільства призводили до припинення економічної кризи і до зникнення причини соціальних конфліктів. Проте такий перерозподіл майна не перекривав каналів швидкого і несправедливого збагачення – і вже через декілька років або десятиліть починався новий цикл корупції. Лише у окремі періоди і в окремих країнах цикли корупції несподівано припинялися, і це було пов'язано з припиненням впливу головного чинника – глобалізації.

Якщо звернутись до суто юридичних аспектів досліджуваного феномену, то можна зауважити на тому, що звісно ж держава різними способами намагалася стримувати появу корупції у суспільстві та державному апараті. Фактично першу антикорупційну заповідь дав Господь через Мойсея, який записав те, що почув з неба: «Дарів не приймай, бо дари сліпими роблять зрячих і перекручують справу правих» [5, с. 55]. У Корані також є спеціальна заборона давати хабарі. Пророк Мухаммед застерігав, що Аллах прокляне всіх, хто дає та бере хабарі. Будда, у свою чергу, застерігав, що коли правитель шукає вигоди, то це призведе до того, що буде перекручена сутність суспільних відносин, стануть ігноруватися принципи справедливості [5]. У IV ст. до н.е. індійський державний діяч Каутілья в трактаті «Артхашастра» робить в цілому невтішний висновок, що «майно царя не може не бути, принаймні в малих розмірах, не привласнене особами, що відають цим майном» [6]. В Законах вавілонського царя Хаммурапі (1792-1750 рр. до н.е.) передбачено відповідальність суддів, які змінюють постановлене і затверджене рішення по справі (п. 5 Законів) [7]. Аристотель в своєму творі «Політика» (Книга II, гл. 6, пп. 14, 18) згадує навіть про випадки підкупу спартанських ефорів і геронтів, хоча громадяни Спарти зазвичай ним характеризуються як особи далекі від ідей особистого збагачення [8].

Вітчизняні історики знайшли багато цікавих документів, які свідчать про спроби наших предків протидіяти корупції у стародавні часи. У Запорізькій Січі Велика екстрадинаційна Рада у своєму присуді від 23 грудня 1764 року зазначила, що згідно з військовим уставом отаманам та старшинам забороняється на особисті потреби використовувати військову казну під страхом «смертного штрафу». А у випадку, якщо отаман куреня веде себе «не справно», або потакає злодіям, він підлягає покаранню і наступного разу не може бути обраний отаманом [3, с. 12].

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок про те, що зазвичай суб’єктами корупційних зловживань були представники влади. Крім того, можна зазначити, що усім проявам корупції властива однорідна повторюваність як у часі, так і у просторі. У зв’язку з цим, думаю, багато хто ставив питання: корупцію породжує політична система або людська суть? На мою думку, політична система лише підштовхує, але не примушує людину це робити. Корупція більшою мірою – продукт честолюбної і недосконалої людської суті. Державними і правоохоронними органами проводиться цілеспрямована робота по протидії корупції. Але чи буде вона ефективною – залежить від кожного з нас!

Література

1. Кузков Ю.В. Мировая история коррупции / Ю.В. Кузков. – М.: Анима-Пресс, 2010. –137 с.
2. Куракин А.В. Административно-правовые средства предупреждения и пресечения коррупции в системе государственной службы(история и современность) / А.В. Куракин. – Люберцы, 2008. – 431 с.
3. Молдован В.В. Конституційне право: Навчальний посібник / В.В. Молдован, Л.І. Чулінда. – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 206 с.
4. Бартошек М. Римское право. Определения. Понятия. Термины. – М.:Политиздат, 1989. – 93 с.
5. Омельченко С.О. Корупція з точки зору різних культур світу / С.О. Омельченко // Підприємництво, господарство і право. – 2000. – № 3. – С.54-57.
6. Рязанова Е. Государство и коррупция // Общероссийская общественная организация Комиссия по борьбе с коррупцией [Електронний ресурс]. – Режим доступа:http://www.komiskorrup.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=33&Itemid=1
7. Законы вавилонского царя Хаммурапи (fb 2) [Електронний ресурс] // Электронная библиотека Либрусек – Режим доступа: http://lib.rus.ec/b/4301/read

8. Аристотель. Политика. (fb 2) [Електронний ресурс] // Электронная библиотека Либрусек – Режим доступа: http://lib.rus.ec/b/129778
9. Максимов, С.В. Коррупция. Закон. Ответственность / С. В. Максимов. – Москва : ЮрИнфоР, 2008. – 254 с.

Навоян Арман
студент 1 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Бостан Л.М.

ДО ПИТАННЯ ПРО «СПАРТАНСЬКИЙ ТОТАЛІТАРИЗМ»

Антична Спарта як зразок могутньої держави завжди привертала увагу науковців. Беручи за основу такий критерій як стан політичної свободи особи, який забезпечувався політичною владою станово-кастового суспільства, можна зазначити, що Спарта як один з могутніх грецьких полісів заклала певний фундамент для формування тоталітаризму – тоталітарного режиму, де суб'єктами політичного владарювання є не тільки державні, а й позадержавні соціальні сили. З цього й випливає актуальність розробки цього питання для сучасної України, адже наявність в ній олігархату та недосконаліть демократичних процесів «згадують» ті далекі часи.

Зазначене стосується насамперед грецьких полісів, стосовно яких одні автори пояснювали процвітання Афін наявністю в афінських громадян максимально можливої в той час міри свободи, інші ж звеличували жорстку систему обмежень, що існувала в Спарті, яка сприяла політичній стабільності в самій Спарті і зробила її одним з найсильніших полісів Еллади, який в хвилину небезпеки, що загрожувала всьому грецькому світу, очолив боротьбу грецьких міст-держав проти перських «варварів», що намагалися перенести свою деспотію і своє «азіатське рабство» у вільну Елладу[1, с. 3].

Спарта будучи символом військової могутності та стійкості, в той же час характеризувалася як держава, що істотно обмежувала свободу своїх жителів. Як зразок «недемократичної» держави вона привернула пильну увагу німецького історика Роберта фон Пельмана, який створив в кінці минулого століття фундаментальну працю з історії «античного комунізму і соціалізму». На його думку, при такому «державному соціалізмі»особистість цілком підпорядкована державі, за громадянином не зізнається право ні на яке інше утворення або покликання, крім одного – бути воїном. Державний соціалізм є природний і необхідний атрибут громад військового типу. Форма цього соціалістичного ладу визначалася виключно тим, що і в мирний час по можливості зберігався такий устрій [2, с. 32-33]. В свою чергу, Ю.В. Андрєєв вважає Спарту тоталітарною державою, яка «розчинила в собі і саме суспільство, і всіх складових його індивідів»[3, с. 116].

У зв’язку з цим виникає питання: чи була Спарта тоталітарною державою, чи ні? Для відповіді на це питання необхідно порівняти ознаки тоталітарного режиму та режиму, що був встановлений тоді в цьому давньогрецькому полісі. Сучасні теоретико-правова та політична науки виділяють цілий комплекс специфічних ознак тоталітаризму: бюрократизація суспільства, встановлення жорсткого контролю держави над економікою, політикою, засобами масової інформації та культурою;підпорядкування бюрократичного апарату дисциплінованій, ієрархічно організованій партії «нового типу», яка фактично зростається з державою; підпорядкування цієї партії могутньому харизматичному лідерові, в шануванні особистості якого проявляється культ влади;легальне застосування терору для придушення інакомислення і опозиції, для можливо більшої уніфікації індивідів і використання їх відповідно до цілей офіційної ідеології; [1, с. 6].

З огляду на це можемо констатувати, що для Спарти не були характерні вищенаведені ознаки, за якими прийнято судити про тоталітарність держави: в ній не було «революційної» ідеології, яка відкидала б традиційну релігію, проголошувала б якусь утопічну мету. Не було там і щось подібне на політичні партії. Крім того, якщо в тоталітарних державах, як правило, на вершині піраміди державної влади знаходиться могутній харизматичний вождь, то форму

правління в Спарті навіть важко назвати монархією: там правили одночасно два царя, влада яких була значною мірою обмежена і нагадувала владу вищих посадових осіб (на зразок консулів в Римській республіці). Таким чином, у випадку з древньою Спартою можна говорити лише про окремі «прототалітарні тенденції», а не про тоталітарний характер держави в цілому.

Підсумовуючи, варто зауважити, що незважаючи на сформований стереотип і уявлення про Спарту як про яскравий приклад «закритого суспільства» і недемократичної держави, в Спарті можна виявити лише окремі «прототалітарні тенденції», адже якщо вважати головною ознакою тоталітаризму лише загальну регламентацію, то такий «тоталітаризм» можна без зусиль виявити не тільки в Спарті, але і в суспільстві часів всіх стародавніх цивілізацій.

Перелічуючи основні елементи антидемократичного режиму, можна зазначити, що в Україні є достатній потенціал для унеможливлення переростання демократії в антидемократію. Для цього, на нашу думку, необхідно удосконалити механізми відповідальності, перш за все посадових осіб, за політику в країні.

Література

1. Чернышов Ю.Г. К вопросу о «спартанском тоталитаризме» [Електронний ресурс] /Ю.Г. Чернышов // Исследования по всеобщей истории и между народным отношениям. – Барнаул: Изд-во АГУ, 1997. –С. 3-15. – Режим доступу: http://ancientrome.ru/publik/article.htm?a=1407581008

2. Пельман Р. История античного коммунизма и социализма [Електронний ресурс] / Р. Пельман / Пер. с нем.; Подред. М.И. Ростовцева // Общая история европейской культуры. Т. 3.Санкт-Петербург :Брокгауз-Ефрон, 1910. – 712 с. – Режим доступу: http://www.sno.pro1.ru/lib/poelman_istoriya_antichnogo_kommunizma/download.htm

4.Андреев Ю.В. Спарта как тип полиса [Електронний ресурс]Ю.В. Андреев // Античная Греция. Проблемы развития полиса. – Т.1.: Становление и развитие полиса – М., 1983. – С. 194-216.

5.Режим доступу: http://www.sno.pro1.ru/lib/ antichnaya_greziya_problemy_razvitiya_polisa /index.htm

Петренко Єлизавета
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ПРАВО НА ЗАХИСТ В УКРАЇНІ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ

Відповідно до положень ст. 59 та ч. 2 ст. 63 Конституції України підозрюваний, обвинувачений, підсудний мають право на правову допомогу та захист. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно.

Забезпечення обвинуваченому права на захист згідно зі ст. 129 Конституції України є основною засадою судочинства, а відповідно до ст. 7 Кримінального процесуального кодексу України віднесено до загальних засад кримінального провадження.

Проаналізувавши матеріали узагальнення практики застосування законодавства, яке забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві, можна визначити, що органи дізнання, досудового слідства та суди в основному виконують відповідні вимоги закону. Водночас в окремих випадках при застосуванні чинного законодавства допускаються помилки, які не тільки тягнуть порушення зазначеного права і негативно впливають на якість здійснення правосуддя, але й призводять до настання кримінальної відповідальності.

Зокрема, згідно до статті 374 Кримінального кодексу України, недопущення чи ненадання своєчасно захисника, а також інше грубе порушення права підозрюваного, обвинуваченого на захист, вчинене слідчим, прокурором або суддею карається штрафом або

арештом. Ті самі дії, які призвели до засудження невинної у вчиненні кримінального правопорушення особи, або вчинені за попередньою змовою групою осіб, або такі, що спричинили інші тяжкі наслідки, караються позбавленням волі з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю.

Основним безпосереднім об'єктом злочину є конституційне право підозрюваного, обвинуваченого, підсудного на захист. Додатковим факультативним об'єктом може виступати свобода та недоторканність зазначених осіб, їх здоров'я, честь та гідність, майнові блага.

Потерпілими від цього злочину можуть бути підозрюваний, обвинувачений або підсудний.

Об'єктивною стороною злочину є недопущення чи ненадання своєчасно захисника або інше грубе порушення права потерпілого на захист. Право підозрюваного, обвинуваченого і підсудного на захист включає право захищатися від підозри та обвинувачення, а також право захищати свої особисті і майнові інтереси. Підозрюваний, обвинувачений і підсудний мають право захищатися від підозри та обвинувачення, а також обстоювати свої законні інтереси особисто або за допомогою захисника.

Суб'єкт злочину спеціальний. Ним може бути виключно особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор або суддя.

Суб'єктивна сторона злочину характеризується прямим умислом.

Недопущення чи ненадання своєчасно захисника, а також інше грубе порушення права підозрюваного, обвинуваченого, підсудного на захист, які призвели до засудження невинної у вчиненні злочину особи, є обтяжуючою обставиною за умови, що дії винної особи безпосередньо призвели до зазначених наслідків.

Належна реалізація права на захист у кримінальному провадженні вимагає застосування практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), згідно з правовою позицією якого, відображеною, зокрема, у п. 262 Рішення ЄСПЛ від 21.04.2011 р. у справі «Нечипорук і Йонкало проти України», «право кожного обвинуваченого у вчиненні злочину на ефективний захист, наданий захисником, є однією з основних ознак справедливого судового розгляду». Також у п. 89 Рішення ЄСПЛ від 13.02.2001 р. у справі «Кромбах проти Франції» вказано, що «хоча право кожної особи, обвинувачуваної у вчиненні кримінального правопорушення, на ефективний захист адвокатом не є абсолютним, воно становить одну з головних підвалин справедливого судового розгляду».

Також необхідною умовою реалізації права на захист є забезпечення основних його гарантій на усіх стадіях кримінального провадження, оскільки випадки, коли підозрюваному, обвинуваченому під час досудового розслідування не було призначено захисника за умови його обов’язкової участі, ставлять під сумнів питання належності та допустимості доказів, на яких ґрунтується обвинувальний акт.

Таким чином, питання забезпечення і реалізації права на захист у кримінальному провадженні є актуальним для всіх його стадій, оскільки вимагає врахування питання забезпечення підозрюваного, обвинуваченого, засудженого захисником; добросовісного виконання останнім своїх професійних обов’язків; забезпечення судом умов для реалізації права на захист поряд із професійним захистом тощо.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Коментар до кримінального кодексу України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/024/371.php

Попова Ольга
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ВІКТИМНІСТЬ: ЖЕРТВА ЗАВЖДИ Є ПРИЧИНОЮ ЗЛОЧИНУ

Актуальність даної теми полягає у тому, що роль жертви у кримінологічному механізмі злочину може бути найрізноманітнішою – від нейтральної до максимально провокуючої злочинця на вчинення злочину. Особливе віктимологічне значення має провокуюча поведінка жертви внаслідок її високого віктимного потенціалу. Дуже часто така поведінка є приводом і джерелом конфлікту.

Жертві може бути завдано шкоди і в результаті її необачливих дій, неправильної оцінки ситуації, а через це й неправильної поведінки.

Значна кількість протиправних діянь зумовлені поведінкою самої жертви злочину, а саме: особливостями ситуаційного стану (сп'яніння), станом здоров'я, особливим психічним станом, пов'язаним з неадекватними діями у звичайній ситуації; недбалим ставленням до безпеки своєї особистості, честі, гідності та збереження майна; небажанням повідомити правоохоронним органам про злочинні дії, що вже мали місце стосовно неї; легковажним ставленням до правил, які покликані охороняти суспільний порядок і безпеку; провокаційною поведінкою [1, 9].

Варто сказати про те, що термін «віктимність» був запроваджений у 1977 році і означає схильність особи стати жертвою злочину.

Один з основоположників віктимології, Бенджамін Мендельсон дає визначення поняття «віктимність» як аналога поняття «злочинність»: якщо злочинність – це стан, факт або властивість бути злочинцем, то віктимність – це стан, факт або властивість бути жертвою [2].

Деякі автори вважають, що віктимність «перебуває в прямій залежності від стану злочинності: чим більше суспільство вражене злочинністю, тим вище шанс будь-якого індивіда стати жертвою злочину». При такому підході віктимність розглядається у зв'язку зі статистикою і вважається масовою.

Сам підхід, що припускає можливість покладати часткову відповідальність за злочин на жертву, в західній науці був підданий гострій критиці в 70-ті роки XX століття, в першу чергу з боку феміністських авторів. Вони назвали такий підхід звинуваченням жертви. Аналізуючи, насамперед, дослідження випадків зґвалтування та домашнього насильства, вони показали, що фактори поведінки жертви, які раніше описувалися як «провокуючі», насправді є такими не об'єктивно, а в сприйнятті злочинця [3].

У 1971 році віктимолог Менахем Амір опублікував своє дослідження про зґвалтування, в якому висунув поняття «зґвалтування, спровоковане жертвою». Згідно з визначенням Аміра, «провокацію» можна виявити у випадках, коли жертва, з точки зору ґвалтівника, дала неявну згоду на статеві зносини або дозволила помістити себе в небезпечну або вразливу ситуацію. Зокрема, дослідник запропонував відносити до «провокацій» вживання алкоголю, згоду сісти в машину незнайомого чоловіка, недостатньо рішучий опір насильникові. Амір уклав, що «так чи інакше, жертва завжди є причиною злочину».

З критикою роботи Аміра з феміністських позицій виступила Памела Лейкс Вуд. У статті, опублікованій в American Criminal Law Review, вона відзначає, що єдина можливість для жінки-жертви уникнути звинувачень – це жити в постійному страху, що кожен чоловік може виявитися насильником.

Наразі західна наука віктимології прагне знизити сприйняття жертв як відповідальних у вчиненні злочину.

Повертаючись до теоретичного аспекту віктимної поведінки варто зазначити, що до основних підстав для класифікації жертв злочинів належать стать, вік, професійна приналежність, морально-психологічні особливості особи та ін. Всі ці ознаки важливі, оскільки жертвами окремих злочинів переважно є лише жінки, підвищену віктимність

мають неповнолітні та особи похилого віку, серед професій найбільш провокуючими визнані інкасатори, охоронці, касири, водії таксі, що працюють вночі [4].

Таким чином, на наш погляд, віктимність дійсно є одним із чинників і вибору жертви, і взагалі вчинення злочину. Неможливо заперечити, що є фактори, які роблять конкретну особу більш привабливою в якості потерпілого. Для пересічного громадянина корисно розуміти, наскільки віктимним він є (чи йде він один уночі повз компанію людей напідпитку, чи вона сідає в машину до незнайомця, чи родина поїхала у відпустку, не зачинивши двері), оскільки «так чи інакше, жертва завжди є причиною злочину».

Література

1. Ривман Д.В. Виктимологические факторы и профилактика преступлений / Д.В. Ривман. – Л.: Юрист, 1975. – 210 с.
2. Mendelsohn B. The Origin of the Doctrine of Victimology / B. Mendelsohn // Excerpta Criminologica. – 1963. – № 3. – P. 239-244.
3. Ильина Л.В. Уголовно-процессуальное значение виктимологии // Правознавство. – 1975. – № 3. – С. 119.
4. Александров Ю.В. Кримінологія: курс лекцій / Ю.В. Александров, А.П. Гель, Г.С. Семаков. – К.: МАУП, 2002. – 295 с.

Рощіна Ганна
студентка 4 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.і.н., доц. Середа А.М.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ Й САМОВРЯДУВАННЯ ДОБИ ГЕТЬМАНАТУ (1918 Р.)

Українська Держава базувалася на переплетінні монархічних, республіканських і диктаторських засад. Павло Скоропадський виступив за сильну владу. Формально гетьман сконцентрував у своїх руках законодавчу, виконавчу і судову владу. Ідейно Українська Держава 1918 р. відповідала за формою авторитарній державі із посиленими охоронними функціями і невтручанням у приватноправові відносини.

Для реалізації політичної програми гетьман насамперед реформував державний механізм. В кінці квітня – початку травня 1918 р. відбувалося формування системи місцевих органів влади. У процесі формування гетьманських органів державної адміністрації можна визначити два етапи.

Перший етап, початковий, припадає на квітень – червень 1918 р. На цьому етапі гетьманській владі необхідно було розв’язати цілу низку проблем, які вона дістала у спадщину і від успіху яких залежала життєдіяльність усієї держави. В рамках цього періоду уряд П.Скоропадського відмовився від проведення адміністративно-територіальної реформи, розпочатої за доби УЦР до стабілізації політичної ситуації в країні, і повернувся до старого поділу на губернії та повіти. Водночас для впорядкування деяких земель було також створено тимчасову адміністративно-територіальну одиницю - округ. Таким чином, в адміністративно-територіальному відношенні Українська Держава складалася з 9 губерній і 2 округів. Оперативне впорядкування її земель дозволило уникнути труднощів, що спіткали Центральну Раду при вирішенні подібної проблеми, і вже на початку травня 1918 р. визначитись із структурою місцевих органів влади й одразу розпочати організаційну діяльність по їх формуванню [1, с. 48]. Крім того, була визначена структура місцевих органів влади, яка не була новою і в загальних рисах повторювала вертикаль органів державної влади на місцях, запроваджену Тимчасовим урядом і успадковану з Російської імперії. Процес розбудови цих установ розпочинався з призначення голів губернської та повітових адміністрацій, які за важких умов у порівняно короткий термін спромоглися сформувати штати своїх управлінь та забезпечити їх діяльність необхідною матеріально-технічною базою.

Другий етап оптимізації функціонування місцевих виконавчих органів влади, охопив проміжок часу з липня по грудень 1918 р. Протягом цього періоду провідником у сфері розбудови місцевої влади було Міністерство внутрішніх справ.

Представниками центральної влади на місцях були старости і міські отамани. Губернiальні й окружні старости, а також міські отамани уособлювали на підвладній їм території вищу владу (за обсягом повноважень вони знаходилися на одному щаблі). Так, законом від 1 серпня 1918 р. в Києві було сформовано Управління столичного отамана на кшталт колишнього російського градоначальства. Аналогічна інституція, тільки під назвою «Управління міського отамана», діяла в Одесі [2, с. 94]. Нижчим структурним підрозділом системи місцевих органів влади був інститут повітових старост, які знаходились у прямому підпорядкуванні губернiальних (окружних) старост.

Щодо кадрового складу органів місцевої адміністрації, то він формувався насамперед за принципами фахової підготовки та лояльності до діючої влади, внаслідок чого більшість провідних посад у них обійняли місцеві діячі консервативного табору, котрі належали до місцевої інтелектуальної та ділової еліти.

До кола обов'язків керівників місцевих адміністрацій належали загальна керівна, контрольна та розпорядча функції. Вони, головним чином, визначалися законодавством, прийнятим Російським Тимчасовим урядом. Однак, старости та міські отамани отримали ще додаткові повноваження у сфері регулювання роботи органів місцевого самоврядування (заборона засідань земських зібрань і міських дум, розпуски установ волосного самоврядування тощо). Зазначимо, що скористатися цими повноваженнями старости мали право лише з дозволу МВС. Окрім того, існував механізм оскарження дій посадових осіб місцевої адміністрації.

На відміну від Центральної Ради, гетьманський уряд вирішував проблему оптимізації функціонування системи місцевих виконавчих органів на принципах централізму, підпорядкованості, підзвітності нижчих органів перед вищими, взаємодії між її ланками, постійного контролю за діяльністю місцевих адміністрацій з боку урядових інституцій. Їх дотримання, безумовно, сприяло створенню чіткого механізму функціонування виконавчої влади на місцях. Тому вже в перші місяці, незважаючи на відсутність на той момент нової законодавчої бази, було забезпечено налагодження діяльності управлінь старост і міських отаманів.

Серед форм взаємодії ланок системи місцевих адміністративних органів необхідно відзначити регулярний поштовий і телеграфний зв'язок між центральними відомствами і старостами (отаманами) як представниками уряду на місцях. За його допомогою здійснювалися керівництво організаційною діяльністю та контроль за реалізацією урядових програм, узагальнення, аналіз та оптимізація досвіду роботи. Цьому також сприяло проведення нарад і з'їздів керівників місцевих органів виконавчої влади.

Отже, протягом квітня – грудня 1918 р. була побудована вертикаль місцевих органів державної адміністрації, які з огляду на свій правовий статус, кадровий склад, штатно-посадову структуру тощо мали здатність реалізовувати курс гетьманського уряду у надзвичайних умовах.

Література

1. Харченко Т. До питання про участь представників національних меншин в органах міського самоврядування в 1917 – 1918 роках / Т. Харченко // Наукові записки: Зб. ст. – К.: ІПіЕНД, 1999. – Сер. «Політологія і етнологія». – Вип. 8. – С. 46 – 55.

2. Копиленко О.Л. Держава і право України: 1917 – 1920 / О.Л. Копиленко, М.Л. Копиленко. – К.: Либідь, 1997. – 208 с.

Сирунян Вардуі
магістр права юридичного фак-ту

ІНСТИТУТ ПРЕФЕКТІВ ПІСЛЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТИТУТУ

Серед змін до Конституції найбільший резонанс викликали положення, які стосуються появи інституту префекту (замість голови місцевої адміністрації).

На розгляді Верховної Ради перебуває законопроект № 2217а «Про внесення змін до Конституції (щодо децентралізації)», який містить дві статті, що визначають правовий статус та повноваження майбутніх префектів [1]. У разі прийняття цих змін парламентом їх детально буде прописано в окремому законі. Проте вже зараз зрозуміло, яку роль префектам хочуть відвести українські законодавці та чим ця роль відрізнятиметься від того, що роблять подібні посадові особи у сусідній Польщі та у Франції, де цей інститут з'явився вперше у світі.

Відповідно до ст. 118 законопроекту «Про внесення змін до Конституції (щодо децентралізації)» виконавчу владу в районах і областях, у Києві та Севастополі здійснюватимуть префекти. Особливості здійснення виконавчої влади у Києві та Севастополі визначатимуться окремими законами [1].

Префекта буде призначати на посаду та звільняти з посади за поданням Кабінету Міністрів України Президент України. Префект є державним службовцем. Префект під час здійснення своїх повноважень буде відповідальний перед Президентом України, підзвітний та підконтрольний Кабінетові Міністрів України [1].

Стаття 119 законопроекту «Про внесення змін до Конституції (щодо децентралізації)» містить перелік повноважень префектів як державних службовців. Відповідно до цієї статті, префект на відповідній території:

- здійснюватиме нагляд за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування;
- координуватиме діяльність територіальних органів центральних органів виконавчої влади та буде здійснювати нагляд за додержанням ними Конституції і законів України;
- забезпечуватиме виконання державних програм;
- буде спрямовувати і організовувати діяльність територіальних органів центральних органів виконавчої влади та забезпечуватиме їх взаємодію з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного або надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації;
- буде здійснювати інші повноваження, визначені Конституцією та законами України [1].

Префект на підставі і в порядку, що визначені законом, видаватиме акти, які є обов'язковими на відповідній території. Акти префектів, видані на здійснення повноважень, визначених п. 1, 4 ч. 1 ст. 119 законопроекту «Про внесення змін до Конституції (щодо децентралізації)» (здійснення нагляду за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування, спрямування і організовування діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади та забезпечення їх взаємодію з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного або надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації), можуть бути скасовані Президентом України, а видані на здійснення повноважень, визначених п. 2, 3 ч. 1 ст. 119 законопроекту «Про внесення змін до Конституції (щодо децентралізації)» (координування діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади та здійснення нагляду за додержанням ними Конституції і законів України; забезпечення виконання державних програм), – Кабінетом Міністрів України. Акти префектів, видані на здійснення повноважень, визначених п. 5 ч. 1 ст. 119 законопроекту «Про внесення змін до Конституції (щодо децентралізації)»

(здійснення інших повноважень), скасовуються Президентом України, а у визначених законом випадках – Кабінетом Міністрів України [1].

Принципові відмінності префекта від глави державної адміністрації: він не відає фінансами, не бере участь у розподілі місцевого бюджету, не керує регіоном. Ці функції передаються у відання виконавчого комітету, формованого місцевою радою, а не урядом, як зараз місцеві адміністрації [2].

В інституті «перфектів» є досить важливі недоліки та негативні наслідки. Президент стає, по суті, головою жорсткої вертикалі функціонерів, які об'єднують повноваження прокурорів з главами держадміністрацій. При бажанні, префект може досить широко тлумачити свої повноваження, що на рівні регіону може обернутися запеклою боротьбою за владу. Оскільки префект призначається президентом, то глава держави матиме на цих людей сильний вплив. Покривши країну мережею префектів, він може суттєво зміцнити свій вплив на місцевому рівні. Звідси і підозри в узурпації влади [2].

Проаналізувавши інститут перфектів, який буде створений відповідно до законопроекту № 2217а «Про внесення змін до Конституції (щодо децентралізації)» можемо підсумувати, що для покращення роботи даних державних службовців - «перфектів», варто більш детально розкрити на законодавчому рівні усі функції та повноваження перфектів, тому що користь чи загрози нового інституту залежать від чітко виписаних повноважень.

Література

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади): Проект Закону України від 01.07.2015р. № 2217а // Відомості Верховної Ради України. – 2015.
2. Брудницька Л. Чому префекти викликають настороженість [Електронний ресурс]: Л. Брудницька. – Режим доступу: http://ua.112.ua/mnenie/chomu-prefekty-vyklykaiut-nastorozhenist-245627.html
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

Скользнєва Валерія
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ДІЙОВОГО КАЯТТЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

З’ясування юридичної природи дійового каяття має важливе теоретичне і практичне значення. Розкриття суті дійового каяття дає можливість більш глибоко і повно розглянути підстави і умови застосування даного інституту за чинним кримінальним законодавством. Правильне розуміння дійового каяття забезпечить його точне застосування в судовій практиці [1, 13].

У теорії кримінального права значну увагу вивченню проблем звільнення від кримінальної відповідальності приділили О. Бойцов, Г. Віттенберг, Л. Головко, Т. Дубінін, С. Келіна, В. Курляндський, А. Палтсер, С. Сабанін, Е. Тенчов, А. Чугаєв та ін. Окремі компоненти дійового каяття розглядалися при дослідженні обставин, що пом’якшують покарання, в роботах М. Бажанова, Л. Долиненко, Л. Кругликова, Г. Чечеля.

Дійове каяття, як певна форма позитивної пост кримінальної поведінки особи після вчинення злочину, що заохочена з боку держави, є безумовною підставою для звільнення такої особи від кримінальної відповідальності. Тобто за загальним правилом дійове каяття, не виключає, а лише пом’якшує кримінальну відповідальність. Тому закон надає даному кримінально-правовому явищу значення обставини, що звільняє від кримінальної відповідальності, тільки при наявності певної умови [2].

Згідно зі ст. 45 КК України звільнення від кримінальної відповідальності у зв’язку з дійовим каяттям здійснюється за наявності наступних умов:

1) особа вчинила злочин уперше; 2) діяння належить до злочинів невеликої тяжкості або необережних злочинів середньої тяжкості, тобто умисного або необережного злочину; 3) встановлено позитивну посткримінальну поведінку винного, яка дістає вияв у поєднанні таких елементів: щирому каятті особи; активному сприянні розкриттю злочину; повному відшкодуванні завданих збитків або усуненні заподіяної шкоди, факт якої повинен бути встановлений тільки тоді, коли вчиненим злочином потерпілому були заподіянні збитки. З огляду на це, відсутність одного з зазначених елементів виключає можливість застосування підстави для звільнення.

Виявлення юридичного змісту дійового каяття має вестися в рамках комплексного розгляду об'єктивних і суб'єктивних ознак цього виду позитивної пост кримінальної поведінки [3, 13].

Очевидно, що дійове каяття – це юридичний факт, який породжує відповідне правовідношення між державою і особою, яка вперше вчинила злочин невеликої тяжкості.

Багато авторів пов'язують юридичну природу з юридичною суттю того або іншого інституту, визначають його місце серед вже відомих інститутів, співвідношення з ними і т.д. Наприклад, Л. Кругліков вірно вважає, що висновок про правову природу повинен базуватися на аналізі відповідної кримінально-правової норми, її місця в системі законодавства, на з'ясуванні співвідношення даної норми з іншими нормами і інститутами, а досліджуване поняття закріплене в законі, природно і доцільно вивчення «минулого», історії розвитку законодавства з метою прослідкувати зародження, становлення і тенденції розвитку норми і закріпленого в ній поняття [4, 35].

Цю ж точку зору підтримує і І. Ретюнских, який писав, що при визначенні правової природи будь-якого кримінально-правового інституту уявляється правильнішим виходити з наступних умов: 1) місця нового інституту, визначеного законодавцем; 2) тотожності ознак даного інституту одній з раніше відомих форм реалізації кримінальної відповідальності; 3) цілей нового інституту [5, 13].

Отже, підставою звільнення від кримінальної відповідальності, є позитивна посткримінальна поведінка особи, що визначена у відповідних заохочувальних приписах. Вона є тим юридичним фактом, що змінює основне кримінально-правове відношення, що виникає між державою, в особі відповідних уповноважених органів, і особою, що вчинила злочин, який є передумовою звільнення від кримінальної відповідальності, на похідне, вторинне заохочувальне кримінально-правове відношення.

Також слід погодитись з тим, що визначаючи юридичну природу дійового каяття, необхідно звернутися до витоків виникнення цього явища в кримінальному праві, тенденціям розвитку протягом всього часу і до теперішнього моменту, виявити специфіку даного виду поведінки у сфері кримінально-правового регулювання.

Література

1. Григор'єва М.Є. Звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із дійовим каяттям: дис. канд. юр. наук: 12.01.08 / М.Є. Григор'єва. –Харків, 2007. – 207 с.

2. Ярош В.В. Дійове каяття як підстава звільнення від кримінальної відповідальності, передбачена загальною частиною Кримінального кодексу України / В.В. Ярош // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 1244-1250. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http.//archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2013-1/13yvvkku.pdf.

3. Никулин С.И. Деятельное раскаяние и его значение для органов внутренних дел в борьбе с преступностью / С.И. Никулин. – Москва: МВШМ МВД СССР, 1985. – 186 с.

4. Круголиков Л.Л. Правовая природа квалифицирующих обстоятельств или средства дифференциации уголовной ответственности // Уголовная ответственность: проблемы создания, установления, реализации / Л.Л. Кргуликов. – Воронеж: Изд-во Воронежского университета, 1989. – 238 с.

5. Сабитов Р.А. Посткриминальное поведение / Р.А. Сабитов. – Томск: Изд-во Томского ун-та, 1985. – 192 с.

Сокол Тетяна
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Злочинність серед неповнолітніх залишається непереборною вже протягом кількох століть. Зростання злочинності найбільш відмічено наприкінці ХХ століття, основна причина якої, полягає в економічній, соціальній та побутовій нерівності. Розвиток значної частини неповнолітніх часто відбувається у несприятливих для них умовах. А це, в свою чергу, сприяє на процес фізичного, духовного, та інтелектуального розвитку, який інтенсивно починає формуватися саме у підлітковому віці.

Саме у підлітковому віці особа починає усвідомлювати справжню мету, значення життя людини та таких понять, як добро, зло, любов, віра, шана та совість.

Саме такі обставини мають враховуватись, та враховуються на законодавчому рівні, щодо відповідальності осіб, які на момент вчинення злочину не досягли повноліття.

Кримінальне, адміністративне та інше законодавство передбачає відповідальність неповнолітніх, тобто осіб, які ще не досягли 18-річного віку. За загальним правилом, вік з якого наступає кримінальна відповідальність – 16 років. Тобто, кримінальній відповідальності підлягають особи, які на момент вчинення злочину досягли віку 16 років.

Але, законодавство передбачає пониження віку з якого настає кримінальна відповідальність. Йдеться про осіб, віком від 14 до 16 років.

Ці особи підлягають кримінальній відповідальності за скоєння наступних злочинів: вбивство, умисне тяжке тілесне ушкодження, зґвалтування, хуліганство та ін.

Законодавець обумовлює зниження віку кримінальної відповідальності тим, що особа, яка досягла 14-річного віку, вже усвідомлює суспільну небезпеку та протиправність багатьох тяжких злочинів.

Виникає питання, що робити з тими особами, які на момент вчинення злочину не досягли навіть 14-річного віку?

Так, дійсно, особи до 14 років не можуть бути суб’єктами злочину, оскільки ще не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність. Проте, це зовсім не значить, що такі особи можуть робити все, що їм заманеться, та залишатися без наказаними. Кримінальний кодекс (далі – КК) України присвячує особливостям кримінальної відповідальності неповнолітніх цілий розділ. Отже, згідно ч. 2 ст. 97 КК України, до цих осіб можуть бути застосовані примусові заходи виховного характеру з дотриманням умов, передбачених Особливою частиною КК України.

Стаття 105 КК України визначає, що неповнолітній, який вчинив злочин невеликої або середньої тяжкості, може бути звільнений судом від покарання, за умови, якщо буде визнано, що внаслідок щирого каяття і подальшої бездоганної поведінки, особа на момент постановлення вироку не потребує застосування покарання.

У такому випадку суд застосовує до неповнолітніх такі примусові заходи виховного характеру:

- застереження;
- обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього;
- передача неповнолітнього під нагляд батьків чи осіб, які їх заміняють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання;
- покладення на неповнолітнього, який досяг п’ятнадцятирічного віку і має майно, кошти або заробіток, обов’язку відшкодування заподіяних майнових збитків;
- направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його виправлення, але на термін, що не перевищує трьох років.

До неповнолітніх застосовують лише такі основні види покарань: штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт, позбавлення волі на певний термін.

Отже, відносно неповнолітніх не можуть застосовувати: конфіскацію майна, обмеження волі, довічне позбавлення волі.

Також, до неповнолітніх, визнаних винними у вчиненні злочину, судом можуть бути застосовані такі основні види покарань, як: штраф; громадські роботи можуть бути призначені неповнолітньому у віці від 16 до 18 років на строк від тридцяти до ста двадцяти годин; виправні роботи можуть бути призначені неповнолітньому у віці від 16 до 18 років за місцем роботи на строк від двох місяців до одного року; арешт; позбавлення волі на певний строк. Позбавлення волі не може бути призначене неповнолітньому, який вперше вчинив злочин невеликої тяжкості.

Покарання у виді позбавлення волі призначається неповнолітньому у випадку, якщо:

- за вчинений повторно злочин невеликої тяжкості - на строк не більше двох років;
- за злочин середньої тяжкості - на строк не більше чотирьох років;
- за тяжкий злочин - на строк не більше семи років;
- за особливо тяжкий злочин - на строк не більше десяти років;
- за особливо тяжкий злочин, поєднаний з умисним позбавленням життя людини, - на строк до п'ятнадцяти років.

До неповнолітніх можуть бути застосовані додаткові покарання у виді штрафу та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Отже, із вище сказаного, можемо зробити висновок, що кримінальне законодавство чітко передбачає усі особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх, та зазначає міри покарання та примусових заходів, які можуть бути застосовані до осіб, які не досягли 18-річного віку, у разі скоєння злочину.

Сокол Тетяна
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Ткалич М.О.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБМЕЖЕНЬ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ В УКРАЇНІ

Інститут права приватної власності відіграє ключову роль у процесі формування громадянського суспільства, а також виступає гарантом побудови сучасної ринкової економіки. Відповідно, гарантування недоторканності права приватної власності та належне правове забезпечення захисту права приватної власності є чи не найважливішими функціями держави. Проте, за умови настання певних виняткових обставин, право приватної власності може бути обмежене. Чинне вітчизняне законодавство чітко визначає перелік таких обставин, зокрема, тих, що є підставою для обмеження права приватної власності на землю. В той же час, дослідження особливостей застосування обмежень права приватної власності на землю залишається актуальним як для доктрини земельного права, так і для практики його застосування.

Науковою основою дослідження стали праці вчених у галузі земель-ного, аграрного та екологічного права – Г.О.Аксєньонка, В.І.Андрейцева, Г.Є.Бистрова, М.І.Васильєвої, М.Я.Ващишин, О.А.Вів¬чаренка, О.М.Вовк, В.К.Гуревського, Б.В.Єрофєєва, І.О.Іконицької, І.І.Каракаша, М.Г.Ковтуна, О.С.Колбасова, О.М.Колотинської, М.І.Крас¬нова, О.І.Крассова, П.Ф.Кули-нича, А.В.Луняченка, Н.Р.Малишевої, В.В.Носіка, К.П.Пейчева, О.О.По-грібного, О.А.Самончик, В.І.Семчика, М.О.Сиродоєва, Н.Г.Станкєвич, Н.І.Титової, В.І.Федоровича, Г.В.Чубу¬кова, В.С.Шахова, Ю.С.Шемшу¬ченка, М.В.Шульги та інших.

Право власності на землю на сучасному етапі розвитку суспільства не є абсолютним. В більшості країн світу воно обмежується в законодавчому порядку в інтересах суспільства. Необхідність обмеження права власності на землю в Україні випливає і з Конституції України, якою передбачено, що використання власності не може завдавати шкоди правам,

свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі. Межі здійснення права власності на землю визначаються колом покладених законодавством на власників земельних ділянок обов'язків щодо раціонального використання та охорони земель. Важливе значення для визначення меж здійснення прав на землю мають обмеження цих прав.

Обмеженням права на землю слід вважати встановлену відповідно до чинного законодавства заборону або покладення на суб'єктів такого права додаткового обов'язку щодо вчинення дій, пов'язаних з набуттям, використанням та відчуженням земельних ділянок.

Обмеження прав на землю в об’єктивному розумінні є сукупністю забороняючих норм, а в суб’єктивному розумінні являють собою обов’язки суб’єктів прав на землю щодо утримання від вчинення певних дій. Ця позиція обумовлена тим, що в юридичній літературі традиційно під обмеженням розуміють обов’язок щодо утримання від вчинення певних дій.

Обмеження прав на землю в суб’єктивному розумінні можна розглядати в широкому та у вузькому значенні. У широкому значенні обмеження прав на землю в суб’єктивному розумінні включає суб’єктивне право та суб’єктивний обов’язок. Особливість обмеження прав на землю, як суб’єктивного права, полягає в тому, що воно представляє собою, окрім певної міри дозволеної поведінки управомоченої сторони, ще й необхідність утримання від вчинення певних дій з боку зобов’язаної сторони.

В свою чергу, встановлення обмеження прав на землю, як суб’єктивного обов’язку, зобов’язує утримуватися від вчинення певних дій щодо землі, передбачає звуження обсягу прав на землю суб’єкта обов’язку.

У вузькому ж значенні, обмеження прав на землю в суб’єктивному розумінні є лише суб’єктивним обов’язком.

В свою чергу, при використанні у правотворчій діяльності та науковому обігу поняття обмежень прав на землю варто врахувати те, що в юридичній літературі існує концепція, згідно якої обмеження прав на землю поділяються на загальні та спеціальні обмеження прав на землю.

Під спеціальним обмеженнями прав на землю, на мою думку, варто розуміти обмеження, які поширюються на здійснення певною категорією суб’єктів прав на землю своїх правомочностей в нерівній мірі, вибірково. Зокрема, до спеціальних обмежень прав на землю можна віднести:

а) обмеження прав на землю, обумовлені особливостями правового статусу окремих категорій суб’єктів.

б) обмеження прав на землю, обумовлені встановленням прав інших осіб на земельну ділянку, надану у власність чи користування особі, права якої обмежуються.

Залежно від способу встановлення, характеру обмеження права на землю, дією в часі тощо обмеження прав на землю поділяються на кілька видів:

1) законом;

2) договором;

3) судом.

Крім способу встановлення, обмеження прав на землю розрізняються за об'єктом обмеження. За цим критерієм обмеження прав на землю поділяються на обмеження щодо певних суб'єктів та обмеження щодо певних земель. Так, ЗК України, закріпивши безоплатну приватизацію земельних ділянок громадянами України, одночасно заборонив безоплатну передачу у власність земельних ділянок іноземним громадянам та особам без громадянства. Однак, частіше дія обмежень прав на землю поширюється не на суб'єктів земельних прав, а на їх об'єкти, тобто на певні види земель, наданих громадянам у власність чи користування.

Особливим видом обмеження прав на землю, дія якого «прив'язана» до землі, є обтяження земельної ділянки. Обтяження земельної ділянки являє собою таку різновидність обмеження земельних прав, при якій обмежуються права конкретних власника чи

користувача конкретної земельної ділянки. Одним із випадків встановлення обтяження земельної ділянки є використання її в якості об'єкта застави, при якій встановлюються обмеження щодо розпорядження земельною ділянкою її власником на період до виконання іпотекодавцем свого іпотечного боргового зобов'язання.

Важливе значення має термін дії встановленого відповідно до чинного законодавства обмеження прав на землю. За цим критерієм вони класифікуються на постійні та тимчасові.

Встановлене відповідно до чинного законодавства обмеження прав на землю може мати правову форму заборони чи додаткового обов'язку. Заборона на вчинення дій щодо володіння, користування та розпорядження земельними ділянками – найбільш поширений вид обмежень прав на землю.

Таким чином, обмеження прав на землю є багатоаспектним явищем. Під ними необхідно розуміти функціональний інститут земельного права, правовідносини щодо обмеження прав на землю та суб'єктивний обов'язок щодо утримання від вчинення певних дій, якими можуть бути порушені права, які належать уповноваженій особі.

Література

1.Бусуйок Д.В. Обмеження та обтяження прав не землю. Часопис Київського університету права. – 2003. - №3.

2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року

3. Земельне право : підруч. / за ред. В. І. Семчика і П. Ф. Кулинича. — К. : 1н Юре,2001.

4. Земельне право: Академічний курс. — К.: Ін Юре, 2001.

5. Земельное право Украины : учеб. пособ. / А. А. Погребной, И. И. Каракаш (ред.).— К.:Истина,2002.

6. Земельный кодекс Украины : науч.-практ. ком. / А. П. Гетьман, М. В. Шульга(ред.).—3-еизд.,доп.—Х.:Одиссей,2005.

7. Мірошниченко А. М. Земельне право України : навч. посіб. / А. М. Мірошниченко.—К.: Ін-т законодавства ВРУ, 2007.

Сокол Тетяна
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Пирожкова Ю.В.

ПРАВОВІ ОСНОВИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

М. Фрідмен зазначив: «Коли закони перешкоджають людям переслідувати свої власні цілі відповідно до їх власної системи цінностей, люди намагаються знайти манівці. Вони починають обходити закони, порушувати їх, чи ж залишають країну… Коли закон вступає в протиріччя з тим, що більшість вважає моральним і справедливим, люди починають порушувати закон – незалежно від того, чи був той установлений в ім'я якогось шляхетного ідеалу (як, наприклад, рівність) чи ж у неприкритому вигляді служить інтересам певної групи».

Різним аспектам організації адміністрування податків в Україні присвячені праці О. Данілова, Ю. Іванова, А. Крисоватого, П. Мельника, Л. Тарангул та ін. Ю. Іванов, Л. Карпов, адміністрування податків, у вузькому сенсі, трактують як комплекс дій адміністративного характеру, що здійснюються контролюючими органами для забезпечення справляння податків і зборів.

І. Таранов вважає, що адміністрування податків та податковий менеджмент – найбільш соціально виражені сфери управлінських дій.

Адміністрування податків є однією з найважл ознак держави та необхідною умовою її існування.

Адміністрування означає – управління, організація, виконання, здійснення, нагляд.

У широкому розумінні – це організаційно-розпорядча діяльність керівників і органів управління, що здійснюється шляхом наказів і розпоряджень.

Адміністрування процесів оподаткування об'єднує за допомогою однієї ідеї комплексних заходів, спрямованих на забезпечення виконання законодавства та нормативно-правових актів.

Об'єктом адміністрування є процес узгодження й погашення податкових зобов'язань платників податків.

Метою адміністрування є забезпечення погашення податкових зобов'язань платників шляхом оптимального втручання в їхню господарську діяльність через застосування законодавчо встановлених механізмів і процедур.

Податкове адміністрування являє собою комплекс правових, економічних і фінансових заходів держави для формування системи оподаткування, забезпечення своєчасної і повної сплати податків і зборів з метою задоволення фінансових потреб суспільства в цілому, а також розвитку економіки країни шляхом перерозподілу фінансових ресурсів.

В рамках податкового адміністрування здійснюються такі заходи:

- постановка на облік,
- декларування податкових зобов’язань,
- визначення податкових зобов’язань контролюючими органами,
- зміна термінів виконання податкових зобов’язань,
- повернення зайво сплачених податків,
- стягнення несплачених податків,
- застосування забезпечувальних заходів (податкова застава, податкове поручительство, адміністративний арешт активів),
- оскарження рішень контролюючих органів та ін.

Основним документом, який сьогодні регулює процес адміністрування в Україні, є Податковий кодекс України та Закон № 2181.

У числі чинників системи адміністрування податків, що справляють вплив на ефективність податкової системи, своєчасність і повноту надходжень податків до бюджету, слід виділяти урегульованість питань взаємовідносин з платниками податків, якість проведення масово-роз’яснювальної роботи, обґрунтованість методики адміністрування податкових зобов’язань, її затратність та адекватність економічним умовам, оптимальність структури органів, що задіяні у системі адміністрування податків та ін. Від обґрунтованості системи адміністрування податків та її адекватності економічним реаліям часу залежить здатність держави контролювати дотримання податкового законодавства платниками податків, регулювати економічні процеси та приймати ефективні рішення з питань оподаткування.

Небажання сплачувати податки – це цілком природне явищє, адже будь-який суб’єкт господарювання прагне захистити своє майно, у тому числі й від держави. І це небажання практично не залежить від ступеня законослухняності: негативні емоції виникають незалежно від волі і бажання. Саме тому, визначальним у діяльності фіскальних органів є підвищення якості обслуговування платників податків, збільшення надходжень платежів до бюджету за рахунок підвищення добровільності сплати податків, економії витрат бюджету на утримання служб, які займаються справлянням податків.

Таким чином, адміністративній основі справляння податків належить особлива роль.

Література

1. Адміністрування податків. Навч. посібник для самостійної підготовки магістрів спеціальності 8.050114/ Ю.Б. Іванов, Л.М. Карпов, К.В. Петросянц. За заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Харків: ХНЕУ, 2005.

2. Андрущенко В.Л., Данілов О.Д. Податкові системи зарубіжних країн./ За заг. ред. М.Я. Азарова. – К.: «Видавничий дім «Комп’ютерпрес»,.

3. Дадашев А.З., Лобанов А.В. Налоговое администрирование в Российской Федерации. – М.: Книжный мир.

4. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1./ Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред) та ін.. – К.: ВЦ «Академія».
5. Иванов Ю.Б., Карпова В.В., Карпов Л.Н. Налоговый менеджмент: Уч. пособие. – Х.: ИД «ИНЖЭК».
6. Крисоватий А.І. Теоретичні засади податку як соціально–економічної категорії // Фінанси України. – 2003.
7. Мельник В.М. Оподаткування: наукове обґрунтування та організація процесу. Монографія. – К.: Комп'ютерпрес, 2006.
8. Мельник П.В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці. – Ірпінь.: АДПСУ, 2001
9. Селиванов А.. Адміністрування податків: нові проблеми в адміністративному та фінансовому праві України // Право України. – 2002.
10. Таранов І.М. Адміністрування та ефективність справляння податків в Україні// Фінансова система України. Зб. наук. праць. – Острог: В-во «Національний університет «Острозька академія», 2007. –.
11. Фридман и Хайек о свободе. – М.: Политфакт-Референдум, 1990.
12. Швабій К.І. Ефективність адміністрування податків в Україні: методологія та аналіз// Фінансова система України. Зб. наук. праць. – Острог: В-во «Національний університет «Острозька академія», 2007.
13. Яроцька Т. Р. Шляхи вдосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні// Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н., Ірпінь, НУДПСУ. – 2007.

Федоров Олександр
студент 1 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.іст.н., доц. Бостан Л.М.

БОНАПАРТИЗМ: ЗАБУТИЙ РЕЖИМ ЧИ ЗАГРОЗА МАЙБУТНЬОГО?

На сьогодні проблема утримання влади в руках однієї особи чи групи осіб привертає увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених та правників-практиків. У наш час деякі представники політичної еліти своїх країн, не зважаючи на конституційний порядок і власну совість, практикують впровадження сильної, одноосібної диктаторської влади, яка тримається на їх персональному авторитеті, силі армії та міцному державному апараті. Вони беруть на озброєння народжену ідею єдності чи достатку нації і надають їй іншого значення – не ідея, на приклад, захисту Вітчизни, а боротьба за першість країни на міжнародній арені. Вони вважають себе «вождями нації, народу», переконані в тому, що саме вони втілюють волю народу і самі нею керують.

Саме так у 19 столітті Карлом Генріхом Марксом було вперше визначено основні риси такого поняття як «бонапартизм» – політичного режиму, що установився у Франції після 1799 року. Пов'язаний з ім'ям Наполеона І Бонапарта. Окрім вищезгаданих ознак, бонапартизму як режиму характерні домінування у державі виконавчої влади, лавірування між інтересами різних класів, перетворення армії зі збройних сил на національну святиню, а її головнокомандувач все більше набуває сакральних рис. Бонапартизм супроводжувався активним наступом на демократичні свободи, агресивною зовнішньою політикою. Влада бонапартизму реалізовувалась за допомогою поліцейсько-бюрократичного апарату та церкви.

Говорячи про бонапартизм, К. Маркс згадував декількох відомих історичних постатей, серед яких, звичайно ж, Наполеон Перший, його небіж Наполеон Третій і Отто фон Бісмарк. Саме з ім'ям останнього пов'язують вирішення складних соціально-економічних проблем у Прусському королівстві, а згодом і в Німецькій імперії. Бісмарк – символ німецького політичного та дипломатичного успіху. Для перших років канцлерства Бісмарка було характерним переважання ліберальних методів і засобів здійснення державної влади. У

цей час не тільки знімається безліч феодальних перепон для розвитку підприємництва і торгівлі, але і створюється загальноімперська партійна система, ростуть робочі організації, партійна преса [2].

Однак, ситуація змінюється в 1878 р., із закінченням "ліберальної ери" канцлерства Бісмарка. Застій в економіці, економічні труднощі, зростання впливу соціалістів, успіхи опозиційних партій на виборах у рейхстаг - все це визначає різкий поворот уряду вправо. Уряд Бісмарка висуває проекти кардинальної фінансово-економічної реформи, переходу від свободи торгівлі (головної вимоги ліберальної буржуазії у сфері економіки) до протекціонізму, до посилення урядового втручання не тільки в економіку, але і в інші сфери суспільного життя, зокрема заходу з допомогою репресивного законодавства діяльності соціалістів.

У 1878 р., скориставшись невдалим замахом на імператора, він провів через рейхстаг «винятковий закон проти соціалістів»: соціал-демократичний друк піддавався переслідуванням, література конфісковувалася, збори заборонялися. Цей закон фактично поставив партію поза законом. Дванадцять років соціал-демократи перебували на напівлегальному становищі.

В цей час фактично вирішується питання про встановлення в сфері економіки і політики "твердої руки" канцлера. Всі, хто виступав проти нового курсу, оголошувалися противниками підйому економіки, зростання зайнятості в промисловості, прихильниками "божевільних ідей" соціал-демократів, "які ведуть народ до бунту, крові і насильства".

Але розправившись із лівою опозицією, Бісмарк виявив неабияку гнучкість і схильність до соціального реформізму. У 1881 р. було оголошено про початок «ери робітничого законодавства», після чого рейхстаг прийняв закони про страхування на випадок хвороби (1883), виробничого травматизму (1884) і втрати працездатності (1889). У 1889 р. було також запроваджено пенсії для робітників із 70-річного віку. Таким чином, Німеччина стала першою країною, де було прийняте розгорнуте соціальне законодавство.

Чи житиме бонапартизм у діях завтрашніх політичних еліт? На підставі вищезазначеного можна зробити висновки про те, що доки економічно пануюча частина населення, здатна до демократичних методів правління, буде змушена в інтересах збереження своєї власності, терпіти над собою безконтрольне командування військово-поліцейського апарату, увінчаного "спасителем", доки буде існувати сам факт неоднорідності суспільства, що може призвести до конфлікту через різні інтереси, доки в усіх конституціях Світу більшістю населення не буде прийнято важелів для утримання від однієї особи чи органу всієї повноти влади, доти й існуватиме потенційна загроза узурпації делегованої народом влади.

Література

1. Троцький Л. Д. Німецький бонапартизм [Електронний ресурс] / Л. Д. Троцький // Бюлетень опозиції. – 1932. – № 32. – Режим доступу: http://www.pseudology.org/trotsky/trotm331.htm

2. Троцький Л. Д. Ще до питання бонапартизму [Електронний ресурс] / Л. Д. Троцький // Бюлетень опозиції. – № 43. – Режим доступу: https://www.marxists.org/russkij/trotsky/magister/trotm383.html

Ульяненко Станіслав
студент 4 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: д.ю.н., доц. Лютіков П.С.

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ КОЛА ОСІБ, ЯКІ ОБМЕЖЕНІ В ПРАВІ НА ЗАЙНЯТТЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ

З проголошенням Незалежності України та й до сьогоднішнього дня в нашій державі активного розвитку набула підприємницька діяльність. Зокрема, ст.42 Конституції України

проголосила право кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Проте чинним законодавством встановлюються певні обмеження щодо реалізації такого права [1].

Обмеження прав людини, у тому числі і в підприємницькій діяльності були предметом досліджень багатьох науковців та знайшли свій вияв у працях таких вчених як: П.П. Андрушко, О.В. Бігняка, К.Г. Боберської, О.М. Гончаренка, Я.А. Колінко, С.О. Кузніченка, П.М. Рабіновича, О.А. Савченка.

Господарський кодекс України в ст.43 проголосив принцип свободи підприємницької діяльності. Однак як і Конституція, так і Господарський кодекс в своєму змісті заклали положення про певні обмеження у зайнятті підприємницькою діяльністю, наголосивши, що підприємницька діяльність забороняється органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам, а також депутатам. Варто зауважити, що даний перелік не є вичерпним, оскільки обмеження щодо інших осіб встановлюються спеціальним законодавством [2].

Так, звертаючись до ст.3 Закону України «Про нотаріат» можна встановити, що нотаріус не може займатися підприємницькою діяльністю, а також виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності [3].

Відмінним від цього є положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», оскільки в ньому немає заборони займатися адвокатською діяльністю фізичній особі, яка зареєстрована як фізична особа – підприємець [4].

Закон України «Про прокуратуру» у ст.18 наголошує на тому, що на прокурора поширюються обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, визначені Законом України «Про запобігання корупції».

Досить широке коло осіб які підпадають під обмеження у здійсненні підприємницької діяльності міститься саме у попередньо згаданому Законі України «Про запобігання корупції». Відповідно до ст.25 даного Закону, таким особам як:

а) Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор України, Голова Національного банку України, Голова та інші члени Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

б) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

в) державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

г) військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби;

ґ) судді Конституційного Суду України, інші професійні судді, члени, дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, службові особи секретаріату цієї Комісії, Голова, заступник Голови, секретарі секцій Вищої ради юстиції, а також інші члени Вищої ради юстиції, народні засідателі і присяжні (під час виконання ними цих функцій);

д) особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Національного антикорупційного бюро України;

е) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи;

є) члени Національного агентства з питань запобігання корупції;

ж) члени Центральної виборчої комісії;

з) поліцейські;

и) посадові та службові особи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим забороняється займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України [5]. Аналізуючи Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців», можна сказати, що він містить в собі положення про підстави для відмови у державній реєстрації фізичної особи – підприємця, які знову ж таки містяться в різних нормах законодавства України. Беручи їх до уваги, можна встановити, що особи не підлягають реєстрації як підприємці, якщо:

1) вони є недієздатними або мають обмежену дієздатність;

2) щодо них існує судова заборона на зайняття певним видом господарської діяльності на відповідний термін.

Отже, незважаючи на те, що Основний Закон держави гарантує кожному право на підприємницьку діяльність не заборонену законом, в даній статті, шляхом комплексного аналізу чинного законодавства України було встановлено чіткий перелік осіб, які обмежені в праві на зайняття підприємницькою діяльністю в Україні.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1998 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80

2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15

3. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3425-12

4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон україни від 05.07.2012 № 5076-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17

5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18

Шелепа Анастасія
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБІ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В НЕБЕЗПЕЧНОМУ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНІ ТА ЗАЛИШЕННЯ В НЕБЕЗПЕЦІ

Проблема захисту та охорони життя і здоров’я завжди була і залишається актуальною, про що свідчить зростання кількості злочинів проти цих благ особи. Основним засобом забезпечення охорони життя та здоров’я особи є встановлення кримінальної відповідальності за вчинення діянь, які на них посягають. На практиці все частіше виникають труднощі щодо розмежування злочинів, передбачених статтями 136 та 135 Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Зазначену проблематику досліджували різні вчені, зокрема: П. Андрушко, М. Бажанов, О. Горелік, В. Навроцький, М. Хавронюк та багато інших.

Досліджуючи ознаки відмежування залишення в небезпеці від ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, необхідно зазначити, що у диспозиції ч. 1 ст. 135 КК України визначається, що залишенням в небезпеці є «завідоме залишення без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані і позбавлена можливості

вжити заходів до самозбереження через малолітство, старість, хворобу або внаслідок іншого безпорадного стану, якщо той, хто залишив без допомоги, зобов'язаний був піклуватися про цю особу і мав змогу надати їй допомогу, а також у разі, коли він сам поставив потерпілого в небезпечний для життя стан» [1]. Із цього випливає, що ненадання допомоги особі та залишення в небезпеці відмежовується за декількома ознаками.

Перша відмінність полягає у формі реалізації об'єктивної сторони: злочин, передбачений ст. 135 КК України характеризується суспільно небезпечним діянням, яке виявляється тільки в залишенні особи без допомоги, ст. 136 КК України передбачає дві форми: 1) ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані; 2) неповідомлення про такий стан особи належним установам чи особам.

Злочин, передбачений ст. 136 КК України має матеріальний склад, тобто злочин вважається закінченим з моменту настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді тяжких тілесних ушкоджень або ж смерті потерпілого (ч. 3 ст. 136 КК України). Натомість, залишення в небезпеці має формальний склад злочину: злочин вважається закінченим з моменту залишення без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані незалежно від наслідків.

З суб'єктивної сторони злочин, передбачений ст. 135 КК України характеризується прямим умислом, адже винна особа усвідомлює та розуміє суспільну небезпечність своєї бездіяльності та залишає без допомоги особу, яка перебуває у небезпечному для життя стані і позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження, враховує ту обставину, що на неї покладено обов'язок піклуватися про особу і при цьому має реальну можливість надати їй допомогу, або ж навмисно поставила потерпілого в небезпечний для життя стан.

На думку О.В. Хуторянського, «суб'єктивна сторона злочину, передбаченого частинами 1 та 3 ст. 136 КК України, має подвійну форму вини, тобто умисел (прямий і непрямий) щодо діяння та непрямий умисел або необережність (злочинна самовпевненість або злочинна недбалість) щодо наслідків, а в ч. 2 ст. 136 КК України – умисна форма вини» [2, 163].

Варто звернути увагу і на відмінність ознак потерпілого від злочину. Так, потерпілим у випадку залишення в небезпеці є: по-перше, особа, яка перебуває в небезпечному для життя стані та по-друге – позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження через малолітство, старість, хворобу або внаслідок іншого безпорадного стану, а за ч. 2 ст. 135 КК України потерпілим є і новонароджена дитина. Потерпілим внаслідок ненадання допомоги може бути будь-яка особа, яка перебуває в небезпечному для життя стані та малолітня особа, передбачена ч. 2 ст. 136 КК України.

З диспозиції ч. 1 ст. 135 КК України випливає ще одна, найголовніша, ознака, за якою можна здійснити розмежування цих злочинів, а саме суб'єкт вчиненого діяння. За ст. 135 КК України суб'єктом злочину є фізичні осудні особи, які: 1) зобов'язані були піклуватися про потерпілого та мали можливість надати йому допомогу, тобто особи, які зобов'язані за законом чи іншим нормативним актом, а також цивільно-правовим договором надавати допомогу вказаним особам; 2) поставили потерпілого в небезпечний для життя стан [3, 12]. За ст. 136 КК України суб'єкт злочину загальний – фізична осудна особа, яка досягла 16 років.

Отже, головні відмінності між залишенням в небезпеці (ст. 135 КК України) та ненаданням допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст. 136 КК України) полягають у: формах реалізації об'єктивної сторони, конструкції складу злочину, ознаках суб'єктивної сторони (різна форма вини), ознаках потерпілого та суб'єкта злочину.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14.

2. Хуторянський О.В. Кримінально-правова характеристика ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.08 / Хуторянський О.В. – К., 2013. – 212 с.

3. Бабаніна В.В. Кримінальна відповідальність за залишення в небезпеці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / В.В. Бабаніна. – К., 2010. – 21 с.

Ярошевська Яна
студентка 3 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: к.ю.н., доц. Узунова О.В.

ВІДМЕЖУВАННЯ ДЕЗЕРТИРСТВА ВІД САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ АБО МІСЦЯ СЛУЖБИ

Військові злочини становлять окремий вид злочинів і сучасні події ставлять в особливості нагальним питання їх дослідження і розмежування. Дезертирство та самовільне залишення військової частини або місця служби – це два злочини, які дещо схожі за своїм змістом, але які ми повинні відрізняти один від одного.

Якщо звернутися саме до змісту статей, можна побачити, що об'єктивна сторона злочинів ст. 407 та ст. 408 Кримінального кодексу (далі – КК) України є подібною і проявляється у діях або у бездіяльності військовослужбовця, тобто вчинятися шляхом самовільного залишення військової частини або місця служби або його нез'явлення на службу у разі призначення, переведення, з відрядження, відпустки або з лікувального закладу. Однак, якщо дезертирство має дві форми і є закінченим злочином з моменту, коли військовослужбовець фактично залишив розташування військової частини (місця служби) або не з'явився в частину (місце служби) протягом часу, вказаному у відповідному документі (посвідчення про відрядження, відпускна картка тощо.) то злочин, передбачений ст. 407 КК України має складнішу структуру. Так, за ст. 407 КК України передбачені різні кваліфікуючі ознаки залежно від тривалості відсутності військовослужбовця у військовій частині або на місці служби. Наприклад, злочин, передбачений ч. 1 ст. 407 КК України, є закінченим з моменту перебігу встановленого у диспозиції цієї частини даної статті строку самовільного залишення або нез'явлення на службу військовослужбовця, якщо його умислом не охоплювалося ухилення від служби на день або більш тривалий строк. Фактичний же термін відсутності військовослужбовця в місці служби при дезертирстві може не перевищувати навіть і однієї доби, але це має значення лише для призначення покарання. Самовільне залишення частини або місця служби в даному випадку означає, що військовослужбовець залишив їх без одержавши дозволу відповідного начальника. А нез'явлення військовослужбовця на службу у встановлений строк полягає у тому, що залишивши військову частину або місце служби на законній підставі він, маючи об'єктивні можливості для повернення, своєчасно у частину або у місце служби не з'являється і знаходиться поза її розташуванням понад установлений строк.

Однак, злочини передбачені ст. 407 і ст. 408 КК України суттєво відрізняються за суб'єктивною стороною. З суб'єктивної сторони у ст. 407 КК України злочин характеризується прямим умислом, хоча можливо і наявність необережності при нез'явленні вчасно на службу без поважних причин. Мотиви злочину можуть бути різними, при цьому особа не має за мету ухилитися від військової служби взагалі. У той час як обов'язковою ознакою дезертирства є мета: військовослужбовець має намір ухилятися від військової служби протягом не трьох діб, місяця, двох місяців тощо, тобто не тимчасово, а ухилитися від військової служби взагалі, назавжди. Саме мета ухилитися від проходження служби, яка зумовлена такими мотивами, як боягузтво, небажання служити у певній місцевості, переносити тягар військової служби, відчуття недостатньої підготовленості до ведення бойових дій, тощо і відрізняє дезертирство (ст. 408 КК України) від самовільного залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК України). Це також означає, що до злочинів, передбачених ст. 407 КК України можна застосувати положення щодо крайньої необхідності, або враховувати причини такого злочину, наприклад, хворобу, яка отримана під час проходження служби та інше.

Слід також зазначити, що ці злочини розмежовуються за кваліфікуючими ознаками. Кваліфікованими видами дезертирства є вчинення його: зі зброєю; за попередньою змовою групою осіб, а особливо кваліфікованими – дезертирство, вчинене в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці. Тоді як кваліфікуючою ознакою самовільного залишення військової частини або місця служби є лише вчинення його в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці.

Отже, основна ознака, за якою відрізняються дезертирство і самовільне залишення військової частини або місця служби – суб'єктивна сторона, а саме спрямованість мети на ухилення від військової служби.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25-26. – 131 с.
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legalexpert.in.ua/komkodeks/uk.html.
3. Касько Т.Ю. Кваліфікуючі ознаки дезертирства / Т.Ю. Касько // Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – Вип. 73. – С. 532-537.
4. Піскун Т.Ю. Кримінально-правова оцінка дезертирства / Т.Ю. Піскун // Правова держава. – 2013. – № 16. – С. 164-169.

СЕКЦІЯ «МЕНЕДЖМЕНТ І ЛОГІСТИКА»

Андрущак Ілля, Ніколов Микола
студенти 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Соціально-економічні протиріччя, які накопичуються, у суспільстві виражаються в незадоволеності зайнятого населення роботою, у відсутності професійного росту, у невідповідній оплаті праці за фактичними її результатами, а часом просто у звільненні працівників, що поповнюють армію безробітних. Саме тому удосконалення системи управління розвитком персоналу є однією з найбільш актуальних задач, вирішення якої забезпечить стабільне функціонування підприємства на ринку й динамічний його розвиток.

Розвиток персоналу розглядається вченими як процес [1], як сукупність методів [3], комплекс елементів [2].

Розвиток персоналу – це система взаємопов'язаних і взаємодіючих методів, інструментів та заходів щодо професійного зростання персоналу.

Розвиток персоналу тісно взаємопов’язаний та взаємообумовлений поняттями:

- освіта;
- професійне навчання персоналу;
- професійно-кваліфікаційне просування персоналу.

Освіта – це процес та результат засвоєння особистістю систематизованих теоретичних знань, умінь і практичних навичок, що необхідні їй для професійного навчання, підготовки до праці, інтеграції у суспільство [2].

Професійне навчання персоналу – це цілеспрямований процес формування у працівників організації теоретичних знань, умінь та практичних навичок за допомогою спеціальних методів і форм, необхідних персоналу зараз чи в майбутньому.

Професійно-кваліфікаційне просування персоналу – це процес переміщення робітників, фахівців з вищою освітою організації між професійними, кваліфікаційними та посадовими групами персоналу внаслідок опанування ним новими знаннями, уміннями і практичного досвіду роботи.

Серед основних завдань безперервного професійного розвитку на підприємстві можна виділити наступні [2]:

- відповідного професійного рівня робітників вимогам робочого місця, посади;

- умов для мобільності працівників як передумови раціональної їх зайнятості і використання;

- можливості просування працівників як у професійній, так і в службовій кар'єрі.

Ефективне функціонування системи розвитку персоналу обумовлює багато позитивних наслідків у діяльності організації, серед яких можна вирізнити такі:

- розкриття потенціалу працівників, найефективніше використання їхніх здібностей, схильностей, знань і навиків;

- набуття працівниками знань і розвиток професійних навиків, необхідних для забезпечення подальшої організаційної діяльності

- згуртування колективу, поліпшення соціально-психологічного клімату, морального духу в колективі;

- зміцнення лояльності, відданості працівників меті організації;

- вдосконалення систем мотивації.

Система розвитку персоналу на підприємстві має бути гнучкою, здатною змінювати зміст, методи та організаційні форми згідно з потребами виробництва і ситуацією, яка складається на ринку праці.

Тож можна сказати, що процес організації розвитку персоналу повинен сконцентрувати свої зусилля на вирішення таких проблем:

- розробка стратегії з питань формування кваліфікованого персоналу;

- визначення потреб у навчанні працівників в розрізі спеціальностей та професії;

- вибір програмно-методичного та матеріально-технічного забезпечення процесу навчання як важливої умови його якості;

- фінансове забезпечення всіх видів навчання в потрібній кількості.

Література

1. Балабанова Л. В. Управління персоналом: Навч. посібник / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. – Донецьк: Дон. ДУЕТ, 2011. – 320 с.

2. Кайлюк Є. М. Психологія управління: Навчальний посібник / Є. М. Кайлюк. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 202 с.

3. Крушельницька О. В. Управління персоналом: Навчальний посібник / О. В. Крушельницька, Д. П. Мельничук. – К. : «Кондор», 2011. – 308 с.

Андрющенко Владислав, Колтунік Артем
студенти 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.н. держ. упр., доц. Оніщенко О.А.

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СФЕРИ

Поява нових віртуальних організацій та активне впровадження інформаційних технологій не тільки ускладнює всі бізнес-процеси в будь-якій компанії, в тому числі і процеси, безпосередньо пов'язані з організацією виробництва, а й кардинально змінюють організацію праці службовців. Наприклад, робота системного адміністратора в компанії ніяк не піддається вивченню, зовсім незрозуміла трудомісткість виконуваних ним операцій, в результаті чого співробітник може запитувати невиправдано великий час на їх виконання, а сам при цьому підробляючи ще на кількох місцях. А це знову ж веде до зайвих витрат на адміністрування IT-інфраструктури організації.

Витоки вивчення проблем організації праці в цілому, і нормування, зокрема, пов'язані з ім'ям Чарльза Беббеджа. У його книзі «Економіка машинного і мануфактурного виробництва», виданої в 1832 році, вже вказувалося на диспропорції між модернізацією технології виробництва і традиційної організацією праці людини. На рубежі минулих століть Френк Джілбрет визначив п'ятнадцять «параметрів працівника», до яких належали його анатомічні особливості, переконання, досвід, спосіб життя, кваліфікація, темперамент і підготовка. Ним були визначені також 14 «параметрів навколишнього середовища,

обладнання та інструментів», серед яких були освітлення, опалення, вентиляція, колір стін і т. д. І нарешті, він ввів 13 «параметрів руху», до яких належали прискорення, автоматизм, інерція і момент її подолання, напрямок і ефективність.

Майже через півстоліття Фредерік Герцберг почав вивчення праці інженерів і бухгалтерів. Результати його дослідження продемонстрували те, що інженери можуть виключно яскраво пояснити свій виробничий досвід.

Варто відзначити систему мікроелементного нормування, розроблену Х. Мейнардом і його колегами Г. Стегемертеном і Дж. Швабом. Вона передбачає використання таблиць нормативів часу на основні рухів. Нормативи будувалися шляхом відбору середніх працівників, які містилися в середні виробничі умови. Піддослідним пропонували виконати послідовно рухи, які знімалися на кіноплівку. Потім після уповільнених переглядів експертним шляхом визначали інтенсивність роботи кожного випробуваного. Подібну систему можна застосувати для нормування праці за комп'ютером, тим більше що сучасні технології дозволяють максимально докладно описувати всі дії працівника.

І в наш час здатність організації виконувати свої головні функції залежить від того, наскільки точно будуть розраховані і проконтрольовані витрати праці. А для цього існує нормування – інструмент підвищення ефективності, основа планових розрахунків, організації оплати праці. Нормування праці – це визначення витрат робочого часу на виробництво певної продукції або виконання окремої операції – норми часу на основі хронометражу та визначення кількості продукції в одиницю часу – норми виробітку. Воно проводиться з метою визначення конкретного завдання працівникам за кількістю виконаних операцій, і є основою, зокрема, для правильного нарахування заробітної плати.

В авторитетній «Енциклопедії систем мотивації і оплати праці», де дано короткий аналіз сучасних джерел по системам мотивації і оплати праці, відзначено, що нормування праці працівників інтелектуальної сфери обмежується лише прив'язкою до сумарного нормативного виробничого часу. Тобто береться укрупнений показник, який сам по собі не несе ніякої інформації по структурі праці «білих комірців». У більшості ж інших сучасних джерел, коли мова заходить про нормування праці офісних працівників, міркування спираються лише на загальні фрази, на кшталт того, що потрібно відзначати працю кращих співробітників, а менш ефективних співробітників долучати до їхнього досвіду.

Безумовно, процес обробки заготовок непорівнянний за складністю і багатоваріантності з процесами, пов'язаними з роботою на комп'ютері. Проте, в будь-якій організації існують повторювані завдання (наприклад, підготовка квартальних звітів), які виконують на комп'ютері. Отже, їх можна приводити до єдиного стандарту і розбивати на окремі операції.

Таким чином, нормування праці офісних працівників – вкрай непросте завдання. Але науці про організацію праці вже вдавалося впоратися з подібною проблемою на початку XX століття, тому, якщо докласти зусиль у цій галузі, то можна знайти рішення і сьогодні.

Bazylevska Katherina
4th year student of History Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

THE ROLE OF COMMUNICATION IN GLOBALIZATION

Intercultural communication between peoples is an integral attribute of the human society development. Not a single country, even the one considered most powerful in political and economic aspect, can meet cultural and aesthetic requests and needs of the humankind without applying to the world cultural heritage, spiritual heritage of other countries and peoples [1]. The modern world is developing towards globalization. In this regard, the issues about the role and the place of international communication are of relevance and significance both in the theoretical and practical aspects.

The issues of communication have been recently researched by a row of native and foreign scientists, namely: M. Bennett, P. Adler, J. Gullahourn, E. Hall, V. Barulin, L. Buieva, M. Kahan. In their works H. Antypov, Yu. Bromlei, E. Vereshchahyn, H. Hachev, O. Donskykh underline that specific national peculiarities of different components of communicants' cultures have a significant effect on the process of intercultural communication.

The aim of our research is to describe international communication under globalization and analyze its role and place in globalization processes.

The first aspect of our attention is that societies and communities have no choice of either to participate in process of globalization or not, but the character of their participation is shaped by specific social, cultural, economic and political conditions. Most people see speedy travel, mass communications and quick dissemination of information through the Internet as benefits of globalization.

Research on cross-cultural communication often focuses on understanding how individual differences influence our ability to communicate with others. Since most individuals grow up within a single culture having to interact with others from a different culture or background can represent a challenge. Exposure to different cultures affects our ability to communicate with others in a way that leads to positive outcomes. But there are also globalization skeptics who think the other way about it. For instance it may also bring a loss of uniqueness of local culture, which in turn can lead to loss of identity, exclusion and even conflict. This is especially true for traditional societies and communities, which are exposed to rapid modernization based on models imported from outside and not adapted to their context [2].

Communication is vital for businesses to effectively explain how their products and services differ from their competitors. Companies that are successfully able to communicate cross-culturally have a competitive advantage because they can devote more time and resources to conducting business and less time on internal and external communication issues [3]. Communication is necessary for individuals to express themselves and to fulfill basic needs. The same holds true for businesses, governments, and countries. Without the ability to communicate and understand each other, there would be chaos. Communication that is based on cultural understanding is more apt to prevent misunderstandings caused by personal biases and prejudices [4].

Working in the globalized world economy is proving to have a positive effect on individuals and companies. As people are forced to think outside the box they develop greater interpersonal skills, flex their creative muscle and learn news ways of doing things. In conclusion, the need for intercultural communication skill is obvious – we are all working in an interconnected global economy and it is important to build good relationships with people from other cultures. This leads to better business.

Today's governments, organizations and companies are dealing more and more in a global scenario. We are no longer constrained by borders or distance and as a result globalization has meant a fundamental change in who, where and why we do business. The people that make these organizations tick, from the workers, to bosses and suppliers, are increasingly based in remote locations in foreign countries or drawn from a rich mix of cultural backgrounds.

To sum it up, we can conclude that the need for effective and clear intercultural communication is becoming vital in securing success in today's globalized life.

References

1. The Future We Want: The Role of Culture in Sustainable Development [Electronic resource] – Mode of access: http://www.unesco.org/new/en/culture/ themes/culture-and- development/the-future-w.
2. The Impact of Globalization on Cross-Cultural Communication [Electronic resource] – Mode of access: http://www.intechopen.com/books/globalization-.
3. Globalization [Electronic resource] – Mode of access: https://www.globalpolicy.org/globalization.html.

4. The Pros and Cons of Globalization [Electronic resource] – Mode of access: http://www.forbes.com/sites/mikecollins/2015/05/06/the-pros-and-cons-of-globalization/#652d7a72170a.

Баклажков Богдан
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.н. держ.упр., доц. Онищенко О.А.

ЗНАЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

У центрі інноваційного розвитку економіки є процес пошуку, підготовка, створення, впровадження та комерціалізація інновацій. Сучасна конкурентоспроможна продукція не можлива без реалізації науково-технічного потенціалу, таким чином, стають важливими не тільки кількість, але і якість наукових і технічних ресурсів, вдосконалення управління інноваціями. Інноваційні процеси притаманні кожній стадії історичного розвитку суспільства. З накопиченням знань і досвіду для поліпшення як соціально-політичних і науково-промислових форм взаємодії між господарюючими суб'єктами, регіонів і держав. Результат в тому, що роль інновацій, їх причини, динаміка, механізм розподілу, вплив на економічне зростання і розвиток, активно досліджували вчені у сфері економіки [1].

Велика кількість теоретичних підходів до категорії «інновація», неоднозначність їх класифікацій, відсутність єдиної методології у дослідженні, а також невизначеність у концепції інноваційної політики перешкоджають утворенню довгострокової стратегії техніко-економічного розвитку країни на основі впровадження інноваційних технологій [2].

Інновації – це принципово новий продукт або технологія, яка є кінцевим результатом цілеспрямованої інноваційної діяльності, приймаючи ризиковий характер. Інноваційний процес – це процес послідовного перетворення ідеї в товар через етапи фундаментальних і прикладних досліджень, експериментальних розробок, маркетингу, виробництва, продажу. Інноваційна діяльність господарюючих суб'єктів є механізмом для розробки, створення та впровадження нових продуктів, послуг і технологій, які будуть основою виробничої діяльності компанії в майбутньому, і їх реалізація забезпечить дохід і конкурентоспроможність компанії.

Характерною рисою сучасного економічного зростання є поява і впровадження нових проривних технологій з використанням новітніх досягнень науки (так званих макро-технологій), формування національних інноваційних систем. Наявність макро-технологій є своєрідним індикатором науково-технічного розвитку країни, припливу іноземного капіталу, прискорення і зміцнення відносин з інноваційними установами на світових ринках.

У центрі макро-технологій лежать технологічні процеси, переважно без обліку соціальних технологій, розвиток людського капіталу. Це технологія призначена для зміни технологічної бази країни. До цих пір, провідними країнами в сфері макро-технологій вважаються США, Німеччина, Японія.

Однак, поряд з макро-технологіями також слід відрізняти мета-технології. Мета-технології орієнтовані на вплив безпосередньо на людину. Слід зазначити, що технічний та економічний розвиток світової економіки свідчить про те, що основою зміни технологічних режимів є радикальні продуктові і процесні інновації, без використання новітніх технологій в управлінні людським капіталом. Тому є необхідність в розробці національної системи пріоритетів в області передових методів управління людським капіталом.

На сьогодні, в Україні діє Асоціація «Інноваційні підприємства України», задача якої полягає у створенні ефективної структури комерціалізації і трансферу технологій для залучення інвестицій в економіку, реалізації спільних інвестиційних проектів, просування інноваційних технологій на українському і міжнародному ринках [3].

Ще одним суб'єктом на ринку інновацій ринку є держава, яка спрямовує кошти на розвиток інноваційного бізнесу, а також створює ряд цільових програм з його підтримки.

Крім того, учасниками інноваційного ринку є міжнародні корпорацій, що займаються купівлею технологій та бізнесу, перспективні вчені та фахівці, а також власні спеціалізовані науково-дослідницькі центри.

Для досягнення мети державної політики в галузі розвитку національної інноваційної системи необхідно, в першу чергу, враховувати зарубіжний досвід регулювання інновацій, а також зміцнити державну підтримку і забезпечити взаємну з бізнес-сектором реалізацію великих інноваційних проектів національного значення у пріоритетних секторах конкурентоспроможних вітчизняних і світових ринків. Прискорити консолідацію наукової, освітньої, виробничої діяльності для рентабельної реалізації програм з метою підвищення конкурентоспроможності економіки на світовому ринку. Необхідно дотримуватися здійснення структурної, інвестиційної, грошово-кредитної і податково-бюджетної політики з метою досягнення соціально-економічного розвитку, підвищення її конкурентоспроможності, забезпечення економічної безпеки та економічного зростання.

Література

1. Ляско А. Межфирменное доверие и шумпетерианские инновации // Проблемы экономики. – 2012. – С. 11

2. Арсеньев Ю.Н. Инновации, инвестиции, интеллект: потенциал, капитал, модели: Монография / Ю.Н. Арсеньев, Т.Ю. Давыдова – М. – Тула: Изд-во ТулГУ. 2013. – 447 с.

3. Асоціація «Інноваційні підприємства України» [Електронний ресурс] / Каталог провідних підприємств України – Режим доступу: http://www.rada.com.ua/ukr/catalog/44960/

Bakuta Anastasiya
5th year student of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

COMMUNICATION PROCESS IN THE SYSTEM OF ORGANISATION MANAGEMENT

Administrative activity is related to the necessity of permanent co-ordination of activities of an organization's divisions and departments and its separate members for the achievement of overall goals. This co-ordination can be implemented by means of various forms and, first and foremost, through various contacts of its participants in the process of communication [3].

Practically every activity line performed in an organization has direct or indirect connection with communication processes, thus, they are a meaningful means of providing the integrity and functioning of an organization.

The problems of theory, history, psychology and sociology of communication (C. O. Copel, R. T. Craig, Yu. Habermas, M. M. Bahtin, V. P. Konetskaya, G. Pocheptsov, I. P. Yakovlev and others) are most deeply researched in the world and home literature. Greater part of works on the theory of communication is mainly devoted to public relations – PR.

The aim of our research is to determine the place of communication in the system of organization management.

Management in any organization is realized through employees. One of the meaningful management instruments of an executive is the information in his charge. Using and handing over some or other data, and also getting information back, he organizes, supervises and encourages his inferiors. A meaningful role is played by the manager's skill to transmit information so that to shape the most adequate perception of this information by recipients [4].

Modern managers must realize the importance of this problem and participate actively in its solving it. In the process of communication there is information transfer from one subject to another. Individuals, groups and even entire organizations can act as subjects.

According to the surveys, 80% of foreign managers consider exchange of information one of the most complicated problems in organizations; inefficient communications is the main obstacle on the path of achieving successful performance of an organization due to the fact that if people are not able to effectively communicate, they cannot work together and achieve common goals [1, p.120].

Effective personnel management is proportionate to the efficiency of communication processes in an organization.

There are the following types of communications:

– formal communications (determined by the organizational structure of an enterprise, interrelation of the levels of management and operative departments). The more levels of management an organization has, the higher the possibility of information distortion is as each level of management can correct and filter messages;

– informal communications (for example, the channel of spreading rumors);

– vertical (inter-level) communications, downward and upward;

– horizontal communications, that is exchange of information between various departments for coordination of actions;

– interpersonal communications, that is oral communication of people in any of the listed-above types of communication [5].

The communication process makes certain requirements to each participant of administrative co-operation. Thus, each participant of communication must possess all or even some special capabilities, namely: to see, hear, feel and perceive smell and taste. Effective communication requires from each of the parties certain knowledge, abilities and skills as well as presence of a certain degree of mutual understanding [2].

Having analyzed the communication process in an organization, we can conclude that an increased role of communicative interactions in functioning and development of modern organizations puts in the forefront the problem of communications management both inside the organization and between the organization and its environment for the purpose of carrying out communication processes most beneficial for the organization. In practice effective communications are the major necessary premise to successfully achieve the organization goals. At the same time, it is communications that present one of the most debated processes in management, still obscure.

References

1. Волков К. М. Коммуникации, интегрированные во времени / К. М. Волков // Маркетинговые коммуникации. – 2011. — № 2 (32) – С. 118-129.
2. Голубкова Е. Н. Маркетинговые коммуникации / Е. Н. Голубкова. – М. : Издательство «Финпресс», 2013. – 256 с.
3. Мильнер Б. З. Теория организации : учебник / Б. З. Мильнер. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2010. – 797 с.
4. Орлова Т. М. Коммуникационный менеджмент в управлении экономическими системами / Т. М. Орлова. – М. : Изд-во РАГС, 2012. – 265 с.
5. Шарков Ф. И. Коммуникология : энциклопедический словарь-справочник / Ф. И. Шарков. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2010. – 768 с.

Бєлікова Маргарита
студентка 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук.кер.: к.е.н., доц. Богданов С. М.

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗЕЛЕНОЇ ЛОГІСТИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

З розвитком зовнішньоекономічних відносин логістика стала невід'ємною складовою сучасної глобальної економіки. Мережі поставок, що поширені по всьому світу є ключовим фактором успішності багатьох світових компаній. Логістика є ланцюгом який простягається від сировинної бази через виробництво і розподіл до кінцевого споживача. Логістична діяльність є зв'язною ланкою між виробником та споживачем. Сучасні технології направлені на зниження вартості, підвищення надійності та ефективності перевезень. В той же час, актуальності набувають екологічні проблеми, що виникають поруч із ефективними транспортними системами.

На сьогодні логістика розглядається як чинник збереження навколишнього середовища. Питання зеленої логістики є порівняно новим, саме тому публікації та дослідження з даної тематики майже відсутні. Теоретичні аспекти «зеленої» логістики вивчали такі науковці як П. Байрні, А. Діб, П. Мерфі, Д. Роджерс, Ж.-П. Родріге, І.Г. Смирнов, Р. Тіббен-Лембке, Н.М. Щербіна, Л. Яньбо.

«Зелену» логістику можна охарактеризувати як таку, що функціонує на основі ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологіях. Під час Другої світової війни постало питання нестачі матеріальних ресурсів, саме тоді виник напрям логістики направлений на збереження навколишнього середовища, такий напрям називають також екологістикою.

Питання збереження навколишнього середовища має глобальне значення і впродовж багатьох років проводилися дослідження проблемних питань щодо покращення транспортних систем, зворотної логістики, залучення екологічних проблем в корпоративні стратегії підприємств та інші. Серед світових компаній, що дотримуються принципів "зеленої" логістики є Toyota, Xerox, Johnson&Johnson, Honda, Volkswagen, Hewlett-Packard, Casio, Sony та інші.

Розвиток зеленої логістики сприяє збільшенню життєвого циклу товару. Компанії, що дотримуються принципів зеленої логістики, мають не лише піклуватися про те, як доставити товар кінцевому споживачу, але і як досягти мінімального негативного впливу на зовнішнє середовище в процесі виробництва, транспортування та переробки товару. Так, наприклад, BMW розробляє автомобілі, частини яких можуть бути повністю перероблені. КомпаніяSony, шляхом дотримання принципів зеленої логістикизнизилавикиди CO_2приблизно на 47% у 2011 році за рахунокзменшенняоб'єму упаковки.

Оскільки проблеми екології з кожним роком стають все більш гострими для навколишнього середовища та стають реальною загрозою для життя людей, підтримка принципів екологічної логістики в будь-якій сфері комерційної діяльності без сумніву надає ряд конкурентних переваг перед конкурентами, які ігнорують екологічні проблеми.

До переваг «зеленої» логістики відносять:

- зниження викидів CO_2;
- оптимізація ланцюга поставок;
- підвищення ефективності бізнесу;
- значна економія на витратах та зниження собівартості одиниці продукції.

Переваги впровадження принципів зеленої логістики є важливими не лише для підприємства, але і для навколишнього середовища в цілому. Але в той же час, досвід багатьох компаній показує, що зазвичай виникають розходження цілей підприємства та «зеленої» логістики. При впровадженні екологічної логістики виникає ряд парадоксів:

1. Вартість;
2. Гнучкість та час;
3. Надійність;
4. Складування;
5. Електронна комерція.

В минулому турбота про довкілля не була головним пріоритетом, але останні десятиліття показали, що зелена логістика стала частиною практики управління ланцюгами поставок.Спостереження підтверджують парадоксальні відносини між логістикою та навколишнім середовищем, так, скорочення витрат не обов'язково має знизити вплив на навколишнє середовище.

Таким чином, зелена логістика залишається непрямим результатом політики і стратегій, спрямованих на поліпшення витрат, ефективність і надійність ланцюжка поставок. На сьогодні окремі логістичні фірми знаходять баланс між рентабельністю та екологічними перевагами, іноді вони зменшують витрати, але частіше вони ставлять за мету нематеріальні переваги, такі як імідж та репутація, що є більш вагомими для підприємства ніж зменшення витрат чи прискорення транспортування за рахунок нанесення шкоди навколишньому середовищу.

Білий Владислав, Шевцова Влада
студенти фак-ту менеджменту
Наук. керівник: к.е.н., доц. Маркова С.В.

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

З початком трудового життя безробіття перетворюється в серйозну проблему для молоді і ставить ряд бар'єрів для її адаптації на ринку праці. Завчасно набуті навички на робочому місці є вирішальною передумовою подальшого зростання заробітку, однією з умов накопичення людського капіталу, а відсутність роботи на початку трудового життя значно знижує його потенційні можливості. Метою дослідження є виявлення проблем, які з'являються перед представники молоді при виході на ринок праці України.

Відповідно до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» молодь, молоді громадяни – громадяни України віком від 14 до 35 років [1]. У зазначених межах виділяють три основні вікових групи працездатної молоді (в Україні працездатна молодь у віці від 15 років до 35 років), які відрізняються одна від одної психофізіологічними характеристиками, рівнем освіти, ступенем громадянської зрілості [2]:

– перша вікова група - 15-24 років;
– друга вікова група - 25-29 років;
– третя вікова група - 30-34 роів.

Як правило, необхідність індивіда в працевлаштуванні виникає тоді, коли він ще перебуває в першій віковій групі. Дана категорія молоді відноситься до найбільш слабо захищених груп населення, так як вона знаходиться у найбільш складному становищі на ринку праці. Це пов'язано з багатьма причинами:

– відсутність досвіду роботи;
– необхідність поєднувати роботу і навчання;
– невідповідність рівня та якості отриманої освіти потребам ринку;
– нездатність держави забезпечити молодих фахівців робочими місцями;
– низький рівень оплати праці молодих спеціалістів.

Всі ці фактори є серйозною проблемою для адаптації молодих працівників до ринку праці та подальшої реалізації її власного трудового потенціалу.

Полегшення процесу входження молоді на ринок праці не можливе без розробки ефективних механізмів державного регулювання, які будуть спрямовані на вирішення цієї проблеми. До можливих напрямів діяльності держави в цій сфері можна віднести: надання випускникам навчальних закладів перших робочих місць в рамках державного замовлення на підготовку кваліфікованих робітників і спеціалістів; формування підприємницької ініціативи молоді; відсутність досвіду роботи; бронювання на підприємствах, в установах і організаціях, незалежно від форми власності з чисельністю понад 20 чоловік до 5 відсотків загальної кількості робочих місць за робітничими професіями для молоді, яка закінчила загальноосвітні, професійно-технічні навчальні заклади, звільнилася зі строкової військової або альтернативної (невійськової) служби і якій надається перше робоче місце, адресного бронювання на підприємствах робочих місць для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [2]; розробка та впровадження програм проходження практики та стажування молоді на підприємствах; проведення тренінгів та майстер-класів, присвячених особистісному і професійному зростанню студентів [3]; розробка державних програм зайнятості молоді; реорганізація системи професійної освіти в напрямі розширення бази практичних навичок молодих спеціалістів; виплата дотацій і надання податкових пільг роботодавцям, які працевлаштовують молодих спеціалістів без досвіду роботи; організація круглих столів, конференцій, семінарів з проблем працевлаштування молоді з залученням громадських організацій [4].

Молоді фахівці є стратегічним соціально-економічним ресурсом країни, від початкових умов їх діяльності залежить її подальший розвиток. Виходячи з вищесказаного, для вирішення проблем працевлаштування молоді необхідно вжити заходів щодо

поліпшення діяльності державних органів у напрямках забезпечення зайнятості молоді, розробити і впровадити ділові механізми фінансової та іншої підтримки компаній.

Література

1. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» N 5462-VI Із змінами та доповненнями від 16.10.2012. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.rada.gov.ua

2. Воробйова А. І. Проблеми працевлаштування молоді та можливі шляхи їх вирішенню [Електронний ресурс] / А. І. Воробйова. - Режим доступу: http://www.lawproperty.in.ua/articles/featured-articles/291-2014-06-15-10-45-50.htm

3. Сіромашенко Д. Ю. Проблема працевлаштування молодих фахівців в Україні / Д. Ю. Сіромашенко // Управління розвитком. – 2014. – № 7. – С. 147-149.

Білицька Анастастасія, Євстігнєєва Олена
студентки фак-ту менеджменту
Наук. кер.: д.т.н., професор Григор'єв С.М.

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ЗКФ»

Під час оцінки сучасної економіки, важливо зазначити, що їй характерні динамічні умови, складність кон'юнктури ринку, швидкість зміни законодавства, посилення конкурентної боротьби. Саме через це доцільним буде використання стратегічного аналізу кожного підприємства для його майбутнього ефективного розвитку. Він допомагає своєчасно та адекватно реагувати на зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на організацію.

Нами був проведений аналіз діяльності ПАТ «ЗКФ» для оцінки ефективності його роботи та розробки стратегічного плану розвитку. Проаналізувавши внутрішнє середовище ПАТ «ЗКФ» за 2013-2015 р. на основі балансу підприємства, можна зробити висновок, що загальний фінансово-економічний стан підприємства є задовільним. Так, підприємство у 2013 року було збитковим, у 2014 року фінансова ситуація покращилась, бо стала позитивною валюта балансу (у 2014р збільшилась на 43%, а у 2013 – зменшилась на 2%), збільшились оборотні активи (у 2014р – зріст на 57%, у 2013р – зменшення на 10%), стали позитивними виробничі запаси (у 2014р – збільшилися на 107%, у 2013 – зменшилися на 26%), майже вдвічі збільшилася готова продукція, існує дебіторська заборгованість, що свідчить про зовнішньоекономічну діяльність підприємства. Недоліком у балансі підприємства є збільшення непокритого прибутку ПАТ «ЗКФ». В цілому, ПАТ «ЗКФ» є платоспроможним.

Використовуючи публічну інформацію, нами був визначений стратегічний план розвитку ПАТ «ЗКФ». Тож, у довгостроковій стратегії, або стратегії на 15 років, виходячи з сучасних процесів глобалізації та виходу України на європейські ринки є: концентрична диверсифікація (буде розширено виробництво, відкриті торгові представництва закордоном, вихід на новий споживацький ринок тощо).

У середньостроковій стратегії цілями буде: проведення стратегії розвитку ринку завдяки будуванню позитивного іміджу серед клієнтів та споживачів, підтримки продукції високої якості. Окрім цього доцільним буде розгляд питання з відкриття брендових магазинів ПАТ «ЗКФ» в інших регіонах України, збільшення кількості постачальників сировини, розширення асортименту, збільшення кількості працівників та менеджерів.

У короткостроковій стратегії, або стратегії на 5 років, основоположним буде покращення фінансової складової підприємства. Виходячи з сучасної економіко-політичної ситуації в країні, рівень платоспроможності населення різко знизився. Саме тому доцільним буде розширення асортименту та диверсифікувати його в бік більш дешевої соціальної продукції. Підприємство несло витрати через курсову різницю під час придбання імпортної сировини, а саме какао-порошку. Таким чином, оптимальним буде виробництво продукції на основі сировини національних товаровиробників. Наприклад, позитивним є той факт, що підприємство використовує основною сировиною цукор вітчизняних виробників.

Таким чином, узагальнюючи вищевикладене та підводячи підсумки, можна зробити загальний висновок, що для ефективної діяльності підприємства слід будувати стратегічний план відповідно до внутрішніх та зовнішніх чинників впливу, а також розглядати його у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективах.

Boyko Darya, Semenova Marharyta
3d year students of the Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Naumova N. G.

COMMUNICATION TECHNIQUES FOR BRAND PROMOTION

Promotion refers to raising customer awareness of a product or brand, generating sales, and creating brand loyalty. Free market enterprises often waste their precious efforts and resources when they don't plan their brand promotion properly.

However, consumers aren't curious to see new advertisements or flyer graphics, though they might be curious about new products and discounts. Practically, promotion is pushing up a category. Thus the question arises: how effective businessmensingle out a category while maintaining the brand integrity?

Firstly, a company should concentrate on the product priority rather than on the discount offered. An email that simply says "30 per cent off" in large font will not be the greatest promotion. Instead of focusing on the promotion, the spotlight on the product elicited.Secondly, the great idea would be to plan a promotional cadence. Once brands start making their product the main priority, the next challenge is to time promotional emails so that they get through to the audience. Unfortunately, many brands rush out emails without any strategy. It should be avoided by creating a promotional cadence that's scheduled to fit in with seasonal and event changes.

So, whether a company discounts 5 percent or 50 percent, it should be planned a promotional cadence with some flexibility. For example, if a company plans a five week campaign, Phase 1 could be a promotion at full price. Phase 2 could feature a markdown (usually only a slight markdown). Phase 3 might feature a bit more of an emphasis on the discount. The Phase 4 email could focus on the sale. Finally, Phase 5 could feature an even more aggressive sale.

In order to make everything operationally cohesive, a company should include different teams' schedules. In many cases, it's about connecting at least the marketing and design teams together.Since departments don't speak to each other effectively, marketing ends up acting separately from design. Both of them end up acting separately from product. There should be greater connectivity, understanding, and education as to how these frequently-siloed teams affect each other.

The last but not the least thing to do is to establish brand guidelines. The marketing personal can't be talking to everyone all the time about every single detail of this product. One solution for getting everyone to know the product is brand guidelines, which enable a consistent, sequential, and replicable approach for creating assets.Generally, the creative lead is the one who introduces brand guidelines into the company.

To sum up, it is easy to dilute a brand while promoting it, but great entrepreneurs master the art of promotion. A lot of suggestions include making the product the greatest priority. By turning the promotions into opportunities the brand will be developed even further.

References

1. Єрмошенко М. М. Менеджмент : навч. посіб. / М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, О. А. Стороженко / Національнаакадеміяуправління. – К. : НАУ, 2006. – 656 с.
2. Жмалев В. Г. Основи менеджменту і управлінськоїдіяльності / В. Г. Жмалев. — К.: Україна, 2011.— 454 с.
3. Зельдович Б. З. Эффективный менеджмент: Практ. пособие для менеджеров / Московский гос. ун-т печати; Институт искусства печати и права / Б.З. Зельдович (ред.) — М., 2012. — 243с.

Бойко Ольга
студентка 3 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к . пед. н., доц. Юдіна О.В.

КУЛЬТУРА ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЕТИКЕТ У МІЖНАРОДНОМУ АСПЕКТІ

Постановка проблеми. Ділова комунікація в усіх сферах суспільного життя є актуальною проблемою сьогодення. Компетентність у галузі ділового спілкування впливає на успіх або невдачу в кожній галузі науки, мистецтва, виробництва, освіти. Ділова комунікація є обов'язковим елементом продуктивної діяльності людей і важливим засобом підвищення якості цієї діяльності. Від рівня володіння партнерами етичними нормами ділового спілкування залежить вміння безконфліктно і продуктивно вирішувати будь-які проблеми, що виникають в організаціях у міжнародному аспекті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що питання ділової комунікації та етикету в житті людського суспільства розглядається у працях сучасних вчених: Р. Ботавіної, К. Браіми, В. Здоровенко, Е. Каменської, В. Лавриненко, З. Смелкової, Е. Соловйової, В. Шейнової та інших. Науковці підкреслюють, що аналіз сутності та природи міжнародних комунікацій дозволяє глибше зрозуміти відмінності та особливості ділової комунікації та бути готовими до подолання бар'єрів під час ділового спілкування.

Метою роботи є аналіз проблеми культури ділової комунікації та норм етикету у міжнародному аспекті.

Виклад основного матеріалу. Внаслідок дії об'єктивних законів розвитку суспільства і прогресу технічної наукової думки стрімко і всепроникаюче розвивається світовий процес об'єднання і посилення економічних зв'язків. І не тільки в глобальному, міждержавному масштабі, а й на рівнях професійної ділової комунікації та міжособистісної взаємодії. Відбувається зростання ринків експорту та імпорту, багато компаній стають багатонаціональними і транснаціональними. Діловий успіх значною мірою залежить від знань місцевого колориту і традицій, а також від дотримання правил етикету тих країн, з якими співпрацюють. Не менш важливо знати та розуміти особливості культури та традицій, правила ділової поведінки партнерів інших країн.

Ділові партнери, носії різних культур і мов, мають поважати інші цінності, культуру, вміти перебудуватися задля справи, вибирати відповідні прийоми та засоби спілкування, що сприятиме вихованню толерантності, внутрішньої культури людини й свідчитиме про високий рівень культури спілкування [3]. Вміння грамотно вести дискусію і переконувати опонента є дуже важливим для ведення переговорів. Вміння слухати співрозмовника є не менш важливим аспектом спілкування. Діловий етикет є невід'ємним складником ділової міжкультурної комунікації й бізнес-етики, зокрема, яка сьогодні перебуває в Україні на стадії активного формування. Етикет як сукупність певних правил і норм поведінки означає дотримання зовні пристойного способу поводження, що засвідчує зовнішню культуру моральних стосунків [3, с. 28].

Однак, незважаючи на існуючі відмінності в національних традиціях у різних країнах сучасного світу, основні принципи, закладені багатовіковою практикою комерційної взаємодії між різними народами і культурами, залишаються постійними. Мова йде про повагу до ділового партнера, до особливостей культури та традицій, а також до історії країни. Уміння правильно сприймати партнера або аудиторію допомагає знайти потрібні аргументи, а володіння ораторським мистецтвом – їх викласти. В етичному плані співрозмовник повинен виявляти терпимість, довіру, розуміння. [2, с. 56].

Культура ділової комунікації зумовлена цінностями, комунікативними ідеалами і стереотипами – тим, що складає поняття етики. Основними ознаками етики у діловому спілкуванні науковці визначають стриманість, ввічливість, дбайливе поводження із словом; ясність цілей спілкування, готовність зрозуміти, оцінити і прийняти судження

співрозмовника; постійне самовдосконаленняя; дотримання принципу толерантності, що породжує взаємну довіру і допомагає долати конфліктні ситуації [1, с. 139]. Отже, культура ділової комунікації є взаємодією людей, що грунтується на моральності, етичних нормах, цінностях, правилах поведінки.

Висновки. Таким чином, ділова професійна комунікація здійснюється в межах національних стереотипів мислення та етики. Специфічною особливістю ділового спілкування є підпорядкованість установленим правилам і нормам. Ці правила визначаються типом ділового спілкування, формою, ступенем офіційності, конкретними цілями і завданнями, національно-культурними традиціями. Сучасна людина має володіти нормами ділових відносин, уміти встановлювати контакти з іноземними діловими партнерами, долати конфлікти у міжнародному аспекті. Процес активної міжкультурної взаємодії ділових партнерів передбачає взаємовплив, взаєморозуміння та взаємовигідну співпрацю як передумову для здійснення фахівцями українського суспільства згоди й інтеграції у європейський економічний простір.

Література

1. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування : навч. посіб. – 2-е вид., перероб. і доп. / В. Я. Зусін. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 224 с.
2. Персикова Т. Н. Межкультурная коммуникация и корпоративная культура / Т. Н. Персикова. – М. : Академия, 2008. – 371 с.
3. Юдіна О. В. Реалізація особистісно-діяльнісного підходу у навчанні ділової міжкультурної комунікації іноземною мовою / О. В. Юдіна : Materialy X Miedzynarodowej naukowi-praktycznej konferencji [«Strategiczne pytania swiatowej nauki – 2014» 07-15 lutego 2014 roku]. – Volume 18. Pedagogiczne nauki, Przemysl : Nauka i studia, 2014. – Str. 28-31.

Бондаревська Олександра
студентка 2 курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: викладач Хом'як Л.В.

ПЕРЕШКОДИ В ДІЛОВИХ КОМУНІКАЦІЯХ

Поняття «комунікація» має декілька значень:

1) спілкування, передача інформації від людини до людини;

2) система, у якій здійснюється взаємодія її складових, і способи спілкування, що дозволяють створювати, передавати й приймати інформацію;

3) соціально обумовлений процес передачі й сприйняття інформації в умовах міжособистісного та масового спілкування за допомогою різних комунікативних засобів (вербальних, невербальних та ін.);

4) процес перекодування вербальної сфери в невербальну й навпаки.

Ділові комунікації є видом спілкування людей у соціумі, які реалізуються в різних сферах їх професійної діяльності: економічній, правовій, дипломатичній, комерційній, адміністративній тощо.

На практиці ефективність комунікацій знижується, якщо неточно формулюється повідомлення, має місце помилковий переклад або нечітке тлумачення, допускаються втрати інформації тощо [1].

Серйозною перешкодою у налагоджені ефективних комунікацій у ділових організаціях є авторитарне відношення адміністрації до підлеглих, нечіткість або небажання керівників виконувати свої обов'язки, відсутність здорової атмосфери у розробці ділової політики і мотивації для спілкування працівників між собою, неправильне визначення прав і відповідальності, страх керівників та підлеглих за наслідки при передачі надто відвертої інформації тощо.

До основних комунікаційних перешкод належать: конкуренція між повідомленнями; сприйняття повідомлення адресатом; мова, логіка та абстракція; статус особи, яка надсилає повідомлення; опір змінам; мовний бар'єр тощо.

У ситуаціях, коли на отримувача одночасно діє кілька джерел інформації, адресат надає перевагу тому повідомленню, яке в даний момент є для нього найбільш важливим. Тому відправник інформації повинен пам'ятати про необхідність забезпечення уваги адресата та використовувати найефективніші канали і засоби комунікацій.

Проблеми комунікації найчастіше пов'язані із сприйняттям. Немає двох однакових людей, які б сприймали речі ідентично. Те, що надсилається відправником, і те, як інформація інтерпретується адресатом, не завжди збігається.

Мова є основою для більшості комунікацій [2]. Практика управління підтверджує, що менеджер повинен пристосовувати свої повідомлення до рівня аудиторії, вміло добирати конструкцію своїх повідомлень і пропозицій.

У ситуаціях, де окремі аспекти повідомлення залишаються нерозкритими, виникає проблема абстрагування, яка часто є основою комунікаційних бар'єрів. Формування максимально деталізованих повідомлень, повністю зрозумілих усім без винятку підлеглим, є складним і практично нереальним завданням. Однак за належного формулювання повідомлень підлеглі можуть їх інтерпретувати адекватно до намірів менеджера.

Статус особи – це сукупність ознак, які рангують і співвідносять членів організації. Управлінська практика підтверджує, що статус особи-відправника інформації впливає на сприйняття повідомлення адресатом. Багаторічний досвід діяльності менеджерів різних рівнів свідчить, що особа, яка має вищий статус порівняно з адресатом, оцінюється останнім як така, що заслуговує довіри. З іншого боку, повідомлення осіб з нижчим статусом вважається менш достовірним.

Практикою доведено, що люди, як правило, чинять опір змінам. Персонал організації може різними шляхами протидіяти змінам, через страх реорганізації, звільнення (ухилення та відмова від виконання вказівок, свідоме перекручення повідомлення тощо). Менеджери повинні знати, що опір змінам неминучий, і завданням кожного керівника є його подолання шляхом пояснення працівникам організації доцільності запланованих змін. Розриви комунікацій посилюються при просуванні інформації зверху вниз по ієрархії: проблеми комунікацій існують між керівництвом фірми та керівниками середньої ланки, але ще більш серйозні проблеми виникають між керівництвом середньої ланки та робітниками. Тому одна з найбільш поширених рекомендацій менеджерам передбачає завчасність підготовки змін в організації. Чим більша, масштабніша зміна передбачається в організації, тим завчаснішими повинні бути підготовчі дії керівника.

Перешкоди в системі комунікацій є однією з найбільш серйозних проблем в адміністративному управлінні. Вони можуть виникати на будь-якому з етапів процесу передачі інформації. Ті, хто володіє інформацією, можуть бути не в змозі це зробити, ті, хто одержує інформацію, може не побажати або просто не засвоїти її[3].

Отже, комунікаційні бар'єри - це явища деформації комунікаційного процесу, викликані різними причинами, що можуть приводити до неадекватних дій одержувача інформації. Тож треба намагатися уникати перешкод в діловій комунікації, або намагатися їх мінімізувати.

Література

1.Орлова Т.М. Комунікаційний менеджмент в управлінні економічними системами/ Т.М. Орлова. – М. :Московський державний університет,2003. – 243 с.

2. Панфілова А.П. Ділова комуникація в професійній діяльності: [навч. посібник] /А.П. Панфілова.– СПб.: Знание, ИВЭСЭП, 2004.– 495 с.

3. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації/ Г.Г. Почепцов. – М. : Смартбук, 2008. – 56 с.

Бондаренко Олена, Ткачова Марина
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Сучков А.В.

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Першим етапом заснування підприємства є вибір форми діяльності. В процесі вибору, підприємець, по-перше, визначає необхідний рівень і обсяг можливих прав і зобов'язань в залежності від профілю та змісту майбутньої підприємницької діяльності, кола партнерів, існуючого законодавства. Підприємець планує здійснювати ряд разових ділових проектів або його ідея зводиться до тривалого повторення одного і того ж виробничого циклу. В одних випадках підприємницька ідея може здійснюватися ізольовано від обов'язкових партнерських зв'язків, без тісної кооперації з партнерами в процесі виробництва (наприклад, організація консультаційної фірми), в інших - така кооперація необхідна (наприклад, при виробництві цукерок або апаратури).

При цьому вибір найбільш доцільної (з точки зору підприємця) форми організації діяльності слід співвідносити з можливостями, які надає чинне законодавство, особливо при вирішенні питання про зарубіжне інвестування. При розгляді цих проблем підприємець приймає рішення про правовий статус організації.

Говорячи про тип організацій, спочатку мається на увазі спосіб прийняття рішень, а потім - форма власності. Згідно з цим критерієм виділяють два типи організацій: - Виробничі структури, в яких рішення, що стосуються діяльності організації, приймаються на колективній основі. До складу правління організації входять представники колективу працюючих. Такий тип організацій характерний для скандинавських країн; - Унітарні - виробничі структури, в яких підприємець бере на себе функцію одноосібного прийняття рішень.

Створення нової організації передбачає ряд обов'язкових етапів. Державна реєстрація організацій здійснюється місцевими органами влади. В Україні діє не дозвільний, а реєстраційний порядок створення організацій. Відмова в реєстрації можлива лише при порушенні діючих законів, а також в тому випадку, якщо установчі документи не відповідають вимогам чинного законодавства.

Основні принципи підприємництва: - свобода вибору видів підприємницької діяльності; - Залучення на добровільних засадах майна та коштів юридичних і цивільних осіб; - Самостійне формування програми підприємницької діяльності, вибір постачальників і споживачів, встановлення цін відповідно до законодавства; - Вільний найм працівників; - Залучення і використання матеріально-технічних, фінансових, трудових, природних та інших ресурсів, використання яких не заборонено і не обмежено законом; - Вільне розпорядження прибутком, що залишається після внесення платежів, установлених законодавством; - Самостійне здійснення зовнішньої економічної діяльності.

Підприємництво в Україні може здійснюватися в будь-яких формах - за вибором підприємця.

Таким чином можна зробити висновок, що правова база підприємства - це сукупність законів, нормативних та інструктивних документів, які визначають порядок створення підприємств, реєстрацію фізичних осіб-підприємців ,їхні правові та організаційні форми, порядок організації виробництва, забезпечення його необхідними ресурсами, збут, систему оподаткування, відносин між державою та підприємцями,суб'єктів підприємницької діяльності між собою, а також дають підприємцям певні правові гарантії.

Формування правової бази розвитку підприємства - найголовніша передумова його становлення та розвитку. Законодавство у сфері підприємства повинно становити єдину систему як за взаємною узгодженістю норм, так і за цілісністю нормативно - правового регулювання підприємницької діяльності. Започаткування підприємницької діяльності здійснюється відповідно до певної технології створення бізнесу, що є специфічного для кожного конкретного випадку і залежить від сфери вибраної діяльності. Проте попри

особливості економічного й правового середовища, специфіки сфери діяльності, існують і загальні проблеми, з якими мусять мати справу підприємці. Законодавча база України, сформована протягом останніх років, дозволяє підприємцю заснувати підприємство з будь-якою формою власності.

Література

1. Склова І.Д. Підприємницька діяльність та її оподаткування: навч.-метод. посіб. / І.Д. Склова. - К.: Либідь, 2013. – 152 с.
2. Гриценко В.О. ОПД як дисципліна: навч. посіб. / В.О. Грищенко, О.Г. Архипов, Л.М, Журомська. – Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля; Холдинг МЖК "Мрія". — Л: Видавництво СНУ ім. В.Даля, 2015. — 192с.
3. Панасенко Ю. М. Основи підприємництва: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Ю.М. Панасенко. – Донецький ін-т ринку та соціальної політики. — Д: ДІРСП, 2013. — 132с.

Браіло Юлія, Шевцова Влада
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богма О.С

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТА ЕЛЕМЕНТИ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний етап розвитку економіки диктує нові вимоги та правила до механізмів формування й функціонування підприємств в умовах ринкового господарювання. З огляду на це пріоритетним завданням керівника підприємства будь-якого сектора економіки стає своєчасна оцінка ресурсного потенціалу з метою підвищення ефективності функціонування та конкурентоспроможності його на ринку. Ресурсний потенціал являє собою сукупну здатність підприємств здійснювати виробничо-економічну діяльність, виробляти продукцію, товари, послуги, задовольняти запити населення, суспільні потреби, забезпечувати розвиток виробництва та споживання. [1]. Невід'ємною складовою ресурсного потенціалу підприємства є маркетинговий потенціал, який на сьогодні недостатньо використовується переважною більшістю вітчизняних підприємств.

Теоретичні та практичні питання щодо сутності та складових частин маркетингового потенціалу підприємства знайшли своє відображення у працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як: В. В. Аронова, Л. В. Балабанова, В. М. Божко та багатьох інших. Однак у сучасних вітчизняних публікаціях та виданнях питання сутності маркетингового потенціалу, його структуризації та ролі в фінансово-економічному зростанні підприємства залишаються недостатньо висвітленими [3]. Зазначене зумовлюється не лише відсутністю розуміння його важливості, але й тим фактором, що й дотепер не існує єдиного підходу до визначення поняття «маркетинговий потенціал підприємства», його оцінки, формування і використання в процесі стратегічного управління діяльністю підприємства.

Під маркетинговим потенціалом підприємства розуміють сукупну здатність маркетингової системи забезпечувати його постійну конкурентоспроможність, економічну й соціальну кон'юнктуру його товару на ринку, завдяки проведенню ефективних маркетингових заходів у сфері дослідження попиту, товарної, цінової, комунікативної і збутової політики, а також організації стратегічного планування й контролю за якістю товару, поводженням конкурентів і споживачів на ринку [4].

До елементів потенціалу підприємства можна зарахувати усе, що пов’язане з функціонуванням і розвитком підприємства. Він являє собою сукупність людських (цінні знання та навички, які мають працівники, а також їхні здібності та готовність до спільної діяльності з іншими членами організації), матеріальних (активи, які відображаються в балансі компанії: основні і оборотні засоби, інвестиції) та нематеріальних ресурсів. Основна частина маркетингового потенціалу належить саме до нематеріальних ресурсів, які включають три групи [2]:

– репутаційні активи – торгові марки, наявність яких сприяє зміцненню довіри споживачів до фірми та її товарів, які проявляються у підвищених обсягах продаж і, нерідко, в цінових преміях;

– власні технології – патенти, авторські права і виробничі секрети, які дозволяють фірмі з вигодою для себе використовувати унікальні знання;

– стратегічні активи – це наявні переваги фірми, завдяки яким вона займає монополістичну позицію або обслуговує унікальний ринок. Стратегічні ресурси – це сукупність здібностей (умінь та можливостей) виробничої системи, зокрема: 1) здібності до своєчасного виявлення актуальних потреб та запитів потенційних покупців; 2) здібності до аналізу економічної кон'юнктури ринків товарів і послуг, які дозволяють ефективно, своєчасно і якісно задовольняти виявлені потреби та запити; 3) здібності до аналізу зон стратегічних ресурсів, а також до аналізу діяльності груп стратегічного впливу; 4) здібності до висування конкурентоспроможних ідей в сфері конструювання, технології і організації виробництва товарів і послуг, які користуються попитом на товарних ринках; 5) здібності до реалізації конкурентоспроможних ідей під час виробництва товарів і послуг, просування їх на ринок, організації їх післяпродажного сервісу; 6) здібності до підтримання конкурентного статусу фірм за рахунок управління стратегічними наборами зон господарювання; 7) здібності постійно вдосконалювати виробничий потенціал фірми, тобто розширити її граничні можливості.

Відзначимо також, що формування маркетингового потенціалу відбувається під впливом як внутрішніх факторів, що знаходяться у сфері контролю підприємства (організаційна структура служби маркетингу, рівень компетентності, кваліфікації, знань, практичного досвіду працівників служби маркетингу, наявність механізму мотивації праці відділу маркетингу), так і маркетингового середовища підприємства.

У підсумку слід відзначити, що вимоги сучасного високо конкурентного середовища ставлять перед будь-яким підприємством завдання зміцнення власного маркетингового потенціалу, що має спиратися на системний підхід та розробку відповідних стратегій.

Література

1. Баранчев В. Аналіз та оцінка маркетингового потенціалу підприємства/ В. Баранчев, С. Стрижов // Маркетинг. – 2014. – № 3.- 80 С.
2. Мороз Л.А. Стратегічний аналіз маркетингового потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / Л.А. Мороз, Т.В. Лебідь // Офіційний сайт видавництва Львівської політехніки. Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/special/30.pdf
3. Бурцева Т. А. Маркетинговий аналіз потенційних можливостей підприємства / Т. А. Бурцева, Н. В. Ніконова // Маркетинг. – 2014. – № 2.- 36 С.
4. Котлер Ф. Основи маркетингу ; [пер. з англ. В. Боброва] / Ф. Котлер. – М. : Прогрес, 2015. – 752 С.

Бут Олександра
студентка 1 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., ст. викл. Сучков А.В.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Підприємництво в Україні на данный момент знаходиться в край важкому стані, таке положення підприємництва являє собою чи малу небезпеку для розвитку всіх галузей в Україні. На мою думку, це пов'язано з низькими економічними показниками, а також з не досконалістю законів, з тим, що управління підприємництвом здійснюється в вищих ешелонах влади, при цьому не проводиться аналізу, реального стану підприємництва безпосередньо на місцях хоча детальний аналіз положення дозволить розробити чіткий план дій, розвитку територіальних громад, дасть змогу краще зрозуміти проблеми підприємництва та удосконалити правову базу.

З 1 січня 2016 року чинності набули зміни відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003.

Серед основних нововведень Закону:

1**.** Змінено перелік суб'єктів державної реєстрації. Так, відтепер державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців може здійснюватись: виконавчими органами сільських, селищних та міських рад, державними адміністраціями.

2. Здійснено Запровадження порталу електронних сервісів державної реєстрації підприємців.

3. Також запроваджено процедуру зупинення розгляду документів, поданих для державної реєстрації.

4**.** Змінено розмір адміністративного збору за проведення реєстраційних дій.

5. Запроваджено процедуру оскарження рішень, дій або бездіяльності державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації до Міністерства юстиції України та його територіальних органів.

Сьогодні треба розробити ряд законів в яких були б дуже чітко прописані правила: кому та на якій підставі можна відкривати своє підприємство, насамперед перевіряти репутацію людини, яка хоче заснувати свою справу, це є важливим для безпеки країни, також потребує удосконалення схема сплати податків підприємцями.

Ці закони повинні бути постійними та незмінними, тому що, коли закони, це стосується будь-якої галузі, зазнають змін майже кожного року, а іноді і декілька разів на рік за такою ситуації країні важко розвиватися, бути конкуренто спроможною. Тоді про стабільність не може бути і мови.

Отже, необхідно в цілому вдосконалювати нормативно-правову базу підприємництва, впроваджуючи жорсткі, регламентовані закони про права та обов'язки підприємців.

Ванярха Анатолій
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.н. держ.упр., доц. Онищенко О.А.

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Аналізуючи сьогоднішній стан економіки, можна побачити необхідність використання інновацій як основу якісних зрушень. В сучасних умовах господарської діяльності інновація стала рушійною силою економічного, технологічного, політичного, екологічного та соціального розвитку суспільства.

Саме управління інноваційною діяльністю є ключовим елементом, від ефективності якого залежить розвиток суспільства в цілому і активізація підприємницької діяльності зокрема.

Управління інноваційною діяльністю є відкритою системою. Вхід в систему – інформація про зовнішнє середовище прямої дії: постачальників, споживачів, конкурентів, зовнішнє середовище опосередкованої дії; демографічні, економічні, політичні, правові, науково-технічні, соціально-культурні чинники і внутрішнє середовище; місія, стратегія, політика.

Орієнтація підприємства на інноваційний тип діяльності неодмінно потягне за собою трансформацію всіх компонентів господарської системи. Особливо кардинально зміниться стратегія підприємства. Тому взаємодія стратегічної та інноваційної діяльності можна вважати еволюцією систем управління господарюючих суб'єктів у ситуації швидких змін і непередбачуваності умов зовнішнього середовища.

Звідси випливає, що при прийнятті рішень про впровадження інновацій слід враховувати такі стратегічні фактори, як аналіз зовнішнього середовища, розміщення ресурсів і корпоративну стратегію підприємства. При цьому важливо пам'ятати, що в ході

прийняття стратегічних рішень впровадження нових технологій є в даний час одним з визначальних чинників. Це пов'язано з тим, що реалізація інноваційної стратегії, як правило, веде до трансформацій в діяльності підприємства, а будь-які зміни, сконцентровані на вдосконаленні якого-небудь процесу, є інноваціями.

Управлінська інновація це – кардинальні зміни існуючих принципів, структури, процедур та методів системи управління організацією за допомогою творчої діяльності; зміни у бізнес-процесах. Наприклад: система зниження дефектів «Шість сигм», система організації робочого місця 5S, система ефективного управління часом ТВМ, система ефективного обслуговування клієнта ECR та інші.

Всі успішні підприємства використовують управлінські інновації:

«General Motors» – створено дивізіональну організаційну структуру; «Google» – створено невеликі автономні інноваційні групи («GoogleLab»), які витрачають 20% робочого часу на розробку інноваційних проектів та інші.

У навколишньому середовищі постійно відбуваюсь зміни, тому посилюється потреба впровадження управлінських інновацій як головного чинника розвитку підприємства. Важливість введення також пояснюється тим, що продуктивність зростає саме завдяки управлінським інноваціям, а технологічні нововведення є неефективними без них.

Від того, наскільки сприятливими будуть на підприємстві умови для реалізації інтелектуального, креативного потенціалу працівників, залежить отримання якісних і кількісних нововведень.

Наявність зворотного зв'язку між управлінням інноваційною діяльністю і системою інформаційного забезпечення характеризує інноваційний розвиток конкретного підприємства, впливає на стан ринку в цілому.

Отже, розуміння менеджерами сутності та схеми здійснення управління інноваційною діяльністю сприятиме збільшенню ефективності та результативності інноваційних процесів підприємства, що, в свою чергу, призведе до підвищення активності впровадження підприємствами різного роду нововведень.

Високий ступінь конкурентоспроможності підприємства і можливість забезпечення стабільного доходу в сучасних умовах в значній мірі залежать від активності здійснення інноваційної діяльності. У розвинених країнах світу питома вага промислових підприємств, що здійснюють інноваційну діяльність, ще в 1999 році досягла 70%, і зараз спостерігається тенденція до зростання. В Україні питома вага промислових підприємств у 2009 році перебувала на рівні 10%. Такий стан значною мірою обумовлено не тільки дефіцитом фінансування, невизначеністю і ризиком інноваційної діяльності, а й відсутністю належного досвіду в системі управління інноваційною діяльністю.

Література

1. Гросу В.А. Экономика та организация инновационной деяльности: учеб. пособ. / В.А. Гросу - Харьков: Харк. гос. ун-т пит. та торговли, 2008. - 272 с.

2. Друкер П. Как добится успеха в бизнесе: новаторство и предпринимательство /П. Друкер; пер. з англ. В.С. Гуля. - К.: Украина, 1994. - 319 с.

3. Дударь Т.Г. Инновационый менеджмент: учеб. пособ. / Т.Г. Дудар, В.В. Мельниченко. - К. : Центр учебной литературы, 2009. - 256 с.

4. Дмитриева М.С. Анализ концепций развития науки в свете теории самоорганизующихся систем / М.С. Дмитриева // Синергетика в науке и наука языком синергетики: сборник статей. - Одесса: Астропринт, 2005. - С. 75-88.

5. Закон Украины “Про інноваційну діяльність” від 4 июля 2002 року N 40-IV //Голос Украины. - 2002. - № 144.

Васильєв Євгеній, Шевцова Влада
студенти фак-ту менеджменту
Наук. кер.: д. т. н., проф. Григор'єв С.М.

ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Проблемою пострадянського періоду стала структурна перебудова господарства України, це неминуче призвело до масового вивільнення робочої сили з традиційних місць роботи, осіб на промислових і сільськогосподарських підприємствах. Виникло таке явище, як безробіття. Крім того, почався масовий перерозподіл працівників з різних сфер економіки. Значним негативним явищем стала трудова міграція населення за кордон.

Актуальність даної теми обумовлена тим, що зайнятість населення - це основа майбутнього країни, що впливає на суспільні процеси. Залучення робочої сили в суспільні процеси країни є одним з перспективних напрямів забезпечення повної зайнятості. Початок XXI століття ознаменований різким загостренням проблем зайнятості в різних країнах світу, в тому числі і в Україні. Однією з найважливіших проблем стало безробіття, яка постійно турбує суспільство і вимагає глибокого вивчення його причин.

Теоретичною основою дослідження проблем зайнятості населення є праці таких економістів, як О.А. Грішнова, Дж. М. Кейнс, А. Маршалл, А. Оукен та інші [1].

Загальна частка працездатного населення України становить трохи більше 60%. Варто відзначити, що переважною формою зайнятості працездатного населення все ще залишається державний сектор економіки, проте частка недержавних форм власності поступово зростає. У нашій країні встановлено восьмигодинний робочий день, тому на певних видах роботи можна працювати в три зміни. Отже, для того щоб збільшити випуск продукції, не обов'язково будувати нові підприємства, а необхідно повніше і ефективніше використовувати устаткування і робочу силу протягом доби. Тут міститься один з резервів підвищення рівня зайнятості населення.

Територіальні відмінності в зайнятості населення України також істотні. В цілому по Україні рівень зайнятості працездатного населення становить 65,3%. Показник зайнятості, вищий за середньоукраїнський, мають лише 12 регіонів України. Найменшим рівнем зайнятості характеризуються Тернопільська (59%), Івано-Франківська (58,3%), Рівненська (60%), Чернівецька (56%) області. Важливим аспектом використання трудових ресурсів та формування трудової активності є показник середньомісячної заробітної плати працівників [2].

Так само для характеристики трудових ресурсів будь-якої країни необхідно визначити рівень їх кваліфікації. Всього в економіці України зайнято 25% працівників з повною вищою освітою. Частка працівників з вищою освітою в певних сферах економіки України має найвище значення в державній сфері - 57%; сфері фінансової діяльності - 55%; освіті і науці - 50%; найменше – у сфері будівництва - 14%; сільського і лісового господарства - 7%. [2]

Отже, незважаючи на певні кризові і посткризові явища української економіки, в нашій країні сформовані висококваліфіковані трудові ресурси практично для всіх сфер господарської діяльності. Однак рішення проблем зайнятості і раціонального використання трудових ресурсів можливе лише завдяки впровадженню ефективних механізмів захисту населення від безробіття, повернення в Україну з країн Європи та Росії тимчасових працівників, створення для населення належних умов праці та життєдіяльності.

Таким чином можна запропонувати наступні заходи для зниження рівня безробіття і щодо поліпшення зайнятості:

– розробка та прийняття спеціального Закону «Про гнучкі і нестандартні організаційні форми зайнятості», який передбачав би широке використання гнучких графіків робочого часу і закріплював умови дії тимчасових і сезонних контрактів [3];

– створення окремої біржі праці (або спеціальних відділів) саме для працевлаштування молоді;

– розробка проектів, орієнтованих на фінансування активних заходів сприяння зайнятості населення;

– встановлення доплат до окладів молодим працівникам (цей захід може виступити певним стимулом до пошуку роботи молодими спеціалістами);

– розробка та впровадження дієвого механізму фінансової та іншої підтримки підприємств, установ і організацій, що беруть участь в реалізації цієї програми з працевлаштування населення.

Можна зробити висновок, що наполегливість людей, які дійсно хочуть працювати спільно з реалізацією ефективної політики зайнятості держави, спрямованої на отримання людьми роботи з достатніми умовами праці приведуть до поліпшення ситуації з безробіттям та рівня економічного розвитку держави в цілому. Ефективне вирішення проблеми працевлаштування дасть поштовх до розвитку вітчизняної економіки, сприятиме становленню України як стабільної, розвиненої і процвітаючої держави.

Література

1. Волкова О.В. Ринок Праці. Навчальний посібник / О.В. Волкова. - К .: Центр учбової літератури, 2010. - 624 с.

2. Державнійкомітет статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу: http // www.ukrstat.gov.ua.

3. Молодіжна доктрина України (проект) [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://cek.org.ua.

Великодна Анастасія
студентка 2-го курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Вязова Р.В.

ОСОБИСТІСТЬ ЯК ОБ`ЄКТ ТА СУБ`ЄКТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Сучасний світ все більше набуває масштабнішого характеру існування. Особливого статусу набувають ті зміни, основою яких є міжкультурна комунікація, адже потреба народів у культурному порозумінні, прагнення пізнати духовний світ одне одного, динаміка і суперечливість соціального розвитку призводять до посиленого застосування комунікативних процесів, що набувають постійного, системного характеру. Людство усвідомило, що тільки шляхом знаходження компромісу можна вирішити глобальні проблеми і захистити себе від самознищення.

Поняття міжкультурної комунікації надзвичайно складне та багатоаспектне, оскільки основним суб’єктом та об’єктом вищезазначеного процесу є особистість.

Метою роботи є визначення ролі особистості та її значення у процесі розвитку та формування процесу міжкультурної комунікації.

Проблемою міжкультурної комунікації займалися багато вчених, серед них: О. Бабенко, В. Балтін, І. Біла, М. Ковтун, М. Корж, М. Кулініч, І. Курас, М. Мокляк, М. Молчанов, М. Панчук, Е. Соловйов, В. Сухарєв, О. Юренко, В. Школьник та ін.

Вивчення іноземної мови лежить в основі міжкультурної комунікації. Будучи інструментом міжкультурного спілкування, оволодіння іноземною мовою як засобом міжкультурної комунікації сприяє полілінгвістичному і полікультурному розвитку особистості, якщо, наприклад, брати студента – то у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Крім того, іноземна мова дозволяє тим, кого навчають, вступати в контакти з молоддю інших країн, що відкриває доступ до духовного багатства представників інших культур. Оволодіння іноземною мовою є засобом конкурентоспроможності, професійної діяльності в іншомовному середовищі, що знадобиться при працевлаштуванні [1].

Міжкультурна комунікація виникає, якщо відбувається діалог культур, що реалізується суб’єктами – представниками як мінімум двох різних культур, і, відповідно,

носіями двох різних мов. Це специфічна суб'єкт – суб'єктна взаємодія, у якій відбувається обмін інформацією, досвідом, уміннями та навичками носіїв різних типів культур.

Міжкультурну комунікацію можна розглядати в іншому аспекті – це сприяє самоосвіті та саморозвитку особистості, що надає основу для досягнення успіху на шляху до гармонійно та різносторонньо розвиненої особистості. Спілкування народів набуло не тільки глобального характеру, але й вимагає надання особистості центрального місця в процесі міжкультурної комунікації.

Особистість виступає як суб'єкт – керівник міжкультурної комунікації і безпосередньо її учасник. Головним учасником міжкультурної комунікації виступає людина. Людина – суспільна істота. Вона живе в суспільстві і таким чином є його частиною. Вона вже не є особою – це особистість, в якої є можливість і потреба в спілкуванні з іншими членами цього суспільства, оскільки особистість – це соціалізована особа, яка є суб'єктом соціокультурного життя.

Виділяють різні типи та рівні суб'єктів культури, спілкування між якими можна назвати міжкультурним. Можна говорити про культуру нації, субкультуру, контркультуру, культуру окремої соціальної групи, спілкування між представниками різних культур, що становлять міжкультурну комунікацію, але ми розглядаємо саме особистість як суб'єкт міжкультурної комунікації.

Особистість як суб'єкт процесу міжкультурної комунікації має значний вплив, адже саме вона будує і спрямовує комунікацію у потрібне їй русло. Особистість є активним суб'єктом міжкультурної комунікації, яка має демонструвати високий рівень взаєморозуміння та взаємодії, що відповідатиме вимогам та реаліям часу [2].

Отже, вивчення носіями однієї мови іншої спрямоване на те, щоб допомогти зрозуміти політичні, культурні, історичні реалії, оскільки в основі будь-якої комунікації, тобто в основі мовного спілкування лежить взаємне знання реалій, знання предмета комунікації між учасниками спілкування.

Література

1. Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://librar.org.ua/sections_load.php3
2. Міжкультурна комунікація у контексті європейського освітнього простору [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com

Вєтрова Олена
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маркова С.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИСОКИХ ДОСЯГНЕНЬ ЯК ПРИКЛАД ОРГАНІЗАЦІЇ З МАКСИМАЛЬНЕ ЗАЛУЧЕННЯ СПІВРОБІТНИКІВ

У теперішній час помітні суттєві зрушення в системі ціннісних орієнтацій та трудової мотивації працівників, викликані ускладненням сучасного виробництва. Все більший інтерес у постіндустріальної економіці набувають такі внутрішні мотиви, як зміст праці, можливості творчості, підприємництва, ініціативи, перспективи просування по службі і підвищення організаційного статусу.

Таким чином, сучасний працівник – це професіонал, орієнтований на процес, на завдання, на конкретного споживача, а не просто працівник–виконавець, що сконцентрував свою увагу на завданні керівника, на посадової інструкції, на «вказівках зверху». Нова модель механізму управління персоналом може бути ефективною тільки в тому випадку, якщо вона спирається на сучасні форми організації праці, які спонукають працівників продуктивної, інноваційної діяльності, створюють умови для самореалізації та самоствердження людей як особистостей.

Типове породження якісно нового сучасного менеджменту для постіндустріальної економіки – модель «Організації високих досягнень». Вона описана Дж. Шермерорн і його співавторами.

Модель «Організації високих досягнень» включає п’ять елементів менеджменту: 1) залучення співробітників; 2) самоврядні робочі команди; 3) організаційне навчання; 4) інтегровані виробничі технології; 5) менеджмент тотальної якості.

За цією моделлю вибудовується робота величезного числа сучасних підприємств постіндустріального світу. «Організація високих досягнень створюється таким чином, щоб розвивати краще в людях і отримувати постійні результати. Замість того щоб вести себе з людьми як з замінними елементами безперервно змінних тимчасових союзів, організація високих досягнень цінує людей вище за все. Основою організацій високих досягнень служить інтелектуальний капітал».

Автори вказують, що для максимального використання інтелектуального капіталу організації високих досягнень часто формують роботи навколо ключових процесів – створюють робочі групи всередині цих процесів. А щодо людських ресурсів вони проводять політику, спрямовану на підвищення гнучкості, навичок, знань і мотивації співробітників. Одночасно з цим, особливістю організацій високих досягнень є використання меншої кількості рівнів менеджменту. У сучасному менеджменті необхідно точно знати, що таке залучення співробітників – це кількість рішень, прийняття яких делегується працівникам.

Почастішання використання залучення співробітників випливає з розуміння тих вигод, які вона може принести для виконання роботи. Дослідження показують, що продуктивність працівників та різні аспекти їхньої задоволеності діяльністю підвищуються в міру зростання ступеня залучення.

Самоврядні робочі команди – це команди або робочі групи, які уповноважені приймати рішення, що стосуються планування, виробництва і оцінки роботи.

По–перше, не викликає сумнівів важливість досвіду і знань співробітників, а по–друге, у міру зменшення розмірів і реструктурування організацій для підвищення конкурентоспроможності безперервно зростає потреба в працівниках, здатних до самоврядування. Інтегровані виробничі технології роблять основний упор на гнучкості виробництв і обслуговування і включають в себе систему планування роботи і інформаційну систему. Ключовими аспектами інтегрованих виробничих технологій зазвичай є система «точно в строк» виробництва продукції або послуг; максимальне впровадження комп'ютерів в процес розробки продукції або послуг, контроль обладнання в ході виробничих процесів; інтеграція функцій підприємства.

Організаційне навчання – це спосіб, за допомогою якого організації адаптуються до навколишнього середовища і збирають інформацію, необхідну для подальших змін. Потреба в такому навчанні виникає тому, що традиційні організації з ієрархічною структурою не завжди успішно передбачають зміни навколишнього оточення або поширюють інформацію серед підрозділів, що займаються виготовленням продукції, маркетингом і інжинірингом.

Підводячи підсумки, можна сказати що, коли людина не відчуває себе частиною тієї організації в якій вона працює, то її зацікавленість в успіху мінімальна, але коли вона має право приймати рішення, які впливають на хід подій в організації, людина вже несе відповідальність за свої вчинки і за людей які працюють поруч. З'являється усвідомленість вчинків, бажання завойовувати нові вершини. Найголовніше це те, що працівник отримує задоволення від роботи не у вигляді матеріальної премії, а в якості самореалізації себе як фахівця.

Література

1. Бех І.Д. Виховання співробітників : навч.–метод. посіб. / І.Д. Бех. – К.: Либідь, 2013.–152 с.
2. Грищенко В.О. Управління персоналом: навч. посіб. / В.О. Грищенко, О.Г. Архипов, Л.М, Журомська. – Східноукраїнський національний ун–т ім. Володимира Даля; Холдинг МЖК "Мрія". –Л: Видавництво СНУ ім. В.Даля, 2015. –192с.
3. Комар Ю. М. Важливість навчання : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Ю.М. Комар. – Донецький ін–т ринку та соціальної політики. –Д: ДІРСП, 2013. –132с.

Вініковецький Олександр
студент 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Олійник О.М.

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Україна має великі рекреаційні ресурси, до яких належать географічні об'єкти, що використовуються чи можуть бути використані для відпочинку, туризму, лікування, оздоровлення населення, але сучасне використання рекреаційних територій в Україні характеризується неврегульованістю процесів їхнього освоєння та застосуванням за іншим призначенням (наприклад, житлове та дачне будівництва). Проектування розвитку рекреаційних територій має здійснюватися відповідно до Концепції Генеральної схеми планування території України, яка головними проблемами збереження та раціонального використання рекреаційних територій у країні визначає такі:

- визнання на державному рівні їх пріоритетної цінності;
- створення державного кадастру земель оздоровчого та рекреаційного призначення;
- установлення проектних меж охоронних зон усіх видів;
- визначення та юридичне оформлення резервних рекреаційних територій.

У Генеральній схемі планування території України також передбачено поетапне освоєння потенціалу рекреаційних та оздоровчих ресурсів: до 2010 р. – 16 %, до 2020 р. – 23, на віддалену перспективу – до 48 % усіх територіальних ресурсів країни. Також заплановано поетапний розвиток матеріально-технічної бази туризму і рекреації в Україні: на першому етапі (2001-2006 рр.) – у 1,2 рази; на другому (2006 – 2016 рр.) – у 1,5 – 2 рази; на третьому (2016 – 2026 рр.) – у 2,1 – 3 рази. Максимальне збільшення чисельності рекреаційних закладів передбачається в Карпатах, на Поліссі, в Придніпров'ї та Приазов'ї.

Різноманітний і потужний рекреаційний потенціал України потрібно розглядати як вагоме джерело економічного розвитку держави на перспективу. [2]

Загальним гальмівним чинником розвитку рекреаційної діяльності, насамперед його матеріально-технічної бази, є проблеми, пов'язані з податковим законодавством України. Це стосується передусім сплати податку на додану вартість, земельного податку, готельного та курортного зборів. Не відпрацьовано механізм заохочувального оподаткування інформаційно-рекламної діяльності, стимулювання інвестицій у туристичну галузь.

Отже, аналіз становлення та оцінка сучасного стану санаторно-курортного комплексу на території України свідчить про те, що курортна рекреація повинна стати пріоритетною сферою перспективного розвитку туризму в державі, оскільки вже тепер вона може забезпечити значні валютні надходження, сприяти зміцненню національної грошової системи і створити у цій сфері додаткові робочі місця.

Лікувально-оздоровчий туризм – один з найперспективніших видів туризму України.[1] Він розвивається за рахунок значних ресурсів: морського узбережжя, гарячих, теплих і холодних мінеральних джерел, лікувальних лиманових родовищ грязі, лісів тощо, якими багата країна. Інтерес до лікувально-оздоровчого туризму в Європі постійно зростає, що в значній мірі обумовлено демографічними тенденціями.

Література

1.Бабкин А.В. Специальные виды туризма./ Бабкин А.В – Учебное пособие. – М., 2009.
2.Яковлев Г. А. Экономика и статистика туризма: Учеб.пособие. / Г. А. Яковлев. – М.: КНТ, 2003. – 321 с.

Волкова Ольга
студентка 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Олійник О.М.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективна діяльність підприємства традиційно передбачає здійснення процесів обґрунтування і розробки маркетингової стратегії, тобто взаємопов'язаного комплексу товарної, цінової й комунікаційної політики. Водночас велика група проблем, що виникають у процесі здійснення цієї діяльності, пов'язана не лише з обґрунтуванням ефективних маркетингових заходів, а й з необхідністю їх адекватної реалізації. Головна проблема здійснення маркетингової діяльності полягає не стільки в розробці стратегії, скільки в забезпеченні її практичного виконання, що часто виявляється набагато складнішим завданням

Ефективне управління процесом реалізації маркетингової стратегії має виходити з того, що її розробка та реалізація є глибоко взаємопов'язаними процесами, їх організаційне розмежування є умовним і несуттєвим. Процеси розробки й реалізації слід розглядати не в лінійній послідовності, а в органічній цілісності, як взаємодоповнюючі складові однієї системи. Недооцінка або недостатнє врахування органічного зв'язку між розробкою та реалізацією маркетингової стратегії призводить до виникнення таких типових проблем розробки стратегії діяльності фірми:

1. Не враховується потенційний синергетичний (посилюючий) ефект, що може виникати в процесі маркетингової діяльності як єдності розробки і реалізації стратегії. Більш глибоке розуміння можливостей підприємства реалізувати певну маркетингову стратегію може забезпечити ефективнішу якість її реалізації, ніж передбачалось у процесі розробки.

2. Виникає загроза відірваності маркетингових планів підприємства від реальних соціально-економічних умов, у яких воно функціонує. Стратегія може бути недостатньо узгоджена із специфічним станом внутрішнього та (або) зовнішнього середовища.

3. Формуються передумови для недооцінки ролі персоналу підприємства в процесі реалізації маркетингової стратегії, тоді як його роль, стає дедалі важливішою. Виникає помилкове враження, що персонал підприємства адекватно виконуватиме інструкції, закладені в проекті маркетингової стратегії.

4. Звужуються можливості реалізації основного цільового призначення будь-якої маркетингової стратегії - формування сталих конкурентних переваг підприємства.

Практичне забезпечення необхідної якості зв'язків між процесами розробки та реалізації стратегії передбачає виконання особливої аналітичної процедури, спрямованої на послідовне виявлення розбіжностей між запланованими заходами та можливостями їх виконання й усунення цих розбіжностей. Так, першим етапом є аналіз невідповідностей між змістом стратегії та організаційним контекстом функціонування підприємства. На другому етапі необхідно виявити основні проблеми, що стоять перед підприємством на шляху усунення цих невідповідностей. Після цього необхідно розробити заходи щодо вирішення цих проблем. Узагальненою назвою сукупності цих заходів може бути імплементаційна стратегія, тобто стратегія реалізації вже розробленої основної маркетингової стратегії (рис. 1).

Поняття імплементації стратегії не слід протиставляти поняттю основної стратегії, яку необхідно реалізовувати, оскільки основна стратегія також ураховує наявний організаційний контекст підприємства, тобто заходи розробляються, виходячи із співвідношення поставлених цілей та поточних можливостей. Водночас необхідно визнати, що врахування цього контексту є різним у рамках процесів розробки та реалізації стратегії. У рамках розробки основної стратегії беруться до уваги принципові, стратегічні фактори поточної ситуації підприємства, що визначають його статус і відносну позицію в ринковому середовищі. Для імплементаційної стратегії важливі інші, менш масштабні фактори, які

впливають на можливість реалізації заходів, розроблених виходячи з аналізу стратегічних факторів.

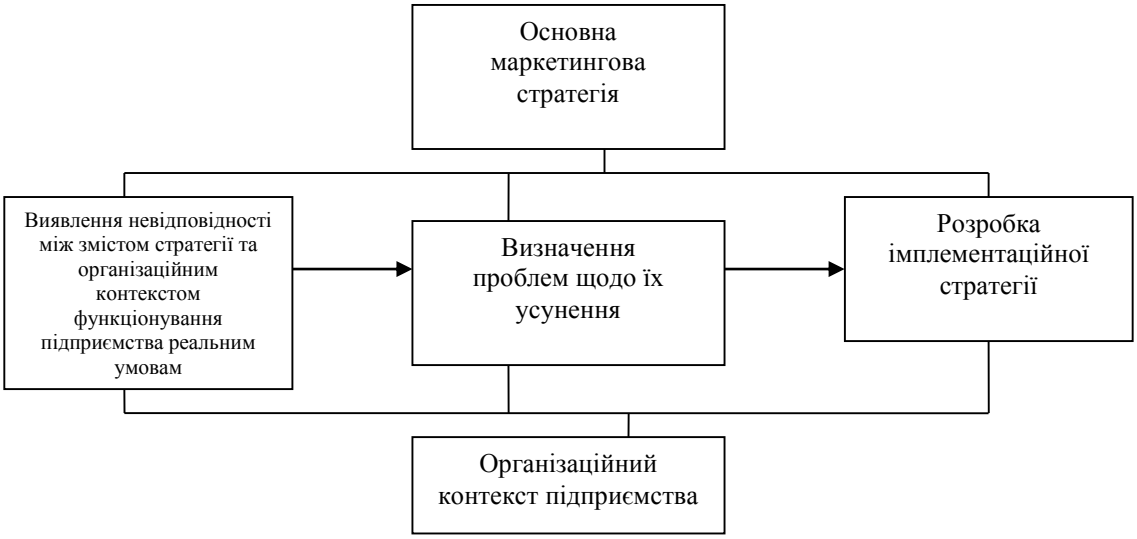

Рис. 1 Етапи розробки імплементаційної стратегії

Отже, забезпечення адекватної реалізації запланованих маркетингових заходів має розглядатися як необхідна передумова високої ефективності діяльності підприємства.

Gavrilenko Andrij, Tkachova Marina
3d year student of the Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Naumova N. G.

COMMUNICATION: MOTIVATION VS MANIPULATION

One of the biggest issues that managers, supervisors, and business owners face is, how to keep the employees focused working efficiently. It is not easily answered, as years can be spent learning various methods, tactics, and tips that have been already worked out. While specific strategies vary widely, they all fall into one of two categories motivation or manipulation. Motivation and manipulation not only sound very similar they are often confused though being complete opposites. Motivation offers incentive, drive, encouragement, and employee engagement. It benefits the employee consequently. Manipulation benefits the manager (most likely) with control or unfair gain.

The most important that a manager should primarily realize is that there is a true underlying desire to see your employees succeed. Those who excel at motivation tend to get excited when those under and around them reach a career goal, make a major sale, or land a big client.

Motivation is based on mutual understanding - what's best for the employee and the manager. Manipulation, again, only benefits one person. If the employee has bought into the mission of the company, it'll be considered as motivation. If not - if the employee feels soloed away - it's manipulation.

Generally speaking, motivation always should be a top priority. Employees that are truly motivated work harder, provide better results, foster stronger loyalties, and will do it all with a much more positive attitude. Highly motivated workers will go above and beyond on a regular basis, will promote and talk up their company to everyone, and will usually be extremely willing to grow, expand, and stretch their limits when asked. These employees don't just "do their job" but they truly enjoy the work that they do.

Comparing motivation to manipulation is like comparing kindness to deceit. The difference is the intent of the person. Motivation will cause people to act out of free choice and desire, while

manipulation often results in forced compliance. One is ethical and long-lasting; the other is unethical and temporary.

Basically, motivation means that someone is driven to succeed or work hard by a desire to improve their life or their condition.

Manipulation is all about "self-preservation." Instead of working hard to achieve a better place in life or career, those who are manipulated tend to be working out of a fearful desire to simply hold on to what they have currently. In the workplace, manipulation is used regularly, though it is not always called that. Many employees experience threats of demotion, layoff, pay cuts, or disciplinary action if they are not performing at a certain level. In the sales world, manipulation often shows up in the form of minimum quotas and deep commission cuts when certain sales numbers are not met or maintained for the period.

As a manager, you have a clear choice between manipulation and motivation. When you belittle your employees, threaten them or use other negative means to force them to behave in a certain way, you are engaging in manipulation. On the other hand, when you make a focused effort to encourage your employees, to praise them and offer them positive reinforcement or use problems as teaching opportunities, you are engaging in motivation. Employees appreciate motivation over manipulation because it allows them to have the option of choosing to behave in ways that benefit them.

References

1. Єрмошенко М. М. Менеджмент : навч. посіб. / М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, О. А. Стороженко / Національна академія управління. – К. : НАУ, 2006. – 656 с.
2. Жмалев В. Г. Основи менеджменту і управлінської діяльності / В. Г. Жмалев. — К.: Україна, 2011.— 454 с.
3. Зельдович Б. З. Эффективный менеджмент: Практ. пособие для менеджеров / Московский гос. ун-т печати; Институт искусства печати и права / Б.З. Зельдович (ред.) — М., 2012. — 243с.

Головачова Юлія, Ванярха Анатолій
студенти фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.н.держ. упр., доц. Бєлоусова О.С.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ УКРАЇНИ

Металургійна галузь є базовою в економіці України, оскільки саме промислові підприємства металургійного комплексу в значній мірі забезпечують розвиток промисловості взагалі. В Україні металургійний комплекс складається з підприємств, з яких 88% це підприємства чорної металургії. Ця галузь за обсягами виробництва займає перше місце серед промислових галузей економіки та забезпечує більш 20% валового внутрішнього продукту держави. Біля 80% всієї металопродукції яка виробляється на Україні - експортується, що дає значні валютні надходження до державного бюджету.

У світовому масштабі вітчизняні виробники є достатньо дрібними гравцями: крупніший український виробник Метінвест Холдинг входить лише в четверту десятку компаній за обсягами виплавки сталі. Таким чином, можливості вітчизняних металургів впливати на ціноутворення і кон'юнктуру світового ринку чорних металів достатньо обмежені.Вітчизняний металургійний комплекс виявився одним із найбільш постраждалих від фінансово-економічної кризи в світі. Українські металургійні підприємства значно скоротили обсяги виробництва металопродукції, а також втратили значну частку зовнішніх ринків.

Географія експорту української металопродукції за останні 5 років суттєво змінився. Якщо в 2012 році основними споживачами української металопродукції були Туреччина, Китай, Польща, Німеччина і Росія, то у 2015 році основними напрямками продажу є Туреччина, країни Близького Сходу, Північна Африка, частка яких в експорті складає

близько 40%, та країни Євросоюзу, частка яких відповідно 20%. Китайна даний момент практично не імпортує метал з України [2].

Орієнтація галузі переважно на зовнішні ринки (близько 80% продукції реалізується на експорт), робить її чутливою до кон'юнктури світових ринків чорних металів, а також вжиття різних дискримінаційних заходів по відношенню до українського експорту в різних країнах. До того ж до 50% українського експорту належить до напівфабрикатів, які є найбільш чутливими до коливань попиту і цін. Падіння цін на українську металургійну продукцію було пов'язано зі зростаючою конкуренцією виробників з Китаю і сезонним скороченням попиту в основних країнах-споживачах.

Проблема вітчизняного металургійного комплексу в тому, що Україна отримала його у спадщину надзвичайно енергоємним. Також велику роль щодо зниження конкурентоздатності української металургії є постачання сировини іноземним конкурентам.

Постачання сировини та напівфабрикатів основним конкурентам на світові ринки ще більш погіршує позиції України у світовому розподілі праці та призводить до подальшого скорочення ринків збуту готової продукції і значних втрат валютних коштів для металургійного виробництва [1].

Постачаючи сировину азіатським конкурентам, українські заводи ускладнюють просування на ринок своєї ж готової продукції.

Стратегія підвищення конкурентоспроможності металургійного комплексу України на зовнішніх ринках має спиратися на стабільні фінансові джерела, які необхідні для проведення докорінної реконструкції технологічної бази галузі, модернізації, насамперед у напрямі підвищення енергоефективності та ресурсозбереження.

На сьогодні підприємства металургійної галузі України не готові йти на глобальні заходи щодо реконструкції і реорганізації виробництва, а залученіінвестиції переважно спрямовуються на завершення раніше початих проектіві здійснення короткострокових високорентабельних заходів. Найбільш прийнятними джерелами фінансування при реалізації проектів модернізаціїзалишаються власні кошти підприємств і позичкові кошти [1].

Переламати ситуацію та підвищити конкурентоспроможність металургійних підприємств здатні якісні зміни технологічного та структурного характеру. В першу чергу держава, без якої неможливий ріст конкурентної стійкості, повинна налагодити співпрацю між наукою та приватнимбізнесом. Це дасть змогу підвищити технологічний розвиток, змінити екологічну ситуацію,вирішити глобальні питання енерго- та ресурсозбереження.Державні органи влади повинні розробити досконалунормативно – правову базу, щодо націоналізації металургійних підприємств за умови невиконання інвестиційних зобов'язань, спрямовану на стимулювання власників підприємств до модернізації основних фондів, що також є в інтересах держави (приріст ВВП, нові робочі місця, приток валютних надходжень та ін.). Необхідно звернути увагу на захистметалургійних підприємств на зовнішніх ринках, розробити заходи попередженняантидемпінгових процедур щодо вітчизняних металургійних підприємств. Потрібно скоротитививіз напівфабрикатів та сировини, та збільшити експорт металургійної продукції.

Література

1.Панченко В.Г. Механізми і інструментиподоланнякризи в промисловомукомплексіУкраїни : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.uspishnaukraina.com.ua/uk/news/1197.html

2. Черняков Д.В. Аналіз ринку металів в умовах світової економічної кризи та його вплив на формування державного бюджету України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.customs.gov.ua/ dmsu/control/uk/publish/article

Holianchuk Anhelina
3d year student of the Economic Department
Scientific supervisor: Associate Professor Ubeyvolk O.O.

SPECIAL ASPECTS OF NEGOTIATION WITH CHINESE BUSINESS PARTNERS

International business process is impossible without meetings and negotiations. Although there is a list of common business etiquette rules, every country has its own aspects of it. Awareness of them leads to successful results and profitable bargains. That is why studying foreign business culture should be an essential part of preparation for negotiations.

Chinese culture as any other Asian one is full of customs and traditions, which are quite often unfamiliar to European people. That may cause numerous clashes and misunderstanding. According to EU SME Centre research there are such differences between European and Chinese business culture [1]:

- Europeans tend to be more individualistic whereas Chinese are more collectivistic;
- Europeans emphasize equality while Chinese value hierarchy;
- Europeans are more information or fact-oriented while Chinese focus on relationships;
- Europeans are more reductionist (let's solve one issue after another), while Chinese are taking a more holistic view (no issues are resolved until the whole package is);
- Europeans tend to seek the truth and are looking for results, while Chinese tend to seek the way and the means are more important than the end;
- Europe has developed a culture that values open debate until a consensus is reached, while Chinese tend to demonstrate diligence during the back-and-forth of a bargaining process;
- Europeans tend to be informal and brief during small talk before negotiations. Usually discussions will move to business after five to ten minutes. In China, this phase can be much longer;
- Europeans are used to making cold calls, i.e. establishing direct contact without prior introductions by a third party, while Chinese rely more on trusted intermediaries;
- Europeans tend to be more direct, usually have full authority at the negotiation table and enter the negotiations with a detailed proposal prepared in advance, whilst Chinese tend to be indirect and would like to understand or explain the context first.

One more research outlines 5 principles of negotiating with Chinese business partners [2]:

1. The Focus on Relationships. From the Chinese people point of view, relationships between organizations are built on the ground of relationships between their representatives. This principle also means that the Chinese rely on interpersonal contact to resolve business issues. So, for creation successful and strong business partnership, firstly there should be built good and friendly personal relationships. It will not be easy but it is worth it.

2. Reliance on Moral Influence over Legal Practice. Chinese culture is based on Confucianism, which proclaims disability of laws to regulate all kinds of relationships between people. That is why it is preferred to resolve disputes through consultation and mediation before pursuing arbitration and litigation. Quite often the Chinese even do not invite lawyers to business meetings. Almost everything is based on moral principles.

3. Respect for Hierarchy and Expectation of Reciprocity. Hierarchy, interdependence, and reciprocity are the key features of Confucianism's five interpersonal relationships. So, these are three main principles that should be known when dealing with Chinese partners. Hierarchy means giving more honor and respect to senior members (for example, the sequence of hands shaking – from senior to junior). In formal situations it is also important to use all possible titles with the name of your partner. The high expectations of the Chinese regarding reciprocity in business interactions grows out of Confucius' well-known admonition: "Do not do unto others what you do not want others to do unto you". It means a form of long-term social investment in dealings with both internal and external stakeholders whereby business is grounded in personal mutual trust and favors are extended on the basis of expected reciprocity.

4. Face-saving. Face in Chinese culture involves prestige and public standing. It means that good and positive image is essential for the Chinese. That is why there should be no public criticism, even if it is constructive, or disrespect showing.

5. Trust and Ethics. As it was said before, Chinese culture is very unfamiliar to the European one and the question of trust and ethics is also different. That should primarily be taken into attention to avoid misunderstanding and other possible problems. It is highly important for Chinese their traditions and customs to be respected and approved. That is the first step to win their trust. But another side is that the Chinese should see the trust of their partners.

Chinese culture differs from ours very much and that is why quite difficult to be understood. But studying and dealing with it is the only way to win the trust of Chinese partners and build long-term relationships with them. The priority of money isn't acceptable in this case.

References

1.Negotiating and dealing with Chinese business partners [Електроннийресурс] // EUSMECentre, 2013. – Режим доступу: http://www.ccilc.pt/sites/default/files/eu_sme_centre_guideline_-_negotiating_ and_ dealing _ with _business_partners_nov_2013_0.pdf.

2. James K. Sebenius. Cultural Notes on Chinese Negotiating Behavior / James K. Sebenius. - Harvard Business School, 2008. -[Електроннийресурс].– Режимдоступу: http://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/09-076.pdf.

Городова Анастасія
студентка 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маркова С. В.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ МЕНЕДЖЕРА

В діяльності підприємства, дуже важливим завдання є аналіз фінансової звітності. Це дає змогу оцінити поточний і прогнозний фінансовий стан підприємства. Фінансовий аналіз є методом оцінки і прогнозування фінансового стану підприємства на підставі даних бухгалтерського обліку і звітності. Його завдання – оцінити фінансовий стан, з'ясувати можливості підвищення ефективності роботи підприємства за допомогою раціональної фінансової політики; оцінити напрями розвитку підприємства, виходячи з потреби у фінансових ресурсах.

Аналіз фінансової звітності виконують, перш за все, фінансові менеджери підприємства для виявлення та усунення проблем в поточній діяльності, для розробки та прийняття рішень щодо підвищення ефективності виробничо-збутових операцій, раціонального використання наявних ресурсів, підвищення платоспроможності і підвищення фінансової стійкості підприємства, а також для забезпечення виконання планових фінансових показників і зобов'язань перед кредиторами та інвесторами.

Під фінансовим станом розуміють спроможність підприємства фінансувати свою діяльність. Фінансовий стан може бути стійким, нестійким та кризовим. Здатність підприємства своєчасно здійснювати платежі та фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про його задовільний фінансовий стан [1].

Менеджеру необхідно розв'язати наступні завдання в процесі аналізу фінансової звітності:

- на підставі вивчення причинно-наслідкового взаємозв'язку між різними показниками виробничої, комерційної і фінансової діяльності дати оцінку виконанню плану з надходження фінансових ресурсів та їх використанню з метою покращання фінансового стану підприємства;
- надати прогноз можливих фінансових результатів, економічної рентабельності, виходячи з реальних умов господарювання і наявності власних та позикових ресурсів;
- розробити конкретні заходи, спрямовані на більш ефективне використання фінансових ресурсів та зміцнення фінансового стану підприємства.

Аналіз фінансової звітності повинен дати відповідь на два запитання: перше – чи має підприємство прибуток за результатами своєї господарської діяльності і друге – чи спроможне підприємство виконати взяті на себе зобов'язання і чи не призведе таке виконання до його ліквідації в зв'язку з недостатністю ресурсів.

Саме тому інформація, яку надають баланс і звіт про фінансові результати, містить наступні дані: розмір капіталу і майна підприємства в абсолютних показниках (балансовий підсумок); структура капіталу і майна (баланс); зміни власного капіталу протягом звітного періоду; розміри отриманого прибутку або понесених підприємством збитків протягом звітного періоду [2].

Аналіз фінансової звітності проводиться також аудиторами з метою підтвердження звітності і визначення правильності обчислення і вчасної сплати податків. Аудитори на основі фінансового аналізу роблять офіційний висновок про фінансовий стан підприємства, який включається до річного звіту, що подається вищим керівництвом зборам акціонерів.

Таким чином, аналіз фінансової звітності займає важливе місце в роботі менеджера. На основі цього аналізу підприємство вивчає ефективність використання ресурсів, оцінює умови кредитування та визначення ступеню ризику (у співпраці з банками), оцінює виконання плану надходження коштів до бюджету (для податкових органів) тощо.

Внутрішній аналіз проводиться службами підприємства і його результати використовуються для планування, контролю і прогнозування фінансового стану підприємства.

Таким чином, у роботі менеджера аналіз фінансової звітності є важливим завданням, яке дає змогу визначити фінансовий стан підприємства та напрями подальшого розвитку. А саме допомагає менеджеру приймати управлінські рішення та дає інформацію у таких аспектах: активи та пасиви підприємства у грошовому вигляді; доходи та витрати підприємства у визначений період часу; рух капіталів підприємства, а також зміна величини нерозподіленого прибутку; прогноз фінансових показників у майбутньому; подальша розробка стратегії підприємства.

Література

1. Финансовая отчетность для руководителей и начинающих специалистов/ Алексей Герасименко. – 3-е изд. – М.: Альпина Паблишер, 2014. – 436 с.
2. Фінансовий, управлінський та податковий облік. - Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин., Тернопіль, 2012. – 522 с.
3. Фінансовий менеджмент: Підручник. — 2-ге вид., стер. Затверджено МОН / Шелудько В.М. — К., 2013. — 375 с.

Гостева Юлія
студентка 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Чкан Анна
к.е.н., доц.

ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АНАЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Процеси інформатизації охоплюють всі сфери нашого життя. Діяльність людей, колективу, підприємств, багато в чому визначається рівнем інформованості та вмінням працювати з отриманими даними. З розвитком економічних відносин, появою нових організацій і поліпшенням діяльності вже існуючих потрібна все більша аналітична робота з інформацією. Отже, «аналітична інформація є на сьогодні найціннішим продуктом на ринку інформації» [1, с. 179].

Серед дослідників, які ґрунтовно вивчають теоретичні, методичні, технологічні і організаційні аспекти функціонування інформаційної аналітики, виокремимо таких вчених як В.М. Андрієнко, В. М. Горовий, О.В. Дроздова, С.П.Кулицький, О.В. Михайлюк, І.І.Муковський, П.Ю. Конотопов, Ю.В. Курносов, Ю.П. Сурмін, Л.Я. Філіпова.

Метою нашого дослідження є з'ясування можливостей впровадження, застосування інформаційно-аналітичних методик та проблем, що виникають при цьому в українських реаліях.

Дослідники справедливо вважають, що сьогодні «добре налагоджена інформаційно-аналітична робота підвищує ефективність будь-якої діяльності. Вона дозволяє бачити повний спектр рішень, а не тільки ті, які здаються очевидними або до яких звикли» [3, с. 21]. Водночас вчені застерігають: «події, що відбуваються сьогодні в світі, свідчать про прихід серйозної кризи, що охоплює практично всі сфери суспільного життя. Причини її кореняться в тому, що багато які соціально значущі рішення сьогодні приймаються без глибокого і всебічного аналізу їх наслідків» [3, с. 113]. Без сумніву, розумне використання інформаційно-аналітичних методик якщо б і не дозволило повністю уникнути наявних кризових явищ в світовій економіці, то як мінімум, мінімізувало б наслідки їх згубних дій.

Автори визначають низку причин, чому так бурхливо сьогодні розвивається ринок аналітичної інформації. Серед них найважливіші:

- ускладнення об'єктів і процесів суспільства, поведінку яких неможливо однозначно передбачити;
- значний інноваційний тонус соціальних структур, що вивчаються;
- життєдіяльність людини носить ситуативний характер;
- ускладнення соціальних систем призводить до зростання їх нестійкості;
- соціальна динаміка неминуче породжує величезні і суперечливі потоки інформації [3, с. 11].

Водночас сьогоднішнє українське суспільство не виконує дуже важливої умови входження в інформаційну епоху. Воно користується, як правило, пропонованою йому ззовні інформацією і генерує дуже мало власної інформації в глобальний інформаційний простір про свої ринки, про свої можливості. Воно ще не стало діючим гравцем на глобальних інформаційних ринках [2, с. 190].

Необхідність впровадження і використання інформаційно-аналітичних методик і технологій в Україні зумовлена:

- практичною відсутністю прогнозованого і передбачуваного розвитку всіх процесів соціально-економічного і політичного життя українського суспільства;
- нахабною і неконтрольованою поведінкою іноземних інформаційно-аналітичних структур, які використовують український інформаційний простір в своїх інтересах, що часто не відповідають українським потребам, а то і є відверто ворожими;
- нагальною потребою змінити психологію і ментальність українських управлінців і бізнесменів прививленням у їх свідомості загальновизнаного алгоритму управлінської діяльності: подумати - проаналізувати - спрогнозувати наслідки - зробити, а не навпаки;
- суттєвою зміною реальних умов суспільно-економічного життя, інноваційним характером існування всіх об'єктів і систем;
- ускладненням і пришвидшенням всіх процесів і явищ, що відбуваються, необхідності оперативно і об'єктивно та ефективно реагувати на ці швидкі зміни;
- кризовими явищами в багатьох сферах не тільки українського суспільства, а й міжнародних структур, внаслідок несвоєчасних та неефективних управлінських рішень.

Розвиток аналітики і відповідних інформаційно-аналітичних структур в Україні – процес незворотній і об'єктивний і буде набувати в майбутньому все більш яскраво вираженого системного характеру. Наявні труднощі, викликані перш за все співпаданням процесів розбудови відповідних структур з розбудовою молодої держави, будуть подолані. Україна, завдяки аналітиці, її інформаційно-аналітичним технологіям, відповідним методикам, займе гідне місце в когорті розвинених європейських країн.

Література

1. Горовий В. М. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; наук. ред. Л. А. Дубровіна./ В.М. Горовий. – К., 2010. – 360 с.

2. Горовий В.М. Фонди ресурсів соціальних інформаційних баз в процесі творення нових знань: загальні перспективи // Студії з архівної справи та документознавства / Держкомархів України; УНДІАСП / В.М. Горовий. – К., 2006. – Т. 14. – С.12-19.
3. Муковський І.Т. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: Навч. посіб./ Муковський І.Т., Міщенко А.Г., Шевченко М.М. – К.: Кондор, 2012. – 224с.

Губенко Микита, Ельмурзаєва Мадіна
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Олійник О.М.

ТІНІЗАЦІЯ ЗАЙНЯТОСТІ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

На сьогоднішній день тема неоформлених працівників є однією з активно обговорюваних, оскільки супроводжується системними спробами контролюючих органів боротися з таким явищем. За даними Державного комітету з питань регуляторної політики та підприємництва 5 мільйонів найманих працівників в Україні працює неофіційно – без оформлення належним чином своїх трудових відносин з роботодавцем, а свій заробіток отримує „в конверті ”. За оцінкою того ж регуляторного органу це близько 145 млрд. гривень на рік. Для найманого працівника це завжди ризикована ситуація, адже в разі неоформлення відносин з наймачем він є незахищеним законом та може сподіватися лише на добросовісність та чесність такого роботодавця. Але і для роботодавця така ситуація несе певні загрози у разі державної перевірки. Отже, розглянемо детальніше всі аспекти даного явища та перспективи захисту в рамках чинного законодавства.

Не оформлення працівників належним чином – досить поширене явище в бізнесі. Причому таке трапляється не тільки в "сірих" фірмах, але і там, де зарплати платять офіційно. Причин не оформлення працівників багато і у кожного директора вони свої. Але чи так добре не оформлення новоприбулого працівника? Які наслідки можуть очікувати директора і саму фірму при не дотриманні трудового законодавства? Чи виправданий даний ризик для компанії і бізнесу в цілому?

Прийнято вважати, що неоформлений працівник безправний і тому нешкідливий. До того ж він сам наполягав на роботі без оформлення, тому неприємностей начебто чекати нізвідки. Однак наявність такого працівника може виявитися для компанії бомбою уповільненої дії. Адже якщо людина з відома та за дорученням роботодавця приступила до роботи, то, незважаючи на те, що трудовий договір не оформлений, вона все одно є співробітником. А значить, у компанії автоматично виникають всі пов'язані з цим обов'язки, як перед працівником, так і перед державою. І за невиконання кожного з них - своя відповідальність [1,3].

Відкритися все може, наприклад, в результаті нещасного випадку з цим працівником на вашій території або конфлікту з ним, після якого той поскаржиться на не оформлення відносин у трудову інспекцію, фонди, податкову інспекцію, прокуратуру, звернеться до суду і т.д. Для них це може стати приводом для проведення у вас перевірок.

У 2014 р. набрала чинності нова норма Кодексу законів про працю України щодо відповідальності роботодавців за використання найманої праці без юридичного оформлення, а також виплату зарплати «у конвертах». Зокрема, відтепер юридичні та фізичні особи-підприємці, які використовують найману працю, несуть відповідальність у вигляді штрафу в разі:

– фактичного допуску працівника до роботи без оформлення трудового договору (контракту), оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичної роботи повний робочий час, та виплати зарплати (винагороди) без нарахування та сплати єдиного соціального внеску – у 30-кратному розмірі мінімальної зарплати (на даний час – 36 тис. 540 грн);

– порушення встановлених строків виплати зарплати працівникам, інших виплат, передбачених законодавством про працю, більш як за один місяць, виплата їх не в повному

обсязі – у трикратному розмірі мінімальної зарплати, встановленої на момент виявлення порушення (зараз 3654 грн);

– порушення інших вимог трудового законодавства – у розмірі мінімальної заробітної плати (1378 грн) [2].

Якщо ж директора вже штрафували протягом останнього року хоча б за один із таких же "трудових" порушень, то йому загрожує дискваліфікація на строк від 1 року до 3 років. Дискваліфікувати можуть протягом року з моменту повторного порушення. Посилатися на те, що працівник сам відмовився підписати трудовий договір, швидше за все, буде марно.

Література

1. Прокопенко В. І. Трудове право України: навчальний посібник / В. І. Прокопенко.– Х.: Фірма «Консум», 2012. – 480 с.
2. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua
3. Долгіх Н. П. Трудове право: навчальний посібник / Н. П. Долгіх, В.П. Марущак. –О.: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 252 с.

Гунчак Анна
студентка 2-го курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Вязова Р.В.

МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР

У сучасному суспільстві комунікація дедалі більшою мірою є системоутворювальним процесом, у суспільстві повсякчас змінюються соціальні, економічні, політичні відносини, усе це супроводжується зміною ціннісних орієнтацій та культурних норм

Метою даної роботи є аналіз і систематизація основних теоретико-методологічних підходів до проблеми міжкультурної комунікації, які сформувалися у світовій та вітчизняній соціологічній літературі.

Поняття «міжкультурна комунікація» вперше було використано лише у другій половині XX ст., яке мало відображати специфіку відносин між людьми, що належать до різних культур (широке тлумачення). У 1959 р. з'явилась праця Е. Холла «Німа мова», в якій автор розвивав свої ідеї та доводив тісний зв'язок культури з комунікацією. У 70-х роках з'явились перші періодичні видання з міжкультурної проблематики, у яких обговорювалися проблеми, пов'язані з комунікацією, культурою, мовою, різноманітними формами інтеракції, зокрема переговорами. Саме тоді «міжкультурна комунікація» починає використовуватись як спеціальний термін [1].

Сучасні дослідники міжкультурної комунікації у США розвивають її у двох напрямах: міжкультурна комунікація як спілкування і взаємодія культур різних країн і народів і міжкультурна комунікація як спілкування і взаємодія субкультур у межах однієї великої культури. Перший орієнтований на розробку університетських програм, а другий – прагне вирішити проблеми співіснування етнічних меншин і ствердження культурного плюралізму.

У вітчизняній літературі культуру досить часто визначають у глобальному розумінні, як історично визначений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, який виражається в типах і формах організації життя і діяльності людей, в їх взаємовідносинах, а також у створюваних ними матеріальних і духовних цінностях.

Розглядаючи міжкультурну комунікацію на сучасному етапі, слід сказати, що сьогодні актуалізовано новий концептуальний підхід до комунікації, її структури, предмету, функцій.

У соціокультурному просторі України відбулися значні зміни, які вплинули на комунікацію. Важливими чинниками, які пов'язані зі зміною соціокультурного простору і характеру процесів комунікації у ньому, є: зміни в реальній поведінці під час засвоєння нової соціокультурної реальності; «недомодернізований» поступ, спізнений і відтак невизначений; слабка загальна структурованість українського суспільства; значний потенціал соціальної суперечливості; різноманітний рівень культурної включеності населення у різні процеси

культуротворення та культуровідтворення; поява значної кількості субкультур; етнокультурна активізація меншин; актуалізація молодіжних субкультур; легалізація субкультур кримінального чи межового з ними штибу [2].

Міжособистісні стосунки значно впливають на діалог культур під час комунікації завдяки своїм механізмам, таким як: імітація – адаптація особою чужого іміджу, манери висловлюватися, лексикону тощо без особисто усвідомлюваної мети; навіювання – недостатньо усвідомлюваний процес підкорення чужому слову й чужій волі, підкорення маніпуляціям гіпнотизера, чи сприйняття «єдино вірної» думки сильної, у владному чи іншому розумінні, людини; конформність – несвідома зміна установок, оцінок, цінностей і поведінки під тиском соціуму.

Отже, комунікація в соціокультурному просторі – це відображення міжкультурних зв'язків певних груп людей у певний історичний період його розвитку. Кожній культурі притаманні свої ціннісні орієнтації й норми поведінки, котрі зумовлювали характер комунікації у тому чи іншому суспільстві. Під час зміни соціокультурних особливостей змінюється характер комунікативних процесів. Виразним прикладом того є сучасні процеси, які відбуваються в Україні, де створюється нова соціокультурна реальність. В комунікації як діалозі культур актуалізуються та вирішуються як в теоретичному, так і практичному планах проблеми формування нової методології поєднання загальнолюдських цінностей з системами цінностей, особливими для кожної культури і для кожної особистості як представника певної культури.

Література

1. Берегова О. О. Комунікація в науково-освітньому сегменті культури / Берегова О. О. // Культурологічна думка. – 2009. – №1. – С. 33-42.
2. Пустовіт Л. О. Словник іншомовних слів / Л. О. Пустовіт, О. І. Скопненко, Г. М. Сюта, Т. В. Цимбалюк. – К.: Довіра УНВЦ, 2000. – С.101.

Давиденко Юлія
студентка 2 курсу фак-ту фізичного виховання
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Юдіна О.В.

КОМУНІКАЦІЙНІ БАР'ЄРИ І ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ З ТУРИЗМУ

Постановка проблеми. Глобалізація бізнесу і створення мережевих комунікацій, орієнтація на роботу в командах, проектних і цільових групах стали ознаками передових сучасних організацій. Процеси євроінтеграції України, співпраця з європейськими країнами у галузях культурного та економічного життя обумовили актуальність проблеми ефективної міжкультурної комунікації ділових партнерів. Головною метою у професійній діяльності менеджерів з туризму є налагодження контактів з клієнтами. Для досягнення консенсусу необхідно долати комунікаційні бар'єри у спілкуванні, оперувати спеціальною термінологією, аргументовано висловлювати власну думку, аналізувати факти, вміти вести дискусію у процесі ділової комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що питання формування вмінь професійного спілкування в процесі підготовки майбутніх фахівців у сфері туризму розглядається у працях В. Кан-Калик, Н. Кузнецової, Ю. Сенько. Роль професійного спілкування у становленні особистості фахівця туристичної галузі досліджували Л. Савенкова, О. Куліш. Вплив національних особливостей ділових культур на спілкування з партнерами, а також роль менеджменту у формуванні культури організації висвітлюють у своїх працях Р. Гордєєв, Н. Громова, П. Дойль. П. Друкер, Дж. Коллінз, В. Кочетков, Є. Молл, М. Уорен, Г. Чайка. Проте проблема комунікаційних бар'єрів у професійному спілкуванні менеджерів з туризму в сучасних умовах функціонування нашого суспільства залишається на сьогодні недостатньо дослідженою.

Метою публікації є визначення комунікаційних бар'єрів і шляхів їх подолання у професійній діяльності менеджерів з туризму.

Виклад основного матеріалу. У наукових дослідженнях зазначено, що успішний міжнародний бізнес спирається на вміння ефективного ділового міжкультурного спілкування фахівців у галузі менеджменту, маркетингу, туризму, міжнародних відносин та міжнародної економіки. Вміння спілкуватись, фахово вести дискусію і переконувати опонента є важливим чинником успішної комунікації. Ділові партнери мають володіти ефективними прийомами та засобами спілкування, вміти долати комунікаційні бар'єри, що сприятиме розвитку співробітництва, ділових контактів й свідчитиме про високий рівень культури спілкування [3, с. 105].

Сучасний менеджер повинен мати талант керівника, бути лідером, певною мірою дипломатом, володіти здібностями педагога, високими етичними якостями, зрештою мати високорозвинене почуття нового і вміти це нове застосовувати до конкретної справи. До того ж він має володіти високими організаційними здібностями, компетентністю, розвиненим інтелектом та високим рівнем культури спілкування й етики ділової поведінки. Крім того, менеджери повинні розуміти різні ділові культури, мати глобальний менталітет, мріяти про успіх не лише на національному, а й на міжнародному рівні [2, с. 6].

Комунікаційні бар'єри – це явища деформації комунікаційного процесу, що можуть спричиняти непорозуміння та конфлікти. Виділяють три основні типи бар'єрів – особисті, фізичні та семантичні [1, 28 с.] Особистісні бар'єри – це комунікативні перешкоди, породжувані людськими емоціями, системами цінностей і невмінням слухати співрозмовника. Фізичні бар'єри виникають у матеріальному середовищі, семантичні – в результаті неправильного розуміння використаних мовних символів. Особливо складні проблеми виникають у спілкуванні між представниками різних мов і культур.

Туристична галузь вирізняється серед інших галузей сфери послуг за своєю комунікативною суттю. Серед основних причин невдалої комунікації слід виділити: недостатнє розуміння важливості комунікації; неправильну психологічна установка окремих працівників; неефективну структура інформації; відсутність зворотного зв'язку.

Усунути комунікативні бар'єри можливо шляхом удосконалення спілкування. Для цього необхідно висловлюватися чітко й однозначно; стежити за власними жестами, позами, інтонаціями; враховувати психологічний стан, потреби, інтереси клієнтів; правильно вибирати методи і засоби комунікації; встановлювати якісний зворотний зв'язок. У налагодженні зворотного зв'язку важливе значення має вміння слухати, тобто уважно приймати повідомлення, чітко виділяти в ньому істотне, правильно інтерпретувати почуте. Слухання має бути активним. Воно передбачає контакт очима, активну міміку і жести, запитання, перефразовування сказаного, концентрацію на головному, терпимість до огріхів мови і поведінки співрозмовника, дискусії лише після цілковитого усвідомлення позиції іншої сторони [2, с. 97].

Висновки. Підсумовуємо, що комунікації як технології туристичного менеджменту повинні бути ефективними. Сучасний ринок праці потребує перегляду традиційно складних взаємин як в організації, так і з її зовнішнім оточенням – клієнтами, постачальниками, партнерами. Для цього необхідно не тільки правильно вибирати методи комунікацій, а й мінімізувати вплив комунікаційних перешкод, що має вирішальне значення для якісного обслуговування та успішної діяльності менеджерів з туризму.

Література

1. Власова Т. И. Профессиональное и деловое общение в сфере туризма / Т. И. Власова, М. М. Данилова, А. П. Шарухин. – СПб.: ДАРК, 2009. – 236 с.

2.Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера. Навчальний посібник / Г. Л. Чайка. – Київ : Знання, 2005. – 442 с.

3. Юдіна О. В. Оптимізація процесу іншомовної професійної підготовки студентів до ділової комунікації / О. В. Юдіна : Materials of XI International research and practice conference

[«Science without borders – 2015» March 30 – April 7, 2015]. – Volume 12. Pedagogical sciences, Sheffield : Science and education Ltd, 2015. – P. 105-108.

Данилова Лариса
студентка 1 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Олійник О.М.

ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ

У будь-якому суспільстві та його окремих сферах час від часу відбуваються кризові явища, які загрожують існуванню самої системи. Проблеми розгортання кризи на рівні окремого підприємства не є локальними, оскільки воно є частиною національної, територіальної і галузевої господарської системи. Кризовий стан виявляється в тому, що погіршуються фінансові результати діяльності підприємств, вони нездатні отримувати прибуток, в результаті це може привести до банкрутства, що має негативні наслідки не тільки для його кредиторів, а й для усіх суб'єктів макроекономічної системи, і на сьогодні є однією з найактуальніших проблем в українській економіці.

Дана проблема знайшла своє відображення в дослідженнях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Згідно Господарського кодексу України, банкрутство є неспроможністю продовження суб'єктом своєї підприємницької діяльності внаслідок її економічної нерентабельності, безприбутковості.

Банкрутство підприємств – це наслідок глибокої фінансової кризи. Під фінансовою кризою розуміють фазу розбалансованої діяльності підприємства та обмежених можливостей впливу його керівництва на фінансові відносини. На практиці з кризою, як правило, ідентифікується загроза неплатоспроможності та банкрутства підприємства, діяльність його в неприбутковій зоні або брак у фірми потенціалу для успішного функціонування.

У розвинених країнах банкрутство на 1/3 обумовлено зовнішніми факторами, а на 2/3 – внутрішніми. Для України зовнішні фактори є більш вагомими, якщо не переважними. Цей висновок підтверджується соціологічним дослідженням, проведеним серед керівників і фахівців підприємств України. Понад 80% реципієнтів називають головною причиною кризового стану й банкрутства саме дію зовнішніх факторів, а не власну нездатність до ефективного ведення бізнесу.

Зовнішніми чинниками фінансової кризи на підприємстві можуть бути: спад кон’юнктури в економіці в цілому, зменшення купівельної спроможності населення, значний рівень інфляції, нестабільність господарського та податкового законодавства, посилення конкуренції в галузі, посилення монополізму на ринку та інші. Проте, досвід показує, що існують і інші не менш важливі чинники фінансової кризи, а саме внутрішні фактори: низька якість менеджменту, низький рівень кваліфікації персоналу, низький рівень маркетингу та втрата ринків збуту продукції, брак інновацій, дефіцити у фінансуванні та інші.

Основним засобом виживання підприємства в умовах нестабільності є антикризове управління, яке включає комплекс механізмів виходу із банкрутства і подолання неплатоспроможності.

Система антикризового фінансового управління підприємством базується на певних принципах. До цих принципів відносяться такі: - постійна готовність до можливого порушення фінансової рівноваги підприємства; - діагностика кризових явищ на початкових етапах фінансової діяльності підприємства; - диференціація індикаторів кризових явищ за ступенем їхньої небезпеки для фінансового розвитку підприємства; - терміновість реагування на окремі кризові явища у фінансовому розвитку підприємства;- адекватність реагування підприємства на ступінь реальної загрози його фінансовій рівновазі; - повна реалізація внутрішніх можливостей виходу підприємства з кризового фінансового стану.

Дані принципи повністю відображають швидкість, адекватність, а, отже, і позитивність реагування керівництва підприємства на прояви у господарській діяльності кризового періоду стану підприємства.

Отже, при загрозі банкрутства необхідно вибирати основні механізми антикризового фінансового управління підприємством відповідно до масштабів його кризового стану і з урахуванням прогнозу розвитку основних факторів, що визначають загрозу банкрутства, а саме: забезпечення фінансового оздоровлення підприємства за рахунок реалізації внутрішніх резервів господарської діяльності або ж за рахунок зовнішньої допомоги і часткової його реорганізації, а у випадку неможливості фінансового оздоровлення підприємства, припинити господарську діяльність і почати процедуру ліквідації.

Дем'яненко Євген, Малієнко Юлія
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Сучков А.В.

РОЛЬ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ У РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Мале підприємництво є однією з ключових ланок у розвитку національної економіки, адже визначає темпи економічного розвитку не лише регіону, а і країни в цілому. Станом на 2014 рік малий бізнес займає 95,7% від загальної кількості підприємств в Україні [1].

У наш час в умовах важкої економічної кризи стан розвитку малого підприємництва в регіоні не є задовільним, адже підприємці не отримують необхідної підтримки з боку держави. Тож вирішення цієї проблеми є надзвичайно актуальною, бо завдяки розвитку малого підприємництва можна досягти сприятливого соціально-економічного стану країни.

Проблемами формування малого підприємництва займалися такі науковці, як: Г. Андрущенко, І. Барановський, З. Варналій, Л. Вороніна, Н. Галан, Т. Говорушко, Ю. Єханурова, Я. Жаліло, О. Заїкіна, І. Кузнєцова, Н. Козачук, Т. Кондратюк, С. Кожем'якіна та ін.

Малий бізнес – це самостійна, систематична господарська діяльність малих підприємств будь-якої форми власності, яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку [2, с. 118]. Перевагами малого бізнесу, по-перше, є те, що, отримуючи прибутки та сплачуючи податки, він є одним з головних джерел поповнення регіональних бюджетів. По-друге, завдяки розвитку малого підприємництва зростає рівень зайнятості населення за рахунок створення додаткових робочих місць, підвищується рівень доходів населення і відповідно їх платоспроможність. Отже, малий бізнес сприяє розвитку регіону, покращенню рівня життя населення. Однак, на даний момент майже в усіх регіонах України малий бізнес не відіграє суттєвої ролі. Головним чином це зумовлено високим рівнем тінізації бізнесу в Україні.

Важливість малого бізнесу в структурі економіки на рівні Запорізького регіону підтверджується статистичними даними, що систематизовано в табл. 1.

Аналізуючи дані таблиці, можна зробити висновок, що кількість малих підприємств значно перевищує кількість великих та середніх. Вважаємо, що це спричинено тим, що створення малого бізнесу вимагає меншої кількості стартового капіталу. Щодо кількості зайнятих, то як вже було зазначено раніше, рівень зайнятості на малих підприємствах є незначним, адже підприємці, що щойно (або нещодавно) зареєстрували свої підприємства з метою ухилення від сплати податків наймають працівник неофіційно.

Значна кількість прибуткових підприємств, вважаємо, зумовлена тим, що малі підприємства є достатньо гнучкими на відміну від середніх та великих, тому вони швидко реагують на кон'юнктурні зміни в економіці. А найчастіше причиною розорення підприємств є те, що деякі підприємства не витримують важкого податкового тягаря в умовах жорсткої ринкової конкуренції. Та все ж кількість неприбуткових підприємств є досить незначною.

Таблиця 1

Основні показники діяльності суб'єктів малого бізнесу в Запорізькій області за 2015 р. [3]

	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства (у т.ч. мікропідприємства)	
	показник	у % до загального показника	показник	у % до загального показника	показник	у % до загального показника
К-ть підприємств (одиниць)	21	0,1	603	4,2	13859	95,7
К-ть зайнятих (осіб)	90509	32,5	113764	40,8	74249	26,7
Фінансовий результат підприємств, які отримали прибуток (млрд.грн.)	6,76	47,6	2,16	68,5	1,85	68,2
Фінансовий результат підприємств, які отримали збитки (млрд.грн.)	12,54	52,4	4,62	31,5	2,74	31,8

Отже, на основі результатів дослідження ролі малого підприємництва у розвитку регіону можна зробити висновок про те, що необхідно стимулювати розвиток підприємницькою діяльності головним чином за рахунок надання ресурсної, фінансово-кредитної та матеріально-технічної допомоги тощо, адже розвиток малих підприємств є запорукою стабільного розвитку економіки регіону та країни в цілому.

Література

1. Бутко М.П. Роль малого підприємництва у прискоренні процесів інноваційного розвитку в Україні/ М.П. Бутко// Економіст. – 2011. – №5. – С. 49–53.
2. Державна служба статистики у Запорізькій області //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images/stories/2.1.3.1_pred_
3. Державна служба статистики України//[Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images/stories/2.1.3.2_pred_240615.pdf

Долинна Євгенія, Семенова Маргарита
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук.кер.: д.т.н., проф. Григор'єв С.М.

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО ГОСПОДАРСЬКОГО ПОРТФЕЛЮ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку економіки для досягнення конкурентної переваги на ринку і навіть для утримання позицій в умовах динамічно мінливого зовнішнього середовища завдання формування якісного, тобто оптимального, збалансованого або ідеального господарського портфеля підприємства є однією з найважливіших, а дослідження маркетингових інструментів, що дозволяють підприємству балансувати між попитом і пропозицією, претендують на актуальність. Пропонована робота присвячена дослідженню найбільш затребуваних підходів формування господарського портфеля промислового підприємства, виявлення в ньому сильних і слабких місць з метою вдосконалення.

Зазвичай, при дослідженнях господарського портфелю виділяються товарні групи і проводиться порівняння номенклатури товарів за кількома ознаками однорідності: однорідності продукту, однорідності ринку і однорідності виробництва. Аналізуються

ознаки однорідності продукту: властивості продуктів, споживчі характеристики, якість, рівень цін, тривалість і стадія життєвого циклу; ознаки однорідності ринку: коло клієнтів, система збуту, регіон споживання, конкурентна ситуація; ознаки однорідності виробництва: структура витрат, виробнича технологія, витрати на дослідження, потреби в інвестиціях і за ознаками однорідності, продукти об'єднуються в стратегічні товарні групи (групу).

Першою широко затребуваною моделлю формування збалансованого товарного портфеля промислового підприємства стала запропонована Boston Consulting Group (Бостонської консалтингової групою - БКГ) матриця, яка відображає позицій конкретної товарної групи в координатних осях, одна з яких використовується для оцінки темпів зростання ринку відповідної товарної групи, а інша - для вимірювання відносної частки продукції промислового підприємства на відповідному ринку. Поява матриці БКГ породило новий напрямок досліджень і стало одним з найбільш популярних спосіб аналізу і, за експертними оцінками, обходить економіко-статистичні методи. БКГ запропонувала зручний інструмент дослідження портфелю практично будь-яких об'єктів, в якому в якості параметрів аналізу виступають координатні осі. Об'єкт розглядається в поле, утвореному осями координат: по осі абсцис - відносна частка продукції промислового підприємства, що розраховується як відношення обсягу виробництва промислового підприємства до обсягу продажів основного конкурента; по осі ординат - темпи зростання ринку.

На початку 70-х років консалтинговою компанією МакКинси спільно з корпорацією Дженерал Електрик була запропонована аналітична маркетингова матриця, яка до 80-х років стала найбільш популярною при проведенні аналізу портфелю продукції підприємства. У структурі матриці МакКинси проглядалося своєрідне методичне досягнення, так як вона забезпечувала рішення (часткове) проблеми встановлення загальної порівняльної бази для аналізу стратегічних позицій різних товарних груп, які сильно відрізнялися один від одного за своїм характером. Шляхом кількісного оцінювання суб'єктивних факторів і їх включення в аналіз модель забезпечувала прийняття рішення, великою кількістю релевантної інформації.

Метою аналізу портфеля продукції підприємства по матриці МакКинси є відповідь на питання про найбільш оптимальний розподіл внутрішніх інвестиційних коштів між різними товарними групами підприємства. Таким чином, на основі матриці МакКинси можливе проведення аналізу структури портфелю продукції промислового підприємства.

Для вирішення нових завдань розвитку була запропонована теорія життєвих циклів ринку (ЖЦР), яка в залежності від стану ринку повинна була дозволити сформувати збалансований портфель продукції промислового підприємства - ADL-LC. Назва нова модель отримала за назвою відомої консалтингової фірми Arthur D. Little, а LC - від Life Cycle - життєвий цикл (матриця ADL). Матриця ADL розвиває підхід, запропонований БКГ і МакКинси. Також, як і модель МакКинси, матриця ADL є багатофакторної і зберігає підхід оцінки внутрішнього середовища по осі абсцис, а по осі ординат - зовнішнього середовища, але, на відміну від матриці МакКинси, в матриці ADL пропонується враховувати стадії життєвого циклу галузі.

Таким чином, з порівняння маркетингових інструментів формування якісного портфеля промислового підприємства можна зробити висновок, що загальним недоліком, виділеним для моделей матричного аналізу, є занадто широкий характер рекомендацій щодо формування стратегій, спрямованих на створення збалансованого портфелю продукції підприємства. В даний час у вітчизняній практиці портфельного аналізу переважно використовуються тільки дві матриці (БКГ і МакКинси) і виникає спокуса не тільки застосувати зарубіжну практику залучення трьох найбільш затребуваних матриць, але провести удосконалення методології аналізу.

Література

1. Катренко А.В. Системний аналіз об’єктів та процесів комп’ютеризації / А.В. Катренко. – Львів : Новий Світ-2000, 2013. – 424 с.
2. Системи підтримки прийняття рішень / [О.С. Пушкар, В.М. Гіковатий, О.С. Євсєєв, Л.В. Потрашкова]. – Х. : Інжек, 2010. – 304 с.
3. Дуднік І. М. Вступ до загальної теорії систем / І. М. Дуднік. – К. : Кондор, 2011. – 205 с.

Дуда Олена
студенткаЗ курсу фак-ту менеджменту
Наук.кер.: к.е.н., доц. Богма О.С.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

В глобалізаційних та інтеграційних умовах однією з основних вимог для забезпечення ефективного функціонування українських підприємств та конкурентоспроможності їхньої продукції на світовому ринку є вимога оновлення основних виробничих фондів та застосування новітніх технологій у процесі виробництва. Зазначене можна пояснити тим фактом, що якісний склад виробничих основних засобів прямо визначає технічний рівень продукції, що виготовляється, а ефективність використання, що залежить від їх стану, безпосередньо впливає на кінцеві результати господарської діяльності підприємства.При цьому слід констатувати, що в останні роки спостерігаються негативні тенденції у відтворенні основних засобів, зокрема, ступінь зносу основних фондів на вітчизняних промислових підприємствах зростає і становить понад 50%. Відтак, існує потреба в дослідженні проблемних аспектів та можливостей відтворення основних засобів на вітчизняних підприємствах.

Відзначимо, що відтворення основних засобів представляє собою процес їх виробничого використання, зносу, амортизації, підтримки у робочому стані через здійснення ремонтів і відновлення в натурі.Процес відтворення має свою мету, яка полягає в оновленні та заміщенні основних засобів. Викликано це, перш за все, тим, що у процесі експлуатації засоби праці стають непридатними до виконання необхідного обсягу робіт (фізичний знос) або тим, що на ринку з’являються найбільш дешеві та продуктивні за наявні на підприємстві засоби праці (моральний знос). Узагальнюючи вищевикладене,можна стверджувати, що відтворення основних засобів постає процесом постійного та неперервного оновлення й заміщення основних засобів у зв’язку з їх фізичним і моральним зносом.

Використання нової техніки і технології у виробничому процесі є запорукою ефективного і рентабельного функціонування підприємства. Досвід більшості розвинених країн свідчить, що понад 80 % зростання ВВП забезпечується технологічними нововведеннями, які здійснюються через технічне переозброєння виробництва. При цьому, спроби оновлення основних фондів на підприємствах в Україні є вкрай незадовільними. На даний момент об’єми основних фондів, які вибувають з використання внаслідок їх морального и фізичного зносу, значно перевищують об’єми нових фондів, які вводяться в експлуатацію.

Одним із інструментів вирішення проблеми оновлення морально та технічно застарілого устаткування промислових підприємств в період економічних потрясінь та низької платоспроможності є фінансовий лізинг. Він дозволяє орендареві гнучко вирішувати свої виробничі завдання через тимчасове використання, а не придбання особливо дорогої, з найбільшим ризиком морального старіння техніки, обладнання та машин. Лізинг відкриває доступ до найпередовішої техніки і дає можливість розв'язати протиріччя між необхідністю використання такої техніки та її моральним старінням.

З ціллю стимулювання інтенсивного оновлення засобів виробництва і подолання морального зносу технічних засобів доцільно користуватись досвідом таких економічно розвинених країн, як США, Великобританії, Німеччини, Франції, Японії, Іспанії, які використовують амортизаційне законодавство, що передбачає прискорені норми амортизації обладнання.З метою збільшення амортизаційних коштів вітчизняних підприємств необхідно підвищувати ставки нарахування амортизації та вартість її об’єктів. Тобто стимулювати прискорене введення основних фондів як результат інвестування за рахунок різних джерел фінансування.

В США для стимулювання розвитку активної частини основних фондів використовується податковий інвестиційний кредит, який вираховується із суми обчисленого

податку на прибуток та йде на придбання нових машин та устаткування. Інвестиційна знижка скорочує податкові платежі на 19,5-49,7%, але держава виправдано йде на таке скорочення. У Швеції використовується державна система податкових пільг на інвестиційні резерви, що передбачає резервування інвестиційних коштів у розмірі 40% комерційних доходів, які не підлягають оподаткуванню.

У підсумку слід зазначити, що на сьогоднішній день виживання та успішний розвиток вітчизняних підприємств в умовах ринкової економіки суттєво залежить від якості прийняття рішень щодо відтворення основних фондів. У свою чергу, ефективне управління процесом відтворення дає можливість забезпечувати вирішення комплексу основних завдань щодо підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності.

Yevstihnieieva Olena
3d year student of Management Department
Natalya G. Naumova
Associated Professor

X, Y THEORIES APPLICATION FOR EFFECTIVE COMMUNICATION TARGETING

Own interest used not to be required during developing of manufactory. However, today when communication between employees is expanding and improving, the question concerning staff motivation is arising.

There are different theories regarding motivation. This issue was studied by F. Herzberg, C. Zamfir, G. Simon, V. Frankl, Maslow and others. But the most popular theory is made by McGregor, who claims that there are at least two approaches that managers use to manage subordinates. These approaches are the effects of two different views of human nature, fundamentally negative ("Theory X») and fundamentally positive ("Theory Y»). The idea was developed by McGregor in his 1960 book "The human side of enterprise".

The Theory X is characterized by authoritarian style, where the emphasis is made on "performance, the prize for the performed job." Theory Y is exact the opposite of the previous theory. It belongs to a style of management, which "suggests that people will exercise self-control and independence in achieving organizational goals to the extent to which they are committed to these goals."

However, it is impossible to determine exactly which of these two theories is more efficient. Thus, Theory Y gets under fierce criticism, because, for example, according to the ideas of Maslow, it inherents "inhumanity" to the weaker individuals, as well as those who are not able to achieve the highest level of self-motivation. On the other hand, Theory X is criticized because of the lack of originality and interest of its own employees, less friendly, dependence on senior managers.

That is why we suppose that top-manager has to apply separately each theory based on: The position and appropriate level of risk. Degree of motivation of each employee.

Thus, Theory Y can not be used for the positions with high responsibility and risk. For example, the list of such positions includes public authorities; banks. In other words, these are those areas where the law is no possibility of the existence of private property. And vice versa – in private enterprise, small, medium and big business, which allow more freedom and initiative, Theory X should be used.

Moreover, theory should be determined depending on the interest of each employee. For example, in one situation the employee has personal motives for quality performance. That is whuy Theory Y will suppress him. In another situation employee will not have enough motivation, so the use of Theory X will be inefficient.

To sum it up, we must emphasize the importance of individual approach of managers to each employee during the selection theory.

Зайцев Кирило, Браіло Юлія
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маркова С.В.

ЗАСТОСУВАННЯ ПРАЦІ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Конституція України проголосила право кожного на працю і встановила умови для його реалізації. У сучасний період розбудови правової держави в Україні проблеми трудової діяльності неповнолітніх є одними з найбільш актуальних. Протягом останніх десяти років вони не були предметом уваги, глибокого і всебічного аналізу з боку юридичної науки.

Передусім це пояснюється тим, що за часів адміністративної моделі управління економікою однією з домінуючих тенденцій у сфері праці була стійка перевага попиту на робочу силу над її пропозицією. Перехід економіки до ринкових умов господарювання та поява безробіття створили принципово іншу ситуацію, яка супроводжується численними порушеннями трудових прав працівників, в тому числі неповнолітніх (і особливо тих, хто вперше шукає роботу).

Держава враховує певні фізичні, фізіологічні та інші особливості неповнолітніх, і виявляє турботу про здоров'я молодого покоління. Законодавчо це закріплено, зокрема в ст. 43 Конституції України [1]. Законом України «Про охорону праці» статтею 11, заборонено застосування праці неповнолітніх, тобто осіб до 18 років на важких роботах і на роботах зі шкідливими умовами праці, на підземних роботах, залучати до нічних, надурочних робіт та робіт у вихідні дні [2]. У сучасний період молодь займає проміжне становище між дитинством і зрілістю, починає своє трудове життя у важких умовах: відсутність роботи, а при її наявності низька заробітна платня, немає власного житла та деякі інші негаразди, при цьому виникає невдоволеність через помилки, допущені при виборі професії, спеціальності роботи.

Проблема полягає в тому, що кількість неповнолітніх, що бажають працевлаштовуватися, значно перевищує кількість офіційних робочих місць. Підприємці неохоче беруть дітей. Законодавство жорстко регламентує використання праці дітей. Тому залишається вихід в нелегальному працевлаштуванні.

Держава створює відповідні умови для реалізації неповнолітніми права на працю шляхом надання додаткових гарантій щодо працевлаштування молоді, яка неспроможна на рівних конкурувати на ринку праці. Статтею 14 Закону України «Про зайнятість населення», передбачені додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванні молоді, яка закінчила або припинила навчання у середніх загальноосвітніх школах, професійно-технічних закладах освіти і якій надається перше робоче місце, дітям (сиротам), які залишилися без піклування батьків, а також особам, яким виповнилося п'ятнадцять років і які за згодою одного з батьків або особи, яка його замінює, можуть, як виняток, прийматися на роботу. Для працевлаштування зазначених громадян підприємствам, установам та організаціям з чисельністю штатних працівників понад 20 осіб встановлюється квота у розмірі 5 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників за попередній календарний рік [3].

Роботодавці самостійно розраховують квоту з урахуванням чисельності громадян, які на умовах повної зайнятості вже працюють на підприємствах, в установах та організаціях і належать до таких, що неконкурентоспроможні на ринку праці, та забезпечують їх працевлаштування самостійно.

Обов'язковою умовою дотримання роботодавцями квоти вважається працевлаштування таких громадян відповідно до вимог ч. 2 ст. 14 Закону України «Про зайнятість населення», про що роботодавці інформують щороку центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, у встановленому ним порядку [3].

При прийнятті на роботу 15-річного підлітка в кожному окремому випадку з'ясовується: на яку роботу приймається підліток та чи не входить вона до Переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється

застосування праці неповнолітніх, чи не пов'язана вона з підніманням та переміщенням важких речей понад встановлені норми; чи відповідає обрана підлітком робота стану його здоров'я, трудовій рекомендації лікарів та його власним інтересам; яка форма виробничого навчання та продовження освіти буде найбільш доцільна для підготовки підлітка до самостійної роботи, розвитку та вдосконалення його здібностей. Також великою проблемою праці неповнолітніх є літнє працевлаштування школярів і студентів. Якщо останні ще як-так можуть десь тимчасово влаштуватись то майже ніхто з підприємців не хоче брати на роботу учнів, бо все-таки це велика відповідальність.

У підсумку можна сказати, що доходу від дитячої праці вистачає лише на задоволення основних фізіологічних потреб, але губиться час для навчання, від якого діти з легкістю відмовляються. До того ж фахівці фіксують наявність конфлікту в родинах працюючих дітей, де від дітей вимагають, з одного боку, перебирати на себе функції дорослих (заробляти гроші, робити внесок в економічний добробут сім'ї), а з іншого - залишатися дітьми (слухатися дорослих та хазяїв на роботі, миритися з тим, що їм платять менше, ніж дорослим, навчатися в школі за умов, що не враховують їхній робочий досвід), що може мати негативні психологічні та соціальні наслідки .

Література

1. Конституція України від 28 червня 2015 року // Відомості Верховної Ради України. – 2015. - № 30. - С. 141.
2. Закон України «Про охорону праці» // Відомості Верховної Ради України. – 2014. - № 49. - С. 668.
3. Закон України «Про зайнятість населення» // Відомості Верховної Ради. – 2015. - № 24. - С.243.

Залеська Аліна
студентка 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Дибчинська Я. С.
зав. кафедри ділової комунікації, к.філол.н., доц.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ РЕПУТАЦІЄЮ

Управління корпоративною репутацією — серед найбільш актуальних напрямків сучасного менеджменту. За сутністю це - управління процесом формування і коригування репутаційних характеристик, доведення їх до цільової аудиторії. За змістом репутаційний менеджмент являє собою комплекс заходів щодо формування, підтримки та захисту репутації, що базується на реальних здобутках організації, спрямований на її перспективний розвиток [1].

Значущість позитивної репутації для досягнення конкурентних переваг організації не викликає сумніву. Компанія з гарною корпоративною репутацією значно випереджає своїх конкурентів за обсягами продажів, залучення інвестицій, найму кращих професіоналів та підтримки довіри до себе. Завдяки хорошій репутації можна підвищити ймовірність укладення оптимальних стратегічних союзів, захистити компанію, як від нападок преси, так і від сваволі чиновників. Саме в суспільстві формується загальна думка про реальні споживчі властивості товару, що й стає підґрунтям для висновку про його ринкову життєздатність та відповідність вимогам цільової аудиторії. Відтак, можна вбачати репутацію як своєрідний дієвий інструмент взаємодії організації із зовнішнім середовищем, об'єктом якої виступає як окрема людина-споживач, так і загалом суспільство. Останнє випливає з того, що на оцінку характеру репутації усе сильніше впливає чинник очікувань суспільно відповідальної поведінки з боку організації.

Репутація як найцінніший актив існує в кожній компанії з перших днів її існування і виявляється в реальній оцінці компанії цільовими аудиторіями. Ця оцінка, зрештою, і визначає успіх розвитку бізнесу в цілому. Репутація - перший фактор, який враховують інвестори, аналітики, бізнес-партнери і споживачі, аналізуючи загальний стан фірми.

Практика свідчить, що підвищення репутації на 1% забезпечує зростання ринкової вартості акцій фірми на 3%. Проте розглядати репутацію організації лише як суму її нематеріальних активів спрощує проблему концептуалізації її управління. Завданням менеджменту є ефективне перетворення цих нематеріальних активів у вартіснозначущі конкурентні переваги, оцінені в процесі комунікації з цільовими аудиторіями [2].

Експертна оцінка топ-менеджерів великих та середніх вітчизняних компаній під назвою «10 Компаній, що надихають» практикується з 2003 року журналом «Компаньон» та компанією UMP. Це якісне дослідження дозволяє виявити лідерів на основі експертних оцінок топ-менеджерів великих і середніх українських компаній, і не будується на відміну від інших існуючих в країні рейтингів на кількісних оцінках (оборот, прибутковість) [3]. Унікальний даного проект дозволяє вивчити уявлення топ-менеджерів компаній, що працюють в Україні, про найбільш успішних гравців національного ринку і виявити серед них тих, чий кредит довіри і надихаючий потенціал є найбільш вагомими. З 2008 року компанія Reputation Capital проводить спеціалізоване дослідження рівня репутації найбільших українських компаній "Найшановніші компанії України" (The Ukraine's Most Reputable Companies) на основі аналізу 27 атрибутів репутації компанії, що згруповані навколо 7 основних факторів: результативність, продукти, лідерство, соціальна відповідальність, корпоративне управління, ставлення до персоналу, інновації.

Репутація компанії на ринку праці дуже важлива для фахівців високого класу: особа, що прагне професійного розвитку, приділяє особливу увагу питанню іміджу, репутації компанії і вибирає роботодавця з солідним репутаційним капіталом. Тому є всі підстави прогнозувати, що важливість цього чинника буде тільки зростати в подальшому. За результатами 2014 року в Україні компанією з **відмінною репутацією** визнано IBM; серед компаній із сильною репутацією, поряд із всесвітньовідомими Bayer Johnson & Johnson, Mars, Microsoft, Nestle, Procter & Gamble, Samsung, Shell, почесне місце посіли вітчизняні Unilever Ukraine, Рошен, Систем Кепитал Менеджмент (СКМ), Телеканал "Інтер", Телеканал "Новий канал".

Ефективність менеджменту компанії безпосередньо залежить від її репутації. З одного боку, системний менеджмент забезпечує підґрунтя для виникнення довіри до неї на ринку, а з іншого – стала позитивна корпоративна репутація уможливлює не лише зростання фінансових показників, але і забезпечує рекрутування якісних фахівців. Зворотний зв'язок з клієнтами та іншими заінтересованими сторонами уможливлює ухвалення кращих бізнес-рішень, а систематичний репутаційний менеджмент стає передумовою чіткого розуміння щодо об‘єкту інвестування, а й відтак - збільшує окупність інвестицій. За кризових умов кваліфіковане управління, підкріплене солідною репутацією, здатне пом‘якшити деструктивні наслідки і збільшує можливості компанії уникнути банкрутства.

Отже, зміна парадигми бізнесу в сучасному суспільстві актуалізувала позитивну ділову репутацію як одну із найбільш значущих конкурентних переваг корпорації, визначивши її стратегічним активом для капіталізації бізнесу.

Література

1. Шарков Ф. И. Константы гудвилла: стиль, паблисити, репутация, имидж и бренд фирмы: Учебное пособие / Ф. И. Шарков. − М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2010. − 272 с.

2. Сальникова Л. С. Репутационный менеджмент. Современные подходы и технологии. / Л. С. Сальникова. – М.: "Юрайт", 2013. - 304 с.

3. Офіційний сайт журналу «Компаньон» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.companion.ua/articles/content?id=11216.

Zatulyviter Anna
5th year student of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

BUSINESS COMMUNICATION IN MANAGEMENT OF PROJECTS

How often did project managers take communication not seriously when managing a project? Most project managers are generally good communicators but are they communicating effectively? The most crucial success factor in project management is effective communication with all stakeholders. On an average, two out of five projects do not meet the project's original goal or intent and one-half of those unsuccessful projects are related to ineffective communications. On the contrary, effective communication leads to more successful project implementation, hence allowing organizations to become high performers.

Business communication and the ways of improving it has been the subject of many scientific works. A special place is occupied by scientific developments of Batarsheva A., Chumikov A., Korolev V, Meskon M., Albert M.

The aim of the article is to examine the phenomenon of business communication and determine the ways of effective management of business communications while implementing projects.

"Communication" and "business communication" are common concepts embracing an exchange of information in the course of business, communication and methods of communication. The effectiveness of communication in an organization often determines the quality of decisions and their implementation [1]. Communication is an aid used in everyday life, be it personal or business. In the business world, effective communication is important for daily operations of any company, but it can also affect sales and profitability[2].

A skilled business manager must be able to manage, delegate, spearhead new ideas and assess business successes and failures. However, to be able to do any of these successfully, a business manager must be able to communicate. According to the Psychologically Healthy Workplace Program, communication plays a key role in the success of any workplace program or policy. Business managers, who know how to communicate successfully, may improve the chance of success of the program/area that they're managing.

Modern projects nowadays often have an added complication of stakeholders scattered all over the world. Without a solid communication plan and strategy, it is impossible to keep everyone up-to-date and informed. Therefore, communication is a key element, which has to be applied effectively throughout a project's life cycle from the beginning till the end.

In addition, different stakeholders may have different expectations: the method of communication may vary from one to another and a standard communication plan may not be effective.

A project team is generally quite a diverse group of people. Project teams are usually thrust together to deliver a customized and unique benefit to an organisation. In some projects, team members are put together and have never worked together before. The diversity within a project team which can be cultural, geographical, organisational, functional, age related, in the level of education and so on is indeed the biggest challenge for a project manager.

All projects are not stable and ever changing by nature. Hence a project manager has to consider the changes and challenges all the way until the end of the project and ensure that the team and stakeholders are fully up-to-date with the issues and progress so that there will be no nasty surprises for them to discover later on.

Not only need managers to be good communicators, they also need to communicate with their employees frequently to stay abreast of changes and assess new programs and policies. Business managers need to set up regular opportunities for communication through online forum discussions, comment boxes, individual meetings with employees or group discussions with specific committees. Further, the Management Skills Advisor website suggests that managers have

an "open door policy" by which they encourage employees who need to communicate with them to do so often.

Hence, to ensure that effective communication is applied throughout the whole project and to overcome the challenges, a project manager should incorporate a communication plan at the planning stage of the project.

In conclusion, we can say that effective communication is indeed important for a successful project implementation and in order to achieve effective communication in the project, communication planning is essential; using tools and putting processes in place to ensure daily effective communication during the project execution will help overcome the challenges and contribute to a more successful project.

Effective communication takes preparation, practice, and persistence. There are many ways to learn communication skills: the school of experience, or "hard knock," is one of them. But in the business environment, a "knock" (or a lesson learned) may come at the expense of your credibility through a blown presentation to a client. The net result is your growth; ultimately your ability to communicate in business will improve, opening more doors than you might anticipate.

References

1. Білуха М. Г. Основи наукових досліджень: підручник для студ. екон. спец. вузів / М. Г. Білуха. – К. : Вища школа, 2012. – 271 с.
2. Дмитренко М. Й. Ділове спілкування як феномен соціальної дійсності : автореф. дис... канд. філософ. наук : 09.00.03 / М. Й. Дмитренко. – Харків, 2010. – 190 с.

Izmaylov Yusuf
1st year student of the Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Naumova N. G.

CONFERENCE GOALS ARRANGEMENT

Any company should have its own strategy, both global and specific target, that could be achieved along withless significant ones. First of all, It necessary to realize that your event is service, which youare going to sell. It`s impossible to sample or estimate service until its consumption.It`s important because your customer is in a state of uncertainty, he can`t see the realvalue and appeal that he is going to buy. In fact,theparticipant of your event provides you credibility that can not be justified. In common, you need to understand, what you want to make by selling your «product».

The goal just to earn money is not the best way,it often leads to a dead end, since in this case you can forget about the long term benefits. Planning a Sales Conference its managers should keep in mind their first basic aim to raise any vital problem for discussion as well as to leave a good impression and build stronge relationship for the future. To arrange another set of goals it is worth providingyourselve with reliable and long-lasting business contacts to find an investor later. Furthermore, the conference management is informed aboutthe market and product research done in accordance with the goals chosen, consequently to meet the participant needs.

The goals should be measurable, have some specific qualitative and / or quantitative characteristics, which can assess the current state on the way to achieve. The conference aims are to be clearly and accurately described, avoiding ambiguities and inaccuracies. Their timing must be sufficiently accurate i.e. the managers can expect and plan when and what happens or will happen. Actually conference organizers should be enforceable within their specific capabilities, otherwise it is not dealing with a purpose, and empty dreams and fantasies. The goal setting implies motivation, encouraging employees to achieve them, high performance, initiative and creativity.

The conference goals must be agreed between the manager and subordinates the best is when the performers themselves determine the purpose, rather than mindlessly agree to order. Sometimes the managers should do the opposite. The management is required to give an indication as subordinates may underestimate their abilities and put too fine goals compared to their real possibilities. To sum up, it is necessary to underline that choosing a starting idea itis very important

not to repeat similar events, though independently come up with something original, consequently organized and well-planned.

References

1. Конкурентоспособность предприятия : учеб. пособие / Л.Н. Чайникова, В.Н. Чайников. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2007. – 131 с.
2. Менеджмент корпорации и корпоративноеуправление/А. Н. Асаул - СПб.: Гуманистика, 2006.-152с.
3. Principlesofmarketing / PhilipKotler, GaryArmstrong. - 14thed. p. cm.-123c.
4. Kraus G. Managementbegriffe /G.Kraus. – Freiburg: Rudolf Haufe Verlag, 2007. – 144 с.

Ісенко Марина, Євстігнєєва Олена
студентки фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н, доц. Сухарева К.В.

ВПЛИВ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Процес залучення іноземних інвестицій є однією з форм розвитку будь-якої країни. Україна не виняток. Це питання є актуальним як на макрорівні (оскільки інвестиції збільшують обсяг фінансових ресурсів держави), так і на мікрорівні, бо вони фінансують розвиток технологій.

Існує дві думки стосовно впливу прямих іноземних інвестицій на економіку країни:

— позитивна гіпотеза. Відповідно до неї, інвестиції іноземних власників збільшує продуктивність праці місцевих фірм завдяки конкуренції, яка виникає між ними. Окрім цього, виникає додатковий попит на робочу силу, а також розвивається науково-технічна база українських підприємств, до яких залучають іноземний капітал.
— негативна гіпотеза. Така думка стверджує, що через іноземні інвестиції створюється залежність української економіки від капіталовкладень інших країн. До того ж, негативним чинником може бути трансфер відсталих технологій та методів організації виробництва. За практикою, залучені інвестиції шукають дешеві місцеві ресурси, або економія від порушення технологій, норм безпеки тощо.

Для аналізу стану залучення іноземних інвестицій пропонуємо звернутися до даних Державної Служби Статистики. Маємо такі дані станом на 31.12.2015 [1]:

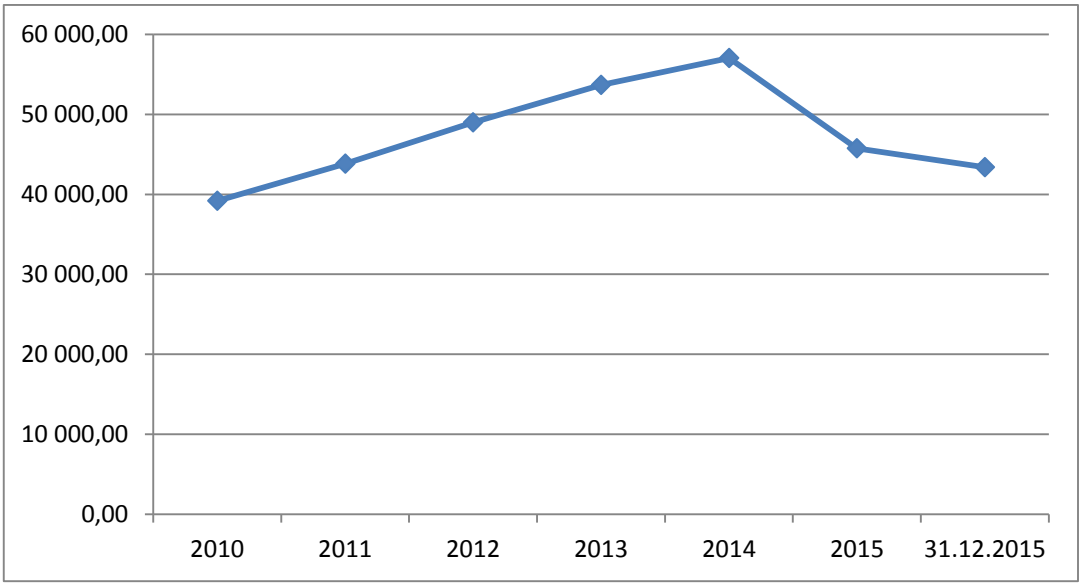

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції в Україну 2010-2015 рр.

Динаміка залучення інвестицій до 2014 року була позитивною, а з 2014 стала негативною. Більш того, у порівнянні із світовими показниками, в Україну залучають менше

1% у світовому потоці прямих іноземних інвестицій. Така цифра пояснюється сучасним політичним та економічним станом країни, а також тим, що серед європейських постсоціалістичних країн Україна сприймається як країна з найбільшим ризиком. За оцінкою Європейського центру досліджень, підприємницький ризик інвестицій в Україну складає 80 % [2].

Також для аналізу стану залучення іноземних інвестицій в Україну необхідно звернути увагу на країни-інвестори. За даними Державної Служби Статистики, більше за інші країні в Україну інвестував своїх коштів Кіпр [1]. Це свідчить про непрозорість інвестиційної політики в Україні.

Підсумовуючи сказане, необхідно наголосити на важливості залучення іноземних інвестицій для країн, яким характерна криза інвестування. Для України це питання є також нагальним, бо її підприємства отримають недостатньо фінансової підтримки з боку держави для того, аби залишатися конкурентоздатними. Існують як переваги, так і недоліки іноземних інвестицій. Перевагою є стрімкий розвиток виробництва, у разі залучення новітніх технологій, та покращення фінансового потенціалу країни. Недоліком є можливість захоплення українського ринку товарів і послуг. За останніми даними стан залучення інвестицій в Україну є невтішним. Тому сучасна інвестиційна політика України повинна зазнати низки змін для того, аби процес залучення іноземного капіталу став більш відкритим.

Література

1. Державна служба статистики — [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://www.ukrstat.gov.ua
2. Вплив іноземного інвестування на розвиток вітчизняних підприємств — [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3812

Ізмайлова Єлизавета
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Сухарева К. В.

ЗАЛУЧЕННЯ ПАРТНЕРІВ ЯК КЛЮЧ ДО УСПІШНОГО ПАРТНЕРСЬКОГО МАРКЕТИНГУ

Найважливіше завдання для будь-якої компанії після створення продукту полягає в його просуванні. Компанія повинна донести до споживача інформацію про створений продукт та викликати бажання його придбати. Саме тому надзвичайно важливо розробити діючу маркетингову стратегію.

В наш час є багато способів просування продукту чи послуги і перевага надається Інтернет-рекламі. Є багато способів просунути продукт або послугу онлайн, але всі ці методи вимагають часу та інвестицій. Таким чином, доцільно використовувати альтернативний метод підвищення продаж, який не вимагає витрат будь-яких ресурсів. І найкращий шлях - це створення партнерської програми.

Партнерська програма – це автоматизована маркетингова програма, де Ви приймаєте на роботу партнерів, які розміщують інформацію про продукт чи послугу на будь-яких платформах. Партнери або аффіліати отримають реферальну винагороду або комісію з продаж у випадку, коли клієнт відкриває їх повідомлення та переходить на сайт компанії. Найбільш поширені типи партнерських програм – CPC (плата за перехід), CPL (плата за лід) і CPS (плата за продаж).

Для створення програми, Ви повинні використати реферальне маркетингове програмне забезпечення для інтеграції програми з веб-сайтом, або приєднатися до деякої партнерської мережі. Після налаштування програми, на веб-сайті або у партнерській мережі, важливо сконцентруватися на залученні партнерів, які приєднаються до програми та просуватимуть продукти чи послуги компанії.

Як правило, компанії, що займають велику нішу на ринку та які виробляють товари народного споживання, схильні мати велику кількість партнерів, коли компанії, що спеціалізуються на вузькій галузі, можуть мати значно меншу кількість учасників.

Програми значно відрізняються одна від одної і розуміння цілей допоможе більш точно скласти стратегію залучення. На основі своїх цілей, необхідно залучити партнерів, що зможуть швидко принести результати.

Але прийняття усіх партнерів до програми не завжди є кращим рішенням. Принцип Парето каже, що 20% партнерів принесуть 80% продажів, таким чином приймаючи до програми відповідних блогерів, або власників веб-сайтів збільшать якість продажів. Ви повинні почати визначити свою нішу та знайти партнерів, що мають відповідні тематичні платформи та, звісно, відповідну аудиторію.

Створіть список партнерів, яких хотіли б залучити у першу чергу, та зверніться до них індивідуально. Для оцінки веб-сайту або блогу потенційного партнера, необхідно звернути увагу на те, наскільки активним є веб-сайт або блог, чи оновлює власник платформу актуальним контентом. Якщо у партнера є блог, треба звертати увагу на те, як часто створюються нові пости та чи діляться цими постами у соціальних мережах. Більша активність на платформі партнера дорівнює більшій кількості продажів для компанії. Звичайно, запрошення власників веб-сайтів або блогів приєднатися до Вашої програми – це трудомісткий процес, що вимагає багато часу, але така стратегія залучення дозволить побудувати міцні партнерські відносини та збільшити ймовірність того, що продуктом чи послугою компанії будуть цікавитися.

Крім того, необхідно використовувати загальні методи залучення партнерів. Ніхто не може бути кращим партнером, ніж Ваш клієнт. Він вже знайомий з Вашим продуктом, і майте великий досвід його використання. Необхідно переконатися, що партнерська програма може бути легко знайдена в навігаційному меню, що полегшує залучення потенціальних партнерів, колишніх клієнтів, адже майже 60% партнерів дізнаються про партнерську програму з веб-сайту компанії.

Каталоги партнерських програм – це також чудове місце, куди можна додати інформацію про програму компанії. Такі каталоги часто відвідують партнери, які шукають нові програми в межах їх ніші.

Також необхідно використовувати конференції для залучення партнерів великого масштабу. Шукайте заходи, які відвідує велика кількість потенційних партнерів. Найближча і найбільша конференція під назвою «Affiliate Summit East» матиме місце 31 липня - 2 серпня в «Marriott Marquis» в Нью-Йорку.

Однак необхідно зрозуміти, що партнери приймають рішення про вступ до програми, якщо вони в неї вірять, але вони негайно продовжують пошук інших варіантів, якщо негайно не отримують відповідь про їх прийняття.

Таким чином, існує багато тактик для залучення партнерів з метою кооперації, але головне – це постійна комунікація з ними та продумана, високоякісна програма.

Karnaukh Yuliia
5th year student of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

THE ROLE OF COMMUNICATION IN THE SYSTEM OF PERSONNEL MOTIVATION

In the structure of any organization communication is of great importance. The more communication channels an organization has, the more effective system of personnel control and motivation can be built. Communication ensures the person’s assuming office, acquaintance with the team, arrangement of his workplace, obtaining information necessary for work. Communication also serves further development of each employee.

Communication as a many-sided phenomenon concerns all the spheres of human activity (interpersonal relations, relations in small groups, relations in organizations, mass communications). Communication is often understood as the mechanism providing sociability: communication cements society [1, p. 90]. In management the problems of personnel motivation are of critical importance. The research of the communication role in the system of an organization's personnel motivation is topical against the background of communications increase in the society and development of mass communication media (MCM).

The problem of personnel motivation is closely connected with the origin and development of management. The first developments were made by the founders of scientific management (J. Locke, T. Hobbes, A. Smith, A. Marshall and others); in the 20th century these developments were further investigated in the works by F. Taylor, F. Gilbert, H. Fayol, G. Mayo, etc. [2]. Various foreign and domestic scientists researched the problem of personnel motivation in the organization; they created a large number of theories. But, we based our research on the theory by A. Maslow, who was the first to realize the constitution and laws of human needs creation.

The aim of our research is to determine the role of communication channels in building the system of personnel motivation in the organization.

Coordination of actions at an enterprise is carried out through communication. Communication in the organization is exchange of information between people when performing their functional duties or responsibilities. Communication is the function of management, which allows ensuring stable relations of all the enterprise's links and their interaction by appropriately organized transfer of information. Here motivation serves as a regulation mechanism for all other functions.

For management to be effective at any stage, an enterprise needs a developed system of communications, which ensures synchronism and accuracy of understanding information. To keep communication in the organization under control is very important and this allows being aware of the current events and forecasting the conduct and changes in the employees' moods. The management of the organization should supervise all the communication channels used by employees. For this purpose the managers should constantly analyze the employees' groups, as each of them has its own information field (a set of information sources), where they acquire the information about the enterprise's activity. It is necessary to analyze information from these information sources and learn what information the employees need for comfortable work at this enterprise. These data can be determined by questioning and interviewing at every separate enterprise. In order to motivate employees, it takes the managers only to disseminate the necessary information through the communication channels used by the given group.

The level of development of the communication channels at an enterprise is of great importance for satisfying the needs of employees. Through these channels employees socialize, learn about their enterprise activities. Communication channels assist in creative advance and development of employees. To motivate the staff of the enterprise, of each separate department, it is important to build the communication chain from employees to the management. Disseminating certain messages, the manager creates a motivation system at the enterprise. Communication channels also serve for feedback (from employees) so that the manager can make decisions. The quantity of communication channels also matters. The more developed the network of communication interaction is, the more involved, even attached in some way, is the employee to this organization [2].

For successful creation of the motivation system the employee should be surrounded by the communication channels from the very beginning of work for this organization; he should possess information about the activity of the entire enterprise and its structural divisions. To motivate these employees, as many communication channels as possible should be involved. They can include corporate newspapers and magazines, Internet sites, regular meetings with executives, official and normative documents, etc. The illusion of involvement into all the activities of an enterprise can increase the employees' motivation significantly.

We can conclude that building the system of motivation at an enterprise is a complicated but important process. It is communication that plays a critical role in building the system of personnel motivation. On the one hand, due to communication the needs of employees are revealed, on the other hand, communication channels serve dissemination of motivating information, thus inducing circulation of information between superiors and subordinates, between separate participants of authoritative relations. In this circulation the authority is in the hands of those who are able to control this process.

References

1. Кравченко А. И. История менеджмента: учеб. пособие для студентов вузов / А. И. Кравченко. – М. : Академический Проект, 2010. – 352 с. Режим доступа: http://managementhistory.narod.ru/kravchenko.htm

2. Назаров М. М. Массовая коммуникация в современном мире : методология анализа и правила исследований / М. М. Назаров. – М. : УРСС, 2012. – 240 с.

Касай Галина, Семенова Маргарита
студентки 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богма О.С.

ПЕРЕОЦІНКА ОСНОВНИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА: ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Як свідчить світова практика, в країнах з ринковою економікою, відповідно до вимог та рекомендацій Міжнародних Стандартів Фінансової Звітності, періодично здійснюється переоцінка основних засобів, проведення якої, перш за все, пов'язано з підвищенням ефективності фінансової діяльності підприємства за допомогою управління його вартістю, і зокрема, вартістю його активів. Крім того, переоцінка основних засобів необхідна при купівлі-продажу активів поза складом цілого підприємства, кредитуванні та інших видах інвестування коштів в підприємство, при страхуванні основних засобів, їх здачі в оренду і в багатьох інших випадках.

Проведення якісної переоцінки основних засобів в західних країнах дуже тісно пов'язане як з підвищенням ефективності поточної діяльності, так і з формуванням грамотної і обгрунтованою довгострокової стратегії розвитку підприємства. По-перше, переоцінка є одним з істотних факторів, що впливають на оподаткування підприємств, так як її результати визначають базу оподаткування майна і прибутку (закон про оподаткування майна в Україні постійно виникає в порядках денних засідань Верховної Ради). По-друге, переоцінка основних засобів безпосередньо пов'язана з управлінням розміром і динамікою амортизаційного фонду - одного з найважливіших джерел власних інвестицій, що спрямовуються на модернізацію виробництва, технічне переозброєння, капітальне будівництво [2, с.25].

На підтвердження тез про необхідність переоцінки основних засобів наведено дві форми подання величини чистого доходу. З одного боку, чистий дохід підприємства за будь-який період можна представити формулою, яка б показала формування чистого доходу (ЧД) як припливу грошових коштів у вигляді виручки від реалізації (В), і відтоку грошових коштів у вигляді витрат на виробництво (Р) і податків (Н), які, в свою чергу, можна представити у вигляді суми податку на майно (Ні), податку на прибуток (Нп) [1, с.256]. Тоді формула (1) формування чистого доходу набуде вигляду:

$$ЧД = В - Р - Н = В - Р - (Ні + Нп) \quad (1)$$

Як випливає з формули (1) зміна вартості основних засобів, яка може статися в результаті їх переоцінки, вплине на загальну величину податків (Н), в тому числі податку на прибуток (Нп) і податку на майно (Ні), причому цей вплив полярно протилежне.

З іншого боку, чистий дохід підприємства за той же період можна представити формулою, яка б показала розподіл чистого доходу (ЧД) між чистим прибутком (ПП), яка дорівнює виручці від реалізації (В) за вирахуванням витрат на виробництво (Р) (без

амортизації), податків (Н), і амортизації (А). Тоді формула розподілу чистого доходу набуде вигляду:

$$ЧД = (В - Р - А) + А - Н = (В - Р - А - Н) + А = ПП + А \quad (2)$$

У формулі (2) виділені два принципово різних напрямки використання чистого доходу: чистий прибуток (ПП), необхідний для розширеного відтворення, виплат дивідендів акціонерам і додаткового стимулювання працівників підприємства;амортизація (А), призначена для простого відтворення основних засобів.

Спільний аналіз формул формування чистого доходу (1) і його розподілу (2) показує, що зміна вартості основних засобів, пов'язане з їх переоцінкою, може зробити істотний вплив на величину податку на майно, оподатковуваний прибуток, а отже, і величину податку на прибуток, розмір амортизаційних відрахувань і чистий прибуток, що спричинить за собою зміну всіх інших показників фінансової діяльності підприємства. Наприклад, збільшення вартості основних засобів в результаті переоцінки призведе до пропорційного зростання податку на майно, зростання амортизаційних відрахувань, зниження оподатковуваного прибутку, а отже, податку на прибуток і величини чистого прибутку [3, с.38]. Протилежна ситуація буде спостерігатися при зменшенні вартості основних засобів.

Таким чином, завдання переоцінки основних засобів підприємства з одночасним вибором раціональної політики амортизації є оптимізаційної завданням, в результаті успішного вирішення якої повинен бути забезпечений максимальний чистий дохід при заданому раціональному рівні амортизаційних відрахувань, що принципово і визначає ефективність поточної діяльності і довгострокової стратегії розвитку підприємства.

Література

1.Абрютина М.С. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия:[монографія] / М. С. Абрютина, А. В. Грачев. – М.: Дело и сервис, 2010. – 256 с.

2. Асмолова Г. Б. Механізм регулювання відтворення основних засобів підприємств / Г.Б. Асморова // Економіст.- 2012.- № 7.- С.24-28

3. Баб'як Н. Д. Вплив амортизаційних відрахувань на результати фінансово – господарської діяльності підприємств/ Н. Д. Баб`як // Фінанси України. - 2011.-№ 11.-С.34-41.

Касянок Майя, Криворученко Аліна
студентки 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У сучасних умовах української економіки проблема ефективності виробництва і управління підприємницькою діяльністю стоїть на першому місці. Даній проблемі присвячено багато наукових досліджень та робіт.

Система адміністративного менеджменту - система управління підприємством з застосуванням сучасних адміністративно розпорядчих форм управління, спрямованих на оптимізацію організаційної структури та створення ефективної моделі трудових відносин. Система адміністративного менеджменту дозволяє виявити невикористані ресурси, збільшити синергетичний ефект системи управління на підприємстві і тим самим створює передумови для підвищення продуктивності праці.

Розробка моделі з впровадження системи адміністративного менеджменту в практику українських підприємств дозволяє розкрити більш широкі можливості для вдосконалення і розвитку підприємства на основі власних, насамперед адміністративних ресурсів.

На цій підставі багатьма фахівцями робиться досить переконливий висновок про те, що, який би простий і відкритими не представлялася організація, всередині її, у складі і зв'язках завжди існують приховані адміністративні ресурси, цілеспрямована і своєчасна мобілізація яких може дати необхідний імпульс новому організаційному розвитку.

У найбільш загальному вигляді вдосконалення системи управління підприємством передбачає орієнтацію на досягнення довгострокових конконкурентних переваг, здійснення маркетингових досліджень, інноваційну діяльність, спрямовану на диверсифікацію виробництва, стимулювання раціоналізаторської діяльності персоналу з метою підвищення продуктивності праці.

Динаміка соціально-економічного розвитку суспільства, постійне ускладнення функціонування, реальні процеси перетворень ринкової інфраструктури ставлять перед сучасними підприємствами все більш різноманітні, в тому числі і інноваційні, завдання.

В рамках побудови системи управління, заснованої на адміністративному менеджменті, для посилення впливу концепції постійних

вдосконалень та процесного підходу до управління був запропонований адміністративний супровід процесної взаємодії.

Адміністративний супровід процесної взаємодії стає основою вдосконалення системи адміністративного менеджменту і передбачає розподіл відповідальності, що виражається в закріпленні конкретних процесів за підрозділами й співробітниками підприємства.

Адміністративний супровід процесної взаємодії безпосередньо здійснює задачу по оцінці ефективності проходження процесів на підприємстві, для цього використовують показники ефективності: швидкість проходження бізнес-процесу - час (строк) виконання процедур щодо виконання основних дій співробітників підприємства, спрямованих на реалізацію основних завдань; ресурси, що витрачаються на його виконання (матеріальні, людські), і оптимальність побудови самого процесу, яка полягає в розподіл ресурсів таким чином, щоб пронизують діяльність підприємства процеси виконувалися співробітниками у встановлені терміни відповідно до регламентів.

Разом з тим, ймовірнісна розвиток ринкових процесів, ускладнення кон'юнктури і конкуренції, з одного боку, і формування нових ринкових відносин співробітника і роботодавця (аутсорсинг, віддалена робота), з іншого, зумовлюють необхідність розробки та пропозиції адекватних і оригінальних адміністративних інновацій, таких як адміністративний супровід процесної взаємодії.

Пропоновані до конкретного застосування напрями вдосконалення системи адміністративного менеджменту нерідко знаходять не просто альтернативне, але, що особливо важливо, універсальне або навіть уніфіковане використання. Позиційований системою адміністративного управління фактори виділяють мотиви активізації дій співробітника підприємства, обумовлюючи необхідність розробки і застосування процедур впливу на ефективність системи управління підприємством.

Література

1. Осовська Г. Основи менеджменту: Підручник/ Галина Осовська, Олег Осовський,. - 3-е вид., перероб. и доп.. - К.: Кондор, 2006. - 661 с.

2. Теорія і практика ділового адміністрування: навчальний посібник / [Г.І.Дібніс, О.О.Ромахова, Н.О. Держак та ін.] – Луганськ: Ноулідж, 2009. — 488с.

Кірпушко Олеся, Красницька Софія
студентки 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Сучков А.В.

INTERNET-МАРКЕТИНГ В УКРАЇНІ

Внаслідок глобалізації світових ринків підприємства змушені змінювати свою маркетингову стратегію та формувати її на основі сучасних інформаційних технологій. Враховуючи це, формується та розвивається новий напрямок у маркетингу - Internet-маркетинг.

На даний час Internet реклама набирає оберти і стає більш популярною в Україні. Її популярність росте в геометричній прогресії, адже вона має певні переваги перед звичайною рекламою: високий маркетинговий потенціал, вихід на цільову аудиторію в глобальному

масштабі, легка доступність для споживача, значні можливості опису продукції, стає більш масовою з кожним роком, привертає увагу потенційних споживачів.Internet реклама має нижчу вартість аніж друк чи телевізійної реклами, це робить рекламу більш доступною для малого та середнього бізнесу. Завдяки Internet стає можливим аналіз поведінки відвідувачів сайту та врахування ефективності діяльності при удосконаленні продукції, самого сайту і маркетингових заходів. Наступною перевагою є те, що люди все частіше звертаються за допомогою до Internet, тобто шукаючи інформацію про товар чи послугу вони легко натрапляють на рекламу і інформація про марку, товар чи підприємство запам'ятається.Також користувачі Internet можуть зробити покупку он-лайн.

При прийнятті рішення щодо реклами в мережі Internet, керівництву підприємства необхідно визначити наявність у мережі цільової аудиторії, рівень конкуренції та власну конкурентну позицію, реальну вартість залучення покупців з використанням Internet-мережі.

На даний час Internet-маркетингє основною складовою електронної комерції і є невід'ємною частиною будь-якої маркетингової кампанії. Вважається якщо не проводити маркетингв Internet, то рекламна компанія втрачає свій потенціал. Існує велике різноманіття реклами в Interneti: пошукова оптимізація (просування, розкручування), контекстна реклама, медіареклама, банерна реклама, інтерактивна реклама, e-mail маркетинг, партнерський маркетинг, вірусний та прихований маркетинг.

Але Internet-реклама має і свої недоліки, серед яких головними є зменшення кількості людей, які довіряють рекламі в Internet, складність пошуку потрібного сайту з потрібною рекламою. Обмеження в Internet-маркетингу створюють проблеми як для компаній, так і для споживачів. Якщо у споживача повільне Internet-з'єднання, це призводить до ускладнення у використанні в рекламі анімованих роликів, презентаційних фільмів і високоякісної графіки, хоча, в принципі, проблема зі швидкістю - це питання часу, з кожним днем «повільних» користувачів стає все менше.

Наступна незручність полягає в тому, що Internet-маркетинг не дає можливість споживачеві випробувати товар до того, як зробити покупку. Ця проблема може бути вирішена, якщо споживач знайде подібний товар на полицях магазину і матиме змогу його роздивитись. Це досить незручно і займає багато часу і тому маркетологи намагаються вирішити цю проблему через якісні знімки товару за допомогою спеціальної фото-техніки для оцифровки знімків товару у форматі 3D (об'ємне зображення), що надає можливість відвідувачу Internet магазину розглянути товар з усіх ракурсів.

Ще один гальмуючий чинник - це обмеженість платіжних методів, яким довіряють споживачі. Хвилювання споживачів щодо конфіденційності персональної інформації.

Слід зазначити, що економічний ефектInternet-маркетингу визначається як різниця між валовим доходом від реалізації продукції через Internet-мережу та витратами на Internet-рекламу. Складовими соціального ефекту є привернення уваги споживачів продукції, запам'ятовуваність, вплив на мотиви покупки. Оцінити соціальний ефект можна за допомогою експертних оцінок.

Отже, Internet перетворився на досить потужний інструмент реклами, якому властиві особливості, здатні забезпечувати гідний конкурентний статус поряд з іншими видами реклами. В цілому стабільне зростання аудиторії Internet і створення все більш дієвих і якісних рекламних носіїв сприяє стрімкому розвитку ринку Internet-реклами.

Література

1. Калинич Г.А. Ефективність маркетингової діяльності підприємства в Інтернеті : навчальний посібник/Г.А. Калинич– К. : Центр учбової літератури, 2011– 189 с.

2. Овєчкіна О.А. Планування маркетингу : навчальний посібник / О.А. Овєчкіна– К. : Центр учбової літератури, 2013. – 314 с.

3. Башнянин Г.І. Маркетинг у галузях і сферах діяльності : навчальний посібник / Г.І. Башнянин – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 245 с.

Кірпічева Ольга
студентка 3 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Юдіна О.В.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ СТВОРЕННЯ ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Створення позитивного іміджу підприємства є складним завданням у сучасних умовах економічного розвитку нашого суспільства. Імідж є найефективнішою формою подання повідомлення, здатним створити у цільової аудиторії саме таке сприйняття, яке необхідне для досягнення конкретних цілей. Основна мета полягає у рекламі об'єкта (підприємства, організації, фірми). Для конкурентоспроможності підприємства розробка інформаційно-комунікаційних механізмів створення його іміджу є актуальним питанням сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що проблема створення позитивного іміджу підприємства розглядається у працях зарубіжних та українських маркетологів, економістів, лінгвістів та PR-фахівців (Щебет Д. А., Синяєва І. М., Ульяновський А. Г., Boulding K. E., Chanda B., Dutta D. та інші). У своїх роботах автори досліджують шляхи успішного формування гідного іміджу та реклами підприємств, організацій, фірм. Проте проблема інформаційно-комунікаційних механізмів створення іміджу підприємства залишається на сьогодні недостатньо дослідженою.

Метою роботи є аналіз інформаційно-комунікаційних механізмів створення іміджу підприємства.

Виклад основного матеріалу. Під іміджем організації науковці розуміють відображення в індивідуальній чи у масовій свідомості не тільки певних характеристик об'єкта або явища, а й зовнішніх атрибутів, таких як: бренд, товарна марка, логотип, стиль ділової етики [1, с. 12; 2].

В умовах бізнес-орієнтованого суспільства всі підприємства залежать одне від одного в сфері виробництва і розповсюдження своїх товарів і послуг. Професійна діяльність співробітників і організацій у будь-якій сфері життєдіяльності суспільства оцінюється споживачами їхньої продукції та наданих послуг, тому імідж має надзвичайно важливе практичне значення. Відповідно створення позитивного і привабливого іміджу організації дає можливість зайняти конкурентоспроможне місце у світі бізнесу. Вирішення цього завдання в умовах інформатизації суспільства дослідники пов'язують з упровадженням сучасних інноваційних технологій [4]. Інформаційно-комунікаційні технічні засоби відкривають нові можливості для створення іміджу підприємства, зокрема збільшення обсягу інформації, що пред'являється за одиницю часу; пришвидшення процесів її сприйняття, обробки та запам'ятовування; реалізацію принципів наочності, інтерактивності, зворотного зв'язку тощо [4, с. 197].

Відомо що, імідж підприємства є «обличчям» організації, спеціально створеним позитивним образом компанії на ринку товарів і послуг. Він відображає її комерційну політику: спрямованість дій на певні потреби споживачів. Привабливий імідж фірми може працювати довгі роки і підтримувати роботу підприємства у складних обставинах. Великою і необхідною частиною його формування є робота над створенням іміджу фірми із ЗМІ та Інтернет-ресурсами. Ця робота має бути постійною, цілеспрямованою та коректною.

Існують різні механізми формування іміджу підприємства. Як зазначають фахівці цієї галузі, він складається з фундаменту або базису, зовнішнього та внутрішнього іміджу [3, с. 156]. Фундамент забезпечує створення, розвиток і зберігання позитивного іміджу компанії. Зовнішній імідж підприємства – це сприйняття підприємства суспільством, засобами масової інформації, споживачами. Його складовими є продукт і його якість, реклама, спосіб пропозицій, зовнішній вигляд персоналу та об'єктів підприємства. Якість продукту є найважливішим елементом ділової репутації, оскільки доведено, що жодна, навіть надзвичайно ефективна реклама не врятує товар низької якості.

Внутрішній імідж підприємства створюють відносини персоналу і керівництва, їх загальне спрямування, ділова атмосфера. У широкому розумінні – це фінансове планування, і кадрова політика підприємства, орієнтація, тренінги співробітників тощо. Формуванню внутрішнього іміджу сприяють такі цілеспрямовані програми, як: підвищення кваліфікації, спеціалізоване навчання персоналу, програми заохочення співробітників [2, с. 62]. Реалізація означених програм створює у працівників уявлення про компанію, її діяльність, стандарти цієї діяльності, надає персоналу знання і мотивацію, необхідні для презентації компанії клієнтам, орієнтує на професійне і компетентне виконання своїх обов'язків, підвищує значущість персоналу у формуванні іміджу.

Висновки. Таким чином, позитивний імідж є результатом успішної праці фахівців у галузі маркетингу, дизайну, психології, лінгвістики і реклами. Підприємство має впроваджувати сучасні інформаційно-комунікаційні механізми для створення позитивного зовнішнього та внутрішнього іміджу, що сприятиме розвитку бізнесу, виробництва, торгівлі, ділових контактів. Застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій у створенні іміджу сприяє ефективної діяльності організацій.

Література

1. Ульяновский А. Г. Корпоративный имидж : Технологии формирования для максимального роста бизнеса / А. Г. Ульяновский. – М. : СПбГУ, 2009. – 210 с.
2. Boulding K. E. The Image : Knowledge in Life and Society / K. E. Boulding. – Canada : AU Press, 2008. – 96 p.
3. Chanda B. Digital Image Processing and Analysis / B. Chanda, D. Dutta . – India : Prentice Hall, 2010. – p. 156-161.
4. Yudina O. Improving the process of foreign language training of the students for business communication / O. Yudina : Проблеми управління економічним потенціалом регіонів : збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Запоріжжя : ЗНУ, 2015. – С. 195-197.

Коваленко Інна
студентка 2 курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Вязова Р.В.

СПЕЦИФІКА ТА РОЛЬ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В БІЗНЕСІ

Ділове спілкування на сучасному етапі суспільного розвитку проникає у всі сфери життя. Без нього не обійтися в сфері економічних, правових, дипломатичних, комерційних, адміністративних відносин. Уміння успішно вести ділові переговори, грамотно і правильно скласти діловий папір і багато іншого в даний час стало невід'ємною частиною професійної культури людини. «Бізнес – це вміння спілкуватися з людьми», – вважають істинні керівники, підприємці.

Метою даної роботи є аналіз та дослідження специфіки та ролі ділової комунікації в бізнесі у розрізі сучасного розвитку суспільства.

Складність виникаючих тут проблем пов'язана з тим, що комунікація здійснюється в умовах несумісних, переважно, культурних стереотипів мислення й поведінки, зокрема й у ситуаціях професійної взаємодії.

Проблемою спілкування та комунікації займалися такі вчені як С.Л. Рубінштейн, О.М. Леонтьєв, Л.С. Виготський, Т.М. Дрідзе.

Для розкриття сутності поняття «ділова комунікація» можна використовувати поняття «діяльність», оскільки саме ділова комунікація має на меті відносини у зв'язку з менеджерською або бізнес-діяльністю, призначенням якої є забезпечення цілеспрямованого і скоординованого функціонування трудового колективу задля вирішення задач, що постають перед ним [1].

Специфічною особливістю ділового спілкування є його регламентованість, тобто підпорядкованість встановленим правилам і обмеженням. Ці правила визначаються типом

ділового спілкування, формою, ступенем офіційності, конкретними цілями і завданнями, які стоять перед тими, хто спілкується, а також національно-культурними традиціями і суспільними нормами поведінки. Вони фіксуються, оформлюються у вигляді протоколу (ділового, дипломатичного), існують у вигляді загальноприйнятих норм соціальної поведінки, у вигляді етикетних вимог, обмежень тимчасових рамок спілкування.

Успішність ділової комунікації безпосередньо обумовлена комунікативною компетентністю менеджера, що передбачає адекватну реакцію на контекст ситуації, вірну оцінку співрозмовника, а також його інтересів, особистісних якостей, уразливості, формування в нього позитивного сприйняття власної особистості [1].

Службові контакти будуються на партнерських засадах, виходять з взаємних потреб, з інтересів загальної справи. Безсумнівно, що таке спілкування підвищує трудову і творчу активність, є важливим чинником вдалого бізнесу.

За місцем здійснення бізнес-комунікації розподіляються на внутрішні, коли сторони комунікації перебувають у рамках організації, і зовнішні, коли одна зі сторін відноситься до суб'єктів зовнішнього середовища організації. За своїми цілями ділові комунікації можна поділяти на чесні комунікації та безчесні – маніпулятивні, егоїстичні, шахрайські [2]. Розпізнавання нечесних намірів партнера-комуніканта – складне, але це постійне завдання, що має вирішувати бізнесмен. Це – проблема правова та етична.

Згідно специфіки, що впливає на зміст, процеси, параметри комунікацій, доцільно виокремити галузеві особливості комунікацій і функціонально-управлінські особливості комунікацій. Для багатьох із цих сфер діяльності існують свої норми й правила комунікацій, зокрема, Кодекси честі. Розуміння сутності феномена бізнес-комунікацій і володіння методами їхнього здійснення – це провідний чинник у досягненні ділового успіху [2].

Підбиваючи підсумки, хотілося б зауважити, що важко переоцінити значення ділової гри і професійної комунікації в суспільстві. Тема комунікації є звісно центральної магістраллю у житті будь-якої людини. Особливу значимість вона набуває для ділової людини. Адже щодня вранці до вечора ми вступаємо у безліч прямих і опосередкованих взаємовідносин. Від якості нашої комунікації прямо залежить наш капітал, сім'я, кар'єра, визнання. Проблеми навчання стратегій управління і технологій ділової комунікації стали найактуальнішими проблемами сучасного менеджменту. У разі стрімкого розвитку нашого суспільства та жорсткої конкуренції компаніям необхідно постійно розвиватися, пристосовуватися до зовнішніх умов, навчати персонал і управлінський апарат відповідно до вимог прогресу. Лише в цьому випадку компанії будуть конкурентоспроможними і ефективними.

Література

1. Шавкун І. Г. Ділова комунікація: сутність та типологізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK.
2. Спивак В. А. Современные бизнес-коммуникации / В. А. Спивак. – СПб.: Питер, 2011. – 448 с.

KovalenkoDanil, SievidovaDaria
3st year students of the Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Naumova N. G.

DESING THINKING AS NEW PROBLEM SOLVING APPROACH

The modern market has undergone many changes. Today rapid and effective decision-making, customer focus, creativity are valued in the business environment. It leads to the search for new methods of solving the problem and the organization of workflow.

Design thinking is a formal method for practical, creative resolution of problems and creation of solutions, with the intent of an improved future result. This approach focuses on a goal (future situation). It differs from the analytical scientific method, which begins with thoroughly

defining all the parameters of the problem in order to create a solution. Design thinking identifies and investigates with both known and ambiguous aspects of the current situation in order to discover hidden parameters and open alternative paths which may lead to the goal. As design thinking is iterative, intermediate "solutions" are also potential starting points of alternative paths, including redefining of the initial problem.

Design thinking is an iterative approach to problem solving that intentionally seeks out people with different perspectives, knowledge, skills and experience making them work together to find out a practical solution for a particular problem. Any design activity is ultimately social in its essence thus if we make the idea tangible it will facilitate communication.

Design thinking uses a process-based approach to solve problems involving a set of steps carried consequently out in a particular order to achieve a goal. In this case, the goal is to identify a success-driven solution, can be carried out in a timely manner and is likely to be accepted by all stakeholders.The five steps in design thinking are empathize, define, ideate, prototype and test.

The concepts that form the foundation of design thinking are drawn from many branches of knowledge including engineering, computer science, the arts, social sciences and business.In many aspects, design thinking reflects the management philosophy of Engineer TaiichiOhno, who is credited with developing the Toyota Way to help with Japan's economic recovery after World War II. The Toyota Way has two components, Respect for People (also known as Respect for Stakeholders) and Continuous Improvement (also known as Kaizen). Depending upon the implementation, the steps may be called by different names, combined in different ways or carried out in different orders. Regardless of the specific implementation, however, the principles of design thinking remain the same: gather information by talking to the stakeholders, brainstorm ideas, create a prototype and test it. Both creative and analytical ideas are perceived as having value and it moves the team closer to a real solution.

To sum it up, it is necessary to underline that design thinking is described as a regular process employing unique and creative techniques leading tothe targeted results − usually exceedingprimarily expectationsthus being an attractive, dynamic and important methodology for businesses to be embraced today.

References

1. DesignThinking... WhatisThat?[Electronic resource] // Fastcompany/ - Source Access:http://www.fastcompany.com/919258/design-thinking-what
2. Roger L. Martin, The Design of Business: Why Design Thinking is the Next Competitive Advantage[Electronic resource] // Roger L. Martin / - Source Access:https://www.goodreads.com/book/show/6552612-the-design-of-business

Коваленко Данило, Ткачова Марина
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: д.т.н., проф. Григор'єв С.М.

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОСНОВА ФУНКЦІЙ МЕНЕДЖМЕНТУ

Відомо, що система управління складається з наступних взаємопов'язаних функцій: планування, обліку, аналізу та прийняття управлінських рішень.

Планування уособлює дуже важливу функцію в системі управління виробництвом на підприємстві. З його допомогою визначаються напрямок і зміст діяльності підприємства, його структурних підрозділів і окремих працівників.

Головним завданням планування є забезпечення планомірності розвитку економіки підприємства і діяльності кожного його члена, визначення шляхів досягнення кращих кінцевих результатів виробництва.

Для управління виробництвом потрібно мати повну і правдиву інформацію про хід виробничого процесу, про хід виконання планів. Тому однією з функцій управління виробництвом є облік. Він забезпечує постійний збір, систематизацію та узагальнення даних,

необхідних для управління виробництвом і контролю за ходом виконання планів і виробничих процесів.

Однак для управління виробництвом потрібно мати уявлення не тільки про хід виконання плану, результати господарської діяльності, а й про тенденції і характер змін в економіці підприємства. Осмислення, розуміння інформації досягаються за допомогою аналізу.

На основі результатів аналізу розробляються і обґрунтовуються управлінські рішення. Економічний аналіз проводиться перед прийняттям рішень і дій, обґрунтовує їх і є основою наукового управління виробництвом, забезпечує його об'єктивність і ефективність. Таким чином, економічний аналіз - це функція управління, яка забезпечує науковість прийняття рішень.

Важлива роль АГД в підготовці інформації для планування, оцінки якості та обґрунтованості планових показників, у перевірці та об'єктивної оцінки виконання планів. Затвердження планів для підприємства по суті також є прийняття рішень, які забезпечують розвиток виробництва в майбутньому планованому відрізку часу. При цьому враховуються результати виконання попередніх планів, вивчаються тенденції розвитку економіки підприємства, виявляються і враховуються додаткові резерви виробництва.

Велика роль відводиться аналізу в справі визначення й використання резервів підвищення ефективності виробництва. Він сприяє ощадливому використанню ресурсів, виявленню і впровадженню передового досвіду, наукової організації праці, нової техніки і технології виробництва, попередженню зайвих витрат і т.д.

Сучасна ефективність АГД підтверджується доцільністю в розділі виконання плану ресурсо- та або енергозбереження на промислових підприємствах, без врахування якого не можлива конкурентоспроможність продукції на світовому ринку.

Таким чином, АГД є важливим елементом в системі управління виробництвом, дієвим засобом виявлення внутрішньогосподарських резервів, основою розробки науково обґрунтованих планів і управлінських рішень.

Література

1. Гушко С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб/ С. В. Гушко, А.В. Шайкан, Н.П. Шайкан, О.А.Гушко. - Вид. 2-е, перероб. і допов. - Кривий Ріг: Чернявський Д. О., 2011. - 174 с.
2. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./ Л.І. Донець. - К.: Центр навчальної літератури, 2014. - 312с.
3. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства / Вид .2-ге пер. та доп: навч. посіб. / Т. Д. Костенко та ін. - К.: Центр учбової літератури, 2015. - 400 с.

Корольов Пилип, Ткачова Марина
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: викл. Хом'як Л.В.

ДІЛОВЕ СПІЛКУВАННЯ ПО ТЕЛЕФОНУ

Будь-яке спілкування має якусь мету. Наприклад, в звичайному, міжособистісному спілкуванні це найчастіше з'ясування нової інформації. Метою ділового спілкування найчастіше є встановлення ділових контактів або рішення будь-яких виробничих завдань. Ділове спілкування по телефону специфічно, до нього потрібно спеціально готуватися.

Учасник ділової розмови по телефону повинен ясно розуміти, чого хоче домогтися його співрозмовник і що хоче отримати від цього спілкування він сам. Якщо вас чекає важлива телефонна розмова, до нього потрібно обов'язково заздалегідь підготуватися і все продумати. Іноді одних міркувань недостатньо: під час обговорення складної теми або напруженого спілкування з пам'яті можуть зникнути потрібні в даний момент думки, цифри чи факти. Щоб цього не сталося, ще на етапі підготовки до розмови обов'язково зробіть позначки, напишіть тези, ключові думки, доводи або цифри. Крім того, маючи в процесі

телефонної розмови під рукою основні факти або документи, ви значно знизите ризик застережень або невірного викладу певних доводів.

Складаючи план майбутньої телефонної розмови, намагайтеся продумати всі можливі варіанти його проходження, а також шляхи вирішення можливих проблем. Якщо відповіді на найбільш проблемні питання ви не продумали заздалегідь, згодом це може викликати складності в спілкуванні. Чуючи тільки ваш голос, ваш співрозмовник може інтерпретувати ці затримки як непрофесіоналізм і непідготовленість, що може налаштувати його проти вас.

Час розмови також має бути зручним як для клієнта, так і для людини, що працює з ним по телефону. Намагайтеся не допустити такої ситуації, щоб ваша телефонна розмова відволікала вашого співрозмовника від важливої справи. Неправильно вибраний час для розмови виявиться перешкодою для встановлення ділового контакту. Також не слід поєднувати спілкування по телефону з іншими справами.

Занадто тривалі телефонні розмови - помилка, властива багатьом. Потрібно завжди пам'ятати про те, що ділове спілкування по телефону не повинно тривати довше 4-5 хв. Крім довжини розмови, важливо стежити за тим, щоб протягом всієї бесіди зберігався двосторонній діалог. Для цього ви можете час від часу ставити співрозмовнику питання про те, чи зрозумів він, про що йде мова, яка його думка з обговорюваного питання тощо.

Інша помилка, яку часто допускають люди, які звикли спілкуватися особисто, - використання жестів. Розмовляючи по телефону, вони можуть висловлювати свою згоду або незгоду, кивати, супити, морщити лоб і посміхатися, словом, демонструвати весь набір звичайних жестів, зрозумілих будь-якій людині, які співрозмовник бачити не може.

Прагніть до того, щоб ні одна телефонна розмова не пройшла даремно. Недостатня конкретизація домовленостей - досить поширена помилка в телефонних переговорах. Якщо вирішується будь-яка важлива задача, необхідно переконатися, що отримані результати зрозумілі і однаково сприйняті обома співрозмовниками.

Література

1. Єрмошенко М. М. Менеджмент : навч. посіб. / М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, О. А. Стороженко / Національна академія управління. – К. : НАУ, 2006. – 656 с.
2. Жмалев В. Г. Основи менеджменту і управлінської діяльності / В. Г. Жмалев. — К.: Україна, 2011.— 454 с.
3. Зельдович Б. З. Эффективный менеджмент: Практ. пособие для менеджеров / Московский гос. ун-т печати; Институт искусства печати и права / Б.З. Зельдович (ред.) — М., 2012. — 243с.

Ковальова Аліна
студентка 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ З ВИКОРИСТАННЯМ СВІТОВОГО ДОСВІДУ

Логістична інфраструктура є сполучною ланкою між виробництвом і споживанням, обслуговує процес руху товару, створює необхідні умови для задоволення попиту, прискорення обороту капіталів, скорочення часу реалізації товарів, зниження витрат руху товару і цін, формування ефективного конкурентного середовища.

З логістичними системами пов'язано отримання 20-30% валового національного продукту провідних промислово-розвинених країн. Як показує зарубіжний досвід, скорочення на 1% логістичних витрат еквівалентно майже 10%-му збільшенню обсягів продажів фірми. Впровадження сучасного логістичного менеджменту в практику бізнеса дозволяє фірмам значно скоротити всі види запасів продукції у виробництві, постачанні і збуті, прискорити оборотність капіталу, знизити собівартість виробництва і витрати в дистрибуції, забезпечити повне задоволення попиту споживачів на товари і сервіс.

Рівень розвитку логістичної інфраструктури України займає більш ніж скромні позиції в міжнародних рейтингах. У спеціалізованному міжнародному рейтингу торгової логістики за узагальнюючим показником LPI 2012, де було представлено 155 країн, які оцінювалися за п'ятибальною системою, Україна має невисокі позиції. У міжнародному позиціюванні Україна по субіндексу транспортної інфраструктури займає 79 місце, а оцінка країни становить 2,44.

З огляду на прагнення України зайняти гідне місце в європейському співтоваристві і європейської транспортної системи, негайного вирішення потребує проблема створення мережі транспортно-логістичних центрів, яка б забезпечила як внутрішні, так і зовнішні потреби країни в логістичному сервісі.

Порівняно новою тенденцією в розвитку логістичних фірм в західноєвропейських країнах є формування загальноєвропейської системи руху товару, що припускає наявність декількох опорних європейських центрів логістики та регіональних логістичних транспортно-розподільних центрів, взаємодіючих з ними.

Німецька модель будівництва логістичних центрів характеризується рядом особливостей: сильна державна підтримка на всіх рівнях, участь державного сектора ґрунтується на федеральних законах і законах федеральних земель; федеральний бюджет бере участь у фінансуванні інвестицій через Deutsche Bahn AG (Німецькі залізниці); широко практикується виділення дотацій бюджетам федеральних земель, цільових дотацій і кредитування по конкретним інвестицій; фінансову підтримку інвестицій здійснюють як федеральні землі, так і місцеве самоврядування.

У цій моделі чітко визначені і джерела інвестиційних коштів: інвестори, які хочуть зробити доступною інфраструктуру логістичним операторам; транспортні компанії; суб'єкти, що утворюють об'єднання з приватним капіталом; бюджетні кошти і цільові фонди федеральних земель, програми та федеральні фонди, направлені на розвиток інфраструктури; дотації міст і регіонів; дотації і програми ЄС.

У КНР надання логістичних і фінансових послуг в зонах вільної торгівлі (Зони вільної торгівлі) регулюється принциповими положеннями, що регламентують: перелік діяльності; форму власності; досвід роботи в сфері міжнародної торгівлі та міжнародних вантажних перевезень тощо.

В Україні в даний час активно розвиваються 3PL і 4PL операційна діяльність. Все більше уваги приділяється передачі на аутсорсинг логістичних функцій торговельних і промислових підприємств по переробці зовнішніх потоків.

Прикордонні області України характеризуються виключно вигідним транспортногеографічним становищем. Однак порівняльна характеристика рівня розвитку і показників функціонування залізничного та автомобільного транспорту з транспортом України в цілому показала, що, незважаючи на досить вигідне транспортно-географічне положення, показники ефективності діяльності транспортних підприємств загального користування значно нижчі за середні показники по країні. З іншого боку, деякі з цих показників характеризуються випереджаючим темпом зростання у порівнянні з показниками в інших областях.

Узагальнюючи можна сформулювати основні рекомендації на шляху створення логістичних об'єктів в Україні: зосередити увагу на взаємодії вузлових пунктів переробки вантажопотоків для кращого; узгодження проектів розвитку транспортної інфраструктури на національному, регіональному та місцевому рівнях; управління розвитком об'єктами логістичної інфраструктури повинно здійснюватися в рамках державно-приватного партнерства; стратегія розвитку транспортно-логістичних центрів в країні і програма створення транспортної інфраструктури повинна обговорюватися спільно з бізнес-спільнотою та громадськими організаціями.

Ковальчук Наталя
студентка 3 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Юдіна О.В.

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ПЕРЕГОВОРІВ

Постановка проблеми. Процеси євроінтеграції України, співпраця з європейськими країнами у галузях культурного та економічного життя обумовили актуальність проблеми ефективного міжкультурного спілкування ділових партнерів. Спілкування як комунікативна діяльність характеризується за допомогою таких понять, як стратегія і тактика. У діловій сфері надзвичайно гостро стоїть питання правильно проведених переговорів, використання комунікативних стратегій і тактик сприяє реалізації комунікативних намірів ділової міжкультурної комунікації та підвищенню ефективності міжкультурної взаємодії. Тому проблема правильного підбору тактики і стратегії ділового спілкування є надзвичайно актуальною і цікавою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що вирішення проблеми організації та проведення переговорів започатковано у працях професора школи бізнесу Гарвардського університету Х. Райфа. У США та інших країнах приділяється велика увага дослідників до питання оптимізації процесу ведення переговорів (Р. Фішер, В. Юрі, О. Ернст та інші). Вплив національних особливостей ділових культур на спілкування з партнерами, а також техніку ділового спілкування та механізми взаєморозуміння в організації висвітлюють у своїх працях Р. Гордєєв, Н. Громова, П. Дойль. П. Друкер, Дж. Коллінз, В. Кочетков, Є. Молл, М. Уорен, Г. Чайка. Проте питання стратегії і тактики ділової комунікації для успішного процесу ділових переговорів залишається на сьогодні недостатньо дослідженою.

Метою роботи є описати ефективні стратегії і тактики ділового спілкування в процесі переговорів.

Виклад основного матеріалу. Ділові переговори частково підкоряються загальним правилам ведення ділової бесіди, але в деяких аспектах мають свої особливості. Так, ділова бесіда, що передбачає передачу або обмін інформацією та думками з певних питань, не передбачає в обов'язковому порядку прийняття офіційних, документально зафіксованих рішень.

Ділові переговори є видом спільної з партнерами діяльності, спрямованої на вирішення певної проблеми та укладання договорів, угод, контрактів [2, с. 94]. Необхідно враховувати не тільки інтереси партнерів, але і їх бачення проблеми, яка підлягає обговоренню, ставлення до переговорів, рівень їх культури тощо. Американські фахівці вважають переговори «піком економічних відносин» [1, с.142]. Крім розуміння предмета обговорення необхідно володіти технікою ведення переговорів, отримати певну професійну підготовку.

Для учасників переговорів головне не мати набір готових рецептів, а розуміти, для чого потрібні переговори, які можливості вони відкривають, якими є основні принципи аналізу ситуацій, що виникають під час переговорів.

Вивчення наукової літератури дозволяє констатувати, що успішність переговорів зумовлює необхідність виконання певних умов [3]:

- існування взаємної зацікавленості сторін, що беруть участь у переговорах;
- наявність значущих спільних точок зору і прагнення сторін досягти певного розуміння або угоди;
- відсутність значної відмінності в можливостях учасників переговорного процесу;
- участь в переговорах сторін, які реально можуть приймати рішення в сформованій ситуації і здатні вплинути на результат події.

За рівнем культури партнерів, рівнем розвитку ділових відносин між ними і суспільством в цілому, методами проведення переговорів, цілями і способами їх досягнення виділяють три основні стратегії ділових переговорів: 1) стратегія № 1 передбачає

протистояння кардинальних позицій партнерів; 2) стратегія № 2 передбачає досягнення золотої середини між м'якістю та жорсткістю, тобто досягається поставлена мета і водночас не псуються стосунки з людьми; 3) стратегія № 3 передбачає розв'язання проблем, відповідно до змісту, не допускаються дебати з приводу позицій, яких кожна із сторін жорстко дотримує (ці переговори називаються принциповими, оскільки враховуються інтереси обох сторін і досягається такий результат, який ґрунтується на справедливих нормах незалежно від волі жодної зі сторін).

Висновки. Таким чином, знання стратегії і тактики ділового спілкування під час комерційних переговорів відіграють велике значення для розвитку ділових стосунків. Правильна організація і проведення переговорів впливає на фінансовий успіх підприємства, оскільки комерційні переговори є важливим складником управлінської діяльності і сприяють налагодженню корпоративних зв'язків. Для того щоб ділові контакти з іноземцями були успішним, слід планувати та реалізовувати кожну фазу переговорів, виходячи із розуміння специфічних особливостей кожної з культур.

Література

1. Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування : Навчальний посібник з етикету для студентів//Кубрак О. В. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 208 с.
2. Палеха Ю. І. Ділова етика : Навч.– метод. посіб. – 5–те вид. випр. і доп.//Палеха Ю. І. –К. : Вид–во Європ. ун–ту, 2008 [Електроний ресурс] – Режим доступу : http://library.nlu.edu.ua/
3. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування: Навч.посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп.// Чмут Т. К., Чайка Г. Л.– К. : Вікар, 2010 [Електроний ресурс] – Режим доступу : http://uchebniks.net/book/110-etika-dilovogo-spilkuvannya-pidruchnik-gricenko-t-b/22-45-yuilova-yuimova-po-telefoni.html. – Назва з екрану.

Козюк Ольга, Євстігнєєва Олена
студентки фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Гончаренко П.В.

РЕЛІГІЯ ТА НАУКА

Людство проходило відповідні етапи розвитку протягом своєї історії: від нижчого до вищого. Першим етапом була міфологія. Вважається, що це сама примітивна форма пізнання. Згодом була релігія, а після неї – філософія. З останньої вже почала формуватися наука – вершина пізнання світу та людини. Досить часто обговорюють питання співвідношення релігії та науки і сперечаються стосовно того, що між ними діє: конфронтація чи синергія. Ці дискусії почались з XVIII ст. на Заході, в нас на Україні особливого поширення набула з часів революції 1917 р.

Метою даних тез є виявлення особливостей взаємодії релігії та науки.

Для детального аналізу взаємодії релігії та культури необхідно спочатку подати дефініції центральним поняттям даної проблеми.

Отже, відповідно до Академічного українського тлумачного словника, «наука – Одна з форм суспільної свідомості, що дає об'єктивне відображення світу; система знань про закономірності розвитку природи і суспільства та способи впливу на оточуючий світ» [1].

У свою чергу «релігія – несумісні з науковим світосприйманням погляди та уявлення, в основі яких лежить віра в існування надприродних сил — богів, духів, душ, в їхнє панування над світом» [1].

Вже з огляду на вищевказане одразу потрібно зазначити, що ці два поняття не можуть спростовувати один одне, бо мають відмінні предмети пізнання. Наука у центр пізнання ставить видимий, фізичний світ, а релігія – світ духовний, нематеріальний. Це відмінно різні категорії, тому можна визначити, що релігія та наука не заперечують важливість існування одна одну [3].

Наука не зможе заперечити існування Бога. Навпаки, поглиблене пізнання світу природно звертає думки людини-вченого до визнання вищого Розуму-Бога джерелом нашого

буття. І в силу цього наука все більше стає союзницею релігії. Про це свідчить християнське переконання дуже багатьох сучасних вчених. М. Ломоносову належать чудові слова: "Творець дав роду людському дві книги, – писав він. – Перша – видимий світ ... Друга книга – Святе Письмо ... Обидві загально засвідчують нас не токмо в бутті Божому, а й в невимовних нам Його благодіяння. Гріх всевать між ними кукіль і розбрати ".

Єдина межа, яка існує між наукою та релігією, – наш розум. Він розділяє дві сторони людської природи: фізичну і духовну. Наука жодним чином не повинна заперечувати духовний досвід, так само як і релігійна віра не може виключити свободу розвитку. Наука і релігія не можуть замінити один одного, так само як і не повинні бути з'єднані, тобто зведені до наукової релігії і мул релігійної науці. Дві невід'ємні частини світової культури - наука і релігія, по суті, мають однакові корені, що живляться здатністю людини дивуватися і задавати питання. Перша розробляє раціональний підхід до розгадки таємниці світобудови, який дозволяє нам детально вивчати оточуючий нас світ. Друга бере початок, з одного боку, в тому священному жаху, який вселяє нам велич Всесвіту, з іншого, у бажанні пізнати Творця і наше місце в здійсненні Його задуму. Такий підхід до проблеми взаємини між наукою і релігією дозволять жити людині в цивілізованому світі «створеному» наукою, при цьому не втрачаючи своїх духовних і культурних цінностей [2].

Підводячи підсумок вищесказаного, треба зазначити, що наразі майже не існує одного єдиного погляду на питання синергії чи конфронтації релігії та науки. Скоріше за все, більшість схиляється до підходу «не протиріччя», або ж синтезу двох понять. Коли релігія і наука сповідують віру в бога, перша ставить бога на початку, а друга в кінці всіх думок.

Література

1. Академічний тлумачний словник— [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://sum.in.ua/
2. Наука і релігія— [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://www.patent.net.ua/intellectus/facts/1607/ua.html
3. Наука і релігія як специфічні способи засвоєння реальності— [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://pidruchniki.com/10611207/religiyeznavstvo/nauka_religiya
4. Релігія і наука. Аспекти співвідношення— [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://tureligious.com.ua/relihiya-i-nauka-aspekty-spivvidnoshennya/

Колодяжний Сергій, Наришкова Ірина
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. керівн.: к.е.н., доц. Маркова С.В.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

В умовах розвитку зовнішнього середовища підприємств, зокрема економічна нестабільність, посилення конкурентної боротьби, розвиток нових технологій, залишаються на ринку ті підприємства, які можуть ефективно використовувати всі види ресурсів.

Вирішальним фактором підвищення ефективності виробництва є продуктивні сили, основну складову яких становлять трудові ресурси, що є основною рушійною силою виробництва.

Трудові ресурси – це сукупність носіїв робочої сили, яка здебільшого визначається демографічною структурою населення, встановленими межами працездатності як тих, що беруть участь у процесі праці, створенні споживчих вартостей і соціально-культурних цінностей, так і потенційно здатних до суспільно-корисної діяльності.

Ефективність використання трудових ресурсів залежить від різних чинників, а саме:

– науково-технічних (рівень розвитку і використання засобів виробництва)

– організаційних, серед яких дуже важливим є удосконалення структури господарства, праці тощо;

– економічних (застосування госпрозрахунку ,економічних важелів і стимулів управління трудовими ресурсами);

– соціальних – таких, що зумовлені системою соціально-економічних відносин (зміцнення дисципліни та порядку, послідовне впровадження у життя принципу соціальної справедливості та ін.) [1].

Усі перелічені чинники є дуже важливими, тісно взаємопов'язаними, вони утворюють єдину систему.

Управління трудовими ресурсами є однією зі складових частин управління державою. В умовах сучасної економіки шляхами покращення ефективності використання трудових ресурсів в Україні є:

1. Активна політика держави в сферах соціальної підтримки, розвитку гнучкого ринку праці, його правове забезпечення, працевлаштування, підготовку і перепідготовку кадрів.
2. Економічне зростання – збільшення кількості, покращення якості робочих місць.
3. Стимулювання поширеності підприємницької діяльності, так як ринок праці не може існувати поза заснованою на приватній власності конкурентною економікою.
4. Покращення використання ефективного організаційного принципу ринку праці – співпраця між підприємцями, профспілками і державою.
5. Запозичення досвіду зарубіжних країн щодо укладання колективних договорів на національному рівні між асоціацією підприємців і керівництвом профспілок на рівні корпорацій і окремих підприємств.
6. Застосування загальнодоступних баз даних, що мають надавати кожному, хто шукає роботу, повної інформації про вакантні місця по професіях, галузях і регіонах країни.
7. Покращення якості освіти: запровадження курсів із підвищення рівня освіченості безробітних, перепідготовка за професіями, що мають попит на ринку праці.
8. Фінансування державою програм ринку праці, що сприяє активному розвитку трудових ресурсів: забезпечення географічної мобільності робочої сили, організація для молоді суспільних робіт з гідною платою, заохочення підприємців до прийняття на роботу людей з обмеженими можливостями та облаштовувати спеціальні робочі місця для них, стимулювання розвитку підприємницької діяльності.
9. Запровадження додаткового заробітку для студентів за допомогою організації оплачуваних робіт на базі навчальних закладів.
10. Збільшення шансів працевлаштування працівників зі старшої вікової категорії, притягнення до відповідальності роботодавців за необґрунтоване звільнення співробітників.
11. Стимулювання працівників до праці за рахунок економічних та соціальних чинників, у вигляді підвищення заробітної плати, матеріальної допомоги, а також створення сприятливого клімату у колективі.
12. Створення нових робочих місць не лише у вже розвинених галузях але й тих, що потребують відновлення за рахунок інвестицій.
13. Розвиток структури виробництва, застосування новітніх технологій для більш ефективної роботи спеціалістів.
14. Можливість трудового потенціалу відповідати міжнародним вимогам [2].

Проблема використання та управління трудовими ресурсами є актуальною на даному етапі економічного розвитку, особливо в аспектах формування, розподілу та використання трудових ресурсів як головної продуктивної сили суспільства. Запровадження всіх вище перерахованих заходів дає можливість якісно та ефективно використовувати трудові ресурси країни, а також стимулювати працівників до роботи.

Література

1. Саратов А.Л. Формування трудових ресурсів і зайнятості / А.Л. Саратов // Економіст. – 2010. – № 10. – С. 72 – 73

2. Куньовська О.Й. Шляхи підвищення ефективності управління трудовими ресурсами на підприємстві / О.Й. Куньовська // Економіка, управління, фінанси. – 2014. – С. 67–70.

Колтунік Артем, Андрющенко Владислав
студенти 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н, доц. Богданов С.М.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА РИНКОВЕ САМОРЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ «ЗЕЛЕНА ЛОГІСТИКА»

Поняття «зелена логістика» визначається різними авторами текстуально неоднозначно, але за змістом практично ідентично, а саме як логістична діяльність, заснована на принципах сталого розвитку та враховує фактори забруднення середовища, споживання ресурсів, безпеки. При цьому в різних визначення підкреслюються різні аспекти такої діяльності.

У роботі (Rodrigue та ін., 2012) термін «зелена логістика» визначений як «практика і стратегія діяльності в ланцюгах поставок, що знижують негативні екологічні та енергетичні наслідки розподілу товарів і сфокусовані на переробці вантажів, управлінні потоками відходів, упакування і транспортування» [1].

Стосовно до транспорту - основному джерелу забруднень в логістиці - «зелений» підхід означає, що задоволення транспортних потреб не суперечить пріоритетам охорони навколишнього середовища і здоров'я людей, не веде до незворотних природних змін і виснаження невідновлювальних ресурсів. При цьому:

- рішення в області розвитку транспорту оцінюються як з погляду економічної ефективності, так і з точки зору безпеки та впливу транспорту на навколишнє середовище, причому всі зазначені критерії є рівноцінними;

- суспільство і держава прагнуть до розумного скорочення транспортних потреб, не порушуючи при цьому прав на свободу переміщення і торгівлі. Ідеальний результат - більш повільне зростання обсягів транспортної діяльності порівняно зі зростанням ВВП;

- органи влади і громадяни несуть відповідальність за вибір оптимальних з точки зору екології рішень в області розвитку транспорту. При прийнятті управлінських рішень у сфері транспорту, необхідно здійснювати оцінку впливу на навколишнє середовище, та проводити екологічну експертизу проектів, відповідно до норм законодавства з охорони навколишнього середовища;

- у податковій політиці акцент переноситься з обкладання виробництва і реалізації транспортних послуг, - на обкладання споживання їх виробниками паливо-енергетичних ресурсів;

- зусилля, щодо вирішення проблем транспортного планування, підвищення безпеки і зниження негативного впливу транспорту на навколишнє середовище концентруються, насамперед, стосовно до найбільших міст, курортних зон і територій, прилеглих до міжнародних транспортних коридорів.

Ринкові інструменти державного регулювання не передбачають прямих заборон або вимог, але спрямовані на створення системи економічних стимулів. Насамперед, мова йде про відповідні податки і збори. Їх еволюція в «зеленому» контексті, спрямована на тотальне застосування принципу «забруднювач платить». Даний принцип полягає в тому, що підприємства, чия діяльність робить негативний вплив на навколишнє середовище, повинні в повнім обсязі нести витрати щодо компенсації нанесеного збитку.

Різновидом ринкових інструментів є «емісійні» програми. В основі таких програм лежить встановлений ліміт шкідливих викидів, і їх квотування для учасників ринку, які можуть або покращувати власні екологічні показники до рівня квоти, або здобувати додаткові квоти у більш успішних учасників ринку. Прикладом торгової емісійної програми, реалізований на міжнародному рівні - є широко відомий Кіотський протокол. У регіоні ЄС діє т.зв. емісійна торгова система європейського союзу (EU ETS — the European Union

Emissions Trading System).

Прикладом подібної програми є SmartWay - розроблена Агентством Захисту Навколишнього Середовища США (EPA), програма, призначена для підвищення екологічності великих і середніх автомобільних перевізників, залізничних компаній, логістичних посередників, виробників, рітейлерів та інших державних і приватних компаній. Метою програми - є підвищення ефективності витрати палива і зменшення викидів парникових газів, в ланцюгах поставок товарів.

Програма складається з 4 компонентів:-

- SmartWay Transport Partnership (транспортне партнерство), в якому вантажовідправники та вантажоперевізники спільно застосовують методи бенчмаркінгу та відстежують споживання палива, щоб визначити ефективність операцій і поліпшити відповідні показники;

- SmartWay Technology Program (технологічна програма), в рамках якої за допомогою тестів та аналізу агентство допомагає компаніям підібрати обладнання,технології та стратегії, які заощадять паливо і зменшать викиди;

- SmartWay Vehicles (транспортні засоби) - це програма, яка оцінює використовувані малотоннажні автомобілі і відзначає найбільш екологічні своїм логотипом

- SmartWay International Interests (міжнародні інтереси) - це інформаційний портал для країн, які хочуть реалізувати програми сталого розвитку, подібні SmartWay.

Таким чином, дотримання принципів зеленої логістики дає змогу не тільки підвищувати конкурентоспроможність підприємства, та заощаджувати бюджет, а й зберігати навколишнє середовище від вкрай небезпечних для природи токсичних викидів.

Література

1. Смирнов И.Г. Клиент-ориентированная логистика: как учесть потребительский фактор в цепях поставок в условиях экономического кризиса / И.Г. Смирнов // Логистика. Проблемы и решения. – 2009. – № 4. – С. 70-85. 2.

Комаринець Жанна
студентка 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.н. держ. упр., доц. Бікулов Д. Т.

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ТОВАРІВ НА УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК

Розвиток сучасних форм торгівлі, інновацій і зростання конкуренції на ринку, змушують виробників збільшувати зусилля для залучення й утримання покупців, застосовувати нові методи ведення бізнесу, формувати і розвивати конкурентні переваги. Тому своєчасність розробки стратегії виведення нового товару важлива як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку. Звідси випливає, що стратегія впровадження нового товару на внутрішньому та міжнародному ринку є важливим етапом у діяльності підприємства, тому для нього потрібна особлива підготовка.

Сьогодні в рамках конкурентної боротьби використовується не тільки особливий підхід до формування цінової політики, а й цілий комплекс заходів, спрямованих на підвищення якості продукції, розвиток іміджу підприємства, зміцнення власної торгової марки (бренду), застосування клієнтоорієнтованого підходу в обслуговуванні споживачів. Тому необхідною є розробка конкретних шляхів досягнення поставлених цілей, визначення ефективності окремих засобів і діяльності в цілому [2, с. 15].

Виведення на ринок нового товару – процес досить складний, і його можна розбити на такі етапи: 1) генерування ідей, 2) відбір ідей, 3) розробка замислу, 4) розробка стратегії маркетингу, 5) економічний аналіз, 6) розробка товару-прототипа, 7) пробний маркетинг, 8) розвертання комерційного виробництва. Причому, за деякими дослідженнями, зазнають невдачу при виведенні на ринок близько 40% товарів споживчого призначення, 20 % товарів виробничого призначення, 18% послуг [1, с. 41].

До причин невдач нових товарів належать:

- керівництво компанії приймає рішення про виведення такого нового товару, ідея якого є найкращою на їхню думку, незважаючи на негативні результати проведеного маркетингового дослідження;
- готовий продукт має конструктивні недоліки;
- новий товар був невдало позиціонований, його рекламна кампанія виявилася неефективною, або була встановлена занадто висока ціна;
- витрати на розробку продукту виявилися вище розрахованих;
- зворотна реакція конкурентів виявилася сильнішою, ніж очікувалося [4, с. 26].

Тому компаніям потрібно знати як підвищити свої шанси на успіх. Головним чинником успіху є поєднання унікальності і якості, що перевершує якість конкурентної продукції: виграє товар, об'єднуючий в собі високу якість унікальні властивості і підвищену споживчу цінність.

Процедура виведення нового продукту на ринок включає такі елементи:

1. Аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів. Метою даного аналізу є виявлення власних можливостей фірми (як матеріальних, так і нематеріальних) для оцінки наявних ресурсів і їх відповідності поставленим передпідприємством стратегічним цілям, зокрема виведенню нового товару і охоплення частки ринку.

Аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів включає: аналіз сильних і слабких сторін (конкурентоспроможність) аналіз цільового ринку аналіз макросередовища.

2. Аналіз товару. Новий товар, що виводиться на ринок, повинен задовольняти певні потреби споживачів. При використанні лише економічних показників (таких як об'єм збуту, прибуток, покриття постійних витрат) на етапі виведення товару на ринок неможливо встановити, наскільки цей новий товар відповідатиме цим потребам.

3. Оцінка економічної ефективності інновації товару.

4. Планування структури збуту. Обсяг і структура збуту є одними з найважливіших параметрів діяльності фірми. Природно, при виведенні нового товару розглядуються не лише його економічні характеристики. Безумовну важливість як в якісних, так і в кількісних показниках економічної ефективності товару грають його дизайн, колір, форма, упаковка і ін.

5. Підкріплення готового товару. Коли концепція нового товару і сам товар визначені, необхідні підкріплюючі елементи.

6. Комплексне тестування бренду. Перед виведенням продукту на ринок тестування допомагає підприємству прийняти остаточне рішення про необхідність введення нового товару [3, с. 98]

Часто точна детальна оцінка ідей нових товарів і їх зіставлення є дуже складною через відсутність достатньої інформації для прогнозування діяльності компанії і величини майбутніх витрат. Тим не менш, необхідно ретельно зважити всі фактори для прийняття об'єктивного рішення про продовження або припинення робіт з реалізації ідей нового товару. Найголовніше – не допустити просування того чи іншого «слабкого» проекту на наступних етапах, коли для його подальшої розробки потрібні значні фінансові та трудові ресурси [5, с. 84].

Таким чином, можемо сказати, що правильна та ретельна організація процесу розроблення нового товару на підприємстві є важливим фактором, який безпосередньо впливає на майбутній успіх нового товару. Велику увагу слід звернути саме на перші етапи: генерування та оцінку ідей. Це пояснюється тим, що саме на цих етапах приймається остаточне рішення про кінцевий варіант ідеї нового товару.

Література

1. Мовчан Н. П. Концепція виведення нового товару на ринок / Мовчан Н. П., Кубишина Н. С. // Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених. – 2010. – Вип. 4. – С. 39–42

2. Борисюк І.О. Основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства / І.О. Борисюк, А.В. Єрьоменко // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук.

праць. – К.: НАУ, 2012. – Вип.33.– С. 14–193.
3. Герасимов Б. И. Маркетинг : учебное пособие / Б. И. Герасимов, В. В. Жариков, М. В. Жарикова. − М. : Форум, 2009. − 320 с.
4. Ібрагімов Е. Е. Моделювання введення нового товару на ринок у системі корпоративного управління підприємством / Е. Е. Іб-рагімов // Сімферополь : Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – № 3. – С. 25–29
5. Шостак Л. Маркетинг як інструмент експансії національного господарства у світовому економічному просторі / Л. Шостак // Економіка України. – 2007. – № 2. – С. 74–84.

Kompaniyets Ludmila
PhD in Philosophy, Assistant Professor

INTERCULTURAL BUSINESS COMMUNICATION: NEW STRATEGIES AND TRENDS

Nowadays in this new and increasingly complex business environment, there is no denying the growing influence of intercultural business communication. Mergers, the economic crisis, and the aftermath of reorganizations, as well as globalization and offshoring, are largely responsible for this growing interest. The evolution and the importance of intercultural business communication, both internally and externally, vary according to sectors, companies, and countries.

Intercultural business communication is defined as "communication within and between businesses that involves people from more than one culture" [1; 43]. In this environment, individuals who speak different languages and illustrate diverse cultural realities interact in international networks. Recent studies indicate that intercultural business communication has attracted more and more interest as an academic domain. Early literature on this topic identified different components that affect the communication process. T. Astafurova, P. Donets, I. Winter, J. Leif, R.Porter, L. Samovar, V. Safonov, S. Terminasova, G.Tomahina, I. Haleyeva, I.Tsaturova were engaged in the development of the theory of intercultural communication, P. Donets, L. Znikina, T. Larina, T. Peach, A. Sadohin, S.Terminasova determined the problem of tolerance within intercultural communication. Formation of intercultural competence in higher educational establishments was revealed in the works of Ukrainian and Russian scientists R.Grishkova (students of non-philological specialties), G. Kopyl (experts in international economics), I. Pluzhnikov (human students), A. Frolov (students of economics), T. Kolodko and S. Shehavtsova (students of foreign language departments). A number of scientific papers written by N. Lohutina, A. Petrov, A.Yatsyshyn are dedicated to the problem of professional self-development of students in the study of Business language. Problem of shaping of communication culture as a vital issue of future specialists' competence was interpreted by G.Borozdina, P. Veselov, B. Hrehnova, O.Danilenko, M. Doronin, A. Kazartseva, B. Knorrynh, F. Cousin, S. Melnikova, T. Mishatkina, Z.Smyelkova, I.Timchenko.

As is well known the growth of intercultural business communication is directly related to the increasing globalization of our century. Globalization has become a growing concern for companies and corporations throughout the world. From corporations' point of view, globalization has a strong impact on capital and production, client relationships, and employee and environmental policies, as well as on relationships with diverse states. Recent studies reveal that while some corporations compete successfully in the global marketplace, others have failed to sustain their competitive advantage because of inadequate acculturation of their managers on international assignment.

Beyond the day-to-day constraints and the difficulties encountered in their jobs, managers feel the pressure of change. They are facing increasingly complex issues nationally and internationally. They need to reassess their business environment: step back and define precisely which and how many critical strategic messages have to be communicated, taking into account key constraints that might bias or affect their job.

To communicate successfully in an international context, managers must be aware of the cultural aspects and assumptions underlying communicative interactions. The global business environment requires an extensive intercultural training since they need to work with people who have different values, beliefs, behavioral norms, and ways of apprehending reality. Corporate analysts argued that the key to global business success depends on effective cross-cultural etiquette and global workforce diversity management. Other significant studies emphasized that global managers should be trained in interpersonal relationship and group communication competence, and should be equipped with cross-cultural negotiation skills that can maintain global competitiveness. Success relies not only on the managers' capacity to identify national differences and to adapt locally, but also on their ability to find common ground and share knowledge and expertise. In this process, good intercultural business communications and responsible behavior play a key role.

The global phenomenon has changed our world and the needs of our society. The ability to communicate cross-culturally is now a widespread and common (learning) goal. Doing business in a global world suggest interacting with people from different cultures in international networks. Despite internationalization, cultural differences persist, hence the development of intercultural business communication.

References

1. Chaney. L. H. Intercultural business communication / L. H. Chaney, J. S. Martin // [4th ed.] – Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall, 2011. – P. 43.

Корнієнко Аліна
студентка 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Олійник Олександр
к.філос.н., доц.

НАУКОВІ ПАРКИ В СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Запорізька область входить до числа регіонів України, які складають основу її економічного та інтелектуального потенціалу. Стратегія соціально-економічного розвитку регіону, яка повністю відповідає загальнодержавній стратегії, передбачає вихід Запорізької області на позиції локального технологічного лідера, позиціонування області як території з економікою знань, виробництва сучасних технологій, інновацій та продукції з високою доданою вартістю.

Метою даної роботи є дослідження необхідності та можливості створення в м. Запоріжжя наукового парку для активізації інноваційних процесів у базових галузях економіки області, а також комерціалізації накопичених наукових знань, підвищення привабливості наукової роботи у ВНЗ.

З метою інтенсифікації процесів розроблення, впровадження, виробництва інноваційної продукції пропонується створити науковий парк у місті Запоріжжя.

Згідно з чинним законодавством, науковий парк – це юридична особа, що створюється з ініціативи вищого навчального закладу або наукової установи шляхом об'єднання внесків засновників для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проектів наукового парку. Найбільш доцільними засновниками пропонованого технопарку є Запорізький національний університет (ЗНУ), Запорізький національний технічний університет (ЗНТУ) та українська фінансово-промислова група (ФПГ), яка здатна виконувати НДДКР, акумулюючи при цьому великі ресурси для практичної реалізації нововведень.

Висока залежність Запорізької області від стану 3 секторів економіки (металургійне виробництво, виробництво та розподілення електроенергії, машинобудування) робить її вразливою від коливань на зовнішніх ринках. Втрата традиційних ринків збуту для підприємств області має стати стимулом для диверсифікації структури виробництва в бік

збільшення частки високотехнологічної продукції, розробки власних технологій та методів виробництва. Науковий парк може стати провідною структурою в цьому процесі.

У цілому створення наукового парку має сприяти: розширенню використання позабюджетних джерел фінансування інноваційної діяльності, у тому числі наукових досліджень; удосконаленню організації науково-технічної діяльності, комерціалізації наукових досліджень; поліпшенню матеріального забезпечення наукових досліджень й оплати праці наукових співробітників, зайнятих в інноваційних проектах; підвищенню соціальної привабливості роботи в науці, залученню до науки молоді; повнішому використанню наукового та виробничого потенціалу.

Базисом ФПГ, як акціонера наукового парку, має бути наявний реальний та фінансовий капітал, а цінність підприємств визначатиме інтелектуальний капітал, який відображає мету нової економіки, що дозволяє створювати і транслювати знання й інновації.

Безперервне навчання, удосконалення професійних навичок і знань співробітників, використання найновіших технологій, створення єдиної корпоративної культури – це те, що дозволяє передовим компаніям стати найсильнішими й залишатися такими упродовж довгого часу. Науковий парк буде виконувати для ФПГ роль корпоративного інноваційного університету – структури, яка поширена та ефективно функціонує в розвинених країнах Європи та США. Корпоративний університет орієнтується на вирішення актуальних проблем удосконалення виробництва та менеджменту в компаніях групи, управління знанням та їх застосування при розробці нових продуктів та послуг, навчання персоналу під нові завдання.

Уміння втягувати в інноваційний процес найрізноманітніші структури, що генерують знання, диверсифікувати інтелектуальні активи – все це стає сьогодні одним із визначальних критеріїв інноваційної активності національної економіки.

Корольов Пилип, Семенова Маргарита
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Чкан А.С.

ПРИНЦИП ЕЙЗЕНХАУЕРА ЯК МЕТОД ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА

На сьогоднішній день серед людства спостерігається пусте витрачаннябезцінного часу на рутинні другорядні справи, тоді як по-справжньому важливі і незначні відкладаються на потім.

Психологи називають це явище прокрастинацією. Прокрастинація – це звичка відкладати складні і важливі справи на останній момент. Як показує досвід, для позбавлення цієї звички необхідно, перш за все, її усвідомити.

Колишній американський президент Д. Ейзенхауер запропонував свою модель розподілу пріоритетів, яка стала відомою під назвою Матриця (Квадрат) Ейзенхауера. Згідно з цим методом, пріоритети встановлюються за критеріями терміновості і важливості.

Проте необхідно розуміти, що «важливе» докорінно відрізняється від «термінового» (рис. 1). «Важливе» наближає намічену мету, але при цьому воно не обов'язково є «терміновим». «Термінове» ж, навпаки, вимагає безпосередньої уваги, але не завжди наближає до мети.

	Важливо	Неважливо
Терміново	Критичні ситуації, проекти з “гарячими” термінами (DDL)	Спонтанні прохання, те, що не відноситься безпосередньо до основних задач
Нетерміново	Стратегічне планування в бізнесі, особистий розвиток	Дрібниці, які марнують час (перекури, “базікання”, перегляд серіалів)

Рисунок 1. Матриця Ейзенхауера

Квадрат А. Термінові та важливі справи

Проекти та невідкладні завдання – це важливі справи, які потребують особливої уваги. При ідеальному плануванні цей квадрат матриці повинен залишатися порожнім, тому що поява важливих і термінових справ є показником неорганізованості.

Квадрат В. Важливі і не термінові справи

Визначення перспектив розвитку, планування нових проектів, оцінка отриманих результатів, превентивні заходи, спрямовані на поліпшення проектів, налагодження відносин – це завдання, що вимагають прояву ініціативи.

Небезпека проявляється в тому, що несподівано ці справи стають дуже терміновими. Найкращим вирішенням цих задач є делегування. Передача важливих повноважень мотивує і розвиває персонал.

Квадрат С. Термінові і не важливі справи

Найчастіше саме справи «С» створюють в фірмах атмосферу безперервної кризи, авралу, метушні. Такі справи, які потрапили в цей квадрат, треба передавати на підлеглих, віддавати на аутсорсинг та інше.

Квадрат D. Не термінові і не важливі справи

У більшості людей ці справи, як правило, забирають величезну кількість часу, не приносячи жодних результатів.

Завдання, які стосуються останнього квадрату, не приносять зовсім ніякої користі. У багатьох випадках корисно не тільки займатися ними в останню чергу, але й не займатися ними взагалі. Хоча знати про них неодмінно потрібно, тому що саме вони є «поглиначами часу».

Цей метод практичного використання робочого часу допомагає розставити пріоритети для досягення далекоглядної мети. Відомий засновник компанії Apple Стів Джобз казав: “Щоб досягнути успіху, не потрібно працювати 12 годин – треба працювати головою”. Принцип Ейзенхауера стане головним помічником для працівника будь-якого напряму, як фізичного, так і інтелектуального.

З усього вищесказаного необхідно зробити наступні висновки:

1. Люди, які прагнуть до досягнення своїх цілей, повинні триматись подалі від завдань С і D, тому що це ділянка не важливих справ, які приведуть до отримання короткочасного ефекту.

2. Необхідно так само мінімізувати діяльність в квадраті А, тому що вона веде до постійної боротьби і постийного стресу.

3. Слід присвячувати левову частку квадрату В, тому що саме він є основою продуктивного життя.

4. Необхідно також усвідомити, що ніколи не вистачить часу на все те, що хотілося б зробити. Використовуючи свій час лише на дійсно важливі речі, можна наблизити поставлену перед собою мету.

Література

1.Керівництво організацією: навч.посіб. / [О.Є. Кузьмін, Н.Т. Мала, О.Г.Мельник, І.С. Проник]. - Львів.: Вид-во нац. ун-ту «Львів.політехніка», 2008. - 244 с.

2. Єрмошенко М. М. Менеджмент : навч. посіб. / М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, О. А. Стороженко / Національна академія управління. – К. : НАУ, 2006. – 656 с.

3. Кредісов А.І. Менеджмент для керівників: [монографія]/ А. І. Кредісов, Є.Г.Панченко, В.А. Кредісов. – К.: Знання, 2013.- С. 556.

Костина Ірина, Ткачова Марина
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маркова С.В.

ПОВЕДІНКОВЕ ІНТЕРВ'Ю ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД ОЦІНКИ ПЕРСОНАЛУ

Основний недолік більшості оціночних процедур - їх суб'єктивність, низька надійність при оцінці знань і навичок людини. Люди не хочуть говорити правду, часто видають теоретичні знання за практичні навички. Щоб відібрати правильних кандидатів, розроблені кілька видів інтерв'ю. Одне з них - це поведінкове, - то з небагатьох, яке дійсно дозволяє зрозуміти, що ж реально знає і вміє кандидат.

Поведінкове інтерв'ю ще називають "інтерв'ю з поведінкових індикаторів", біхевіористське (behaviour), критеріальне (criterion) інтерв'ю, "інтерв'ю за компетенціями".

При підборі його використовують не часто, так як воно витратне за часом і пред'являє високі вимоги досвіду інтерв'юера. Традиційно його використовують як частину методу оцінки персоналу. У той же час при підборі, воно не замінює ні біографічне інтерв'ю, ні оцінки професіоналізму. Поведінкове інтерв'ю або інтерв'ю за критеріями містить структурований перелік питань щодо досвіду або здібностей у певних областях, що відносяться до роботи. Ці області (критерії) виявляються в процесі аналізу роботи, предметом розгляду якого була поведінка «хороших» (успішних) співробітників.

Постулати, які лежать в основі технології поведінкового інтерв'ю:

1. Оцінюється тільки поведінка. В ході інтерв'ю збираються дані про специфічні риси, що відносяться до конкретної роботи, компетенції або умови. Основний фокус - аналіз фактів дій кандидатів в минулому за схемою: ситуація - Завдання - дія - результат. Відмітна особливість такого виду інтерв'ю - це питання спонукають відповісти прикладом з життя.

2. Використовуються чіткі критерії або так звані компетенції. Компетенція - це термін, який описує знання, вміння і навички, необхідні для виконання певної роботи. Компетенції пишуться в термінах поведінки людини і поділяються на кілька рівнів, починаючи від повної некомпетентності, закінчуючи лідерським володінням. Компетенції, це як еталон опису дій, який очікується від кандидата.

Поведінкове інтерв'ю використовується для вирішення наступних HR- завдань:

1.Подбор персоналу;

2.Планування кар'єрного просування (для прийняття зважених рішень про просування співробітника, внутрішніх ротаціях і т.п.);

3.Планування індивідуального розвитку співробітників (визначення сильних сторін і областей для розвитку для подальшого складання індивідуального плану розвитку співробітника);

4.Формування ефективної команди при створенні нових підрозділів і зміні організаційної структури компанії.

Позитивні сторони поведінкового інтерв'ю:

1. Висока надійність. Інтерв'ю спирається на чіткі критерії і очевидні факти. Як відомо, поведінка дорослої людини змінюється повільно, і ідеальним буде вважатися приклад з минулого не пізніше півроку. Для надійності висновки робляться на підставі трьох прикладів по кожному оцінюваному фактору. Звіт по людині, зроблений на основі грамотного поведінкового інтерв'ю, дійсний близько року, а за фактом близько 2-3 років.

2. Мало брехні. Людям складно одночасно згадувати приклади з минулого і придумувати щось нове. Вигадки відрізняються низькою деталізацією і відсіваються інтерв'юером, так як не підходять для висновків.

3. Чіткість оцінки. Результати такого інтерв'ю легко оцінювати, тому що є чітка рейтингова шкала, передбачена для кожної конкретної компетенції, в якій немає розпливчастих формулювань, характерних для стандартного психологічного портрета

4. Легкість порівняння. За допомогою використання однакової компетенції, оцінки, отримані в ході інтерв'ю, можуть бути інтегровані з інформацією, отриманою з інших джерел, таких як тести, вправи або опитування.

Негативні сторони поведінкового інтерв'ю:

1. Час. Для того щоб повністю оцінити велику кількість людей, буде потрібно не менше години з розрахунку, що середній час - це 10 хвилин на компетенцію.

2. Багата уява. Кандидати з розвиненим мисленням і фантазією можуть придумати правдоподібні випадки в ході інтерв'ю і внаслідок цього виявитися переоціненими, тому бажана інтеграція з іншими інструментами.

3. Обов'язковість додаткової оцінки.

Література

1. Бех І.Д. Види інтерв'ю : навч.-метод. посіб. / І.Д. Бех. - К.: Либідь, 2013. – 152 с.
2. Грищенко В.О. Правила ведення співбесіди: навч. посіб. / В.О. Грищенко, О.Г. Архипов, Л.М, Журомська. – Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля; Холдинг МЖК "Мрія". — Л: Видавництво СНУ ім. В.Даля, 2015. — 192с.
3. Комар Ю. М. Менеджмент навчання : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Ю.М. Комар. – Донецький ін-т ринку та соціальної політики. — Д: ДІРСП, 2013. — 132с.

Котко Дар'я
студентка 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маказан Є. В.

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ФАКТОР УСПІХУ ПІДПРИЄМСТВА

Корпоративна культура є основою життєвого циклу та потенціалом розвитку для будь-якого підприємства незалежно від виду його діяльності. Саме цей складовий елемент організації може стати причиною підвищення або зменшення ефективності діяльності організації. Досвід вітчизняних та закордонних підприємств свідчить про те, що в ринкових умовах корпоративна культура стає ключовим фактором ефективного розвитку підприємства [1].

Для сучасних українських підприємств актуальність розвитку корпоративної культури є беззаперечною. В умовах євроінтеграції, що характеризується появою на вітчизняних ринках потужних західних конкурентів, які мають значні фінансові ресурси та великий досвід виживання на різних ринках, забезпечення стабільних конкурентних позицій для українських підприємств, в першу чергу, пов'язано з людськими ресурсами та сильною корпоративною культурою.

Сучасні робітники щоденно стикаються на робочому місці зі стресами, серйозною конкуренцією та високим рівнем персональної відповідальності. За таких умов традиційних мотиваторів стає не достатньо для задоволення мінливих потреб персоналу. Тому у наш час корпоративна культура розглядається як управлінський інструмент, який, перш за все, відповідає за підвищення мотивації співробітників організації і побудову ефективних корпоративних комунікацій [3].

Проте в Україні багато підприємств стикаються з низкою проблем під час використання корпоративної культури, як управлінського інструменту [2]. Головною з них є відсутність у громадян, як на рівні організації, так і у глобальному масштабі, усвідомлення важливості донесення своїх інтересів керівництву або владі та ефективності цього процесу. Це призводить до зниження ефективності побудови корпоративної культури.

Стає очевидним, що управління корпоративною культурою – це непроста справа. Ціннісні орієнтири, які були обрані компанією, мають бути не тільки чітко визначені, але й повинні стати невід'ємною складовою діяльності вищого керівництва, а також передаватися на нижні рівні компанії з найменшими деталями.

Впроваджуючи корпоративну політику на підприємстві або керуючи вже існуючою слід пам'ятати, що вона може бути своєрідним сполучним елементом, який поєднує частини

організації. Проте, не варто забувати, що якщо самі частини погані, то навіть найкраща корпоративна політика не зможе поєднати їх в щось цінне та життєздатне.

Таким чином, можна сказати, що цінності, норми та відносини, які приймаються і поділяються більшістю співробітників – це важливі фактори, що поряд з іншими внутрішніми чинниками можуть значно вплинути на успіх або поразку підприємства на сучасних ринках.

Адміністративно-командна система, за якої була заснована значна частина сучасних українських підприємств, залишила негативний відбиток на їх корпоративній культурі. Відсутність чіткої корпоративної політики та адекватно сформованих принципів діяльності організації спричиняє дезорієнтованість вітчизняних працівників. Це призводить до різноманітних проблем: труднощі з адаптацією нових співробітників, нерозуміння діяльності організації, свого місця в ній та сенсу своїх обов'язків.

Побудова корпоративної культури в організації та ефективне її функціонування неможливе без формування потужних внутрішніх комунікацій. Лише за таких умов буде досягнуто успіху в діяльності підприємства.

Література

1. Євтушевський В.А. Корпоративне управління / В.А. Євтушевський. – К. : Знання, 2009.
2. Самоукина Н.В. Нематериальная мотивация персонала в условиях кризиса / Н.В. Самоукина // Мотивация и оплата труда. – 2009. – №1.
3. Саєнко О.С. Корпоративна культура: визначення, сутність і необхідність / О.С. Саєнко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля: науковий журнал. – Луганськ, 2012 – №14

Кравченко Анастасія, Липська Наталія
студентки 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.н.держ.упр., доц. Бєлоусова О. С.

CALS (ІПВ) - ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕІНЖИНІРИНГА СИСТЕМИ ЯКОСТІ

В даний час на промислових підприємствах у багатьох розвинених країнах, в тому числі і в Україні, з метою підвищення ефективності процесів проектування, виробництва і експлуатації виробів протягом усього життєвого циклу, спостерігається швидкий процес розвитку CALS-технологій (український аналог ІПВ – Інформаційна Підтримка життєвого циклу виробів).

CALS (Continuous Acquisition and Life cycle Support) в перекладі означає «безперервний розвиток і підтримка життєвого циклу» і символізує дві основні ідеї. Перша частина терміна «CALS» (Continuous Acquisition) означає постійне підвищення ефективності (розвиток) як самого виробу, так і процесів взаємодії між постачальником і споживачем вироба протягом його життєвого циклу. Друга частина терміна (Life cycle Support) означає розробку нових підходів і методів перепроектування (реінжинірингу) існуючих бізнес-процесів, тобто перебудова бізнес-процесів підприємства з метою їх принципового поліпшення.

Відповідно до стандартів «реінжиніринг», є проектним проривом, провідним або до перегляду та поліпшення наявних процесів, або впровадження нових процесів. Так само під реінжинірингом розуміється «фундаментальне переосмислення і радикальне перепроектування бізнес-процесів компаній для досягнення корінних поліпшень в найбільш важливих показниках їх діяльності - вартість, якість і темпи».

Реалізація CALS-технологій як інструменту реіжінірінга пов'язана зі значними високими капітальними і поточними витратами, що в свою чергу тягне за собою вирішення фундаментальних питань «навіщо це треба» і «до чого це призведе». Відповідаючи на ці питання, фахівці повинні виявити і переосмислити ряд завдань, покладених в основу ведення бізнесу. При цьому реінжиніринг буде доцільний тільки в тих випадках, коли потрібно

досягти різкого (стрибкоподібного) поліпшення показників діяльності підприємства (500-1000% і більше) шляхом заміни старих методів управління новими.

Завданням CALS є перетворення життєвого циклу виробу в високоавтоматизований процес шляхом реінжинірингу бізнес-процесів з метою переходу від паперового до електронного документообігу та впровадження нових методів розробки виробів

Реінжиніринг починається з моделювання прийнятих на підприємстві бізнес-процесів (рекомендується використовувати методологію IDEF0). Для цього, шляхом аналізу функціональної моделі бізнес-процесів життєвого циклу виробу «як є зараз», в порівнянні з вимогами споживачів і прикладами роботи процвітаючих підприємств виявляють відсутні процеси, а також процеси, що вимагають оновлення. Визначають джерела проблем (внутрішні та / або зовнішні), а також позитивні та негативні сторони існуючих бізнес-процесів. Наступним кроком йде опис функціональної моделі альтернативних варіантів вдосконалених бізнес-процесів життєвого циклу «як повинно бути», в яких усувають виявлені негативні чинники і оптимізують позитивні. При цьому вибір кращого варіанту на основі зваженого критерію мінімуму витрат і ризиків. Наступним етапом є розробка рекомендацій для організації оновлених бізнес-процесів.

Загальна методика зміни бізнес-процесів в зв'язку з впровадженням CALS-технологій на підприємстві включає в себе наступні етапи: - мотивація необхідності змін; - розробка плану змін і його підтвердження керівництвом. Створення організаційної структури (робочої групи CALS), яка буде реалізовувати розроблений план. На перших етапах цю структуру повинен очолювати керівник організації; - навчання членів групи CALS та іншого персоналу, причетного до проведення змін; - визначення проміжних (тактичних) цілей і способів оцінки результатів; - розробка робочих планів для всіх учасників групи CALS; - створення тимчасових багатофункціональних робочих груп для вирішення тактичних завдань;

- реалізація планів; - оцінка досягнутих результатів.

Основою успішного впровадження CALS-технологій дозволяє підприємствам поліпшити показники якості бізнес-процесів і / або продукції, скоротити час виробничого циклу, збільшити додану цінність, знизити витрати, перейти на якісно новий рівень функціонування, що в свою чергу тягне за собою підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності .

Krasnytska Sofiia
4th year student of the Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Bogdanov S.M.

MANAGER'S WORK IN MARKET SEGMENTATION

Exploring the issue of improving activity of the company, one of the best approaches to planning marketing activities in the company can be considered as market segmentation.

At the moment firms choose to implement measures on development, production and sales, which will satisfy the needs of all consumers or create a large number of products which will meet the requirements of each individual customer. But it should be noted, that none of the options does not fit the companies, because the first one doesn’t consider the differences between the consumer and the second is too expensive. So, top management should take steps to consider the needs of all consumers because it helps to achieve financial goals, thus turning to segmentation.

All managers should know the main principle of successful organizations “you should manufacture the product which is bought, and sell that what is produced”. In order to carry out their activities according to this principle, the company must determine the tastes of their potential customers, needs and reaction to different types of products. So, marketing service should define a clear list of questions the customers need to answers.

The purpose of the study is to determine the most vulnerable aspects in the enterprise strategic planning.

There are two basic questions that determine the customers demand and marketing service

should have the answers to. Why do some buyers want to buy the particular type of product? What is the reason for consumers to switch their attitude from one kind of goods to another product?

This analysis allows marketing service to study not only the habits and demands of consumers, but also to determine the causes of such a respond. That makes it possible to predict the behavior of consumers in the future.

In addition to conducting the research it is also necessary to use the data properly. It helps marketing service to study the customers reactions and actions. This may allow the top management of the organization to make changes in their activities, for example: take measures to increase the volume of goods and as follows to increase the turnover.

However, if you want to be sure that the company always competes with the other businesses you should implement differentiation; it means to create the essential features of the goods, which are designed to single out it among the competitive products. After that manager makes the decision it is necessary to be sure of enterprise opportunities, of its economic benefit from the goods sale, if there is enough consumers and so forth. Just identifying the strengths and weaknesses of the company, marketing service can create products and think about pricing, packaging and distribution channels to find out.

If to improve the enterprise operation about market segmentation it will enable the company to coordinate funds and facilities the marketing plan and to take into account relevant principles of consumer market segmentation by geographic, demographic, psychographic, behavioral variables, the main criteria of commodity market.

So the important point is researching changes in incomes of buyers. Without this factor it is impossible to create product prices and determine the volume of sales. Guidance should make adjustments to the program and to advertising costs, depending on the changes occurring in the internal and external environment. So you need to know approximate information about market changes from changes in the market conditions to changes in the demand. As the result, the company will be able to determine the best strategies and options for increasing turnover.

References

1. Башнянин Г.І. Маркетинг у галузях і сферах діяльності : навчальний посібник / Г. І. Башнянин – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 245 с.
2. Жигалов В. Т. Основи менеджменту і управлінської діяльності : навчальний посібник / В. Т. Жигалов – К. : Вища школа, 2010. – 223 с.
3. Овєчкіна О.А. Планування маркетингу : навчальний посібник / О. А. Овєчкіна– К. : Центр учбової літератури, 2013. – 314 с.

Криворученко Аліна, Касянок Майя
студентки 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: д.е.н., проф. Бухаріна Л.М.

НОВИЙ ШОВКОВИЙ ШЛЯХ: СПІВПРАЦЯ КИТАЮ ТА УКРАЇНИ

Новий «шовковий шлях» — сучасна версія стародавнього торгового шляху. Це транспортний маршрут для переміщення залізничних вантажів і пасажирів суходолом від промислових центрів Китаю до Європи. Ініціатива створення даного проекту була висунута Китаєм. В рамках проекту створено дві програми. Перша з яких це «Економічний пояс Шовкового шляху». В ньому розглядається створення трьох транс євразійських економічних коридорів: північного (Китай - Центральна Азія - Росія - Європа), центрального (Китай - Центральна і Західна Азія - Перська затоку і Середземне море) і південного (Китай - Південно Східна Азія - Південна Азія - Індійський океан).

Ще один проект — «Морський Шовковий шлях XXI століття» включає в себе створення двох морських маршрутів: один маршрут веде з узбережжя Китаю через Південно - Китайське море в Південно - Тихоокеанський регіон; інший передбачає з'єднання приморських районів Китаю і Європи через Південно - Китайське море і Індійський океан.

Ціллю є більш детальний розгляд першого проекту, участь України в ньому та його важливість для нашої країни. Концепція створення проекту була анонсована восени 2013 року та вже 13 грудня 2015 року прибув перший потяг за маршрутом Нового шовкового шляху з Китаю до Грузії. Також 15 січня 2016 року з Іллічівська був відправлений перший демонстраційний потяг пунктом призначення якого була станція Достих Казахської області, що знаходиться на кордоні з Китайською Народною Республікою [1]. Створення такого проекту є економічно вигідним для Китаю щонайменше з двох причин. По-перше, Китай за останнє десятиліття набуває швидкого зростання, до того ж Китай прагне до нових інвестицій та торгівельних можливостей за межами своїх кордонів. По-друге, проект Нового Шовкового шляху може дозволити уникнути напруженості між різними етнічними меншинами у Західному Китаї.

Важливістю даного проекту є те, що Китай експортує велику кількість товарів до країн Європи. При цьому перевезення здійснюються переважно морем, що вимагає значних затрат часу (36-40 днів). При перевезенні продукції залізничним транспортом час доставки можна зменшити у два рази.

Наприкінці листопада 2015 року до проекту були внесені певні корективи. Саме через російську агресію проти України, Сирії та Туреччини було вирішено перевозити вантажі в обхід російської території.Тому, постає найважливіше питання, чим саме важливий проект Китаю для України.

Україна розташована у дуже важливому місці континенту Євразії. Вона має багаті природні ресурси, потужне промислове і сільськогосподарське виробництво, а також має сильний науково-технічний потенціал. Дружба між Китаєм і Україною має довгу історію, співробітництво двох країн ґрунтується на міцному фундаменті [2]. Китай уже три роки поспіль є другим торговим партнером України. Пріоритетами співробітництва для України є політична координація, взаємозв'язок інфраструктури, безперебійна торгівля, вільне переміщення капіталу, вихід на нові ринки збуту, розвиток торгових відносин з іншими ринками (зокрема Казахстану та Ірану) і зміцнення близькості між народами. Інвестиційне й торгове співробітництво, а також вільне переміщення капіталу — важлива частина проекту. Слід зосереджуватися на створенні сприятливих умов для торгівлі, усувати інвестиційні й торгові бар'єри, стимулювати взаємовигідний обмін та доповнення переваг одне одного, вивільняти потенціал співробітництва, збільшувати динаміку економічного розвитку країн регіону.

Незважаючи на ряд переваг для України та бажання співпраці з боку Китаю, даний проект може бути не реалізований до кінця. Новий коридор (через територію України), який дістав назву транскаспійського коридору, може виявитися і більш довшим, і дорожчим. Але, у разі успіху , новий Шовковий шлях може стати найбільшою системою економічного розвитку на поверхню землі.

Література

1. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mtu.gov.ua
2. Інформаційне агентство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economics.unian.ua

Kulik Polina
2nd year student of the Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Kompaniyets L.G.

FORMS OF BUSINESS COMMUNICATION

As in all aspects of live, effective communication in business is a key ingredient of success. Good communication can help you relate to your employees, integrate them as a member of a solid team and help you effectively define job responsibilities. In short, communication can help building a productive work environment, where good employees are more likely to stay for long time.

Business communications - is primarily the interaction of staff, expressed in any form, without which joint activities are not possible.

The most popular forms of communication used by people in businesses are oral communication, written communication, nonverbal communication and electronic media. People communicate with each other most often by talking or oral communication.

There are some types of oral communication that are used in business:

1. Business negotiations.

Negotiation is a dialogue between two or more people or parties intended to reach a beneficial outcome. This beneficial outcome can be for all of the parties involved, or just for one or some of them, in situations in which a good outcome for some, excludes the possibility of a desired result for the others.

In advance of the negotiation, participants learn as much as possible about the others party`s position and what the strengths and weaknesses of that position are, and are prepared to defend their positions and counter the arguments the other party will likely make to defend their position.

2. Business meetings.

Business meeting is a necessary means of communication in business.

Effective business communication is essential during meetings, since meetings offer the opportunity for employees from different facets of the company to gather together to reinforce strategies, brainstorm ideas, celebrate successes and dissect missteps. Whether meetings are face-to-face, teleconferenced, or by video conference, relevant parties have the chance to exchange information that leads to company stability and growth. When mismanaged, business meetings can waste valuable company time. Understanding the key elements of effective business communication maximizes the effectiveness of workplace meetings [1].

3. Business conversation.

Business conversation - the most common method. The purpose of this form of communication is to exchange information on the specific issues raised. Participants at least two of the rules will depend on the degree of importance of the subject and on the capabilities of the participants.

Business conversation is a lot like any other kind of conversation. Usually the purpose is to get acquainted with lots of people, exchanging pleasantries and facts with many people, never monopolizing another person`s time for the whole event.

Written communication includes memos, letters, bulletin boards, and any other devices that transmit words or symbols. People choose to use written communication because they are permanent, tangible, and verifiable. The disadvantages of using this method are lack of feedback and consume a great deal more time.

Nonverbal communication encompasses numerous modes of expression. Physical examples include posture, gestures, eye contact, touch, physiological responses (such as clammy hands or a sweaty brow) and manner of movement. Clothing and adornment choices can also be a form of nonverbal communication. Because business often involves frequent human interaction, understanding the elements of nonverbal communication can be an enormous benefit in terms of working with colleagues, competitors, clients and potential clients [2].

Business technology has opened up new types of business communications. New communication methods include email, web conferencing, social networking, company websites and online chat and text messages. Electronic communication allows companies to send mass messages to several individuals quickly and at a low business cost. Electronic communication methods are often used to reach outside business stakeholders or the general public. Organizations may create several different electronic communication channels to reach different target markets or demographic groups with their message. Electronic communication is also used to communicate with international organizations or individuals [3].

Effective communication is essential in any business role, including being able to use different communication methods. As a manager, communication is even more important, because of the interaction the role requires and because the intent of many communication to persuade.

References
1. Rush M. Effective Business Communication in Meetings [Електронний ресурс] / Demand Media. – Режим доступу:
http://smallbusiness.chron.com/effective-business-communication-meetings-2883.html
2. Rush M. Benefit of Nonverbal Communication in Business [Електронний ресурс] / Demand Media. – Режим доступу:
http://smallbusiness.chron.com/benefit-nonverbal-communication-business-2831.html
3. Vitez O. Types of Business Communications [Електронний ресурс]/ Demand Media. – Режим доступу:
http://smallbusiness.chron.com/types-business-communications-697.html

Кульбашна Людмила, Помогайко Альона
студенти 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВ

Одним з основних завдань логістики є створення інтегрованої ефективної системи регулювання та контролю матеріальних, грошових та інформаційних потоків.

Поняття логістична система є одним з основних, базових понять логістики. Логістична система є адаптивною системою із зворотнім зв'язком, що виконує ті або інші логістичні операції, яка складається, як правило, з декількох підсистем і має розвинені зв'язки із зовнішнім середовищем [1].

Формування логістичної системи на підприємстві має на меті забезпечення постачання продукції в заданий час в потрібній кількості з максимально можливою якістю та мінімальними витратами.

Логістична система підприємства складається з п'яти компонентів:

- місце знаходження і розташування;
- комунікації;
- транспорт;
- запаси;
- склади та упакування.

Коли існує дисбаланс між цими п’ятьма компонентами, то виникає загроза збитків, тобто зменшуються прибутки підприємства. Для досягнення балансу необхідно, щоб між ними існувала координація на основі системного підходу.

На результати логістичної діяльності підприємств в значній мірі впливають вибрані логістичні стратегії, а також результат реалізації цих стратегій на операційному рівні. При ефективному застосуванні логістичної стратегії можна позитивно вплинути на функціонування всієї економічної системи загалом.

Під логістичною стратегією необхідно розуміти – правила прийняття рішень та установки, які спрямовують розвиток логістичної системи підприємства, дії для досягнення запланованих цілей шляхом координування та розподілу ресурсів.

Стратегія описує принциповий образ дій, обраний для того, щоб досягти поставлених цілей. До найбільш загальних логістичних стратегій відносять – «худу», динамічну та засновану на стратегічних союзах [2].

Метою «худої» логістичної стратегії є – виконання кожної операції, використовуючи менше ресурсів: людей, простору, запасів, часу і т.д. Для реалізації стратегії необхідно знайти способи усунення непродуктивних витрат ресурсів.

Підприємства, що використовуючи динамічну логістичну стратегію, сфокусовані на споживачах, тобто прагнуть досягати повного задоволення їх потреб, проектують логістику

так, щоб вона задовольняла запити споживачів і навіть перевищувала їх та здійснюють післяпродажні перевірки, щоб переконатися, що споживачі залишилися задоволеними.

Стратегія, заснована на стратегічних союзах, ґрунтується на формуванні союзів з постачальниками та замовниками, які створюються для того, щоб збільшити ефективність ланцюга поставок за рахунок того, що всі члени союзу працюють спільно і отримують вигоди від довгострокової кооперації в залежності від результатів спільної роботи.

Логістична стратегія тісно пов'язана із маркетинговою, виробничою та фінансовою стратегіями підприємства, що ідентифікується в логістичних системах та ґрунтується на таких цілях:

- оптимізація рівня запасів;
- мінімізація часу переміщення матеріалів і виробів;
- забезпечення високого рівня обслуговування;
- забезпечення мінімального рівня загальних витрат у логістичному каналі.

Обґрунтована побудова логістичної системи дозволяє підприємству знизити свої витрати, зменшити час виробництва, знизити собівартість продукції та зменшити обсяги запасів.

Основними елементами модельного подання логістичної стратегії є сукупність логістичних стратегічних рішень у сферах протікання логістичних процесів: закупівлі, зберігання, транспортування та дистриб'юції.

Література

1. Гаджинский А. М. Логистика: учебник / А. М. Гаджинский. – 20-е изд. – М. : 2012. – 484 с.
2. Николайчук В. Е. Логистический менеджмент: учебник / В. Е. Николайчук. – М. : Дашков и К, 2012. – 978 с.

Липська Наталія, Кравченко Анастасія
студентки 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С. М.

СИСТЕМА КОНТРОЛІНГУ ЯУ СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Управління підприємством в сучасних умовах вимагає комплексного розв'язку численних проблем, зумовлених як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками. Ефективність системи управління організацією полягає в умінні передбачити господарську та комерційну ситуацію, попередити негативний вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, вжити заходів щодо мінімізації витрат, забезпечити досягнення поставлених цілей і перш за все отримання позитивного фінансового результату діяльності підприємства – бажаного прибутку.

Ці обставини вимагають формування нових підходів до управління і інструментів їх впровадження. Таким інструментом на сьогоднішній день є контролінг.

Контролінг – нове направлення в теорії і практиці сучасного управління організацією, що виникло, шляхом поєднання економічного аналізу, планування, управлінського обліку і менеджменту.

Найбільш просте визначення інтерпретує «контролінг» як «управлінський облік». Одним з головних завдань управлінського обліку є своєчасне забезпечення системи менеджменту організації інформацією про витрати підприємства, витрати і результати діяльності в потрібних аналітичних розрізах для прийняття управлінських рішень з метою підвищення ефективності діяльності за рахунок внутрішніх резервів.

«Контролінг» визначає новий напрямок, нову концепцію розвитку сучасного менеджменту. Дана концепція комплексного управління підприємством дозволяє забезпечити задовільне функціонування організаційної системи в стратегічній перспективі за рахунок:

- гнучкість довгострокових цілей підприємства до змін зовнішніх чинників;
- погодження короткострокових розробок діяльності з довгостроковим планом

розвитку підприємства;

- координації та інтеграції швидкодіючих планів по бізнес-процесам;

- розроблення системи забезпечення всіх рівнів управління підприємства своєчасною та повною інформацією;

- приспособленість організаційної системи управління фірми задля підвищення її здатності швидко реагувати на зміни зовнішніх факторів.

Головна мета контролінгу – це покращення структури управління розвитком організації.

При розробці системи контролінгу в організації необхідно враховувати особливості системи менеджменту. В наші дні на більшості промислових підприємств існує відділ контролінгу, який виконує різноманітний перелік функцій. У більшості компаній служба контролінгу сприймається як допоміжна служба, в завдання якої входить обслуговування процесу вироблення та прийняття управлінських рішень. При цьому інструменти контролінгу використовуються не в повному обсязі, що порушує комплексність структури контролінгу.

Контролінг – це сучасна, комплексна система управління організацією, направлена на координацію і взаємодію струткури управління підприємством.

Конкретні організаційні схеми побудови відділу контролінгу на підприємстві залежать від ряду обставин, зокрема від масштабів організації, галузевої належності, від організаційної системи управлінського обліку, від сформованих систем планування, контролю, від ступеня координації та інтеграції. Процес створення ефективної системи контролінгу досить тривалий. У західних компаніях, де налагоджені бізнес-процеси і ефективно реалізуються сучасні моделі менеджменту, на це йде 2-3 роки. В результаті створення системи контролінгу підприємство отримує в своє розпорядження сучасний інструмент управління, який дозволяє: скорочувати час прийняття управлінських рішень, підвищувати ефективність управління активами, підвищувати рентабельну і прибуток підприємства.

Вирізняють стратегічний і оперативний контролінг. Основним завданням оперативного контролінгу є побудова такої структури управління підприємством, яка б сприяла досягненню поточних цілей, що виражаються у вигляді певного рівня прибутку, рентабельності, ліквідності. Стратегічний контролінг спрямований на прогнозування і запобігання негативних ситуацій в майбутньому. Його метою є створення структури управління, яка сприяла б стійкому положенню підприємства і забезпечення створення конкурентних переваг на тривалий період за рахунок вишукування внутрішніх резервів.

У реальних умовах функціонування підприємства стратегічний і оперативний контролінг тісно пов'язані між собою в процесі реалізації функцій менеджменту. Контролінг є сполучною ланкою між системою управління і організаційним та інформаційним забезпеченням відповідної економічної структури.

Практичне застосування інструментів контролінгу сприяє покращенню системи управління і підвищення економічної стійкості підприємства.

Липська Наталія, Кравченко Анастасія
студентки 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Шишкін В. О.

МАРКЕТИНГОВА ЛОГІСТИКА У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ

У сучасній Україні торгівля – одна з галузей економіки, що найбільш стабільно і динамічно розвиваються. Виникнення нових форматів, зміни в оптовій торгівлі, поява на українському ринку великих іноземних роздрібних компаній, перетворення в комунікаційному середовищі – все це призводить до посилення конкуренції на вітчизняному споживчому ринку та ставить питання про використання найсучасніших концепцій управління торговими підприємствами.

Маркетингова логістика зосереджує увагу на способах, за допомогою яких обслуговування покупців може бути використано для досягнення конкурентної переваги. Вона управляє взаємодією між маркетингом і логістикою в контексті всього ланцюжка поставок.

Зближення маркетингу та логістики базується на припущенні, що три основні види діяльності компанії: створення цінності для споживача, брендинг і ланцюжок поставок, – повинні бути стратегічно пов'язані. На думку авторів книги «Маркетингова логістика» Крістофера М., Пека Х., діяльність компанії по створенню попиту (маркетинг) і діяльність по задоволенню попиту (логістика) не повинні розглядатися як окремі функції. Ці два види діяльності потрібно об'єднати за допомогою механізмів управління ланцюжком поставок. Мета такого об'єднання – створити керовану ринком стратегію ланцюга поставок, за допомогою якої цінність для покупця буде доставлятися найбільш ефективним способом.

Основу маркетингової логістики складають три «R»: Responsiveness – Оперативність, Reliability – Надійність і Relationships – Взаємовідносини.

Визначення раціонального набору пропонованих покупцям товарів становить суть управління товарним асортиментом компанії роздрібної торгівлі. Мета такого управління – визначити набір товарів, реалізація яких дозволить максимізувати обсяг продажів або прибутку в рамках обмежених закупівель цих товарів, обмежених складських запасів і магазинних полиць.

На практиці роздрібні підприємства повинні періодично переглядати свій товарний асортимент за кількома основними причинами, серед яких слід відзначити: сезонність, надходження в магазини нових товарів і зміна смаків, уподобань споживачів. Управління товарним асортиментом – це процес визначення раціонального набору і пропорцій пропонованих покупцям товарів.

Роздрібна торгівля збільшила вибір товарів за всіма продуктовими категоріям з цілого ряду причин і насамперед у зв'язку з перевагами покупців, їх схильностями до різноманітності і конкуренцією між торговими марками.

Модель управління асортиментом торгового підприємства (рис. 1.) показує основні фактори і обмеження, що впливають на процес прийняття рішення компанії-продавця про формування асортименту товарів і на придбання покупцями певного досвіду взаємодії з компанією і її товарами. В результаті продавець отримує не тільки прибуток, але і відданих (лояльних) покупців. І, що не менш важливо, створює для себе не без допомоги тих же лояльних покупців життєву або довічну цінність споживача або цінність клієнта протягом його життєвого циклу.

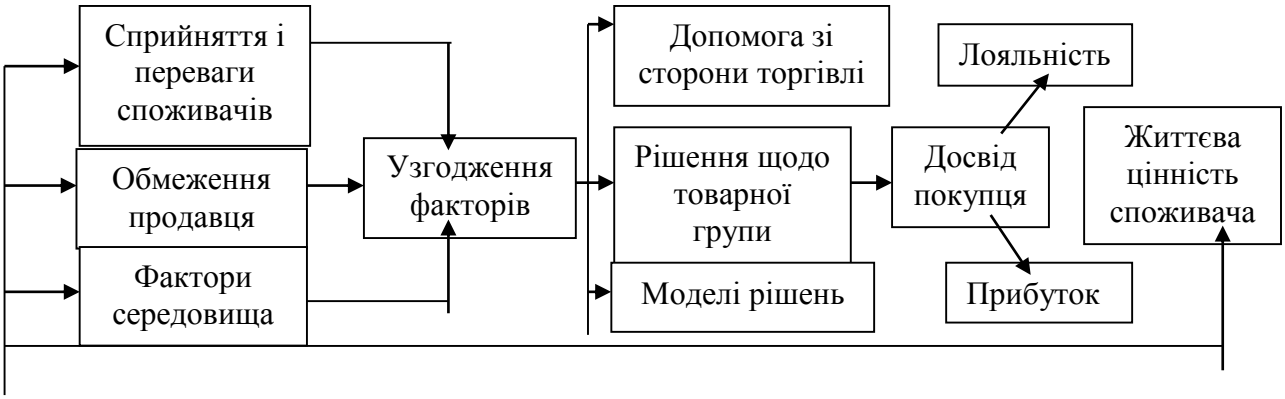

Рис. 1. Модель управління асортиментом торгового підприємства

На управління товарним асортиментом великий вплив надають проблеми зберігання мультитоварних запасів. Питання зберігання в торговельних підприємствах одночасно багатьох товарів в умовах обмеження площ і фінансових ресурсів з використанням методів моделювання розглядаються в роботі Хедлі і Уітіна.

В останні десятиліття у зв'язку зі стрімким розвитком торгівлі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій велика увага стала приділятися проблемі компоновки замовлень покупців.

У деяких товарних сегментах, таких як бакалійні товари і ліки, процес управління асортиментом сильно залежить від тієї кількості місця, яке відводиться товару на торгових площах і полицях магазинів. Це особливо актуально для недорогих товарів повсякденного попиту.

Таким чином, споживачі завжди знають, що вони роблять, вибираючи щось з широкого набору товарів. Однак, емпіричні дослідження показують, що на вибір споживача впливає його сприйняття ступеня різноманітності товарів, а не дійсна ступінь такого розмаїття.

Лобанова Юлія
студентка 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мінливість економічної ситуації в Україні, посилення конкурентної боротьби, зростання впливу споживачів на підприємницьку діяльність зумовлюють потребу в альтернативних підходах до управління діяльністю підприємств із застосуванням прогресивних досягнень світової науки і практики. З огляду на тенденції сьогодення, підприємства дедалі частіше звертаються до маркетингу як комплексу, спрямованого на розроблення програми стратегічного розвитку з урахуванням факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, забезпечення прибутковості, підвищення лояльності з боку споживачів до продукції.

Новою системою стратегічно орієнтованого управління діяльністю підприємств є контролінг, застосування якого у системі управління маркетинговою діяльністю передбачає адаптацію передового досвіду до вітчизняної практики управління. Система маркетингового контролінгу на вітчизняних підприємствах необхідна, насамперед, для прогнозування цін на продукцію і послуги та визначення вигідних умов їхньої реалізації, рівня знижок і націнок, для розрахунку очікуваних витрат і доходу підприємства від реалізації його продукції [1, с. 6-7].

Здійснення контролінгу у системі управління маркетинговою діяльністю дозволить забезпечити конкурентоспроможний розвиток підприємств в ринкових умовах. Проте, запровадження маркетингового контролінгу на підприємствах доцільне за умови застосування системного підходу до організації. Середньостатистичні вітчизняні підприємства мають стандартні організаційні структури служб, за яких управління маркетингом не ефективне.

Виходячи з вище викладеного, вважаємо, що за типової структури організації маркетингової служби підприємства мають причини для впровадження системи маркетингового контролінгу, серед яких: несвоєчасність інформації; початок планування не від збуту продукції; недостатнє розмежування між управлінням прибутком і управлінням грошових коштів; неприбутковість витрат; низька культура аналізу досягнення мети.

Впровадження контролінгу маркетингової діяльності на підприємствах пов’язане з використанням інструментарію, серед якого універсальними є: ABC-аналіз, SWOT-аналіз, PEST-аналіз, XYZ-аналіз, BKG-аналіз, аналіз ЖЦТ, аналіз точки беззбитковості, аналіз ринків збуту, розрахунок результату, оцінка ефективності маркетингу, функціонально-вартісний аналіз. При розробленні системи показників та індикаторів у контролінгу маркетингової діяльності слід враховувати специфіку діяльності підприємства [2, с. 93-94].

Діюча система управління маркетингом на вітчизняних підприємствах України недостатньою мірою враховує позитивні аспекти маркетингового контролінгу,

наштовхуючись на низку проблем, які потребують предметного опрацювання: відсутність єдиного концептуального підходу до впровадження маркетингового контролінгу; нестача необхідних ресурсів для формування системи маркетингового контролінгу; неналежна маркетингова орієнтація в діяльності підприємств; недосконаліть системи управління маркетинговою діяльністю підприємства; соціально-психологічні фактори протистояння впровадженню маркетингового контролінгу [1, с. 232-233].

Система маркетингового планування контролінгу акцентує увагу на бюджетуванні за рахунок визначення завдань для кожної структурної одиниці, їх координації з процесом планування конкретних заходів і акцій. Це сприяє контролю і аналізу відхилень, визначенню впливу конкретних управлінських маркетингових рішень на прибуток підприємства.

Перешкодою популяризації маркетингового контролінгу є абсолютна вартість його впровадження, у зв'язку з неминучими змінами існуючої організаційної структури управління, створення нових відділів і осередків відповідальності, браком кваліфікованих працівників та необхідністю навчання персоналу. Переважаюча більшість вітчизняних підприємств не спроможна виділити кошти на реорганізацію і покращення існуючої системи маркетингового менеджменту.

Контролінг маркетингової діяльності вважаємо дієвою управлінською технологією, за рахунок впровадження якої вітчизняні підприємства вийдуть з кризи і почнуть розвиватись, досягаючи стратегічних і тактичних цілей через забезпечення інтеграції і координації служб і підрозділів сучасного суб'єкта господарювання [3, с.52].

Література

1. Маркіна І.А. Контролінг для менеджерів: навч. посіб. [Текст] / І.А. Маркіна, О.М. Таран-Лала, М.В. Гунченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2013. – 304 с. – Режим доступу: http://padaread.com/?book=88787

2. Млинко І.Б. Впровадження контролінгу маркетингу на підприємствах ВПГ України: необхідність, основні переваги та проблеми [Текст] / І.Б. Млинко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – No 1 (6). – С. 89-94. – Режим доступу: http://economics.opu.ua/files/archive/2013/No1/89-94.pdf.

3. Шепарська О.Г. Особливості контролінгу маркетингової діяльності підприємства [Текст] / О.Г. Шепарська, І.І. Поліщук // Молодий вчений. — 2015. — №9. – Режим доступу: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/9/51.pdf

Lubinets Karina
2nd year student of the Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Kompaniyets L.G.

MINIMIZING CONFLICTS WITH EFFECTIVE BUSINESS COMMUNICATION

Workplace conflicts are an unavoidable consequence of our working life. Conflicts happen when personalities clash, when team members perceive interference from one another or when employees feel unable to progress due to another's actions. Conflicts can also occur between employees and managers, individual work groups and departments. Workplace conflicts should never be ignored. When ignored, conflicts usually fester and can create loss in productivity, increased staff turnover and absenteeism etc.

Communication is central to most conflict situations. Poor communication can result in confused messages and may create conflicts in the workplace. Clear and productive communication can be the key to minimizing the occurrence, severity and destructiveness of conflicts in the workplace.

People adopt a number of different styles in facing conflicts.

First, it is very common to see a person avoid or deny the existence of conflicts. In this case, the conflicts often linger in the background during interaction between the participants and create the potential for further tension and even more conflicts.

A second response style is that of one person getting mad and blaming the other person. This occurs when a person mistakenly equates conflict with anger. This stance does nothing to resolve the conflicts and in fact only serves to increase the degree of friction between the two participants by amplifying defensiveness.

A third way which some people use to resolve conflicts are by using power and influence to win at the other's expense. They welcome conflict because it allows their competitive impulses to emerge, but they fail to understand that the conflicts are not really resolved since the "loser" will continue to harbor resentment. Similarly, some people appear to compromise in resolving the conflicts, but they subtly manipulate the other person in the process, and this, again, perpetuates the conflicts between the two parties and compromises the trust between them.

There are some ways to handle interpersonal conflicts:

1) healthy approaches to conflict resolution. Each person must view their conflicts as a problem to be solved mutually so it's necessary to find a solution which is acceptable to both.

2) preventing conflicts. The problem occurs when we fail to use cooperative approaches consistently in our dealing with others. We seldom create conflicts intentionally. To prevent conflicts from happening in the first place, it is important to identify the ways in which we contribute to the disagreement. One way of doing this is to identify a specific, recent conflicted situation, recall what you said, and then think specifically about how you could have used more effective language.

3) using effective communication techniques to reduce conflicts. Once you find yourself in a conflicted situation with someone else, it is important to reduce the emotional charge from the situation so that you and the other person can deal with your differences on a rational level in resolving the conflicts.

There are five techniques which can help:

a) the defusing technique. The main goal is to address the other's anger – and you do this by simply agreeing with the person. When you find some truth in the other point of view, it is difficult for the other person to maintain anger.

b) empathy. You have to put yourself into the shoes of the other person. See the world through their eyes. Empathy is an important listening technique which gives the other feedback that he or she is being heard.

c) exploration. Ask gentle, probing questions about what the other person is thinking and feeling. Encourage the other to talk fully about what is on his or her mind.

d) using "I" statements. Take responsibility for your own thoughts rather than attributing motives to the other person. This decreases the chance that the other person will become defensive.

e) stroking. Find positive things to say about the other person, even if the other is angry with you. Show a respectful attitude.

Conflicts can't be avoided, but we can minimize and resolve them. Although avoidance sometimes seems like the easy way out, facing conflict head-on in an appropriate and professional manner will lead to better relationships, a more productive work environment and empowerment.

Лупинос Анастасія
студентка 2 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Юдіна О.В.

ДІЛОВА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ

Постановка проблеми. Процес євроінтеграції України актуалізує питання впровадження європейських принципів управління в українську економіку. Тому у сучасному суспільстві питання ділової комунікації є одним із ключових аспектів для інформаційної політики багатьох успішних підприємств. Роль інформаційних ресурсів та комунікації значно підвищується. Інформація посідає одне з провідних місць в процесі управлінської та економічної діяльності підприємств. Гарантією успіху в веденні бізнесу є

ділові комунікації, що спрямовані на порозуміння та досягнення певної мети. В нашій державі активно впроваджуються новітні технології у сфері управління, серед яких чинне місце посідає питання ефективної ділової комунікації як засобу інформаційного забезпечення процесу управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє констатувати, що питання ефективної ділової комунікації привертає увагу багатьох науковців (Галашова О. Г., Грушевицкая Т. Г., Дороніна М. С., Журавльов П. В., Кузнєцов І. Н., Задорожна М. І., Орлова Т. М., Спивак В. А., Серант А. Й., Кац Д. Кан Р. та інші). Дослідники висвітлюють питання сучасних організаційних, теоретико-методологічних аспектів інформаційно-комунікаційних технологій і комунікацій. Попри беззаперечну актуальність зазначених праць і вагомий внесок їх авторів у розробку теоретико-методологічних основ розвитку комунікацій у менеджменті, питання ділової комунікації як засобу інформаційного забезпечення сучасного процесу управління залишається на сьогодні недостатньо дослідженим.

Метою даної роботи є висвітлення питання ділової комунікації як ефективного засобу інформаційного забезпечення процесу управління.

Виклад основного матеріалу. Під діловою комунікацією розуміють взаємодію суб'єктів професійної діяльності, що зумовлює необхідність вирішення виробничих, наукових, комерційних, організаційних завдань [2]. Традиційними формами ділової комунікації у сфері управління є ділові бесіди, збори, наради, конференції, переговори, телефонні розмови тощо. Досить поширеною формою є проведення презентацій, брифінгів, прес-конференцій. Ділові наради, збори, конференції характеризуються і такими специфічними видами ділової комунікації, як «круглий стіл», дискусія, полеміка, дебати.

Одним із аспектів ділової комунікації є мовна комунікація, адже менеджер має вміти вести діалог, брати участь в обговоренні проблеми, проводити ділові переговори, наради, брифінги тощо. Успішно проведені перемовини можуть сприяти отриманню роботи, замовлень для підприємства, та збереженню робочих місць для працівників. Культура ділової комунікації впливає на успіх справи, на розвиток ділових зв'язків і партнерства.

Останнім часом у зв'язку з розвитком інформаційних технологій і розширенням комунікативного простору, а також зростаючої ролі бізнесу в суспільному житті будь-якої країни, ділове спілкування постійно розширює сферу свого функціонування. Тому ділову комунікацію розглядають сьогодні, як інформаційний аспект спілкування.

Комунікаційний менеджмент науковці визначають як самостійний вид спеціального менеджменту, що спрямований на пізнання закономірностей обміну інформацією, знаннями та інтелектуальною власністю в процесі формування і розвитку соціально-економічних систем [1].

Сучасні менеджери приділяють особливу увагу питанню інформаційного забезпечення процесу управління. На сьогоднішній день зарекомендували свою доцільність соціальні сервіси та служби в Інтернеті, що надають можливість спілкуватися у віртуальному просторі (електронна пошта, чати, форуми, скайп, блог тощо). Дослідники виділяють такі важливі характеристики сервісів Інтернет для цілей комунікації: персоналізація, співробітництво користувачів, мережева взаємодія, накопичення інформації і модифікація контенту [3]. Суттєвими особливостями застосування Інтернет-ресурсів як засобів комунікації у процесі управління вважаємо їх функціональну ефективність, інтерактивність та широкі можливості комунікації.

В Європі, чимало керівників підприємств керують виробництвом, спілкуються з колективом за допомогою електронної пошти та системи Skype, онлайн стежать за процесом роботи за допомогою відео-камер. Це вже ділова комунікація нового покоління, що передбачає вміння налагодити виробництво з мінімальним контролем і максимальною ефективністю. Головним завданням є оперативне забезпечення інформацією керівників, виконавців, робітників.

Таким чином, ділова комунікація є ефективним засобом інформаційного забезпечення процесу управління, важливою умовою успішного функціонування підприємства.

Інформаційна функція ділової комунікації є важливим аспектом діяльності менеджера, як і функція планування, організації, мотивації та контролю. Застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій у процесі управління сприяє ефективної діяльності організацій. Володіння сучасними методами інформаційного забезпечення процесу управління є провідним чинником професійного зростання, розвитку бізнесу, виробництва, торгівлі, надання послуг, успішних ділових відносин.

Література

1. Інформаційне забезпечення в процесі управління [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.refine.org.ua/pageid-3073-1.html
2. Словник іншомовних слів : 23000 слів та термінологічних словосполучень / уклад. Л. О. Пустовіт, О. І. Скопненко, Г. М. Сюта, Т. В. Цимбалюк; за ред. проф. Л. Пустовіт. – К. : Довіра, 2009. - 1018 с.
3. Yudina O. Improving the process of foreign language training of the students for business communication / O. Yudina : Проблеми управління економічним потенціалом регіонів : збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Запоріжжя : ЗНУ, 2015. – С. 195-197.

Maiboroda Vitalina
5th year student of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

INFORMATION TECHNOLOGY IN THE ENTERPRISE COMMUNICATIONS MANAGEMENT

Communication is the process of transferring information from one person to another. The entire system of organization is based on communication. Communication is the process by which two or more people communicate and comprehend the information, which is aimed at motivating specific behaviours or influence. Thus, the elements of the communication process are the people who exchange information – a sender and a recipient [1].

It is impossible to imagine modern management without a means of efficient processing of information needed for management decisions. High complexity and extreme variability of the environment need an appropriate speed of processing information signals. For this purpose, special technical tools are used. They help to reduce the time spent on technical operations of information processing and thereby increase its resources in creative processes as well as to make administrative work more intensive and effective.

The basis of our research is the works, which shape modern views on management process and its information constituent (H. Fayol, R. Emerson, H. Ford, F. Taylor, P. Drucker). The problem has also been investigated in terms of global changes in the society with the information technology development (D. Bell, M. Castells).

The aim of our research is to study the information technology in managing communications at an enterprise.

Communication can occur in different ways, for example, while writing, orally, by means of non-verbal signals (gestures, facial expressions, body position) and through a variety of channels – talk in private, by telephone, speeches at conferences, e-mail or message communications, etc. Each method or channel has its advantages and disadvantages, which determine the scope of their use.

There is a significant gap between the level of automation and the level of management in most countries. As a result, the growth rate of labour productivity in management is behind the growth of labour productivity in manufacturing. In this respect, the problem of the accelerated development of new automation facilities of management and the appropriate modern technology processing is of urgency.

The simplest means of organizational technology designed to work with paper documents, are used extensively (copiers, different types of files and folders, staplers, catalogues). However, saving paper management system in a large institution, and institutions of medium and small size

will bring significant reduction of management costs and almost no impact on the performance. Of course, some part of the paper management system is necessary (external workflow, money orders, agreements, contracts, laws). A rationally organized structure of technical control should help to get rid of paper documents within the organization. Therefore, in recent years, electronic communication systems and technologies along with simple devices to facilitate the administrative work, office equipment and facilities used for the preparation of documents, reproduction, processing, storage, retrieval and transmission have become especially popular. To create them, computers, computer networks, telephones and other equipment and software tools that automate many routine operations are used [1].

The more technology improves, the more often everyday tasks that used to be performed by human employees can now be carried out by computer systems. Telephone answering systems replacing live receptionists is one example of such substitution. It is, however, important to understand that often these changes can lead to issues as well as benefits.

Even though information technology systems allow businesses to be conducted at a faster pace, that quicker pace is not without its flaws. Information technology systems are extremely vulnerable to security breaches. For the most part information technology systems are most vulnerable when they can be accessed through the Internet. If certain measures are not in place, to ensure security breaches unauthorized individuals could be able to access confidential data. Information may be altered, permanently destroyed or used for unsavory purposes. On top of sensitive information getting out a security breach could cause a business to lose money and could permanently damage their reputation in the eyes of potential customers.

Summing it up, we can conclude that at the present stage information technology plays a very important role in the management of communication processes. Computer networks, decision support system, management information system, formal communication ensure management decisions at a high level. Furthermore, there is a close relationship between executives and subordinates.

References

1. Курочкин А. С. Организация управления предприятием / А. С. Курочкин. – К. : МКА, 2011. – 184 с.
2. Жигалов В. Т. Основи менеджменту і управлінської діяльності / В. Т. Жигалов, Л. М. Шимановська. – К. : Вища школа, 2010. – 223 с.

Максимович Артем, Кузьменко Марія
студенти 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Постановка проблеми. Нові суспільні умови вимагають розробки нових підходів до ефективного управління організаціями та їх розвитку, зумовлюють необхідність усебічної компетентності керівників в області прийняття ефективних управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останнім часом питання прийняття та реалізації управлінських рішень досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені як Гаркуша Н.М., Цуканова О.В., Горошанська О.О., Моргулець О. Б., Ковальчук О.С., Лютенс Ф., Миколайчик З. та ін.

Метою дослідження є вивчення особливостей процесу прийняття та реалізації управлінських рішень в сучасній організації.

Виклад основного матеріалу. Прийняття рішень складає сутність управлінського процесу, його вихідну і найбільш відповідальну стадію. Управлінське рішення розглядають як основний вид управлінської роботи, сукупність взаємозалежних, цілеспрямованих і логічно послідовних управлінських дій, що забезпечують реалізацію управлінських задач.

Процес прийняття рішення - це циклічна послідовність дій суб'єкта управління, спрямованого на розв'язання проблеми організації і міститься в аналізі ситуації, генерації альтернатив, прийнятті рішення і його виконанні [1].

Процес прийняття управлінського рішення складається з чотирьох етапів:

1. Діагностика проблеми (виявлення проблемної ситуації, збір і обробка інформації, аналіз проблемної ситуації).

2. Розробка управлінського рішення (постановка завдання, формулювання критеріїв і обмежень, розробка альтернативних варіантів рішень).

3. Прийняття управлінського рішення (оцінка альтернатив, вибір найбільш оптимального рішення, затвердження й оформлення рішення).

4. Реалізація управлінського рішення (організація виконання рішення, контроль заходів щодо реалізації рішення, оцінка вирішення проблеми).

Основними вимогами,що висуваються до управлінського рішення є ефективність, економічність, своєчасність та обґрунтованість [2].

У залежності від умов розробки і реалізації управлінських рішень можуть використовуватися різні форми їх розробки, такі як закон, указ, наказ, розпорядження, вказівка, акт, протокол, договір, угода, план, положення тощо.

Найбільш важливим та складним етапом діяльності для керівника є організація виконання рішень. В процесі організації виконання рішення мають вирішуватися такі основні задачі:

– доведення прийнятих рішень до виконавців;

– розробка моделі діяльності виконавця щодо вирішення задачі керівника;

– створення оптимальної структури комунікацій між виконавцями і керівниками [3].

Кінцевою стадією управління є контроль виконання рішень, що набуває форми зворотного зв'язку, за допомогою якого можна одержати інформацію про виконання рішення та досягнення підприємством поставлених цілей.

Головне призначення контролю полягає у своєчасному виявленні можливих відхилень від заданої програми реалізації рішення, а також своєчасному вживанні заходів щодо їх ліквідації. У процесі контролю початкові цілі підприємства можуть модифікуватися, уточнюватися і змінюватися з урахуванням отриманої додаткової інформації про виконання прийнятих рішень. Тобто основне завдання контролю полягає в тому, щоб вчасно виявити і спрогнозувати очікувані відхилення від заданої програми реалізації управлінських рішень.

Висновки. Процес прийняття і реалізації управлінських рішень має носити послідовний, логічний та системний характер на всіх його етапах (розробки, прийняття та реалізації). В процесі організації виконання рішень важливим завданням керівника є розробка моделі діяльності виконавця, створення комунікаційної мережі та контроль виконання рішень.

Література

1. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг: Навчальний посібник / О.Б. Моргулець. - К.: Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.

2. Ковальчук О.С. Особливості прийняття управлінських рішень в умовах організаційного розвитку/ О.С. Ковальчук // Актуальні проблеми психології : зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України - К. : А.С.К., 2011. - Т. І : Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія - 2011. - Вип. 30. - С. 168-174.

3. Гаркуша Н.М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: Навчальний посібник / Н.М. Гаркуша, О.В. Цуканова, О.О. Горошанська. — К. : Знання, 2012. — 591 с.

Малієнко Юлія
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Маркова Світлана
к.е.н., доцент

НЕМАТЕРІАЛЬНЕ ЗАОХОЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА, ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВИХ УМОВ ДЛЯ ВИСОКОЕФЕКТИВНОЇ ПРАЦІ

З давніх часів відомо, що «світом правлять гроші» і сьогодення не є виключенням з цього. Проте в період затяжної економічної кризи інтерес до створення та запровадження в організаціях системи нематеріального стимулювання стрімко зріс, адже для багатьох підприємств настав час затягти паски і скоротити рівень витрат.

В останні роки до аналізу проблеми нематеріального заохочення посилилась увага багатьох фахівців, зокрема О. Драча, Л. Вербівської, М. Магури, М. Курбатова, І. Макарової та інших. Тож метою даного дослідження є спроба розглянути найбільш ефективні, методи нематеріального заохочення.

Нематеріальне заохочення – це комплекс заходів, спрямованих на покращення психологічного клімату в колективі, а також для визначення суспільного визнання.

Експерти визначають, що мотивація персоналу не є ефективною, якщо вона заснована тільки на використанні матеріальних факторів (таких як зарплата, премії та бонуси) і не включає в себе нематеріальні стимули. До найбільш відомих відносять такі види нематеріальних заохочень як: «Кращий працівник місяця» або «Кращий працівник року», нагородження грамотами, фотокартки на дошці пошани тощо. В сучасних умовах вищенаведені заохочення вже втратили свою цінність, проте з'явилися нові більш ефективні види, які «утримають» працівників та не дозволять їм перейти до конкурентів.

Досить модним у наш час вважається використання такого виду стимулювання співробітників як стимулювання вільним часом. Його суть полягає в тому, що співробітнику можуть бути надані додаткові вихідні дні, зменшена тривалість робочого дня за рахунок високої продуктивності праці, встановлений гнучкий графік роботи, призначена відпустка у зручний для працівника час. При цьому стимулювання здійснюється як за індивідуальними, так і за колективними результатами [1]. Крім того, даний вид стимулювання породжує дух змагання між працівниками, а також є еталоном для тих, хто ще не досяг певних результатів.

Не менш цікавим та ефективним є такий вид нематеріального заохочення як проведення корпоративних заходів. Великі корпорації витрачають значні кошти на їх проведення, адже вони підсилюють те, що прийнято називати «корпоративним духом». Навіть звичайний виїзд на природу, який має винятково розважальний характер може допомогти згуртувати команду, зняти нервову напругу, що могла виникнути через певні робочі конфлікти та слугувати генератором позитивних емоцій [2]. А як відомо, ніщо так не сприяє успіху та зростанню прибутку компанії, як атмосфера єдності, дружби і взаєморозуміння всередині колективу.

Неможливо не відзначити, такий вид – як розширення прав і можливостей працівників. Адже кожен співробітник хоче, щоб його новаторські ідеї були почуті. Ставши частиною панелі прийняття рішень та вільного вираження ідей і пропозицій дає йому відчуття влади, яке вище будь-яких нагород. Розширення прав і можливостей співробітників також «відчиняє їм двері» до навчання, що спричиняє зростання і розвиток їх навичок завдяки чому вони починають працювати краще, ніж раніше. Для цього керівники повинні проводити регулярні зустрічі з працівниками, заохочувати їх та змусити відчувати себе невід'ємною частиною бізнесу, ніби не можливо працювати без їх вірних, чесних і відкритих ідей.

Тож, як висновок, можна стверджувати про те, що нематеріальне стимулювання персоналу є одним з основних засобів забезпечення ефективного використання персоналу, одержання максимального зворотного зв'язку від використання наявних трудових ресурсів, що дозволить збільшити сукупну результативність і прибутковість діяльності організації.

Література
1. Магура М. Секреты мотивации или мотивация без секретов. / М. Магура, М. Курбатова. – М .: Журнал «Управление персоналом», 2012. – 656 с.
2. Макарова І. К. Управління людськими ресурсами: п’ять уроків ефективного HR–менеджменту. / І. К. Макарова. – К.: Справа, 2011. – 232 с.

Мамич Андрій
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.н. держ.упр., доц. Онищенко О.А.

ВЕНЧУРНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ БІЗНЕС-ПІДХОДИ ДО ЗНИЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Бізнес у сфері інноваційного підприємництва має підвищений ризик, тому його називають ризикованим або венчурним бізнесом.

Ризиковий бізнес представлений двома основними видами господарюючих суб'єктів: незалежні малі інноваційні фірми і фінансові установи, які надають їм капітал.

Модель венчурного бізнесу має ряд характерних відмінностей від інших більш поширених механізмів фінансування:

- поділ фінансового ризику між підприємцем і інвесторами;
- активна участь інвесторів в управлінні проектами на всіх етапах їх здійснення;
- орієнтація інвесторів на нові перспективні напрямки науки і техніки.

Основним мотивом для ризикового фінансування є солідні розміри винагороди - це одночасно і плата за ризик і за високі професійні навички інвесторів, які зуміли розпізнати і вчасно підтримати перспективні проекти.

Основні підходи до зниження інвестиційних ризиків:

1. Рівень ризику може бути істотно знижений на основі раціонального вибору форм організації інвестиційного процесу.

Найпростіша форма організації допускає пряме інвестування(рис.1) . Воно пов'язане з максимальним ризиком і максимальною віддачею у випадку удачі

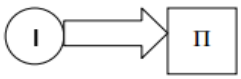

Рис.1 Пряме інвестування

Диверсифікація коштів інвестора між проектами(рис.2). Як показує практика з кожних 10 проектів: 4 - 5 закінчуються повною невдачею, 3 - 4 призводять до появи життєздатних проектів не приносять високого прибутку, 1 - 2 мають блискучий результат.

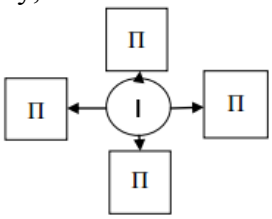

Рис.2 Диверсифікація коштів інвестора

Спільне фінансування підприємницьких проектів(рис.3). Це дозволяє знизити суму, якою ризикує кожен інвестор і створює загальну зацікавленість у проекті, забезпечує синергію від об'єднання спеціальних знань, ділових зв'язків та управлінського досвіду.

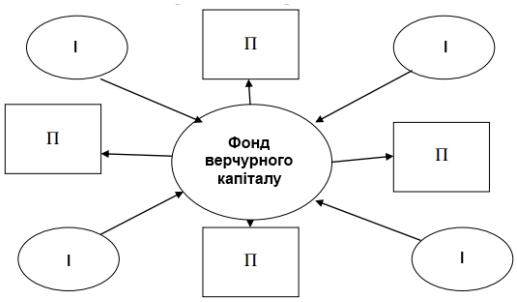

Рис.3 Спільне фінансування проектів

Організація фонду венчурного капіталу. Їх учасники отримують прибуток і несуть збитки пропорційно вкладеним коштам. У США, наприклад, в різний час налічувалося до 600 подібних фондів, це більше 75% американського ризикового капіталу.

2. Іншим напрямком зниження ризиків є експертиза при відборі підприємницьких інноваційних проектів.

Основним документом, що визначає відносини між інвестором і підприємцем є бізнес-план. Підприємець повинен обґрунтувати спроможність висунутої ідеї, рентабельність капіталовкладень, можливість отримання прибутку.

3. Зниження ризиків на стадії створення нової інноваційної фірми і підбору персоналу для реалізації обраного проекту

4. Зниження ризиків на різних стадіях реалізації інноваційного проекту.

Одна з особливостей венчурного фінансування поетапне фінансування інноваційного проекту. Основна частина ризикових капіталовкладень зазвичай припадає на більш пізні етапи інноваційного проекту. В даний час в США і Західній Європі питома вага ризикового інвестування на достартового етапі становить 2 - 5%, в той час як на більш пізніх стадіях – до 70%. Це свідчить про те, що серед професійних інвесторів фактор ризику превалює над фактором збільшення прибутку і розрив між ними має тенденцію до збільшення.

Таким чином, ідеологія венчурного бізнесу – ризик в обмін на надприбуток. Зазвичай гроші вкладаються в досить велике число проектів, одна частина яких (інвестори знають це заздалегідь) закінчиться прямими збитками, інша частина - дозволить вийти на окупність і лише порівняно невелике число проектів принесе величезні прибутки. Очевидно, що надприбуток можливо отримати тільки будучи власником акціонерного капіталу, а не кредитором. Тому звичайна форма участі венчурного капіталу в новому бізнесі – придбання пакета акцій.

Література

1. Кузьмін О. Є. Венчурний бізнес: Навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, І. В. Литвин. — К. : Знання, 2012. — 350 с.

Marinova Diana, ShevtsovaVlada
students of Management Department
Homyak Lilia
Assistant Professor

THE IMPORTANCE OF COMMUNICATION FOR MANAGERS

Effective communication is significant for managers in the organizations so as to perform the basic functions of management, i.e., Planning, Organizing, Leading and Controlling.

Communication helps managers to perform their jobs and responsibilities. Communication serves as a foundation for planning. All the essential information must be communicated to the managers who in-turn must communicate the plans so as to implement them. Organizing also requires effective communication with others about their job task. Similarly leaders as managers must communicate effectively with their subordinates so as to achieve the team goals. Controlling is not possible without written and oral communication.

Managers devote a great part of their time in communication. They generally devote approximately 6 hours per day in communicating. They spend great time on face to face or telephonic communication with their superiors, subordinates, colleagues, customers or suppliers. Managers also use Written Communication in form of letters, reports or memos wherever oral communication is not feasible [1].

Anyone involved in management – whether it's for a large or small company – knows well the relational complexities involved. Sometimes you have to give criticisms on an employees performance, other times you get the privilege of praising another employee's performance. You're often tasked with overseeing projects both large and small, while directing a diverse group of individuals and personalities in the process. Needless to say, communication skills are essential for any management position.

While communication in management is not always easy. You may find yourself having to work with difficult people, or with unmotivated people. But if you come to the table with the right tools to do the job, you will have an effective team of individuals proud of the work they do for you, and you can feel your own sense of pride in developing these key business relationships in the workplace.

To understand what parts a communication in management consists of it is needed to point 4 key areas.

The first one is Relationship Building. Relationship building is a key discipline to master. It helps you establish trust and camaraderie with your employees. They will come to you with problems, and when the time comes that you must give negative feedback they will actually be able to hear you out. On the flip side of that coin, when it comes time to give positive feedback, your employees will take it to heart and it will motivate them to do better work. In any work environment, as a manager is important to build these relationships early on.

The second one is Employee Engagement. One aspect of the manager-employee relationship has to do with including employees in on project management and development – allowing them to give their input. This doesn't necessarily mean that you have to accept every idea that comes across your desk, but the fact that you're sincerely listening to concerns positions you as a respected and trusted leader within the company. In short, if employees truly feel like they are a part of the process, they will connect to projects in a more meaningful way, and do high-quality work.

The third one is Employee Recognition. Every manager should learn how to properly recognize employees in the workplace. However, it's not enough to simply recognize and praise an employee in your office, you must make every effort to make recognition a very public event.

The last one is Employee Coaching. Finally, there is the discipline of employee coaching. Unfortunately, not every employee candidate is going to walk into the office with a flawless performance record. They may fall down and make a mess a few times before really grasping the tools needed to succeed in the workplace. You, as a manager, are an instrumental part of that success. According to a Gallup survey, successful managers should be having in-depth conversations with employees about performance about once every quarter at least. It's important that you keep these conversations as informal as possible, so you can actually connect with the employee you're trying to coach [2].

Communication is a life force. If employees know where they stand in the work place, and they feel comfortable in that environment, they will be motivated to do good work. Solid communication skills are not just good for the life of the company, but they help you understand how everything is going within the company. It gives you some real-world "data," so to speak.

An effective and efficient communication system requires managerial proficiency in delivering and receiving messages. A manager must discover various barriers to communication, analyze the reasons for their occurrence and take preventive steps to avoid those barriers. Thus, the primary responsibility of a manager is to develop and maintain an effective communication system in the organization.

References
1. Importance of communication in an organization [Electronic resource] — Access mode: http://www.managementstudyguide.com.
2. Key areas of communication in management [Electronic resource] — Access mode: udemy.com.

Маценко Анастасія, Фенюшина Софія
студентки фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маркова С.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

На сьогодні Україна перебуває на складному етапі формування нової системи соціально–трудових відносин. Зі встановленням ринкових відносин виникла й розвивається нова форма життєдіяльності суспільства – соціальне партнерство».

У загальному визначенні соціальне партнерство – це система регулювання соціально–трудових відносин, яка дозволяє ефективно поєднувати інтереси різних суб'єктів таких відносин з метою запобігання конфліктам у трудовій сфері [1 с. 16].

Питання особливостей формування ефективної системи соціально–трудових відносин та її регулювання нині є актуальним. Розуміючи важливість цього, уряд визначив одним з пріоритетних напрямів розвитку соціально – трудової сфери на засадах соціального партнерства. Формування адекватного сучасним умовам механізму соціального партнерства є нагальною потребою.

В Україні розвивається тристороння модель соціального партнерства, де крім найманих працівників, їх представників в управлінні та захисті соціальних інтересів провідна роль належить державі [2 с. 133].

У регулюванні соціально–трудових відносин і соціального діалогу держава, по–перше, виконує функції публічної влади, по–друге, виступає як соціальний партнер. Як законодавець держава приймає закони, правові акти, встановлює правила і процедури соціального партнерства, а також визначає правовий статус учасників переговорного процесу, виступає як посередник при вирушенні конфліктних ситуацій між партнерами та представник і гарант інтересів держави у системі соціального партнерства. Державні органи визначають форми та методи представництва інтересів, створюють сприятливі умови для переговорів тощо. Як власник засобів виробництва держава перебирає на себе функції роботодавця і сама стає стороною угод певного рівня.

До вітчизняної практики регулювання соціально–трудових відносин увійшло укладання на тристоронній основі Генеральної угоди між Кабінетом Міністрів України, Конфедерацією роботодавців України та Всеукраїнськими профспілками і профоб'єднаннями. Угода спрямована на удосконалення колективно–договірного регулювання соціально–трудових відносин, розвиток соціального партнерства, реалізацію конституційних прав і гарантій працівників і роботодавців [2, с.138].

Досвід розвинутих країн переконує, що соціальне партнерство, якщо воно будується на досконалій законодавчій базі, чітких принципах, балансі інтересів усіх учасників, значною мірою сприяє економічному розвиткові держави, досягненню громадської злагоди і миру в суспільстві. Нині найбільш розвинута система соціального партнерства трипартизму існує у таких європейських країнах, як Німеччина, Швеція, Австрія та інших.

Своєрідним лідером стала Швеція. Починаючи з 1930-х років, вона першою в Європі інституціоналізувала соціальний діалог у формі тристороннього органу (уряд – конфедерація роботодавців – профспілки), який погоджував основні параметри економічної і соціальної політики, умови праці та рівень її оплати. Кожний проект публічної політики (насамперед – проекти бюджетів) ще до офіційного схвалення (урядом, а згодом, як того вимагає законодавство, парламентом) обговорювали в якомога ширших колах, зокрема структури

адміністрації, політичні партії та органи самоврядування [2 с. 141]. З тих часів тристоронній орган в цій країні був і залишився основою соціально-економічного устрою.

Українське суспільство потребує усталення соціального партнерства як обов'язкового складника стабільності і прогресу. Тому відповідний механізм має бути створений у найкоротший час. Найближчою перспективою у справі здійснення принципу рівності сторін соціального партнерства мають стати консолідація профспілкового руху за однорідними цілями та інтересами, об'єднання їх у постійно діючому органі для розробки узгодженої стратегії й солідарної тактики.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що соціальне партнерство є запорукою економічного зростання через те, що забезпечує профілактику та наслідки соціально–трудових конфліктів, стимулює роботодавців до раціонального управління підприємством та використання трудових ресурсів, мотивуючи працівників до продуктивної праці, дозволяє сформувати адекватну соціально–економічну політику держави тощо. А вдосконалення діючої системи соціального партнерства в Україні дозволить створити адекватний механізм реалізації колективно договірного регулювання соціально–трудових відносин, сприяти всебічному розвитку людини та формуванню демократичної держави, використати резерви економічного зростання. Головна суспільна функція досконалої системи соціального партнерства полягає в тому, щоб, незважаючи на розбіжності зацікавленості, знайти можливість для нейтралізації індивідуального і групового егоїзму як підприємців, так і працівників, запобігти руйнівним страйкам і створювати умови, з одного боку, для забезпечення належного рівня доходів найманих працівників, а з другого – для динамічного розвитку виробництва.

Література

1. Качан Є.П. Управління трудовими ресурсами: Навч. посібник. / Є.П. Качан, Д.Г. Шушпанов. – К.: Вид. Дім «Юридична книга», 2011. – 258 с

2. Кудряченко А.І. Соціальне партнерство: європейський досвід і Україна/А.І. Кудрятенко//Стратегічні пріоритети. – 2012. – № 3(8). – С. 132–141.

Машин Владислав
студент 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Шавкун І.Г.
декан фак-ту менеджменту, д.філос.н., проф.

ЕТИЧНИЙ БІЗНЕС: СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ РОЗБУДОВИ

Сучасне уявлення про етичний бізнес передусім ґрунтується на визнанні зростаючої ролі людського чинника. Людиноцентричність бізнесу вбачається як невід'ємна умова вільного розвитку кожного учасника цієї діяльності, задоволення особистих інтересів, задумів, сподівань і креативності. Етичний бізнес передбачає етичноорієнтований менеджмент, що спирається на розвиток людських відносин на засадах культури, свободи і ініціативи.

Ефективність людиновимірного менеджменту для бізнес-компаній важко переоцінити, оскільки при відносно невеликих витратах такий менеджмент виступає як важливий чинник вирішення соціальних і етичних проблем не лише внутрішнього характеру (на рівні колективу, об'єднання, корпорації), а й при регулюванні складної системи відносин між акціонерами, радою директорів, менеджерами, персоналом та іншими заінтересованими сторонами корпорації (постачальниками товарів і послуг, дистриб'юторами, продавцями, кінцевими споживачами, локальною спільнотою, органами влади тощо).

Складовими професійної етики сучасного бізнесу можна вважати наступні.

По-перше, загальнолюдські цінності: соціальна відповідальність бізнесу (створення робочих місць, виробництво благ), висока якість товарів, чесна реклама, обґрунтовані ціни; гідна зарплата, повний соцпакет, безпечні умови праці; дотримання умов договору з

інвесторами та акціонерами, своєчасна виплата зазначених сум, доступ до відкритої інформації. По-друге, на галузевому рівні: відсутність дискримінації на ринку праці, дотримання ринкової конкуренції, шанобливе ставлення до приватної власності тощо [1].

Поняття етичного бізнесу охоплює не лише рівень окремої компанії, а також поширюється на конкретну ділову людину. Етична поведінка не дозволить працівнику робити кар'єру за рахунок колег, вводити в оману керівництво, неякісно виконувати свої обов'язки. Ділова етика передбачає доброзичливе і коректне ставлення до колег, дотримання субординації, пунктуальність, відповідальність тощо.

Етика ділових відносин пропонує загальні правила поведінки, сформульовані соціумом у ході спільної життєдіяльності: переважна кількість етичних норм ділових відносин актуальні й для повсякденного життя, а практично всі етичні канони міжособових взаємин вважаються базовими також і в етиці бізнесу (повага до почуття особистої гідності, особистого статусу та розуміння інтересів і мотивів поведінки інших, соціальна відповідальність за психологічну захищеність тощо) [2].

Засадовими для сучасного етичного бізнесу вважаються три тези: створення матеріальних цінностей у всьому різноманітті як надважливий процес; прибуток і інші доходи виробництва як результат досягнення різних суспільно значущих цілей; пріоритет при вирішенні ділових проблем - інтересам міжособових відносин, а не виробництву продукції.

Корпоративні етичні кодекси, попри формальні різниці щодо викладу, галузевої, регіональної специфіки тощо, містять ключові принципи ведення бізнесу. Принцип прозорості: відкритість цілей, завдань та інших аспектів діяльності корпорації як передумова формування ефективної мотивації праці. Принцип людської гідності: стосується як методів управління, так і практики безпосередніх внутрішньоорганізаційних контактів. Принцип співучасті: максимальне залучення максимальної більшості співробітників до ухвалення рішень щодо важливих питань, які стосуються гарантій і умов зайнятості, добробуту зумовлює відчуття причетності до спільної справи. Принцип доповненості: розмежування компетенції між різними рівнями управління і процедурних аспектів внутрішньої організаційної діяльності, вирішення будь-якої проблеми переміщується на іншу, вищу інстанцію тільки після вичерпання регулюючих можливостей нижчестоящого рівня.

Базовим обмеженням впровадження етичних норм у вітчизняний бізнес виступає неможливість їхнього прямого адміністративного регулювання. Впровадження етичних норм у діяльність українських бізнес-організацій може бути ефективним тільки за умов урахування сучасної української специфіки: корупціогенність, недооцінка впливу етичних чинників на успішність бізнесу, нерозвиненість інститутів корпоративного управління.

Література

1. Інформаційний ресурс Етика сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.etica.in.ua/etika-biznesu/

2. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.un.org.ua/files/ Concept_Paper.pdf.

Мельник Іван, Шевцова Влада
студенти фак-ту менеджменту
Сучков Артем
к.е.н., доц.

СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

Процеси трансформації економіки України і адаптації її до сучасного глобального середовища призвели до зміни розуміння ролі бізнес-структур як суспільних інститутів і формування нового підходу до оцінки ефективності їх діяльності в контексті корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Питання соціальної відповідальності бізнесу (СВБ) останнім часом набувають великої актуальності. В усьому світі як великі транснаціональні компанії, так і невеликі місцеві підприємства переосмислюють сенс свого функціонування та формулюють нові стратегії, що дозволили б їм краще реагувати на потреби споживачів, партнерів, персоналу, суспільства та довкілля. Принципи соціальної відповідальності стають однією зі складових успішної стратегії, що зміцнює імідж і репутацію компанії, приваблює клієнтів та утримує найкращих працівників [4].

Поширення концепції корпоративної соціальної відповідальності у розвинутих країнах забезпечує ефективну її імплементацію у різні сфери діяльності, спонукає до підвищення рівня відповідальності бізнес-структур за наслідки своєї діяльності. У розрізі банківської сфери соціальна відповідальність виявляється у декількох аспектах: сприяння забезпечення сталого розвитку суспільства, етичне та прозоре ведення бізнесу, лояльність до персоналу, налагодження зв'язку та задоволення інтересів зацікавлених осіб. Незважаючи на те, що концепція КСВ в Україні знаходиться на етапі становлення (у порівнянні з розвинутими країнами), питання ефективності соціальних заходів та дій постає достатньо гостро [1].

Особливий акцент слід зробити на тому, що в Україні досі відсутні будь-які закони регулювання сфери соціальної відповідальності бізнесу. Це означає, що на державному рівні координації КСВ у нашій країні немає. Ключовою проблемою регулювання КСВ є впровадження та виконання вимог чинного законодавства сфери соціально відповідальної поведінки бізнесу для формування та розвитку вітчизняної моделі КСВ на засадах стратегічного партнерства влади та бізнесу. Рівень розуміння КСВ з включенням повного переліку сфер діяльності різко відрізняє групу міжнародних компаній від групи національних. Перша має повне уявлення про зміст КСВ, а друга називає такий вид діяльності компанії благодійною діяльністю та соціальними інвестиціями.

Основними бар'єрами на шляху впровадження КСВ у бізнес-практики усі установи визначають відсутність достатніх коштів і підтримки держави. Чому саме тепер в Україні заговорили про соціальну відповідальність бізнесу? Це пов`язано за низкою причин: – підприємства починають дедалі більше зазнавати впливу зовнішнього середовища і мають відповідно реагувати на запити цього середовища; – поступово змінюється ставлення працівників до розуміння самого поняття справедливості винагороди за свою працю; – змінилися споживачі. В умовах розвитку економіки, споживач може отримати будь-яку інформацію про функціонування корпорації ; – зростає тиск інвесторів. Спостерігається чітка тенденція,коли інвестори, перш ніж інвестувати діяльність корпорації, вимагають інформацію про її конкурентну спроможність, турботу про довкілля, соціальну відповідальність тощо [3].

Отже, для підвищення конкурентоспроможності України на міжнародній арені, зростання її іміджу, покращення інтеграційних процесів з європейською спільнотою, розширення взаємовигідного інвестиційного співробітництва з іноземними партнерами необхідна розробка національної концепції КСВ, упровадження її в українську бізнес-практику, зміна стратегічних орієнтирів бізнесу в контексті КСВ. Дослідження практик КСВ компаній українського бізнес - середовища дозволяє окреслити коло проблеми впровадження

практик КСВ у національному бізнес-середовищі, визначити основні тенденції розвитку КСВ і застосування бізнес-практик КСВ з метою її популяризації, оцінити потенційні ресурси подальшого сприяння розвитку КСВ, визначити рамкову структуру складових елементів національної моделі КСВ. Формування та розвиток вітчизняної моделі КСВ дозволить гармонізувати цілі соціальної політики держави та бізнес цілі компаній українського бізнес-середовища. За умов підтримки держави, наслідування досвіду успішних практик КСВ міжнародних і вітчизняних компаній партнерство держави та бізнесу перетвориться у потужний ресурс розвитку корпоративної соціальної відповідальності компанії перед навколишнім середовищем, суспільством, громадою, соціально незахищеними верствами населення, а значить у ресурс сталого розвитку.

Література

1. Буряк А.В. Управління ефективністю банківського бізнесу/ А.В. Буряк //Автореферат. – Суми, 2012. – 22 с.
2. Воробей В. Корпоративна соціальна відповідальність чи вигода? // Журнал «Києво–Могилянська Бізнес Студія». – №10. – 2010: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.management.com.ua
3. Колот А.М. Соціально-трудові відносини : Теорія і практика регулювання. Монографія. –К.:КНЕУ,2011. – 230 с.
4. Соціально відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія/ [А.М.Колот, О.А. Грішнова та ін.]; за наук. Ред.. д-ра екон. Наук, проф.. А. М. Колота. – К.: КНЕУ, 2011.-504 с.

Мороховець Олена, Євстігнєєва Олена
студентки фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Олійник О. М.

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ

Актуальним питанням є побудова моделі керування персоналом. Аби визначитися із найбільш ефективною моделлю, необхідно знати процес формування концепції менеджменту персоналу.

Коріння управління персоналом йдуть глибоко в історію людського суспільства. У Біблії міститься чимало прикладів управління людьми − досить згадати Мойсея.

У середні століття більшість організацій використовувало працю невеликої кількості людей (мабуть, єдиним винятком була армія), протягом багатьох років і навіть століть виконували одні й ті ж операції. Управління персоналом було одним з напрямків діяльності керівника організації, найчастіше її власника, який приймав рішення відносно своїх співробітників на основі здорового глузду і досвіду [5].

Промислова революція XIX століття змінила характер економічних організацій − на зміну майстерням прийшли фабрики, що використовують спільну роботу значного числа людей. Змінився і характер праці − на зміну кваліфікованої праці ремісника прийшла механічна і беззмістовна праця пролетаря [5].

Істотні зміни в управлінні людськими ресурсами відбулися в промислово розвинених країнах в 20-30-і роки XX століття. Три найважливіших фактори зумовили ці зміни – поява та поширення «наукової організації праці», розвиток профспілкового руху і активне втручання держави у відносини між працівниками і роботодавцями [5].

У роки Другої світової війни перед відділами кадрів промислових підприємств (насамперед у США і Великобританії) було поставлено завдання –
в найближчі терміни прийняти на роботу і навчити сотні тисяч нових співробітників всіх професій, щоб замінити призваних у армію. Ця задача була успішно вирішена, і з того часу питання підбору і підготовки кадрів стали найважливішим напрямком діяльності відділів з управління людськими ресурсами [5].

А вже наприкінці 20-х років американські вчені Е. Мейо і Ф. Роезлізбергер висунули концепцію «людських відносин», яка затверджувала, що продуктивність праці залежить не

тільки і не стільки від методів організації виробництва, скільки від того, як управляючі відносяться до виконавців, тобто від людського, а не механічного чинника [5].

На сьогоднішній день основу менеджменту складає людський фактор, укладений у знанні суб'єктом управління своєї справи, в умінні організувати власну працю і роботу колективу, у зацікавленості, до саморозвитку та творчої діяльності. Найважливішою особливістю управління фірми стає єдиний і комплексний вплив на весь персонал в цілому. Ув'язка інтересів окремих людей з інтересами організації та її стратегічними цілями представляється найбільш важливим і найбільш складним завданням менеджменту, від успішного вирішення якого залежить ефективність функціонування організації.

Підсумовуючи сказане, необхідно зазначити, що концепція менеджменту персоналу пройшла довгу історію формування. Вона формувалася відповідно до існуючих історичних умов. Нині головною ідеєю менеджменту персоналу є людський фактор, а також формування низки спільних інтересів між кожним окремим працівником та компанією в цілому.

Література

1. Петюх В. М. Управління персоналом : навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисципліни / В. М. Петюх [та ін.]. − К. : КНЕУ, 2007. – 320 с.
2. Менеджмент человеческих ресурсов [Електронний ресурс]. − Режим доступу: http://studentbooks.com.ua/content/view/1152/42/1/2/
3. Школа «социальных систем» [Електронний ресурс]. − Режим доступу: http://pidruchniki.com/1199041236017/sotsiologiya/shkola_sotsialnyh_sistem
4. Кадрова політика [Електронний ресурс]. − Режим доступу: http://referats.hol.es/46c4a-3.html
5. Менеджмент людських ресурсів [Електронний ресурс]. − Режим доступу: http://pulib.if.ua/referat/view/45288

Motyka Angelika
5th year student of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

THE PLACE AND ROLE OF COMUNICATION IN BUSINESS PROCESSES

The topicality of the research is stipulated by the fact that to a large extent the success of any business depends on efficient and effective communication. It takes place among business entities, in market and market places, within organizations and between various groups: those of owners and employees, buyers and sellers, service providers and customers, sales persons and prospects as well as between people within an organization and the press persons. All this communication impacts business. Executed with care, such communication can promote business interests. Otherwise, it will portray the organization in poor light and may adversely affect business interests.

Lately this issue has been in the center of scientific research of native and foreign scientists and experts. A significant contribution to the study of problems of organizational communications and ways of their improvement was made by the following scientists: B. S. Milner, N. K. Petruk, V. E. Reva, M. Mescon, M. Albert, F. Hedouri, E. M. Vinogradskaya, G. V. Osovska, V. I. Khomyakov and others.

The aim of the research is to characterize the role of communication in business processes in terms of performing the basic functions of management.

Effective communication is vital to all businesses. Only through effective communication can an organization become an open system interacting with its environment. The communication process involves the following elements (Fig. 1):

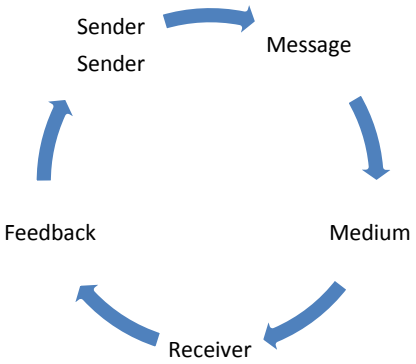

Fig. 1. The communication process elements

Effective communication is significant for managers in organizations in terms of performing the basic functions of management, i.e. planning, organizing, leading and controlling.

Communication helps managers to perform their jobs and responsibilities. Communication serves as a foundation for planning. All the essential information must be communicated to managers who, in their turn, must communicate plans in order to implement them. Organizing also requires effective communication with other employees about their job tasks. Similarly, leaders (managers) must communicate effectively with their subordinates to achieve the team goals. Controlling is not possible without written and oral communication.

Managers devote a great part of their time to communication. They generally devote to communication approximately 6 hours per day. They spend a lot of time on face-to-face or telephone communication with their superiors, subordinates, colleagues, customers or suppliers. Managers also use written communication in a form of letters, reports or memos wherever oral communication is not feasible.

The importance of communication in an organization can be summarized as follows:

1. Communication promotes motivation by informing and clarifying the employees about the task to be done, the manner they are performing the task and the way of their performance improvement if it is not up to the mark.

2. Communication is a source of information for an organization's staff in a decision-making process as it helps to identify and assess an alternative course of actions.

3. Communication also plays a crucial role in altering the individual's attitudes; a well informed individual will have a better attitude than a less-informed individual. Company magazines, journals, meetings and other various forms of oral and written communication help in moulding employee's attitudes.

4. Communication also helps in socializing. In today's life just the presence of another individual fosters communication.

5. As it was stated above, communication also assists in the controlling process. It helps to control behaviour of an organization's employees in various ways. Thus, communication helps to perform the controlling function of management.

Summing it up, we can make the conclusion that an effective and efficient communication system requires managerial proficiency in delivering and receiving messages. Any manager must be able to discover various barriers to communication, analyse the reasons for their occurrence and take preventive steps to avoid them. Thus, the primary responsibility of a manager is to develop and maintain an effective communication system in the organization.

References

1. Голубкова Е. Н. Маркетинговые коммуникации / Е. Н. Голубкова. – М. : Финпресс, 2013. – 304 с.
2. Демина И. Н. Экономическая коммуникация. Обоснование термина / И. Н. Демина // Известия Иркутской государственной экономической академии. – 2012. – №1. – С. 162-167.
3. Медведева Е. В. Рекламная коммуникация / Е. В. Медведева. – М. : ЛКИ, 2008. – 280 с.

4. Business communication: skills and strategies, James M. Lahiff, John M. Penrose. – Санкт-Петербург: Питер, 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: // ecsocman.hse.ru/text/19178777/.

Naumkina Olena
5th year student of the Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

THE ROLE OF BUSINESS COMMUNICATIONS IN MANAGEMENT OF ORGANIZATIONS

The formation of communication networks and creation of conditions for successful functioning of communication in organizations are among the most important management tasks. German scientists W. Siegert and L. Lang noted: «If information flows within the company and links with the outside world are violated, the existence of this enterprise is at risk. Only when the information is properly converted and processed, i.e. when communication links are built, the existence and effective functioning of the organization is ensured» [2, p. 16].

The relevance of the study lies in the fact that insufficient development of business communication is the main barrier to achieving the effectiveness of the management process and seeking the ways of overcoming this barrier is a crucial task for management of an organisation.

The purpose of the study is to describe the functions and role of business communications at an enterprise and to reveal the reasons, due to which communication links do not work, and consequently to find the ways of the problem solution.

Management of any organization is realized by employees. One of the most important management tools in the hands of the organisation head is information he is in charge of.

The exchange of information is included as an essential element in all the main types of an organization's activities, therefore, if communication links (both internal and external) do not exist or do not work, this has a negative effect on functioning of the whole organization, and this is due to the following reasons:

- heads of divisions of an organization have to spend a lot of time on finding information and its processing;
- there is duplication of information, as the same information is delivered to the departments of the organization and its management from different sources;
- there is a lack of information in some departments and for some managers, whereas the information overload can happen in other departments;
- employees of an organization are poorly informed about its activities, plans, orientation, and position in the business environment, which affects negatively the integration processes, strict management regulations, etc.

Thus, one of the main objectives of management of an organization is to provide a communication system, its launch and control over its proper functioning.

Communication is understood as «transfer of information from one person to another; the type of interaction between people, assuming exchange of information»[1]. There are two approaches to communication: mechanistic and active.

Communication in the mechanistic approach is a unidirectional process of information coding and transmission by the recipient of the message. Communication in the active approach is a joint activity of communication participants (communicators), during which the common (up to a certain limit) point of view of the things and actions with them is formed [1].

Communications are considered as the processes of social interaction, taken in the sign context. As a result, communication can be defined as not only transfer of information but also transfer of significance or meaning by symbols.

Communication in an organization or group performs a number of important functions. They are as follows:

1) informative function (transmission of data, provision of necessary information);

2) motivational function (encourages employees to better execute tasks, using convictions, requests, orders, etc.);
3) control function (monitoring employees' behavior in different ways on the basis of hierarchy and subordination);
4) expressive function (contributes to the emotional expression of feelings, emotions and attitudes to events and allows satisfying social needs) [3].

Summing it up, we can conclude that in the manager's activity communication plays an important and at the same time a specific role. This feature lies in the fact that a communicative function is included in the aggregate of other administrative functions and is the means of their realization and mutual coordination. Thus, a communicative function, along with others, is an element of a «binding process» in any organization.

References

1. Григорьева Н. Н. Коммуникационный менеджмент [Электронный ресурс] : учеб. курс / Н. Н. Григорьева. – Режим доступу: http://www.e-college.ru/xbooks/xbook157/book/index/index.html?go=index* (accessed 21.02.2016).
2. Зигерт В. Руководить без конфликтов / В. Зигерт, Л. Ланг. – М. : Экономика, 2010. – 335 с.
3. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – К. : Ваклер, 2011. – 656 с.

Нечепуренко Дмитро
аспірант фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маказан Є.В.

НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Модернізація бізнес-процесів дозволяє підприємству знайти напрямки ефективного розвитку, так організовувати діяльність, щоб реалізувати потенціал з повним використанням його внутрішніх резервів, та досягти позитивного ефекту в зміні не тільки кількісних, але й якісних показників його діяльності.

Визначення перспективних напрямків модернізації бізнес-процесів машинобудівних підприємств набуває особливої актуальності на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки у зв'язку з тим, що до останнього часу більшість українських підприємств машинобудування виготовляло продукцію здебільшого не на саме замовлення, а на перспективу отримати це замовлення від потенційних клієнтів. Тобто підприємство могло виробити певний обсяг продукції та тримати її на складі до того моменту, доки не з'явиться покупець.

Модель бізнесу будь-якої компанії складається із сукупності окремих бізнес-процесів – різноманітних видів його діяльності, спрямованих здебільшого на забезпечення ефективних виробничих процесів. Від того, наскільки ефективні ці бізнес-процеси, залежить успіх бізнесу в цілому [1]. Одним з напрямків забезпечення зростання ефективності бізнес-процесів підприємств машинобудівної галузі є їх оптимізація, спрямована на реалізацію виготовленої продукції, зокрема на пошук замовників продукції машинобудування за використання сучасних автоматизованих систем.

Сучасний стан вітчизняної економіки характеризується певним падінням попиту на деякі види продукції машинобудівної галузі. Саме тому підприємствам цієї галузі потрібно постійно здійснювати пошук нових партнерів - замовників їх продукції. Будь якому машинобудівному підприємству необхідно налагоджувати взаємодію із замовниками продукції таким чином, щоб вона була довгостроковою, ефективною та вигідною як для нього, так і для замовника.

Замовник - особа (фізична або юридична), зацікавлена у виконанні виконавцем робіт, наданні їм послуг або придбання у продавця будь-якого продукту (в широкому сенсі). Іноді при цьому передбачається оформлення замовлення, але не обов'язково [2].

Ефективна побудова бізнес-процесу взаємодії з замовниками для машинобудівного підприємства повинна передбачати превентивне формування замовлення. Замовник робить запит щодо виконання замовлення, підприємство вирішує чи в змозі воно виконати це замовлення, та, у разі позитивної відповіді, складаються необхідні документи. Запропонований спосіб взаємодії є вигідним як для виробника, так і для замовника. Задля забезпечення високої ефективності та конкурентоспроможності бізнес-процесів виробництва та реалізації пропонованої продукції вітчизняні підприємства машинобудівної галузі повинні реалізувати наступну систему заходів:

– встановлення обов'язкового мінімального терміну взаємодії із замовником пропонованої продукції (це надасть підприємству змогу збільшити обсяги виробництва продукції машинобудування, а також забезпечить стабільність та економічну безпеку підприємства в цілому);

– запровадження гнучкої системи знижок у разі замовлення великих партій товару (в цьому випадку замовник буде намагатися замовити великі партії продукції для зниження власних витрат, тим самим забезпечуючи підприємство-виробника постійним обсягом виробництва);

– впровадження автоматизованих систем замовлень та їх обробки, які мають можливість роботи в мережі компанії, а також у мережі Інтернет для того, щоб забезпечити можливість більш ефективної взаємодії з клієнтами.

Отже, для оптимізації бізнес-процесів взаємодії вітчизняних машинобудівних підприємств з замовниками, необхідно виконувати низку відповідних заходів, при впровадженні яких підприємства зможуть підвищити власну конкурентоспроможність, розширювати сферу своєї діяльності, встановлювати нові партнерські відносини, як в Україні, так і за її межами.

Література

1. Коршак Н.С. Оптимізація бізнес-процесів [Електронний ресурс]. / Н.С. Коршак– Режим доступу: http://www.nkkweb.ru/new/?part=4&subpart

2. Юридичний словник. Визначення термінів. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://enc-dic.com/legal/Zakazchik-5898.html

Ніколов Микола
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНОГО СЕРВІСУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

У зв'язку з переходом від ринку продавця до ринку покупця все більшого значення фірми стали приділяти підвищенню конкурентоспроможності. Одним з факторів, що підвищує конкурентоспроможність фірми, є побудова ефективної логістичної системи. Кожна компанія – це складний механізм зі своїми особливостями, цілями і засобами. При побудові системи ефективного функціонування на ринку, необхідно враховувати безліч різних чинників.

Логістика дозволяє істотно скоротити часовий інтервал між придбанням сировини та напівфабрикатів і поставкою готового продукту споживачу, сприяє різкому скороченню матеріальних запасів, прискорює процес одержання інформації, підвищує рівень сервісу[1].

В даний час на ринку рідко зустрічаються фірми, які надають своїм споживачам тільки товари або надають тільки послуги в чистому вигляді. Щоб продати товар необхідно надати йому властивості, які відповідають потребам покупця і які відрізняють його від конкурентів. Дослідження показують, що залучення нових споживачів обходиться фірмі дорожче, ніж утримання вже наявних, сучасні фірми спрямовують свої сили на підтримку лояльності споживача, використовуючи різні заходи, в тому числі і розвиток логістичного сервісу, розширення обсягу наданих послуг, підвищення якості обслуговування.

Під логістичним сервісом розуміється сукупність нематеріальних логістичних операцій, що забезпечують максимальне задоволення попиту споживачів у процесі управління матеріальними і інформаційними потоками, найбільш оптимальним, з точки зору витрат, способом [2].

Всі роботи в галузі логістичного обслуговування можна розділити на три групи [3]:

- передпродажні, тобто роботи по формуванню системи логістичного обслуговування;
- роботи по наданню логістичних послуг, що здійснюються в процесі продажу товару;
- післяпродажний логістичних сервіс.

Планування логістичного сервісу включає в себе: визначення переліку значущих для покупця послуг, ранжування послуг, визначення стандартів послуг, визначення оптимального рівня сервісу.

Для оцінки якості сервісу послуг необхідно проводити моніторинг задоволеності споживачів якістю обслуговування, так як підвищення якості логістичного обслуговування знаходитися в тісному взаємозв'язку з успішним веденням компанією бізнесу в цілому.

Для моніторингу задоволеності покупців рівнем логістичного обслуговування необхідно визначити критерії якості сервісу. Критеріями виміру якості сервісу є [3]:

- відчутність (зовнішній вигляд персоналу, зручність розташування офісу, погоджений час надання послуги, наявність необхідного устаткування);
- надійність (виконання замовлення в узгоджений час, забезпечення збереження особистих даних, надійність фінансових процедур, збереження вантажу при фізичному розподілі);
- відповідальність (здатність виконувати взяті на себе зобов'язання, гарантії забезпечення якості);
- безпека (здатність організації забезпечити безпеку життя, здоров'я, майна клієнта);
- ввічливість та комунікабельність (доброзичливість, ввічливість персоналу, здатність коректно залагоджувати конфлікти).

Вдосконалення і розвиток логістики сервісного обслуговування можна розглядати як оптимізацію процесу товароруху та підвищення якості сервісного обслуговування. Адже якщо на ринку є кілька постачальників товарів однакової якості, споживач віддасть перевагу тому з них, котрий в процесі виконання замовлення здатний забезпечити більш високий рівень сервісу. Тому організація повинна не тільки підтримувати сталий рівень сервісу, але в процесі постійно мінливих зовнішніх умов розвивати і вдосконалювати.

Для забезпечення якісного виконання замовлень необхідні [4]:

- чітка і злагоджена робота всіх підрозділів організації у відповідності з посадовими обов'язками і планом;

рівномірність і ритмічність виробництва, безвідмовне функціонування обладнання, неухильне дотримання технології, своєчасне забезпечення робочих місць матеріалами, запасними частинами та фурнітурою;

- дотримання трудової дисципліни, взаємозамінність і взаємовиручка працівників.

Отже, сервіс нерозривно пов'язаний з процесом продажу і представляє собою комплекс послуг, що надаються в процесі замовлення, постачання купівлі і подальшого обслуговування продукції. Планування логістичного сервісу – важливий етап підвищення конкурентоспроможності організації.

Література

1. Аникин Б. А. Коммерческая логистика: Учебник / Б. А. Аникин, А. П. Тяпухин. – М. : Проспект, 2013. - 432 с.
2. Иванов, Д. А. Управление цепями поставок / Д. А. Иванов. – Спб. : Издательство Политехнического университета, 2010. – 659 с.
3. Неруш Ю. М. Логистика: учебник / Ю. М. Неруш. – М. : Проспект, 2011. – 517 с.
4. Щербанин Ю. А. Основы логистики: учебное пособие для высших учебных заведений / Ю. А. Щербанин. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2011. – 320 с.

Новаковська Аліна
студентка 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к. е. н., доц. Коваленко Н. М.

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

У даний час у підприємств, які здійснюють експортну діяльність, як правило, відсутні стратегії просування продукції на зовнішні ринки. Характер труднощів, що виникають при вивченні даної проблеми, багато в чому пояснюється відсутністю комплексних підходів і методів до управління зовнішньоекономічним потенціалом і взаємозв'язку між виробничими процесами і експортною діяльністю.

Основні теоретичні та методологічні аспекти проблеми формування і використання зовнішньоекономічного потенціалу в різний час вивчали: Бахрамов Ю.М., Вайсман А., Діденко Н.І., Сабо Л. та ін. [2].

Варто зазначити, що управління зовнішньоекономічним потенціалом промислових підприємств не має чіткої структури, як на стратегічному, так і на оперативному та тактичних рівнях. Більшість рішень, прийнятих щодо формування та розвитку зовнішньоекономічного потенціалу, носять або слабо структурований, або не структурований характер.

Крім того, властива для більшості підприємств функціональна організація зовнішньоекономічної діяльності не відповідає сучасним вимогам зовнішніх ринків, не сприяє адекватному розвитку зовнішньоекономічного потенціалу підприємства і не забезпечує очікуваний рівень конкурентоспроможності підприємства. Реорганізація системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства повинна мати якісні структурні зміни, перш за все, в експортному потенціалі підприємства, оскільки саме на основі експортного потенціалу формується стратегія виходу підприємства на зовнішні ринки [1].

У цілому, механізм управління зовнішньоекономічним потенціалом підприємства передбачає такі етапи [2]:

1 етап. Формування мети розвитку зовнішньоекономічного потенціалу.

2 етап. Оцінка зовнішньоекономічного потенціалу.

3 етап. Вибір стратегії управління зовнішньоекономічним потенціалом.

4 етап. Розробка алгоритму реалізації стратегічного плану.

Можна сформулювати механізм управління розвитком зовнішньоекономічного потенціалу, який базується на виокремленні конкурентних переваг і складається з таких компонентів: П1 – управлінський потенціал, П2 – товарний потенціал і П3 – ресурсний потенціал [3].

Можна виявити слабкі місця зовнішньоекономічного потенціалу, які вимагають цілеспрямованого впливу, і запропонувати стратегію концентричної диверсифікації, а заходи, що дозволять підвищити ефективність зовнішньоекономічного потенціалу промислового підприємства, представити у вигляді матриці (табл. 1).

Таблиця 1

Заходи підвищення ефективності зовнішньоекономічного потенціалу [4]

Рівень П1	Рівень П2	Напрями впливу управлінських заходів
1.Управлінський потенціал	1.1. Сегментація ринку	Визначення більш чітких сегментів збуту продукції, що відповідають стратегії концентричної диверсифікації. Забезпечення позиціонування підприємства в даних сегментах.
	1.2. Маркетингова інформація	Організація маркетингових досліджень існуючих ринків збуту на основі польових досліджень і вторинної інформації; залучати зовнішніх фахівців для проведення маркетингових досліджень зовнішніх ринків; вивчати запити цільових споживачів.

2. Товарний потенціал	2.1. Конкуренто-здатність	В даному напрямку доцільним для підприємства буде збільшення параметричних рядів виробленої продукції, за рахунок розширення спектра якісно-технічних характеристик продукції, спрямованих на задоволення попиту конкретних сегментів ринку [5].
	2.2. Фактори збуту	Забезпечити використання декількох методів ціноутворення на продукцію підприємства; розробити чітку систему знижок з метою стимулювання цільової аудиторії.
3. Ресурсний потенціал	3.1. Матеріальні ресурси	Зміцнити ресурсну базу підприємства за рахунок застосування лізингу і більш активної участі в регіональних програмах експортерів вітчизняної продукції.
	3.2. Інформаційні ресурси	Формування зовнішньої бази підприємства з метою своєчасного використання при прийнятті управлінських рішень.

Використання даної методики управління зовнішньоекономічним потенціалом дозволить підвищити ефективність роботи як окремого підприємства, так і регіону або галузі в цілому.

Література

1. Сейфуллаева М. Є. Международный менеджмент : учебное пособие / М. Є. Сейфуллаева. – М. : КноРус, 2011. – 232 с.
2. Моргунов В. И. Международный маркетинг / В. И. Моргунов. – 2-е изд. – М. : Дашков и К, 2010. – 152 с.
3. Портер М. Е. Международная конкуренция. Конкурентные преимущества стран / М. Е. Портер. – М.:Альпина Паблишер, 2016. – 947 с.
4. Манин П. В. Сущность и структура внешнеэкономического потенциала промышленного предприятия / П. В. Манин, Т. И. Чиранова // Международная научно-практическая конференция, 16–19 апреля 2010 г. – 416 с.
5. Ярмоленко І. К. Експортний потенціал підприємства: сутність і особливості формування / І. К. Ярмоленко, В. В. Матвєєв // Ж. : Ефективна економіка, 2015. – № 8. – С. 34–42.

Novakovsjka Alina
5th year student of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

THE SYSTEM OF COMMUNICATION MANAGEMENT AT AN ENTERPRISE

The relevance of the topic primarily lies in the fact that nowadays information and knowledge determine a successful development of any economic system as a whole and of any enterprise in particular.

Communication management has been researched in many scientific works by native scholars and economists, namely: Bebyk V. M., Zveryncev A. B., Orlov T. M., Prus L. R. and others. I based my research on the concepts of communication management at industrial enterprises made by Shpak N. O. [2].

The purpose of this article is to specify the term of communication management and to reveal its role and place in the system of management.

First of all, communication is the exchange of information between people using words, letters, symbols and gestures, by which the attitude of one employee to the knowledge and understandings of others is expressed.

There are three aspects of communication: technical, semantic and pragmatic. The technical aspect is associated with the processes of transferring information from one point, equipment or

person to another through the corresponding channels. The semantic aspect reflects the transmission and reception of information, including the recipient's understanding. The pragmatic aspect includes the effect of received information on the behaviour of recipients and efficient use of this information. The implementation of communications is a connecting process required for each management action [1].

The importance of problems in management of the society's communication sphere, exchange of information, knowledge and intellectual property in the process of formation and development of economic systems contributed to singling out a separate type of special management, which is called communication management.

Thus, the role of communication management primarily consists in implementation of the information support to all kinds and forms of management, because the main resource of management is information, and the main technology is communication. The management process is simply impossible without it [1].

Understanding the importance of management of information and communication processes in society, we can give the corresponding definition of this type of management. Thus, communication management is a management system of the information and communication sphere of society based on the use of forms, methods and techniques of legal, economic, humanitarian and political management and marketing.

The place and role of communication management in the system of management as a scientific field can be seen from Fig. 1 [2].

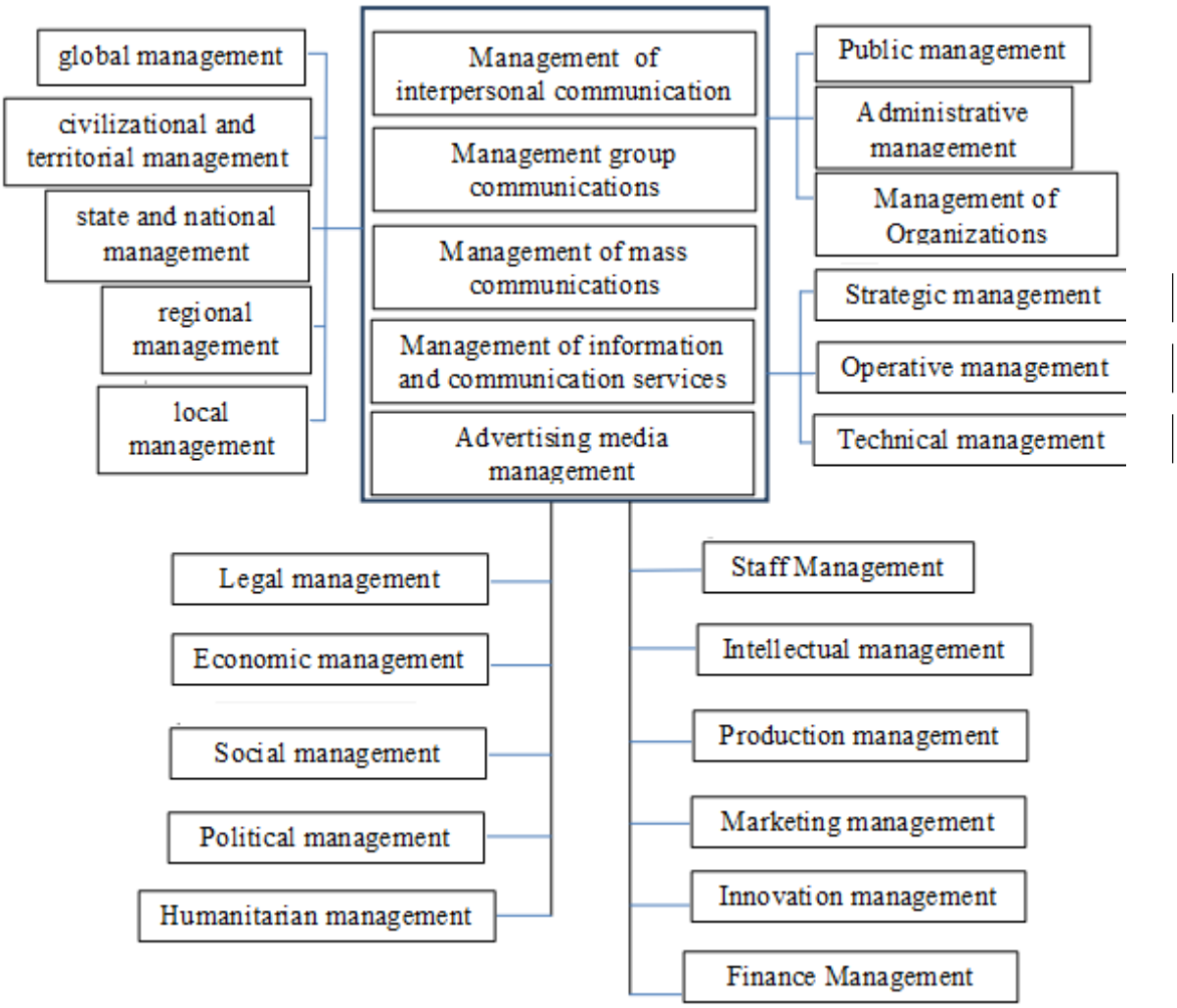

Fig.1. Place of communication management in the management system

Having analysed the place and role of communication management in the management system, we can make the following conclusion about the mission of communication management: it

is shaping and implementation of the strategy of increase in the value of an individual as a business agent through increase in all the capital types of economic systems.

References

1. Прус Л. Р. Комунікаційний менеджмент / Л. Р. Прус // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2009. – № 1. – С. 38-41.
2. Шпак Н. О. Основи комунікаційного менеджменту промислових підприємств: монографія / Н. О. Шпак. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 328 с.

Одринська Єлизавета
студентка 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.н. держ.упр., доц. Онищенко О.А.

SMART-КРИТЕРІЇ ТА SWOT-АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТИ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ

В українських реаліях діяльність керівників бізнес-організацій здійснюється переважно на рівні оперативного планування і часто є антикризовою по суті. Інструменти стратегічного планування майже не використовуються. Зростаюча мінливість конкурентного середовища у XXI сторіччі змушує організації впроваджувати стратегічне планування.

Планування - це один з економічних методів управління. Розрізняють стратегічне і оперативне планування. У випадку відсутності системного планування в організації можуть виникнути певні проблеми: упущені можливості одержання прибутку; спроби здійснення нереальних планів; неузгоджена робота відділів організації; збільшення витрат; втрата контролю над підприємством та ін. Стратегічний план подібний до карти: він показує, де перебуває організація в даний момент, куди вона рухається і як збирається туди потрапити [1, 2].

Концепція місії вперше з'явилася в західних країнах на початку 80-х і з того часу стала одним із самих популярних управлінських інструментів і обов'язковим атрибутом діяльності компанії. Якщо в 1992 році лише 41% компаній, що входять у рейтинг Business Week 1000, визначилися з місією, то до 2010 року ця частка наблизилася до 90%.

Наступний етап стратегічного планування - трансформація місії організації в стратегічні цілі, які конкретизуються на кожному рівні управління. Цілі є вихідним пунктом систем стратегічного планування, мотивації і контролю, які використовуються в організації. Цілі лежать в основі організаційних відносин і оцінки результатів праці окремих працівників, підрозділів і організації в цілому. У будь-якій організації є кілька рівнів цілей, у такий спосіб складається ієрархія цілей [4].

Цілі більш високого рівня орієнтовані на довгострокову перспективу. Вони дозволяють менеджерам зважувати вплив сьогоднішніх рішень на довгострокові показники. Короткострокові цілі визначають швидкість розвитку компанії, рівень показників діяльності і результати, які потрібно досягти в найближчому майбутньому. Те, на який рівень цілей орієнтується вище керівництво підприємства, може служити причиною кризової ситуації [3]. Дуже часто у вітчизняних організаціях менеджери зосереджують свою увагу на короткострокових фінансових цілях, зневажаючи довгостроковими.

При формалізації цілей необхідно пам'ятати, що вони повинні задовольняти п'яти критеріям, які часто називають SMART-критеріями: Конкретність (Specific), Вимірність (Measurable), Досяжність (Achievable), Значимість (Relevant), Визначеність у часі (Timed/Timed-bound) [5].

Наступним етапом бізнес-планування є аналіз макро- і мікросередовища організації. Для проведення такого аналізу і визначення стратегії використовують набір різних аналітичних інструментів, серед яких найбільшою популярністю користуються матриці (SWOT, PEST, BCG, GE, матриця продукт/ринок та ін..)

Найбільш простим і найпоширенішим інструментом стратегічного аналізу є SWOT-аналіз «сильні та слабкі сторони, можливості та загрози» (Strength, Weaknesses, Opportunities, Threats). Основна ідея SWOT-аналізу полягає в тім, що при розробці стратегії потрібно враховувати основні фактори, що впливають на організацію, їх групування на зовнішні та внутрішні (відносно організації) та їх аналіз з позиції визначення позитивного чи негативного впливу на діяльність організації. Діаграма SWOT – ефективний інструмент для аналізу (внутрішніх) переваг і недоліків організації та (зовнішніх) можливостей і загроз.

Для дослідження стану та тенденцій розвитку факторів та показників зовнішнього маркетингового макросередовища використовують PEST-аналіз. PEST – це акронім від наступних факторів: політико-законодавчий (Political), економічний (Economic), соціально-демографічний (Social), технологічний (Technological). Фактори PEST відіграють важливу роль із погляду стратегічних можливостей створення цінності. Однак вони звичайно перебувають поза контролем організації і повинні розглядатися або як загрози, або як можливості.

Значний внесок в SWOT-аналіз може зробити ідентифікація основних конкурентних сил – модель 5 конкурентних сил за Портером. Цей інструмент стратегії направлений «із зовні в середину» і використовується для аналізу привабливості ринку (галузі).

Дослідження показало, що використання інструментів бізнес-планування дозволить вирішити такі проблеми, як адаптація до постійних змін у зовнішньому середовищі, досягнення довгострокових цілей організації, уникнення банкрутства, обґрунтувати модернізацію виробництва та інновації в системі менеджменту на підприємстві. Найефективнішим є поєднання використання кількох інструментів бізнес-планування для отримання найкращих результатів.

Література

1. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент./ Ф.Котлер, К.Келлер. - СПб.: Питер,.2010.- 816с.
2. Бодди Д. Основы менеджмента / Д. Бодди, Р. Пейтон. – СПб.: Питер, 2009. – 305 с.
3. Виханский О.С. Менеджмент: Учебник / О.С. Виханский, А.И.Наумов. – М.: Гардарика, 2008. – с. 403
4. Дафт Р. Менеджмент / Р. Дафт. – СПб.: Питер, 2010. – 264 с.
5. Основы менеджмента: Учеб. пособие для вузов / Под. ред. А.А. Радугина. – М.: Центр, 2008. – 274 с.

Опанасенко Олександр, Ткачова Марина
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук.кер.: к.е.н., доц. Чкан А.С.

САМОМЕНЕДЖМЕНТ – ШЛЯХ ДО УСПІШНОГО КЕРІВНИЦТВА

За поняттям«самоменеджмент» ховається вміння самоорганізації. Як домогтися того, щоб не робити нічого зайвого, не робити вчинки просто так, даремно, просто тому, що так прийнято, як діяти осмислено і цілеспрямовано, домагаючись максимального розкриття здібностей і можливостей та адекватного їм високого результату, - як усього цього досягти? Існують спеціальні технології, засновані на відпрацьованих техніках і стратегіях, що дозволяють наблизитися до поставленої мети.

Самоменеджмент дозволяє ефективно пройти всі етапи успішного шляху до мети, а саме:

- визначити ціль
- створити власне бачення успіху
- використовувати метод «великих стрибків»
- вірити, що успіх прийде
- зосередитися на цілях, що ведуть до успіху
- не падати духом при невдачах.

Перераховані ключові навички ефективного самоменеджменту дозволяють легко визначити потенційні обмеження, які можуть заважати керувати своїм життям:

– невміння управляти собою. Кожна людина, яка прагне до успіху, повинна навчитися поводитися з самим собою як з унікальним і безцінним ресурсом так, щоб постійно підтримувати свою продуктивність і хороший стан. Це передбачає і здатність до напруженої роботи, і здатність «розряджатися», здатність витрачати енергію і здатність її накопичувати.

– розмиті особисті цінності. Від менеджера щодня потрібно прийняття маси різних рішень. Якщо особисті цінності недостатньо визначені, людині не вистачає твердих підстав для суджень і наступних за ними дій. Сучасне життя дуже динамічне і вимагає зростаючої готовності до нововведень. Менеджери, яким не ясні їх власні особисті принципи і цінності, ризикують завжди відставати.

– нечіткі особисті цілі. Менеджмент - це, багато в чому, вчинення вибору. Якщо цілі не визначені або нереальні, менеджер недооцінює реальні альтернативи і випускає з уваги важливі можливості, витрачаючи час і сили на незначні питання. Таким чином неможливо досягти успіху і не можна оцінити успіх інших.

– зупинка саморозвитку. Професійний і кар'єрний ріст вимагає постійного «зростання над собою». Успішні люди динамічні, регулярно навчаються і з цікавістю зустрічають нові ситуації.

– дефіциттворчого підходу. Керівник або фахівець, найманий службовець або вільний художник, для успіху потрібен творчий підхід, здатність робити щось особливо добре і нестандартно. висока винахідливість, як і саморозвиток, вимагає готовності боротися з перешкодами і невдачами, проявляючи винахідливість і навчаючись.

– невміння впливати на людей. Для будь-якої діяльності особистого та ділового життя необхідно вміти отримувати підтримку і знаходити взаєморозуміння з іншими людьми. Взаємодія вимагає наполегливості, гнучкості, вміння виражати себе і слухати інших. Якщо цього немає, менеджер починає звинувачувати інших в тому, що вони до нього не прислухаються, конфліктувати з людьми, від яких залежить успіх його проектів і успіх залишає його. Так що вміння впливати на інших людей це теж частина самоменеджменту.

Самоменеджмент - це самоорганізація, вміння управляти собою, керувати процесом управління в найширшому сенсі слова - в часі, в просторі, спілкуванні, діловому світі. Керівник повинен так вміти організувати свою працю, щоб ефективність була максимальною, забезпечуючи при цьому дбайливе використання найціннішого ресурсу - часу.

Література

1.Бех І.Д. Виховання особистості: навч.-метод. посіб. / І.Д. Бех. - К.: Либідь, 2013. – 152 с.
2. Грищенко В.О. Самоменеджмент: навч. посіб. / В.О. Грищенко, О.Г. Архипов, Л.М, Журомська. – Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля; Холдинг МЖК "Мрія". — Л: Видавництво СНУ ім. В.Даля, 2015. — 192с.
3. Комар Ю. М. Самоменеджмент навчання: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Ю.М. Комар. – Донецькийін-т ринку та соціальноїполітики. — Д: ДІРСП, 2013. — 132с.

Олійник Максим
студент 1 курсу економічного фак-ту
Київського національного університету ім. Шевченко
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Олійник О.М.

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Держава як особлива суспільна підсистема національної організації життєдіяльності людини виникла на певному етапі розвитку окремих співтовариств для виконання певних функцій, спрямованих на створення найбільш сприятливих умов життєдіяльності. Вона не

тільки забезпечувала внутрішній порядок, але і захищала зовнішні межі функціонування суспільної системи. Активність верхніх прошарків цих ієрархій здійснювала вирішальний вплив при формуванні майбутніх державних структур, «нав'язуючи» їм власні параметри розвитку. Про виникнення держави як і будь-якого суспільного інституту можна сказати, що це одночасно і результат свідомої і цілеспрямованої діяльності людей, і в той же час, підсумок процесів еволюції і самоорганізації суспільства.

У будь-якому процесі самоорганізації, в якому беруть участь люди, завжди присутні їх усвідомлені дії, вибір ними тих структур, які вони хотіли б закріпити у форму відповідних інститутів. Виникнення держави дає можливість закріпити законодавчо норми взаємин громадян, які стають обов'язковими для виконання і підтримуються силовими структурами держави. Держава зазвичай визначається як особлива підсистема, інститут, що виникає для виконання особливої функції, – «виражати і реалізовувати загальну волю населення і його інтереси», а також координувати, погоджувати в рамках єдиного цілого взаємодію всіх громадян і їх соціальних груп.

У різні історичні періоди та або інша підсистема суспільства, знаходячись на вершині суспільної ієрархії, прагнула ототожнити себе з суспільством в цілому. На вершині суспільної ієрархії економіка виявляється тільки з настанням епохи капіталізму. Це було закономірністю, загальною для еволюції складних систем: найбільш нестійка підсистема, що росте в конкретний історичний момент, через принцип підпорядкування визначає розвиток всіх інших підсистем і суспільства в цілому.

Економіка, перетворившись в результаті промислової революції і руйнування станових обмежень, в найбільш динамічну суспільну підсистему, швидко перебудувала державну ієрархію відповідно до своїх цільових орієнтирів.

Верховенство економіки закріпилося відповідною системою інститутів, як неформальних, так і формальних.

З урахуванням вищесказаного, можна охарактеризувати державу як особливу підсистему суспільства, якій завжди властива подвійність: для підтримки цілісності суспільної системи держава повинна в тому або іншому ступені відображати інтереси всіх прошарків суспільства, всіх його членів, щоб уникнути прояву нестійкості і обурень на мікрорівнях системи; в той же час держава не може не випробовувати на собі вплив ієрархії суспільних підсистем, закріплюючи пріоритет пануючої підсистеми.

Таким чином, дві найбільш задіяні в теоретичному аналізі державотворення, в тому числі в економічних дослідженнях, концепції держави (держава як агент групи або класу і держава як суспільний договір) є нічим іншим як віддзеркаленням подвійного її характеру.

Omelchak Marharyta
5th year student of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

CULTURE IN BUSINESS COMMUNICATION

Responding effectively to different cultures when preparing for business communication is a key business survival strategy in a global economy, and permeates nearly all aspects of business afterward. Culture affects all areas of business communications, including contract negotiations, production operations, product sourcing, marketing campaigns and human resources decisions.

The problems of culture of business communication are not new in scientific literature. Thus, the ethics of business relations have been considered by R. Botavina, L. Vencher, Yu. Pelekh; the etiquette and ethics of business communication have been investigated by I. Afanasyev, I. Malkhanova, D. Yager; the works by I. Braimi, V. Zdorovenko, F. Snell were devoted to the issues of culture of business communication; the aspects of professional ethics are in the centre of the researches by A. Leontyev, V. Lavrinenko, A. Panfilova.

The purpose of the study is to consider the concept of culture within business communication and find out its role and influence on business.

Culture is a set of attitudes, beliefs, behaviours and customs. Members of a community teach one another these learned cultural cues so that it becomes an ingrained, accepted part of their society. Common cultural elements include social structure, language, religion and communication. Beliefs about the role of business and how business activities should be carried out fall into this understanding of culture, since business partners interact within their own cultural context. Examples of cultural preferences in business might include the pacing of negotiations, level of formality between business partners and subtle versus direct conversation about money [1].

Modern technology, including the Internet, telephones, fax machines and cell phones, has facilitated more rapid communication between businesses around the world. While this greatly expands a business's opportunity for growth and profitability, it does increase the chance that a communication misstep can result in an offended client or business partner. Such miscommunications can lead to the loss of partnerships and millions, if not billions, of dollars.

Culture affects the way people think about business in their own society. Awareness of cultural attitudes toward business will help you communicate efficiently and effectively when working with people from other cultures. For example, Asian cultures, including Japan and China, promote teamwork and cooperation in business environments while Western businesses promote individual action and responsibility. Understanding these values will help you to create an effective communication strategy with partners from these regions.

Culture directly affects business communication, both verbal and nonverbal. Some cultures, including Australia, the United Kingdom and Germany, place high significance to the words actually spoken. Other cultures, including Japan and Arab cultures, still place significance on the spoken word, but also place great significance on the context of the conversation. Silence carries significance in all cultures, and this might be interpreted in different ways during cross-cultural business meetings.

Ignoring culture in business communication can lead to problems and communication disruptions. Internal business communication can be disrupted or misinterpreted if workers don't share the same understanding of goals, expectations and processes. Understanding a culture can help businesses anticipate potential challenges or barriers in the adoption of new policies or processes before their efforts break down. For example, some business cultures may thrive in an exchange and dialogue-based communication system while other cultures (for example, the Japanese and Arab cultures) rely more heavily on the subtext. If new information or ideas are suddenly imposed on employees accustomed to a more collaborative work culture, there may be a lack of buy-in and the project will fail.

Some businesses may choose to pursue professional training in business communication with an emphasis on cultural understanding. For example, the Global Business Communication training program offered by the University of Colorado includes training in cross-cultural awareness for international business settings. Participants dissect cultural case studies, learn communication skills and practice sustainable business communication skills [2].

In conclusion, we should say that culture in business communication is a key business survival strategy in the global economy; it permeates nearly all aspects of business. Culture influences all areas of business communications, including contract negotiations, production operations, product sourcing, marketing campaigns and human resources decisions.

References

1. Cultural Communication Differences in a Business – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://smallbusiness.chron.com/cultural-communication-differences-business-2835.html.
2. Culture in Business Communication – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://smallbusiness.chron.com/culture-business-communication-2922.html.

Омельченко Ольга, Євстігнєєва Олена
студентки фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доцент Богма О.С.

АНАЛІЗ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Найбільш важливим індикатором якості соціально-економічних процесів країни є фінансовий сектор. Фінансовий ринок забезпечує накопичення і розподіл інвестиційних ресурсів та надання фінансових послуг, взаємодію надавачів і споживачів цих послуг за правилами, визначеними законами та іншими актами [1]. Актуальність даної теми полягає в статистичному аналізі ринку фінансових послуг для розробки методів та заходів ефективного функціонування ринку в умовах політико-економічної, соціальної та енергетичної кризи в країні.

Ринок фінансових послуг – це сукупність відносин продавець-покупець, здійснюваних через фінансову послугу як сферу господарської діяльності, де фінансові послуги спочатку виробляються для обміну або купівлі-продажу [1]. Ступінь розвитку ринку фінансових послуг обумовлюється кількістю та якістю фінансових установ, а також різноманітністю фінансових послуг, які вони можуть запропонувати. Станом на 01.01.2015 р. у Державному реєстрі фінансових установ налічувалася 2033 фінансова установа, з них: 404 страхових компаній, 94 недержавних пенсійних фондів, 739 кредитних установ (у т.ч. 624 кредитні спілки, 85 інших кредитних компаній та 30 юридичних осіб публічного права), 479 ломбардів, 312 фінансових компаній та ін. [3].

Якщо аналізувати фінансовий ринок, неможливо не оминути увагою факт стрімкого зниження платоспроможності потенційних позичальників, який примушує кредитні спілки обережніше ставитись до кредитування та підвищувати вимоги до нових позичальників, щоб з найменшими втратами пережити важкі часи та зберегти кошти людей, які довірили їм свої заощадження. Дотримуючись цих пріоритетів, кредитні спілки — члени ВАКС видали протягом дев’яти місяців 2014 року 691,1 мільйона гривень, що на 13,8% менше, ніж за аналогічний період минулого року. Крім того, КС стикнулися з відчутним відтоком вкладів (з початку 2014 року сума внесків на депозитних рахунках кредитних спілок — членів ВАКС зменшилась на 9%).

На період до 2020 р. з метою поліпшення ситуації на ринку фінансових послуг повинна враховуватися необхідність впровадження положень передбачених Угодою про асоціацію України в ЄС, зокрема директиви, що стосуються страхового ринку: ОСАГО, складання консолідованої звітності, аналізу звітності, впровадження яких дозволить зробити ринок прозорим, спростити процедури, підготувати його до злиття з міжнародному фінансовим ринком [4]. Слід підключити до розробки заходів учасників послуг, так як вони як ніхто відчувають ринок. Держава повинна стати партнером бізнесу, помічником в його розвитку. Для оцінки пропозицій щодо регулювання ринку слід залучати іноземних фахівців. Основним завданням для уряду має бути повернення довіри до фінансового ринку країни. Отже, для подальшого розвитку ринку фінансових послуг України необхідно здійснити загальний комплекс дій (рис. 3).

Ринок фінансових послуг є одним з механізмів забезпечення конкурентоспроможності економіки країни, оскільки розподіл фінансових ресурсів на цьому ринку відбувається на конкурентній основі, що дозволяє спрямувати інвестиційні потоки в найбільш привабливі сегменти економіки і тим самим сприяти економічному зростанню.

Література

1. Рынок финансовых услуг. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.htotal.ru/forex-news/poleznaja-informacija/rynok-finansovyh-uslug/
2. Луцишин З. Сутність і тенденції розвитку світового фінансового середовища / З. Луцишин // Вісник Національного банку України. – 2011. – N 4. – С. 46-51.
3. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.dfp.gov.ua

4. Текст соглашения об ассоциации между Европейским Союзом и Украиной.[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://euroua.com/association/

Pavlenko Yaroslav
5th year student of Physical Training Department
Scientific supervisor: Associate Professor Shmelkova G. M.

THE MAIN PRINCIPLES OF UKRAINIAN MARTIAL ART

This article will contribute additional information to the overall research of Ukrainian martial arts. The aim of our study is to analyse the status of fighting hopak and present this kind of sport in English in order to get the sport community acquainted with this Ukrainian martial art. Practicing martial arts is both physically and spiritually beneficial. Through systematic practice a person's physical fitness is improved (strength, stamina, flexibility, movement coordination etc.), due to full-body exercise and mobilization of the entire muscular system.

Some martial arts in various cultures can be performed in a dance-like setting for various reasons, such as when invoking ferocity in preparation for battle or for showing off skill in a more stylized manner. Martial arts incorporate music, especially strong percussive rhythms. Fighting hopak and rukopash hopak are codified practices and traditions of combat. Both fighting styles have similar objectives, which are to physically defeat other people or to defend oneself or others form the threat of physical harm. They are considered to be both an art and a science.

The history of national martial arts is often seen as complex and is not very well documented. However, there are two outstanding and important personalities who have influenced the study and evolution of fighting culture in modern Ukraine.

They are Volodymyr Pylat (born in 1955) and 276 Olga Romanchuc, Oksana Koval, Rostyslav Koval, Olga Matvijas, Mykola Velychkovych (born in 1972). The book «Fighting hopak», written by Volodymyr Pylat in 1994, and «Rukopash hopak», written by Mykola Velychkovych in 2003, discuss in depth many concepts of national martial traditions. The authors present a fascinating array of new scientific evidence, largely accumulated over the past years, concerning the origins of Ukrainian fighting culture. Ukrainians pass on knowledge from generation to generation. Fighting hopak is a system designed for harmonious development of a person. The cossack fight develops the ability to comprehend information quickly, and then to utilize this information in determining the appropriate tactical strategy. Although skilled cossacks were brave warriors, known as men with strong wills, they also possessed high intellectual and spiritual qualities.

In December 1994 the first fighting hopak competition was held in Lviv at the Veterinary Institute, with participants coming from Lviv, Turka and Rogatyn. Roman Bala, Andriy Lobazevych (trainer – Mykola Velychkovych) and Taras Skyba (trainer – Leontiy Martynyuk) were the winners. The first competition for teenagers took place at Lviv State University of Physical Culture in May 1996. The competitors came from Lviv, Turka, Rogatyn, Poltava and Kovel. Competition breeds better and more efficient practitioners, as well as gives a sense of good sportsmanship. The same year Volodymyr Pylat published his book «Fighting Hopak», sports clubs for fighting hopak were being established in different regions of Ukraine. The Main School of a Fighting Hopak was opened in 1997. The first festival of cossack martial arts took place in Zaporizhia during the summer of 1997.

There are seven ranks in fighting hopak – zhovtiak (novice), sokil (or falcon), yastrub (or hawk), dzhura, kozak (cossack), kharaternik and volchv (or magician). Duels or sparrings take place in an outlined circle to music. The right to tutor or teach is only given to those who occupy the last three honorary ranks. The volchv is the most advanced status. At this stage the martial art has transitioned from a purely physical activity to a spiritual and power level. There are also different kinds of fighting techniques – candle, bear, crane, knee, and blows by fists and feet. The teaching of martial arts in Ukraine has historically followed cultural traditions concerning teacher-disciple interaction. Disciples are trained from within a strict hierarchy by their master. Disciples are

forbidden to smoke or drink alcohol. The teacher sets the best example for the athletes to follow. In 2001 representatives of a national team of the Fighting Hopak International Federation participated in the World Festival of Fighting Arts in South Korea for the first time. They took the third place.

The Federation of Ukrainian rukopash hopak was officially registered by the Department of Justice on November 21, 2003. In 2003 Mykola Velychkovych published a book titled «Ukrainian rukopash hopak» (co-author Leontiy Martynyuk, born in 1971). Competitions of rukopash hopak take place on tatami and consist of three rounds with each round lasting three minutes (for boys – two rounds three minutes each, for girls – two rounds two minutes each). There are two types of rukopash hopak – one with hand-to-hand combat and the other with weapon. Mykola Velychkovych and Oleksandr Prytula (from Zaporizhia) clarified the rules for Ukrainian rukopash hopak in 1998. Competition programs consist of a fighting dance, technique and the rukopash (with a long and short stick and with bare hands). The uniform consists of wide trousers, a sleeveless shirt with buttons, and a belt. A sportsman's feet are bare, except during the «fighting dance» (he is allowed to wear boots). Prayers and songs are very important for practitioners of national martial arts in Ukraine.

Some nations have lost their fighting culture. The current generation of Ukrainians should thank those ancestors who had kept cossack spirit alive, which makes popularizing the national fighting culture possible as well as generating respect from the international community. Ukrainians must strive to revive the nation spirit. Nowadays this is more important than ever for Ukrainian society. Martial arts are deeply imbedded in Ukrainian culture. Recently Ukrainian fighting traditions have witnessed an increased interest from the media.

Павловский Михайло, Євстігнєєва Олена
студенти фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Олійник О.М.

МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У наші часи швидко розвиваються економічні відносини. Разом із ними змінюються і принципи керування персоналом та менеджменту. Раніше працівники буди вмотивовані лише матеріально. За останніми даними, американські роботодавці витрачають до $ 100 млрд. на рік на такі подарунки своїм співробітникам, як, наприклад, футболки, квитки на змагання з гольфу, путівки на курорти [1]. Тим не менш, працівники втрачають мотивацію та показують низькі показники. Тож, питання мотивації персоналу є досить актуальним в процесі керівництва компанією.

Існують різні теорії стосовно мотивації персоналу. Однією з них є теорія МакГрегора, який стверджує, що існує щонайменше два підходи, які менеджери використовують для управління підлеглими. Ці підходи є наслідками двох різних поглядів на природу людини: принципово негативного («Теорія Х») і принципово позитивного («Теорії Y»).

Не можна точно визначити, яка з двох Теорій є більш ефективною. Так, під жорстоку критику потрапляє Теорія Y, бо, наприклад, за думкою А. Маслоу, їй притаманна «нелюдяність» до більш слабких індивідуумів, а також до тих, хто не спроможний досягти найвищого рівня самомотивації [2]. З іншого ж боку, Теорію Х критикують через відсутність оригінальності та власної зацікавленості працівників, менша дружелюбність, залежність від топ-менеджерів. Саме тому, з нашої точки зору, до кожної особистості менеджер повинен застосовувати окремо кожну Теорію в залежності від:

1. Займаної посади та відповідного ступеня ризику
2. Ступеня вмотивованості кожного працівника

Так, за першим фактором, на посадах, яким притаманна висока відповідальність та ризик, неможливе застосування Теорії Y. Наприклад, до списку таких галузей належать державні органи; банки, сфери, де за законом відсутня можливість існування приватної власності. І навпаки – в приватному підприємстві, малому, середньому та крупному бізнесі, де дозволяється більше свободи та ініціативи, доцільно використовувати Теорію Х.

За другим фактором, мотивацію потрібно визначати залежно від ступеня зацікавленості кожного працівника. Наприклад, в одній ситуації працівник має особисті мотиви якісного виконання роботи, тому Теорія Y буде пригнічувати його. А в іншій ситуації йому буде недостатньо мотивації, тому неефективним буде використання Теорії X.

Під час вибору моделі мотивації персоналу, доцільно звернутися до аналізу трудової мотивації Японії. Основним предметом керування в Японії є трудові ресурси. На відміну від американських чи європейських моделей керування, де головною ціллю є збільшення прибутку, для японського топ-менеджера основною метою є підвищення продуктивності праці працівників. Основними складовими мотивації праці в Японії є: система довічного найму; неформальні міжособистісні стосунки співробітників; колективізм у роботі; ротація кадрів; корпоративна філософія; трудова мораль. Усі складові елементи діють у комплексі, що посилює загальну трудову активність людини, що є позитивним досвідом у світовій практиці [3].

Підсумовуючи сказане, необхідно наголосити на тому, що з розвитком економіки, виробництва, змінюється й мотивації персоналу. Якщо спочатку персоналу було достатньо заробітної плати для того, аби бути зацікавленими у праці, то зараз їх цікавить більше персональній ріст, комунікація тощо. Саме тому топ-менеджери повинні зосередити увагу на важливості індивідуального підходу до кожного окремого працівника під час вибору моделі мотивації персоналу. Окрім цього, доцільно звернути увагу на японську будову відношень між керівником та працівниками.

Література

1. Большой миф о мотивации, Management.com.ua — [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://www.management.com.ua/notes/big_motivation_myth.html
2. Герчикова И. Н. Менеджмент. – М.: ЮНИТИ, 2001, - 501 с.
3. Менеджмент /Под ред. Ф. М. Русинова, М. Л. Разу. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2000,- 502 с.
4. Theories X and Y, The Economist— [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://www.economist.com/node/12370445

Panchenko Vladislav
3d year student of the Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Naumova N. G.

EFFECTIVE ONLINE PROMOTION

Over the centuries, the essence of a promotion has ever changed, before new technologies are advent. Today, people have many possibilities to start their own business. Such an opportunities offered via the Internet. Online promotion of the goods can be a powerful tool for small business owners, when it's used well. Furthermore, the tools are essentially free, costing you only your time and effort. To understand, that online promotion is wonderful perspective, there are some of its benefits: cost, measurability, formatting, targeting, coverage, speed.

However it's important to make sure that you are strategic in your use of online marketing, so that the time and energy you invest isn't a wasted effort. However, many people faced different problems like inability to build strategy and plan correctly. Hence, adhering to certain tips people can ensure, that their online promotion brings results. The check list for it includes: firstly, starting with a plan; secondly, keeping in mind that less is more. The means later that you should pick up the social networking where most of your target market and customers spend their time, putting some solid effort into being engaged there. That's why you'll be more likely to develop quality relationships resulting in additional business links. Furthermore it is important to think beyond the promotion, providing, you can share content that will make your community think or laugh. It is worth highlighting community issues that are of interest to your followers, having become the source of useful information that people want to read and share, instead of just being a constant commercial. You'll find your presence grows more quicker. To finish the list, planning ahead should be mention that is of vital importance as well.

The great example of successful online promotion is Rob Walker idea. Along with Joshua Glenn, Walker collected a group of cheap items and started talking with writers about creating fictional stories about them. The stories on the items have been posted on eBay and found that every single object sold for more than it had been purchased for. In fact, many were sold next to the exactly same object. Showing that they were uploaded by Significant Objects gave these things more value. Thus they were tied to the story that people were connected with, even though the tales were all fictitious.

These examples prove that the value of a product lies in the story connected to it as much as how much it costs to produce and sell. In addition the more connected to a product an individual feels, the more likely they are to spend money on it. Even if others consider it to have little to no value. In brief, Walker think beyond the promotion and it was an effective online promotion.

In conclusion, the difference of the situations, should be underlined as can turn into the cornerstones for your future testing to see what works though the common tips in your environment even obtaining a more strategic presence that leads to growth. As online marketing is gaining its way to find more customers and prospects for business, possessing having a more strategic presence wile lead to higher growth.

References

1. Econsultancy - achieve digital excellence [Electronic resource] / Access mode: https://econsultancy.com.
2. Direct selling education foundation [Electronic resource] / Access mode: http://www.dsef.org.
3. 10 TopTenReviews [Electronic resource] / Access mode: http://www.toptenreviews.com.

Пасічняк Сніжана
студентка 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Чкан А.С.

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У господарській практиці може бути запропонована велика кількість стратегічних альтернатив розвитку і зростання підприємств в сучасних умовах ринку. Однією з таких альтернатив і є стратегія диверсифікації.

Стратегія диверсифікації - це освоєння виробництва нових товарів, товарних ринків, а також видів послуг, що включає на просто диверсифікацію товарних груп, але й розповсюдження підприємницької діяльності на нові та не пов’язані з основними видами діяльності фірми області.

Диверсифікація є найбільш обґрунтованим і відносно менш витратним способом зниження рівня фінансового ризику підприємства[1].

Стратегія диверсифікації передбачає розробку нових видів продукції одночасно з освоєнням нових ринків. При цьому товари можуть бути новими для всіх підприємств, працюючих на цільовому ринку, або тільки для даного підприємства. Така стратегія забезпечує прибуток, стабільність і стійкість фірми у віддаленому майбутньому. Основним завданням при реалізації стратегії диверсифікації є забезпечення прийнятного співвідношення між прибутковістю і рівнем ризику[2].

Стратегія диверсифікації поділяється на три види (табл.1).

Необхідність проведення диверсифікації може бути виявлена за допомогою порівняння бажаного та реального рівня продуктивності підприємства.

Стратегія диверсифікації має свої переваги та недоліки. Головними перевагами диверсифікації є:

- підвищення конкурентоспроможності підприємства
- можливість зростання прибутку та використання потенціалу підприємства.
- зменшення ризику підприємства втрати споживачів шляхом розширення групи споживачів.

- зниження залежності від постачальників та коливання цін на сировину.

Таблиця 1

Види диверсифікації

Вид	Характеристика	Приклад
Вертикальна	пошуку і використання додаткових можливостей виробництва нових продуктів, що закладені в існуючому бізнесі.	Корпорація General Motors, де власна продукція становить 65 % загальної вартості автомобіля.
Горизонтальна	вихід у нові сфери бізнесу, які пов'язані із задоволенням потреб для існуючих клієнтів (споживачів) фірми.	Фірма, що займається виробництвом ліків для хворих на цукровий діабет розширює свою діяльність за рахунок виробництва глюкометрів.
Конгломератна	виробництва технологічно не пов'язаних товарів, що реалізуються на нових ринках.	Застосовується великими, прибутковими підприємствами, оскільки потребує значних витрат

Основними недоліками реалізації стратегії диверсифікації є складність пошуку резервних коштів і підприємств для придбання, потреба у нових знаннях і навичках управлінського персоналу, відсутність методологічної бази для розширення виробництва[3].

Стратегія диверсифікації спрямована на підвищення ефективності використання ресурсів та можливостей кожного підприємства.

В Україні стратегія диверсифікації не здобула широкого використання, але серед успішних диверсифікованих підприємств можна виділити групу «Метінвест». Вона володіє 24 підприємствами в Україні, Європі та США[4].

Отже, стратегію диверсифікації доцільно використовувати підприємствам, які мають на меті не тільки утримати свій товар на ринку, але й розширити його частку на цьому ринку.

Література

1. Захарін С. В. Економічна диверсифікація як ефективний механізм забезпечення розвитку підприємства / С. В. Захарін // Вісник КНУД.- 2012.- №1. – С. 139-145

2. Багорка М. О. Диверсифікація як фактор підвищення ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах / М. О. Багорка, І. А. Білоткач // Вісник КНУД.- 2014.- №3. – С. 17-21

3. Пудова І.О Аналіз переваг та недоліків диверсифікації діяльності підприємства / І. О Пудова , М.Н. Богатська // Економіка підприємства. – 2013.- № 10.- С. 12-15

4. Богуславський Є. І. Диверсифікація як основа глобалізаційних процесів (на прикладі великих компаній) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://cyberleninka.ru/article/n/diversifikatsiya-kak-osnova-globalizatsionnyh-protsessov-na-primere-krupnyh-kompaniy

Patlukh Anastasia

1st year student of the Management Department

Scientific supervisor: Associate Professor Naumova N. G.

IDEAL OFFICE AS THE KEY FACTOR FOR COMMUNICATION INTERACTION

Whether you're looking for a new home for your business, or looking to lease your first office for your start-up business, there are many factors to consider that will help you land the ideal office. The space will need to suit your company's working culture, company brand as well as meet your monetary and timeframe constraints. There are some key factors that will help you decide which office space is best suited to your business: cost, building style and space.

Firstly, cost is mentioned to be the main determining factor when choosing office space. Now, more than ever before, businesses are being forced to minimize expenditure and maximize efficiency, and with real estate being one of the highest expenditure for a company, businesses need to be scrupulous when it comes to office rental costs. Secondly, the location of your office plays an important role in the success of your business. It needs to be ideally located for staff and clients to reach and easily find you. It is necessary to determine whether you would be better suited to a central or out of town location, close to retail, or on a business park.

The type and style of building you choose influences the impression that clients and the public have of your business. The ideal office has to showcase your brand, as well as provide a productive environment for your staff to work and your business to thrive. The business people should consider the age and condition of the building against how much money they are prepared to spend building out the working space.

Thirdly, organizing space is of vital importance. The employees in open space offices are more likely to perceive noise that those in cellular offices, in addition to temperature-related discomfort and poor air quality, according to one study. Noise is also a common distraction in open offices.

The employees who were turn to be to customize a small office with pictures and plants are up to 32 percent more productive than those who could not. The employees with control over their space also indentified more with their employer. The most important thing an office must have is opportunity through variety. Visual elements that disrupt the space and task-based, private or semiprivate focused work can be an asset to productivity.

A few green plants in the office can have an impact on worker happiness. Employees who worked in offices with plants and windows views report felling better about their jobs than those in windowless offices with no greenery. The colors in our environment can have significant effects on mental state. Specifically, blue is considered intellectually stimulating, while yellow is thought to inspire creativity, and green promotes calm and balance. While there isn't much research on art within the office space, research has suggested that in hospitals, art may calm patients and facilitate healing.

In conclusion, it is necessary to point out that the clients cross the threshold of your office, firstly estimating its interior. It is worth emphasizing that the success of impending deals greatly depends on how much comfortable and confident the client feels. However, the comfort of your employees should not be disregarded. So a good manager is to think twice before choosing the proper place for business.

References

1. Financial Times [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://sub.ft.com/
2. James C. Collins Good to Great: Why Some Companies Make the Leap... and Others Don't / James C. Collin - Hardcover, Harper Business, 2001.- 320 p.

Помогайко Альона
студентка 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

ВАЖЛИВІСТЬ МОТИВУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Важливою ознакою сучасного підприємства є увага до персоналу – провідного виробничого чинника, резерву економічного зростання. В сучасних умовах жорсткої конкуренції підприємства інвестують у розвиток людських ресурсів і розглядають їх не як витрати, а як активи підприємства.

Мотивація загалом являє собою процес спонукання, стимулювання себе чи інших людей до цілеспрямованої поведінки або виконання певних дій, спрямованих на досягнення власної мети або мети організації [1].

Найпоширенішими чинниками мотивації є: гроші, премії, підвищення тощо. Вважається, що дані мотиваційні чинники є найголовнішими і повинні задовольняти потреби працівника. Однак, для сучасних менеджерів, крім заробітної плати, важливими є й інші

складові, зокрема зміст праці, умови, за яких вони можуть проявити свої здібності, уміння та навички, чітка орієнтація кар'єрного зростання. Саме тому сучасні керівники мають не тільки знати сучасні види мотивації працівників, а вміти їх ефективно використовувати на практиці.

Таблиця 1

Основні інструменти матеріального і нематеріального стимулювання персоналу [2]

Матеріальне стимулювання	Нематеріальне стимулювання
Основна заробітна плата	Моральні стимули
Премії за результати роботи	Патерналізм
Доплати	Організаційні стимули
Надбавки	Участь в управлінні
Одноразові виплати	Участь у співволодінні
Участь у підприємництві	Кар’єра і розвиток
	Негативні стимули

Недостатня мотивація в сучасних умовах не дає підприємствам реалізувати свої потенційні можливості. Спонукання людей до праці –об'єктивно необхідна умова розвитку будь-якого підприємства, тому мотивація праці вважається вирішальним чинником забезпечення досягнення відповідних цілей як на мікро -, так і на макрорівні [1].

Керівники не повинні зациклюватися лише на матеріальному стимулюванні працівників. Сприятливий соціально-психологічний клімат у колективі, вільний графік роботи, участь у прийнятті рішень, подяка керівника, підвищення оснащеності та комфортності робочого місця, можливість кар’єрного зростання або такі негативний стимул як покарання у комплексі з матеріальним стимулюванням значно підвищать ефективність роботи.

При прийомі працівника на роботу дуже важливо визначити, який вид мотивації для нього пріоритетний. Людина, для якої головною є матеріальна мотивація, буде проявляти меншу ініціативу у нововведеннях, творчих ідеях, навчаннях, ніж особа, для якої гроші не є основним фактором, щоб працювати професійно та якісно, а для якої, наприклад, важливо працювати саме в певній галузі [3].

Для працюючої молоді на перший план виходять матеріальні стимули, самореалізація і саморозвиток (нематеріальна мотивація). Для людей середнього віку важливим є матеріальне стимулювання, кар’єра і розвиток, соціальні пільги. Для категорії працівників старшого віку розмір зарплатні має найменше значення. Це можна пояснити тим, що з віком значення матеріальних потреб зменшується в той час, як моральних, навпаки, зростає. Зі зростанням віку зростає значення таких чинників, як ставлення керівництва та соціально-психологічний клімат у колективі. Люди більше цінують спокій та стабільність.

Добре спланована система мотивації персоналу підприємства дозволяє підвищувати ефективність роботи персоналу, а у результаті ефективність роботи всього підприємства: збільшувати обсяги продажу, покращувати виробничий процес та обслуговування клієнтів, без особливо великих матеріальних затрат з боку компанії. Адже, коли працівник виконує свої посадові обов’язки з повною самовіддачею і його цілі співпадають з цілями підприємства, тоді коефіцієнт корисної дії зростає в декілька разів.

Мотивація повинна бути постійним пріоритетом та частиною культури підприємства, яка базується на емоційних та внутрішніх потребах працівників, а не керівника.

Література

1. Кайлюк Є. М. Психологія управління: навчальний посібник / Є. М. Кайлюк. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 202 с.

2. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: навчальний посібник / В. І. Захарченко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.

Потоцька Валенсія, Малієнко Юлія
студентки 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богма О.С.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день активізація розвитку економіки України нерозривно пов'язана з інвестиційною діяльністю, яка виступає основою створення ефективної економіки та розвитку ринкових відносин в Україні.

В останні роки вивченню проблем інвестиційної діяльності в Україні присвячені роботи багатьох вітчизняних фахівців, зокрема Демкіної А., Кириленко В., Кисіль М., Савчука В., Старікова О., Хачатурова Т.., Шевчука В., Омельченко Л., Рибко А. та ін. Однак, наявність несприятливих тенденцій в темпах залучення інвестицій в вітчизняну економіку зумовлює необхідність подальшого аналізу сучасного стану інвестиційної діяльності й виявлення основних проблем, що перешкоджають активізації інвестиційних процесів в Україні.

Основу інвестиційної діяльності будь–якої держави визначають за обсягом прямих іноземних інвестицій та за інвестиціями в основний капітал. Відтак, перш за все вважаємо за необхідне прослідкувати динаміку прямих іноземних інвестицій в Україну за останні роки (рис.1).

Проаналізувавши попередню діаграму можна побачити, що обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України у 2015 році становив 43 949,4 млн. доларів, що майже на 2 млн. менше ніж у 2014 році, та на 14 млн. – у 2013. Так само зменшився й обсяг прямих іноземних інвестицій з України 6232,0 млн, 6352,2 млн та 6575,3 млн доларів у 2015, 2014 і 2013 роках відповідно.

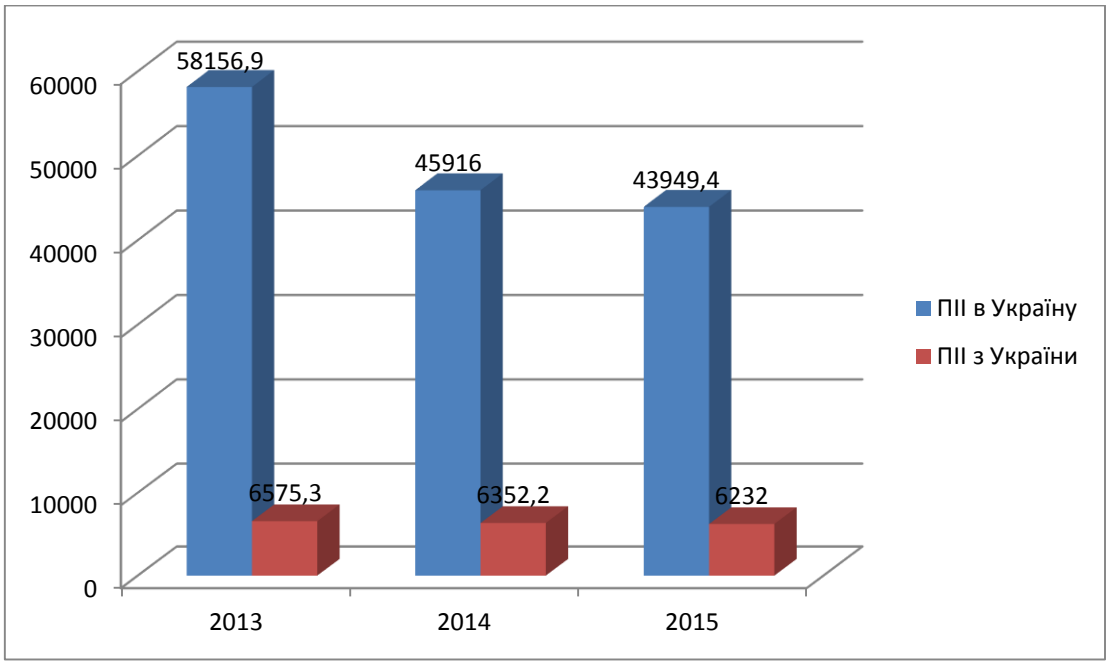

Рис.1. Обсяг прямих іноземних інвестицій, млн. доларів США

Крім того спад відбувся і в обсязі капітальних інвестицій. Обсяги залучення капітальних інвестицій підприємствами України у 2015 році складають 160,7 млрд. грн., що становить 79% рівня попереднього року та 65% – 2013 (Рис.2) [1].

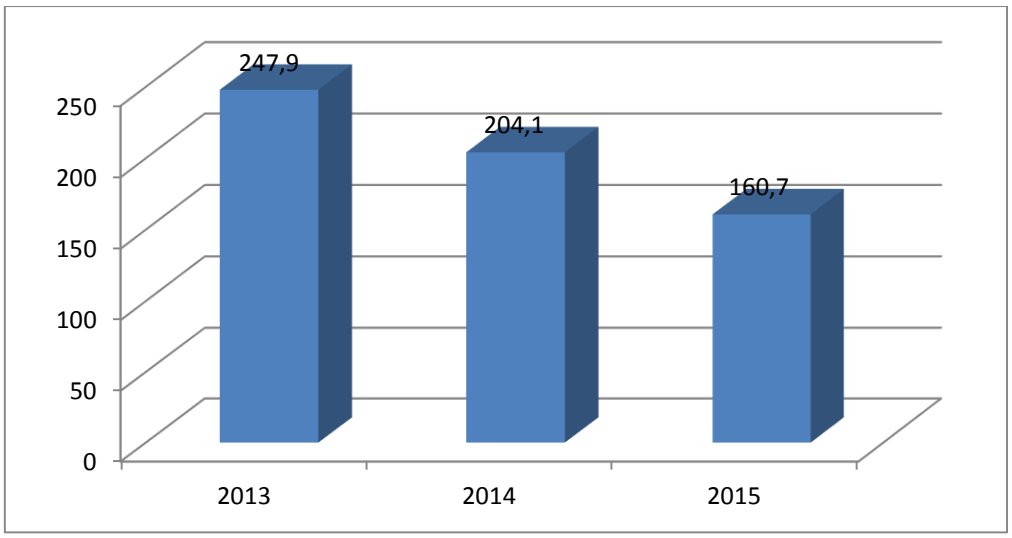

Рис.2. Капітальні інвестиції, млрд. грн.

Галузева структура інвестицій в основний капітал в Україні також не є оптимальною: найбільша частка припадає на промисловість, проте вона не становлять навіть половини обсягів всіх інвестицій – 34,5%, сільське господарство – 10,7%, будівництво – 15,4%, транспорт – 6,6%, операції з нерухомим майном – 3,7%, фінансова та страхова діяльність – 2,3%, на інші сфери діяльності припадає 5,1%.

Структура та динаміка інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування свідчить, що головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких у 2015 році освоєно 69,3% капіталовкладень. Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила 8,8%. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 4,4% капітальних інвестицій. Частка коштів іноземних інвесторів становила 3,9% усіх капіталовкладень і за структурою переважають інвестиції у фінансовий, а не в реальний сектор економіки.

На основі проведеного аналізу слід зробити висновок щодо зниження активності інвестиційної діяльності в Україні, що пояснюється наявністю численних проблем, до основних з яких слід віднести наступні: недосконала законодавча база; нестабільна політична ситуація; несприятливий інвестиційний клімат; відсутність надійної системи гарантування захисту прав інвесторів та акціонерів; нерозвиненість інвестиційних інструментів та інвестиційного ринку; відсутність системи державної підтримки інвестиційної діяльності підприємств; значний рівень податкового навантаження, складність процедури адміністрування податків тощо.

В цілому слід відзначити, що лише комплексне вирішення вищевказаних проблем дозволить Україні повністю реалізувати власний інвестиційний потенціал, що, у свою чергу, виступить основою забезпечення сталого економічного розвитку нашої країни.

Література

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http:// www.ukrstat.gov.ua

Рибіна Вероніка, Швець Валерія
студентки 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маркова С.В.

HR-БРЕНДІНГ ЯК СПОСІБ ЗАЛУЧЕННЯ І УТРИМАННЯ ПЕРСОНАЛУ

HR-брендінгом можна назвати систему заходів, спрямованих на формування стійкого привабливого іміджу компанії на ринку праці. З чим пов'язаний інтерес до цього явища з боку роботодавців? Все впирається в «кадровий голод», про який так багато говорять.

Кваліфіковані фахівці зараз дуже потрібні. І керівники компаній усвідомлюють, що недостатньо просто запропонувати кандидатам заробітну плату вище, ніж у конкурентів, щоб раз і назавжди вирішити кадрову проблему. Таким чином, створюючи привабливий бренд компанії на ринку праці, HR-менеджери забезпечують як залучення нових співробітників, так і утримання вже працюючих [1].

Завдяки цьому компанія може стабільно розвиватися, вирішувати поставлені керівництвом бізнес-завдання. І важливий момент - економія коштів, що спрямовуються до фонду оплати праці і на тривалу рекламу вакансій компанії в ЗМІ.

Що ж це таке «HR - брендінг», і чи варто витрачати на нього час і гроші? Бренд - це «образ марки товару в свідомості споживача, який виділяє цей товар серед конкурентів», це «широко відома торгова марка, яка є гарантією якості товару» і ін. «HR - бренд» - це образ компанії в свідомості співробітника, потенційних працівників і на ринку праці в цілому, це емоції чинного персоналу і кандидатів по відношенню до роботодавця, це унікальність і популярність компанії на ринку праці, це репутація компанії - роботодавця, комплекс заходів, який фахівці HR - служб, PR - департаментів та інших служб реалізують для того, щоб компанія: стала пізнаванною на ринку праці серед претендентів, знайшла лояльність діючих працівників, споживачів ринку праці, і щоб кандидати вибирали компанію, хотіли в ній працювати, а, отримавши роботу, не звільнялися [2].

HR-брендінг - це маркетинг на ринку праці. Вибір фахівцем майбутнього місця роботи схожий на вибір покупцем одного з декількох товарів з ідентичними властивостями і якістю. У цій ситуації і починає працювати бренд, тобто суб'єктивна оцінка, на рівні симпатій і переваг кожного.

Приступаючи до формування HR-бренду, раціональніше починати роботу з співробітниками, які вже працюють в компанії, а не з кандидатами. Це робиться для якнайшвидшого попередження відтоку співробітників.

При побудові бренду виділяють кілька етапів.

1. Моніторинг потреб та очікувань персоналу від компанії і роботи в ній. (Який рівень заробітної плати співробітники вважають оптимальним для себе; які нематеріальні стимули для них були б цікаві).

2. Трансляція цілей і цінностей компанії у ЗМІ (корпоративні видання, сайт компанії).

3. «Реклама» компанії для сімей співробітників (різні сімейні свята, спортивні змагання, дні відкритих дверей для дітей).

4. Система внутрішнього корпоративного навчання, яка сприймається як турбота компанії про власних працівниках.

5. Робота зі співробітниками, що пішли з компанії. Важливо з'ясування причин такого кроку, і особливо - позитивне розставання (знову ж, щоб уникнути негативних чуток про компанію) [3].

Люди йдуть працювати в такі компанії, по-перше, піддавшись чарівності бренду і, по-друге, розуміючи, що це хороший рядок в резюме. Найсильніші HR-бренди роблять ставку не тільки на продукти і послуги компанії, а й на людей компанії, - саме ці три складові - «продукти», «послуги», «люди» - в сукупності і визначають успіх бренду. А як показує практика, на сьогоднішній день проблема залучення в компанію талановитих співробітників стоїть перед компаніями дуже гостро. Саме вона і сприяє зростанню інтересу до HR-брендінгу.

Література

1. Лів І.Д. Сутність брендінгу : навч.-метод. посіб. / І.Д. Лів. - К.: Либідь, 2013. - 152 с.
2. Жмалев В.Г. Основи управління персоналом / В.Г. Жмалев. - К.: Україна, 2011.- 454 с.
3. Зельдович Б.З. Эффективный менеджмент: Практ. пособие для менеджеров / Институт искусства печати и права / Б.З. Зельдович (ред.) - М., 2012. - 243с.

Россинська Ліка
аспірант фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маказан Є.В.

ПЕРЕВАГИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ

В сучасних економічних та політичних умовах на Україні стан вітчизняної машинобудівної промисловості погіршився. Однією з причин є висока собівартість продукції машинобудівних підприємств, що робить її неконкурентоспроможною на зовнішньому ринку. З метою позитивного економічного розвитку підприємства машинобудівної галузі одним з ефективних засобів є застосування логістичного підходу до управління сучасним машинобудівним підприємством та виокремлення інструментів дієвого засобу виведення підприємства на конкурентоспроможний рівень. Головною проблемою, яка заважає підприємствам вийти на конкурентний рівень - це нестабільність національної валюти. Нестабільність грошей є причиною багатьох негативних ефектів, які поширюються у зростанні цін і невизначеності у процесі прийняття рішень для всіх суб'єктів економічної діяльності і, зокрема, для підприємств машинобудівної галузі. Тому необхідність виведення підприємства машинобудування на конкурентоспроможний рівень змушує шукати інструменти оптимізації виробничих процесів та управління матеріальним потоком. Важливою умовою визначення та застосування успішної концепції управління є формування логістичного підходу до управління машинобудівним підприємством.

Логістична стратегія управління машинобудівним підприємством залежить від організаційної структури підприємства. Вагомий внесок у дослідження проблематики логістичного підходу та його впровадження на підприємстві внесли такі вітчизняні вчені, як: Г. Азаренкова, І. Воркут, А. Г. Кальченко, Т. Колодизєва, Є. Крикавський, Р. Ларіна, В. Ніколайчук, М. Окландер, К. Таньков, О. Тридід, Л. Фролова, Н. Чухрай, Л. Шемаєва.
Але проблема визначення концепції логістичного підходу для формування дійових інструментів на підприємствах машинобудування ще не є до кінця вирішеною.

Для України в умовах кризи стабільність є одним з головних факторів. Значною проблемою стає підвищення оптових цін у паливній промисловості, що є додатковим фактором загального зростання цін. Поряд з електроенергетикою і транспортом, ціна на паливо впливає на виробничі витрати багатьох інших галузей економіки окрім машинобудування. Таке підвищення торкається всієї товарної та виробничої сфери, товари виробництва якої споживаються на машинобудівних підприємствах, що вдвічі негативно впливає на економічний стан розвитку машинобудівної галузі [1].

В сучасних умовах логістичний підхід розуміється не тільки як вантажообіг та транспортування, а як своєчасне забезпечення відповідним матеріалом відповідної якості та асортименту в відповідному місці з мінімальними витратами. Ідея впровадження логістичного підходу на машинобудівних підприємствах відповідає сучасному розумінню поняття логістики та базується на прагненні реалізувати системний підхід до управління матеріальними потоками на підприємстві, що дозволить охопити всі види матеріальних потоків на підприємстві: внутрішні, зовнішні, вхідні, вихідні.

Організаційна структура машинобудівного підприємства визначає ступінь включення логістики до структури стратегічного планування підприємства. Логістичний підхід до управління матеріальними потоками на підприємстві полягає в тому, щоб перенести увагу з планування окремими операціями по закупівлі на управління загальним логістичним процесом, тому що в рамках одного підприємства логістичні операції з переміщення матеріального потоку охоплюють декілька служб. Та при традиційному підході показники матеріального потоку не є оптимальними [2].

Традиційний підхід до системи закупівель має свої недоліки і переваги. Наприклад, до недоліків можна віднести великі запаси і великі площі складів, також адміністративні витрати, пов'язані з утриманням складів та витрати на заробітну плату обслуговуючого

персоналу. Традиційний підхід може привести до деяких необґрунтованих витрат. Але в сучасних умовах нестабільності курсу валюти наявність складів може навпаки стати допоміжним засобом досягнення стратегічної цілі скорочення витрат, пов'язаних з коливання курсу національної валюти.

Пропонуємо застосовувати логістичний підхід, який би базувався на системному підході оперативного постачання у випадках, де це є економічно обґрунтовано, на системі «Точно в строк» в умовах економічної стабільності країни, на системі планування виробничих ресурсів.

Отже, нами були розглянуті переваги організацій логістичного управління на машинобудівних підприємствах. Визначення підходу управління базується на певних умовах, які залежать від політичної та економічної ситуації в країні та дозволяє максимально оптимізувати виконання комплексу логістичних операцій, раціоналізувати управління, покращити якість продукції, знизити її собівартість. Традиційний підхід, підхід оперативного постачання, підхід «точно в строк», підхід планування виробничих ресурсів залежать безпосередньо від економічної стабільності в країні. В сучасних умовах нестабільності для підприємств машинобудівної галузі в Україні необхідно частково застосовувати декілька підходів.

Література

1. О.М. Царенко. Стабільність національної валюти - основа поступального розвитку економіки [Электронный ресурс] // Економіка розвитку: Підручник / О.М. Царенко, Н.О. Бей, І.І. Д'яконова, І.В. Сало; За ред. д.е.н., професора І.В. Сало /. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. - Режим доступу: http://westudents.com.ua/glavy/16072--3-stablnst-natsonalno-valyuti-osnova-postupalnogo-rozvitku-ekonomki.html

2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.3 / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр «Академія», 2002. — 952 с.

Самко Яна, Красницька Софія
студентки 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: д.е.н. проф. Бухаріна Л.М.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СТРАХУВАННЯ ВАНТАЖІВ

В сучасних умовах страхування вантажів є одним з видів майнового страхування, метою якого є захист вантажів від різного роду ризиків, що виникають в процесі товаропостачання. Страхування товарів при перевезенні вважається звичайною справою в комерційній сфері. Причинами укладання договорів з приводу страхування є забезпечення захисту вантажу від фінансових втрат, які виникають через псування вантажу, його крадіжки, поломки, пошкодження всієї партії або частини партії, шкоди, завданої під час транзитного перевезення, а також забезпечення захисту від фінансових претензій, які можуть бути висунуті проти власника товару в разі декларованої загальної аварії, якщо вантажу не було завдано шкоди. Особливо актуальним є страхування міжнародних перевезень, так як при митному огляді порушується цілісність упаковки.

Зазвичай страхові компанії пропонують разове страхування, яке розраховане на разове транспортування конкретного вантажу та генеральний договір, тобто страховий договір, який укладений на певний період часу (найчастіше на рік у випадках, коли поставки постійні).

Для захисту вантажів від різного роду ризиків здійснюється страхування за принципом «карго». У цьому випадку клієнт за бажанням може надати перевагу частковому або повному страхуванню своїх інтересів, що пов'язані з володінням, можливістю користування, а також розпорядження вантажем. А також частковому або повному страхуванню збитків, які виникли в результаті настання страхового випадку, транспортних, митних та інших платежі, які були виплачені клієнтом в процесі транспортування вантажу та страхування очікуваного прибутку.

Страхування здійснюють через постачальників в тих випадках, коли такі контракти укладаються на умовах CIF або CIP. При поставці на цих умовах, продавець зобов'язаний застрахувати товар в страховій компанії. Єдиною перевагою цього методу є те, що він звільняє покупця від необхідності оформляти страхування вантажу.

Недоліком страхування є те, що договір страхування може бути визнаний недійсним. Як затверджують страхові компанії, це відбувається в 15% ситуацій та причиною є складання договору недосвідченими страхувальниками. Проте, як показує практика, цей відсоток значно вищий [2].

Основними причинами, за якими страхова сума не буде виплачена є: – вантаж був застрахований двічі, задля спроби безпідставного збагачення; – у наявності є порушення законодавства при оформленні документації.

Звісно, вартість страхування вантажу залежить від того, що саме було застраховано згідно з домовленістю з клієнтом. Чим більше гарантій - тим більше страхова сума. Проте однією з причин невиплати страховки є визнання договору недійсним, через те, що страхова сума перевищує вартість вантажу.

Також необхідно зазначити, що страхування за принципом «карго» дозволяє застрахувати вантаж практично від всіх пошкоджень, але не завжди страхові компанії готові виплатити компенсації відразу, тому настання страхового випадку може починатися у різний час: як при отриманні сповіщення про загибель засоби транспортування так і при отриманні пошкодженого вантажу.

До недоліків страхування, яке здійснюють через постачальників, можна віднести те, що кожен контракт зі страхування вантажу може здійснюватися з різними страховими компаніями, які працюють з тим чи іншим постачальником, причому кожен раз можуть варіюватися умови, терміни, сума страхової премії, суми оплати за звіти про інспекції, франшиза, зв'язок з агентами, також варіюються процедури відшкодування за претензіями. Для кожної страхової компанії вантажоодержувач є одним з численних клієнтів, на частку якого припадає стандартна кількість уваги. Це може привести до труднощів і невиплаті страхового відшкодування на вимогу, якщо не дотримані всі умови, передбачені в полісі.

Отже, щоб не виникало проблем, необхідно обирати страховика з хорошою репутацією, підбирати оптимальні умови страхування для конкретного виду перевезення, проводити переговори із страховиком, ретельно підготовлювати та оформлювати документації та здійснювати контроль за дотриманням всіх умов договору.

Література

1. Кислий В.М. Логістика: теорія та практика: навчальний посібник / В.М. Кислий – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 360 с.
2. Окландер М.А. Логістика : навчальний посібник / М.А. Окландер – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 238 с.
3. Черніков А.В. Планування розвитку конкурентоспроможність підприємства : навчальний посібник / А.В. Черніков – М. : Економіка, 2007. – 166 с.

Сверзоленко Ганна
студентка 2 курсу фак-ту фізичного виховання
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Юдіна О.В.

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

Постановка проблеми. Ефективна ділова комунікація сьогодні стає пріоритетною цінністю у системі управління. Потреба у спілкуванні та співпраці між країнами і народами та вимоги суспільства до рівня та якості підготовки фахівців у галузі менеджменту, маркетингу, туризму, міжнародної економіки зумовлюють актуальність проблеми ефективної ділової комунікації у системі управління. Без інформаційного обміну неможливе

повноцінне функціонування будь-якої організації, тому вивчення шляхів вдосконалення комунікацій в системі управління є сьогодні важливим завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що питання ефективної ділової комунікації розглядається у працях багатьох науковців (В. О. Артемов, Б. В. Беляєв, Л. С. Виготський, М. І. Жинкін, І. О. Зимня, К. О. Лазаренко, О. М. Леонтьєв, Р. М. Лінов). Проте питання факторів впливу на ефективність ділової комунікації у сучасних умовах функціонування нашого суспільства залишається на сьогодні недостатньо дослідженим.

Метою публікації є визначення чинників впливу на ефективність ділової комунікації у сучасній системі управління.

Виклад основного матеріалу. Комунікації є невід'ємним аспектом процесу управління. Вона об'єднує окремі елементи організації у єдине ціле, надає можливість координувати дії, аналізувати успіхи та невдачі, виправляти помилки, доручати певні завдання тощо. Ділова комунікація дозволяє підприємству отримувати інформацію про стан ринку та поведінку на ньому суб'єктів господарювання, повідомляти ділових партнерів і споживачів про свої наміри та впливати на їхню поведінку.

У наукових дослідженнях зазначено, що вміння спілкуватись, грамотно вести дискусію і переконувати опонента є дуже важливим чинником успішної комунікації [3, с. 101]. Вміння слухати співрозмовника є не менш важливим аспектом спілкування. Діловий етикет є невід'ємним складником ділової міжкультурної комунікації й бізнес-етики, зокрема, яка сьогодні перебуває в Україні на стадії активного формування. Ділові партнери мають вміти перебудуватися задля справи, вибирати відповідні прийоми та засоби спілкування, що сприятиме вихованню толерантності, внутрішньої культури людини й свідчитиме про високий рівень культури спілкування [3, с. 102].

Організаційні комунікації мають відбуватися у різних напрямках – всередину організації і назовні, в межах одного управлінського рівня (горизонтальні) і між рівнями (вертикальні), здійснюватися по діагоналі, якщо під час обговорення шляхів розв'язання проблеми підключаються суміжні підрозділи. Різке ускладнення системи виробництва і збуту, інформаційний вибух вимагають вирішення проблеми впровадження нових технологій управління, без яких неможливо забезпечити реалізацію інноваційних процесів, підвищення конкурентоздатності підприємства.

Аналіз сучасних досліджень дозволяє констатувати, що на ефективність управління впливають різні чинники. Основними серед яких, услід за Гуткевичем С. О., визначаємо [2]:

1) розумові та фізичні можливості людини, її спроможність здійснювати управлінську діяльність;

2) засоби виробництва, за допомогою яких людина, колектив, суспільство виробляє все необхідне для життя, тобто підсилює розумові та фізичні здібності;

3) соціальні умови, які сприяють розвитку творчих здібностей окремого працівника і колективу в цілому;

4) сукупний вплив попередніх чинників, посилених їхньою інтеграцією.

Значний вплив на ефективність комунікації в системі управління, як підкреслюють дослідники, здійснюють такі чинники [1]: участь в управлінській діяльності колективу, покращення якісного складу працівників управління, наукова організація праці та інші.

Зазначимо, що на ефективність управління впливає і часто спричиняє труднощі ієрархічність та неспроможність здійснити комунікацію. Наприклад, несвоєчасні поставки постачальників, недоліки у збалансованості виробництва і споживання, що негативно впливає на ефективність управління. В управлінській діяльності велику роль відіграє людський інтелект, використання обчислювальних систем, інформаційне забезпечення праці керівників та спеціалістів. Специфіка сучасних систем, об'єктів і суб'єктів управління складається у примноженні творчих здібностей людини за рахунок інтеграції науки, техніки і виробництва. Велике значення мають професійний рівень керівника, його творчі здібності, рівень формалізації накопиченого досвіду, здатність швидко приймати та реалізовувати управлінські рішення.

Таким чином, врахування у процесі ділової комунікації чинників, які здійснюють суттєвий вплив на результати управління та виробництва, забезпечить ефективність професійної діяльності керівників організацій та підприємств.

Література

1. Андрушків Б. М. Основи менеджменту / Андрушків Б. М., Кузьмін О.Є. – Львів : «Світ», 2008. – 296 с.
2. Гуткевич С. О. Менеджмент. Навчальний посібник / Гуткевич С. О., Рульєв В. А. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.
3. Юдіна О. В. Проблема іншомовної підготовки студентів немовних спеціальностей до ділової міжкультурної комунікації / О. В. Юдіна : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. [«Мова та міжкультурна комунікація» 28-29 листопада 2012 р.]. – Том 1. Теоретичні та прикладні питання перекладознавства. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2012. – С. 101-103.

Sviridiuk Alina
4th year student of History Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

NEW COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN DIPLOMACY

The increasing use of social media, mobile apps and other technology is changing the way diplomacy works. To start with, in a narrow sense, diplomacy means communicating your needs, wants, feelings, beliefs and opinions to others in a manner that does not hurt anyone's feelings, or hurt them less than alternative methods of presenting your views and opinions. In a wider sense, it is the ability to find a line of behavior that helps to avoid both open fights with the opponent and betrayal of your own interests. While a lot depends on the art of particular diplomat it is clear that only a certain situation allows finding such a line of behavior. Thus, the problem of new communication technologies in diplomacy is of relevance as they assist in finding an appropriate behavior line in certain situations of international relations.

The issue of diplomatic communication has been widely discussed in recent domestic and foreign researches (W. Yuri, R. Fisher, C. Constantinou, M. Ilin, I. Kudriashova and others). New technologies of communication in diplomatic relations are covered by works of both scholars and experts: K. Cukier, G. Chiesa, S. Buckler, M. Franda. Unfortunately, there are only several works on the art of counseling and the art of negotiations, which peripherally address the issues of tact that are of interest for communication in diplomacy.

The purpose of our research is to analyze the major characteristic features of communication in diplomacy and to reveal the role of new communication technologies in diplomacy.

The characteristics of diplomatic communication include, but are not limited to:

- relaxed demeanor, tact (this is another meaning of Talleyrand's warning to young diplomats. "Above all, not too much zeal!");
- sticking to the subject matter, being nonjudgmental. Avoiding hasty or too broad generalizations;
- using inoffensive language, avoiding rude and sarcastic remarks;
- flexibility on non-principal issues;
- a positive approach [2].

The ability to demonstrate a relaxed manner both verbally and nonverbally is connected with the concept of tact, being tactful. The latter is a personal trait, a virtue that some people have naturally, but all can develop with enough effort. So the way, in which people in the diplomatic service communicate, can elicit positive or negative emotions. If they communicate aggressively, without respect or sensitivity, defensive or angry emotions can prevent others from hearing the message they are trying to convey. Communicating with tact is an approach that combines strength and sensitivity and keeps negative emotions at bay.

The digital era is undeniably changing diplomatic practice. In a context of the rise in power of civil society, of the globalization of public opinion, and of the unprecedented increase in new

means of communication, the Internet – and, in particular, its social networks – are seen and used as fully-fledged diplomatic tools.

Therefore, new technologies play a role in exercising a policy of influence in real time, effectively and at a lower cost. Communication through the new media is a major strand of foreign policy, and over and above its traditional role of information, it is becoming a strategy that aims at upholding and promoting values and positions as well as exercising an attraction on the largest possible target [3].

Every diplomat must now absorb and master the new reality in order to represent, negotiate, inform, and act, as well as to get to know her/his interlocutors and be known by them. The potentialities of the new media in diplomatic work are great; new technology helps acquire the practical techniques and skills linked to refreshed, high-performance and tailored communication.

However, we should mention that technology brings risks as well as opportunities. In summarizing both sides of the coin, we offer the following list:

- the opportunity to influence and speak directly and more frequently to large audiences, which can in turn build political influence;
- the opportunity to segment audiences and target messages to key groups;
- broadening awareness among diplomats of political and social movements that are driven from the bottom up by providing an early warning capability;
- the chance to listen to voices and receive information previously unavailable to diplomats. With the new opportunity to monitor the views of so many people on so many topics all the time, technology should help good listeners to better understand the complexity of politics, society and culture beyond the elite views represented in traditional diplomatic sources;
- the risk of economically costly damage to a country's reputation or key exports in incredibly short time-frames;
- the challenge of competing for a voice when everyone can communicate and, in some cases, with individuals or organizations that are more successful at controlling a foreign policy message than governments [1], [4].

All the things considered, communication is to diplomacy as blood is to the human body. Whenever communication ceases, the body of international politics, the process of diplomacy, is dead, and the result is a violent conflict or atrophy.

References

1. Buckler S. Politics on the Internet: a student guide / S. Buckler. – London : Routledge, 2015.
2. Constantinou C. M. On the Way to Diplomacy / C. M. Constantinou. – Minneapolis : University of Minnesota Press, 2010.
3. Franda M. Launching into Cyberspace: Internet development and politics in five world regions / M. Franda. – London : Lynne Rienner, 2012.
4. Languages in a Globalising World / ed. J. Maurais, M. Morris. – Cambridge : Cambridge University Press, 2013.

Семенова Маргарита
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маркова С. В.

КОМПЛЕКС HR-ЗАХОДІВ ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ ПЛИННОСТІ ПЕРСОНАЛУ СУЧАСНОЇ КОМПАНІЇ

Високий рівень плинності кадрів є причиною економічних втрат. Так само він робить негативний вплив на моральний стан решти працівників, знижує трудову мотивацію і відданість компанії. При звільненні співробітників руйнуються сформовані зв'язки в колективі, це може привести до того, що плинність знайде лавиноподібний характер. Трапляється і так, що з компанії йдуть цілими відділами. Таким чином, плинність кадрів знижує ефективність роботи співробітників і негативно впливає на корпоративну культуру.На даний момент багато українських компаній стикаються з цією проблемою. Але,

не дивлячись на її серйозність, у багатьох організаціях відсутні «програми по збереженню персоналу».

При швидкій плинності кадрів постійно доводиться витрачати багато часу на пошук нових та їх навчання. Особливо це помітно у періоди масових звільнень. Крім того, кожен новий робітник деякий час проходить стажування, тобто, він отримує заробітну платню, проте помітної користі для бізнесуне приносить. В процесі навчання він також відволікає досвідченого співробітника від виконання обов'язків. З іншого боку, звільнюючись, робітник «уносить» знання та досвід. Менеджмент не завжди зможе знайти рівноцінну заміну, а цінний працівник найчастіше переходить до конкурентів.

Експерти вимірюють рівень плинності кадрів за формулою (1):

$$\text{Плинність кадрів} = \frac{звільнені_за_рік}{середня_чисельність_за_рік} * 100\% \qquad (1)$$

Число звільнених співробітників за рік включає в себе і тих працівників, які пішли за власним бажанням в силу будь-яких причин. Європейський стандарт HR визначає, що 3-7% - це норма плинності кадрів. Однак, слід розуміти, що цей показник може бути і вище залежно від специфіки роботи компанії. Так, плинність низькокваліфікованої персоналу набагато вище плинності кадрів адміністративного і управлінського апарату. Також слід враховувати сферу діяльності компанії. Наприклад, в ресторані або кафе показник – 30% є прийнятним.

На думку фахівців [1], плинність – не виникає на порожньому місці. Для запобігання регулярних звільнень співробітників, необхідно чітко розуміти, що є приводом звільнення з компанії. Нижче перераховані основні причини звільнення персоналу:

- неправильний підбір персоналу, пов'язаний з бажанням рекрутерів закрити вакансію або з тим, що робітник не отримав повної інформації про роботу;
- погана адаптація нового співробітника може привести до звільнення на випробувальному терміні;
- незадоволеність керівництвом, методами управління;
- поганий психологічний клімат, що склався в колективі;
- несприятливі умови праці: тісні і малоосвітлені приміщення, неякісне обладнання або його відсутність і т.д.;
- відсутність кар'єрного росту, професійного розвитку, навчання;
- звільнення інших співробітників;
- перспектива отримання більш високої заробітної плати на іншому місці роботи;
- незадоволеність професією.

Значне коло з перерахованих причин можна усунути, тим самим мінімізувати ризики звільнення співробітників.Врахувавши недоліки у сфері HR, необхідно розробити комплекс дій по їх усуненню, а саме:

1) здійснювати якісний підбір персоналу. Необхідно наймати тільки тих претендентів, які володіють необхідними компетенціями та відповідають корпоративній культурі організації, її цілям і місії;

2) створити систему наставництва для нових співробітників. Для цього необхідно залучати більш досвідчений персонал;

3) розробити програми по професійному та кар'єрному розвитку працівників. Наприклад, регулярно проводити навчання персоналу, створити курси з підвищення кваліфікації за рахунок роботодавця.

4) ввести практику колективного прийняття рішень для того, щоб працівники розуміли, що їх голос важливий для прийняття рішень.

5) необхідно надати співробітникам стільки роботи, скільки вони можуть виконати. Так вони будуть відчувати, що від їх діяльності щось залежить. До того ж, постійна зайнятість викликає відчуття стабільності.

6) створити для працівників компенсаційний пакет, що включає премії, бонуси, медичне страхування.

7) необхідно, перш за все, оцінювати роботу не за кількістю відпрацьованих годин, а за досягнутими результатами.

Високий рівень плинності – це коловідповідальностітоп-менеджера і керівника HR-відділу. Від їх адекватних управлінських рішень залежить загальний рівень задоволеності колективу, так і задоволеність окремих працівників.Можна почати вести облік всіх реальних причин звільнення. Це допоможе не просто зменшити плинність кадрів, але і побачити слабкі місця компанії.

Література

1. Старостинский Є. К. Как управлять персоналом / Є. К. Старостинский. – М. : Бизнес-школа, Интел-синтез, 2011. – 95 с.

Serbolova Zoya
2nd year student of the Economic Department
Scientific supervisor: Assistant Professor L.V. Homyak

BUSINESS COMMUNICATION IN MANAGEMENT

Business communication is the sharing of information between people within an organization that is performed for the commercial benefit of the organization. It can also be defined as relaying of information within a business by its people.

Business communication encompasses topics such as marketing, brand management, customer relations, consumer behavior, advertising, public relations, interpersonal communication, employee engagement, and event management. It is closely related to the fields of professional communication and technical communication.

There are several methods of business communication, including:

– web-based communication – for better and improved communication, anytime anywhere;

– video conferencing which allow people in different locations to hold interactive meetings;

– reports – important in documenting the activities of any department;

– telephone meetings, which allow for long distance speech;

– forum boards, which allow people to instantly post information at a centralized location;

– face-to-face meetings, which are personal and should be succeeded by a written follow up [1].

Now focus our attention on the importance of business communication in management. A skilled business manager must be able to manage – he or she must also be able to delegate, spearhead new ideas and assess business successes and failures. However, to be able to do any of this successfully, a business manager must be able to communicate. According to the Psychologically Healthy Workplace Program, "Communication plays a key role in the success of any workplace program or policy" [2]. Business managers who know how to communicate successfully may improve the chance of success of the program/area that they are managing.

Managers not only need to be good communicators, they also need to communicate with their employees frequently to stay abreast of changes and assess new programs and policies. Business managers need to set up regular opportunities for communication through online forum discussions, comment boxes, individual meetings with employees or group discussions with specific committees. Further, the Management Skills Advisor website suggests that managers have an "open door policy" [3] by which they encourage employees who need to communicate with them to do so often.

Managers devote a great part of their time in communication. They generally devote approximately 6 hours per day in communicating. They spend great time on face to face or telephonic communication with their superiors, subordinates, colleagues, customers or suppliers. Managers also use Written Communication in form of letters, reports or memos wherever oral communication is not feasible.

Thus, we can say that “effective communication is a building block of successful organizations” [4]. In other words, communication acts as organizational blood.

The importance of communication in an organization and management can be summarized as follows:

1. Communication promotes motivation by informing and clarifying the employees about the task to be done, the manner they are performing the task, and how to improve their performance if it is not up to the mark.

2. Communication is a source of information to the organizational members for decision-making process as it helps identifying and assessing alternative course of actions.

3. Communication also helps in socializing. In today’s life the only presence of another individual fosters communication. It is also said that one cannot survive without communication.

4. As discussed earlier, communication also assists in controlling process. It helps controlling organizational member’s behavior in various ways. There are various levels of hierarchy and certain principles and guidelines that employees must follow in an organization. They must comply with organizational policies, perform their job role efficiently and communicate any work problem and grievance to their superiors.

An effective and efficient communication system requires managerial proficiency in delivering and receiving messages. A manager must discover various barriers to communication, analyze the reasons for their occurrence and take preventive steps to avoid those barriers. Thus, the primary responsibility of a manager is to develop and maintain an effective communication system in the organization.

References

1. Business communication [Electronic source]. – Access mode: http://en.wikipedia.org.
2. Psychologically Healthy Workplace Program : The Role of Communication [Electronicsource]. – Access mode: http://www.apaexcellence.org.
3. Management Skills Advisor: Importance of Communication [Electronic source]. – Access mode: http://www.managementskillsadvisor.
4. Management Study Guide: Importance of Communication in an Organization [Electronic source]. – Access mode: http://www.managementstudyguide.com.

Сердюков Владислав, Браіло Юлія
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Сучков А.В.

СУТНІСТЬ І ФУНКЦІЇ ПРОКСЕМІКИ ЯК НЕВЕРБАЛЬНОГО ЗАСОБУ КОМУНІКАЦІЇ

Нині невербальні засоби комунікації є предметом активного дослідження у сфері мовознавства та соціолінгвістики. Серед сучасних дослідників існує думка, що під час спілкування невербальні сигнали сягає 80 % інформації. Завдяки ним стає можливим отримати різноманітні відомості про особистість комуні канта , зокрема його емоційний стан під час комунікації, риси характеру, соціальний статус, культурний рівень, комунікативну компетентність тощо. Важливою ознакою невербальних повідомлень є те, що вони можуть не тільки доповнювати вербальні повідомлення (або й зовсім замінити останні), а також регулювати комунікативну поведінку співрозмовника.

Серед основних невербальних кодів людської комунікації важливе місце посідає проксеміка , яка вивчає просторові умови спілкування, зокрема відстань між комуні кантами , їхнє просторове розміщення, вплив території на процес комунікації. Людині властиво розподіляти простір. Сучасні психологи пояснюють це тим, що дотримання певної дистанції спочатку було продиктоване біологічною доцільністю [1].

В 1969 р. у книзі "Мовчазна мова" Е. Холл , виділив чотири просторові зони між учасниками спілкування: інтимну (15–46 см), особисту (46–120 см), соціальну (120–360 см), громадську (понад 360 см). Вибір дистанції залежить від взаємних стосунків між людьми .

Порушення просторового фактора значною мірою може вплинути на емоційний стан співрозмовників, результативність та ефективність комунікації.

Загалом вважається, що у європейців – це відстань простягнутої руки, у латиноамериканців – руки від ліктя до кінчиків пальців, у арабів – руки від кистьового суглоба до кінчиків пальців. У латиноамериканців, арабів, деяких народів південної Європи заведено в процесі діалогу торкатися співрозмовника. Не торкатися – означає ставитися до нього холодно, неприязно". Через значні відмінності у допустимій дистанції спілкування та фізичному контакті часто трапляється конфлікт культур, так зване "розмовне танго", коли розмова починається в одному кутку кімнати, а потім малоконтактні комуніканти відступають від своїх високо контактних . Знання етноспецифіки комунікації, тобто розбіжностей у комунікативній поведінці різних народів , допоможе уникнути неадекватного сприйняття чужої лінгвокультури [2].

Проксемічні засоби вираження запобігання втручанню в певну просторову зону часто для запобігання втручання в певну просторову зону комуніканти можуть утримуватись один від одного на певній відстані або відійти один від одного в процесі спілкування , або, навпаки, зробити крок вперед, наблизитись, ніби захищаючи її. Зміни просторового розташування супроводжуються іншими невербальними кодами людської комунікації, як-от мімікою, жестами, потискуванням рук, обіймами тощо, доповнюючи одне одного й регулюючи комунікативну поведінку співрозмовників [3].

Таким чином, невербальні засоби в комунікації дозволяють краще відчувати людину. Важливою ознакою невербального спілкування з людиною є її вміння використовувати проксемічні засоби. Вони підвищують ефективність впливу однієї людини на іншу. Завдяки невербальному спілкуванню стає можливим отримати різноманітні відомості про особистість комуніканта, зокрема це емоційний стан, риси характеру, соціальний статус, тощо. Це дозволяє краще розпізнати особу. "Прочитування" та вивчення кожної людини завжди привносить щось нове в наші знання про людський світ.

Література

1. Барташева Г. І. Автономне функціонування невербальних компонентів у комунікативній ситуації домінування [Текст] / Г. І. Барташева // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2014. – Вип. 17. – 82–86 С.
2. Горелов И. Н. Невербальні компоненти комунікації [Текст] / И. Н. Горелов. – М. : Наука, 2015. – 80 С.
3. Гринчишин М. М. Проксемічні засоби вираження соціального статусу особи (на матеріалі художньої прози Івана Франка) [Електронний ресурс] / Гринчишин М. М. // Вісник ЧДУ ім. Петра Могили. Серія: Філологія. Літературознавство. – 2014. – Вип. 54. – Том 67. – 25–28 С. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npchdu/FL.

Сєвідова Дар'я
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богма О. С.

РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМСТВА

Здійснивши свій вибір в напрямку асоціації з країнами Європейського союзу, Україна взяла на себе зобов'язання щодо поліпшення умов ведення бізнесу і наближення до європейської політики у сфері розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва.

У країнах з ринковою економікою малі та середні підприємства в кількісному вимірі становлять абсолютну більшість підприємств (ЄС – 99,8%, Німеччина – 99,5%, Велика Британія – 99,7 %, Чехія – 99,9%, Польща – 99,8%). Тому на сьогоднішній день актуальним є питання розвитку та успішної діяльності малого та середнього підприємства на ринку[2].

Активи підприємства поділяють на матеріальні – будівлі, обладнання, фінансові активи та інфраструктура – та нематеріальні – ноу-хау, ідеї, дизайн і т.п.. Традиційно, матеріальні активи складають основну частину вартості компанії. Вважається, що саме вони в значному обсязі визначають конкурентоспроможність підприємства на ринку. Однак за останні роки роль нематеріальних активів у розвитку та діяльності підприємства суттєво змінилася. Варто наголосити, що дохід фірм може значно зрости завдяки інноваціям, які охороняються правом інтелектуальної власності (ІВ). У середньому, «патентна надбавка», пов'язана із запатентованими винаходами, порівняно з незапатентованими, складає від 180 % до 240 %, залежно від галузі економіки.

Інтелектуальній капітал є найбільш важливим активом багатьох провідних компаній світу. Він слугує основою для домінування на ринку та постійної прибутковості компанії. Тому важливим фактором успішного розвитку малого та середнього бізнесу є комерціалізація ІВ. На думку А.Прохорова, комерціалізація ІВ – це процес виділення коштів на створення об'єктів інтелектуальної власності та поетапного контролю за їхвитрачанням, включаючи оцінку і передачу завершених і освоєних упромислових умовах результатів інтелектуальної діяльності[1].

Виділяється три основні схеми комерціалізації результатів ІВ:

– передача прав на об'єкт ІВ;

– створення спільного виробництва;

– вихід на ринок через впровадження результатів ІВ у виробництво(створення малого інноваційного підприємства «під проект»).

Основними формами комерціалізації результатів ІВ є: укладанняліцензійнихдоговорів; франчайзинг; лізинг; інжиніринг; промисловакооперація і передача технологій в рамках спільних підприємств; технічнадопомога. Також з метою отримання доходу можуть передаватися ноу-хау(незапатентовані результати науково-технічної діяльності, що охороняєтьсярежимом комерційної таємниці), крім того, реклама і просування такогоспецифічного товару як ІВ мають свої особливості (споживачі товару – нефізичні особи, люди, а інституційні освітні, промислові підприємства, наукові організації тощо) і надають безпосередній вплив на успішність процесукомерціалізації.

Використання прав інтелектуальної власності може дати малим та середнім підприємствам ряд переваг. ІВ може приносити прибуток через ліцензування, продаж чи комерціалізацію товарів (послуг), в основі яких лежить ІВ. Права на ІВ сприяють збільшенню вартості або оцінки вашого підприємства в очах інвесторів. Наприклад, малі та середні підприємства Євросоюзу, що працюють у сфері інформаційних і комунікаційних технологій та використовують права ІВ, мали на 10 % вищі показники товарообігу, частки ринку та зайнятості, ніж ті, які не використовували права ІВ [2].

Тож, спираючись на досвід провідних країн світу, можемо зробити висновок, що інтелектуальна власність відіграє важливу роль як в успішному розвитку малого та середнього бізнесу, так і в формуванні інноваційної економіки країни.

Література

1. Прохоров А. Н. Зарубежный опыт построения процесса коммерциализации интеллектуальной собственности / А. Н. Прохоров // Вестник Тюменского гос. университета. – 2011.– № 11. – С. 66–70.

2. ДСІВ для малого та середнього бізнесу [Електронний ресурс] //Офіційний веб-портал державної служби інтелектуальної власності// – Джерело доступу: http://sips.gov.ua/ua/news.html?_ m=publications &_t

Сіденко Валерія
студентка 2 курсу економічного фак-ту
Наук. кер: к. філос. н., доц. Вязова Р.В.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Вивчення специфіки використання технологій ділової комунікації є актуальною темою на сьогоднішній день. Ефективна робота по зв'язкам із громадськістю створює сприятливі умови задля досягнення успіху у діловій сфері.

Метою даної роботи є розгляд теоретичних аспектів ділової комунікації. Тема вивчення ділової комунікації стала активно вивчатися дослідниками приблизно від кінця XX століття.

Для соціально-філософського аналізу феномена ділової комунікації передусім важливо тлумачення однієї з його складових, яким виступає комунікація. Згідно енциклопедичного словника, «комунікація» (латинське communicatio, від communico – «роблю загальним, зв'язую, спілкуюся»): 1) шлях повідомлення, зв'язок одного місця з іншим; 2) спілкування, передача інформації від людини до людини; 3) специфічна форма взаємодії людей у процесах їхньої пізнавально-трудової діяльності, що здійснюється головним чином за допомогою мови (рідше за допомогою інших знакових систем) [1].

Поняття «комунікація» і «ділова комунікації» виступають як загальне й особливе, оскільки, останнє виступає вихідним стосовно першого; це – обмін інформацією в процесі діяльності, спілкування. Ефективність комунікацій в організації часто визначає якість рішень і їхньої реалізації.

Оскільки ділова комунікація – це й обмін інформацією в процесі діяльності, спілкування, наступним, важливим для розкриття сутності цього поняття, є поняття «спілкування». Спілкування – зв'язок між людьми, у ході якого виникає контакт, що проявляється в обміні інформацією, взаємовпливі, взаємоспівчутті, взаєморозумінні. Під діловим спілкуванням звичайно мається на увазі процес мовної взаємодії двох або декількох осіб, у якому відбувається обмін діяльністю, інформацією й досвідом і що передбачає досягнення певного результату, вирішення конкретної проблеми або реалізацію певної мети. Більше того, останнім часом у зв'язку з розвитком інформаційних технологій і розширенням меж комунікативного простору, а також зростаючої ролі бізнесу в суспільному житті будь-якої країни, ділове спілкування постійно розширює сферу свого функціонування.

Ділова комунікація як діяльність забезпечує взаємодію двох або більше унікальних і складних систем, що відбувається в різних ситуаціях з використанням різних засобів і каналів спілкування. Характеристики, параметри взаємодіючих систем, ситуації, обрані засоби в кожному випадку, будуть відрізнятися від іншого акту комунікації, тому типологізація видів ділової комунікації може здійснюватися на різних підставах, за різними критеріями [2]. За місцем здійснення бізнес-комунікації розподіляються на внутрішні, коли сторони комунікації перебувають у рамках організації, і зовнішні, коли одна зі сторін відноситься до суб'єктів зовнішнього середовища організації. За ознаками суб'єктів комунікації види спілкування можна зв'язати з різноманітними параметрами. Тут доречні типології на підставах, зв'язаних (усередині організації) з особистісними, груповими, професійно-кваліфікаційними й організаційними характеристиками, з відносинами рівності й ієрархії, зі статусами й соціальними ролями; поза організацією – з положенням організації на ринку, з перспективами розвитку, з етапом розвитку, життєвим циклом організації тощо.

Успішність ділової комунікації безпосередньо обумовлена комунікативною компетентністю менеджера, що передбачає адекватну реакцію на контекст ситуації, вірну оцінку співрозмовника, а також його інтересів, особистісних якостей, уразливості, формування в нього позитивного сприйняття власної особистості. Ефективний менеджмент організації уможливлюється завдяки ефективному менеджменту організаційних комунікацій. Інакше кажучи, комунікацією треба управляти. Відтак, виникає потреба в комунікаційному менеджменті. Комунікаційний менеджмент покликаний забезпечити взаємодію й

взаємозв'язок у часі й просторі елементів, які формують і ефективно використовують усі види організаційного капіталу (матеріального і нематеріальних). Це – діяльність виробника, посередника й споживача з реалізації комунікаційної стратегії, сформованої відповідно до мотивів, настанов, інтересів, відносин й конкретних цілей кожного.

Отже, ділова комунікація – складний багатоплановий процес, сутністю якого виступає встановлення й розбудова спілкування між людьми, що зумовлено потребами спільної діяльності й обміном, інформацією, знаннями, інтелектуальною власністю. Своєю метою має вироблення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття й розуміння іншої людини. Ефективне управління діловою комунікацією вимагає розбудови комунікаційного менеджменту, що виступає системою управління, яка через інтегровану комунікацію з цільовими аудиторіями, сприяє досягненню максимальної ефективності в усіх напрямках розвитку організації в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Література

1. Семенчук Ю. О. Організаційно-методичні засади викладання курсу „Комунікації в бізнесі” / Ю. О. Семенчук // Вісник Львівського університету. – 2003. – Випуск 11. – С. 150-157.

2. Лэйхифф Дж. М., Пенроуз Дж. М. Бизнес-коммуникации: Стратегии и навыки / Дж. М. Лэйхифф, Дж. М. Пенроуз. – СПб.: Питер, 2001. – 686 с.

Сухарева Катерина
к.філос.н., доц.

СВІТОВА ЕКОНОМІКА: РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В умовах глобалізації національна економіка все сильніше відчуває вплив світових економічних процесів. Тому актуальним та слушним є аналіз перспектив та ризиків розвитку світової економіки. Зазначимо, що в 2015 році світове зростання склало 3,1 відсотка, а прогноз на 2016 рік - 3,4 відсотка і 3,6 відсотка в 2017 році [1]. Пожвавлення світової економічної активності буде більш затяжним, поступовим, особливо в країнах з ринком, що формується, і в країнах, що розвиваються. Прогноз прискорення зростання в наступні два роки стосується, в першу чергу, країн, які в останні роки зазнавали економічних труднощів (Бразілія, Іран та інші). Однак на світові перспективи можуть вплинути три основних фактори, а саме: - зниження цін на енергоресурси (зокрема, на нафту) та інші біржові товари; - поступове уповільнення зростання економічної активності в Китаї на основі переорієнтації з інвестицій та обробної промисловості на споживання і послуги; - грошова та кредитна політика США. В умовах, коли зберігається надлишки світового видобутку нафти щодо споживання, ціни на нафту значно впали. Зниження цін на нафту створюють бюджетні труднощі для країн-експортерів палива і погіршують їх перспективи щодо економічного зростання, особливо це стосується країн, де зниження цін повністю переноситься на кінцевих споживачів. Хоча зниження цін на нафту, викликане збільшенням її пропозиції, повинно сприяти економічному просуванню країн-імпортерів в порівнянні з експортерами нафти, в поточній ситуації ряд факторів послаблює позитивний вплив зниження цін на нафту. Фінансові проблеми в багатьох країнах-експортерах нафти знижують їх здатність пом'якшувати вплив шоку, що приводить до значного скорочення внутрішнього попиту. Зниження цін на нафту робить помітний вплив на інвестиції у видобуток нафти і газу, зменшуючи при цьому світовий сукупний попит. Нарешті, пожвавлення споживання в країнах - імпортерах нафти поки виявилося трохи меншим, можливо, внаслідок триваючого скорочення частки позикових коштів в балансах в деяких з цих країн. Як відомо, в грудні 2015 року ФРС (Федеральна резервна система США) підвищила ставку по федеральних фондах з нульовою нижньої межі. В цілому в країнах з розвиненою економікою фінансові умови залишаються дуже м'якими. Але деякі фінансові проблеми в багатьох країнах-експортерах нафти знижують їх здатність пом'якшувати вплив шоку, що приводить до значного скорочення внутрішнього попиту. Зниження цін на нафту робить помітний вплив

на інвестиції у видобуток нафти і газу, зменшуючи при цьому світовий сукупний попит. Нарешті, пожвавлення споживання в країнах-імпортерах нафти поки виявилося трохи меншим, можливо, внаслідок триваючого скорочення частки позикових коштів в балансах в деяких з цих країн. Побоювання щодо перспектив зростання в країнах з ринком, що формується сприяли посилення зовнішніх фінансових умов, скорочення потоків капіталу і подальшого зниження курсів валют у багатьох країнах з ринком, що формується. Очікується, що в Китаї зростання сповільнюється до 6,3 відсотка в 2016 році і 6,0 відсотка в 2017 році, перш за все внаслідок ослаблення зростання інвестицій в ході перебалансування економіки. В Індії та інших країнах Азії з ринком, що формується, в цілому прогнозується збереження стійких темпів зростання. МВФ прогнозується, що сукупний ВВП країн Латинської Америки і Карибського басейну також буде знижуватися в 2016 році, хоча і повільніше, ніж в 2015 році, незважаючи на позитивне зростання в більшості країн регіону. Це пояснюється рецесією в Бразилії та інших країнах регіону, що зазнають економічні проблеми. У країнах Близького Сходу прогнозується прискорення зростання, однак зниження цін на нафту і, в деяких випадках, геополітична напруженість і внутрішні конфлікти продовжують негативно позначатися на перспективах[1]. Очікується, що Росія, яка продовжує адаптуватися до умов низьких цін на нафту і санкцій країн Заходу, буде залишатися в стані рецесії в 2016 році. У більшості країн Африки на південь від Сахари зростання буде поступово підвищуватися, але його темпи будуть нижчими, ніж ті, які спостерігалися за останнє десятиліття. Це в основному обумовлено триваючою адаптацією до зниженням цін на біржові товари і збільшеної вартості запозичення, які роблять сильний тиск на економіку деяких з найбільших країн регіону (Анголи, Нігерії та Південної Африки) [1]. У Європі, де величезний наплив біженців створює серйозні труднощі для їх працевлаштування на ринках Європейського Союзу і випробовує на міцність політичні системи, важливим є вирішення проблеми інтеграції мігрантів в робочу силу, щоб реалізувати потенційні довгострокові економічні вигоди від припливу біженців. Значним ризиком для світової економіки є зовнішні та внутрішні борги країн, особливо США. Борг США становить 65 трлн. дол., з них 46 трлн. дол. – внутрішній, а 19 лн.дол. – зовнішній[2]. Користуючись положенням долара як світової резервної валюти, США стимулюють свою економіку за рахунок нарощування держборгу. Можливість його збільшення - не просто підгрунтя їх конкурентоспроможності та впливу, а й умова самого їх існування. США живуть за рахунок того, що позичають, змушуючи фінансувати себе весь світ: у 1980-му держборг становив 0,9 трлн.дол. (33,4% ВВП), в 1990 - 3,2 трлн. (55,9% ВВП), у 2000 - 5,6 трлн. (58,0% ВВП завдяки скороченню його Клінтоном в 90-е), в 2010 - 13,8 трлн. (96,5% ВВП), а в кінці січня 2016 року перевищив 19 трлн.дол. (103,7% ВВП) [2]. Все вище зазначене підвищує ризик винкнення рецесії світової економіки найближчим часом.

Література

1. Subdued Demand, Diminished Prospects//World Economic Outlook (WEO) Update January 2016//Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/update/01/

2. USA debt// Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.usdebtclock.org/

Тирса Антон, Шевцова Влада
студенти фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Чкан А.С.

РОЛЬ КОНФЛІКТУ В МЕНЕДЖМЕНТІ

Конфлікт – це протиріччя між людьми в процесі їх спільної діяльності [1]. Розрізняють конструктивні і деструктивні конфлікти. У більшості джерел увага приділяється негативним сторонам конфлікту, описуються методики запобігання конфлікту, розв'язання конфлікту. Однак у конфліктних ситуацій є і позитивні сторони для процесу управління, а іноді конфлікт виступає як єдиноможливе рішення.

Виходячи з даного визначення, конфлікт – це нормальний стан міжлюдських відносин в процесі їх спільної діяльності. Звичайно, в даному випадку мова йде, перш за все, про конструктивний конфлікт. Причому, можна стверджувати, що якщо конфлікту не існує, то не існує і організації або спільної діяльності, як такої. Або можна сказати, що конфліктів не існує тільки там, де немає життя.

Основні функції, що визначають конфлікт, як інструмент менеджменту:

1. Мобілізуюча функція.

Конфлікти, як конструктивні, так і деструктивні, є найпотужнішим мобілізуючим фактором. Прикладів тому безліч. Людина чи організація, що знаходяться в стані конфлікту в обов'язковому порядку змушені мобілізуватися і це є безумовний позитив для менеджменту.

Мобілізація ресурсів дозволяє підтримати організаційну сталість і забезпечити покращення послуг, які надає організація. Ця функція є особливо важливою в період криз, коли від здатності швидко і правильно мобілізувати існуючі ресурси компанії залежить її подальша доля.

2. Управлінська функція. Створення конфліктних ситуацій – це спосіб вирішення різних управлінських завдань.

На сьогодні, сучасний підхід до конфлікту ґрунтується на тому, що постійна й повна гармонія, відсутність нових ідей, які вимагають ламання старих прийомів і методів роботи, неминуче приводять до застою, гальмують розвиток інновацій і поступальний рух усієї організації. Саме тому менеджери повинні постійно підтримувати конфлікт на рівні, необхідному для здійснення творчої інноваційної діяльності в організації, і вміло управляти конфліктом для досягнення цілей організації.

Ефективне управління – це переведення усіх конфліктів у функціональне русло. Тому управління конфліктом розглядається багатьма фахівцями як переведення конфлікту в раціональне русло діяльності людей, осмислений вплив на конфліктну поведінку соціальних суб’єктів конфлікту з метою досягнення бажаних результатів; обмеження протиборства рамками конструктивного впливу.

До позитивних наслідків конфлікту можна віднести активізацію інноваційних процесів, підвищення якості прийнятих розв’язків – рішень, рівня їх обґрунтованості, поліпшення кількісних і якісних показників роботи. При цьому нерідко поліпшуються соціально-психологічний клімат у колективі й взаємовідношення його членів [2].

Вплив на підвищення ефективності діяльності підприємства здійснюється за допомогою прийомів штучного формування на підприємстві конфліктних ситуацій на допустимому рівні (рис. 1).

3. Інформаційна функція.

Конфлікт дозволяє виявити ті приховані від вищого керівництва проблеми, які завжди існують всередині організації. Тобто, вище керівництво завдяки конфліктним ситуаціям має можливість отримувати достовірну інформацію про реальний стан справ на підприємстві. Це дуже важливо для прийняття організаційних рішень, оскільки середній рівень управління в будь-якій організації схильний спотворювати інформацію, передану наверх керівництву.

Конфлікт – природний процес в діяльності будь-якої організації. Рівень управління конфліктами – показник життєздатності організації, якщо є конфлікти, це означає, що організація існує. Успіх управління багато в чому залежить від грамотного використання і керівництва конфліктними ситуаціями, а не від здатності запобігати або придушувати конфлікт.

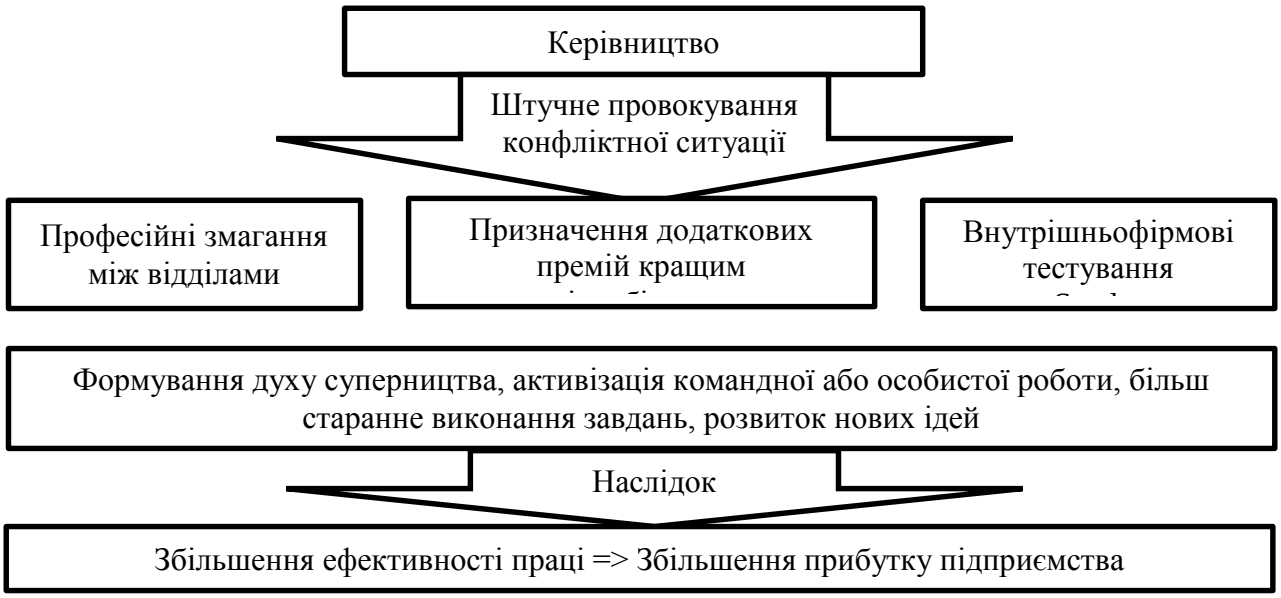

Рис. 1. Прийоми штучного формування конфліктних ситуацій із метою підвищення ефективності діяльності підприємства

Література

1. Жаворонков Г. В. Управління конфліктами: навч. посіб. / Г.В. Жаворонков, О.М. Скыбыцький, Т.В. Сывашенко. – К.: Кондор 2011. –172 с.
2. Подопригора М.Г. Організаційна поведінка / М.Г. Подопригора. –Таганрог : ТТІ ПФУ, 2008. - 261 с.

Ткачова Марина
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богма О.С.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙОЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Ефективний розвиток економіки країни залежить від багатьох факторів серед головних з яких слід визначити інвестиційну активність окремих фінансових інститутів держави та іноземних представників, і здатність виробничих інститутів активізувати цю активність. Нажаль, економіка України перебуває в складній економічній ситуації, яка зберегла тенденції до погіршення у 2015 році внаслідок продовження агресивної політики Російської Федерації, окупації Криму і військових операцій на сході України. Так, обсяг залучених з початку 2015 р. прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на 1 липня 2015 р. становив 42851,3 млн. дол. США (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції) та в розрахунку на одну особу населення – 1000,5 дол і має тенденцію до зниження порівняно з попередніми періодами. Відтак, питання створення сприятливих умов розвитку бізнес-клімату в Україні й активізації інвестиційних процесів сьогодні залишається одним з найбільш актуальних [1].

Відзначимо, що рівень інвестиційної активності у державі визначається багатьма чинниками: соціально-економічним станом держави, прибутковістю підприємств, можливостями бюджетної системи, рівнем розвитку фінансово-кредитної системи, доходами населення, розвитком ринку цінних паперів тощо. При цьому в Україні чинники, які впливають на процес інвестування, перебувають у такому стані, що не можуть сприяти розвиткові цього процесу. Отже, активізацію інвестиційної діяльності гальмує економічна криза. Однак з проведенням грошової реформи в Україні з'явився фактор стабілізації економіки, який слід закріпити і зміцнити проведенням реальних, а не декларативних

реформ. Йдеться про подолання інфляції. Як відомо, високі темпи інфляції роблять абсолютно неефективним нагромадження фінансових ресурсів, спрямованих на здійснення довгострокових проектів. Зниження інфляції дає можливість нормалізувати фінансовий стан підприємств, стимулювати збільшення виробництва.

На загальний стан економіки значно впливає податкове законодавство, яке в Україні має низку недоліків. Тому в майбутньому слід передбачити зниження податкового тиску на виробництво, диференціювання податкових ставок залежно від пріоритетності сфер виробництва, застосування податкових пільг (канікули) при оподаткуванні прибутку, що використовується для розвитку виробництва.

На витрати та прибуток підприємств істотно впливають і норми амортизації. Впровадження на підприємствах прискореної амортизації дало б їм змогу в найближчій перспективі збільшити прибуток, а відтак і відрахування на інвестиції.

Додатково до цього, великою проблемою, що заважає розвитку нормальних контактів з інвесторами, є недолік фахівців в області investor relations (IR) на українському ринку, особливо в керівних колах. На жаль, недостатньо просто розробити план по залученню інвестицій [2].

Фінансова криза призвела до зміни у населення настроїв, що стосуються їх грошових заощаджень. У людей зменшилося бажання довіряти свої кошти банкам та іншим фінансовим інститутам на користь перевагам їх використання для придбання реальних об'єктів. Тому мобілізувати грошові заощадження для вкладення в реальний сектор економіки через банки найближчим часом навряд чи можливо.

Нормативно-правовій базі, що регламентує процеси інвестиційної діяльності, не вистачає системності.

Головним її недоліком є відсутність законодавчих актів, які б чітко прописували роль центральних та місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування у процесі залучення інвестицій. Такі повноваження є розмитими і визначаються у різних законодавчих актах, що зменшує ефективність їх виконання.

В цілому необхідно підкреслити, що стратегія розвитку інвестиційного ринку тісно поєднується з іншими національними стратегіями: промисловою, торговою, інноваційною, екологічною тощо. Завдання відповідальних інстанцій полягає у спроможності здійснювати керівництво існуючою взаємодією таким чином, щоб усі види стратегій були спрямовані на досягнення балансу між створенням сильного внутрішнього виробничого потенціалу, з одного боку, та уникненням торгово-інвестиційного протекціонізму, з іншого боку, у контексті зміцнення міжнародного співробітництва та координації [3].

Для активізації інвестиційної діяльності потрібна інвестиційна політика з чіткими механізмами реалізації на державному та регіональному рівнях. Необхідна загальна стратегія інвестиційного розвитку регіонів, яка б визначала пріоритети інвестування на основі врахування їх економічного ефекту, але не сьогоденного й одноразового, а перспективного і стабільного.

Література

1. Полов І.Д. Інвестиції : навч.-метод. посіб. / І.Д. Полов. - К.: Либідь, 2013. – 152 с.

2. Грищенко В.О. Поняття та роль інвестиційної діяльності: навч. посіб. / В.О. Грищенко, О.Г. Архипов, Л.М, Журомська. – Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля; Холдинг МЖК "Мрія". — Л: Видавництво СНУ ім. В.Даля, 2015. — 192с.

3. Комар Ю. М. Інвестор – двигун країни: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Ю.М. Комар. – Донецький ін-т ринку та соціальної політики. — Д: ДІРСП, 2013. — 132с.

Tretyakova Kateryna
3d year student of the Economic Department
Scientific supervisor: Associate Professor Ubeyvolk O.O.

BUSINESS COMMUNICATIONS IN AUSTRIA

Each country has its own traditions and customs in communication and business ethics. Although a certain standard of business interactions round the world has begun its formation. There are still noticeable differences in national and cultural peculiarities of countries. I would like to introduce basics of business communications in Austria.

In general, the Austrians are mainly conservative people, so respect, punctuality, courtesy and exaggerated politeness are the key factors of business success in Austria. The Austrians are perfectionists in business and private life though. Their virtues are order, privacy and conservatism. Their behaviour could be characterized as prudent and moderate at the same time. They tend to focus on achieving the task at close hand, so they can be forthright to the point of bluntness. You should take into consideration that it's better to come five or ten minutes earlier for important appointments. The Austrians value every minute of their time, so if you are running even slightly late, you should call ahead.

Greetings are quite formal, handshaking is the most common manner. Your handshake should be quick and confident. Status and hierarchy are the most important parts in whole Austrian culture. When addressing colleagues, make sure you acknowledge their titles using the person's title plus one's last name. Usage of the titles is very important and it also denotes respect. It is more preferable to be introduced by a third person whenever possible, so you are to avoid introducing yourself to others.

Despite the fact that the Austrians have no specific ritual for exchanging business cards. There are also some nuisances. You are always to have a plentiful supply of business cards, preparing for business meeting. You are expected not only to exchange them with your Austrian partners on your initial meeting, but with administrative personnel and any other company's representative as well.

In Austria personal space is of a great importance, so you should stay two feet distance approximately. Eye contact is a sign of genuine interest and attention to the topic of the conversation. The most welcome and appropriate topics for discussion in Austria are classical music, opera, Austrian art and architecture and winter sports. It will be appreciated to have some knowledge about Austrian history and culture. It will demonstrate awareness of the unique Austrian culture. There are also some topics to avoid. It is better not to discuss personal information, such as age, money, marital status and others, as well as religion, Austria's role during World War II and other topics that can be considered as a criticism of their native country.

Special attention should be devoted to the dress code, as first impression is extremely valued in Austria. The Austrians, themselves, have a tendency to dress in a simple, but elegant manner and take tremendous pride in their appearance. Your attire is supposed to be tasteful and neat, clothing should be of high-quality and well-fitting. Dark woolen suit with a white cotton shirt and conservative tie is the most appropriate option almost every occasion for men. As for women it is either tailored suit or a business dress of pastel colors, modest jewelry or a silk scarf could be added to appear more stylish and fashion-conscious.

"Good food and drink in comfortable surroundings and a leisurely atmosphere with entertaining company are essential features of this almost hedonistic outlook" [1]. As the Austrians are very close intimate and quiet people, so they tend to maintain a balance between work and entertainment, so they are likely to extend you with dinner invitation only in the end of negotiations. Business lunch is crucial for making good impression. It is traditional for host to bring up the topic of business conversation first, until then you are to enjoy pleasant "small talks".

Gift giving is less usual in Austria, comparing to their European countries. However, if Austrians present you a gift, you should be prepared to respond immediately. Your gift should be moderate and unassuming, the best options are books about your homeland, some local crafts,

porcelain and silverware. As an effect of globalization some Austrians have adapted eastern tradition of giving their close and trusted colleague gifts for holidays or to celebrate the successful closure of a deal.

Everyone must be aware of all tips of business protocol in order to have resultative business deal and long-lasting interrelations.

References

1. Austria: Prosperous Entertaining [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.executiveplanet.com/austria-2/austria_prosperous_entertaining_-_part_1-2/

Троїцька Ганна, Семенова Маргарита
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Кургузов А.О.

ОСОБЛИВОСТІ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ КОМПАНІЇ GOOGLE

В умовах сьогодення ефективне HR-управління має життєво важливе значення для компаній у динамічному бізнес-середовищі. Працівник є вагомою та невід'ємною частиною будь-якої стратегії. У центрі уваги опиняються HR-департаменти кожної організації, які виступають в якості наставника для своїх співробітників. Корпоративна культура залишається невід'ємною частиною і потужним інструментом «виховання» співробітників.

Компанія Google вже не перший рік є одним з кращих роботодавців в США. Цей бренд побудований на основі корпоративної культури (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг компаній з найкращою корпоративною політикою

RANK	COMPANY	CULTURE AND VALUE SCORE
1	Twitter	4.5
2	Edelman	4.4
3	Google	4.4
4	Riverbed	4.3
5	Facebook	4.3
6	Southwest	4.3
7	Chick-fil-A	4.3
8	Natural Instruments	4.2
9	Chevron	4.2
10	HEB	4.2

У штаб-квартирі Googleplex, яка розташована у місті Маунтин-Вью, штат Каліфорнія, розвивається унікальна корпоративна культура. Для створення атмосфери відкритого, необмеженого спілкування в офісі були прибрані традиційні перегородки, що розбивають робочий простір на комірки, а замість стільців використовувалися великі гумові гімнастичні кулі.

Співробітникам було дозволено грати в хокей на роликах прямо на автостоянці компанії два рази на тиждень. В кінці кожного робочого тижня Леррі і Сергій (засновники компанії) проводили зібрання на відкритому майданчику, де за столами розміщувалися всі співробітники компанії.

Велике значення надають співробітникам - енергійним і захопленим людям з багатим і різноманітним досвідом, які творчо підходять до роботи, розваг і життя. Атмосфера в компанії може бути неформальною, однак коли в кафе, на зустрічі або в тренажерному залі виникають ідеї, вони обговорюються, тестуються і втілюються в життя із запаморочливою швидкістю, і можуть виявитися трампліном для нового проекту, який завоює весь світ.

З моменту заснування в 1998 році компанія Google значно зросла, але вона як і раніше підтримує атмосферу невеликої фірми. Під час обіду практично всі приходять в кафе Google, сідають за будь-які вільні столики і вступають в захоплюючі бесіди зі співробітниками з

різних відділів. Непохитна відданість інноваціям заснована на тому, що будь-який співробітник може відкрито висловлювати свої ідеї і особисту думку.

Політика найму відрізняється повною відсутністю дискримінації, а перевага віддається не стільки досвідченим, скільки талановитим співробітникам. Офіси розкидані по всій планеті, а співробітники Google говорять на десятках мов, від турецького до телугу. Ці принципи дозволили створити команду, яка відображає аудиторію користувачів пошукової системи в усьому світі.

Той факт, що Google дарує співробітникам 20% часу для їх творчої діяльності, є своєрідним інструментом HR практики. В таких проектах основна ідея полягає в тому, що співробітники повинні залишатися мотивованими і домагатися впровадження інноваційних підходів і новизни. Працівники, незважаючи на певну свободу дії, не забувають повернутися до своїх офіційних обов'язків - написання складних алгоритмів і семантичних програм для їх пошукових систем.

Компанія Google підтримує атмосферу стартапу, де кожен співробітник може вільно висловлювати свої думки і пропозиції, роблячи внесок у розвиток спільної справи. Будь-який співробітник може звернутися з питанням до Ларрі або Сергія під час зустрічей, які традиційно проходять по п'ятницях, або поміряться з керівництвом силами за тенісним столом. Невимушена атмосфера в офісах і кафе сприяє ефективній взаємодії між окремими працівниками та командами, обміну думками по роботі.

Зважаючи на такий успішний досвід HR практики 21 століття, можна зробити висновок, що офіційна та сувора атмосфера у компанії не завжди свідчить про про її серйозність та стабільність, а відсутність альтернативного «брейнсторму» тільки перешкоджає виникненню нових невимушених ідей, які зрушую компанію з місця, підкорюючи все нові і нові висоти бізнесу.

Література

1. Кредісов А.І. Менеджмент для керівників: [монографія] / А. І. Кредісов, Є.Г. Панченко, В.А. Кредісов. – К.: Знання, 2013.- С. 556.

Троян Олександр, Сєвідова Дар'я
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маркова С. В.

НЕМАТЕРІАЛЬНІ МЕТОДИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ

Інтенсивна інтеграція України до європейського ринку призвела до значних в менеджменті та методах мотивації працівників. У розвинутих країнах давно зрозуміли, що мотивація праці є важливим засобом впливу на трудову поведінку працівників. У системі менеджменту персоналу мотивація є головною функцією, завданням якої є вивчення мотивів і особливостей поведінки персоналу підприємства.

Хоча у системі мотивації вирішальну роль відводять матеріальному стимулюванню, варто підкреслити, що значення нематеріального стимулювання працівників значно підвищилося. На сьогодні, при високій мобільності працівників, частій зміні їх робочих місць та при високій конкуренції на ринку праці за грамотних фахівців, зростає роль нематеріальної мотивації. Підприємство може досить легко використати схему матеріальної мотивації своїх успішних конкурентів та дізнатися рівень зарплат у цих компаніях, проте створити таку ж сприятливу та комфортну атмосферу в колективі, не кожному під силу. Більшість нематеріальних стимулів не вимагають серйозних фінансових витрат, даючи при цьому відмінний ефект.За оцінкою спеціалістів в області менеджменту персоналу, нині в країнах з розвинутою економікою не більше 45% найманих працівників в у структурі мотивів першість віддають досягненню матеріальної винагороди. При цьому за останні роки частка тих, хто віддає перевагу нематеріальним мотивам, різко зросла.

До нематеріального стимулювання розвитку персоналу в ринкових умовах безпосереднє відношення мають теорії «збагачення змісту праці» та «гуманізації праці».

Теорії збагачення змісту та гуманізації праці спрямовані не тільки на більш повне використання, а й на подальший розвиток потенційних можливостей особистості, які пов'язані з її професійними інтересами, нахилами, здібностями, рівнями освіти та професійної підготовки. Цетакож сприяє досягненню більшої відповідності між змістом праці на конкретному робочому місці підприємства, рівнями освіти та кваліфікації працівника.

До нематеріальних методів стимулювання працівників можна віднести:

1. Планування кар'єри. Коли працівники бачать залежність (щодо себе) між рівнем ефективності роботи і просуванням по службі, то це сприяє їхній трудовій активності.

2. Заохочення працівників шляхом надання регулювання робочого часу. Світовий і вітчизняний досвід свідчать, що за останні роки на практиці склався цілий ряд моделей гнучкої організації робочого часу, індивідуалізації їх застосування та підвищення ролі вільного часу, які розглядаються як складова нетрадиційних методів посилення мотивації до праці.

3. Інформованість колективу як чинник мотивації. Теоретично обґрунтовано та доведено практикою, що існує безпосередня залежність між рівнем інформованості колективу, а отже, «прозорістю» внутрішньоорганізаційної діяльності і мотиваційними настановами персоналу.

4. Моральне стимулювання праці.

Тож можна зробити висновок, що з розвитком соціальних відносин у суспільстві змінюються й потреби персоналу підприємства. У сучасній економіці крім матеріального фактора велике значення мають моральні стимули і соціальні пільги, еволюціонують і матеріальні форми стимулювання найманих робітників, у матеріальній винагороді збільшується частка виплат за результатами господарської діяльності підприємства, більш великого значення набуває розвиток у працівників корпоративного мислення, та розвиток системи соціальних пільг.

Література

1. Баранцева С. М. Нематеріальна мотивація персоналу підприємства [Електроннийресурс] // С. М. Баранцева, В. В. Моспан, О. С. Зікєєва/ – Режим доступу: http://www.precon.donduet.edu.ua/pdf/baranceva/barantseva8.pdf.

Tiuriukanova Sofia
4th year student of History Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

COMMUNICATION OF THE VISEGRAD GROUP AND THE EUROPEAN UNION IN THE FIELD OF ENERGETIC COOPERATION

The Visegrad Group (V4) is an informal, regional form of cooperation comprising four Central-European countries – Poland, the Czech Republic, Slovakia and Hungary. The Visegrad states are united not only through their common neighbourhood and similar geopolitical situation, but also through their joint history, traditions, culture and values. The main Group's foundation was to intensify cooperation in the field of building democratic state structures and a free-market economy, and – in a longer-term prospective – to participate in the European integration process. It was established on 15 February 1991, when the Polish President Lech Wałęsa, the Czechoslovakian President Václav Havel, and the Hungarian Prime Minister József Antall signed a Joint Declaration in the Hungarian city of Visegrad.

These countries try to cooperate with EU in all the spheres, including development of the transport infrastructure, as well as reinforcement of energy security in the region [2].

In 2016, when the Czech Republic has started to hold presidency in the Visegrad group (SK V4 PRES), the communication in the energetic sector will enhance greatly. The union of these countries considers energy to be an important cross-sectional topic for Europe. In the light of the

current foreign affairs events, such as the Ukrainian crisis or instability in the Middle East, its relevance has acquired special significance [3].

The purpose of our research is to examine the communication means and the objectives of the Visegrad group and the EU in the energy field.

Nowadays the Visegrad group encourages the steps of the European Union towards creating a true Energy Union based on solidarity, mutual trust and a balanced approach to the objectives of energy security, competitiveness and sustainability. In this context, the importance of completing the Internal Energy Market is highlighted, in particular, the missing energy infrastructure, strengthening the EU legislation related to security of supply and transparency of all gas agreements, while the confidentiality of commercially sensitive information needs to be guaranteed, as well as full implementation of the legislation and guaranteeing competitive and affordable energy prices [1].

In this regard it is also important to cooperate with other partners in the region, in particular with Germany and Austria, whose markets are directly connected with the V4 countries markets. In recent months, Germany has launched cooperation with its neighbours within the "Electricity Neighbours" platform.

The cooperation of all V4 members with third countries is necessary in order to ensure security of energy supply. This definitely concerns Ukraine and other countries of the Eastern Partnership and the Energy Community. With regard to Ukraine, the CZ V4 PRES will support the Energy Community efforts to modernize the Ukrainian energy sector and to implement the rules stemming from its membership in the Energy Community. The V4 activities in the field of energy policy could serve as a good example of cooperation among the countries within the EU Strategy for the Danube Region, the Priority Area 2, "To encourage more sustainable energy".

One of important aspects of energy security is completion of the North–South Gas Corridor in the V4 region; that is why implementation of projects aimed at diversification of gas sources and routes is of utmost importance. The beginning of the commercial operation of the Vecses–Velke Zlievce gas interconnector between Hungary and Slovakia will be a significant step forward. The countries are committed to speeding-up and finalizing as soon as possible other strategic energy infrastructure projects in and between the V4 countries, including the construction of the gas interconnector between Poland and Slovakia, the Czech–Polish interconnector “STORK II” (Libhost-Hat-Kedzierzyn), as well as advancing V4 gas market integration in order to fully tap the benefits of developed infrastructure [4].

To sum it up, we can say that recently the issue of communication in the energy security sector has become one of the most important aspects for Europe on the whole and the Visegrad group in particular, which in an attempt to become an integral part of the European community is doing its best to strengthen the integration. The means used in these cooperation relations are various and include many wide-scale projects.

References

1. Joint Declaration of Visegrad Group Ministers on Gas Transit Through Ukraine/ Ministry of Industry and Trade in Czech Republic [Electronic resource] – Access mode: http://www.mpo.cz/cz/energetika-a-suroviny/. – Title screen.
2. Joint Statement of the Heads of Government of the Visegrad Group Countries/ 2015 Calendar // Visegrad group [Electronic resource] – Access mode: http://www.visegradgroup.eu/calendar/2015/joint-statement-of-the. – Title screen.
3. The Presidency of the Czech Republic/ Ministry of regional development CZ [Electronic resource] – Access mode: http://www.strukturalni-fondy.cz/en/Microsites/V4/Predsednictvi-CR-V4. – Title screen.
4. Visegrad group/ Europe// Ministry of Foreign affairs Republic of Poland [Electronic resource] – Access mode: http://www.msz.gov.pl/en/foreign_policy/europe/visegrad_group/. – Title screen.

Usatyuk Alyona
1st year student of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Naumova N. G.

EFFECTIVE CONFERENCE ARRANGEMENT

A productive conference can be a powerful communication tool influencing subsequent work and development of organization because its members can take important decisions or sign a contract during discussion of vital questions. The investment of time in planning a conference ensures a confidence that meeting will be productive. For this reason, before starting the conference organization its aims, targets, venue, agenda and the participant lists must be thought out and well planned.

The choice of meeting date and time must be based on the availability of the meeting leader and other conference members. Therefore the larger the list of invitees, the harder it is to find a day and time when everyone is available. The ideal time must be convenient for majority of the conference participants. The organizer should think about comfortable office with spacious meeting rooms, quality furniture and air conditioning systems. Of late, most of the reputed conference venues offer modern services and facilities. They are designed keeping in mind business needs. When it is stipulated, people feel better, speak fluently, being configured for work. This means that comfort of people will create the right atmosphere for business negotiations and professional communication.

The application of the latest communicative techniques and facilities will speed up the work and make conference more productive. It promotes understanding between the conference members. Moreover, it contributes to more understanding and visibility along with the perception of the information and its simplicity. The modern venues are well equipped with modern equipments such as audio and visual equipments, LCD projectors, podium microphones and almost all the new and innovative technologies necessary for a successful conference. Less noticeable but the more important is security. It makes the point of the task which requires all the responsibility. As soon as the system of security will provide confidence and safety for all the event participants.

In conclusion, it is important to underline the conference effect resulting in deals, new investors or unusual methods for more productive work contributing to new company strategies. But organizing a conference successfully is a daunting ans time consuming task. Therefore the organization requires serious approach, responsibility and forethought decision-making.

Федорова Ірина, Ткачова Марина
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к. філос.н. Кургузов А.О.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕГОВОРІВ З ПРЕДСТАВНИКАМИ АЗІАТСЬКИХ КРАЇН

Ділові переговори з іноземцями несуть на собі додаткове навантаження у вигляді національних традицій і особливостей. Кожну зустріч слід готувати ретельніше, ніж зі співвітчизниками, оскільки один невірний крок або рух може привести до великої невдачі або конфлікту. Знання особливостей менталітету того чи іншого народу, його сприйняття і культурних традицій допоможе вам не тільки знайти приємного співрозмовника, але і укласти взаємовигідний контракт.

З європейцями мати справу набагато простіше, ніж з представниками арабського світу або країн Азії, оскільки щось схоже з нами можна знайти в будь-якій європейській культурі, але і тут є свої відмінні риси, які слід знати.

У країнах Азії діловий етикет базується на основних поняттях ведення переговорів, але східний колорит обов'язково проявить себе під час зустрічі, тому будьте готові до деяких особливостей поведінки партнерів з Японії або Китаю.

При спілкуванні з японцями слід зазначити наступні особливості їх національного характеру: працьовитість, відданість традиціям, дисциплінованість, схиляння перед

авторитетом, почуття обов'язку, чемність, акуратність, самовладання, ощадливість, допитливість. При переговорах з японцями неприйнятний будь-який тиск. Також необхідно уникати фізичного контакту - рукостискання небажані, оскільки найважливішим елементом правил хорошого тону є поклони. При вітанні обов'язково потрібно обмінятися візитними картками. Отримувати їх треба обома руками і в знак поваги - прочитати.

Під час першої ділової зустрічі з представниками японських фірм, прийнято обмінюватися письмовими матеріалами про свої фірми: презентація фірми, основні дані, біографія голови фірми, асортимент продукції, що випускається, текстові та графічні матеріали, які давали б уявлення про пропоновані вашою фірмою на японський ринок продукцію, технології і послуги. Крім того, бажано представити додаткову інформацію про відмінні особливості вашої продукції в порівнянні з продукцією конкурентів - японці мають справу тільки з кращими представниками сфери бізнесу.

З самого початку переговорів, після привітання та обміну візитними картками, треба випити чай, тим самим виявивши почуття пошани і поваги до партнера. Під час переговорів з японцями не можна вимовляти тверде "ні" і відповіді повинні бути більш ухильними і м'якими. Найкраще при зустрічі не дарувати квітів, тому що ці рослини для японців дуже символічні.

З бізнесменами з Китаю вести переговори також нелегко. Слід мати на увазі, що китайські партнери дуже уважні до збору інформації щодо предмета обговорення, і до партнерів по переговорам, оскільки політичне становище цієї країни зобов'язує ділових людей також піклується про свою безпеку. У китайській команді завжди є багато експертів, від яких повністю залежить успіх або провал переговорів.

Китайці ведуть переговори, чітко розмежовуючи окремі етапи: початкове уточнення позицій, їх обговорення і заключний етап переговорів. Велике значення китайці надають налагодженню неформальних, особистих відносин з партнерами, тому подарунки краще робити не певній особі, а всієї організації, так як правила забороняють приймати особисті подарунки.

Звичайно, розповісти про всі національні традиції азіатських країн, що впливають на ведення ділових переговорів, неможливо, оскільки їх дуже багато. Якщо у Вас чекає зустріч з партнерами країни, яка Вам маловідома - скористайтеся основними вимогами до проведення зустрічі: будьте пунктуальні, терплячі, ввічливі, уважні до співрозмовника, логічні і послідовні в своїх міркуваннях, чемні і коректні.

Література

1. Маркічева І.Д. Ділове спілкування та практичні рекомендації: навч.-метод. посіб. / І.Д. Маркічева. - К.: Либідь, 2013. – 152 с.
2. Лавриненко В.О. Психологія та етика ділового спілкування: навч. посіб. / В.О. Лавриненко, О.Г. Архипов, Л.М, Журомська. – Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля; Холдинг МЖК "Мрія". — Л: Видавництво СНУ ім. В.Даля, 2015. — 192с.
3. Комар Ю. М. Енциклопедія ділового етикету: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Ю.М. Комар. – Донецький ін-т ринку та соціальної політики. — Д: ДІРСП, 2013. — 132с.

Федяніна Анастасія, Браіло Юлія
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук.кер.: викл. Хомяк Л.В.

ДІЛОВА КОМУНІКАЦІЯ ТА ЇЇ ОСНОВНА РОЛЬ В МЕНЕДЖМЕНТІ

Робота професійного менеджера потребує ефективного обміну інформацією, який здійснюється під час комунікацій. Комунікації являють собою складні процеси, що охоплюють кілька взаємозалежних етапів, кожен з яких є важливим для розуміння адресатом суті надісланого йому повідомлення [1].

Основою комунікацій є інформація. Це основний ресурс, який дає змогу організаціям розвиватися, зміцнювати стратегічні позиції. В умовах поділу праці без своєчасного надходження інформації неможлива спільна робота. Без неї менеджер не може оцінити ситуацію,сформулювати цілі,підготувати і прийняти рішення і проконтролювати його виконання, , визначити проблеми, тобто належним чином здійснювати управлінські функції.

Метою комунікацій є розуміння і осмислення переданої інформації. Зазвичай інформація при передаванні може бути спотворена, що спричиняє не чітке розуміння її і, як наслідок, прийняття неправильного рішення. Без комунікації неможливе існування жодної організованої групи людей.

Комунікація є засобом, за допомогою якого в єдине ціле поєднується організована діяльність. Її також можна розглядати як засіб, за допомогою якого соціальні та енергетичні вклади вводяться до соціальних систем. Комунікація є засобом, за допомогою якого формується поведінка, здійснюються зміни, інформація набуває ефективність, реалізуються. Бернанд був одним з перших і принаймні одним з найбільш відомих авторів, які серйозним чином розглядали комунікацію на великих підприємствах. Він розглядав її як засіб, за допомогою якого люди об'єднані в організацію для досягнення спільної мети. Це й досі залишається основною функцією комунікації [2].

Без комунікації неможливе і керування, тому що воно, з одного боку спирається на існуючі та сформовані форми комунікації, з іншого - формує ті форми комунікації, які полегшують як спільну діяльність, так і саме управління. Хоча комунікація має широке застосування у всіх областях управління, вона особливо важлива для здійснення функції керівництва і лідерства [3].

Отже, комунікації є невід'ємним атрибутом процесу управління. Вони зв'язують окремі елементи організації у єдине ціле, даючи можливість координувати їх дії, аналізувати успіхи та невдачі, виправляти допущені помилки, доручати нові завдання; з'єднують її із зовнішнім середовищем - дозволяють отримувати інформацію про стан ринку і поведінку на ньому суб'єктів господарювання, повідомляти партнерів по бізнесу і споживачів про свої наміри і впливати на їх поведінку.

Література

1.Менеджмент. Навчальний посібник / Загальна редакція кандидата економічних наук, професора Мошенка Г. Є. – К.: Кондор, 2014. – 392 С.

2.Черкасов В.В. Управлінська діяльність менеджера/ В.В.Черкасов, С.В. Платонов. – К.: Ваклер, 2015. – 465 С.

3.Палеха Ю.І. Культура управління та підприємництва: навчально-методичний посібник/ Ю.І.Палеха, В.О.Кудін. – К.: МАУП, 2015. – 96 С.

Kharyakova Iryna
3d year student of the Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Naumova N. G.

VIRAL MARKETING CAMPAIGN

Viral marketing is a business strategy that uses existing social networks to promote a product. Its name refers to how consumers spread information about a product with other people in their social networks, much in the same way that a virus spreads from one person to another. The basis of viral marketing implies the word-of-mouth information dissemination, accompanied by modern technology to include many Internet-based platforms, resulting in the viral effect. On the contrary, traditional marketing strategies remain quite straightforward, e.g. a magazine ad, supermarket flyers, a website banner ad, etc.

The marketers' ultimate goal is to create viral messages appealing to the audience, standing ready to share the advertisement in a short period of time.

Considering many challenges in crafting a successful viral marketing campaign, careful planning and research are required. Every marketer is zealous in discovering the secret to creating a

campaign that “goes viral”. However, the answer is complicated. In fact, it’s almost impossible to predict the campaigns becoming viral. There are some steps a brand can take to increase the chances of having a campaign go viral. The following steps are undertaken by a skilled marketing manager to give the campaign the best shot.

Developing the idea, an effective campaign is often visually based. Adding video or images to the campaign is one of the first vital things to build a viral marketing campaign. The visuals should be made sure to be viral-worthy — humorous, informative or surprising. The more surprising, the more chance the item is being shared.

Another worthwhile step would be to inspire strong emotions. Viral campaigns are often humorous, but they can also be sentimental. As the campaign is planned, professionals make sure there is an emotional catch. They play on fears, hopes, dreams or sense of humor, which makes the campaign likely to go viral.

Furthermore, knowing the target audience is fundamental. This technique is a primary element in any type of marketing, thus it can’t be omitted. Experienced marketers identify the emotional triggers and work them into the content, building an effective campaign.

Moreover, an excellent way to boost the engagement would be to do something unexpected. By far the best illustration of this can be the powerful blender campaign, which includes phones, bricks, marbles and even cars being processed by a kitchen utensil, and which has been watched and shared by millions of people.

Finally, launching and maintaining the campaign is definitely as important as the planning. The most successful viral marketing advertisements were launched at the strategic time and place. However, the marketing experts advise not hit the audience too hard with the new campaign. If it goes viral, it definitely will. If it’s not, no amount of blasting will make it happen. The most noteworthy campaigns are always maintained by interacting with the audience. For instance, the popular Old Spice videos were produced based on the viewer-submitted questions, Nike always responds to comments on their Facebook page and T-Mobile uses Twitter to recruit their fans who need a job.

All things considered, the main benefit of a viral marketing versus conventional marketing is that viral marketing depends on social sharing, whereas conventional marketing depends on delivering the message to the target audience. If done successfully, viral campaign can increase exposure for a brand as well as improve the relationship with the existing audience by giving them something of value.

References

1. Kissmetrics marketing agency [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://blog.kissmetrics.com/viral-marketing-cheatsheet/
2. Small Business Trends [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://smallbiztrends.com/2015/01/7-steps-to-create-viral-marketing-campaign.html
3. Salesforce resource platform[Електронний ресурс] / Режим доступу: http://searchsalesforce.techtarget.com/definition/viral-marketing
4. Branded3 PR agency [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.branded3.com/blog/the-top-10-viral-marketing-campaigns-of-all-time/

Хохліна Тетяна, Євстігнєєва Олена
студентки фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Чкан А.С.

ПРОБЛЕМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ «ПОКОЛІННЯ Y»

Успішний керівник повинен навчитися керувати собою, а згодом – персоналом. Для цього він повинен реалізовувти власний потенціал. Для кожного покоління характерні свої власні особливості самоменеджменту та самореалізації. У тезах пропонуємо більш детально розглянути риси самореалізації покоління Y.

Це питання вивчає багато дослідників. Серед них Вільям Дж. Шродер, Уїльям Кіт Кемпбелл, Боб Нельсон, Кел Н'юпорт тощо.

Покоління Y народилося наприкінці 70х – на початку 90х років. Їх ще називають яппі (young urban professionals). Представники цього покоління – молоді професіонали, які живуть в мегаполісах. «З якою проблемою стикається покоління Y та як з цим боротися?» – питання, відповідь на яке можна знайти, якщо прослідкувати, як розвивалася самореалізація різних поколінь.

Отже, «велике покоління», або дідусі та бабусі покоління Y виросли в тяжкі часи. Вони стикалися з бідністю та війною. Тому найголовніше для них – впевненість у майбутньому. Цьому вони навчають своїх дітей, а згодом – батьків покоління Y[1].

Майбутні батьки покоління Y розуміють, що повинні важко працювати, аби було світле майбутнє. Вони зустрічають свою молодість у часи економічного розвитку. Тому їм вдається отримати у реальності навіть кращі умови ніж ті, що малювали у своїй уяві.

Таблиця 1.

Відмінності між поколіннями

Покоління	Велике покоління	Покоління X	Покоління Y
Умови життя	Тяжкі умови, війна	Швидкий економічний розвиток	Економічний розвиток
Уявлення про самореалізацію	Головне – стійкий прибуток	Реалізація можлива в результаті наполегливої праці	Безмежні можливості для самореалізації, оскільки молодь є унікальною

Це покоління не жило в часи війни. Тому виховало покоління Y так, ніби не тільки все завжди буде добре, але в ще більш перебільшеній манері: немов покоління Y має необмежені можливості і може стати ким завгодно.

Виховавшись у таких «тепличних умовах» яппі вже шукають не лише добре оплачувану роботу, але таку роботу, яка буде приносити задоволення. Про це їх батьки навіть не думали.

Прослідкувати відмінності між трьома поколіннями можна за таблицею:

Не заважаючи на амбіційність, Яппі не щасливі. Причину можна знайти, якщо подивитися на формулу розрахунку рівня щастя[3]:

Рівень щастя = Реальність – Очікування

Рисунок 1. Рівень щастя

За цією формулою, представники Y зовсім нещасні, очікування їх вищі за реальність. На відміну від своїх батьків, більшість з них впевнена у власній винятковості та не вважають, що повинні важко працювати для високих результатів. Більш того, інші покоління прожили без соціальних мереж, тому не могли порівнювати своє життя з життям інших [2]. Яппі ж, навпаки, намагаються будувати власний імідж у мережах, який не завжди відповідає реальності. Порівнюючи себе з іншими, Яппі ще більше стають нещасними.

Аби вирішити проблему самореалізації, покоління Y повинно застосувати даний план на практиці [3]:

1. Залишатися амбіційними. Проте не потрібно забувати про те, що необхідно діяти, а не лише будувати плани.
2. Перестати вважати себе особливими. Ця думка – головний недолік покоління Y. Бо вони, на відміну від своїх батьків, вважають, що цієї особливості достатньо. На їх превеликий жаль, на практиці ще потрібна працьовитість.
3. Не потрібно порівнювати власне життя із життям знайомих із соціальних мереж. Частіше за все, опублікована інформація – лише спроба сконструювати образ успішної людини.

Підсумовуючи сказане, хотілося б звернути увагу, що на процес самореалізації впливають історичні умови, в яких опиняється те чи інше покоління. Покоління Яппі має амбіційні плани, але для того, аби відчувати себе щасливими, вони повинні діяти відповідно до своїх побудованих планів.

Література

1. "Покоління Y": менше роботи, більше вільного часу — [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://www.dw.com
2. Нове покоління Y наступає на горло маркетингу — [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://socialism.com.ua
3. Why Generation Y Yuppies Are Unhappy — [Електроний ресурс] — Режим доступа. — http://waitbutwhy.com/2013/09/why-generation-y-yuppies -are-unhappy.html

Черненко Ольга, Баклажков Богдан
студенти 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С. М.

ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ ПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮПРОДУКЦІЇ

В сучасних умовах євроінтеграції,економічних перетворень та загострення конкуренції основою стабільного положення національних підприємств як на внутрішньому, так і міжнародному ринку є конкурентна позиція продукції, що має високий рівень якості.

Однак, в умовах євроінтеграції формування нових вимог до якості продукції викликає необхідність пошуку нового підходу до управління якістю продукції промислових підприємств, що дозволить встановити оптимальний рівень кооперації між усіма ланками процесу виробництва, скоротити витрати виробництва, прискорити процес отримання інформації, що забезпечить максимальне задоволення споживачів в якості продукції.

Концепція європейського підходу (MPS – «система управління підприємством на основі політики в області якості») дозволяє з'єднати програми якості зі стратегічними цілями підприємства в досягненні комерційних результатів. Подальшим розвитком концепції MPS стала система управління якістю на основі міжнародних стандартів ISO, які встановлюють певні вимоги до управління якістю для демонстрації виробниками своїх можливостей.

Одним з первинних завдань логістики є створення інтегрованої ефективної системи регулювання та контролю матеріальних та інформаційних потоків, які забезпечують високу якість продукції.

Основними положеннями концепції організації виробництва є наступні:

- відмова від завищеного часу на виконання допоміжних і транспортно-складських операцій;
- відмова від надлишкових запасів;
- відмова від виготовлення серій деталей, на які немає замовлень покупців;
- усунення простоїв устаткування;
- обов'язкове усунення браку;
- усунення нераціональнихперевезень всередині підприємства.

В логістичному підході до управління якістю задача забезпечення якості зводиться до управління матеріальними потоками в процесі виробництва, що дозволить отримати відповідний рівень якостіна виході.

Управлінняматеріальними потоками повинно відбуватися на основі аналізу інформаційного потоку, що супроводжує процес виробництва. Відповідно до запропонованого підходу, управління якістю продукції промислових підприємств слід здійснювати в декілька етапів.

На першому етапіпередбачаються управління та контроль якості матеріальних потоків в логістичному ланцюгу «постачальник – виробництво». Основною задачею на цьому етапіє

ресурсне забезпечення. Якість матеріальних ресурсів повинна відповідати внутрішнім технічним вимогам, максимально технологічній готовності, а постачання –за системою«точно в термін».

Другий етап управління якістю полягає в управлінні якістю безпосередньо в процесі розробки та виробництва. Основними об'єктами на цьому етапі є технологічний процес, людські та інформаційні ресурси.

Управління якістю технологічного процесу виготовлення продукції потребує визначення планових показників якості по кожній операції технологічного процесу, які є критеріями функціонування технологічного потоку. Вирібповинен проходити контроль якості по завершенню кожної операції. Крім того, необхідно здійснювати збір інформації про фактичні значення показників якості та корегувати умови обробки на наступній операції.

Третій етап управління якістю продукції промислових підприємств, що ґрунтується на логістичному підході, передбачає управління поставками на основі системи «точно в термін» та «від дверей до дверей».

Отримання конкурентоспроможного рівня якостіє кінцевою метою логістичного управління якістю в аспектах:

- відповідності продукції внутрішнім технологічним умовам підприємства (якість відповідності технічним умовам), що передбачає максимальне використання технологічного потенціалу підприємства;
- якості конструкції. Якість може відповідати технічним вимогам підприємства на конструкцію виробу, проте, сама конструкція може бути як високої, так і низької якості;
- задоволення реальних потреб споживачів.

Логістична система управління якістю повинна стати основою організації служби якості і всієї виробничо-комерційної діяльності вітчизняних підприємств. Управління якістю технологічного процесу дозволить скоротити кількість бракованої продукції і витрати підприємства не на останньому етапі (після завершення повного циклу виробництва), а відразу після виявлення невиправних невідповідностей, що сприятиме скороченню витрат підприємства.

Чернишук Наталья, Борсук Ольга
студентки 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук.кер.: к.е.н., доц. Сучков А.В.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Сучасна практика господарювання і світовий досвід показують, що найважливішою ознакою ринкової економіки є існування і взаємодія великих, середніх і малих підприємств та їх оптимальне співвідношення. Малий бізнес, що постійно змінюється, є найбільш динамічним елементом структури народного господарства [3].

Позитивні результати розвитку малого і середнього підприємництва в країнах, які пройшли етап реформування економічних систем, свідчать про те, що мале підприємництво є одним із засобів усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, створення додаткових робочих місць і скорочення безробіття, активізації інноваційних процесів, розвитку конкуренції, швидкого насичення ринку товарами та послугами. А малі підприємства за певних умов і за підтримки з боку держави тенденційно-інноваційні, гнучкі, мають підприємницький досвід і достатній професійний рівень [4].

Роль і місце малого бізнесу в економіці України, найкраще проявляються в притаманних йому функціях, а саме: створення додаткових робочих місць, зменшення рівня безробіття, вирішення проблем бідності; формування середнього класу – прошарку населення, який готовий нести на своїх плечах відповідальність за сталий розвиток економіки, забезпечувати незворотність реформ; підтримання конкурентного середовища і обмеження монополізму великих підприємств, швидке насичення ринку товарами і послугами; розвиток місцевого господарства і ринків з орієнтацією на національні інтереси;

загальне оздоровлення економіки і суспільства в цілому через виховання у підприємців господарської і ділової культури тощо.

На ринку України домінує так звана моноцентрична концентрація малого бізнесу. Домінуюче положення моноцентричної концентрації малого бізнесу в Україні сьогодні обумовлене, з одного боку, кращим розвитком інфраструктури обласних центрів, а з іншого – нерозвиненістю в регіонах юридичних, навчальних та довідково- інформаційних служб відповідного спрямування.

За останні роки малі підприємства України за більшістю видів економічної діяльності завершили свою господарську діяльність з від'ємним фінансовим результатом. Вітчизняні науковці низьку прибутковість пов'язують з надмірною багатопрофільністю малих підприємств. З цих позицій вони не витримують конкуренції, оскільки диверсифікація вимагає високої маневреності у використанні фінансових ресурсів.

Існують фактори, які визначають слабкість життєдіяльності малого бізнесу та його нестійкість. До них можна віднести: низький управлінський рівень; низький рівень технічної озброєності; відсутність системи самоорганізації, у той час як більшість зарубіжних малих підприємств працює в умовах субпідряду, франчайзингу тощо; обмеженість фінансових ресурсів; нестабільність доходів; слабке сегментування власної частки ринку; високу вразливість до несприятливих економічних факторів (інфляції, податкового тиску, циклічних коливань тощо); швидкість збанкрутування; брак дієвої підтримки з боку держави; великі фізичні та психічні навантаження; недосконале управління персоналом [1].

Малому бізнесу притаманні соціальні джерела активізації колективної праці, чого не існує на великих фірмах. Властивий для невеликих підприємств дух ініціативи, підприємливості та динамізму виражається в особливих людських відносинах та специфічному соціально-психологічному кліматі.

Можна зробити висновок ,що малий бізнес має як переваги, так і недоліки, що особливо наглядно спостерігається в умовах розвинутої ринкової економіки.

Основними шляхами подолання негативних факторів малого бізнесу в сучасних умовах господарювання можуть стати:

державна підтримка (правове, фінансове, інформаційне та інше забезпечення);

міжнародна допомога (фінансова, технічна, у підготовці кадрів);

інтеграційна підтримка через субпідряд, франчайзинг, лізинг тощо;

Малий бізнес здатен залучати до роботи на своїх підприємствах таких спеціалістів, які працюють на свій страх та ризик і навіть за меншу винагороду. Причина такої зацікавленості полягає у тяжінні до самостійності та реалізації своїх потенційних творчих можливостей, що значно важче зробити на великих підприємствах.

Отже, відродження і розвиток малого бізнесу в Україні вкрай необхідні. Становлення значної кількості суб'єктів малого бізнесу має, безперечно, позитивне значення для національної економіки, що значною мірою обумовить створення сучасної ринкової економіки з соціальною спрямованістю.

Література

1. Варналій З. С. Мале підприємництво України як чинник регіонального розвитку : стан та перспективи / З. С. Варналій // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 4. – С. 64–73.

2. Виговська В. В. Малий бізнес України : сучасний стан і тенденції розвитку / В. В. Виговська // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 1 (91). – С. 59–63.

3. Держкомстат України : Діяльність малих підприємств. Статистичний збірник. – К., 2014. – 167 с.

4. Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.epravda.com.ua

Чупілка Дар'я
студентка 2 курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Вязова Р.В.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗУМІННЯ МЕНТАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РІЗНИХ КУЛЬТУР

Розгляд проблеми набуття здатності до міжкультурної комунікації є нагальною для вирішення на сучасному етапі розвитку глобалізованого суспільства, оскільки комунікація є невід'ємною частиною життя особистості в соціумі. Комунікація «править» людиною, має безпосередній вплив на її життя, поведінку, пізнання світу і себе як частини світу. І саме тому проблема осмислення процесу міжкультурної комунікації та її засад та сучасні світові процеси: конфлікти на національному щаблі, прояви етноцентризму, націоналізму зумовлюють науковців до знаходження ефективних шляхів подолання цих проблем. Актуальність дослідження зумовлена постійною прогресією рівня міжкультурної взаємодії на світовому рівні.

Метою даної роботи є розгляд проблеми вироблення здатності до міжкультурної комунікації, а також чинників, що допомагають і навпаки – ускладнюють процес спілкування.

Аналіз праць таких учених як: А. Баронін , М. Гнатко, Н. Хазратова, І. Грабовська, В. Павленко, М. Пірен дає можливість зробити висновок, що менталітет народу відіграє провідну роль для становлення ефективної міжкультурної комунікації.

Міжкультурна комунікація як особливий вид комунікації припускає спілкування між носіями різних мов і різних культур. Співставлення мов і культур виявляє не тільки загальне, універсальне, але й специфічне, національне, самобутнє, що зумовлене розбіжностями в історії розвитку народів. Інтеркультурна комунікація має справу з розумінням та порозумінням, що означає: розуміти чуже і водночас бути зрозумілим, спілкуючись чужою мовою.

Культурно-специфічна орієнтаційна система складається із певних культурних стандартів, а саме: норм, оцінок, переконань, ставлень, правил, яким слідують і які поділяють члени цієї культури [1].

Міжкультурна комунікація має ряд особливостей, які роблять її більш чутливою, вимогливою та змістовною, ніж простий процес міжособистісної комунікації, оскільки окрім двох модальностей (самостійних систем елементів): вербальної (включає мову з її унікальним набором фонем, морфем і лексики, синтаксисом і граматикою тощо) та невербальної (включає в себе немовну поведінку, в тому числі вираз обличчя, погляд і контакт очей, голосові інтонації і паралінгвістичні підказки, міжособистісний простір, жести, позу тіла і паузи), слід включити фактори особистісного сприйняття та інтерпретації отриманої інформації одне одним у процесі міжкультурної комунікації [2].

Що стосується ментальності, слід зауважити, що це груповий феномен, який є результатом неусвідомленого процесу уніфікації способів світосприйняття, світовідчуття, світорозуміння та який виявляється в ідентичній поведінці. Ментальність – це прихована, глибинна, нечітка, невідрефлектована частина суспільної свідомості. Суб'єктом ментальності виступає не індивід, а соціум. Це сфера колективного несвідомого. Вона, в тій чи іншій мірі, притаманна всім його членам. Під ментальністю розуміють похідну особливого типу несвідомого ("над свідомість", зміст якого будується на бінарній опозиції: "порядок переваги" та "порядок відторгнення".

Таким чином, ментальність – це властивість традиційної етнічної свідомості особливим чином відображати (та виявляти своєю поведінкою) певну етнічну картину світу. Етнічна картина світу, в свою чергу, – це уявлення людини про світ, які сформувалися на засадах певних культурно-ціннісних домінант. Ці уявлення частково свідомі, частково несвідомі.

Отже, проблема вироблення здатності до міжкультурної комунікації як процесу обміну інформацією, почуттями, думками представників різних культур є дуже актуальною. Задля ефективного її вирішення у кожному конкретному випадку слід сформувати здатність до міжкультурної комунікації, що включає в себе компетентність у використанні вербальних і невербальних модальностей, уміння та інтерпретування, знання і формування навичок міжкультурних взаємодій.

Література

1. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття "міжкультурна комунікація" / І. Ю. М'язова // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2006. – № 8 . – С. 108–113.
2. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. / С. Г. Тер-Минасова. – М.: Слово, 2008. – 264 с.

Шамрай Владислав, Малієнко Юлія
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: викл. Хомяк Л. В.

РОЛЬ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ

Комунікація – це обмін інформацією між людьми, за допомогою слів, букв, символів, жестів, через які висловлюється відношення одного працівника до знань і розумінь іншого, досягається довіра і взаємоприйняття поглядів. Це необхідний елемент в діяльності менеджера, який спілкуючись з підлеглими, одержує інформацію для прийняття рішень, підтримує ділові контакти з партнерами. Якщо усунути комунікацію, то організація перестає бути керованою, її діяльність набуває хаотичного, нескоординованого характеру.

Розпізнають три аспекти комунікацій: технічний, семантичний і прагматичний. Технічний аспект зв'язують з процесами передачі інформації від однієї точки, устаткування або особи іншій по відповідним каналам. Семантичний аспект відображує передачу і прийом інформації, включаючи її розуміння одержувачем. Прагматичний аспект враховує вплив прийнятої інформації на поведінку одержувачів і ефективність використання цієї інформації [1, с.109].

Здійснення комунікацій – це зв'язуючий процес, необхідний для кожного управлінського дійства. Існує думка, що ефективно працюючі керівники – це ті, хто досяг успіхів у налагодженні комунікацій.

Організація комунікацій сприяє, з однієї сторони, підвищенню продуктивності праці, а з іншої – досягненню задоволеності в груповій взаємодії. У широкому розумінні комунікація не тільки сприяє інтелектуальному розвитку особистості, але й представляє собою засіб управління суспільством або соціальною групою.

Основна ціль комунікаційного процесу – забезпечити розуміння інформації, яка є предметом обміну. Для кращого розуміння процесу обміну інформацією та умов його ефективності, необхідно мати уявлення про його стадії, в яких приймають участь декілька людей [2, с. 86].

В обміні інформацією виділяють такі базові елементи [3,с.121]:

- відправник – особа, що генерує ідеї або збирає інформацію і передає її;
- кодування – це процес перетворення ідей у символи, зображення, рисунки, форми, звуки, мову;
- повідомлення – це інформація, закодована за допомогою символів, яка передається одержувачу;
- канал – це засіб передачі інформації за допомогою якого сигнал спрямовується від передавача до приймача;
- декодування – це процес за допомогою якого приймач повідомлення переводить одержані символи в конкретну інформацію та інтегрує її значення;
- одержувач – це особа, якій призначається інформація і яка її інтерпретує.

Відгук – це сукупність реакції одержувача повідомлення після ознайомлення із його змістом.

Значному підвищенню ефективності обміну управлінської інформації сприяє зворотній зв'язок, коли відправник і одержувач міняються комунікативними ролями. Двосторонній обмін інформацією більш ефективно знімає напругу, підвищує впевненість у правильності повідомлення. Зворотній зв'язок характеризує ступінь розуміння, або нерозуміння інформації, що міститься в ньому. Він може набувати форми не тільки слова, але і кивка головою, усмішки, тощо.

Стійкий зворотній зв'язок дозволяє суттєво підвищити надійність обміну інформацією і частково уникнути її втрат, різних перешкод, які перекручують зміст.

Перешкодами при обміні інформацією можуть бути:

1. Перешкоди обумовлені сприйняттям. Повідомлення по різному інтерпретується залежно від роду занять, спеціальності, у випадках недовіри і антагонізму.

2. Семантичні бар'єри обумовлені різним розумінням і тлумаченням слів, жестів, інтонації. Це викликано різницею в освіті, кваліфікації, слабким знанням іноземної мови, національними особливостями.

3. Невербальні перепони – це використання різних символів, крім слів. Прикладами цього є обмін поглядами, вираз обличчя тощо.

4. Поганий зворотній зв'язок, який знижує ефективність комунікації. Основною причиною цього є не вміння слухати.

5. Перешкоди в організаційних комунікаціях. Основними з них є: перекручення повідомлень; інформаційне перевантаження керівника; недосконала структура управління і техніка комунікації.

6. Перешкоди пов'язані з чисто фізичними і психологічними моментами: втомленість; слабка пам'ять; неуважність; імпульсивність, яка заважає зосередитися; зайва емоціональність; нетерплячість.

Все це заважає одному з учасників обміну інформацією в повній мірі донести до іншого, а іншому - відповідним чином її сприйняти, що в кінцевому підсумку відзначиться на якості управлінських рішень.

Література

1. Лесько О. Й. Етика ділових відносин : [навч. посібник] / О. Й. Лесько, М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська, Г. Г. Рузакова. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 320 с.
2. Коноваленко М. Ю. Теорія комунікації / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко. – М : Юрайт, 2012. – 415 с.
3. Фішер Р. Шлях до згоди, або переговори без поразки / Р. Фішер, У. Юрі. – М., 2010.-158 с.

Швець Валерія, Ельмурзаєва Мадіна
студентки 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Чкан А.С.

САМОМОТИВАЦІЯ-КЛЮЧ ДО УСПІХУ

Іноді настають такі моменти, коли людину завалюють гори проблем і зобов'язань, а бажання що-небудь робити геть відсутнє. І тут постає вибір: впасти в депресивний стан і опустити руки, що призведе до ще більшого застою в справах, або за допомогою самомотивації мобілізувати сили для потужного ривка. Однак правильно і ефективно обрати чинники самомотивації вміє не кожний. Для цього необхідно перш за все знати, яка саме мотивація підходить тій чи іншій людині, потрібно знати і розуміти глибинні мотиви людських дій [1].

Особистості, які намагаються мотивувати себе поверхневими і нав'язаними потребами, такими як гроші, дорога машина і одяг, величезні будинки і квартири, неминуче зазнають краху. Справа в тому, що матеріальні цінності і блага не є справжніми потребами, вони нав'язані штучною системою цінностей, домінуючою в сучасному світі. Тим часом,

визначивши свої глибинні потреби, людина здатна підібрати під себе надзвичайно потужну мотивацію, здатну рухати її навіть в найважчі моменти життя [3].

Що таке мотивація? Мотивація це те, що підштовхує до досягнення поставлених цілей, вона допомагає відчувати себе більш продуктивним і поліпшити якість життя в цілому.

Деніел Гольман, автор книги «Емоційний інтелект: чому він означає більше, ніж IQ», виокремлює чотири елементи, які складають самомотивацію: 1. Так званий «персональний диск» для досягнення, бажання поліпшити або відповідати певним стандартам; 2. Прагнення до особистих або організаційних цілей; 3. Ініціатива, яку він визначає як «готовність до бігу за можливостями»; 4. Оптимізм, тобто здатність продовжувати йти уперед не дивлячись ні на які перепони та невдачі[1].

Процес самомотивації має багато переваг. Люди, які самі мотивують себе кожен день, наприклад, мають тенденцію бути більш організованими, мають хороші навички управління часом (тайм-менеджмент) і більш високу самооцінку та впевненість в собі.

Основою для самомотивації є розуміння того, що саме мотивує робити ті чи інші речі. На перший погляд це може здатися простим, але іноді мотивація прихована від свідомості. Мотивація також може змінюватися від хвилини до хвилини, день у день і все життя. Коли це відбувається, то потреби, бажання і цілі змінюються і розвиваються.

Існує два основні типи мотивації: «внутрішня» і «зовнішня» мотивація. Інакше кажучи, те, що люди хочуть робити і те, що повинні робити. Внутрішня мотивація задовольняє духовні потреби (родина, друзі), а зовнішня-матеріальні (гроші, хороші оцінки). Різні люди мотивовані різними речами в різний час в їхньому житті. Зазвичай багато хто комбінує ці два типи, таким чином охоплюючи всі аспекти свого життя[2].

Є цілий ряд навичок, які беруть участь в процесі самомотивації: – встановлення високих, але реалістичних цілей; – оцінка рівня можливого ризику; – постійний пошук та захоплення можливостей; – віра в себе, здатність впоратися з невдачами і продовжити переслідувати свої цілі, незважаючи на перешкоди.

Дуже важливим моментом є усвідомлення того, скільки кроків вже зроблено і скільки ще треба зробити на шляху до досягнення своєї мети. Щоб зберегти досягнутий рівень мотивації та самовдосконалюватись існує багато шляхів:

1.Освіта. Процес навчання-нескінченний, адже завжди можна здобути нові знання, які відкриють нові можливості. Люди повинні читати, спілкуватися з іншими, годувати свій розум новими враженнями та інформацією.

2. Знання власних сильних та слабких сторін. Постійна робота над собою потрібна для того, щоб перетворювати власні недоліки на переваги.

3. Спрощення життя за рахунок видалення всього зайвого та непотрібного. Завдання - видалити все надумане і нав'язане соціумом, зробити власний вибір.

4. Знаходження справи по душі за рахунок відшукування свого призначення, того, чим би хотілося займатися усе життя. Улюблена справа дає дуже високу мотивацію, оскільки спочатку люди знаходять свій шлях, а потім він знаходить їх.

5. Створення можливостей для існування помилок і невдач. Немає поганих результатів, тому що будь-який результат можна вважати позитивним. Адже людина спробувала і щось дізналася. Вона отримали досвід, а це цінніше за все.

Отже, самомотивація потрібна всім: керівникам і підлеглим, студентам та викладачам. Саме вона допомагає не перетворитися в так званий «офісний планктон», який кожного дня виконує одну й ту саму роботу і не прагне до чогось більшого. Не можна чекати, поки хтось додасть життю сенс, потрібно самому робити його цікавим і захоплюючим.

Література

1. Гольман Д. Емоційний інтелект: чому він означає більше, ніж IQ / Д.Гольман. –М.: Ман, Іванов і Фербер, 2013. –512 с.

2. Ткаченко І. В. Тайм-менеджмент: мистецтво управляти своїм часом / І. В. Ткаченко. – Х.: Віват, 2014.– 224 с.

3. Шнякін О. І. Фейерверк змін / О. І. Шнякін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://samorealizacia.com

Шевцова Влада, Браіло Юлія
студенти 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук.кер.: Хомяк Л.В.

ДІЛОВА КОМУНІКАЦІЯ ТА ЇЇ ОСНОВНА РОЛЬ В МЕНЕДЖМЕНТІ

Робота професійного менеджера потребує ефективного обміну інформацією, який здійснюється під час комунікацій. Комунікації являють собою складні процеси, що охоплюють кілька взаємозалежних етапів, кожен з яких є важливим для розуміння адресатом суті надісланого йому повідомлення [1].

Основою комунікацій є інформація. Це основний ресурс, який дає змогу організаціям розвиватися, зміцнювати стратегічні позиції. В умовах поділу праці без своєчасного надходження інформації неможлива спільна робота. Без неї менеджер не може оцінити ситуацію,сформулювати цілі,підготувати і прийняти рішення і проконтролювати його виконання, , визначити проблеми, тобто належним чином здійснювати управлінські функції.

В обсязі робіт менеджера робота з інформацією займає 50—90%. Це опрацювання документів, заплановані та незаплановані зустрічі, телефонні розмови, участь у нарадах та засіданнях тощо. Всі ці дії пов'язані з комунікаціями.

Метою комунікацій є розуміння і осмислення переданої інформації. Зазвичай інформація при передаванні може бути спотворена, що спричиняє не чітке розуміння її і, як наслідок, прийняття неправильного рішення.

Без комунікації неможливе існування жодної організованої групи людей.

Комунікація є засобом, за допомогою якого в єдине ціле поєднується організована діяльність. Її також можна розглядати як засіб, за допомогою якого соціальні та енергетичні вклади вводяться до соціальних систем. Комунікація є засобом, за допомогою якого формується поведінка, здійснюються зміни, інформація набуває ефективність, реалізуються. Бернанд був одним з перших і принаймні одним з найбільш відомих авторів, які серйозним чином розглядали комунікацію на великих підприємствах. Він розглядав її як засіб, за допомогою якого люди об'єднані в організацію для досягнення спільної мети. Це й досі залишається основною функцією комунікації [2].

Без комунікації неможливе і керування, тому що воно, з одного боку спирається на існуючі та сформовані форми комунікації, з іншого - формує ті форми комунікації, які полегшують як спільну діяльність, так і саме управління. Хоча комунікація має широке застосування у всіх областях управління, вона особливо важлива для здійснення функції керівництва і лідерства [3].

Отже, комунікації є невід'ємним атрибутом процесу управління. Вони зв'язують окремі елементи організації у єдине ціле, даючи можливість координувати їх дії, аналізувати успіхи та невдачі, виправляти допущені помилки, доручати нові завдання; з'єднують її із зовнішнім середовищем - дозволяють отримувати інформацію про стан ринку і поведінку на ньому суб'єктів господарювання, повідомляти партнерів по бізнесу і споживачів про свої наміри і впливати на їх поведінку.

Література

1.Менеджмент. Навчальний посібник / Загальна редакція кандидата економічних наук, професора Мошенка Г. Є. – К.: Кондор, 2014. – 392 с.
2.Черкасов В.В., Платонов С.В. Управлінська діяльність менеджера/ В.В.Черкасов, С.В. Платонов// Основи менеджменту. – К.: Ваклер, 2015. – 465 с.
3.Палеха Ю.І., Кудін В.О. Культура управління та підприємництва: навчально-методичний посібник/ Ю.І.Палеха, В.О.Кудін// Основи менеджменту. – К.: МАУП, 2015. – 96 с.

Шевцова Влада
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богма О.С.

ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Протягом останніх років економіка України перебуває у кризовому стані, який супроводжується інфляцією, зниженням національного доходу й виробництва промислової продукції, зниженням життєвого рівня населення й зростанням кількості безробітних тощо. У свою чергу такий стан справ призводить до падіння прибутковості діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання, що супроводжується втратою ними конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках через нездатність ефективно пристосовуватись до мінливих умов зовнішнього середовища та мобілізовувати наявні можливості для протистояння кризовим ситуаціям. Зазначене актуалізує необхідність дослідження основних інструментів антикризового управління, що можуть бути застосовані вітчизняними підприємствами.

Відзначимо, що антикризове управління представляє собою процес запобігання або подолання кризи, комплекс заходів з оцінки ймовірності та наслідків потенційних криз, розробці стратегії антикризових дій, виявлення ознак криз, реалізації планів заходів щодо попередження та подолання криз, ліквідації їх соціально-економічних наслідків та недопущення криз в перспективі [1].

Антикризове управління певним чином передбачає небезпеку кризи, аналіз її симптомів, заходів щодо зниження негативних наслідків кризи і використання її факторів для подальшого розвитку. Це управління в умовах конкретної кризової ситуації, спрямоване на виведення підприємства з даної кризової ситуації і відновлення його конкурентоспроможності [2]. На різних стадіях антикризове управління спрямоване або на попередження наступаючої кризи, або на вихід з кризи [3].

Відзначимо, що дієвість заходів щодо попередження й реагування на кризу визначається відповідною стратегією. Так, Т. К. Пошана і Е. М. Морен відзначають, що стратегія антикризового управління включає чотири взаємопов'язані напрями:

1) управління кризами: обмеження її наслідків, компенсація заподіяної шкоди і повернення до попередньої ситуації;

2) підготовка до криз: зокрема, формування відділу криз і необхідних резервів;

3) попередження криз: зниження ймовірності їх виникнення на основі критичної оцінки різних сторін діяльності підприємства;

4) запобігання контрвиробництва, під яким слід розуміти деструктивні наслідки виробництва, як в нормальних, так і в кризових умовах [4].

При цьому слід відзначити, що ефективна стратегія антикризового управління повинна базуватися на використанні відповідного інструментарію. Сучасна економічна наука пропонує достатньо широкий арсенал інструментів антикризового управління. Вказані інструменти можуть суттєво відрізнятися за напрямом дії і силою впливу, за групами суб'єктів антикризового менеджменту, що їх застосовують. Тому групування інструментів антикризового управління дасть можливість наочніше відобразити їх функціональне призначення та допоможе спростити надання рекомендацій щодо вибору конкретного набору інструментів для подолання певних видів патологій, що призводять до виникнення кризи. Існують такі інструменти антикризового управління підприємством:

Фінансово-економічні. Вони спрямовані на оперативне покращення фінансових показників діяльності підприємства. Серед них виділяють такі: скорочення витрат виробництва, жорсткість контролю всіх видів альтернативних витрат, оптимізація оподаткування, інкасація дебіторської заборгованості.

Організаційно-технологічні. Вони спрямовані на підвищення ефективності використання наявних ресурсів у коротко- и середньостроковому періодах. До них відносять

такі: передача та аутсорсинг окремих процесів, оптимізація та оновлення технологічних процесів, жорсткість кадрової політики.

Стратегічні. Вони спрямовані на кардинальні довгострокові зміни у сфері менеджменту підприємства. Серед них виділяють такі: горизонтальна та вертикальна інтеграція, реструктуризація підприємства, диверсифікація діяльності

Прийняття рішення про впровадження тих чи інших інструментів антикризового управління має здійснюватися менеджерами відповідного рівня та компетенції. Чим складнішим за суттю, тривалішим за дією і дорожчим за необхідними витратами є інструмент антикризового управління, тим вищим рівнем менеджменту має прийматися рішення про застосування цього інструменту. На наше переконання, рішення про застосування стратегічних інструментів антикризового управління мають прийматися лише топ-менеджментом підприємства з обов'язковим їх узгодженням з власниками (механізм такого узгодження має передбачатися установчими документами).

В цілому слід відзначити, що значення антикризового управління визначається тим, що воно вносить зміни в функцію спрямованості розвитку підприємства, а також в розподіл ресурсів, що забезпечують реалізацію стратегічних цілей підприємства. Ефективність антикризового управління характеризується ступенем досягнення мети, пом'якшення, локалізації або позитивного використання кризи в зіставленні з витраченими на це ресурсами.

Література

1. Івасенко А. Г. Антикризове управління: навчальний посібник / А. Г. Івасенко, Я. І. Ніконова, М. В. Каркавін. – М.: КНОРУС, 2010. – 193 с.
2. Коротков Е. М. Антикризове управління: підручник / Е. М. Коротков. – М.: ІНФРА-М, 2011. – 37 с.
3. Маренков Н.Л. Антикризове управління: підручник / Н.Л. Маренков, В.В. Касьянов. – М.: ФЕНІКС, 2010. – 79 с.
4. Барінов В. А. Антикризове управління: навчальний посібник / В. А. Барінов. – М.: ІД ФБК-ПРЕС, 2012. – 84 с.

Шевченко Олена
студентка 1 курсу магістратури фак-ту менеджменту
Олійник Олександр
к.філос.н., доц.

МЕНЕДЖМЕНТ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ

Сучасна національна економіка не може бути самодостатньою, виходячи тільки з тих факторів виробництва які вона має, існуючих технологій та потреби у капіталі. Держава не в змозі раціонально формувати та реалізовувати економічну стратегію розвитку, не враховуючі пріоритети та норми поведінки основних учасників глобального світу. Глобалізація має вплив на життя всього світу, змінює систему соціально-історичних організмів в єдиний всесвітній організм, який, по сутності, характеризує глобалізаційні процеси, передбачає об'єднання економік всіх країн у єдину економічну систему. Але слід зазначити і той факт, що різні країни світу мають різні пріоритети, це залежить від рівня соціально-економічного розвитку, ресурсозабезпечення, ресурсозалежності. Саме тому, подальший розвиток повинен враховувати глобалізаційні процеси та проводитися з урахуванням якісних ознак з метою підвищення конкурентоспроможності потенціалу окремих регіонів та підприємств, особливо сільських територій. Такий підхід обумовлений можливостями нарощування експортного потенціалу аграрного сектора економіки України та необхідністю збереження сільського населення, забезпечення якісного рівня життя.

Потенціалу підприємств агробізнесу характерні: цілісність, поліструктурність (підсистеми), складність, не стаціонарність (стохастичність поведінки), унікальність (властивості), адаптивність (адаптація до зовнішнього середовища), синергічність

(посилення елементів при їх взаємодії), протиентропійність (можливість протидіяти руйнівним тенденціям). Виходячи з цього менеджмент потенціалу підприємств агробізнесу передбачає формування загальних постулатів, які слід ураховувати для забезпечення ефективності цього процесу, основним з них на нашу думку, є: будь-який потенціал підприємства не можна сформувати на базі механічного додавання елементів, оскільки він є динамічним угрупованням; під час формування потенціалу підприємства діє закон синергії його елементів; потенціал підприємства у вищих формах його виявлення може самостійно трансформуватися з появою нових складових елементів; елементи потенціалу підприємства мають функціонувати одночасно і в сукупності, бо закономірності розвитку можливостей підприємства не можуть бути розкриті окремо, а тільки в їхньому поєднанні, що потребує досягнення збалансованого оптимального співвідношення між елементами; усі елементи потенціалу об'єктивно пов'язані з функціонуванням і розвитком підприємства, тобто, з одного боку, вони підлягають фізичному та техніко-економічному старінню, а з другого - вони чутливі до досягнень науково-технічного прогресу; складові потенціалу підприємства мають бути адекватними характеристикам продукції і послуг, що виробляються на підприємстві.

Важливою складовою у процесі менеджменту потенціалу є реалізація заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності аграрної продукції, окремих галузей та виробництв. Це пов’язане із тим, що критерій ефективності визначається системою економічних законів переважаючого способу виробництва. У сільськогосподарському виробництві реалізація вимог, пов’язаних із поступовим нарощуванням обсягу продукції відповідної якості, може бути досягнута тільки через зростання ефективності виробництв.

Враховуючи вище зазначене, менеджменту потенціалу підприємств агробізнесу можна охарактеризувати як матеріальну умову для відтворення просторових (земельних), трудових та матеріально-технічних ресурсів та як сукупність збалансованих факторів для ефективного функціонування підприємства на сільських територіях незалежно від форми власності, з урахуванням організаційних, галузевих, виробничих та регіональних особливостей.

Shelamkova Ann, Izmaylova Y.
students of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Chkan A.N.

USING AFFILIATE MARKETING TO GROW YOUR BUSINESS

The main task for every organization after creation of the product is selling in order to get the revenue. There're a lot of ways of advertising but it’s necessary to make investments and take risk it won't work.

The great decision for an entrepreneur or a marketer is creation of the affiliate program. The risk is extremely low and the reward is high. The only thing to do is to pay affiliates when a customer converts, not when they drive people to the website. This is the only kind of advertising when entrepreneur pays only for the results.

Affiliate marketing works like an outsourced marketing. Company hires affiliates who are paid to bring customers. There’s no need to make any payments if affiliates drive the traffic to the website, affiliates receive the payments only if they convert visitors into customers.

So it's a great way to receive targeted traffic that will convert into leads. If company generates a million visitors a month, but the visitors don’t equate to more leads or revenue, it’s almost useless. This is why the affiliate marketing space is so popular [1].

To start an affiliate program enterprise should first of all decide what kind of program will work the best for their niche: revenue share, pay-per-click, pay-per-view, pay-per-install, pay-per sale etc. The most popular and often used type of affiliate program nowadays is pay-per-sale. Choosing this type of program it won't have to pay for untargeted traffic, it will pay only for

converted referrals. After choosing the type of the program it's vital to decide whether you'd like to set the program up in-house and integrate on platform or with a third-party network [2].

On my opinion integration of the program on the website is necessary because nearly 60% of affiliates find the information about the program exactly from the website of the company. But although joining a network does require more upfront and recurring costs, it is a great option if the company has the budget because it gives an access to all affiliates within these networks who are already interested in earning opportunities[4].

There are a few other aspects to consider. Commission payouts: creating a competitive, yet profitable structure is crucial to the success of the program. Learning the commission of competitors in a niche and defining the relevant commission is a key to success. Enterprise can also add levels of referrals and create a coupon codes they can share with potential customers to involve more referrals.

The next step is defining of the terms and conditions for affiliate publishers: they should be fully aware of what company does and doesn't permit. It can ban them to use its domain name or brand to promote. Affiliates can't provide any information from the face of the company. Or if company's running its own pay-per-click ads and don't want affiliates to bid on keywords that link to their affiliate sites, it has to make sure that this is explicitly stated as part of the terms of joining the program.

It's also necessary to define a cookie length. This parameter defines, how long will be valid relation between visitor and affiliate, after visitor clicked on affiliate link. If in defined time customer will buy any product, affiliate will get commission for such sale. If customer will make sale after this period, commissions will not be assigned to affiliate, because cookie already expired [3].

And one other question to answer is how the company is going to handle commission reversals for returned merchandise because from time to time, it may have items that are returned by customers who were referred by an affiliate.

After handling with all these questions and setting up the affiliate program the most important task is recruiting of affiliates. If company decided to join some network it will be easier but nevertheless it'll have to use other platforms to let them know about your program and persuade them it's better than other programs in the same niche.

Thus affiliate marketing is one of the most cost effective and efficient ways to boost sales. But of course there're some drawbacks enterprises can face with. When they let affiliates promote the product or service they doesn't control the message. Affiliates are just looking to make money, so they aren't seeing if they are driving good or bad leads so they can lie or poorly represent a brand. That's why company should monitor the platforms and the content they're using for promotion [1].

After taking all these steps the only thing to do is to monitor the statictics and build strong relationships with affiliates to make them fully invested in making company succeed.

References

1. Blog 'Kissmetrics', article 'Using Affiliate Marketing to Grow Your Business' [Electronic source].– Access mode: https://blog.kissmetrics.com/boost-growth-with-affiliate-marketing/
2. Blog 'Volusion', article 'Leveraging Affiliate Marketing to Increase Sales for your Online Business' [Electronic source].– Access mode: http://www.volusion.com/ecommerce-blog/articles/leveraging-affiliate-marketing-to-increase-sales-for-your-online-business/
3. Blog of the 'Post Affiliate Pro'company, article 'How To Define Cookie Life Time In An Affiliate Program?' [Electronic source].– Access mode: https://www.postaffiliatepro.com/blog/article/title/how-to-define-cookie-life-time-in-an-affiliate-program/
4. S. Collins 'Affiliate Manager Boot Camp: Recruiting, Educating, and Retaining Affiliates'/S. Collins. – 2013, - 48 p

Shelenina Alina
Student of Physical Education Department
Scientific supervisor: Associate Professor Shmelkova G. M.

THE STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM IN UKRAINE

The concept of rural areas' multifunctional development is more prevailing concept in Ukraine, and it makes possible the simultaneous development of several economic activities. At the same time special attention is given to non-agrarian ways. It becomes apparent in time of information technologies that rapid development of scientific and technological progress, priority role of service sector, the agrarian production only as such can't provide the necessary wealth to rural inhabitants.

Prolonged socio-economic crisis reflects on social problems of population, mostly rural. However, acutely raises the question of overcoming inequalities of social and economic development between regions and within these regions. During the Soviet epoch and now various methods and principles to overcome this problem were and are declared. In the 1920s the principles of the elimination of economic, political and cultural backwardness were declared (Lanovyk, Matysyanevych, Mateyko, 1999). In 1930s a new economic politics with idea of rise of industrial level in backward agricultural areas was proclaimed (Skrypchenko, 1932). In 1950s principle of economic recovery act of each republic, equal status of all people of the USSR were declared (Danilov, Mukhin, 1959).

Subsequently and still the basic principle of regional policy is the principle of equalization of socio-economic development of territories. This topic is widely debated between scholars of public administration, economics, geography. Famous works of F. Zastavny, Z. Varnaliya, Y. Shevchuk, I. Prokop, O. Topchiev, M. Baranovsky, I. Smal and many others embrace the extremely wide spectrum of research: backwardness, depression areas and their rehabilitation, development, management issues, etc.

One of the important directions of sustainable function of regional economy can be accelerated development of the tourism industry. All regions of Ukraine have a certain tourist and recreation resources. Bay during this and ranks regions in accordance to indicators of tourist and recreation resources provision.

The first group consists of Vinnytsia, Kyiv, Lviv, and Odesa regions (or oblasts in Ukrainian), in which anthropogenic and natural components are organically combined.

The second group includes Ivano-Frankivsk and Chernihiv regions with rich historical and cultural, natural recreational areas and centers.

The third group is quite numerous. It is formed by Volyn, Dnipropetrovsk, Zhytomyr, Zakarpatska, Mykolaiv, Poltava, Rivne, Sumy, Ternopil, Kharkiv, Kherson, Khmelnytsky, Cherkasy and Chernivtsi regions. The fourth group consists of Donetsk, Zaporizhia, Kirovohrad, Luhansk regions with lowest ratings.

There is a need of funds in addition to the organization of rural tourism. The modern village has no better times. For proper execution of homesteads, procurement of necessary equipment and transport the help from the state is necessary. It would be needed to establish a public fund for the development of rural tourism, to introduce the provision of targeted loans at low interest rates.

The problem is also how to create competitive regional tourism products: it is important to improve bad roads, inadequate development of rural infrastructure, low level of information basis for potential tourists, reducing the attractiveness of recreational resources of natural and anthropogenic origin due to irrational use and lack of effective measures for their protection.

References

1. Baranovs'kyj M. Tourism as a form of intensification of development in rural depressed areas // Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriia mizhnarodni vidnosyny – 2008- vol. 24 - PP. 13-21.
2. Vasyl'iev, V. Ten years of development of rural green tourism in Ukraine: problems and prospects. // Turyzm: teoriia i praktyka, – 2005 - vol. 1 - pp.49-53.

3. Het'man, V.I. Ecotourism or ecological tourism: theory and reality // Ridna pryroda, 2013. - vol. 3 - PP. 24-29.
4. Hlovats'ka, V.V. Rural green tourism: the nature, functions, principles of organization // Ekonomika APK, 2006 - vol. 10, PP. 148-156.
5. Horishevs'kyj, P. V. Vasyl'iev, V. O. and Zin'ko Yu. K. Sil's'kyj zelenyj turyzm: orhanizatsiia nadannia posluh hostynnosti // Rural green tourism: organisation providing hospitality services - Naukova dumka, Ivano-Frankivs'k, Ukraine.- 2012. – PP. 113-118.
6. Zaburanna, L.K. Rural tourism as a factor of effective socio-economic development of rural territories of Ukraine // Turyzm sil's'kyj zelenyj. – 2012 - vol. 1, PP. 3-5.
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), The Law of Ukraine "About personal peasant farming", available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/742-15

Шимкевич Ірина
студентка 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Олійник О.М

ІНТЕГРАЦІЙНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Комплексні економічні перетворення, що відбуваються сьогодні в Україні, мають на меті не лише виробити моделі та механізми побудови і послідовної реалізації сучасних економічних відносин, але й поступову інтеграцію українських підприємств у міжнародні економічні зв'язки, з одного боку, і залучення іноземних підприємців до діяльності в Україні, - з іншого.

Зовнішньоекономічна діяльність пов'язана з проведенням різними господарськими суб'єктами ділових операцій на закордонних ринках. Значення зовнішньоекономічної діяльності в розвитку всіх країн, у тому числі й України, постійно зростає. Історичний досвід підтверджує вигідність розширення участі країн у міжнародному поділі праці і різноманітних формах міжнародного бізнесу.

У сучасному світі чіткіше простежується тенденція до інтеграції в міжнародному економічному просторі. Доказом цього є тісна взаємозалежність виробництва і міжнародної торгівлі. Сьогодні більшість товарів надходить на ринок через зовнішню торгівлю або виготовляється з використанням складників, що завозяться з-за кордону.

Процес входження України в систему світогосподарських зв'язків багато в чому залежить від якості прийняття управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародні ділові операції, як і внутрішні, є результатом визначених управлінських дій: прогнозування і планування, організації, мотивації, керівництва, контролю і т.д.

Перед підприємством, що виходить на закордонні ринки, відразу ж виникає запитання: створювати за кордоном свої підрозділи чи шукати там закордонних посередників? Це специфіка організації зовнішньоекономічної діяльності, оскільки внутрішні ділові операції організовувати набагато простіше і менш ризиковане.

Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) пов'язаний із застосуванням загальних ідей і концепцій менеджменту у всіх формах зовнішньоекономічної діяльності (експорті й імпорті товарів і послуг, лізингових операціях, прямому інвестуванні і т.д.).

Отже, звернімо увагу на такі три ключові моменти інтеграційних процесів менеджменту зовнішньоекономічної діяльності. По-перше, менеджмент ЗЕД є визначеним процесом, що, насамперед, включає вивчення і проектування елементів міжнародного середовища: закордонних партнерів, рівня цін, митних правил, міжнародних норм і звичаїв та ін. У цій частині акцент робиться не тільки на аналіз та оцінку майбутніх міжнародних операцій, але і на проектування взаємовідносин з урахуванням визначених процедур. Цей елемент менеджменту становить майже половину чинників успіху в міжнародному бізнесі. По-друге, необхідно домагатися ефективної взаємодії не тільки між працівниками

зовнішньоекономічних підрозділів, але і між усіма службами підприємства, що і визначає успіх на міжнародних ринках. Тому менеджмент ЗЕД, безумовно, включає і зусилля інших працівників у просуванні товарів фірми на зовнішні ринки. По-третє, потрібно наголосити на продуктивному досягненні всією організацією обраних зовнішньоекономічних цілей. Це значить, що критерієм якості менеджменту ЗЕД є не тільки успіх сам по собі (досягнення цілей), але і ціна цього успіху (витрати ресурсів, продуктивність).

Оскільки зовнішньоекономічна діяльність включає взаємодію національних і транснаціональних компаній, то вона передбачає взаємодію зовнішньоекономічних підрозділів із міжнародними відділеннями багатонаціональних корпорацій. При цьому для транснаціональних компаній пріоритетне значення має універсальний міжнародний підхід, а дії в кожній із країн є наслідком цього підходу. Зовнішньоекономічна діяльність у цьому відношенні суперечлива за своєю природою: головним є репрезентування внутрішньонаціональних операцій компанії, а міжнародна діяльність є наслідком внутрішньо-національних успіхів.

Shmatko Alla
1st year student of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Kompaniyets L.G.

INTERCULTURAL BUSINESS COMMUNICATION: GOALS AND TASKS

The ability to communicate, negotiate and effectively work with people from other cultures is vital to international business. Intercultural communication looks at how people from different cultures understand one another and work together efficiently. Being an ideal intercultural communicator involves learning the norms, customs, values and beliefs of another culture, being able to recognize how these are portrayed through both verbal and nonverbal communication and successfully incorporate this information into your own communication. An Internet search on the topic of intercultural communication or cross-cultural communication yields over 100 000 results. In recent years practitioners in a wide variety of fields - scientific cooperation, academic research, business, management, education and others - have realised just how important intercultural communication is for their everyday work.

Intercultural business communication refers to the communication that arises during the course of business relationships with people from different cultures. Such cooperation is becoming more necessary with the growth of globalization and the guarantee that any large business can expect to encounter some form of intercultural business communication during its various transactions. This kind of business cooperation can be viewed from several positions, including the influx of people from other cultures and the exportation of businesses to other cultures.

One of the major reasons in intercultural business communication is the application of sensitivity during such communications so as not to offend people of other cultures. The desire to be sensitive may be embarrassed by ignorance about other people's cultures and a basic understanding of their norms and values. This is due to the fact that no culture can be described as the best or the right culture in exclusion to others. As such, what makes sense in one culture might not make much sense in another. In intercultural business communication, behaving as one would normally do in his or her own culture might lead to cases of unintentional offenses. An example of this fact can be seen in the cultural practice of shaking hands. While most cultures adopt this sort of greeting in their businesses, some might actually consider it offensive in various conditions, especially when very young people try to shake the hands of elderly business men. In some African cultures, such behavior is often considered extremely disrespectful, especially when the younger person initiates the handshake. An understanding of cultural etiquette would lead to the understanding that an elder must initiate the handshake. Younger people would win more business points if they behave in a more deferential manner, especially when the company they represent is trying to obtain some kind of benefit from the other company.

The influx of immigrants into various countries across the world means that the typical company has a culturally various representation of employees. In this type of situation, the company might institute a corporate culture where such people are integrated into the company, while still communicating with them in a knowledgeable and respectful manner about some salient aspects of their culture. The same applies during the process of intercultural business communication with people from other countries during the marketing process. A slogan that might be accepted in one country might be viewed differently in another. Also, an advert that might work in one country might be offensive in another, which is why all-round market research about particular culture must be included in the list of top priority.

References

1. What Is Intercultural Business Communication? [Електронний ресурс]/ wiseGEEK clear answers for common questions. – Режим доступу: http://www.wisegeek.net/what-isintercultural-business-communication.htm

2. Intercultural communication [Електронний ресурс] / Towards more inclusive and effective diplomacy. – Режим доступу:
http://www.diplomacy.edu/language/intercultural-communication

Шпак Інна
аспірант фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.ек.н., доц. Маказан Є.В.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Україна, як і будь-яка країна світу, не забезпечена всіма факторами виробництва, тому їй необхідно імпортувати деякі товари і послуги з інших країн для забезпечення внутрішнього попиту, а також для розвитку своєї економіки. Саме міжнародна торгівля є основною формою зв’язку між національними товаровиробниками різних країн, формуючи їх економічну взаємозалежність у системі світової економіки. У господарській практиці сучасних машинобудівних підприємств зовнішньоекономічна діяльність є, мабуть, одним із найбільш складних видів діяльності, оскільки потребує аналізу значної кількості чинників зовнішнього середовища на локальному та глобальному рівнях, постійного контролю різних операцій та ураху вання специфіки зовнішніх ринків. Участь вітчизняних підприємств у зовнішньоекономічній діяльності стає особливо актуальною у період сьогоденної кризи. Слід зазначити, що сучасна форма міжнародних відносин якою є глобалізація, характеризується поширенням взаємозалежності між країнами в економічній, політичній і культурній сферах практично на всю земну кулю. Іншими словами, глобалізація являє собою комплексне геополітичне, геоекономічне і геокультурне явище, яке здійснює потужний вплив на всі сторони життєдіяльності суспільств. Сьогодні жодна країна світу, не залежно від її потужності, не може існувати ізольовано від решти світу [1].

У назвах наукових конференцій та публікацій слово «глобалізація» займає сьогодні важливе місце. Погляди на глобалізацію дуже різняться, а оцінки найчастіше носять взаємовиключний характер: на даний момент немає єдиної точки зору про те, чи несе вона нові можливості або, навпаки, небезпеки, в чому її сутність і прояви, слід глобалізації сприяти або чинити їй опір. Єдність спостерігається лише в одному: глобалізація незупинна [2].

До причин глобалізації в економічній сфері необхідно віднести підвищення комунікативної зв'язності світута вихід виробництва за національні рамки. Виробництво товарів почало поступово втрачати чисто національну локалізацію і розподілятися по тим економічним зонам, де будь-яка проміжна операція виявляється дешевшою. Глобалізація зовнішньоекономічних зв’язків в 21 сторіччі призводить до руйнування існуючих бар’єрів між країнами, подальшому залученню нових держав у

різноманітні форми міжнародної економічної співпраці. Процес глобалізації міжнародної економіки не оминає і Україну, яка поступово займає своє місце в системі нового міжнародного економічного порядку. Глобалізація є однією з головних тенденцій у розвитку сучасного світу, яка істотно впливає не лише на економічне життя, але й має політичні (внутрішні та міжнародні), соціальні і навіть культурно-цивілізаційні наслідки. Ці наслідки все більше відчувають на собі практично всі країни і серед них, звичайно, Україна, яка цілком усвідомлено, активно і цілеспрямовано рухається в напрямку інтеграції в міжнародну економіку. Тому, для посилення цієї інтеграції важливим є питання вироблення пріоритетів розвитку економіки України в умовах глобалізації.

Для України основною вимогою сьогодення є спрямування глобалізму не лише на осмислення світових проблем і процесів, а, передусім, на наукове забезпечення управління сучасним світовим розвитком. Суперечливість і турбулентність цього розвитку вимагає активного пошуку стабілізуючих, врівноважуючих механізмів управління надскладними глобальними відносинами і процесами в інтересах виживання людства.

Тим часом глобалізація ставить перед Україною гостру проблему економічного реформування, насамперед зміни структури товарного виробництва, здатного бути конкурентоспроможним як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Для України важливо шляхом здійснення інноваційної економічної політики створити сприятливі умови для формування могутніх національних компаній, здатних успішно конкурувати у глобальному економічному середовищі. Це дозволило б поступово адаптуватись до пріоритетних напрямів розвитку світової економіки, щоб сповна використати переваги міжнародної торговельної системи.

На сьогоднішній день на наш погляд наша країна не повністю готова до глобальної інтеграції і міжнародної конкуренції. Але держава з таким потенціалом не може залишатися ізольованою. Тому її пріоритетним завданням має стати наближення вітчизняної економіки до рівня провідних країн світу шляхом активізації інноваційного процесу, підвищення стимулів до праці, покращення інвестиційного клімату, адаптації законодавства до сучасних умов господарювання, всебічну підтримку підприємництва.

Глобалізація економіки і процеси розширення зовнішньоторговельного обороту на світовому ринку, що її супроводжують, реалізація потенціалу України на світовому ринку вимагають нових підходів до здійснення логістичної діяльності. До першочергових завдань логістики слід віднести оптимізацію процесів документального оформлення логістичних операцій (контрактної логістики), оскільки саме цей процес чинить регулюючий вплив на інформаційний потік, а угоди контракту є інформаційною базою для логістичної операції, тобто визначають умови переміщення матеріального потоку та обсяги фінансового потоку.

Отже, можна стверджувати, що на сьогодні відсутність необхідних навичок управління зовнішньоекономічною діяльністю є основною причиною появи різних проблем в експортно-імпортній сфері. Тому всебічне висвітлення проблеми розвитку зовнішньої торгівлі в умовах глобалізації – першочергове завдання при розробці зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств.

Література

1. Волович О.О."Глобалізація: переваги і загрози для нашої країни". [Электронный ресурс] / Волович О.О. Режим доступа : – http://www. http://od.niss.gov.ua/articles/485/

2. Ланцов С.А. Экономические и политические аспекты глобализации [Электронный ресурс] / Ланцов С.А. – Режим доступа : http://politex.info/content/view/270/40/

Яремович Аліна
студентка 2 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Юдіна О.В.

РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Постановка проблеми. Ділові комунікації суб'єкта економічної діяльності мають велике значення для реалізації стратегічних та тактичних цілей підприємства. Особливо це актуалізується у міжнародному аспекті діяльності організації та під впливом стрімкого розвитку ІТ-технологій. Тому виникає необхідність розроблення ефективної моделі міжнародних ділових комунікацій у системі інформаційного забезпечення підприємства та реалізації функцій ділової комунікації у системі міжнародного менеджменту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дозволяє констатувати, що проблема ділової комунікації у сучасному менеджменті привертає увагу багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців. Зокрема, питання бізнес-комунікацій та комунікаційного менеджменту досліджували Л. Баркер, В. Бебик, С. Грабовська, С. Грищенко, Ф. Денс, А. Зверинцев, Т. Орлова, Г. Почепцов, Т. Примак, П. Сміт, У. Шрамм та інші. Однак, незважаючи на досягнення новітніх технологій, сучасні дослідження не вирішують всіх питань, що стоять між учасниками ділової комунікації. Це підтверджує необхідність використання комунікаційного менеджменту як важливої конкретної функції управління, яка значною мірою визначає рівень його ефективності.

Метою публікації є аналіз ролі та функцій ділової комунікації в системі міжнародного менеджменту.

Виклад основного матеріалу. Багато сучасних підприємств та організацій, що займаються міжнародною діяльністю, характеризуються складною структурою управління. Не викликає сумніву той факт, що ділова комунікація має важливе значення в системі міжнародного менеджменту. У наукових працях ділову комунікацію розглядають як процес обміну інформацією, комунікаційний процес між компанією та громадськістю, який здійснюється з метою передавання певних інформаційних повідомлень, отримання зворотної реакції та чітких операційних цілей [1]. Інші вчені розглядають комунікації як частину менеджменту організації, наголошуючи на їхньому стратегічному значенні для компанії [2]. Дослідники підкреслюють, що комунікаційний менеджмент базується на таких загальних функціях: планування комунікацій; організування комунікацій; мотивування працівників системи комунікацій; контролювання комунікацій; регулювання комунікацій.

Велика увага до комунікацій пояснюється їх значною вартістю, оскільки ефективні комунікації коштують дуже дорого, а неефективні – ще дорожче. Окрім великих грошових втрат, невдалі комунікації є причиною негативних емоцій, непорозумінь, помилок, наслідки яких ще важче оцінити і запобігти. Але ефективні комунікації мають бути налаштовані не тільки всередині організації. Для успіху та зростання організації необхідною є ділова комунікація у міжнародному аспекті.

Ділова комунікація складається з багатьох елементів, одним з яких є внутрішнє спілкування. Важливо розуміти роль внутрішніх зв`язків з декількох причин. По-перше, перед тим, як вийти у зовнішнє середовище, інформація формується саме всередині підприємства, таким чином внутрішні комунікації є початком і базою зовнішніх. По-друге, нерозуміння необхідності внутрішніх комунікацій, їх нестабільність та відсутність розвитку означає, що компанія не розуміє важливості зовнішніх комунікацій і навпаки.

Для того, щоб визначити місце ділових комунікацій у інформаційній системі підприємства, потрібно дослідити їх ознаки, принципи, функції. Ознаками ділових комунікацій є: системність, що дає змогу глибше вивчати сутність цих процесів та розробляти стратегію комунікацій підприємства; прогнозованість, що дає можливість здійснювати планування процесів, підготовку до них, що, своєю чергою, дає змогу значно впливати на процес проведення комунікацій; відтворюваність та еквівалентна потенційність,

які забезпечують регулярні впорядковані зв'язки всередині організації, між організацією та зовнішнім середовищем; повторюваність, яка є визначальним чинником під час планування ділових комунікацій [1].

Вивчення ролі та сутності ділової комунікації дозволяє стверджувати, що вона займає центральне місце в системі інформаційного забезпечення діяльності підприємства. Сформулюємо основні функції ділової комунікації: 1) інформативна (передавання повідомлення); 2) інтерактивна (взаємодія суб'єктів комунікації, встановлення зв'язку, порозуміння, взаємний вплив); 3) перцептивна (взаємне сприйняття комунікантів); 4) експресивна (емоції, інтонування, стилістика, невербальні форми спілкування тощо). Застосування цих функцій дає можливість реалізувати способи і механізми, які відображають управління процесом, об'єктом або елементом комунікацій у менеджменті.

Висновки. Таким чином, для впровадження на підприємстві ефективної системи ділової комунікації необхідно сформувати комунікативну стратегію суб'єкта економічної діяльності, яка водночас буде підпорядковуватись загальній стратегії підприємства. У сфері ділових відносин суб'єктів міжнародного менеджменту досягнення стратегічних та тактичних цілей комунікації дає змогу реалізувати маркетингові можливості та покращити показники діяльності підприємства.

Література

1. Андрусяк О. І. Особливості бізнес-комунікацій у системі міжнародних економічних відносин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ape/2009_12/26-35.pdf.

2. Бизнес-коммуникации // Business communication: skills and strategies, James M. Lahiff, John M. Penrose. – Санкт-Петербург: Питер, 2001. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ecsocman.hse.ru/text/19178777/.

СЕКЦІЯ «СОЦІОЛОГІЯ, ПОЛІТОЛОГІЯ, СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»

Аскерова Діана
студентка ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: д.філос.н., проф. Скворець В.О.

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ІНФАНТИЛЬНОСТІ В МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ УКРАЇНИ

В українському суспільстві значна частина молоді характеризується такими якостями як нерозсудливість; пасивність; а найголовніше - перекладання відповідальності на владу. Всі ці риси притаманні соціально-психологічному інфантилізму, що згодом переходить до інфантилізму соціального та політичного характеру.

Метою статті є аналіз проявів інфантилізму молоді у політичній і соціальній сфері та пошуку шляхів його подолання.

Інфантилізм – незрілість у розвитку, збереження у поведінці або фізичному стані ознак, які є характерними для певних вікових етапів розвитку [3, с. 49].

У галузі психології використовують таке поняття, як соціальний інфантилізм. Соціальний інфантилізм («social infantilism») – стан, що виявляється у розриві між біологічним і соціокультурним дорослішанням молоді [1, с.132].

Щодо політичної інфантильності, то вона проявляється у молодіжному середовищі, що в підсумку виражається або в повній відстороненості молодого покоління від політичного життя, або в яскраво виражених деструктивних проявах, наприклад, в діях деяких неформальних молодіжних об'єднань [2, с.168].

Молодь є основним об'єктом системи державної молодіжної політики. У свою чергу молодіжна політика повинна стати компонентом загальної, цілісної концепції розвитку суспільства [5, с. 89].

Молодіжна політика у своїй реалізації повинна передбачати пошук оптимальних шляхів для подолання суперечностей між інтересами держави і підростаючого покоління.

Варто зазначити, що за роки незалежності України наша молодь дуже змінилась якісно, та зросла кількісно. Молоді люди стали більш самостійними, намагаються бути незалежними та покладатися на свої власні сили. Громадянська позиція молоді виявляється в прагненні обговорювати і вирішувати загальні проблеми. Молодь – це, як правило, найбільш активна частина громадянського суспільства. Судячи із останніх виборів, молодіжна підтримка держави відіграє важливу роль. Проте далеко не всі групи молоді задіяні в політичних процесах. Значна частина української молоді є пасивною і виявляє інфантильність.

Подолання інфантильності в молодіжному середовищі україни вимагає вирішення таких завдань:

1) з’ясувати основні інтереси і потреби молодого покоління, створити їй реальний соціальний портрет та висунути на цій основі науково обґрунтовані пропозиції для державних органів;

2) власне завданням, що стоїть перед державою є забезпечити цю політику та її реалізацію через затвердження стратегії соціалізації та адаптації молодого покоління. Проте для цього державна влада сама повинна внутрішньо оновитися і адаптуватися до нових умов.

Адаптація і ефективна соціалізація молоді входить в число найбільш актуальних суспільних завдань. В Україні ці зміни відбуваються на фоні двох взаємодоповнювальних процесів: внутрішньодержавних змін і фундаментальних змін існування усієї людської цивілізації, які призводять до її якісно нового стану.

Незважаючи на домінування колективістсько-патерналістської ментальності практично на всьому пострадянському просторі, зокрема в українському суспільстві, все активніше утверджуються демократичні ідеали.В той же час у частини молоді формується уявлення про демократію, як цінності, яка повинна бути привнесена ззовні, а не являти собою продукт розвитку громадянського суспільства. Навіть та частина молодих людей, яка відкрита для ліберальної моделі, часто не готова продукувати демократичні цінності, а вважає, що вони повинні бути затверджені «зверху» [4, с. 87].

Таким чином, подолання інфантильності потребує зусиль суспільства і держави щодо створення умов для активної та масової участі молоді в суспільно-політичному житті України.

Література

1. Богомолова Н. М. Соціальний розвиток України та патріотичне виховання громадян [Електронний ресурс]: Імідж (Інформаційний Методичний І Дидактичний Матеріал / Н. М. Богомолова. – [Електронний ресурс]. дан. (1 файл). – Режим доступу: http://postup.org.ua/node/367.

2. Боренько Я. Громадянське суспільство і політична влада олігархії [Електронний ресурс]:/ Я. Боренько. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: http://www.ji.lviv.ua/n21texts/borenko.htm.

3. Головенько В. Молодь незалежної України: стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс] :/ В. Головенько. – Електрон. дан. – Перші кроки нової влади: Молодіжна політика в Україні: Проблеми та перспективи. – Режим доступу: www.ipo.org.uaHYPERLINK "www.ipo.org.ua/…/6_05_13_molodiruh_an…"/…/6_05_13_molodiruh_an…, вільний.

4. Кожний другий молодий українець вважає, що в Україні існує реальна загроза свободі слова [Електронний ресурс] / Телекритика. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: http://www.telekritika.ua/kontekst/2013-03-26/80248.

5. Місце соціології молоді у системі соціологічного знання та у державній молодіжній політиці [Електронний ресурс]. – Електрон. дан. – Социология и маркетинг в сети. – Режим доступу: http://socionet.narod.ru/borya/soc_05.html/, вільний.

Баранова Наталія
студентка 2 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к. політ. н., доц. Мірошниченко Г.О.

СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД В ПРОЦЕСІ ВСТАНОВЛЕННЯ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ НАД ДІТЬМИ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

В сучасному суспільстві сім'я відіграє велике значення для розвитку дитини. Проте з кожним роком в Україні все більше зростає кількість дітей, які потребують особливої захисту та уваги. Однією з найпоширеніших правових форм влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування, залишається встановлення опіки та піклування над такими дітьми. З розвитком суспільства все більшої актуальності набуває проблема соціальної роботи з дітьми, позбавлених батьківського піклування, посилення соціального супроводу та підтримки в процесі встановлення опіки та піклування над цією категорією дітей. Хоча в нашій країні на високу рівні здійснюється розв’язання питання захисту дітей, проте дана проблема потребує поглибленого теоретичного вивчення та практичного розв’язання поставлених задач.

Проблема соціального супроводу в процесі встановлення опіки та піклування над дітьми досліджувалась в різних галузях науки. Проте саме в соціальній сфері все більше фахівців звертають свою увагу до цього питання. Серед відомих вчених, можна назвати таких: Л. С. Волинець, А. Й. Капська, Н. М. Комарова, І. Д. Звєрєва, Г. М. Лактіонова. Ці автори у своїх працях розглядали такі питання як особливості встановлення соціального супроводу над дітьми, а також саму соціальну роботу та її технології.

Метою статті є дослідити та розкрити особливості соціального супроводу в процесі встановлення опіки та піклування над дітьми позбавлених батьківського піклування.

Розкриваючи зміст поняття «соціальний супровід» слід зазначити, що він є однією з технологій соціальної роботи. Соціальний супровід – це різновид соціальної діяльності, який направлений на виконання соціальної опіки та надання допомоги незахищених верствам населення головною метою якого є подолання життєвих труднощів, збереження, підвищення їхнього соціального статусу.

Соціальний супровід в процесі встановлення опіки та піклування над дітьми, позбавлених батьківського піклування - це робота соціального працівника як з опікуном(піклувальником) так і самою дитиною, яка спрямована на підтримку та захист прав та інтересів обох сторін, та простеження за виконанням покладених на них зобов’язань. Соціальний супровід здійснюється шляхом надання різних видів послуг.

Виділяють різні види матеріальної та психологічної допомоги, соціальних послуг, консультування, захисту інтересів в органах державної влади послуг, що надаються соціальним працівником під час здійснення ним соціального супроводу в процесі встановлення опіки та піклування над дітьми позбавлених батьківського піклування.

Соціальний працівник в процесі соціального супроводу безпосередньо організовує та надає наступні види послуги:

– юридичні (проведення консультації опікунам з різноманітних питань, зокрема в оформлені документів та організація юридичної допомоги, які безпосередньо пов’язані із забезпеченням потреб дитини);

– соціально-педагогічні (допомога в пристосуванні дитини та опікуна один до одного та розв’язання проблемних ситуацій що виникли між ними; консультації опікунам з питань розвитку дитини та сприяння навчання опікуна ефективним методам виховання);

– соціально-медичні (підтримка та сприяння залучення опікунів у вирішенні питань підтримки, збереження та охорони здоров'я дітей; профілактика різних захворювань та сприяння формуванню навичок безпечної поведінки);
– психологічні (психологічна підтримка позитивного клімату між опікуном та дитиною; здійснення різного роду діагностик, які спрямовуються на вивчення соціально-психологічних характеристик особистості);
– інформаційні (проведення інформування опікунів про різні установи та навчальні заклади розвитку дитини а також надання інформації про послуги, якими вони можуть скористатися);

Таким чином можна виділити основні завдання послуги соціального супроводу, це в першу чергу розвиток та підтримка опікунів(піклувальників), допомога пристосуватися дитини до умов життя в новій сім'ї, сприяння налагодження позитивного соціально-психологічного клімату відносин між опікуном та дитиною.

Отже роблячи висновок потрібно зазначити, що головною метою соціального супроводу є підтримка та допомога яка надається опікуну(піклувальнику) для забезпечення всіх необхідних умов для у розвитку та виховання дитини, що була позбавлена батьківського піклування. Індивідуальність кожної сім'ї опікуна(піклувальника) зумовлює застосуванням соціальним працівником різних форм та методів здійснення соціального супроводу.

Література

1. Соціальне становлення дитини у прийомній сім'ї: соціальний супровід.Навчально-методичний посібник / Л. С. Волинець, А. Й. Капська, Н. М. Комарова та ін. - К., 2000.-127 с.
2. Соціальна робота в Україні: Навчальний посібник / За заг. ред. І. Д.Звєрєвої, Г. М. Лактіонової. - К., 2004.
3. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13.01.2005 № 2342-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2342-15.

Бірюкова Ксенія
студентка 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: д.філос.н., проф. Скворець В.О.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ПОДОЛАННІ ВІДЧУДЖЕННЯ ДІТЕЙ ВІД БАТЬКІВ

На сьогоднішній день проблема відчуження дітей від батьків не є достатньо розкритою. Сім'ї стикаються з цим явищем, проте самі цього не усвідомлюють. Відчуження від батьків представляє собою психологічний бар'єр між дитиною і батьками, що проявляється у небажанні розповідати останнім про свої проблеми, емоційний стан і т.д. Виникає почуття недовіри до батьків.

Тема відчуження людини відноситься до числа провідних у сучасному західному мистецтві і отримує все більше визнання у вітчизняному. Її успішно розробляли такі майстри, як Т. Манн, У. Фолкнер, К. Гамсун, Ф. Кафка, А. Камю в літературі, М. Антоніоні, Ф. Фелліні в кіно.

Слід зазначити, що відчуженість в сімейних відносинах розглядалась К. Роджером. Е. Фроммом та К. Марксом. К. Роджерс ввів поняття «умовної любові», яке необхідно заслужити ціною відмови від власних бажань. Цим поняттям він описував ситуацію, коли відчуженість дитячо-батьківських відносин обумовлена батьківським вибором авторитарної гіперсоціалізації, поєднуваних з покараннями дитини.

В психологічній та юридичній літературі широко використовується поняття «синдром відчуження від батьків», що вперше описаний Р. Гарднером в 1985 році. «Синдром відчуження від батьків позначається як «психічне порушення», що виникає у дитини в ситуації розлучення батьків і вирішення питання про визначення місця проживання дитини. Емоційне відчуження від одного з батьків відбувається внаслідок «кампанії» іншого батька з

дискредитації (очорнення) батька-конкурента в очах дитини. Таким чином, один з батьків психологічно впливає на дитину, формуючи у неї певну думку про іншого [5, с. 33-49].

Мета роботи – визначити фактори відмови дітей від батьків та шляхи подолання відчуження у сім'ї.

Відмова дітей від батьків, будучи складною соціально-біологічною та духовно-психологічною проблемою, своїми зовнішніми і внутрішніми проявами в суспільстві, сім'ї та особистості вказує на наявність соціальної потреби в переосмисленні співвідношення між сімейними та індивідуальними цінностями в культурі [4, с.111-124].

В основах відчудження дитини від батьків лежать як об'єктивні так і суб'єктивні фактори. Об'єктивний фактор такий як вікова криза являє собою перехідний період від одного етапу соціально - психологічного розвитку до іншого. У критичні періоди діти стають неслухняними, примхливими, дратівливими. Вони часто вступають у конфлікти з оточенням, особливо з батьками. У них виникає негативне ставлення. Виділяють наступні вікові кризи дітей: криза першого року (перехід від дитинства до раннього дитинства); криза «трьох років» (перехід від раннього дитинства до дошкільного віку); криза 6-7 років (перехід від дошкільного до молодшого шкільного віку); криза статевого дозрівання (перехід від молодшого шкільних до підліткового віку – 12-14 років); підліткова криза 15-17 років [5, с. 34].

Фахівці виділяють також суб'єктивні фактори: Першим з них є тип сімейних відносин. Ставлення батьків до дитини визначається складом сім'ї та її матеріальним рівнем, станом здоров'я батьків, їх особистими рисами, емоційною дистанцією між членами сім'ї, особливостями поведінки дітей. Другим – деструктивність сімейного виховання. До деструктивності сімейного виховання відносять гіперопіку, недбалість бітьків, розбіжність членів родини з питань виховання; підвищені вимоги до дітей, часте застосування погроз, осудів. Третій фактор носить особистісний характер, і, найчастіше, не залежить від батьків. До цієї групи відносяться вікові кризи [2, с.151-172].

Науковці виділяють ознаки відчуження дітей від батьків: 1) Дитина абсолютно знецінює батьків, відкидає їх, висловлює лайки на їх адресу, своєю поведінкою демонструє повну непокору. 2) Дитина призводить «докази» своєму гніву, що мають непереконливий, несерйозний, найчастіше абсурдний характер. 3) Дитина абсолютно переконана в правильності своїх слів і дій щодо батьків. Вона переповнена почуттям «сліпої» ненависті до батьків. 4) Дитина є замкнутою і майже не довіряє батькам нічого зі свого життя. 5) Вона не знаходить спільної мови з однолітками [5, с. 43].

Соціальна робота з дітьми, що зазнали відчуження має бути спрямована на зміцнення та відновлення сімейних стосунків. Формами соціальної роботи щодо подолання відчудження в сім’ї є: 1. Соціальний патронаж, що включає відвідування сім’ї вдома з діагностичними, контрольними, адаптаційно-реабілітаційними цілями. 2. Тренінг. Він дає можливість батькам обмінюватися один з одним досвідом, задавати питання і прагнути отримати підтримку і схвалення в групі, а також можливість приймати на себе роль лідера при обміні інформацією, розвиває активність і впевненість батьків. 3. Моніторинг – це науково обґрунтована система періодичного збору узагальнення та аналізу інформації про процеси, що протікають в сім'ї, і прийняття на цій основі стратегічних і тактичних рішень щодо проблеми.

Отже, аналіз проблеми дає підстави для таких висновків: Підгрунтям для формуваннння у дитини відчудження можуть стати такі причини, як емоційна дистанція між членами сім'ї, її склад, матеріальний рівень, деструктивність сімейного виховання, та вікові кризи, які не залежать від батьків. Основними шляхами подолання відчуження у відносинах між батьками і дітьми можна зазначити, такі як: соціальний пантронаж, де соціальний працівник відвідує сім'ю з адаптаційно-реабілітаційними цілями; тренінг, де батьки обмінюватися досвідом один з одним та моніторінг, де узагальнюється та аналізується інформація про процеси, які протікають в сім'ї та приймаються рішення, щодо вирішення їх проблеми.

Література
1. Вовчок Т. В. Психолого-педагогічна робота у загальноосвітніх навчальних закладах з профілактики насильства над дітьми / Т. В. Вовчок, Н. П. Степура, І. С. Даниленко. – К. : ВПЦ «Експрес». – 2009. – 328 с.
2. Копець Л. В. Психологія особистості. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 458 с.
3. Проблемы насилия над детьми и пути их преодоления / под ред. Е.Н. Волковой. – СПб. : Питер, 2008. – 240 с.
4. Реан А. А. Психология подростка : Учебник / Под ред. А. А. Реана. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2006. – 480 с.
5. Richard A. Gardner. The parental alienation syndrome and the corruptive power of anger // The international handbook of parental alienation syndrome. / edited by Richard A. Gardner, S. Richard Sauber, Demosthenes Lorandos – U.S.A., 2006. – p. 33-49.

Демидова Анжела
студентка 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.політ.н., доц. Мірошниченко Г.О.

ПАТРОНАТНА СІМ'Я ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА ФОРМА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ АБО ДІТЕЙ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Патронат як альтернативна форма виховання дітей є досить мало розповсюдженою та майже не розвивається на території України, хоча й має успішний досвід в країнах Європи де використовується ще з XIX століття.

Виходячи з цього актуальність даної теми полягає в тому, що патронат потребує розвитку на території України у вигляді розширення нормативно-правової бази та інформування населення, оскільки дана форма допомагає дитині уникати інтернатних закладів.

Дану тему досліджували Назарова И. Б., Карпенко О. І., Чиганова С. Д., Шахов П. Г та інші.

Мета : дослідити патронат як правовий інститут і також як осередок виховання дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, особливості його функціонування в Україні.

Завдання:

1. Визначити поняття «патронат», «діти–сироти», «діти позбавлені батьківського піклування»

2. Зазначити законодавчу базу, механізми реалізації та джерела фінансування патронату як правового інституту.

3. Визначити види патронату та його поширеність на території України.

Патронат — альтернативна форма влаштування дитини, яка є сиротою або з інших причин позбавлена батьківського піклування, в сім'ю іншої особи (патронатного вихователя) з метою сімейного виховання.

Дитина-сирота - дитина, в якої померли чи загинули батьки;

Діти, позбавлені батьківського піклування, - діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими.[2;1]

Патронат як правовий інститут регулюється Сімейним кодексом України а саме глава 20, яка називається «Патронат над дітьми» вона містить 5 статей (252-256).

Згідно статті 252 Сімейного кодексу України дитина передається органами опіки та піклування до патронатної сім'ї за договором про патронат який в свою чергу враховує бажання дитини, також у даному договорі передбачається плата патронатному вихователю розмір якої визначається за домовленістю між вихователем та органом опіки та піклування.

В свою чергу патронатний вихователь зобов'язується виховувати і утримувати дитину у своїй сім'ї, створити сприятливі умови для навчання, фізичного та духовного розвитку, захищати її права та інтереси як опікун або піклувальник без спеціальних на те повноважень.

У більшості випадків патронат припиняється з припиненням строку його дії, тобто досягненням дитиною повноліття, але він може припинитись достроково у таких випадках:

– смерті патронатного вихователя або смерті дитини.
– появи батьків дитини і передачі їм дитини;
– відмови від договору патронатного вихователя або дитини, яка досягла чотирнадцяти років.
– згоди сторін;
– за позовом органу опіки та піклування на підставі рішення суду у разі невиконання вихователем своїх обов'язків.[3;274]

Розрізнять два види патронату за терміном дії: короткостроковий (до 6 місяців), довгостроковий (до 2 років чи на термін, що визначається інтересами конкретної дитини).

Корткостроковий патронат зазвичай застосовується до тих дітей, які опинилися в соціально небезпечному оточені (асоціальна поведінка батьків, внутрішньосімейні конфлікти). Під час перебування дитини в патронатній сім'ї, спеціалісти працюють з її рідними батьками для створення сприятливих умов для виховання дітей.

Довгостроковий патронат застосовується зазвичай у тих випадках коли дитина не має з певних причин біологічних батьків, або позбавлена їхнього піклування.[1;25]

Патронатна форма виховання на сучасному етапі в Україні не здобула широкого розповсюдження та поступається таким формам як прийомна сім'я та дитячий будинок сімейного типу.

Отже, патронатна форма виховання не є досить розповсюдженою в Україні, це пов'язано з тим, що вона не знайшла свого відображення в Законі України «Про охорону дитинства», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» та не підкріплена відповідними підзаконними нормативно-правовими актами, що в свою чергу значно ускладнює функціонування даної форми виховання та широкої практики. Саме тому для подолання цих проблем потрібно вдосконалювати нормативно-правову базу та звернути увагу на інформування населення з цього приводу.

Література

1. Патронат як одна з форм сучасного підходу до розв'язання проблем улаштування дітей, що залишилися без піклування батьків [Текст] / Т. Макійчук // Віче : Теоретичний і громадсько-політичний журнал. - 2009. - N 6. - С. 24-26.
2. Про охорону дитинства: Закон України, 26 квітня 2001 року// Голос України. —2001. —6 червня, №98.
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради, 2002, N 21-22
4. Сімейне право України: Підручн. / За ред. Гопанчука В. С. К.: Істина, 2002. - 299 с.

Деряга Юлія
студентка 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.політ.н., доц. Лепська Н.В.

РЕГІОНАЛЬНИЙ СЕПАРАТИЗМ ЯК ПРОЯВ ДИСБЛАНСУ ПОЛІТИКО-ВЛАДНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Регіональні конфлікти, в тому числі й проблеми, пов'язані з сепаратистськими рухами, багато в чому визначають вектори розвитку сучасних політичних акторів. Так склалося історично, що в Україні існує декілька полярних територій (схід – Донбас, захід – Закарпаття, південь – Крим), на яких потенційно присутні радикальні настрої щодо відокремлення від держави внаслідок наявних регіональних диспропорцій у розвитку. Сплав

територіальних проблем на фоні існуючої соціально-економічної та політичної кризи має своїм результатом спалах невдоволення різних верств населення та, як наслідок, – прагнення східного регіону до відокремлення від держави, підвищення свого правового статусу в ній. Така тенденція призводить до розпаду країни як самостійного й незалежного суб'єкта політики, породжує ланцюгову реакцію конфліктів різного характеру й сприяє послабленню контролю над поширенням звичайного озброєння. З огляду на вищезазначені аспекти стає очевидним, що регіональний сепаратизм, в контексті української проблематики – актуальне багатостороннє й різнопланове явище.

Дослідженням даної теми у сучасному науковому просторі займаються: Басараб М. М., Горенкін В. А., Горло Н. В., Дівак В. В., Наконечний В. С., Ревуцька О., Романюк Н. І. та інші. При ознайомленні з публікаціями зазначених авторів виникають суперечливі й неоднозначні моменти, що потребують обґрунтування. Проблемними аспектами при вивченні регіонального сепаратизму є те, що даний феномен є не досить досліджуваним в силу багатоманітності його проявів. Сучасними науковцями не розглядаються можливі загрози зовнішнього втручання на ескалацію внутрішніх регіональних конфліктів.

Таким чином, у сучасній політичній теорії існує потреба у дослідженні феномену сепаратизму як багатоаспектного та в деякій мірі суперечливого явища. Необхідно чітко визначити інструментарій аналітичного дослідження щодо передумов формування сепаратистських настроїв задля своєчасного реагування органів центральної влади й ліквідації регіональних, етнічних та інших протиріч на початковій стадії розвитку. Тому в даній роботі окреслені основні причини виникнення сепаратистських тенденцій та вироблені механізми усунення проявів девіантності у відношенні до держави як цілісної системи.

Регіональний сепаратизм – радикальний, егоцентричний спосіб розв'язання проблем, що виникають у багатонаціональних суспільствах з метою відокремлення від цілого та формування власної державності, що приводить до втрати країною частини території [1, с. 108]. Його суб'єктом можуть бути представники тієї ж національності, що й центральна державна влада. Підґрунтям для розгортання даного явища виступають морально-етичні або безпосередньо політичні гасла. Зокрема, гасло дискримінації, якій, з точки зору сепаратистів, підлягають мешканці території, що прагне відокремитися [3].

Регіональний сепаратизм породжується суперечностями між центральною владою держави та носіями ідей сепаратизму, якими здебільшого є політичні партії, громадські та релігійні організації етнічних або конфесійних меншин, іноді – окремі регіональні політичні структури. Підґрунтям для сепаратизму є:

– неоднорідність, строкатість складу (національного, релігійного, соціального) населення країни;

– нерівномірність соціального, економічного, екологічного, культурного, зокрема мовного, розвитку окремих регіонів, що породжує сподівання тих чи інших спільнот на самозбереження та поліпшення умов існування або, навпаки, прагнення монополізувати привілейоване становище, щоб не поділяти його з іншими спільнотами;

– помилки, прорахунки, зловживання центральної влади, які погіршують становище окремих етнічних або конфесійних спільнот (роль цього фактора з пропагандистською метою штучно перебільшується лідерами сепаратизму);

– вплив з-за кордону певних держав, а подеколи – й міжнародних терористичних організацій, з метою підпорядкування та експлуатації ресурсів і населення відокремлених регіонів [4].

В Україні на сьогодні склалася модель своєрідної регіональної двокультурності в ідеології державності. Проблема в тому, що в контексті розбудови молодої суверенної держави ця процедура перетворюється в серію дестабілізацій під сепаратистськими прапорами. Історичними причинами цього є зосередження на Сході та Півдні країни основних корисних копалин та родючих чорноземів, і як, наслідок, концентрація виробничих, фінансових і людських ресурсів. Внаслідок цього певні регіони розвиваються як донорські (східні та південні), інші – як депресивні. Ці обставини не можуть не

усвідомлюватися як населенням, так і регіональними елітами й штучно активізуватися певними політичними силами, які «працюють» на етнічному полі [2].

Таким чином, сепаратизм – це теорія, політика і практика відокремлення, відділення частини території держави з метою створення нової самостійної національної держави. Проблеми сепаратизму тісно пов'язані з такими міжнародними принципами, як право націй на самовизначення і територіальна цілісність держав. Вони не вирішуються на основі прецеденту. Кожна країна, яка стикається з цими проблемами, намагається вирішувати їх на основі власних політичних та соціокультурних традицій, відповідно до рівня розвитку демократії, застосовуючи такі основні методи нейтралізації сепаратистських проявів, як федералізація, автономізація, регіоналізація.

Література

1. Баранов А. В. Сепаратизм в современном мире: политико-территориальный аспект/А. В. Баранов//Человек. Сообщество. Управление. – 2005. – №3. – С. 108 – 123.
2. Варналій З., Павлюк А., Шевченко О.. Стратегія подолання диспропорцій у розвитку регіонів // Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки. Київ, НІСД, 2003. – 162 с.
3. Горло Н. В. Етнічний сепаратизм і іредентизм як шляхи реалізації права націй на самовизначення: порівняльний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://revolution.allbest.ru/political/00299895_0.html
4. Наконечний В. С. Сепаратизм: поняття та підходи до тлумачення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fsn.fhum.info/pdf/84/84_127-132.pdf.

Діхтяренко Руслана
студентка 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.політ.н., доц. Мірошниченко Г.О.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДОРОСЛИМИ ЛЮДЬМИ, ЩО СТАЛИ ЖЕРТВАМИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЛЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Актуальність дослідження насилля обумовлена не тільки гостротою соціальної проблеми та необхідністю створення стратегії подолання насилля та агресії в сучасному суспільстві, але й існуванням суттєвих протиріч в уявленнях про даний феномен. Погляди на насилля, як соціальний феномен можуть різнитися, але не від'ємним залишається той факт, що сьогодні роль даного явища в Україні значно зростає.

Дослідження насилля розпочалося у давні часи. Зокрема, даній проблемі присвячували свої дослідження такі вчені, як Геракліт, Платон, Епікур та інші. Крім зазначених вчених питанням насилля займалися К.Маркс і Ф.Енгільс, М. Бакунін і П. Кропоткін, К. Лоренца, Б. Скіннера, А. Адлера, К. Хорні, Гусейнов А.А. Тобто ми бачимо, що це питання важливе, адже у різні епохи не дає спокою дослідникам.

Об'єкт дослідження- дорослі люди, що стали жертвами насилля в сучасній Україні.

Предмет дослідження- феномен соціального насилля по відношенню до дорослих людей в сучасній Україні.

Завдання:

Визначити понятійно-категоріальний апарат.

Дослідити першопричини скоєння насилля.

Визначити шляхи регулювання даного, проблемного питання на рівні держави.

Визначити проблеми у системі проведення соціальної роботи з даною категорією населення.

Визначити шляхи оптимізації соціальної роботи із зазначеною категорією населення.

Отже під поняттям домашнє насилля ми будемо розуміти в широкому сенсі можна визначити як навмисні насильницькі або контролюючі дії людини, яка перебуває або перебувала в родинних стосунках з жертвою (жертвами), і яка може проживати з жертвою спільно [3,ст.7]

Питання протидії даному феномену регулюється як на державному так і на національному рівні. Зокрема документами ООН та Ради Європи на Світовому рівні у міжнародних пактах та Декларації прав людини[3, ст11]

На державному рівні це Конституція України, Закон України «Про попередження насильства в сім'ї», Сімейний кодекс та інш [1],[3].

Звісно робота з потерпілими теж проводиться. Роботу із протидії насильства в сім'ї проводять поліція, медичні заклади, психологічні центри, центри денного перебування із сімей груп ризику, притулки для жінок та дітей, що стали жертвами насилля та інш. заклади [3,ст. 22].

Шляхами оптимізації вирішення даної проблеми можуть стати:

– Жорстка процедура контролю за діяльністю відповідних служб.
– Посилення первинної профілактики.
– Підвищення проінформованості населення про спеціалізовані служби надання допомоги.

Тобто ми бачимо, що дана проблема є значною та потребує подальшої уваги. Деяка робота з приводу урегулювання проблемного питання проводиться, але інколи її не вистачає і вона не може повною мірою задовільнити існуючі питання .

Література

1. ЗУ «Про попередження насильства в сім'ї» від 15.11.2001 № 2789-III
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III
3. Стандарти надання соціальних послуг особам, які постраждали від насильства в сім'ї: міжнародний досвід та рекомендації для України / Наук. ред. О. Кочемировська / Заг. ред С. Павлиш. – К.: Запоріжжя: Друкарський світ,2011. – 228 с.

Канакі Анастасія
студентка 3 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.філос.н., викладач Павленко І.О.

СПЕЦИФІКА ЗАСТОСУВАННЯ СТАТИСТИЧНИХ І ДЕМОГРАФІЧНИХ МЕТОДІВ В ДОСЛІДЖЕННІ ПРОЦЕСІВ УРБАНІЗАЦІЇ

Важливим етапом соціально-філософського осмислення урбанізації в сучасному світі є вивчення статистичних і демографічних методів в дослідженні процесу. Актуальність теми обумовлена сучасними процесами урбанізації у світі. Тому, необхідно детально прослідкувати принципи статистичних та демографічних методів в дослідженні процесів урбанізації.

Одними з провідних представників розглянутого нами питання є Боярский А. Я., Валентей Д. И., Кваша А. Я. та Назарова О. Ю. Необхідно зазначити, що Боярский А. Я., Валентей Д. И. та Кваша А. Я. у своїй книзі «Основи демографії» приділяли велику увагу законам розвитку народонаселення, проблемам управління демографічними процесами, а також розглядали питання розміщення, міграції та відтворення населення. У своєму дослідженні «Статистичне дослідження умов і тенденцій розвитку процесів урбанізації» Назарова О. Ю. розглядала процес урбанізації як «історичний процес у розвитку суспільства, обумовлений об'єктивною необхідністю концентрації та інтеграції матеріального й духовного виробництва, форм і засобів соціального спілкування» [3].

У результаті проведення теоретичного пошуку стосовно використання статистичних і демографічних методів в дослідженні процесів урбанізації, можна зробити такі висновки: перше, визначена класифікація соціальних процесів згідно таких критеріїв: у зв'язку з характером, змістом, спрямованістю, якісним станом та ефективністю соціальних процесів. За характером соціальні процеси бувають еволюційними і революційними. За змістом – економічними, політичними, духовними, інформаційними та іншими. За спрямованістю – прогресивними і регресивними. По відношенню до якісного стану розрізняють соціальні процеси функціонування (має місце відтворення якісного стану) і розвитку (має місце

перехід до нової якості). За ефективністю соціальні процеси характеризуються як ефективні, недостатньо ефективні та неефективні. Ще можна виділити соціальні процеси стихійні й організовані. Будь-який соціальний процес суперечливий, бо означає рух, зміну, що є джерелом суперечності, зіткнення протилежних сторін [4]. По друге, з'ясовані характерні ознаки урбанізації, як соціального процесу: як постійно відтворена в найбільш розвинених країнах територіально-соціальна поляризація між відсталими і передовими районами, між центральними районами міст і передмістями; як виникнення несприятливих екологічних умов і внаслідок цього погіршення стану здоров'я міського населення, насамперед малозабезпечених верств [5]. По третє, проаналізовані змістовні складові демографічних методів соціологічного дослідження. Розглянуто такі методи демографічного дослідження як: метод когорт, метод поперечного аналізу, метод стандартизації демографічних коефіцієнтів, метод демографічного моделювання, метод математичного моделювання, картографічний метод, метод побудови демографічної сітки, метод демографічного прогнозу, психологічні тести та методики [2, 9-27с.]. По четверте, вивчена роль особливості використання статистичних методів дослідження процесів урбанізації. Саме завдяки використаним статистичним методам, Назарова О. Ю. провела дослідження «Статистичне дослідження умов і тенденцій розвитку процесів урбанізації». У її дослідженні говориться про те що сучасна урбанізація як всесвітній процес має три спільні риси, характерні для більшості країн:

– швидкі темпи зростання кількості міського населення;
– концентрація населення і господарства в основному у великих містах;
– «розповзання» міст, розширення їхньої території.

Статистичні методи є необхідними для процесу урбанізації, так як завдяки ним можна вирахувати наскільки розширилося місто, вирахувати скільки зайнято, або потрібно робочих міст і як швидко розвивається місто та протікає у ньому життя [3]. По п'яте, з'ясована роль особливості використання демографічних методів у дослідженні процесів урбанізації. Демографічні процеси та процеси урбанізації є взаємодопоміжними, завдяки ним можна визначити і кількість населення, і з якою інтенсивністю відбувається приріст населення, що є важливим для подальшого аналізу соціальних процесів в країні та світі в цілому [1, 271 с].

Література

1. Волков А.Г. Семья – объект демографии. – М., 1986. – 271 с
2. Демографічні дослідження. — К.: НАН Ін-т економіки, 1999. — Вип. 21. — С. 9—27.
3. Назарова О.Ю Статистичне дослідження умов і тенденцій розвитку процесів урбанізації.
4. Танчин І.З. Соціологія [Електроний ресурс] / І.З. Танчин – Режим доступу: http://books.br.com.ua/38292.
5. Туліганова І.В. Соціокультурний простір сучасного міста: дис. . канд. філос. наук (09.00.11). Саратов: Сарат. держ. ун-т ім. Н. Г. Чернишевського, 2009. 166 с.

Кроль Олександр
студент 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.ф.н. Ніколаєва Т.Є.

ТАНГЕНСІЙНИЙ ВІЗУАЛІЗАЦІЙНИЙ МЕТОД ПРЕДСЕК'ЮРИТИЗАЦІЇ В ТЕОРІЇ СЕК'ЮРИТИЗАЦІЇ

Теорія сек'юритизації, яка зародилась в рамках геополітики та міжнародних відносинах, здатна по новому поглянути на проблему безпеки, та на нові виклики, на які держави потребують у адекватній відповіді, якщо вони хочуть зберегти свій суверенітет та відстоювати національні інтереси своїх країн. Наша держава, не є виключенням з цих процесів, особливо на тлі подій, що відбувались в Україні протягом останніх кількох років.

Мета статті полягає у доповнені методологічної бази теорії сек'юритизації, родоначальником якої є Б. Бузан, який в рамках Копенгагенської школи, разом з О. Вейвером запропонували цю теорію, саме тангенсійним візуалізаційним методом

предсек'юритизації. Завдання Копенгагенської школи полягає в деконструкції концепту безпеки. Їх цікавить те, як певний об'єкт починає розглядатися як загрози безпеки, то, як він політизується межах певного контексту і сек'юритизується. Б. Бузан прагне розкрити процес, в якому щось стверджується загрозою. Це являє собою скоріше конструктивістський підхід, в той час як реалізм зводить все це комплексне поняття безпеки просто до синоніму сили [1, с. 9]. Дослідники, такі як О. Вейвер та Я. Вілде, які разом із вище зазначеним вченим у спільній книзі «Безпека: нова мережа аналізу» яка вийшла в 1998 році виступає однією з програмних робіт самої Копенгагенської школи в теорії міжнародних відносин. Є й той факт, що чеські вчені такі як З. Кржіж, М. Мареш, П. Сухий вперше запропонували створення цілої дисципліни «Сек'юритології» [3, с. 113]. Серед дослідників на пострадянському просторі можна зазначити російського вченого О. Декальчука в його праці «Проникнення філософських концепцій в теорію міжнародних відносин (випадок теорії мовних актів Дж. Остіна і теорії сек'юритизації О. Вейвера» [2, с. 39]. Не можна не згадати й українського дослідника О. Полтаракова, який в рамках дослідження реконцептуалізації поняття безпеки не оминає й поняття сек'юритизації [4, с. 19].

Слід казати про брак методологічної бази в рамках теорії сек'юритизації. Пропонується повне новаторство – тангенсійний візуалізаційний метод предсек'юритизації, який дозволить політичним діячам та цілим інститутам зробити роз'яснення для себе, а потім для оприлюднення через акти іллокуції чи перлокуції, рівнів загрози, вразливості, обороноздатності та ризиків того чи іншого об'єкту різного виміру в рамках необхідності впровадження цих речових актів. Бо проблематика сек'юритизації, ще й пов'язана з тим, що актор доводить отримувачу свою правоту дій у рамках необхідності застосування непопулярних, нелегітимних та навіть нелегальних методів, задля певного блага. Тобто вийти за рамки дозволеного з боку держави, тим самим заручитись скільки не підтримкою суспільством певних дій, а їх розумінням з боку останніх. Цей метод прикриє промахи сек'юритизації як речового акту, та зробить свідомим, наглядним володінням про ступінь висвітлення певним актором тієї лінії, яка зараз необхідна для держави та суспільства. Тобто, сам актор та політичний інститут здійснить превентивні заходи щодо зрозуміння їх власної позиції, де перший володітиме більш наглядною інформацією, та матиме можливість прослідковувати динаміку стану того чи іншого об'єкту та відповідним чином висвітлювати про це суспільству за допомогою візуалізації даних. Тангенсійний метод має таку назву через походження з латині, що означає дотична. Тому дотична є поняття до якого можна вкласти поняття які пов'язані з небезпекою.

Таким чином, переходячи до предсек'юритизації, потрібно зрозуміти, що на системі координат існуватиме 4 поняття які дадуть можливість краще зрозуміти характер небезпеки: 1. Загрози; 2. Ризик; 3. Вразливість; 4. Обороноздатність. В середині кожного поняття існує час. Час нам наддасть можливість зрозуміти: 1. Тривалість процесу; 2. Якщо не відомо, як довго буде тривати цей процес, ми повинні з'ясувати період тривалості цього процесу. Коли з'ясуємо на скільки довго цей процес тривав, потім з'ясуємо рівень небезпеки за допомогою спеціальних рівнів від 1 до 10.

Література

1. Buzan B. People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations. London: Harvester Wheatsheaf, 1983. P. - 9.
2. Декальчук А.А. Философские основания политики «Проникновение философских концепций в теорию международных отношений» (Случай теории речевых актов Джона Остина и теории секьюритизации Оле Вевера) 2013 г. С. 39-50.
3. Leszek Fryderyk KORZENIOWSKI «Sekuritologie v procesu stávání se vědou. S. 113-124.
4. Полтараков О. «Реконцептуалізація поняття «безпека» в сучасному політико-політологічному дискурсі». Політичний менеджмент № 5 2009 р. С. 19-28.

Кузьменко Олеся
студентка 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.і.н., доц. Горло Н.В.

ПРОБЛЕМА РЕКЛАМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЕКТІВ ТА ПРОГРАМ В УКРАЇНІ

Політична реклама є найбільш поширеним та ефективним засобом впливу на суспільство. Вона являє собою основний канал чи спосіб інформування суспільства про політичний товар з метою ознайомлення з ним, а також виклику зацікавленості та почуття необхідності в предметі рекламування. В якості політичного товару можна розглядати державні політичні програми та проекти, що «виробляють» державні органи влади.

Реклама, за своїм призначенням, виконує дві основні функції: інформування та формування у суспільства позитивного ставлення до предмету рекламування. Політична реклама у цьому плані не є винятком. Так, реклама державних політичних проектів має бути однією із основних форм діяльності політичних суб'єктів та держави по налагодженню комунікаційного процесу із суспільством.

Актуальність проблеми полягає у тому, що сьогодні Україна переживає досить складний та динамічний період, коли реалізується безліч нових програм, переважно політичного спрямування, які безпосередньо чи опосередковано стосуються кожного громадянина. Як показує практика, нововведення, зміни та реформи не просто лякають людей, а й викликають переважно негативні емоції. Причина такої реакції — неефективність способів та методів рекламування нових проектів, або взагалі його відсутність.

Необхідно зазначити про так звану кризу функції інформування. Психологічна особливість сприйняття у людини така, що вона відноситься зі страхом та підозрою до всього невідомого їй. Відсутність інформації про той чи інший проект одразу ж знаходить у суспільства реакцію «відторгнення». Для того, щоб людина зрозуміла на скільки і чому необхідно прийняти умови і діяти згідно тій чи іншій програмі, їй потрібно це пояснити, аргументувати. Саме в цьому руслі повинна діяти політична реклама. Також, треба звернути увагу, що свідомості суспільства не оминути чуток чи міфів, які можуть супроводжувати проект, тому реклама повинна надавати об'єктивну та повну інформацію про нього, для запобігання помилкових уявлень та суджень серед громадян.

Основою для ефективної рекламної діяльності та успішної реалізації функції формування позитивного ставлення є налагодження комунікації між «виробником» державного проекту/програми та «споживачем». В Україні однією з основних проблем є збільшення дистанції між органами влади, політичними суб'єктами та суспільством. Така «віддаленість» робить неможливою конструктивну комунікацію, і як правило зводить її на нуль. Відсутність останньої призводить до того, що від суспільства немає «зворотного зв'язку», який представлений у вигляді реакцій людей на ту чи іншу державну програму. Відповідно, що певна кількість таких програм і буде сприйнята негативно.

Доречно згадати про змістовне оформлення реклами. Необхідно використовувати у рекламі доступну широким масам лексику та образи. Інформативні тексти в рекламі, що вміщують багато спеціалізованої та профільної термінології можуть бути незрозумілі людям, які в своїй більшості нею не володіють. Це ускладнює правильне тлумачення тих чи інших положень програми, що не може позитивно впливати на становлення прийнятного відношення до всієї програми.

В практиці українського політичного рекламування акцент поставлений на передвиборчу рекламу, в той час, коли пріорітетніше було б займатися рекламуванням державних політичних програм та проектів. Інакшим чином відбувається ситуація в країнах розвиненої Європи. Там, завдяки відведенню уваги саме такому типу політичної реклами, більшість проектів актуалізовано і має значну підтримку серед суспільства. Україні, як країні, що стала на шлях європейського розвитку необхідно переймати такий позитивний

досвід, що, до того ж, вирішить проблему із налагодженням комунікаційного процесу. Але, треба зазначити, що підходи до формування та оформлення реклами, способи та методи рекламування для України необхідно розробити і використовувати свої власні. Це зумовлено тим, що українське суспільство має свої національні та ментальні особливості сприйняття рекламної продукції, особливо на психологічному рівні.

Складність рекламування державних проектів також полягає у тому, що реклама націлена на все суспільство загалом, а не на окремі цільові та адресні групи. Це ускладнює побудування такого типу рекламної продукції, що б вона однаково була схвалена групами людей за різними критеріями: соціальними, демографічними, професійними і т.д.

Усе вищезгадане може бути «виправлене», якщо почати із одного, але найсуттєвішого кроку — формування бюджету таким чином, щоб певний відсоток ішов на рекламування державних політичних проектів та програм. Особливо необхідно звернути увагу на фінансування заходів щодо досліджень, у тому числі і маркетингових, на основі яких буде будуватися реклама як така. Можливим є створення особливої служби чи бюро, яка б мала професійно цим займатись.

Отже, рекламування в Україні державних політичних програм та проектів має ряд своїх особливостей, а ще більше завдань, які необхідно вирішити задля успішності та ефективності цього виду діяльності.

Література

1. Акайомова А. Політична реклама як процес комунікації // Віче. — 2011. — №6 [Электронный ресурс]. — Режим доступу: http://www.viche.info/journal/2468/
2. Андросова Л.А. Политическая и социальная реклама: учебное пособие — Пенза: Информационно-издательский центр ПензГУ, 2008. — 160 с.
3. Егорова-Гантман Е.В., Плешаков К.В., Байбакова В.Б. Политическая реклама. — 2-е изд. М.: Никколо-Медиа, 2002. — 287 с.
4. Лисовский С.Ф. Политическая реклама. — М.: ИВЦ «Маркетинг», 2000. — 167 с.
5. Политический PR / Д. Ольшанский. — СПб.: Питер, 2003. — 544 с.

Марченко Ірина
студентка 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: д.філос.н., доц. Скворець В.О.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ФАКТОР ПОДОЛАННЯ СТАНУ ВІДЧУЖЕННЯ ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність дослідження. Незважаючи на стрімкий технологічний, економічний, матеріальний та інформаційний поступ у XX – XXI столітті, сучасна людина схильна до переживання таких екзистенційних проблем, як відсутність мети та сенсу життя, втрата свободи, любові, дружби, можливості самореалізації, почуття відчуженості. Вагомість теми запропонованого дослідження зумовлена, насамперед, перехідним станом сучасного українського суспільства та становищем особистості в ньому.

Найбільш науково-обґрунтовану концепцію відчуження запропонував та обґрунтував К. Маркс в «Економічно-філософських рукописах 1844 року». Відчуження, за К. Марксом, соціальне явище, що виникає в антагоністичних суспільно-економічних формаціях, причиною появи відчуження є поділ праці у класовому суспільстві [1, с. 41]. К. Ясперс підкреслює, що «дійсність світу неможливо ігнорувати. Відчути суворість дійсності – єдиний шлях, котрий веде до себе» [4, с. 74].

Під соціальним відчуженням ми розуміємо, з одного боку, об’єктивний процес відсторонення державою, суспільством, соціальними подіями людини від певних економічних, громадських, суспільно-політичних, культурних процесів, тобто позбавлення людини здатності бути суб’єктом діяльності, а з іншого, – суб’єктивний внутрішній стан людини, що характеризується добровільною самоізоляцією від суспільно-політичних подій, громадського життя, культури та зосередженістю на егоцентричному способі життя.

Для подолання стану відчуження людини в сучасному світі необхідно навчитися виявляти, розпізнавати та вимірювати цей феномен. Найбільш рання система вимірювання самотності особистості була створена М. Бекер-Едді (1969). Шкала, створена Д. Сізенвейном (1964), містить додаткові формулювання для, опису самотності, що призвело до появи системи вимірювання, що складалася з 75 пунктів. Третя система вимірювання самотності була створена Т. Бредлі (1969). Остання багатовимірна шкала вимірювання самотності була створена Дж. Гірвельд і її співробітниками (1978). Ними було висловлено припущення про існування чотирьох компонентів, які лягли в основу даної системи: типи відсутніх відносин; механізми пристосування та захисту; майбутні перспективи самотності; здатність особистості вирішити проблему самотності.

Чільне місце серед методик визначення рівня відчуження особистості займають такі методи: спостереження, анкетування, опитування та ін.

Емпіричне дослідження ступеня соціальної відчуженості людини проводилось на 50 реципієнтах, віком від 18 до 65 років різної статі. Для проведення дослідження були використані наступні діагностичні інструментарії: Методика «Вивчення потреби в спілкуванні» Ю. М. Орлова; Методика «Діагностика властивостей характеру – опитувальник самооцінки Т. Лірі»; Методика «Діагностика мотивів афіліації» за А. Мехрабіан.

За результатами діагностики було з'ясовано, що більше половини піддослідних відчувають потребу в спілкуванні (58%). Крім цього у піддослідних спостерігається прояви негативізму (46%), це проявляється в тому, що деяким піддослідним не вдається протриматися на досить високому значенні серед інших людей (як однолітків, так і людей старшого віку). У піддослідних є наявність внутрішнього дискомфорту, напруженості – 29%. Основним ускладненням, що проявився у даних досліджуваних, є сором'язливість (39%) від усіх учасників експерименту, вона зустрічається частіше за інших труднощів, причому вона може і не виявлятися в поведінці випробовуваних, а терзати їх внутрішньо-особистісними комплексами.

Соціальна робота є одним із найважливіших засобів подолання стану відчуження людини. Для протидії феномену відчуження вирішуються такі завдання: попередження причин, які породжують відчуження; забезпеченню можливостей самореалізації і самовиявлення людей і попередження соціальної ізоляції, відсторонення від активного життя; додержання рівності і врахування можливостей людей при отриманні соціальної допомоги і послуг. [2, с. 150].

Висновки. Будучи однією з найбільш «вічних» соціологічних проблем, проблема відчуження ніколи не втрачала своєї актуальності і значущості. Її постійне відтворення обумовлене як онтологічними, так і соціально-культурними факторами. Як екзистенційно-антропологічний феномен, відчуження проявляється в апатії, самотності, байдужості, атрофії високих соціальних і гуманітарних цінностей, сприйнятті явищ як противодіючих відносно особистості. Лише подолавши соціальне відчуження, людина відчуває єдність з іншими суб'єктами діяльності, створюючи тим самим умови для розв'язання проблеми самотності. Індивід повинен зміцнювати своє почуття єдності із соціумом, його культурою, спрямовувати свій творчий потенціал на його збагачення, розвивати творчу діяльність і демонструвати високий рівень соціальної активності.

Література

1. Кострюков С. Необхідність подолання відчуження культури в тоталітарному суспільстві / С. Кострюков // Нова парадигма. Філософія. Політологія. Соціологія. – 2008. – Вип. 81. – С. 40-49.

2. Лук'янова Н. Соціальна робота в Україні: концептуальні засади трансформації в сучасних умовах / Н. Лук'янова // Політичний менеджмент. – 2009. – № 5. – С. 150-156.

3. Ткаченко Л. Феномен соціального відчуження та шляхи його подолання в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. філософ. наук : 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії / Л. Ткаченко. – Запоріжжя, 2008. – 15 с.

4. Ясперс К. Призрак толпы / К. Ясперс. – М. : Алгоритм, 2007. – 269 с.

Надтока Владислав
студент 3 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.політ.н., доц. Лепська Н.В.

РОЛЬ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ У ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВ ЗАХІДНОГО СВІТУ

На тлі сьогоднішніх подій, в епоху глобалізації, орієнтуватися в сфері політики стає все більш складніше, а при вирішенні питання трансформації політичної системи на кращий лад з'являється все більше і більше проблем, спричинених великою кількістю можливостей та варіантів подальших змін, але відсутністю суб'єктів політики, які б могли надавати ґрунтовні та раціонально-обґрунтовані консультації. Саме на аналітичні центри покладається реалізація цієї надважливої функції – забезпечення якості прийнятих рішень в сучасній політичній системі. Аналітичні центри (англ. мов. «think tanks» – мозкові центри, фабрики думки) – недержавні науково-дослідницькі організації, які, як правило, зосереджують свої зусилля в різних галузях наук – політики, економіки, соціології, права та здійснюють прикладні дослідження, аналіз і консультування з внутрішньополітичних та міжнародних проблем, з метою надання політикам і громадськості можливості приймати обґрунтовані рішення з питань публічної політики. Дослідження взаємодії «аналітичний центр-держава» дасть змогу зрозуміти особливості та результати такої взаємодії.

Багато робіт присвячено дослідженню історії виникнення та розвитку аналітичних центрів у різних країнах світу. Історичні огляди присвячені питанням становлення аналітичних центрів у конкретних державах і регіонах світу: США (П. Діксон, Дж. Сміт, Д. Ебельсон, Дж. МакГенн, Д. Стоун, Т.І. Виноградова, Н.А. Нарочницька та ін.); Європи (К. Квіглі, Х. Пауц, Е. Джонсон, Е. Денхем, М. Тунерт, Ф. Карлхофер і ін.) Останні дослідження ефективності та способів діяльності різноманітних аналітичних центрів відображено в рамках міжнародної програми "Аналітичні центри та громадянські суспільства" у працях Дж. МакҐанна, Д. Абельсона, М. Благеску, Д. Янга, та інших [2].

Наразі спробуємо визначити місце та роль аналітичних центрів в процесі вироблення стратегій розвитку держав Західного світу, дослідити процеси взаємодії аналітичних центрів з органами державної влади та механізми вироблення і реалізації запропонованих ідей у країнах Заходу.

Основна функція «мозкових центрів» – допомогти заповнити розрив між світом ідей, який втілюють в собі аналітичні центри, і світом дій, який складається з політиків та державних діячів. Для ідентифікації «мозкових центрів» використовуються насамперед такі критерії, як: орієнтація на задоволення суспільного інтересу як головну мету діяльності подібної організації; спеціалізація на виробленні рішень у сфері публічної політики; наявність постійного штату дослідників (експертів); вироблення власного інтелектуального продукту – аналітичних матеріалів, ідей, рекомендацій; доведення цього продукту до відома політиків, уряду і громадськості; відсутність відповідальності за дії влади; незалежний характер досліджень.

Зазвичай західний аналітичний центр спеціалізується на якомусь вузькому напрямі досліджень та розробок. В свою чергу типовий аналітичний центр Заходу здійснює дослідження з достатньо широкого кола питань (від проблем національної безпеки до вивчення стану автошляхів). Західні аналітичні центри активно беруть участь у роботі структур уряду і парламенту [1].

В наш час фабрики думок в Європі одержали більш широке поширення і можливість для маневру. На 2014 рік в Західній Європі діє більше 1000 аналітичних центрів, і найбільша їх кількість сконцентрована в таких країнах як Великобританія (287), Німеччина (194), Франція (177), Італія (92).

Аналітичні центри Великобританії ведуть свою роботу на всіх фронтах: займаються питанням безпеки країни, працюють над вирішенням економічних та соціальних проблем. Мозкові центри Великобританії вважаються одними з найкращих в світі.

Не можна також знецінювати роботу німецьких «мозкових центрів». Німецькі аналітичні центри мають не тільки обширний науково-дослідний персонал, але й великий список напрямків діяльності. Мабуть, тільки два мозкових центру присвячені вивченню виключно європейських питань, а всі інші проводять дослідження, які орієнтовані на міжнародні питання в цілому [3]. Функціонування цих центрів направлене на вирішення проблем політичного, економічного, соціального характеру у всіх сферах суспільно-політичного життя Німеччини.

На основі аналізу матеріалів діяльності аналітичних центрів у Німеччині та Великобританії стверджується, що європейські аналітичні більше підпорядковані різним політичним інституціям, таким як політичні партії та групи інтересів, і, зазвичай, впливають на процес прийняття політичних рішень опосередковано. Однак, їхні послуги, користуються значним попитом.

Якщо ми говоримо про аналітичні центри, то неможливо не звернути увагу на колиску аналітичних центрів – США. На сьогоднішній день в США діє більше 1800 аналітичних центрів, які відіграють важливу роль у формуванні стратегій розвитку Сполучених Штатів Америки. Вони дають рекомендації в таких різних областях, як транспорт, природні ресурси, оборона і внутрішні програми соціального забезпечення. Вони поширюють свою діяльність також на політику і прийняття рішень урядом США. В їх компетенції аналіз і складання планів для оптимального функціонування промисловості, муніципалітетів, органів влади штатів і іноземних держав. «Мозкові центри» стають невід'ємною частиною політичного процесу. Зокрема, це Корпорація РЕНД і Урбан Інститут (Urban Institute), які надають дослідницькі матеріали та аналітику ключовим державним структурам.

Незважаючи на свою відносну малопомітність, «мозкові центри» роблять значний вплив на американських політичних діячів. Це відбувається за п'ятьма різними напрямками: сприяючи виробленню оригінальних ідей і варіантів політики, надаючи готовий контингент експертів для роботи в уряді, пропонуючи форуми для дискусій на високому рівні, просвіщаючи населення США в галузі міжнародної політики і допомагаючи офіційним органам в посередництві та врегулюванні конфліктів[4].

Таким чином, слід зробити висновок, що аналітичні центри стали повноправними суб’єктами політичної сфери, вони стали елементами, без яких функціонування політичних систем згаданих держав на порядок погіршилось би. Аналітичні центри США та країн Західної Європи тісно співпрацюють з урядами своїх країн. А продукти їхньої взаємодії враховуються при виробленні стратегій подальшого розвитку держав.

Література

1. Акопян О.А. Ведущие мировые фабрики мысли сегодня: Новые смыслы на службе государства. М., НИРСИ, 2009.
2. Жалоба І. Неурядові аналітичні центри Іспанії та їх роль у формуванні зовнішньополітичного курсу держави / І. Жалоба, Л. Матлай // Україна дипломатична. - 2013. - Вип. 14. - С. 604-627.
3. Звягина Д.А. Аналитические центры Германии: история вопроса // Современные научные исследования и инновации. – 2014. - №9-2(41).
4. Хаасс Р. Н. «Мозговые центры» и американская внешняя политика: точка зрения политика. Электронный журнал Государственного департамента США — eJournal USA. Том 7, № 3, 2002.

Проценко Лілія
студентка 5 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.психол.н., доц. Хапілова В.П.

ВИКОРИСТАННЯ АНІМАЛОТЕРАПІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ-АУТИСТАМИ

Актуальність дослідження. Проблема аутизму є досить актуальною для нашого суспільства, оскільки щорічно збільшується кількість дітей-аутистів, яким потрібно

допомогти соціалізуватися та сприяти їх знайомству з соціумом. Соціальні працівники активно допомагають таким дітям, використовуючи при цьому різноманітні методики, серед яких одне з важливих місць займає анімалотерапія, або пет-терапія. Що ж означає термін «анімалотерапія»? Анімалотерапія – складова природотерапії. Це – використання позитивного терапевтичного впливу тварин на самопочуття людини у процесі спостереження, догляду, нагляду, взаємодії з тваринами [2].

Метою дослідження є з'ясування важливості використання анімалотерапії соціальними працівниками при роботі з дітьми-аутистами.

Такі вчені та дослідники як П. Ханус, Л. Н. Кряжева, А. Ф. Федоров виділяють анімалотерапію, як самостійний метод нетрадиційної медицини, здатний надавати багатокомпонентний оздоровчий вплив. Як метод лікування анімалотерапія почала розвиватися з другої половини XX століття. Цьому сприяв розвиток сучасних поглядів і наукових методів досліджень взаємини людини і тварин. [3, с.114]

Анімалотерапія поділяється на два напрямки: цілеспрямовану, коли взаємодія дитини-аутиста з твариною відбувається за заздалегідь розробленими програмами та ненаправлену (природну), коли дитина-аутист отримує позитивні емоції від простої взаємодії з тваринами. При роботі з дітьми-аутистами соціальними працівниками використовуються обидва ці напрямки, залежно від ступеня аутизму у дитини та її готовності до співпраці з тваринами. В залежності від того який вид тварин використовується, анімалотерапія поділяється на дельфінотерапію, іпотерапію, каністеротерапію, фелінотерапію, апітерапію, герудотерапію та ін. [3, с.115].

На думку Р. Бергер та інших вчених, ненаправлена анімалотерапія сприяє розвитку у дітей-аутистів емпатії, незалежності та ініціативності, терпіння і самоконтролю, почуття власної значущості та компетентності, а найголовніше – розвитку почуття довіри через полегшення безумовного прийняття любові [3, с.114].

Собаки дозволяють надовго втихомирити страх, депресію, напругу, знизити неуважність і мобілізувати рухові функції. Неговіркі починають більше говорити. Собаки мають величезний вплив на поведінку дітей-аутистів. Для дітей з серйозними психологічними проблемами необхідний доброзичливий, спокійний пес. У цьому сенсі ідеальні лабрадори, золотисті ретривери і шарпеї.

Дуже продуктивним буде використання кішок у роботі з дітьми-аутистами. У них дуже потужне лікувальне біополе. Найчастіше використовують саме кішок чорних забарвлень, вважається, що у них набагато сильніше енергетика, ніж у інших родичів. Для заняття з дітьми-аутистами підійдуть кішки таких порід, як сіамська, орієнтальна, європейська короткошерста, ангорська, сфінкс, російська блакитна. Сфінкс здатний забирати відразу багато негативної енергії і вважається одним з найталановитіших лікарів серед кішок.

Можна обійтися і простими акваріумними рибками, папугами або канарейками. За птахами можна спостерігати або ж їх можна слухати. Це благотворно впливає на нервову систему: заспокоює, втішає, вирівнює дихання і серцевий ритм. Спілкування з гризунами допомагає невпевненим у собі дітям подолати замкнутість і перемогти комплекси. Тактильний контакт з маленькими м'якими звірками розслаблює дрібну мускулатуру, знижує тривогу, емоційне напруження і агресію. Дітей вони вчать дбайливому і акуратному відношенню. «Спілкування» з рептиліями зміцнює нервову систему, упорядковує емоції, зміцнює нервову систему, допомагає при неврастенії, хронічній пневмонії, природженому слабоумстві, епілепсії, нейродерміті [1].

Анімалотерапія являється досить цікавим та корисним напрямком, зокрема в соціальній роботі з дітьми-аутистами. В роботі з дітьми-аутистами анімалотерапія зазвичай використовується в сукупності з такими методами психокорекції як: казкотерапія, арттерапія, лялькотерапія, ігротерапія, тілесно-орієнтовані методи, що дозволяє пришвидшити процес знайомства та входження дитини-аутиста в соціум.

Література
1. Анцупова И. И. Анималотерапия — Москва, «Вокруг света»: журнал «Вокруг света» N12 (2795) декабрь, 2006/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://samlib.ru/a/ancupowa_i_i/animaloterapia.shtml.
2. Федій О.А. Ф 32 Естетотерапія. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ebooktime.net/book_33_glava_90_%D0%A1%D0%9B%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%9C%D0%86%D0%9D%D0%86%EF%BF%BD.html.
3. Чуприков А. П. Расстройства спектра аутизма: медицинская и психолого-педагогическая помощь/ А. П. Чуприков, А. М. Хворова. — Изд. 2-е, дополн. — Львов : Мс, 2013. — 272 с

Юргіна Юлія
студентка 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.і.н., доц. Горло Н.В.

ВПЛИВ КОЛЬОРОВИХ РЕВОЛЮЦІЙ НА ПОЛІТИЧНІ СИСТЕМИ

«Кольорові революції», за загальною оцінкою положень вчених є одним із етапів інформаційних революцій та є однією із форм модернізації політичної системи для перехідних демократій, даний процес передбачає втручання третьої сторони [2, с.19-21].

Враховуючи мету нашого дослідження варто визначити, що під «кольоровими революціями» ми розуміємо повергнення правлячих еліт ненасильницьким шляхом, які стали основним засобом для досягнення зміни режимів через електоральний механізм (Дорофеєв). До країн, які пройшли даний процес, відносять: Грузія (2003, Революція троянд), Україна (2004, Помаранчева революція), Киргизтан (2005, Тюльпанова революція), Ліван (2005, Кедрова революція), Білорусь (2006, спроба Волошкової революції), Вірменія (2008, спроба кольорової революції в Вірменії), Молдова (2009, Цегляна революція), Киргизтан (2010, друга революція), Туніс (2011, друга Жасминова революція), Україна (2013-2014, Революція гідності).

«Кольорові революції» були однією із форм зміни політичною системи. З метою дослідження їх значення в процесі оновлення політичної системи, реалізації якісних перетворень в суспільстві варто виділити таке поняття як «політична модернізація». Це соціальні та інституціональні перетворення, пов’язані з переходом від одного типу політичної системи до іншого [4, с.238].

«Кольоровим революціям» XXI століття була притаманна схожість генетичних ознак:

– ненасильницький перебіг громадянських виступів та чисельність залучення громадянського сектору;

– зміна влади після виборів президента чи парламенту, результати голосування оголошувалися сфальсифікованими, і це ставало поштовхом для акцій протесту, мітингів, заворушень та громадської непокори;

– долученість західних міжнародних та проросійських структур, які підтримували антиурядову позицію [3, с.37].

Одним із представників «оптимістичного підходу», Томас Карозерс, у статті «Відрух на просування демократії», визначив, що «кольорові революції» є кульмінацією тривалих процесів у країнах, чиї політичні режими постали в перехідний період. У цих країнах «лідери допускають достатньо політичних свобод, аби здобути певний кредит довіри та набути легітимності. Зазвичай це означає проведення регулярних виборів і дозвіл створити дрібку опозиційних партій і незалежних громадянських об’єднань й один чи два незалежні часописи. Проте такі режими зберігають цілком надійний контроль над владними важелями, аби убезпечитися від будь-якої істотної загрози своєму пануванню» [1].

Таким чином, «кольорові революції» мали частковий вплив на модернізацію політичної системи, але заклали основи якісних трансформацій в суспільстві. Наша гіпотеза

підтвердилась частково. Керуючись парадигмою постмодернізму, можна стверджувати, що «кольорові революції» є характеристикою постмодерного періоду, коли представницька демократія втрачає свою вагомість, суспільство переходить від форми простої участі до втручання в діяльність політичної влади, беручи на себе вираження своїх повноважень як одного із інститутів політичної влади. Тому масові акції протестів, мітинги стають постійною формою апеляції суспільства до влади та є формою незадоволення її діяльністю. Але основним мотивом цих форм є не делигітимація влади, а більше самовираження позиції.

Література

1. Мінаков М. Коротка історія кольорових революцій [Електронний ресурс] /М.Мінакова//Режим доступу: http://www.ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/ handle/123456789/2180/Article%20Minakov%20-%20Krytyka%202012%20no% 2007-08.pdf?sequence=1.
2. Перспективи та напрямки модернізації політичної системи України: монографія/ за ред. Кіндратець О.М. – Запоріжжя:Запорізький національний університет, 2014. – 338 с.
3. Пономарева Е. Г. «Цветные революции» : природа, символы, технологии /Елена Георгиевна Пономарева, Георгий Алексеевич Рудов // Обозреватель – Observer. – 2012. – С. 36–48.
4. Почепцов Г. Революция. com. Основы протестной инженерии / Георгий Почепцов. – М. : Европа, 2005. – 532 с.

Яцина Юлія
магістрант кафедри політології ЗНУ
Наук. кер.: д.політ.н., проф. Кіндратець О.М.

ГРУППЫ ИНТЕРЕСОВ: ПРИЗНАКИ, ВИДЫ

Современный демократический процесс предполагает непрерывную коммуникацию между гражданским обществом и органами власти. Афинская демократия с ее прямым волеизъявлением a priori невозможна, поэтому встает вопрос о посредничестве во взаимоотношениях между государством и обществом. Таким посредником, выражающим интересы конкретных сообществ выступают группы интересов. Развитие данного концепта уходит далеко в историю (начиная с эпохи Возрождения), однако, институционализация феномена произошла с бурным развитием демократии.

Отличительными признаками групп интересов является то, что они не преследуют цель попасть во власть и распоряжаться ею. Главная задача их заключается в продвижении своих интересов посредством политической власти. Также группами интересов целесообразно считать только те объединения, которые действуют за пределами политической власти. Так, под группами интересов здесь понимается «объединения людей, которые исходя из своих интересов или потребностей, предъявляют требования другим социальным группам или обществу в целом, с целью поддержать или улучшить свои позиции, достичь конкретной цели» [1].

Институциональная репрезентация групп интересов в современном мире представлена профсоюзами, объединениями, ассоциациями, союзами, молодежными и многими другими движениями. Перечисленные формы групп интересов имеют свои права и обязанности, правовой статус. Они выступают посредниками между государством и гражданским обществом и представляют интересы последнего. Так, методы продвижения и защиты своих целей у них зачастую сводятся к страйкам, митингам, забастовкам, петициям. В условиях реально действующей демократии, такое продвижение интересов гражданского общества находит обратную связь у органов государственной власти. В таком случае демократические принципы реализуются более-менее. В государствах с электоральной демократией, в том числе в Украине, требования групп интересов в лице митингующих медиков, шахтеров и учителей часто не то чтобы не реализуются, а даже не воспринимаются всерьез политической элитой. Здесь можно констатировать отсутствие взаимосвязи и

взаимоуважения между государством и обществом, где первое не воспринимает гражданское общество как реального субъекта и участника политического процесса, а второе – подрывает собственно легитимность всей государственной власти. Помимо гражданского общества группы интересов формируют бизнес-структуры (как внешние так и внутренние), сама политическая элита. Чаще всего такие группы интересов представлены в виде групп давления и лоббистских организаций.

Группы интересов действуют исключительно для достижения своих узкокорпоративных целей, поэтому они нередко отождествляются с группами давления. Однако, я считаю, что знак равенства ставить между этими понятиями не совсем корректно. Так, группы давления прибегают к силовым методам, саботированию, срыву политических решений, давлению на политическую элиту, но они не выражают собственные интересы, не являются инициаторами, например, законов и программных документов, они являются выразителями чужой воли. Поэтому, полагаю, целесообразней считать группы давления неким подвидом групп интересов.

Лоббизм – специфический институт политической системы, определяющий механизмы влияния частных или общественных интересов на принятие нужных им решений органами государственной власти [2]. Основными чертами лоббизма является существование группы интересов, наличие команды профессионалов (лоббистов), главной целью которых есть принятие нужных заказчику решений. Однако, органы государственной власти могут не только не противостоять лоббистским организациям, но и сотрудничать и взаимодействовать с ними. Здесь речь идет о, так называемом, корпоративном лоббизме. В Украине он оформился под названием «региональные бизнес-кланы». Их особенностью является высокий уровень корпоративизма и постоянное его углубление. География региональных элит в Украине представлена Днепропетровской, Донецкой, Киевской областью. Интересы представителей обозначенных регионов часто несовместимы друг с другом. Это приводит к внутренней, как социальной, так и экономической нестабильности во всем государстве. Украина – яркий пример государства, где институт лоббизма имеет явно негативную коннотацию. Хотя, принято считать, что лоббизм – неотъемлемая составляющая демократической системы, во главе угла которой – плюрализм различных групповых интересов. В таком контексте институт лоббизма имеет положительный окрас.

Исходя из вышеизложенного можно сделать вывод, что группы интересов – необходимый элемент демократического общества, он обеспечивает коммуникацию между гражданским обществом и государством, снимает социальное напряжение, дополнительно легитимирует власть. В данной работе рассмотрены группы давления и институт лоббизма как разновидности групп интересов, однако, стоит отметить, что этот список далеко не исчерпывающий. В Украине понятие «группы интересов» чаще употребляется с негативным окрасом, этому способствовала, с одной стороны, недостаточная институционализация гражданского общества, которое не привыкло продвигать и отставить свои интересы, а, с другой, – объективно сложившиеся корпоративные связи в конкретных регионах и постоянный передел власти придали негативного значения как понятию «лоббизм», так и понятию «группы интересов» в целом.

Литература

1. Політологічний енциклопедичний словник. – К.: Генеза, 2004. – С. 123
2. Большой энциклопедический словарь. – С. 39 http://www.announcement.ru/enc_letter/bse_590_ 36142_367_1.html.

СЕКЦІЯ «ФІЛОСОФІЯ ТА РЕЛІГІЯ»

Зубов Вадим
д.філос.н., проф. кафедри філософії ЗНУ

КРИЗА ЯК ПІДГРУНТЯ ПЕРЕФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО СВІТУ

Однією з причин переформування сучасного соціального простору виступає світова фінансово-економічна криза. Вважається, що сучасна економіка будується на довірі та мистецтві створювати фінансову звітність для ствердження своєї позиції в складній мережі фінансових відносин. Однак довіра, підкріплена рейтингом фіктивних (надутих) «фінансових імперій», не є надійною опорою для реальної економіки. Логіка такого розвитку зробила необхідною кризу як вихід із ситуації, коли виникає реальна загроза отримання прибутку [1]. В основі сучасної світової фінансово-економічної кризи лежить зменшення обсягу приросту попиту стосовно приросту капіталу, що призвело до зменшення прибутку. А це – основа і Бог економічної діяльності. Раніше одним із способів вирішення системної економічної кризи був вивіз капіталу до ще неосвоєних територій. Цей спосіб неминуче викликав гостру конкуренцію не лише за ринки збуту товарів, а й за ринки вивозу капіталу, і завершився спочатку першою, а потім і другою світовими війнами. Рух кожної країни по шляху науково-технічного розвитку вимагав розширення ринків збуту своєї продукції, що штовхало країни до нових об'єднанн і правил життєдіяльності. На сучасному етапі неможливість розширити ринки збуту штовхнула соціальних суб'єктів розвиватися шляхом збільшення ефективності споживання кожного учасника доступних ринків. Реалізація цього плану здійснювалася і за рахунок роздування «фінансових бульбашок», тобто різкого збільшення частки фінансових активів у загальному їх обсязі. З цієї причини частка прибутку корпорацій, отриманої за рахунок фінансового сектора, стала з початку XX1 століття різко зростати. Саме з цієї причини відбулася суттєва трансформація світової системи капіталізму, перехід його до фінансової економіки. Наслідками фінансової економіки стало існування впродовж кількох десятиліть економіки в умовах постійного завищеного попиту, який створив під себе відповідну систему затребуваних споживачем благ – як матеріальних, так і послуг. Тим самим стався «перекіс»: значна частина економіки існує тільки завдяки позаекономічному емісійному стимулюванню попиту. Це призвело до появи в передкризові роки в усьому світі безлічі нових банків, що існували за рахунок кредитів, яких не брали хіба що діти і пенсіонери. Виникла віртуальна економіка, віртуальні гроші, віртуальне підприємництво. У цьому сенсі це дійсно перериває руйнівну дію колишньої організації соціального простору і лежить в основі переформатування світових економічних і політичних процесів. На сучасному етапі криза обумовлена також впровадженням санкційної практики, що викликає феномен імпортозаміщення. Криза додає «свіжої крові», тобто породжує велику кількість творчої різноманітності у всіх сферах життєдіяльності суспільства і людини. Кризисний стан суспільства активізує інтелектуальну сферу, що сприяє привнесенню нових форм раціонального вирішення проблем. Можливо необхідні періодичні потрясіння, які б повертали з ейфорії «легкого життя» на «тверду землю». Криза виступає таким видом сучасної війни, яка є закономірним або збалансованим кроком до нового рівня впорядкованості соціуму, нового світового порядку, суть якого залишиться тією ж: гроші, прибуток, влада [1].Можна стверджувати, що світовий порядок, що склався після Тегерана, Ялти, Потсдама і Гельсінкі демонтований основними гравцями на світовій арені. Жодна зі сторін вже не може намагатися «працювати» з іншою не «домовляючись», а тільки «вимагаючи, вказуючи і наполягаючи на виконанні». Безсумнівно глобальна ситуація нині складається таким чином, що перед «світовими гравцями» існує дуже проста альтернатива: при нинішньому стані справ треба або воювати, або «домовлятися по-новому». Природно, що країни – світові лідери, обтяжені значною кількістю ядерної зброї, прагнуть, незважаючи на всі існуючі об'єктивні складнощі, саме «домовитися». Але це аж ніяк не скасовує їх активність по гонці озброєнь і прагнення бути готовими до всього. Сучасна Україна

знаходиться в центрі глобалізаційних війн і геополітичних ігор супердержав. Зовнішні та внутрішні загрози безпеці України визначаються поєднанням ряду факторів, що об'єктивно пов'язані з ескалацією міжнародної напруженості, обумовленої глобальними структурними зрушеннями, які опосередковують зміну зовнішніх орієнтирів. Суб'єктивні – коріняться в стратегічних помилках проведеної в Україні протягом останніх десятиліть макроекономічної політики, які роблять її вкрай залежною від зовнішньої кон'юнктури і прирікають на колонізацію іноземним капіталом. Якщо і далі слідувати цій політиці – означає бути розчавленими в лещатах гегемонії наддержав, які прагнуть зберегти або завоювати глобальне лідерство за рахунок своїх старих васалів або нових колоній на пострадянському просторі. Має місце гостра конкурентна війна для використання ресурсів Старого Світу з вигодою для себе. І в цьому плані Україна перетворилася на плацдарм для розгортання світової гібридної війни, що ведеться супердержавами з метою утримати світове лідерство в наростаючої конкуренції з Китаєм. Робляться спроби геополітиків відродити традиційні англосаксонські схеми глобального домінування за рахунок ослаблення і розвалу самостійних держав, а також встановлення контролю над трансконтинентальними комунікаціями. Формування нових глобальних регулюючих інститутів, здатних приборкати турбулентність на світових фінансових ринках та уповноважених на прийняття універсальних глобальних правил для життєдіяльності та економічної активності соціальних суб'єктів – ось що необхідно для виходу на оптимістичний сценарій подальшого розвитку світової спільноти. Такий сценарій передбачає відповідальність менеджерів, обмеження корпоративного та регіонального егоїзму. У будь-якому випадку соціально-економічний підйом виникає на новій технологічній основі з новими виробничими можливостями та якісно новими споживчими перевагами.

Література

1. Кремень В. Финансовый кризис – пролог нового мирового порядка? / Кремень В., Ильин В. // «День» (Украина). – 2009. – № 105. – 23 июня.

Кривега Людмила
д.філос.н., проф. кафедри філософії ЗНУ

ПРАЦЯ ЯК ЧИННИК ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

Праця є невід’ємною складовою людської екзистенції. Саме завдяки праці людина розвиває свої знання, навички та здібності, отримує засоби, кошти до життя, впевненість у завтрашньому дні. Людський розвиток означає розширення діапазону вибору для людей і найважливішу роль в цьому процесі відіграє трудова діяльність, в якій бере участь населення всієї планети і яка займає значну частину життя кожної людини. З 7,3 млрд жителів Землі 3,2 млрд. працюють на робочих місцях, а решта зайняті працею по догляду, творчою, волонтерською працею або іншими видами трудової активності [1]. Праця дає можливість людям повноцінно брати участь в житті суспільства, дає їм почуття власної гідності і соціальної значущості. Праця сприяє формуванню згуртованості і збагаченню соціальних зв’язків усередині родин і громад. Працюючи спільно, люди не тільки підвищують матеріальний добробут, а й накопичують значний обсяг знань, який слугує основою для культур і цивілізацій. Праця розкріпачує потенціал, творче начало і дух людини. Існує широка картина праці, яка виходить далеко за рамки праці на робочих місцях. Праця здатна підняти людський розвиток на нову висоту, якщо заходи політики сприяють розширенню можливостей для продуктивної, гідно оплачуваної праці, що приносить задоволення людині («сродна праця» за Г. Сковородою) та здатна підвищити знання, вміння і потенціал працівників, забезпечити їх права, безпеку і благополуччя.

На жаль, світ праці у 21 столітті через безробіття, примусовий труд, низьку оплату праці, нетворчий зміст, тяжкий фізичний і психологічний характер праці та інше не дає людям реалізувати свій потенціал та досягти певних цілей. У 2014 р, згідно з офіційними даними про безробіття, 204 млн осіб не мали роботи, в тому числі 74 млн молоді. З усіх

робітників 830 млн осіб у всьому світі належать до малозабезпечених працівників (тих, хто живе менш ніж на 2 дол. США в день), а понад 1,5 млрд - до сфери незахищеної зайнятості, тобто зазвичай не мають гідних умов праці і не охоплені належним рівнем соціального забезпечення [1]. У 2015 році рівень безробіття в світі становив 8%. Але в деяких країнах цей показник різниться від десятих часток відсотка або декількох відсотків (Катар – 0,4%, Монако – 2%, Сінгапур – 2%) до декількох десятків відсотків ((Греція – 25.8%, ПАР – 25,9%, Афганістан – 35%, Непал –- 46%, Джибуті – 60%) [2]. Вище наведене свідчить, що рівень соціально-економічного розвитку країни залежить від організації праці, її умов, техніко-технологічного рівня та оплати. Людський розвиток та процвітання національних економік безпосередньо залежить від праці та її соціального облаштування. В цьому аспекті важливим є аналіз впливу на зміст трудової діяльності нового витка індустріальної революції, яка поступово змінить ринок праці і структуру зайнятості. Якщо перша промислова революція механізувала виробництва, то друга дозволила налагодити масовий випуск продукції. Головним драйвером другої промислової революції була електрика. У центрі третьої революції знаходилася електроніка та інформаційні технології, автоматизовані виробництва. У багатьох країнах і регіонах реалії третьої революції ще повністю не впроваджені, а на світовій арені з'являється нова «революційна ситуація». Четверту промислову революцію («Індустрію 4.0») можна трактувати як спосіб виробництва, заснований на змішуванні технологій фізичного, цифрового і біологічного світу, який створює нові можливості для праці і впливає на політичні, соціальні та економічні системи. Якщо третя промислова революція позбавила робочих місць багатьох майстрів, то четверта погрожує звільнити наступну хвилю фахівців, які «моніторять» зараз роботу верстатів і комп'ютерів. Нова промислова революція дасть можливість пристроям взаємодіяти без втручання людини. Нова хвиля зростання продуктивності праці в зв'язку з настанням науково-технічної революції знову гостро ставить питання про працевлаштування вивільнених сотень тисяч робітників із заводів попередніх поколінь. Люди при новому форматі виробництва будуть використані мінімально, оскільки система зможе самостійно приймати більшість рішень, використовуючи показники датчиків та іншої апаратури. Мережі машин зможуть випускати товари з меншою кількістю помилок, а також змінювати виробничі шаблони в міру необхідності на більш ефективні. При цьому автономні роботи будуть відігравати першорядну роль на «розумних» підприємствах. Впровадження автоматичних ліній на виробництві та поширення «розумних» виробничих систем викликає масове безробіття. Вже до 2020 р роботи і нові технології можуть залишити без роботи 5 млн чоловік. Всього до цього часу ліквідують 7 млн робочих місць, але це компенсує двохмільйонний зростання зайнятості в інших галузях [3]. Найбільші скорочення очікуються в середовищі офісних і адміністративних працівників. Найбільше у виграші від нової революції залишаться ті, хто забезпечує інтелектуальний і фізичний капітал: винахідники, акціонери та інвестори. Зростатиме попит на робітників високої кваліфікації і знижуватися на робочих з низькою кваліфікацією. У творчих одинаків з'явилася можливість не тільки використовувати комп'ютерні програми та обмінюватися своїми розробками, а й отримати доступ до обладнання, що надає великі можливості негайного впровадження. «Індустрія 4.0» актуалізує затребуваність в праці людей, схильних займатися унікальним виробництвом - «мейкерством».

Література

1. Труд во имя человеческого развития // Доклад ООН о человеческом развитии 2015// – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr15_standalone_overview_ru.pdf
2. Word/ World Factbook/ – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/xx.html/
3. Громова Т. Власть "Индустрии 4.0" / Татьяна Громова. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://fastsalttimes.com/sections/obzor/522.html

Таран Володимир
д.філос.н., проф. кафедри філософії

ДЕОЛІГАРХІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА ІДЕОЛОГІЇ РЕФОРМУВАННЯ

Ідеологія системного реформування в Україні є логічним продовження пошуків виходу з кризи, яка охопила сьогодні практично всі сфери суспільного життя. Оскільки Україна представляє собою фактично олігархічно-кланову модель державного устрою, то відповіді на проблемні питання слід шукати перш за все в сутності цієї моделі, а долання недоліків – в необхідності її деолігархізації.

Відомо, що олігархія є форма державного управління або політичний режим, при якому влада зосереджена в руках невеликої групи людей – представників великого монополізованого капіталу і переважно обслуговує їх особисті або групові інтереси, а не інтереси всіх громадян. Незважаючи на існування різних видів олігархії, сутнісні її риси залишаються незмінними. Олігархія завжди пов'язана з феноменом багатства, яке, на відміну від інших видів «могутності», не має межі. Надмірна жадібність до грошей призводить до надмірного бажання влади, «заздрощів і суперництва», нехтування законами і моральними нормами, розбещення суспільства, презирства до народу, нищення середнього класу, озлиднення більшості населення тощо (Платон).

Здатність олігархії відтворюватися в межах різних суспільно-історичних епох та трансформувати «неолігархічні» системи в олігархічні знайшла відображення в «залізному законі олігархії (Р.Міхельс). Згідно з цим законом, її поява обумовлюється також «запитом» суспільства на вождізм, укріпленням бюрократичного апарату, централізацією влади, зростанням протиріччя між інтересами керівників і членів партії та перевагою інтересів і ідейних позицій керівників, зниженням ролі членів партії у прийнятті рішень, переходом лідерів опозиції в ряди існуючого керівництва та ін.

Усі наведені риси олігархії знайшли свій прояв у сучасному українському суспільстві, що суперечить цілком демократичному змісту його конституційних норм. Історично олігархія завжди протистояла демократії у розумінні справедливості, рівності, ролі майнового цензу, соціального походження, вихованості і шляхетності, особливостей законодавчої бази (Арістотель) і боролася з основоположними її принципами економічного, політичного і правового характеру. За такою логікою олігархія може пропонувати тільки обмежену форму демократії, яку іноді називають «напівдемократичною олігархією» (М.Михальченко). Остання, крім певних позитивних, має і ряд цілком негативних рис (використання демократії для маскування правлячого режиму; незначний часток національно-етнічного українського елементу; зростання розриву у рівні життя між багатими і бідними; формування паразитичної верстви населення для обслуговування олігархів; сприяння поширенню корупції; уникання фінансування науки, освіти і культури), які «тягнуть» суспільство до занепаду.

Олігархія – це системна корупція, адже її сутнісним проявом є зрощування з владою і доступ до розподілу загальнодержавного багатства на свою користь. Обидва моменти органічно пов'язані між собою, оскільки, з одного боку, наявність великих коштів забезпечує механізми приходу до влади, а з іншого, – контролювання влади відкриває можливості використання бюджетних коштів як джерела подальшого самозбагачення. Тому очевидно, що олігархія – це неефективна система державного управління. Вся вона налаштовується не на побудову дієвих управлінських механізмів, що здатні забезпечувати ефективне функціонування держави як єдиного цілого, а на обслуговування інтересів певних олігархічно-кланових структур, які використовують державні управлінські структури щодо досягнення привілеїв для певних кланів всупереч державним інтересам і за рахунок держави.

Олігархія – це гальмування економічного розвитку. Саме через свою монополізаційну сутність вона не зацікавлена у розвитку ринкових відносин, серцевиною котрих виступає конкуренція, де особливу роль відіграють малий і середній бізнес. У свою чергу, відсутність

конкуренції не тільки запобігає формуванню механізмів саморозвитку економіки, але й має інші негативні наслідки – відсутність адекватної кадрової політики на конкурсній основі, блокування процессу приходу обдарованої молоді до управлінських і виробничих структур, незацікавленість фахівців у підвищенні кваліфікації, отриманні якісної освіти. А це знаходить прояв і в певних негативних тенденціях розвитку самої освіти, де практично нівелювалася рейтингова система, мотивація до навчання, творча активність студентів тощо.

Олігархія – посилення відчуження: політичного – через блокування політичних ліфтів, руйнування політичних партій, блоків і рухів, деідеологізації партійних утворень; економічного – через посилення експлуатації народу, позбавлення їх трудових прав, нівелювання діяльності профсоюзів; соціального – скорочення соціальних програм, незацікавленість у розвитку охорони здоров'я, науки, освіти тощо.

Олігархія – це загроза суверенітету української держави, гальмування процесу державо- і націотворення. Олігархія є неоднорідною, що пояснюється різною «спеціалізацією» в отриманні доходів. Однак навіть існування певної патріотично налаштованої її частини не змінює космополітичної сутності олігархії в цілому, тому що в кінцевому рахунку перед вибором між державним і кланово-олігархічним переважають інтереси останнього, навіть якщо вони суперечать першим. До того ж наявність класової свідомості дозволяє завжди знаходити порозуміння між олігархами – представниками протилежних поглядів у питаннях українського патріотизму, захисту української державності, української мови і культури як в середині України, так і на міждержавному рівні, зокрема в антиукраїнському класного олігархічному середовищі РФ. Отже, в природі олігархії слід шукати причини ідей сепаратизації, регіоналізації і федералізації в Україні. А війна на Донбасі і окупований Крим продовжують залишатися не тільки способом розкрадання державних коштів, але й особливими зонами відмивання грошей, олігархічних комерційних домовленостей, розширення контрабанди, кримінальних засобів отримання прибутків тощо.

Таким чином, деолігархізація – це реальная основа ідеології і практики системного реформування в Україні з метою кардинальної її перебудови за зразками найбільш розвинених країн Європи і світу.

Гребінь Світлана
к.філос.н., викладач кафедри філософії ЗНУ

ПРИМУСОВА ДИТЯЧА ПРАЦЯ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

В сучасному світі, згідно з Доповіддю ООН про людський розвиток 2015 «Праця в ім'я людського розвитку» [1], зафіксовано, що в світі нараховується близько 168 млн працюючих дітей, що складає 11 % населення дитячої вікової групи, в тому числі близько 100 млн хлопчиків та 68 млн дівчаток. Приблизно половина з них зайняті на шкідливих і небезпечних роботах [1, с. 6]. 21 млн людей охоплені примусовою працею, були жертвою примусової торгівлі людьми з метою отримання робочої сили та сексуальної експлуатації або утримувалися в положенні рабів: 14 млн людей було піддано трудовій, а 4,5 млн – сексуальній експлуатації. При цьому доля жінок та дівчаток перевищувала долю чоловіків та хлопчиків [1, с. 6]. Ці цифри приголомшують.

Зазначимо, що в понятті «дитяча праця» є два моменти: позитивний і негативний. Позитивним є те, що праця, якщо вона безпечна, посильна, не примусова, не шкідлива, може виховувати та розвивати дитину, сприяти її соціалізації та реалізації її творчого потенціалу. Однак, існує інший бік цієї проблеми, коли примусова та шкідлива праця негативно позначається на розвитку та здоров'ї дітей. Крім цього, використання примусової або шкідливої дитячої праці порушує права дитини, допускає експлуатацію в оплаті праці, попрання людської гідності, втрату свободи і самостійності, породжує невпевненість у завтрашньому дні.

Звернемо свою увагу на негативний аспект використання дитячої праці більш детально та визначимо причини цього суспільного явища. По-перше, наслідком залучення дітей до примусової праці є низький соціально-економічний розвиток суспільства, коли діти вимушені годувати свою сім'ю та боротися за власне виживання. В цьому випадку найчастіше залучення дітей до праці відбувається проти їх власного бажання, усвідомлено, дорослі використовують незахищеність своїх дітей у своїх власних інтересах. Другою причиною цього суспільного явища виступають соціально-культурні традиції, які відображають різноманітні погляди в суспільстві на використання дитячої праці. Наприклад, у деяких суспільствах вважається традиційним залучати дівчаток до домогосподарської праці та не вважається обов'язковим отримання ними освіти. Деякі батьки вважають обов'язковим передати своїм дітям з раннього віку професійні навички або виховують таким чином характер своїх дітей. Третьою причиною дитячої праці можна назвати відсутність соціального догляду, що в наші часи швидко поширюється в середовищі мігрантів, які не з власної волі вимушені покинути рідні місця та шукати кращого життя в чужих краях. Частішають і випадки, коли дитина свідомо покидає своїх батьків-алкоголіків або наркоманів, бо не в змозі більш терпіти їх знущання. Якою не була б причина дитячої праці, однак, використання дітей для наповнення кишень дорослих є незаконним явищем, яке суперечить інтересам дітей, порушує їх права, навіть коли дорослі до кінця не усвідомлюють його шкідливості.

В тій чи іншій мірі примусова дитяча праця використовується в багатьох країнах світу і є однією з «больових точок» суспільства. Експлуатація дітей небезпечна, наносить шкоду дітям в моральному, психологічному, фізичному планах, відриває дітей від освіти, але не сприяє економічному зростанню суспільства. В усьому світі ця проблема привертає все більшу увагу. Людство в змозі поступово вирішити цю проблему під впливом економічного і політичного зростання, культурного та соціального забезпечення дитинства.

Література

1. Труд во имя человеческого развития // Доклад ООН о человеческом развитии 2015 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr15_standalone_overview_ru.pdf

Ель Гуессаб Карім
к.філос.н., доц. кафедри філософії ЗНУ

АРАБСЬКИЙ СВІТ В АСПЕКТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІХ ПРАКТИК

Двадцять перше століття кидає Арабо-мусульманському світові виклик, який, можливо, визначить його майбутнє для наступних поколінь. Араби дуже стурбовані збереженням своєї культурної самобутності та незалежності перед країнами Заходу та їхньою всеосяжною глобалізацією. З одного боку, іслам допускає свободу вибору, добровільність рішення підкорятися закону, моральним і культовим приписами; з іншого боку, ця релігія визначає положення віруючої особи перед Абсолютом як відносини солідарності між людьми. Через те іслам представлений подібній соціальній чи політичній дії, цивілізації, яка породила чітку концепцію особистості, визначила місце індивідуума в соціумі й висунула на передній план деякі аксіоми, що регулюють контакти між народами.

Віра – це вільний вибір кожного індивідуума [1]. Вона жодним чином не протистоїть розуму та не вимагає від нього ні напруги, ні зречення [2]. У цьому відмінна риса ісламу. Віра не пригнічує розум (у всякому разі, не більше, ніж очевидність вирішення якої-небудь математичної задачі), оскільки вона не може виникнути з примусу. Щодо цього Бог подарував людині повну свободу. Віра втрачає будь-який сенс, якщо вона не стає добровільним вибором [3].

Коран і Сунна викладають загальні принципи, що стосуються одночасно культового аспекту життя людини та сфери соціальних відносин. Тому сама концепція світу розглядається нами крізь призму цих джерел. Вона власне й визначає те, як мусульмани

виражають свої відносини з Богом, з природою, з іншими спільнотами і, врешті-решт, як подібне ставлення впливає на їх сприйняття науки, техніки, мистецтва, всього комплексу соціальних, політичних й економічних структур. Це скоріше не просто релігія, а ціла культура (в даному випадку - культура, що базується на системі цінностей і живиться моральними засадами) [3]. Зміст Одкровення дійсно стосується всіх сфер людської діяльності: економічного укладу, соціального ладу тощо. Ця особливість створює непереборну на перший погляд проблему, оскільки, якщо слово Боже абсолютне, єдине і визначальне, то, написане і сприйняте в VII столітті як вказівку Всевишнього, воно має так само сприйматися і прийматися в усі наступні епохи. Такий підхід визначав би іслам як фундаменталістські вчення.

Тим часом, ані сам Пророк, ані його сподвижники, ані перші тлумачі не сприймали слово буквально. Коран був поданий в уривках, і його вірші Одкровення часто містили відповіді на питання, з якими в особливих ситуаціях стикалося правовірне оточення Пророка Мухаммеда, віддане його вченню. Це відповідь, що стосується події історичного минулого: абсолютна істина проявлена не в буквальності формулювання, а в загальному принципі, вільному від словесної оболонки. Саме це мали на увазі перші тлумачі під поняттям maqāṣid al-šarī'a – мета та принципи орієнтації ісламського законодавства.

Йдеться про те, що в більш пізній період сталася концептуалізація того, що Мухаммед і його прихильники розуміли та застосовували природно й органічно для свого часу. Коран пропонує провідні принципи орієнтації, які за своєю природою є абсолютними, оскільки в сприйнятті мусульман вони йдуть від Творця, дороговказу (šarī'a), за яким слід йти людині, яка виконує його накази. Такі принципи визначаються тлумачами-законниками, на яких лежить відповідальність, завжди і скрізь – робити "прив'язку на місцевості", не спотворивши при цьому первинної спрямованості. Отже, безсумнівно не можна заперечувати думку про еволюцію суспільства, змін в образі його життя та мислення або культурних відмінностей. Зовсім навпаки, від мусульманина вимагається поважати божий порядок (який і викликає до життя часи, історичні події та можливі відмінності):

"О люди, Ми створили вас від чоловіка і жінки і зробили вас народами і племенами, щоб ви пізнавали один одного" [4].

Отож, навіть у момент заглибленості в людські справи, істинний носій віри допускає і визнає даність історичного розвитку, культурних та культових відмінностей. Усвідомлювати свою відповідальність як віруючого – означає намагатися побачити, зрозуміти масштаби посталих проблем й одразу ж приступити до пошуку найкращого для кожного часу і країни способу відновлення гармонії між абсолютними принципами та повсякденним життям.

Література

1. LAIDI .Z, «Mondialisation et Démocratie»,In Politiques Etrangéres,N° 3,Vol 66,2001,pp603-618. url:/web/revues/home/prescript/article/polit_0032-342x_2001_num_66_3_5101, Consulté le 04 juillet 2014
2. MAALOUF .A, Les Identités meurtrières, Ed Grasset et Fasquelle, Paris, Edition16, Juillet 2012,
3. NERI F, Le systémicien, http://semanticien.blogspirit.com/crise-systemique/consulté le 12/5//2014.
4. Коран / Пер. с арабского и комментарии И.Ю.Крачковского. – К.: : "Феникс", 2005. - 543 с.

Білокопитова Ніна
здобувач кафедри філософії ЗНУ
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Ель Гуессаб Карім

ЕТНОСОЦІАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ І ТУРЕЧЧИНИ

Етносоціальні та правові відностини України і Туреччини зумовили виникнення зв'язків не лише на рівні урядових та бізнесових кіл, але вплинули на утворення міжетнічних україно-турецьких шлюбів. У таких міжконфесійних сім'ях синтезуються культури, мова,

традиції, світогляд доповнюючи та збагачуючи як суб'єктів суспільного життя так і етнічні групи.

Теоретичне вивчення цінності починається тільки на певному рівні її виділення суб'єктом і представляє лише одне з можливих відносин до неї. Тому зв'язок між людиною і цінністю не може бути зведений до відношення між суб'єктом і об'єктом пізнання. Теоретичне мислення може вивчити об'єкт цінності, але це не означає, що воно тим самим отримало знання про саму цінність. Освоєння цінності людиною починається, взагалі кажучи, не з теоретичного споглядання, а з діяльного ставлення до об'єкта цінності [1]. Цінністю для людини є все, що має значення, що має особистісний або суспільний сенс [2]. Цінність об'єкта завжди залежить від появи нових благ, від людських інтересів і потреб.

Л.М.Гумільов в етносоціологічному дослідженні писав: «Для збереження етнічних традицій необхідна ендогамія, тому що ендогамна сім'я передає дитині відпрацьований стереотип поведінки, а екзогамна сім'я передає йому два, що взаємно загашають один одного» [2]. За Л.Штернбергом, ендога́мія - норма, що пропонує укладання шлюбу в межах певної соціальної чи етнічної групи. Екзогамія - заборона шлюбних відносин між членами родинного або локального колективу. Підхід Л.М. Гумільова можна вважати не актуальним, бо трансформація у глобальний соціум неминуча.

Іноді при оцінці ролі змішаних сімей у розвитку етнічної культури виникає побоювання в тому, що змішані шлюби ведуть до «розпаду» етнічних культур, підриваючи тим самим основи існування деяких етносів. В принципі побоювання цілком виправдане, але, треба відзначити, що етнос не може залишатися абсолютно незмінним, відчуваючи на собі постійне зовнішній вплив. Розвиток культури можливе лише там, де є взаємодія культур у всьому своєму різноманітті. Інакше культура, яка замкнулася в собі і не дозволяє проникнення нових елементів, приречена на загибель [2].

Ферейдун М. Эсфендіарі - ірано-американський футуролог і філософ, один із засновників трансгуманістичного руху, вважав поняття національності непотрібним. «Не буває незаконних іммігрантів, бувають тільки недоречні кордони», - говорив він. Глобальний соціум, трансгуманізм, поліпшення рівня життя все це дуже футуристично виглядає. Варто буде звернутися до генетичних досліджень, щоб зрозуміти цінність симбіотичних україно-тюркських взаємин.

Сучасна біологія і, особливо, генетика утворює своєрідний міст між природознавством і гуманітарним знанням. У міру того, як її увагу все більше концентрується і зосереджується на людині, як об'єкті теоретичних досліджень і технологічних маніпуляцій, вузол традиційних філософських проблем, що хвилювали людину протягом усього періоду його існування як особливого біологічного виду, як "істоти, наділеної розумом", зав'язується все сильніше [1].

Академік, президент Академії фундаментальних наук РФ А.О. Тюняєв досліджував питання кореляційного зв'язку між етносом і групами крові. Він зазначав, що «…ген А2 (різновид гена А) є «візитною карткою» кавказьких народів. Друга група крові (А) значною мірою представлена в Середземноморському басейні і, головним чином, на Корсиці, в Сардинії, Іспанії, Туреччини, на Балканах… носії третьої групи крові (В) є кочові народи. Саме тому, на думку сучасних антропологів, третя група крові (В) як і раніше продовжує залишатися «східною» групою крові. І саме тому ген цієї крові надзвичайно поширений в Азії, а саме в Китаї, Індії та Сибіру… Тим часом, друга група крові (А), як ми показали вище, пов'язана з місцями контакту тюркських народів з європеоїдними. Отже, щоб вважати четверту групу крові (АВ) результатом злиття другого (А) і третьої (В), потрібно припустити, що кочівники-семіти зі Східної Індії схрещувалися з кочівниками-тюрками з Північно-Західного Китаю - тут особливо звернемо вашу увагу: Східна Індія плавно переходить в Північно-Західний Китай, тобто ці «різні» кочівники відбувалися з місцевості, розташованої на самому кордоні цих двох географічних зон…» А наступний висновок вражає: «Українці придбали четверту групу крові (АВ) «за допомогою» польських євреїв, угорців, печенігів та ін.» [1].

Таким чином, можна зробити висновок, що прадавні україно-тюркські симбіотичні відносини були поширеним явищем, мають генетичне підтвердження та ці синергетичні процеси мають безпечний характер для нащадків. Як наслідки цих процесів – біологічне (генетичне) та соціокультурне наслідування.

Література

1. Кочеров С. Н. «Аксиологема» как проблема теории ценностей, [Електронний ресурс] / С.Н.Кочеров // Теоретический журнал CREDO NEW, 2011. – Режим доступу до статті: http://credonew.ru/content/view/1069/65/
2. Пазенок В.С. Філософська теорія цінностей (аксіологія), [Електронний ресурс] / В.С.Пазенок // сайт Навчальні матеріали онлайн. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1087070452085/filosofiya/filosofska_teoriya_tsinnostey_aksiologiya

Бланк Марина
студентка 2 курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Мегрелішвілі М.О.

ІДЕАЛИ ГУМАНІЗМУ ТА СЬОГОДЕННЯ

У сучасному глобалізованому суспільстві стрімко розвивається ринкова економіка та бізнес, що спричинює разом з тим розвиток егоцентризму та споживацтва. Люди все менш звертають увагу на потреби суспільства, натомість приділяють забагато уваги власному матеріальному становищу, і заради нього готові поступитися моральними принципами та духовними цінностями. Створені умови для так званого «культу грошей».

В Україні, зокрема, в самоціль перетворилася гонитва за статусом, добробутом, розкішшю. Це призвело до зростання злочинності, панування мафіозних структур, насилля та соціальних конфліктів. В цьому контексті доречним буде звернення до гуманістичних ідеалів, оскільки українське суспільство потребує якісних змін не тільки в економіці, а й у самому способі мислення.

В епоху Відродження гуманізм мав значення, яке полягало в «ревному вивченні всього, що складає цілісність людського духу», оскільки humanitas означало «повноту та неподільність природи людини» [1, с. 48]. Тобто, гуманісти приділяли значну увагу розвитку освіченості та розсудливості. Гуманістами становились люди різних верств, вони збирались разом у бібліотеках, на віллах, у книжкових крамницях і т.ін. та обговорювали важливі проблеми того часу, розбирали античні пам’ятки історії та літератури.

Ренесансний «гуманізм» визначався не як захист прав людини, це був аналіз людини такою, яка вона є. З точки зору Петрарки та інших філософів він означав перенесення людини до центру світу, першочергове її дослідження [3]. Вважалось, що людина має висловлюватися гарно та зрозуміло, тому розвивалася чиста класична мова.

Однією з найважливіших складових гуманізму було дозвілля людини. Мається на увазі, що тільки маючи вільний від службових обов’язків час та свободу розпоряджатися собою людина може стати справжнім гуманістом. Лоренцо Валла виділяє п’ять вагомих умов, які потрібні для ефективного вчення: вільний час, зручне місце, спілкування з освіченими людьми, достаток книг, душевний спокій, тобто «порожнеча, незаповненість, вивільненість душі», яка сприяє заповненню останньої вченістю та мудрістю [1, с. 72].

Гуманісти приділяли увагу не тільки споглядання, але й активному життю на благо всього суспільства. Віталася комунікабельність, світське життя, щедрість, мужність, скромність, а шляхетність була головним ідеалом гуманізму. Основним принципом всієї гуманістичної етики Ренесансу було вчення про високе призначення людини, про її гідність, про те, що людина має безмежні творчі можливості.

Сучасне значення поняття «гуманізм» характеризує систему ідей і поглядів на людину як на найбільшу соціальну цінність, створення умов для її повноцінного життя і фізичного та духовного розвитку [2].

Комплекс різноманітних факторів поступово призвів до того, що в сучасному українському суспільстві існує проблема дефіциту гуманності, а також невміння критично та самостійно мислити. Народ звик до думки, що сам нічого не вирішує, а все вирішує правляча еліта. Результатом є тотальна недовіра до всіх інститутів влади, всі дії якої сприймаються як використання народу для задоволення матеріальних потреб олігархів. Із розвитком сучасних ЗМІ (більшість з яких теж належить олігархам) надскладним є завдання не втратити себе у переплетіннях інформаційних війн.

Я.І. Пасько зазначає, що «тоталітарна спрямованість українського буття породжує суцільну апатію людей, стан, який соціологи визначають як аномію, ерозію моральних цінностей, байдужість, песимізм, зневіру – нездатність адаптуватися до вимог європейського світу» [4]. Тобто, сформувалася рабська психологія, боротьба з якою має посісти першочергове місце в українському суспільстві.

Не можна стверджувати, що у європейських країнах гуманізм розвинений якнайкраще, але там створені базові умови для його розвитку, а саме: можливість самореалізації, етика відповідальності, універсалізм, повага до честі, гідності та прав людини незалежно від її соціального стану, релігійних уподобань і т.ін.

Підсумовуючи, зазначимо, що в сучасному суспільстві, теоретично, можливо наблизитися до ідеалів гуманізму, що стало б потужним рушієм до розвитку як економіки, так і суспільства в цілому. Але на практиці ми стикаємося із небажанням до подібних змін значної частини населення. Тому для досягнення ідеалу гуманістичного суспільства людство має усвідомити всю значущість цієї проблеми.

Література

1. Баткин Л.М. Итальянское Возрождение: проблемы и люди / Л.М. Баткин. – М. : Российск. гос. гуманит. ун-т, 1995. – 448 с.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. [Електронний ресурс] / О.Вишневський. – 3-те вид., доопрац. і доп. – К. : Знання, 2008. – 566 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/14940807/pedagogika/gumanizm#131
3. Лега В.П. Лекции по истории западной философии [Електронний ресурс] / В.П. Лега. – Режим доступу: http://www.rodon.org/lvp/lpizf/index.htm
4. Пасько Я.І. Українське суспільство в антиномічному контексті свободи і несвободи [Електронний ресурс]. / Я.І. Пасько. – Режим доступу: http://www.iai.donetsk.ua/_u/iai/dtp/CONF/3_2004/articles/stat47.html

Браіло Юлія
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Гончаренко П.В.

РЕЛІГІЙНА ВІРА ЯК ІДЕНТИФІКАТОР СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕЛІГІЙНОСТІ

Релігійна віра є таким специфічним феноменом людського буття, що, якщо її аналізувати у суто духовній сфері, засвідчує прагнення людини до трансценденції та її самоствердження як духовної істоти. Разом з тим релігійна віра прагне знаходити свідчення своєї справжності і на суспільному рівні, а відтак вона є феноменом духовно-соціальним.

В історії людства релігійну віру по-різному сприймали і тлумачили. Вона отримує специфічні інтерпретації з огляду різних пізнавальних підходів: теологічного, релігієзнавчого або філософського. Крім того, складність сучасного розуміння феномену релігійної віри спричинена неоднорідністю конкретної конфесійної (зокрема, православної або католицької) позиції, на яку вплинули як різноманітні пізнавальні підходи, так і культурні й суспільні обставини, що призвели до трансформації дискурсу стосовно релігійної віри у XX-XXI століттях. Сьогодні визначальною для всього християнства можна назвати проблему секуляризованості суспільства, що підштовхує кризу релігійної віри, яка

виявляється саме у відсутності глибокої віри при формальному дотриманні вірянами релігійних моделей поведінки.

Часто за формальною і декларативною релігійністю приховується відсутність взагалі її сутнісного стрижня – віри у надприродне джерело життя. За таких обставин, хоча формальні християни практично й продовжують жити і діяти за традиційно встановленими нормами і обрядовими формами, вичерпується внутрішнє джерело християнського натхнення, що з часом може привести до відмови від християнського життя. Однак фундамент «правильності» такого способу життя спирається саме на віру в Бога і визнання його християнських характеристик [1, с. 130].

Впродовж усієї людської історії усі ці чинники були і залишаються передумовами віри, а саме віра у надприродне була головною ознакою, джерелом релігії. Сучасне релігієзнавство є одностайним у тому, що релігійна віра у надприродне як загальнолюдський феномен у більшості релігій світу має цілий ряд спільних особливостей [3, с. 29]. Ілюстрацією актуальності теми віри можуть слугувати декілька соціологічних досліджень проблем релігійної віри, проведені в 2006-2011 роках у Хорватії та в Україні. Так, соціологічні дослідження проблем релігії, містили результати аналізу «переживання релігійного досвіду як функції феномену віри» [2] . Як засвідчили відповіді, малий відсоток людей переживають у своєму житті зустріч із Божественним, з Надприродним (після чого можливе навернення особи, зміна стилю і способу життя – 12,3% респондентів). Натомість аналіз дослідження пережитого відчуття «священного» через досвід проілюстрував вищий потенціал і більшу активність віри: з 2200 респондентів 76,5% стверджували, що в їхньому житті були моменти, коли вони відчували, що є Господь; 67,3% підтвердили, що вони мають відчуття, що Господь знає їх і охороняє; 55,4% респондентів засвідчили, що мають досвід вислуховування їхніх молитов. Та переживання зустрічі з чимось надприродним має два полюси: позитивний – контакт з Богом, ангелами, зі святими, і негативний – контакт зі злом, що також є пересторогою особі для зміни власного способу життя і думання [1, с. 131]. Такий підхід до феномену релігійної віри сприяє формуванню об'єктивної ідентифікації сучасної української релігійності.

Отже, проявлення на суспільному рівні релігійної віри стає основою цілої релігійної системи, від наявності і сили якої залежить доля останньої, оскільки віра виступає ядром релігійної ідентичності, значущим механізмом самовизначення суб'єктів суспільних процесів у світі, зокрема, в Україні.

Література

1. Гетьман Д.С. Теологічні та філософські підходи в дослідженні феномену релігійної віри / Дарина Гетьман // Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. – Івано-Франківськ, 2011. – Випуск 15. – С. 128-133.
2. Догматична Конституція «Dei Verbum» // Документи Другого Ватиканського Собору. Конституції, декрети, декларації [Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Dei_Verbum
3. Кардинал Гьофнер Й. Християнське суспільне вчення / Кардинал Йозеф Гьофнер. – Свічадо, 2014. – 304 с.

Гайдай Аліна
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Євстігнєєва Олена
студентка 2 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Гончаренко П.В.

РАЦІОНАЛЬНЕ ТА ІРРАЦІОНАЛЬНЕ У НАУЦІ ТА РЕЛІГІЇ ЯК ГАРМОНІЙНА ЄДНІСТЬ СВІТОГЛЯДУ ОСОБИСТОСТІ

Людство проходило відповідні етапи розвитку світогляду протягом своєї історії: від нижчого до вищого. Першим етапом була міфологія. Вважається, що це сама примітивна

форма пізнання. Згодом була релігія, а після неї – філософія. З останньої вже почала формуватися наука – вершина пізнання світу та людини. Досить часто обговорюють питання співвідношення релігії та науки і сперечаються стосовно того, що між ними діє: конфронтація чи синергія. Такі дискусії почались з XVIII ст. на Заході, в Україні особливого поширення вони набули з часів революції 1917 р.

Метою даних тез є дослідження особливостей взаємодії релігії та науки.

Для аналізу взаємодії релігії та науки необхідно спочатку подати дефініції центральним поняттям даної проблеми.

Відповідно до Академічного українського тлумачного словника, «наука – це одна з форм суспільної свідомості, що дає об'єктивне відображення світу; система знань про закономірності розвитку природи і суспільства та способи впливу на оточуючий світ» [1].

У свою чергу «релігія – це несумісні з науковим світосприйманням погляди та уявлення, в основі яких лежить віра в існування надприродних сил – богів, духів, душ, в їхнє панування над світом» [1].

Вже з огляду на вищевказане одразу потрібно зазначити, що ці два поняття не можуть спростовувати одне інше, оскільки мають відмінні предмети пізнання. Наука у центр пізнання ставить видимий, фізичний світ, а релігія – світ духовний, нематеріальний. Це відмінно різні категорії, тому можна визначити, що релігія та наука не заперечують важливості існування одна одної [3].

Наука не може спростувати існування Бога. Навпаки, поглиблене пізнання світу природно звертає думки людини-вченого до визнання вищого Розуму-Бога джерелом нашого буття. У силу цього наука все більше стає союзницею релігії. Про це свідчить християнське переконання багатьох вчених. М. Ломоносову належать такі слова: «Творець дав роду людському дві книги, – писав він. – Перша – видимий світ... Друга книга – Святе Письмо... Обидві загально засвідчують нас не токмо в бутті Божому, а й у невимовних нам Його благодіяння. Гріх всевать між ними кукіль і розбрати».

Єдина межа, яка існує між наукою та релігією, – наш розум. Він розділяє дві сторони людської природи: фізичну і духовну. Наука і релігія не можуть замінити одна одну, так само як і не можуть бути з'єднані, тобто зведені до наукової релігії або релігійної науки. Дві невід'ємні частини світової культури – наука і релігія, по суті, мають однакові корені, що живляться здатністю людини дивуватися і задавати питання. Перша розробляє раціональний підхід до розв'язання таємниці світобудови, який дозволяє нам ретельно вивчати оточуючий нас світ. Друга бере початок, з одного боку, в тому священному жаху, який вселяє нам велич Всесвіту, з іншого, у бажанні пізнати Творця і наше місце у здійсненні Його задуму [2]. Такий підхід до проблеми взаємин між наукою і релігією дозволяє жити людині у цивілізованому світі, що досліджується наукою, при цьому не втрачаючи своїх духовних і культурних цінностей.

Підводячи підсумок вищесказаного, треба зазначити, що наразі майже не існує єдиного погляду на питання синергії чи конфронтації релігії та науки. Скоріше за все, більшість дослідників схиляється до підходу «непротиріччя», або ж синтезу двох понять.

Література

1. Академічний тлумачний словник [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://sum.in.ua/
2. Наука і релігія [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.patent.net.ua/intellectus/facts/1607/ua.html
3. Наука і релігія як специфічні способи засвоєння реальності [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/10611207/religiyeznavstvo/nauka_religiya
4. Релігія і наука. Аспекти співвідношення [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://tureligious.com.ua/relihiya-i-nauka-aspekty-spivvidnoshennya/

Горєлов Олександр
студент 5 курсу історичного фак-ту
Наук.кер.: д.філос.н., проф. Таран В.О.

ПРОБЛЕМА МІЖЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ВІДНОСИН У РОБОТІ С. ХАНТІНГТОНА «ЗІТКНЕННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЙ»

У своїй роботі «Зіткнення цивілізацій» Хантінгтон, зачепив доволі цікаву тему. Історія показує нам, до яких серйозних наслідків приводять міжцивілізаційні конфлікти і XXI століття не стало виключенням. Беручи до уваги вищенаписане, можна з упевненістю говорити про те, що зазначена тема є актуальною і сьогодні. На наше глибоке переконання її актуальність не буде зменшуватися впродовж багатьох десятиліть, а то і століть.

Перейдемо до аналізу деяких положень роботи Самуеля Хантінгтона. Доречним буде зазначити те, що крізь всю книгу червоною ниткою йдеться про Західну цивілізацію. Про її проблеми та перспективи, про її значення для інших цивілізацій. Автор виділяє саме Західну цивілізацію не випадково. Адже на сьогодні вона залишається світовим лідером, Але на це лідерство, як зазначає сам Хантінгтон, претендують азійські цивілізації. Вони, на відміну від західних, розвиваються більш стрімко в економічному плані і до того ж азійські цивілізації можуть похизуватися постійним зростанням кількості населення.

С.Хантінгтон торкається також таких важливих тем як релігія та мова. Розглядаючи данні теми в контексті глобалізації, можна прийти до певних висновків. Так, якщо взяти мову, то доречно припустити, що ідея єдиної мови спілкування, незважаючи на свою комунікативну привабливість, має суттєві проблеми. Адже, з одного боку, вона нівелює значущість інших мов, що визначають сутність різноманітних культурно-національних і цивілізаційних утворень. Крім того, жодна мова не може повністю претендувати на роль єдиної загально цивілізаційної. Це простежується і на прикладі сучасної англійської, як мови міждержавного і міжнаціонального спілкування. Адже і сама англійська не є абсолютно уніфікованою і в деяких навіть англомовних регіонах функціонує у вигляді різноманітних і неповторних діалектів. А це створює ускладнення у спілкуванні між різними представниками англомовного, але різнодіалектного середовища.

З приводу релігії то тут справа ще складніша. Дійсно, різні релігії мають певну кількість спільних рис, можливо одні більше - інші менше. Але якщо розглядати можливість однієї спільної релігії, то тут виступають вже не стільки спільні риси, скільки відмінн. Останні обумовлені «зафіксованими» в існуючих релігіях специфічних історичних шляхів формування світоглядно-ціннісних і культурно-цивілізаційних особливостей різних народів. І сьогодні світова релігійна багатоманітність відображає багатогранність сучасного глобального соціального світу. Тому можна погодитись з С.Хантінгтоном, що єдина релігія для всіх цивілізацій просто неможлива. Прикладом можуть служити наступні події. В Боснії мусульмани вели криваву і руйнівну війну з православними сербами і брали участь у збройній боротьбі з католиками-хорватами. У Косово албанські мусульмани вкрай негативно ставляться до сербського православного правління, що створює небезпеку подальшої конфронтації і навіть ймовірного насильства. Близькосхідна палестино-ізраїльська проблема не стала менш гострою і крім політичної складової, містить в собі також релігійне підґрунтя. Масова міграції арабо-мусульманського населення до європейських країн, незважаючи на економічну і соціальну привабливість останніх для переселенців, не позначається «розчиненням» ісламу в християнстві, а швидше загрожує культурній ідентичності європейських народів. Події на Донбасі показали, що деякі російсько-терористичні угруповання, укомплектовані мусульманами, що захищають «ідеали російського православного миру», залишаються вірними прихильниками ісламу, причому навіть в його найбільш радикальній формі.

Виходячи з цього, стає зрозумілим, що протиріччя і конфлікти між різними культурно-цивілізаційними утвореннями на сьогоднішній день не долаються. Більше того,

подальший взаємозв'язок народів поки що не тільки не сприяє формуванню якоїсь єдиної цивілізації, а навпаки, робить такі конфлікти навіть більш масштабними і кровопролитними.

Зважаючи на те, що Західна цивілізація є центральною у концепції С.Хантінгтона, необхідно відзначити, що вона є швидше унікальною, аніж універсальною. Справді, кожна цивілізація є неповторною. У цьому плані відмінними рисами Західної цивілізації можна назвати: західне християнство, плюралізм, індивідуальна свобода, політична демократія, верховенство закону, права людини - це фундаментальні цінності і ключові характеристики саме західної, а не будь-якої іншої цивілізації. І було б неправильно вважати, що така модель підійде скрізь до кожної цивілізації.

Таким чином можна зробити певний висновок. У своїй роботі «Зіткнення цивілізацій» С.Хантінгтон розглянув різні види цивілізаційних протиріч і довів, що універсальна цивілізація є утопією. Потрібно шукати спільні сторони, щоб зменшити ризик конфліктів. Західній цивілізації варто налагоджувати партнерські відносини з іншими цивілізаціями, а не намагатися переформатувати їх на свій лад. З погляду на це треба визначати і базові характеристики української культури, яка, незважаючи на стратегічну спрямованість щодо інтеграції з європейською цивілізацією, має не тільки зберігати свою специфічність, але й дбати про подальший розвиток елементів власної унікальності і неповторності.

Зікунова Єлізавета
студентка 2 курсу філологічного фак-ту
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Ель Гуессаб Карім

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ РЕЛІГІЇ ТА ГОЛОВНІ ІДЕЇ СВІТОВИХ РЕЛІГІЙ

Релігія - є громадським інститутом, котрий обіймає значущу посаду в будові суспільства;вона проголошується як форма громадської свідомості, що висловлює деякі ідеї і регулює громадські стосунки; існує у вигляді системи норм і приписів поводження людини в суспільстві.

В сучасному світі існує більш ніж п'ять тисяч релігій. Незліченість цих релігійних форм і дає більше 250 дефеніцій, і це число з кожною годиною зростає. Неспроможна розглянути кожну дефеніцію окремо, проте всі дефініції можна позділити на групи і дослідити характерні риси кожної з цих груп: теологічні, філософські, психологічні.

Теологи розглядають релігію «зсередини», як нерозривний зв'язок людини та Бога. В цьому аспекті поняття «релігія» можна поділити на дві групи:супранатуралістическіе та історичні. Супранатуралісти розглядають релігію та говорять, що це насправді нерозривний зв'язок людини та Бога, який виникає з Откровкння Бога, релігія дана людині раз і назавжди внезмінному вигляді. Історики вважають, що релігія та суспільство тісно зв'язані, виходячи з цього історики говорять, що релігія пред'являє собою як суб'єктивне відношення до Бога так і історичну реальність.

Філософське визначення дозволяє розглянути релігію, як професійну освіту, яка відіграє в суспільстві визначні функції. Найбільш відомі філософи теж бралися визначити поняття «релігії»: І. Кант, вважав що «Релігія, по матерії або по об'єкту, нічим не відрізняється від моралі, загальний предмет того чи іншого складають моральні обов'язки; відміну релігії від моралі тільки формальне» [1]; Г. Гелель, писав «Загалом релігія і основа держави - одне і те ж: вони тотожні в собі і для себе» [2]; М. Вебер вважав "Визначення того, що" є "релігія, не може бути дано на початку дослідження такого типу, яким є наше, - воно може бути дано тільки в його кінці» [3].

Психологічне визначення говорить, що релігія — це основа в унікальності психіки людини. Так австрійський психолог З. Фрейд вважав «Релігія - загальнолюдський нав'язливий невроз» [4], а швейцарський психолог К. Юнг, що «окрім індивідуальногонесвідомого існує також колективне несвідоме» [5].

Науковці в сучасному світі виокремлюють три основні світові релігії, які мають переважний вплив на сучасне суспільство, до них входять буддизм, християнство та іслам.

Буддизм найдревніша всесвітня релігія, яка виникає в VI ст. до н. е. в Індії, а в сучасному світі найбільш поширена в країнах Південної, Південно-Східної, Центральної Азії та Далекого Сходу. Вчення буддизму можна коротко звести к наступним його основним ідеям:

Життя — це мука, причиною цієї муки є бажання і пристрасті людини, щоб позбутися від них треба відмовитись від земних пристрастей і бажань;

Людина чи будь-яка жива істота після смерті відроджується, але не в своєму вигляді, а у вигляді іншої істоти, відродження в нову форму визначається життям і поведінкою його попередників;

Поривання до нірвани, тобто досягнення безпристрасного і спокійного життя, шляхом позбавлення від земних уподобань;

Байдужа ідея Бога як творця світу, суть віровчення, це пошук внутрішньої свободи та повного звільнення від всього що несе життя.

Християнство зародилось в I в н е в східній частині Римської імперії. В її основі ідея месіанства — сподівання на Божественого спасителя всесвіту, від всього лихого що є земним. Основні християнські ідеї:

Бог єдиний, але він має три «особи»: Отець, Син і Святий Дух, які втілюють єдиного Бога що створив Всесвіт;

Віра в Божественну благодать — невідома сила, що надається Богом длязвільнення від гріхів;

Віра в післясмертне життя, та відплату за земне;

Віра в добрих і злих духів, ангелів з Богом та демонів з їх володарем Сатаною.

Іслам як релігія зародилась в VII ст. н. е. серед арабських племен Аравійського півострова. Іслам вважають самою молодою релігією з числа світових. В ісламі існує п'ять основних стовпів мусульманства, які слід строго виконувати:

Формула сповідання: «Немає Бога, крім Аллаха, і Мухамед - пророк його»;

Вчення намазу — щоденя п'ятикратна молитва;

Дотримання посту в місяць рамдан;

Роздача милостині нужденним;

Хадж — паломництво в Мекку.

Отже незважаючи на різницю у віруваннях буддизму, християнства та ісламу всім цим релігіям притаманне і деякі спільні риси. Особливо чітко це простежується в християнстві та ісламі де є віра в єдиного Бога, існування душі та посмертного життя. Віровчення буддизму не так схоже з християнством та ісламом, але схожість між цими тряма релігіями простежується в моральних нормах, яких дотримуються віруючі.

Література

1. Цит. по: Рождественский Н.П. Христианская апологетика: В 2 т. СПб., 1884. Т. 1. - С. 149.
2. Гегель Г.В.Ф. Философия религии. В 2-х т.: Т. 1. – С. 220.
3. Вебер М. Социология религии (Типы религиозных сообществ) // Избранное. Образ общества. М., 1994. - С. 78.
4. Разделение психической личности // Зигмунд Фрейд, «Введение в психоанализ (лекции)»
5. Юнг К.-Г. Психология бессознательного. — М., 1994.

Конєв Владислав
студент 2 курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Мегрелішвілі М.О.

ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНОГО ПАДІННЯ ОСОБИСТОСТІ В ФІЛОСОФІЇ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ

Суспільство завжди засуджує злочин, особливо такий тяжкий як вбивство. Але що відбувається з тією людиною, яка скоїла цей злочин? Чи зрозуміє вона, що зробила, чи зможе прийняти фізичне та психологічне покарання або до кінця своїх днів так і не зможе морально

одужати? На жаль, кожного дня ми чуємо новини про вбитих людей, теракти – чи не звикло наше суспільство до цих звісток? Чи не стали люди більш цинічними? Ця проблема залишається актуальною як для українського суспільства, так і для всього світу.

Зазначене питання піднімалося багатьма письменниками, філософами. Кожен з них мав свою точку зору на моральний чинник, що впливав на літературного героя як під час скоєння вбивства, так і після. У цій праці увага буде зосереджена на творі французького філософа-екзистенціаліста А. Камю «Чужий» («Сторонній») та романі російського письменника Ф. Достоєвського «Злочин і кара».

У романі «Чужий» [1] не показано, як відбулося становлення головного героя Мерсо. У тексті роману лише в одному місці автор натякає на те, що замолоду він був таким, як і всі люди, і ніщо людське не було йому чуже чи, точніше, байдуже. Це призводить до відчуття того, що все позбавлене справжнього сенсу. Д. Наливайко зазначає, що це зрештою призводить до перетворення Мерсо на «людину абсурду». Йому відкриваються найглибші екзистенційні істини: люди самі під порожнім небом, смерть – це зникнення абсолютне та безповоротне, життя позбавлене вищого призначення та сенсу. Відчуженість від усього призводить до стану повної прострації. Але ця відчуженість не є всеохопною, бо він тісно пов'язаний зі світом природи, елементарних почуттів [1, с.14-15]. А. Камю описує сцену вбивства такими словами: «І тоді все навколо захиталося. Море слало важкий палаючий віддих. Небо, здавалося, репнуло і плаче вогненним дощем. Усе моє єство напружилося, у руці я затис револьвер. … І тоді я ще чотири рази вистрелив у нерухоме тіло … Немов лихо чотири рази коротко вдарило в мої двері» [1, с.68]. У в'язниці тіло Мерсо страждало, але дух все був у стані прострації. Під час судового слідства поведінка Мерсо оборювала адвоката та слідчого, який одного разу сказав йому: «Я ще ніколи не бачив такої черствої душі, як ваша». Протагоніст твору на питання «Чи шкодує він про скоєне?» відповів, що «на справді не так вже й шкодую, як відчуваю досаду» [1, с.74].

Головний герой роману «Злочин і кара» [2] Радіон Раскольніков має власну теорію, відповідно до якої існує два типи людей: «той, що право має, та створіння (мовою оригіналу – «тварь») тремтяче» [2, с.9]. Він вважає, що лише бунт дозволить стати вище світу, моралі, бо згідно Раскольнікову «світ страшний, прийняти його, примиритися з ним – неможливо, рівнозначно смерті» [2, с.15]. Після вбивства Радіон розуміє, що доказів проти нього не існує. Але тут з'являється моральна сторона питання. Раскольніков цілими днями протягом місяця аналізує результат своєї діяльності. Тепер він зрозумів, що його злочин позбавлений сенсу. К. Тюнькін пише, що «зізнання Раскольнікова – так він думає, ідучи доповісти на себе, – є визнання власної неспроможності, власної нікчемності – «істотою тремтячою» виявився» [2, с.24]. Не так думає Ф. Достоєвський – перемагає людина Раскольніков, приголомшений подіями та сльозами людськими, глибоко переживаючи та у душі своїй впевнений, що не воша людина. Зазнає краху його нелюдська ідея [2, с.24]. Слід додати, що є ще одна обставина, яку не зміг подолати Радіон – суспільство. Його бунт чекав неминучий фінал – відчуження від людей. Але він не зміг морально зробити цього. Раскольніков був покараний самим собою. Жорстоко покараним. Можна погодитися зі словами К. Тюнькіна, що Радіону «нове життя ще потрібно буде купити, заплативши майбутнім подвигом. Це буде подвиг людинолюбства, а не ненависті до людей, подвиг об'єднання, а не відокремлення» [2, с.31].

Отже, проаналізувавши твори А. Камю та Ф. Достоєвського, можна порівняти героїв, виділити загальні риси. Відповідно до ідей екзистенціалізму герої здатні до керування своєю долею, до протидії суспільству. Вони обидва бунтують, але роблять це по-різному: Мерсо бунтує проти абсурдності життя, а Раскольніков – проти всього світу, з його соціальною кривдою, з безглуздим стражданням. Одна відмінність ставить їх по різні береги – здатність до морального оздоровлення. Так, Мерсо був чесним під час слідства зі слідчим, адвокатом, але не можна сказати, що він був чесним сам із собою. Це відбулося через його байдужість. Він прийняв абсурдність світу, припинив боротьбу зі світом, із самим собою. На нашу думку – це його падіння. На відмінну від Мерсо, Радіон зумів усвідомити хибність своїх ідей. Його

сумління було живим. Він пройшов через усі моральні тортури та зміг стати на шлях оздоровлення. Це – його моральний злет. Лише сильна духом людина може пройти цей шлях, відбути покарання за вбивство, хоча найтяжче покарання вже відбулося в її свідомості – крах ідей, усвідомлення власної слабкості. Не можна не сказати про ще одну важливу деталь – ставлення до релігії. Мерсо відкидав релігію, негативно реагував на капелана, не бачив жодної користі для себе. Раскольніков прийняв Бога. На останніх сторінках роману ми бачимо поряд з ним Євангеліє. Можливо там він знайде сили для свого відновлення.

Література

1. Камю А. Чума: романи, повість: пер. з фр. / А. Камю; передмова Д.С. Наливайка. – Харків: Фоліо, 2012. – 462 с.
2. Достоевский Ф.М. Преступление и наказание: роман / Ф.М. Достоевский; вступит. статья К. Тюнькина. – Л. : «Худож. лит», 1977. – 452 с.

Котіна Дар'я
студентка 4 курсу фак-ту журналістики
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Ель Гуессаб Карім

СВОБОДА ЯК ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

«Людина – господар власної долі в тому сенсі,
що у нього є свобода розпоряджатися своєю свободою.
Але до чого це призведе – людині невідомо»
М. Ганді

Мабуть немає такої людини, яка б не змогла описати термін «свобода». Розуміння свободи присутнє у всіх сферах суспільного життя: економічна, соціальна, політична, духовна. Проте кожен із нас вкладає своє розуміння в це поняття.

З розвитком цивілізацій, еволюціонує й поняття свободи.

Сократ, Діоген, Епікур і Сенека, яскраві представники античної філософії, вважали свободу сенсом людського життя. Фома Аквінський, представник Середньовіччя, зазначає у свої трудах, що свобода розуму і вчинків можлива тільки при дотриманні церковних положень: «Людська воля завжди виконує те, що Бог виконує посередництвом людської долі» [1, с. 260]. У Новий час такі представники філософії як Томас Гоббс, Поль Анрі Гольбах, розглядають свободу як природний стан людини, як явище, що приведе до соціальної рівності та справедливості. Іммануїл Кант, представник німецької класичної філософії, під свободою розумів сутність людини, яку неможливо відчути та пізнати. Космологічна свобода є «здатність само собою починати деякий ряд речей або станів» [2, с. 422].

Значний внесок у розвиток даної категорії зробили й багато інших філософів і мислителів. Отже, поняття «свобода» може трактуватися безліччю підходів. Це ще раз демонструє багатогранність і складність свободи як суспільного, так й індивідуального явища.

У повсякденному житті термін «свобода» може заміщуватися різними синонімами залежно від контексту. Наприклад, права, обов'язки, безмежність, обмеженість, творчість. Спробуємо дослідити свободу як синонім відповідальності через призму етики.

В етиці «свобода» в першу чергу пов'язана зі свободою волі, з моральними принципами людини.

В Україні законодавчо закріплена свобода вибору, слова, думки, ідеї тощо [3]. Демократичне суспільство в першу чергу ґрунтується на принципах рівності та свободи. Проте чи часто ми замислюємося над наслідками зробленого нами вибору, висловленої думки? Ми живемо в одному суспільстві, користуємось одними й тими ж благами, а отже будь-які наші дії прямо або опосередковано вливають на інших людей. З цього слідує, що кожен має контролювати свої діяння з моральної та етичної точки зори.

Розглянемо проблему вибору на конкретному індивідуумі.

Основна задача рекламіста створити якісний рекламний продукт, який буде продавати той чи інший товар/послугу. На перший погляд досить зрозуміле завдання, що навряд чи може негативно вплинути на інших людей. Але не можна забувати, що реклама – явище суспільне і має досить вагому роль у формуванні споживацьких смаків, громадської думки, культури нації тощо. Робітник абсолютно вільний у створенні сюжету реклами. Крім того, він може або розкрити правдиві характеристики товару/послуги, або дещо прикрасити їх, тим самим ввести потенційного споживача в оману. Другий варіант найпростіший, але суперечить життєвим цінностям суспільства, а отже є морально неправильним. Такі дії рекламіста спотворюють сприйняття товару/послуги, формують низькоякісні споживацькі смаки. Чим більша кількість людей побачить таку рекламу, тим більший негативний вплив матиме «вільний вибір» рекламіста на громадськість.

Життя людини – це постійний процес вибору. У процесі вибору розкриваються духовний і моральний аспект особистості, її життєва позиція. Саме за прийнятими рішеннями можна судити про наявність у людини таких якостей як гідність, чесність, совість. Кожний має право обрати свій варіант розвитку подій, але необхідно пам’ятати, що свобода – це завжди відповідальність за все те, що ми робимо і дозволяємо робити іншим.

Література

1. Аквінський Ф. Вчення про душу. Пер.К. Бандуровський, М. Гейде. СПб.: Азбука-классика, 2004. – С., 2004. — 480 с
2. Кант І. Критика чистого розуму. Твір у 6 т. – Т.3. – М.: Мысль, 1964. – 799 с.
3. Конституція України від 28 червня 1996 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80

Левіт Аліна
студентка 2 курсу юридичного фак-ту
Наук. кер.: д.філос.н., проф. Л.Д. Кривега

ЗМІНИ В ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

Сучасний рівень розвитку виробництва характеризується активним інноваційним процесом (процесом впровадження науки у виробництво). Інновації невпинно розширюють людські можливості і одночасно загострюють проблему перспектив існування людини і людства. Кожне покоління обов’язково відрізняється від попереднього світоглядом та способом життя. Сучасність – багатозвучна сукупність понять і почуттів, що пов'язують людину і життя. Сучасна людина - перш за все, більш мобільна і освічена, по-друге, більш вільна та креативна в створенні та реалізації своєї життєвої стратегії. На мою думку, сьогодні життєдіяльність людини залежить саме від темпу її роботи, цілей та завдань. Світ навколо невпинно змінюється і рухається. І саме цей рух визначає темп життя, за яким і живе людина. Якщо ідеалом успішної людини проголошується особистість, яка є «відмінником» і на роботі, і вдома, і в спорті, і в громадській діяльності, майже кожна людина буде прагнути до зазначеного ідеалу. А це означає - робити успішну кар'єру, бути ідеальними батьками для своїх дітей, брати участь у громадському житті і робити власне життя цікавим і змістовним. Чи можливо це поєднати, якщо в добі всього 24 години? Одна тільки успішна кар'єра зажадає від людини роботи на вихідних, постійного самовдосконалення, а головне - гонитви і поспіху. Встигнути більше за інших, виділитися серед інших, зробити кращу презентацію, надати кращий звіт, дістати найскладнішого клієнта. А ще ж хочеться брати участь у житті сім'ї, зустрічатися з друзями і, звичайно, відпочивати. Скажений ритм сучасного життя призводить до того, що ми нічим по-суті і не займаємося. Або займаємося чимось одним, а друге і третє виходить «уривками». І тут постає питання: «Чи щаслива та задоволена сучасна людина, яка змушена весь час кудись поспішати»? Далеко не завжди досягнення фінансової стабільності і успіху в справах робить людину щасливою. Самі по собі гроші не приносять щастя. Але коли грошей мало або їх не вистачає, вони грають роль замінника щастя. Наш час вважається «ерою споживання», в якій фінансовий успіх відіграє велику роль. Людина на

підсвідомому рівні вибудовує логічний ланцюжок: хочеться жити комфортно → за комфорт слід платити → щоб мати гроші, потрібно багато працювати. Є такий вислів «Час - найдорогоцінніший з усіх коштів». І це дійсно так. Я вважаю, що, звісно, потрібно кожен день працювати над собою, вдосконалювати свої навички, але все ж таки ми не помічаємо краси, що знаходиться навколо нас, і дійсно, людина, яка бачить усю цю красу, є щасливою.

Люди часто роблять все автоматично, не замислюючись над швидкоплинністю свого життя. Як на мене, то краще обирати таку роботу, щоб життя не було буденним, щоб життя було насичене різними подорожами, подіями, відкриттями. Нас оточує багата на красу природа, і в кожній її дрібниці ми можемо розгледіти ту неповторність, яку вона у собі несе. Найменші деталі буденності можуть зробити нас щасливими, вони можуть наповнювати нас безкінечним приливом енергії, потрібно лише перестати жити буденним життям, перестати прагнути до порожніх ідеалів. Для кожної людини існує своя формула щастя і життєва стратегія його досягнення.

Насєдкіна Оксана
аспірант факультету філософії
Наук. кер.: д.філософ.н., проф. Кривега Л.Д.

УКРАЇНСЬКИЙ КАЗКОВИЙ ДИСКУРС

В контексті соціально-політичного життя сучасної незалежної України актуалізується проблема національної само ідентифікації. Користуючись казковим дискурсом, проаналізуємо витоки духовного коріння етносу, деякі світоглядні міфічні й релігійні особливості та риси національного характеру українського народу. Діалектика казкового дискурсу полягає в тому, що він, з одного боку, є результатом соціальних відносин, а, з іншого – самостійно конструює модель світу. Казкова модель світу – ілюзорна, вигадана, дивна; однак, в ній залишаються схеми реального соціального буття.

Серед домінуючих чинників української самосвідомості є довготривала боротьба за незалежність, статус «меншовартісної» нації, язичницька міфологія та християнська мораль. Останні два чинники дозволяють констатувати феномен двовір'я. Факт існування Запорізького козацтва й Козацької Ради залишає глибокий слід в народній правовій свідомості українців. В казковому дискурсі знаходимо переплетіння соціально-етичних вимог бідних до заможних прошарків з наївною вірою в досягнення справедливості завдяки чарівним речам, помічникам і перевтіленням. Національний світогляд, за С. Л. Франком, – не національна теорія, а тенденції національного духу та самобутній спосіб мислення. Казковий регіональний світогляд слід аналізувати, спираючись на думку Платона про неможливість нехтування думкою про нас інших [3, с. 226].

Соціальна опозиція бідність-багатство втілена в казках з говорючою назвою «Про злиднів», «Убогий та багатий», «Бідний чоловік і смерть» [4]. Цілком зрозуміло, що неімущі українці ототожнюють заможність з матеріальним багатством - худобою, грошима, землею, хатою. Казковий надлишок продуктів – уявні хата з сиру та масла, поле пшениці - не жадібність, а, в першу чергу впевнений в матеріальному забезпеченні спосіб життя, який приносить впевненість в завтрашньому дні та надає гідні умови існування. Земля була і є сакральною у свідомості українського хазяйнуватого господаря-індивідуаліста. «Органічна залежність від грунту простежується в пісенному фольклорі та народних звичаях» [1]. Українські казки виказують співчуття бідній людині як соціально й економічно приниженої, однак, фізично й розумово вищої за панів.

У сироти Іванка городу латка та стара хатка. Зубожіння юнака гіперболічно описується через його «статки» - у бідного є лише жива душа, що за казковими мірками неймовірне багатство, однак, за мірками соціального суспільства – неймовірно мало. Бідна людина спрямовує прохання до Бога, як Верховний справедливий суд. Відмітимо, що молитви багатого доходять до Бога. Натомість, Бог не реагує на зовнішні дії багатого – пожертвування та читання акафісту. Бог – на боці соціально незахищених. Філософія серця

яскраво показана через позитивне ставлення Бога до щирої та милосердної людини. Емоційність українців, що проявляється в ліризмі, чутливості, толерантності, жвавості почуттів – одна з провідних рис національного менталітету.

Казкове сприйняття природи – поетично-гармонійне й шанобливе – бере початок в язичницьких віруваннях і продовжується в свідомості нації землеробів. Помічники людей – гриф, журавка, кіт, свиня, собака, цар природи Ох – наставляють й вчать. Міфологічна світобудова втілена в слов'янському образі Дерева-до-Неба чи Велетенської Драбини, а також в образі Змія, що мешкає в Залізній горі та їсть вареники. Велетнів можна трактувати як образ чужоземців – ворогів [2, с. 15] або уособлення грозових небесних сил. Донька чи дружина Змія-велетня допомагає юнакові вирішити непосильні для земного розуму задачі: будує паркан з гребінця чи ріку – з волосинки. Казкова людина перетворюється на хорта, сокола, окуня, коня, пшоно, гранатовий перстень. Жива й мертва субстанції легко міняються місцями, маючи кінцевим результатом живу людину.

Образи народних визволителів тісно пов'язані з природою, народжуючись з природних речей - Котигорошко, Кирило Кожум'яка, Іван-Побиван, Вернигора, Вернидуб, Крутивус. Вони наділені надзвичайною фізичною силою та чарівними здібностями. Казкові образи Кобилячої Голови, що звершує правосуддя, міфічних Злиднів й Песиголовця дозволяє висунути тезис про неспроможність українців в реальній соціальній дійсності знайти дієву силу справедливого закону. Прихильність братерству та свободі втілюється в афористичних висловлюваннях: «Добрий козак усе по волі ходить», «Як же так, свою кров та не визволяти?» Свобода сприймається на всіх рівнях соціального життя, однак, «розуміння, якою вона повинна бути, є різним» [1].

Риси народного характеру, що піддаються осуду, - балакучість, зрада, заздрість, лінощі. Засуджується нехристиянська поведінка – образа бідного, крадіжка ікон, поховання не за християнськими канонами та бажання жити довше, ніж дозволяє Бог. Народному світогляду притаманні жертовність, страх перед громадським осудом, люб'язність та гостинність. Про українців як про багатий уявою народ з розвиненим естетичним почуттям пише Гастгавзен в 1847 році [3, с. 131]. В українському казковому дискурсі яскраво виражені етичні настанови щодо норм суспільної поведінки; межі державності, натомість, доволі розмиті.

Література

1. Ващак М. Особливості українського менталітету / М. Ващак. – Українознавство, 2008. - № 4. – С. 266 – 269.
2. Міфи України. За кн. Г. Булашева «Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях» / Пер. Ю. Буряка. – К. : Довіра, 2003. – 383 с.
3. Січинський В. Чужинці про Україну / В. Січинський. – К. : ярославів Вал, 2011. – 256 с.
4. Українські народні казки. – К. : Ірпінь, 1996. – 656 с. – (Літературно-художнє видання).

Манжура Г.В.
аспірант кафедри філософії ЗНУ

ПРОБЛЕМА «ПРИРОДНОСТІ» ПРИРОДНОГО ПРАВА

Природа «природності» природного права на сьогоднішній день є однією з найактуальніших як у теоретичному, так і в практичному відношенні, оскільки природне право все частіше визнається критерієм прийнятності позитивного права, але що є критерієм природності самого природного права?

Щоб діагностувати ту чи іншу правової норми (чи системи норм) позитивного права як таку, що відповідає або ж не відповідає нормам природного права, досить порівняти їх між собою, використовуючи останню у якості еталону. Але щоб результати такого діагностування були коректними, необхідно бути певним, що використана у якості еталона правова норма дійсно є «природною». А для цього необхідно спиратися на систему надійних

критеріїв «природності» норм природного права, що, в свою чергу передбачає розуміння природи такої «природності».

Ще більшого значення набуває зазначена проблема як теоретична у контексті назрілої практичної проблеми проектування (а відтак і теоретичного прогнозування) таких норм позитивного права, які були б гарантовано такими, що відповідають усім критеріям природності.

Більше того, зазначена проблема все більшою мірою виявляє себе як загальнонаукова – все частіше пильну увагу дослідників привертає до себе природність таких явищ як природничо-наукові класифікації [Павлинов] та ін.

Ця проблема не є специфічно філософсько-юридичною, а як мінімум – соціально-філософською, якщо не загальнофілософською. До філософських (зокрема онтологічних, епістемологічних та аксіологічних) аспектів проблеми критеріїв природності своїх об'єктів звертаються не лише автори філософсько-правових концепцій [Четвернин (1988); Галиахметов (2013)]. Теоретики-таксономісти також звертаються до онтології у пошуках критерії природності існуючих способів класифікації тих чи інших множин об'єктів [Витяев (2009)], спираючись про цьому на визначення онтології, запропоноване свого часу Томасом Грубером як на «специфікацію концептуалізації» [Gruber (1993)].

Накопичений різними науковими дисциплінами досвід концептуалізації природності використовуваних у різних науках таксономічних систем дозволяє використати його у пошуках надійних критеріїв «природності» правових норм і однозначного діагностування як діючих так і пропонованих правниками норм як прийнятних чи неприйнятних для надійного регулювання правового поля українського соціуму.

Література

1. Витяев Е.Е. Естественная классификация и систематика как законы природы / Е.Е. Витяев, Н.С. Морозова, А.С. Сутягин, К.А. Лапардин // Вычислительные системы. – 2005. – Вып. 174. – С. 80–92.
2. Витяев Е.Е. Естественная классификация, систематика, онтология / Е.Е. Витяев, В.С. Костин // Информационные технологии в гуманитарных исследованиях. – 2009. - Вып. – С. 65-75.
3. Галиахметов, Р. Н. Философский анализ стандартов естественности российских и зарубежных обществ : монография / Р. Н. Галиахметов, Н. С. Дуреева. - Красноярск: Сиб. федер. ун-т, 2013. - 116 с.
4. Костенко А.Н. Социальный натурализм — основа антикризисного мировоззрения/ О.М. Костенко // Философия и культура. – 2009. - №4. – С.234-239
5. Павлинов И. Я. Содержательные контексты биологической систематики / И.Я. Павлинов // Новые идеи в научной классификации: Сб. науч. трудов. Вып.5. Екатеринбург: УрО РАН, 2008. - С. 240-261.
6. Четвернин В. А. Современные концепции естественного права.— М.: Наука, 1988.—144 с.
7. Thomas R. Gruber. International Workshop on Formal Ontology in Conceptual Analysis and Knowledge Representation, LADSEB-CNR, Institute for Systems Theory and Biomedical Engineering of the Italian National Research Council, Padova, Italy, Ladseb-CNR Internal Report 01/93.(1993)

Пачинок Анатолій
студент 2 курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Мегрелішвілі М.О.

ЦІННОСТІ СУСПІЛЬСТВА СПОЖИВАННЯ

Споживання, як процес задоволення власних потреб, відіграє надзвичайно важливу роль у житті сучасного суспільства, становить ідеологічну та економічну основу його існування. На сьогоднішній день, споживання є невід'ємною складовою життєдіяльності сучасної людини, а неосяжний вибір товарів та послуг постійно підштовхує її до конкретної

дії, що виражається у купівлі речей. Поряд з цим постає низка глобальних проблем, які кожної хвилини можуть призвести до повномасштабної цивілізаційної кризи, адже у сучасному суспільстві споживання сформувалася значна перевага матеріального над духовним. Внаслідок надмірного споживання відбуваються активні процеси руйнації загальнолюдських, культурних, духовних і моральних цінностей людини.

Історично, термін «суспільство споживання» виник після закінчення Другої світової війни в США, а згодом, у другій половині 1950-х років, утвердився в країнах Західної Європи за умов налагодження процесу популяризації товарів серійного виробництва. Споживання стає однією з фундаментальних основ буття як окремої людини, так і всього суспільства загалом. Існують різні думки та підходи до визначення терміну «суспільство споживання». В свій час його досліджували такі вчені як: Й. Шумпетер, Т. Веблен, Д. Рісмен, Ж. Бодрійар та багато інших [1; 2].

Так, видатний французький соціолог, культуролог та філософ-постмодерніст Ж. Бодрійар у своїй праці «Суспільство споживання. Його міфи та структури» намагався осмислити сутність цього феномену. За його словами: «Суспільством споживання є таке суспільство, де не лише є предмети та товари, які можна спожити, а де й саме споживання спожите у формі міфу» [3, с. 4]. Він заперечував думки багатьох дослідників про те, що лише загальний добробут населення призведе до утвердження соціальної рівності. На його думку, саме верхівка суспільства диктує моду, намагаючись не змішуватись із натовпом, формуючи при цьому певний дрес-код, а саме по собі споживання є статусним процесом [3, с. 4-5].

На сучасному етапі розвитку українського суспільства відбулися радикальні зміни в суспільній свідомості. Під впливом постійної маніпуляції суспільною свідомістю, яка вже давно стала нормою життя, жорсткої та безкомпромісної філософії маркетингу, що маніпулює людськими бажаннями, відбулася трансформація суспільства, яка несе в собі духовну й інтелектуальну деградацію, як наслідок домінування споживання над виробництвом. Суспільство споживання в сучасній Україні, під натиском агресивної реклами та маніпулятивним впливом ЗМІ, затвердило жагу до самозростання й ненаситності бажань. У суспільстві панує жага до заможності, заснована, переважно, на спокусі й заздрості, що сформували такі стереотипи життєвих цінностей, як: наявність розкішного автомобіля, дорогого одягу та будинку. Одночасно загальнолюдські цінності втрачають свою значимість. При цьому спостерігається всебічна байдужість та відмова від таких громадянських свобод, як свобода слова, совісті та вибору. Все це зводиться до того, що людина прагне унікальності, яка не дозволить їй зливатися з натовпом. У неї виникає бажання привернути до себе увагу оточуючих та продемонструвати їм свій статус, який часто може не відповідати її реальним статкам, а сам товар постає у вигляді символу, який дає змогу донести інформацію про індивідуальність та соціальну ідентичність його власника [4]. З іншого боку, глибока криза, в якій опинилося українське суспільства в останні два роки, призвела до появи великої кількості бідних, малозабезпечених громадян, для яких головне вже не споживання, а виживання.

Підсумовуючи вищесказане зазначимо, що, на сьогоднішньому етапі розвитку, споживання займає одну з провідних ролей в системі цінностей індивіда. Сучасним світом правлять людські потреби, звички та безмежні бажання. Для багатьох членів суспільства необхідним стає володіння певною ідентичністю, що не завжди відповідає приналежності до певної соціальної верстви. Споживаючи товари та послуги, індивід споживає своєрідні символи, які дають йому змогу ототожнити себе з певною статусною групою в очах інших членів суспільства. Головним завданням споживання, перш за все, стає отримання задоволення лише від думки про належність до бажаної соціальної групи. На тлі цього, нажаль, спостерігається всебічна руйнація загальнолюдських, моральних, культурних і духовних цінностей, відбувається деградація людини як особистості.

Література

1. Сердюк О.О. Витоки суспільства споживання: соціально-філософський аналіз [Електронний ресурс] / О.О. Сердюк. // Грані. – 2014. – №7. – С.26-31. – Режим доступу:

https://scholar.google.ru/citations? view_op=view_citation &hl=uk&user=FAoFpqMAAAAJ&citation_for_view=FAoFpqMAAAAJ:u-x6o8ySG0sC
2. Фесенко А.М. Вибори в умовах «масового суспільства» та «суспільства споживання» [Електронний ресурс] / А.М. Фесенко. // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Філософія. – 2015. – Т. 262. – Вип. 250. – С. 18-24. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ Npchduf_2015_262_250_5.
3. Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры [Електронний ресурс] / Ж. Бодрийяр. – М. : Культурная революция, Республика, 2006. – Режим доступу: http://development.placeforpeople.com/site_media/wizard/ docs/Bodriyar_Obschestvo_potrebleniya_7.pdf
4. Кендюхов О. Суспільство споживання як національна трагедія України [Електронний ресурс] / О. Кендюхов. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/POLITICS/suspilstvo_spozhivannya_yak_natsionalna_tragediya_ukrayini.html

Савіна Марина
студентка 2 курсу філологічного фак-ту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Ель Гуессаб Карім

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІЛОСОФІЇ ТА МІФОЛОГІЇ

Філософія та міфологія відіграють вагому роль у житті. З їхньою допомогою, ми можемо побудувати власну картину світу. На перший погляд, це зовсім не схожі світогляди; інколи, вони навіть суперечать один одному. Але якщо намагатися, то побачити їхній зв'язок цілком можливо. Це питання хвилювало и до сих пір хвилює багатьох людей: філософів, літературознавців, істориків та ін., саме тому ця тема є актуальною. Розробкою проблеми займалися такі науковці: Ф, Кессіді, Лосєв А.Ф., К. Морган, Л. Бріссон, В. Найдиш та інші.

Мета роботи – визначити головні зв'язки філософії та міфології, розкрити їх сутність.

Для стародавньої людини міф був не просто вигадкою, який мав повчальний сенс, це не була якась казка чи вигадана історія, це була реальність. У людей були анімістичні уявлення про навколишній світ: все, що було на світі, мало душу. Не було чітких меж між людиною і природою, людиною і богами. Вважалося, що людина не є самостійною особистістю , від її вчинків і дій залежало її подальше життя. Нічого випадкового не буває, все має причинно-наслідковий зв'язок [2]. Сократ сказав: «Я знаю, що я нічого не знаю». Ось так і філософія почала ставити всі попередні знання під сумнів. У міфології все пояснювалось: природні явища, виникнення людини та світу, усі дії богів, героїв, людей. Філософський світогляд почав спиратися на розум, вимагати доказів від світу, щоб зробити правильні і логічні висновки. Філософія виникла внаслідок накопичених знань, які почали суперечити світогляду людей. Вона була слабо розвинена, але принаймні вона спиралася на дійсні знання, а не на віру, яка будувалася на безпідставних уявленнях [3,с. 109]. Не можна сказати, що «любов до мудрості» ніяк не пов'язана з міфологічним світосприйняттям, адже міфи – це не вигадки без сенсу, а пошук сенсу є філософією. Згадаємо міф про Дедала та Ікара. Син не послухав батька, а потім за це поплатився – загинув. Батько виступає тут образом вищого авторитету, море – буденністю, сонце символізує високі недосяжні бажання. Падіння – розплата за зухвалість і нагадування про те, що потрібно знати міру своїм бажанням. Здається, що це просто міф. Звичайно, у житті такого не може бути, але філософія спрямована на пошук істини, сенсу і їх можна і треба знайти майже усюди.

Відомий філософ Емпедокл каже, що у світі існують дві протилежні сили, і саме вони займають важливу керуючу роль у світі, він називає їх відомими міфологічними іменами – Афродіта (богиня кохання) та Арес (бог війни). Міф додає до філософії яскравості, образності, за допомогою нього можна пояснити що-небудь куди краще, ніж сухою раціональною мовою.Тому не можна казати, що це зовсім різні поняття, хоч міф вважають і вигадкою, але він приносить додатковий сенс у науку про мудрість [1].

Декарт – філософ, засновник раціоналізму та позитивізму, почав філософію з сумніву, як і багато інших філософів. Сумнів цей торкався і віри в Бога. «Чому це так? Чому речі менш реальні? Чому менш реальний Бог, про який Декарт сам каже, що це найясніша і найочевидніша, найпростіша ідея?» – запитував Лосєв. Свою «безсумнівну основу», він знайшов у своїй свідомості, «таке його власне несвідоме віровчення, така його власна міфологія» [5]. Кожна людина задається питаннями, на які складно знайти відповідь, але це не означає, що це неможливо. Ця відповідь може бути невірною, суперечливою, але людина буде вважати, що вона дала правильну відповідь, і ніяк інакше відповісти на неї не можна було. Ми це можемо робити несвідомо, адже не кожен свій вчинок ми ретельно обмірковуємо. Звичайно, наші думки можуть змінюватися з часом.

Існує ще один важливий фактор, який вказує на зв'язок між філософією і міфологією – поставлені питання. Тільки міфологія, як казалось вище, пояснює, як був створен світ, і у цьому полягає її головне завдання, а у філософії цінність представляють самі питання. Чим краще поставлено питання, тим більше воно відображає сутність проблеми [2]. У філософії є відповіді, але вони не вичерпані, можуть постійно доповнюватися і підлягати сумніву. У той час як у міфології (для кожної окремої культури) існує одна чітка відповідь на будь-яке питання, і ніхто не замислюється або не бере до уваги якісь інші відповіді.

Отже, філософія та міфологія безперервно пов'язані, вони доповнюють один одного. Вони існують разом протягом усього історичного шляху і будуть існувати далі.

Література

1. Щепановская С.В От мифа к логосу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.astrolingua.ru/PHILOS/Yasya/mythlogos.htm#_ftn52
2. Соотношение мифологии и философии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bibliofond.ru/view.aspx?id=812447
3. Кессиди Ф. Х. От мифа к логосу (Становление греческой философии) / Ф. Х. Кессиди. – М.: Мысль, 1972. –109 с.
4. Лосев А. Ф. Диалектика мифа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://psylib.org.ua/books/losew03/txt03.htm

Сало Юрій
студент 5 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: д.філос.н., проф. Таран В.О.

М. БЕРДЯЄВ ПРО ДУХОВНІ ВИТОКИ «РУСЬКОГО МИРУ»

Останнім часом гостро постала проблема розуміння та осмислення таких термінів, які досить часто звучать в політичному та побутовому лексиконі російського та значної частини українського середовищ, а саме – «руський мир», «руська ідея». Беручи на озброєння ці поняття, на значній території України здійснюється ворожа політика з боку Росії. Мета даної статті є спроба зробити аналіз історіософських поглядів М.Бердяєва на витоки «руського миру» за його працею «Истоки и смысл русского коммунизма» (1937 р.).

В зазначеній праці М.Бердяєв простежує генезу формування такого явища, як російський комунізм. Зокрема, чимало уваги приділяє духовним установкам та принципам російського народу. На них ми і зупинимось.

Щоб краще розуміти основні процеси формування російської духовності, Бердяєв ділить історію Росії на п'ять періодів: київський, татарський, московський, петровський (імператорський) та новий радянський період [7с.]. На наш погляд, зазначена періодизація є цілком прийнятною. Найбільше уваги Бердяєв приділяє московському та імператорському періодам.

Стосовно Московського царства можна виділити такі головні аспекти, на яких Бердяєв ставить наголос: по-перше, московська культура була східною за своїм характером, культурою християнізованого татарського царства; по-друге, московська культура формувалась у постійному протистоянні латинському Заходу та іноземним звичаям; по-

третє, Московське царство було майже бездумним та безсловесним, проте в ньому оформилася стихія [8с.]. Саме в цей період зароджується ідея «Третього Риму», на якій і будується московське царство. З'являється думка про месіанську роль російського народу, який тоді ще називався московським. На платформі православної віри формуються народні ментальні особливості. В російському народі викристалізовується думка, що московське царство – єдине православне царство у світі, а Москва – Третій Рим. І саме приналежність до православ'я визначало належність до руського царства [9-10 с.].

Імперський період Росії, який почався с правління Петра І, теж мав свої особливості, на які Бердяєв звертає увагу читача: по-перше, реформа Петра була цілком неминучою; по-друге, реформа була проведена шляхом насилля над народною душею і народними віруваннями; по-третє, в Росії була величезна прірва між верхнім та нижнім прошарком, якої не було в інших країнах в таких масштабах; по-четверте, основне зіткнення було між ідеєю імперії, могутньої держави, і релігійно-месіанської ідеєю царства, яке йшло в народне коло, а потім в трансформованому вигляді в коло інтелігенції. Саме з появою інтелігенції (за Бердяєвим – унікальним російським явищем) і розпочинається новий, повний несподіваних поворотів та продукуванням нових ідей період. Бердяєв наголошує, що до XIX ст. імперія оформилась у велике, неосяжне царство, закріпачене та безграмотне, проте маючи свою народну культуру, засновану на вірі [15 с.]. Авторитет царя в народі досі був непохитний.

Тепер коротко розберемо погляди Бердяєва на російський народ.

Він зазначає, що для росіян характерна сумісність і поєднання полярно протилежних начал. Але на цьому Бердяєв не зупиняється, наголошуючи, що Росію і російський народ можна характеризувати виключно протиріччями: «как народ государственно-деспотический и анархически-свободолюбивый, как народ, склонный к национализму и национальному самомнению, и народ универсального духа, более всех способный к всечеловечности, жестокий и необычайно человечный, склонный причинять страдания и до болезненности сострадательный» [15 с.]. На нашу думку, ці визначення Бердяєва є дуже влучними. Він також вважає, що в силу релігійного, догматичного складу своєї душі росіяни завжди «ортодокси або єретики, апокаліптики або нігілісти». В ході революції 1917-21 рр. сталася певна трансформація в свідомості народу: в новому комуністичному типі мотиви сили і влади витіснили старі мотиви правдолюбства і співчутливості. Як зазначає Бердяєв, у цьому типі виробилася жорсткість, що переходить в жорстокість. Цей новий душевний тип став матеріалом організації комуністичної партії. Російський народ перейшов в період технічний, він повірив у всемогутність машини і за старим інстинктом став ставитися до машини, як до тотему.

Ближче до кінця праці, Бердяєв приходе до висновку, що російський народ не здійснив своєї «месіанської ідеї» про Москву, як Третій Рим. Замість Третього Риму, в Росії був здійснений Третій Інтернаціонал, і на Третій Інтернаціонал перейшли багато рис Третього Риму [118 с.]. Тобто, Третій Інтернаціонал – це трансформація «російського месіанізму».

Підсумовуючи все вищевикладене, можна зазначити, що М.Бердяєв в своїй праці «Истоки и смысл русского коммунизма» на науковому рівні спробував ознайомити Захід з Росією, з її ментальністю, з внутрішніми суперечностями. Багато з думок Бердяєва ми можемо використовувати і зараз для розуміння складних питань. Наприклад, висловлювання московського патріарха Кирила стосовно приналежності до російської нації за принципом православ'я є типовим для періоду становлення ідеї Третього Риму і не являє собою щось принципово нове. Також багато в чому можна зрозуміти військовий конфлікт на Сході України. Зокрема, наявність великої кількості громадян Росії, які воюють проти України, ризикуючи життям з не зовсім зрозумілих та окреслених цілей. Перебування вже 15 років при владі В.Путіна та його досить високі рейтинги підтримки у населення при постійному скороченні громадянських прав та свобод також наштовхують на цілком «бердяєвську» думку про те, що російський народ можна характеризувати виключно протиріччями.

Література
1. Н.А.Бердяев. Истоки и смысл русского коммунизма. / Репринтное воспроизведение издания YMCA-PRESS, Париж, 1955. – М.: Наука, 1990. – 224 с.

Синяк Марина
студентка 2 курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Мегрелішвілі М.О.

РЕЛІГІЯ ТА НАУКА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сучасний етап розвитку суспільства вчені називають інформаційним, надіндустріальним або постіндустріальним. Інформаційне суспільство відкрите для всіх, орієнтоване на людей і спрямоване на розвиток, в якому кожна людина може створювати інформацію і знання, мати доступ до різної інформації, користуватися і обмінюватися нею. Для цього етапу розвитку суспільства характерні зміна ролі науки, техніки і знання в суспільному житті. Наука відіграє центральну роль у розвитку інформаційного суспільства. Інформаційні технології дозволяють створювати суспільство, засноване на знаннях [1]. Проте, в інформаційному суспільстві змінилася не лише роль науки. Ще одна форма суспільної свідомості – релігія – також зазнала значних змін.

Інформаційне суспільство складно уявити без сучасних технологій, товарів та послуг, благ, що виникли завдяки науковим досягненням, тому, до вчених все частіше звертаються погляди мільйонів людей, політичних партій, господарських структур та урядів. Відомим є факт, що рівень розвиненості науки служить одним з основних показників розвитку суспільства. Суспільствознавці зазначають – головним завданням науки в інформаційному суспільстві є практичне застосування знання. Так, Л. Броннікова підкреслює, що «статус сучасної науки набувається перш за все у полі споживання, знання оцінюється як товар, послуга, ресурс» [2, с.56]. Досягнення науки широко використовуються в електроніці, медицині, екології, авіації, космонавтиці, сільському господарстві та ін. Як і в усіх сферах діяльності, в науці спостерігається тенденція до глобалізації, створюється велика кількість міжнародних наукових організацій, об'єднань, в яких приймають участь вчені з різних країн. В той же час суспільство перестало сприймати досягнення науки, як благо. Неправильне застосування знань і самі дослідження (у фізиці, хімії, біології, генетики і ін.) можуть зашкодити усьому людству [2].

Інша форма суспільної свідомості – релігія завжди впливала на всі важливі процеси суспільного життя. Якщо раніше релігія стримувала розвиток науки, то сьогодні релігія вимушена сама змінюватися під впливом наукового прогресу. Проте, І. Богдановський зазначає, що розвиток науки не витіснив зовсім релігію, він сприяв змінам у релігійному світогляді: «… релігія виявилася надзвичайно гнучкою в способі інтерпретації наукових відкриттів та повернула собі моральний авторитет критикою антигуманних способів їх використання» [3, с.118]. Вічний конфлікт науки і релігії набуває в інформаційному суспільстві іншого вигляду.

Почали виникати неорелігії і є підстави вважати, що релігія відроджується але у дещо модернізованих формах. Нові релігії намагаються переосмислити і адаптувати релігійні традиції минулого до мінливого соціокультурного середовища. І. Богдановський виділяє причини виникнення неорелігій: традиційні релігії не встигали адекватно реагувати на виклики з боку наукового пізнання; кризові явища в християнській культурі та занепад християнської моралі починаючи з XIX ст.; негативний вплив наукового прогресу на природу та байдужість християнства до цієї проблеми [3, с.119-120]. Через глобалізацію всіх процесів у інформаційному суспільстві релігія являє собою суміш релігійних уявлень всіх епох і народів, з образами казок і міфів, легенд, трилерів і фантазії, тобто спостерігається тенденція до релігійного синкретизму. Але слід зазначити, що не існує якоїсь конкретної форми – у кожного віруючого в свідомості своя особлива, індивідуальна суміш. Деякі дослідники вважають, що релігії інформаційного суспільства негативно відбиваються як на

релігійному житті, так і на самому існуванні традиційних релігій, тому що в умовах становлення інформаційного суспільства руйнується основа традиційної релігійності, а також через широке поширення вчень, що позбавлені глибокого духовного змісту. Вчені зазначають, що сучасний етап розвитку людства, на який значно впливають глобалізаційні процеси, є перехідним і закінчиться він з формуванням єдиної цивілізації, якій потрібне буде єдине вірування. На звання єдиної релігії можуть претендувати одна із сучасних світових релігій або неорелігій чи може встановитися офіційний культ обожненого світового лідера [3].

Підсумовуючи, зазначимо, що наука в інформаційному суспільстві бурхливо розвивається і змінює суспільство, а релігія скоріше більш пристосовується під ці зміни, набуває нових форм, щоб не втратити свого впливу. Домінуюча тенденція до глобалізації спостерігається як в релігії, так і в науці. Наука і релігія є способами осягненням світу, в якому ми живемо. Релігія не може задовольнити соціальні потреби, що зумовили появу науки, і навпаки. Тож ці форми суспільної свідомості будуть в різній мірі важливими для життя як суспільства в цілому, так і індивідів.

Література

1. Всесвітній саміт з питань інформаційного суспільства. Підсумкові документи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://informationsociety.files.wordpress.com/2006/10/book-ua.doc
2. Броннікова Л.В. Наука і суспільство на початку 21 ст.: новий етап взаємодії [Електронний ресурс] / Л.В. Броннікова // Наукові праці: науково-методичний журнал. – 2012. – Вип.171. – Т.183. – С. 56-58. – Режим доступу: http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/sociology/2012/183-171-14.pdf
3. Богдановський І.В. Релігія і сучасний світ: нові форми взаємодії [Електронний ресурс] / І. В. Богдановський // Вісник Національного авіаційного університету. Серія : Філософія. Культурологія. – 2008. – № 2. – С. 117-121. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2008_2_29

Стасів Олег
студент 3 курсу фак-ту менеджменту
Ізмайлова Єлизавета
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Гончаренко П.В.

РОЛЬ РЕЛІГІЇ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

В цілому проблема ролі релігії в суспільстві дуже обширна. В даних тезах зачіпаються лише деякі сторони проблеми, які представляються найбільш актуальними у наш час.

Звісно, релігія вносить позитивний вклад, адже вона допомагає відрізняти добре від поганого. Без релігії люди не будуть боятися Бога, та будуть діяти лише згідно з особистими бажаннями.

Отже, релігія є абсолютно необхідною для сучасного суспільства. Саме релігія визначає норми, за якими суспільство має існувати. Хоча в Україні існує досить багато релігій, християнський характер, мораль, цінності та цілісність – це те, що зберігає світ. Кожен розуміє, що не можна забрати життя або вкрасти, бо це є гріх, за який кожен буде покараний.

Є суспільства, де релігія дозволяє забирати життя лише через особисте бажання. Для такої релігії це «норма». Багато проблем в нашому суспільстві сьогодні відбувається через спроби змінити християнські цінності і «норми», за допомогою яких наша нація існувала [4, с. 36].

Релігія надає сенс нашим життям, адже люди постійно втрачають мету в житті. Це можна простежити через тенденцію збільшення кількості самогубств. Релігія – це спосіб

надихати багатьох, даючи їм щось, що змусить жити далі та цінувати кожну хвилину. Тому, релігія життєво важлива у наданні значення і мети людському життю.

Релігія також є частиною сучасного суспільного життя в Україні. Церква посилює почуття приналежності до колективу, адже це як центральна точка, що поєднує та примиряє людей. Існує багато неофіційних зустрічей, свят та благодійних акцій, які організовує церква. Церква і релігія є моральним керівництвом по тому, як вчиняти у повсякденному житті в межах сучасної країни. Отже, зв'язок між релігією і сучасним суспільством є дуже важливим в Україні.

Релігія виконує регулятивну функцію. Вона створює певну систему норм і цінностей, але їх специфіка полягає насамперед у збереженні й закріпленні віри у надприродне. Цьому завданню підпорядковані не лише культові дії, а й сімейно-побутові стосунки, система традицій і звичок. Релігія асимілювала багато елементів загальнолюдської моралі. Отже, вона має не надприродний, а людський, суспільний характер [1, с. 102].

Релігії притаманна також комунікативна функція, яка полягає у підтримуванні зв'язків між віруючими шляхом створення почуття віросповідної єдності під час релігійних дій, в особистому житті та сімейно-побутових відносинах [2].

Але в той самий час, можна простежити історію та зробити висновок, що релігія викликала більшість воєн. Ми бачимо це на прикладі таких країн, як Сирія, Палестина і Ізраїль та багатьох інших країн, де військові дії ведуться через різницю вірувань двох народів. Насправді, більшості релігій притаманні схожі ідеали, зокрема ідея єдиного Бога, та немає об'єктивних причин для боротьби.

Також існує думка, що тепер, коли існують закони про права людини більше немає потреби в релігії. Більшість моральних законів релігії є архаїчними та непотрібними у порівнянні зі звичаями і етикою сучасності. Наприклад, сьогодні люди одружуються не лише тому, щоб народити дітей, головна причина для шлюбу – це любов.

Раніше закон був заснований на релігійних моральних нормах провідної релігії на той час, та він повільно перетворювався, щоб відповідати цінностям нового століття. Але у найближчому майбутньому закон буде абсолютно незалежний від релігійних звичаїв [3].

Отже, релігія є складним духовним утворенням. Зазначимо, що до недавнього часу наша література надавала їй вкрай спрощену оцінку. В умовах сучасного суспільства релігія виконує, головним чином, ілюзорно-компенсаторну функцію. Не будучи панівною формою масової свідомості, вона задовольняє лише особисті почуття віруючих.

Література

1. Абрамович С. Релігієзнавство: Підручник / С. Абрамович, М. Тілло, М. Чікарькова. – К.: Дакор, 2006. – 509 с.
2. Наука і релігія [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.patent.net.ua/intellectus/facts/1607/ua.html4.
3. Релігія і наука. Аспекти співвідношення [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://tureligious.com.ua/relihiya-i-nauka-aspekty-spivvidnoshennya/
4. Чорненький Я. Релігієзнавство: теоретико-практичний курс: Навчальний посібник / Ярослав Чорненький // Мін-во освіти і науки України, Львівський держ. ін-т новітніх технологій і управління ім. В'ячеслава Чорновола. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 540 с.

Сторожук Віктор
студент 5 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: д.філос.н., проф. Таран В.О.

АРІЙСЬКИЙ ЕЛЕМЕНТ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ (ЗА РОБОТОЮ Ю.КАНИГІНА «ШЛЯХ АРІЇВ»)

Проблема розвитку національної самосвідомості українців сьогодні є однією із найактуальніших в контексті пошуків механізмів укріплення українсько\ державності. У зв'язку з цим заслуговує на увагу позиція Ю Канигіна, котрий у своїй книзі «Шлях Аріїв»

пропонує оригінальний погляд на місце і роль арійських кочівників, які протягом тисячоліть створювали духовні, інтелектуальні, технологічні передумови для розвитку сучасних цивілізацій. Насамперед йдеться про Україну – Велику Оратанію, Аратту, Оріяну – духовний центр усього слов'янського світу.

Цікавими видаються сторінки книги, де автор відкриває історичні факти нашого минулого, у яких він розповідає, що українці – це насамперед арії, а українцями нас назвали поляки. Ще те, що наша батьківщина — велика Аратта, Оратанія, один з духовних центрів підмісячного світу. Потім по праву стала Руссю Київською, а що стосовно слов'янства – рушій духовної історії людства. Це арії сьогодні. А українська нація – форпост слов'янського світу.

З усіх слов янських народів український етнос за своїм духовним геномом ближче за всіх стоїть до стародавніх шляхетних антів, які жили в Північній Припонтиді за часів скіфів, готів, гунів і які були цементуючим осередком слов'янського політичного конгломерату на чолі з Аттилою.

Цікавими стали розкриття маленьких сторінок КДБ СРСР, які розкрились перед розвалом Радянського Союзу, щодо походження слов'янських народів. Також у книзі в подальшому описується спогади дядьки автора, а також його особисті спогади з життя, особливо бесіди з вченим Рамою, якого він вважав вчителем.

Канигін у продовж своєї монографії задає собі питання: Хто ж такі арії? Це одна із складних, найбільш заплутаних проблем. Забігаючи наперед, скажемо: такою ж складною і заплутаною є єврейська проблема. Обидві вони – "наскрізні" для історії людства й обидві нерозривно зв'язані між собою і з Україною. Важко навіть сказати, з якого боку краще підступити до арійської теми. Почнемо, мабуть, з найпростішого.

В іудаїзмі – в усіх єврейських джерелах (Кабалі, Біблії, Талмуді) – про аріїв начебто ні слова. Немає прямих згадок, немає прямих посилань. Проте в зашифрованому вигляді арії, особливо арієзовані народи (духовно запліднені аріями), представлені широко. Безпосередньо ці народи розглядаються в Біблії як нащадки Яфета – одного з трьох синів Ноя, котрий врятувався під час Потопу. Названо семеро синів Яфета – родоначальників народів, життя яких пов'язане з Північною Припонтидою, а також семеро його внуків – родоначальників ашкеназів, вірмен, грузинів, еллінів, карфагенян (фінікійців), македонян, троянців.

У подальшому він детально досліджує звідки і куди їшли арії, описує їх культуру та побут, при чому говорить про них з великою повагою, це особливо проявляється у словах автора, зокрема: арії «були особливим етносом, навіть суперетносом з власними мовою, вірою, культурою. Та на відміну від іудеїв (євреїв), які протягом усієї своєї історії залишилися особливим етнічним організмом (що всіх дивує, бо цей народ століттями був розсіяний по всьому світу), арії асимілювалися з іншими (місцевими) народами.» В подальшому описі, Канигін розповідає ще про цікаві моменти життя аріїв, а саме, що вони були езотериками.

Арії також були змішані з шумерами, які зайняли південно-східний "кут" Північного Причорномор'я – Меотиду (територію нинішнього Азовського моря, замість якого тоді були болотяні рівнини), а також південні частини нинішніх Донецької і Запорізької областей – так зване Запорізьке Приазов'я. Їхній духовний центр (головне святилище) знаходився в районі сучасного Мелітополя. На болотах Меотиди шумери займалися в основному іригаційним землеробством, хоча й орне їм було не чуже. Нині інтерес до святилищ в районі Мелітополя (територія Запорозької Січі), а також поблизу Асканії виявляють не лише учені-археологи, а й біоенергетики, екстрасенси, уфологи і просто люди, яких цікавить стародавня історія.

Так і в подальшому у книзі автор наводить багато історичних фактів про розвиток та історичну значимість аріїв у ментальному підгрунті російсько-українському питанні, аріїському гітлеризмі та ін. факти.

Виходячи з наведеного, можна сказати, що Юрій Михайлович Канигін, глубоко дослідив питання походження українського народу від відомого історичного народу, аріїв.

Навів багато цікавих фактів, які підтверджуються науковими дослідженнями. Він розкрив чимало цікавих сторінок українського минулого, дав обгрунтоване пояснення природи українського менталітету та визначив ряд інших оригінальних моментів надзвичайно важливих для розуміння глибоких історичних коренів українського народу, його походження і культури.

Література

1. Канигін Ю Шлях Аріїв: Україна в духовній історії людства. – К.: Арій, 2010. – 528 с.

Ткаченко Марія
студентка 1 курсу філологічного фак-ту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Ель Гуессаб Карім

НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ І СВІТОГЛЯД

Національна свідомість – це сукупність різноманітних поглядів, звичаїв, традицій та ідеалів, які формують специфічні особливості життєдіяльності нації. Національний світогляд тісно пов'язаний зі свідомістю, оскільки світогляд – це також система поглядів, яка обумовлена історичним розвитком і відображена в сучасному бутті народу.

Об'єктом дослідження є світогляд українського народу і самоусвідомлення власного «Я» як представника української національності.

Система економічних, соціальних, політичних, моральних, філософських та релігійних цінностей українського народу пройшла складним історичним шляхом формування самобутності та самосвідомості. Боротьба триває і триватиме не одне сторіччя, оскільки національний розвиток не стоїть на місці і прагне нових поглядів, нових широт пізнання народу і етносу. У цьому полягає актуальність роботи.

Мета роботи – розглянути і проаналізувати аспекти розвитку і формування світоглядних рис українського народу.

За Савицькою О., основними складовими національної свідомості виступають: Сприйняття оточуючого світу і ставлення до нього, усвідомлення національно-етнічної належності, ставлення до історії та культури своєї національно-етнічної спільноти, ставлення до представників інших націй та національностей, патріотичні почуття та патріотична свідомість, усвідомлення національно-державної спільноти [2]. Враховуючи вищесказане, можемо стверджувати, зо свідомість – це сукупність суб'єктивних і об'єктивних ознак нації, в тому числі, української.

«Формування національної свідомості (як і націогенези взагалі), її становлення - це тривалий і суперечливий процес, а не подія» [1]. Це безперервний процес, який включає в себе закономірності й випадковості. Цілі покоління в ході історичного розвитку мріяли і прагнули до незалежності і державності. «Національна свідомість – це насамперед уявлення про себе, як про національну спільноту» [1].

Стоячи поряд, світогляд займає важливе місце у націотворчому процесі, оскільки він сформований на багатовіковому досвіді і знаннях, здобутими народом. Базується світогляд не тільки на реальному, але й на «психічному» і містичному, адже нація не може мати лише ідеальні чинники існування і розвитку. Найбільше це реалізується у фольклорних традиціях, віруваннях, звичаях, в яких посідають чільне місце і магічні обряди, магічні елементи замовлянь. Національний світогляд є важливою складовою особистості, основою її духовності, внаслідок чого формується науковий світогляд.

У підсумку можна сказати словами О. Бауера, який «акцентував на спільності долі й визначав націю як культурну спільність, спільність характеру, що виростає на ґрунті спільності долі» [3, с. 149]. Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що у процесі тривалого формування національної свідомості і світогляду, українське суспільство знало, що кожен може змінити долю народу на краще, усвідомлюючи свою значущість. Українці завжди вірили, що ідеали та обставини, за яких формувався народ, теж матимуть неабиякий вплив на долю українського соціуму.

Література
1. Касьянов Г. В. Теорії нації та націоналізму: Монографія. — К.: Либідь, 1999.- 352 с. Режим доступу: http://litopys.org.ua/kasian/kas.htm
2. Савицька О.В., Співак Л.М. Етнопсихологія /О.В. Савицька, Співак Л.М.- К.: Каравела, 2011. – 264 с. Режим доступу: http://westudents.com.ua/knigi/501-etnopsihologya-savitska-ov.html
3. Дзюбка І. С. Політологія: навч. посіб.- К.:Вища школа, 2001. – 415 с.

Фокіна Людмила
студентка 5 курсу історичного фак-ту
Наук. кер.: д.філос.н., проф. Таран В.О.

ОСНОВНІ РИСИ КОНЦЕПЦІЇ «РУСЬКОГО МИРУ» У РОБОТІ О. ДУГІНА «ОСНОВИ ГЕОПОЛІТИКИ. ГЕОПОЛІТИКА МАЙБУТНЬОЇ РОСІЇ»

На сьогоднішній день в міжнародних відносинах XXI ст. велика увага приділяється питанню геополітики, яка представляє собою боротьбу країн на світовому просторі за сфери впливу. Особливе місце посідає проблема претензій Росії на регіональне і світове лідерство, що зачіпає інтереси не тільки найбільш потужних країн планети, але й безпосередніх сусідів РФ, у тому числі й України.

Актуальність даної статті полягає у роз'ясненні проблеми щодо концепції «руський мир», яка на даний час часто згадується в російських ЗМІ, наукових посібниках. Головна задача нашого дослідження – простежити хід думок про концепцію «руський мир», що освітлена в роботі російського науковця Олександра Дугіна «Основи геополітики. Геополітика майбутньої Росії». Дана робота неодноразово перевидавалася в Росії і має певний успіх серед російських істориків та політологів.

Взагалі, що ж таке «руський мир»? Як роз'яснюють російські науковці, «руський мир» – це концепція міжнародного трансдержавного і трансконтинентального суспільства, об'єднаних причетністю до Росії і прихильністю до російської мови та культури [4, с. 2]. О.Дугін у своїй праці присвятив цілий розділ для опису планів в геополітиці майбутньої Росії. У своєму вступному слові автор описав особливості життя російського народу, який приніс багато доброго для всіх народів, які були у складі Московського царства, потім Російської імперії і на останок СРСР [3, с. 128]. Науковець зазначає, що на сьогоднішній день в російському уряді існує дві гілки ідей щодо майбутньої Росії: перші – ліберали – прихильники західного напрямку, тобто зближення з Європою і США; другі – прихильники створення або поновлення тієї монархічної держави, яка існувала до 1917 року. Це спадкоємці комуністичної ідеології, прихильники монархізму [2, с. 100 – 104].

Ідеї першої гілки урядовців не є популярними в Росії, більше популяризовані є «дії» комуністів-монархістів. Ці представники вже представили на огляд народу свій стратегічний план розбудови могутньої Росії на основі реалізації концепції «руського миру». Перша її риса – створення Нової Імперії російської нації. Наступна базується на тому, що Нова Імперія не буде «слов'янофільською», а буде «євразійською» [2, с. 122]. Нова Євразійська Імперія повинна принести мир і спокій на континенті. Вона буде застосовувати в своїй діяльності культурницький та релігійний інтегруючий процес на всі народи, які населяють дану державу. В результаті не буде ніяких різноманітних народів, а буде єдина спільна російська нація [1, с. 110].

А для того, щоб Нова Імперія закріпилася на континенті, потрібно провести таку дію: «В основі геополітичної конструкції цієї Імперії має бути покладений фундаментальний принцип «спільного ворога» [2, с. 124]. «Спільний ворог» для росіян є однією з центральних проблем. Для того, щоб протидіяти силі та впливу США та захистити свої кордони як морські так і сухопутні, потрібно знайти союзників серед країн Азії і Європи. Такими союзниками Нова Імперія перш за все баче в Європі – Берлін, в Східній Азії – Токіо, а в Середній Азії – Тегеран.

Перераховані столиці не випадково обрані в статусі «друзів» для Нової Імперії. Вважається, що «спільним ворогом» для Німеччини, Японії, Ірану якраз і є США, що обумовлено як історичними причинами, так і сучасними геополітичними тенденціями. Так, росіяни вважають, що японці не забули про те, як американці скинули ядерну зброю, німці бажають отримати більшу владу в Євроатлантичному альянсі, а іранці намагаються знищити вплив американців на їхню політичну владу. Тобто в усіх цих країнах присутній антиамериканський вектор [2, с. 130 - 132].

Зрозуміло, що «друзі» мають бути вигідними для Нової Російської Імперії. Вони повинні бути економічно, військово-політично підготовлені для створення таких геополітичних вісей як Москва-Берлін, Москва-Токіо. На превеликий жаль вісь Москва-Тегеран не може бути створеним через те, що в країні існують внутрішні релігійні конфлікти. А тому лише дві вісі створять надійний геополітичний плацдарм захисту від «Трилатералі» США (атлантизм, континентальна Європа (крім Німеччини), та тихоокеанська зона) [2, с. 134].

Таким чином, О. Дугін вказав на те, що концепція «руський мир» базується на тому, щоб перетворити Російську Федерацію на монархічну імперію, так звану Нову Імперію російської нації, яка нібито буде жити культурно-релігійним життям, проводити стабільну міжнародну політику, але насправді в даній «імперії» буде реалізована геополітична стратегія – створення Євразійської імперії, яка буде проводити стратегічні вісі в міжнародних відносинах між Берліном (Європа) та Японією (Азія) для того, щоб мати союзників у антиамериканському векторі політичних протидій.

Тобто, сучасна Росія не закінчила «холодну війну», використовуючи її в контексті образу «завнішнього ворога». Росія не полишила ідеї «меcсії» по відношенню до інших країн, реалізуючи концепцію розширення «руського миру» через культурно-духовну і військово-політичну агресію, а свої геополітичні претензії на регіональну і світову гегемонію – через нав'язування своєї кланово-олігархічної і монархічної моделі державного устрою.

Література

1. Батанова О. М. Русский мир // Международная жизнь. – М., 2008. – № 11. – С. 109 – 117.
2. Дугин А. Основы геополитики / А. Дугин. – М., 2000. – 451 с.
3. Столяров А. М. Русский мир // Нева. – М., 2004. – № 3. – С. 25-30
4. Тишков В. А. Русский мир: смысл и стратегии. – М., 2007. – 128 с.

Халіман Марина
аспірантка кафедри філософії ЗНУ
Наук. кер.: д.філос.н., проф. Кривега Л.Д.

СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ РЕЛІГІЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Релігійний фактор став одним із вирішальних політичних чинників сьогодення, і від того, чи зможуть сучасні суспільства збалансувати релігійні вимоги різних культур, вимушених співіснувати у безпрецедентній близькості в межах сучасних полікультурних контекстів, залежить у значній мірі мирне майбутнє світу, яке поставлено сьогодні під величезний знак питання.Питання дослідження релігійного світогляду, а також його впливу на суспільне життя традиційно викликає величезний інтерес з боку численних вітчизняних і закордонних дослідників.

Так, серед перших слід виділити теоретичний доробок таких фахівців, як А.М.Колодний [1], І.В.Васильєва [2], Л.А.Виговський [3], Т.В.Євдокимова [4]. Що стосується закордонного досвіду дослідження зазначеної проблематики, серед нових цікавих розвідок можна виокремити роботи М.Ю.Зеленкова [5] та Ж.Корм [6]. Але при цьому, ще досі вочевидь бракує досліджень, які були б сфокусовані саме на ретельному висвітленні проблематики імовірного взаємозв’язку між розбіжностями у релігійних світоглядах та релігійними конфліктами, які за певних умов можуть бути цими розбіжностями спровоковані.

Оскільки всі наші міркування обертаються навколо понять світогляду та релігійного конфлікту, необхідно спочатку стисло визначити зміст цих базових концептів. Світогляд – це

система уявлень про світ і місце людини у ньому, про відношення людини до навколишньої дійсності й до самої себе, а також обумовлені цими уявленнями основні життєві позиції та установки людей, їхні переконання, ідеали, принципи пізнання та діяльності, ціннісні орієнтації.

Релігійний конфлікт – це такий тип соціального конфлікту, що виникає або всередині релігійного «життєвого світу», або у протиставленні зі світом секулярним (тобто конфлікт «священного» і «світського»). Формування релігійної ментальності забезпечується різними шляхами та за допомогою різних теоретичних і практичних засобів, які істотно варіюються залежно від соціокультурного контексту, в якому це формування відбувається [1].

На нашу думку, що саме ці розбіжності між різними світоглядними формаціями релігійного походження можуть породжувати відповідні розбіжності в ціннісних та поведінкових орієнтаціях, які за певних умов перетворюються на своєрідні культурні «тригери», що запускають процеси соціальних конфліктів різного розміру та ступеню гостроти – аж до гранично деструктивних і масштабних. Для того, щоб проаналізувати сутність релігійного протистояння, потрібно ретельно проаналізувати особливості, що притаманні тому чи іншому релігійному світогляду в його конкретній реалізації.

На нашу думку, релігійні конфлікти можуть виникати безпосередньо внаслідок світоглядних розбіжностей у представників конфліктуючих сторін, тобто певні розходження у базових світоглядних установках можуть бути прямою причиною релігійної ворожнечі (причому не обов'язково з обох сторін – як, наприклад, у випадку стосунків між іудеями та християнами, коли для агресії з боку останніх було достатньо простого небажання іудеїв приймати християнський закон).

Підкреслимо, що специфіка релігійних конфліктів визначається перш за все тим, що вони чіпляють найважливіші цінності (які мають для віруючих статус абсолютних) та найбільш принципові питання, що стосуються вищих сенсів буття, і тому навіть відносно незначні розходження можуть стати каталізатором непримиренної ворожнечі – там, де йдеться про абсолютні цінності, значення навіть найменшої поступки може бути занадто великим для того, щоб пожертвувати нею заради компромісу.

Отже, релігійна сфера виявляється особливо чутливою щодо найменших світоглядних нюансів, а тому і потенційно найбільш вразливою щодо протиріч, які можуть виникати внаслідок розбіжностей між цими нюансами. Але, як би там не було, подібний розвиток подій (перетворення світоглядних розбіжностей на релігійний конфлікт) трапляється далеко не завжди, тобто світоглядні розбіжності виявляються хоча й мабуть необхідним, але все ж таки недостатнім фактором ескалації світоглядного розходження у релігійний конфлікт. Відповідно, тому ми не можемо беззаперечно вважати релігійний конфлікт необхідним наслідком світоглядних розбіжностей – останні виявляються не більш, аніж можливою (але аж ніяк не необхідною) передумовою першого. Або, якщо переформулювати цей висновок по-іншому, релігійні конфлікти не детерміновані повністю своїми світоглядними джерелами – зв'язок між світоглядними розбіжностями і релігійними конфліктами має не каузальний, а імовірнісний характер. Це робить проблему дослідження такого зв'язку особливо складною.

Література

1. Академічне релігієзнавство: Підручник. За науковою редакцією професора А.М.Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. – 862 с.
2. Васильєва І.В. Людина у релігійному вимірі: методологічні аспекти: автореф. дис. ... д-ра філософ. наук : 09.00.11 / І.В.Васильєва; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2010. – 37 с.
3. Виговський Л.А. Релігія як суспільно-функціонуючий феномен: Автореф. дис... д-ра філософ. наук: 09.00.11 / Л.А.Виговський; Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України. – К., 2005. – 34 с.
4. Євдокимова Т.В. Взаємовідносини політики і релігії в соціокультурному просторі (соціально-філософський аналіз): Автореф. дис... канд. філософ. наук: 09.00.03 / Т.В.Євдокимова; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2002. – 21 с.
5. Зеленков М.Ю. Религиозные конфликты: проблемы и пути их решения в начале XXI века (политико-правовой аспект) / М.Ю.Зеленков. – Воронеж: Воронежский государственный университет, 2013. – 244 с.

6. Корм Ж. Религиозный вопрос в XXI веке. Геополитика и кризис постмодерна / Пер. с фр. Д.Кралечкин; ред. М.Тресвятский. – М.: Институт Общегуманитарных Исследований, 2012. – 288 с.

Хлистун Олена
здобувач кафедри філософії
Наук. кер.: д.філос.наук, проф. Таран В.О.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВІВ АРІЇЗМУ У СВІТОГЛЯДІ КОЗАЦТВА

Продовжуючи лінію досліджень філософії аріїзму у різних соціокультурних системах індоєвропейської цивілізації, зупинимо увагу на світогляді українського козацтва і спробуємо дослідити у його структурі елементи аріїзму [1].

Козацьке бойове мистецтво Спас бере початок у прадавньому військовому звичаї (лінія Індри), адже в його основі лежить арійська військова доктрина [2, с. 31]. При цьому О.Притулою і Ю.Шиловим надаються факти присутності іранської культури, зокрема зороастрійської: оповіді про пращура Йіму, концепція Добра-Зла тощо («Скупський переказ», «Супойський переказ», болгарська «Веда словена»). Відтак треба констатувати факт того, що знання, пов'язані із військовим звичаєм, швидше за все, були привнесені в українську культуру кількома хвилями переселенців зі Сходу (тавро-кіммерійцями, скіфами, болгарами та іншими). В «Авесті» міститься так звана «Географічна поема», яка свідчить про розташування територій Аріана Ваеджа: перераховані на той час вже розвинуті держави Східного регіону [3, с. 66-76]. Звернемо увагу і на той факт, що у «Вівдевдаті» (PVd) зазначено: «народи туірья та дахья (кочовики туранці і дахи) прийняли зороастризм» [3, с. 122]. Таким чином, спадок західної частини індоєвропейської спільноти передусім пов'язаний із філософією зороастризму та військовим звичаєм кінних спільнот.

Характерництво лежить в основі козацької традиції. Словом «хара» (гора) в іранських мовах позначали вершника: ратхешт/хар, ратайш/тар («вершник на колісниці», за Г.Бонгардом-Левіним, Е.Грантовським). Поєднання традицій магічного язичництва та військового небопоклонства, можна вважати, й створило синкретичну науку «воїнів-чаклунів» – Спас (А.Скульський).

Дослідники небопоклонницького звичаю та філософії воєнізованих мобільних суспільств (А.Атабек, Л.Гумільов, Н.Амрекулов, М.Артамонов, Д.Саригулов, Р.Безертинов) також вказують на спільні витоки світогляду народів Європи та Азії. Таким чином, монотеїстична ідея зближує небопоклонство, ведизм, зороастризм та християнство. А комплекс козацьких карбів, зібраний Л.Безклубим, свідчить про те, що, з одного боку, вони спираються на суто християнський звичай: правда, совість, відсутність самотішення та заздрощів, спрямованість на розвиток особистісних якостей людини, незрадливість, відсутність лукавства, приборкання гордині тощо. Однак насправді доповнюють комплекс ще найдавніших цінностей суспільства аріїв («Рігведа»), які також високо цінували дружбу, чесність, згуртованість, як і скіфи – братерство (обряд братання за Геродотом) [2, с. 42] тощо.

Водночас розуміння Спасу суттєво відрізняється від християнського, адже передбачає розвиток у людини комплексу практичних здібностей (суперреакція, інтуїтивне передбачення подій, надшвидкість тощо), що у філософії воїна виступають якостями «надлюдини», забезпечують його виживання у бою.

У центрі козацького світогляду стоїть концепція Істини. Однак у Спасі вона стосується не істини всезагальної (космічного Закону Rta філософії аріїзму), а є соціальною концепцією Совісті – задля гармонізації соціуму (ідея зороастризму).

Також у світогляді козацтва присутнє прагнення до суспільної єдності: акцент перенесений не на окрему людську індивідуальність, а на включеність людини у суспільні

процеси, її відповідність вимогам Звичаю. Структура козацького суспільства заснована майже на тих самих моральних засадах, що і суспільство «Рігведи»: угрупованість та козацька демократія. При цьому наявна суспільна ієрархія, що служить задля гармонійної взаємодії усіх структурних ланок, усвідомлюється міцна єдність козацької громади як єдиного соціального організму.

Однак, на відміну від аріїзму, «козацька наука» завжди була спрямована не на науково-філософське осмислення дійсності, а на розвиток природних здібностей людини, її інтуїтивне світосприйняття та усну форму передачі народної мудрості, причому перевагу надавали практичному знанню (досвід і тренування), а також здобуттю професійних навичок воїна [див.: 2, с. 10-11].

Відтак, можна побачити, що козацький світогляд сформувався на основі як мінімум двох культурних та світоглядних традицій – мобільної структурно-організованої військової та миролюбної землеробської. Однак, козацький звичай тяжіє до іранської бойової культури, де засади космогонічного світосприйняття спроектовані на соціум: Істина соціалізована і виступає як поняття Совісті, відтак присутня дихотомія Добра-Зла. Відтак і прагнення до гармонії із всезагальної площини переноситься на соціальний вимір: реалізується через структурованість та угрупованість козацької спільноти як єдиного соціального організму. У концепції Знання першочергова увага приділена практичній діяльності воїна, розвинений інститут гуру-наставників, які передавали свою науку з уст в уста. Опосередковано можна виявити факти небопоклонства із традицією вшанування героїв, наявна загальна система індоєвропейських цінностей.

Література

1. Хлистун О. П. Сутнісні характеристики феномена аріїзму / О. П. Хлистун // Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2015. – №7. – С. 145-149.
2. Притула О. Л. Світогляд в українському рукопаші «СПАС»: навчальний посібник для студентів спеціальності «Фізичне виховання» / О. Л. Притула, Ю. О. Шилов. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – 136 с.
3. Авеста. Закон против дэвов (Видевдат) / [Адаптированный перевод, исследование и комментарии Э. В. Ртвеладзе, А. Х. Саидова, Е. В. Абдуллаева]. – СПб: Издательство Политехнического университета, 2008. – 301 с.

Шевцова Влада
студентка 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Гончаренко П.В.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО УНОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

В умовах сучасного стану поліконфесійного соціуму, процесів глобалізації, секуляризації, активної конфесійної мобільності, релігійного плюралізму, демократизації, водночас, посилення дискримінації на релігійному грунті, проявів релігійної нетерпимості, політизації релігії та клерикалізації політики гострою необхідністю у багатьох державах світу, у тому числі і в Україні, постає проблема вдосконалення законодавства у сфері державно-церковних відносин.

Безперечно, кожна з держав має своє розуміння системи державно-церковної взаємодії, тому і визначальною є різниця у досвіді її реалізації, у підходах щодо її формування, відповідно, різними будуть шляхи її оптимізації. Незважаючи на зазначені відмінності концептуальною особливістю, яка визначає функціональну сутність усіх без винятку систем державно-церковних відносин, на нашу думку, є тріада відношень «держава-людина-Церква», де людина – пункт зустрічі між Церквою і Державою [2, с. 43].

Сучасний віруючий, апріорі перебуваючи в епіцентрі зазначених відносин може зазнавати і зазнає їх безпосереднього впливу. Є підстави для припущення, що проблемні моменти в їх реалізації нівелюватимуть гарантії дотримання його прав, пов'язаних із свободою совісті, свободою релігії. Водночас, налагоджена співпраця у цій системі може стати своєрідною запорукою для релігійної самореалізації особистості віруючого та оптимальних умов для забезпечення його права на свободу совісті і віросповідання.

Варто зазначити, що кардинальних змін у законодавстві з питань державно-церковних відносин незалежної України не відбулося, проте, окремі спроби правового регулювання зазначеної сфери та законотворчість на рівні проектів законів засвідчують про їх чітке спрямування на вирішення цілого спектру проблемних питань так чи інакше дотичних до реалізації прав українських віруючих, які має гарантувати держава. Це насамперед: гарантування права на свободу совісті особам без громадянства та іноземцям, проблема захисту громадян від небезпечного психологічного впливу, забезпечення безпеки та здоров'я людини; прийняття чи не прийняття ідентифікаційного номеру, таємницю сповіді; проблема правового забезпечення соціальних прав та гарантій; надання чи ненадання Церкві права юридичної особи та розгляду її як цілісної інституції, повноправного суб'єкта правовідносин тощо. Вирішення зазначених проблем має неабияке значення не лише для віруючої людини, але й для суспільства, держави та Церкви – їх законодавче врегулювання забезпечить спільний всезагальний поступ, зміцнюватиме засади демократії та стане реальним кроком на шляху побудови громадянського суспільства.

Погоджуючись із дослідником В. Бондаренком, що «законотворчість є безперервним процесом, який визначається самою природою суспільного життя» [1, с. 9], все ж необхідно звернути увагу на той факт, що українські законопроекти новітнього періоду несуть відбиток загальних тенденцій та процесів, що мають місце у державі, відтак, до їх основи почасти закладено різновекторні, полярні складові, які в подальшому визначають спрямування таких законодавчих ініціатив. Вони бувають спрямовані на: чітку актуалізацію та практичне розв'язання нагальних питань у сфері свободи совісті та діяльності релігійних організацій; на декларативну актуалізацію розв'язання питань у сфері свободи совісті та діяльності релігійних організацій, та практичну неможливість їх втілення на практиці; на повне або часткове обмеження свободи совісті.

Так чи інакше з дослідницьких позицій вони мають неабияку цінність, адже, по-перше, дають можливість прослідкувати рівень загальних трансформаційних процесів, що відбуваються у релігійній царині суспільства та їх вплив на законотворчі ініціативи; по-друге, еволюцію розуміння смислозначимих проблем релігійного комплексу, а саме: надання Церкві в цілому статусу юридичної особи; реабілітація церков, що зазнали переслідувань у роки тоталітаризму; повернення у власність Церкви майна; надання права займатися виробничою та господарською діяльністю тощо; по-третє, залучення до обговорення законотворчих ініціатив широкого кола спеціалістів: представників Міністерства юстиції, центральних органів виконавчої влади; Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій України та інших неурядових організацій, громадських інституцій; по-четверте, відмітною є мотивація відмови від прийняття нових законопроектів: обмежує релігійну свободу та релігійні права людини, містить двозначності, суперечить Конституції України, прагне зламати сталу систему церковно-державних відносин, порушує фундаментальні принципи релігійної свободи тощо; по-п'яте, простежується прагнення знайти усталену модель законів, що якомога повніше відповідала б запитам релігійного сегменту, політикуму, законодавців, суспільства та віруючої людини.

Таким чином, є підстави стверджувати, що вдосконалення правового унормування державно-церковних відносин в Україні базується на визначальному розумінні важливості забезпечення реалізації свободи совісті та віросповідання.

Література
1. Бондаренко В.Д. До питання про необхідність удосконалення закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» / В.Д. Бондаренко // Релігія і закон: проблеми правового врегулювання державно-церковних відносин: зб. матер. / Редакційна колегія: В.Д. Бондаренко – головний редактор [та ін]. – К.: ВіП, 2002. – С. 5-16.
2. Мудрий Софрон. Публічне право Церкви і конкордати / С. Мудрий. – Івано-Франківськ, 2002. – 149 с.

СЕКЦІЯ «ФІЗИЧНІ НАУКИ»

Бондаренко Наталя
аспірантка фізичного фак-ту
Наук. кер.: к.ф.-м.н., доц. Недоля А.В.

ENERGY OF THE CUBIC Fe-Ni-C NANOCLUSTER: THE MOLECULAR MECHANIC SIMULATION

Energy change of an iron face-centered cubic subnanocluster was evaluated using molecular mechanics method [1,2] depending on the position of a carbon interstitial atom and substitutional atoms of nickel, taking into account Lennard-Jones potential [3,4]. Calculations of all possible positions of impurity atoms show that the energy change of the system are discrete and at certain positions of the atoms are close to continuous.

In terms of energy, when all impurity atoms are on the same edge of an atomic cluster, their positions are more advantageous. The presence of nickel atoms on the edge of a cubic cluster resulted in decrease of potential barrier for a carbon atom and decrease in energy in the whole cluster. A similar drift of a carbon atom from central octahedral interstitial site to the surface in the direction <011> occurred under the influence of surface factors.

In case of one Ni atom there are 14 different possible positions a nickel atom may occupy substituting an iron atom. The nickel atom affects nanocluster energy if located in the surrounding of either the first or second carbon atom, which is located in the central octahedral interstice. It is connected with the difference of Fe and Ni atoms in size. In case when carbon atom occupies the central octahedral interstitial site, the nickel atom, which is in the first surrounding of the carbon atom (I) and corresponds to plane type (002); in the second surrounding (II) it corresponds to plane of type (111). The positions of the nickel atom in each surrounding of the carbon atom were energetically equivalent. The change in the nickel atom position between the first and second carbon cluster surrounding varied by 8 %.

In case of two Ni atoms, there are 91 variants of their placement in the cluster. However, only three positions of two nickel atoms differ by their energy: (I) both atoms are in the first surroundings of the carbon atom, (II) both atoms are in the second surroundings and (III) intermediate option, when one nickel atom is in the first and another one is in the second surroundings in case the carbon atom is in the central octahedral interstitial site of the cluster (deviation of 0.5 %). The difference between the energy values of configurations was the following: *I–II* 9 %.

In case of three Ni atoms, we took into account 364 possible configurations of their positions in a subnanocluster. When the carbon atom was in the centre, there were only four possible values of specific energy depending on the position of the nickel atoms in the first or second surrounding of the carbon atom: *3I, 2I–II, I–2II, 3II*. Configuration *3I* contains all variants of location of three nickel atoms in the octahedron (the first sphere of surrounding of the carbon atom). Configuration *2I–II* contains all the variants of locations of nickel atoms, where one of them

is in the outer cube (second sphere) and the other two is on the octahedron (first sphere). Configuration *I–2II* reflects all variants of positions of nickel atoms' pair at the apexes of the outer cube of the FCC lattice (second sphere of surrounding of the carbon atom) and the other is on the octahedron (first sphere). Configuration *3I* contains all variants of location of three atoms of nickel in the cube (the second sphere of surrounding of carbon atom).

Thus, there are advantageous conditions for energy drift of interstitial impurities to the surface (carbon atom) due to asymmetric arrangement of substitutional impurities (nickel atoms) that may arise accidentally.

This configuration corresponds to the minimum energy value or even its reduction, when the carbon atom drifts towards the nickel atoms.

These conditions with minimum energy consumption induce changes in the quantity of energy states and symmetry of the subnanocluster that increases the statistical entropy of system [5].

References

1. Halicioğlu T, Pound GM. Calculation of potential energy parameters form crystalline state properties. Phys Status Solidi A. 1975; doi:10.1002/pssa.2210300223
2. Riech M. Nano-engineering in science and technology. An introduction to the world nano-design. Singapore: World Scientific Publishing Co Pte Ltd; 2003.
3. Ramachandran KI, Deepa G, Namboori K. Computational chemistry and molecular modelling. Principles and applications. Heidelberg: Springer-Verlag; 2008; doi:10.1007/978-3-540-77304-7.
4. Yang Q, To AC. Multiresolution molecular mechanics: a unified and consistent framework for general finite element shape function. Comput Methods Appl Mech Engrg. 2015; doi:10.1016/j.cma.2014.09.031.
5. Anatoliy V. Nedolya and Natalya V. Bondarenko. Change of Energy of the Cubic Subnanocluster of Iron Under Influence of Interstitial and Substitutional Atoms Nanoscale Research Letters 11:15(1) (2016); doi: 10.1186/s11671-016-1239-6

Брага Олександр
студент 5 курсу фізичного фак-ту
Наук.кер.: к.ф.-м.н., доц. Дмитренко Т.А.

ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ЛИТИХ ТА СПЕЧЕНИХ ТИТАНОВИХ СПЛАВІВ

Широке застосування титанових сплавів в якості конструкційних матеріалів в певних галузях техніки, де необхідними є міцність, легкість, корозійна стійкість та пластичність потребує більш детального вивчення особливостей структури та фізико-механічних характеристик даних матеріалів в залежності від способу виготовлення та методів обробки.

В роботі досліджувалися зразки спеченого, спеченого прокованного (ПТ5-1), литого та литого прокованого титану (ВТ1-0), а також зразки спеченого порошкового сплаву, що зазнав гвинтової екструзії.

Хімічний склад обраних зразків наведено в таблиці.

Таблиця

Хімічний склад сплаву ВТ1-0 [1]

Fe	C	Si	N	Ti	O	H	Домішки
до 0,25	до 0,07	до 0,1	до 0,04	99,24-99,7	до 0,2	до 0,01	0,3

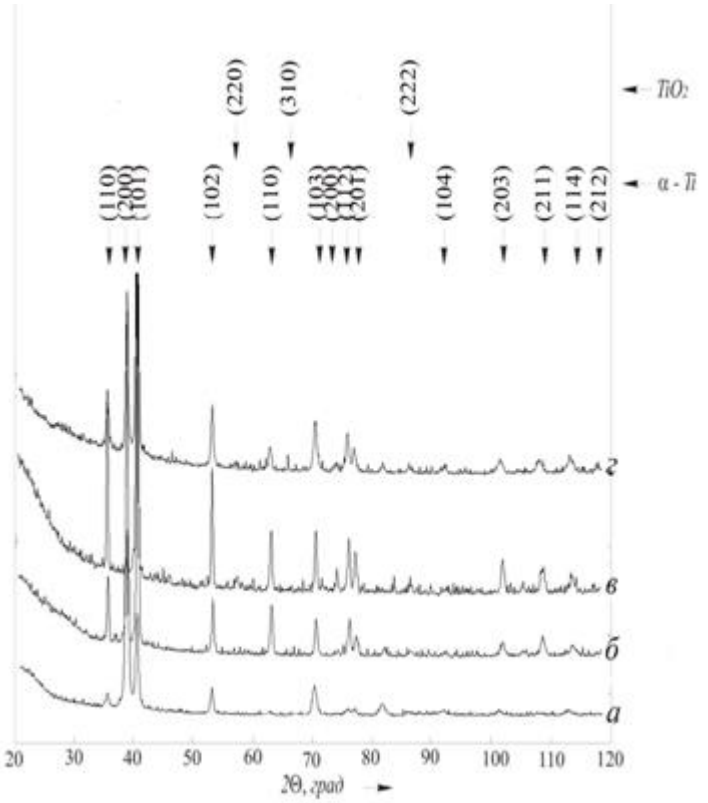

Рис. 1. Дифрактограми від поверхні вихідного зразка титану марки: *а*) ВТ1-0; *б*) ВТ1-0 прокований; *в*) ПТ5-1; *г*) ПТ5-1 прокований.

Субмікрокристалічну структуру останнього сплаву отримували в результаті застосування технології інтенсивної пластичної деформації методом гвинтової екструзії. Процес деформації проводили на гідравлічному пресі з навантаженням 4000 кН. При цьому використовували спеціальну матрицю з гвинтовим каналом. Кут нахилу гвинтової лінії складав 60°, кількість проходів через матрицю – 7, температура нагрівання зразків в процесі деформації не 800 °С.

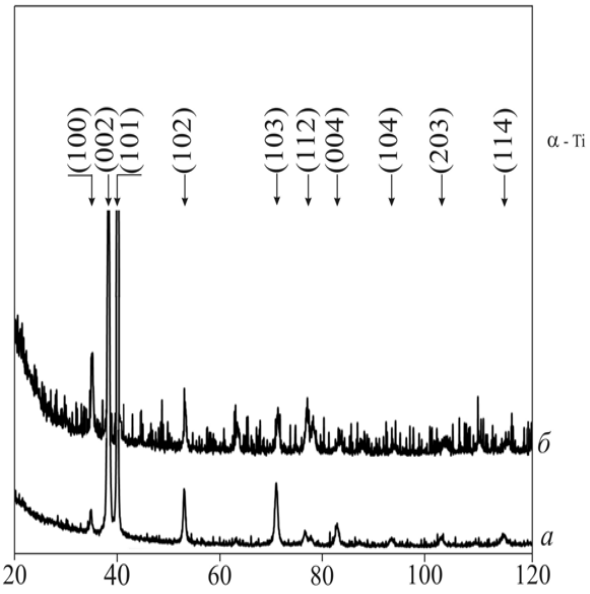

Рис. 2. Д
титану, і
перпенди
вздовж і

Згідно з даними рентгенівського фазового аналізу (рис. 1.1) дифракційна картина від вихідних зразків усіх чотирьох типів якісно не відрізнялася. Основними фазами, які виявлялися рентгенівським аналізом, були: α-титан та сліди окису TiO_2 у вигляді рутілу. Така дифракційна картина повністю відповідає літературним даним [2]. Розподіл інтенсивностей основних дифракційних максимумів вказував на певну текстурованість деяких зразків. Так, вихідний зразок литого титану марки ВТ1-0 характеризувався наявністю текстури в напрямку [200], яка, можливо, виникла внаслідок лиття. Після проковування зразка текстура зникла, що в свою чергу вказувало на процеси рекристалізації зерен. Для спеченого зразка також спостерігалася текстурованість.

Рентгенографічні дослідження зразка, що зазнав екструзії (рис. 2) вказують на виникнення текстури. Внаслідок механічної деформації кристалографічна вісь [001] переважно орієнтується вздовж гвинтової осі екструзії [3].

Література

1. Мороз Л.С. Титан и его свойства / [Л. С. Мороз, И.В. Полин, Л.В. Буталов и др.]. – Л: Судпромгиз, 1960. - Т.1. - 516 с.

2. Морозова Е. А. Формирование структуры и свойств титана и его сплавов при лазерной термической обработке / Е. А. Морозова, В. С.Муратов // Вестник ТГУ.-2010.-№3.- С. 862-863

3. Титановые сплавы в машиностроении / [под ред. проф. Г. И. Капырина]. – Л.: Машиностроение, 1977. – 248 с.

Булах Олександр
аспірант кафедри прикладної фізики
Турейський Андрій
студент 4 курсу фізичного фак-ту
Наук. кер.: д.т.н., проф. Міщенко В.Г.

ПОВЕРХНЕВЕ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМЛЕГОВАНОЇ СТАЛІ 06Х18Ч У ПРОЦЕСІ ВИСОКОТЕМПЕРАТУРНОЇ ЦЕМЕНТАЦІЇ

Хромисті двохфазні корозійностійкі сталі (10Х13, 08Х17, 04Х18ч, 06Х18ч, 08Х18Ті, 20Х13 та ін.), застосовують в якості конструкційних та інструментальних матеріалів завдяки низькій собівартості та задовільних фізико-механічних властивостей. Найбільш поширеною у використанні в автомобілебудуванні є високохромиста сталь 06Х18ч, яка володіє підвищеною пластичністю та корозійною стійкістю [1].

Високотемпературна цементація, як один з видів хіміко-термічного оброблення (ХТО), що дає можливість отримати в поверхневій зоні хромистих сталей дифузійний шар з підвищеними механічними та експлуатаційними характеристиками зі збереженням задовільної ударної в'язкості та пластичності серцевини [2].

Метою даної роботи було дослідження формування структури та механічних властивостей поверхневих шарів плоских зразків двохфазної сталі 06Х18ч після хіміко-термічного оброблення (табл. 1).

Таблиця 1 –

Хімічний склад досліджуваної сталі

Марка сталі (ГОСТ 27702 – 88)	Вміст легувальних елементів, % мас						
	C	Cr	Si	Mn	Ni	S	P
06Х18ч	0,06	18,45	0,20	0,02	0,41	0,009	0,035

Цементацію дослідних зразків проводили з використанням твердого карбюризатору (ГОСТ 2407-83) у співвідношенні 12% свіжого і 88% відпрацьованого при температурі 1320±10 К впродовж 1 години. Після дифузійного насичення зразків сталі 06Х18ч провели наступне безпосереднє гартування з температури цементації у воду.

Металографічні дослідження та вимірювання мікротвердості проводили на металографічному мікроскопі МІМ-8М та напівавтоматичному мікротвердомірі 402 MVD.

Структура вихідних зразків сталі 06Х18ч двохфазна – мартенсит та ферит. Твердість вихідних рекристалізованих зразків становила 72-77 HRB. В ході проведення ХТО сталі 06Х18ч відбувалось насичення поверхневих шарів зразка вуглецем, концентрація якого поступово зменшувалася з глибиною (рис. 1).

Згідно діаграми стану Fe-Cr-C структура сталі 06Х18ч при температурі 1320 К являє собою суміш двох фаз – фериту і аустеніту. При швидкому охолодженні відбувалось перетворення аустеніту в мартенсит.

Структура поверхневого шару складається з мартенситу (темна складова), залишкового аустеніту (світла складова) та високодисперсних спеціальних карбідів хрому. Твердість поверхні після ХТО становила близько 54-56 HRC. Мікротвердість світлої складової на глибині 40 мкм складала близько 5714 МПа, а темної – 7377 МПа.

Дослідженням мікроструктури встановлено загальну товщину дифузійного шару після ХТО, яка становила близько 150 мкм (рис. 1).

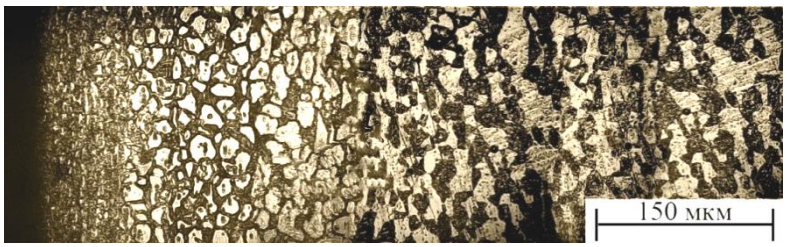

Рис. 1. Структурний стан сталі 06Х18ч за глибиною після ХТО.

На глибині 130-260 мкм спостерігається перехідна зона. Великий інтервал значень мікротвердості темної складової перехідної зони 4400-7300 МПа свідчить про те, що вона є досить неоднорідною. Високі значення мікротвердості (6000-7300 МПа) темних ділянок свідчать про наявність мартенситу, а проміжні значення мікротвердості (4400-5500 МПа), ймовірно, відповідають високовуглецевому аустеніту. Характерним є формування мартенситу та аустеніту по границям зерен фериту, мікротвердість якого становила близько 3400 МПа (рис. 1).

Висновки

В результаті підвищення концентрації вуглецю у фериті під час цементації відбувається зміна структурно-фазового стану та формування дифузійного шару товщиною близько 150 мкм, який має підвищені механічні властивості.

Спостерігається підвищення твердості поверхні до 54-56 HRC, а отриманні значення мікротвердості свідчать про утворення трьохфазної структури у приповерхневому шарі та формування трьохфазної перехідної зони на глибині 130-260 мкм.

Література

1. Мищенко В.Г. Хромистые нержавеющие стали для столовых приборов и посуды / В.Г. Мищенко // Нові конструкційні сталі і сплави та методи їх обробки для підвищення надійності та довговічності виробів: Мат. VI Міжнародної конф., 27-29 вересня 1995р. – Запоріжжя: ХДТУ, 1995. – 83 с.

2. Тарасов Н.А. Структура и свойства диффузионных слоев, формирующихся на легированных сталях при цементации в активированных древесно-угольных смесях / Н.А. Тарасов // МИТОМ. – 2007 .– № 2. – С. 32-35.

Вологін Богдан
студент 5 курсу фізичного фак-ту
Наук. кер.: к.ф.-м.н., доц. Смоляков О.В.

ЛАЗЕРНА ОБРОБКА ТИТАНОВОГО СПЛАВУ ПТ5-1 ПІД ПРОШАРКОМ ВОДИ

Якісне покращення властивостей авіадвигунів пов’язано з розробкою та впровадженням нових матеріалів та технологій, серед яких особлива роль відводиться легким жаростійким матеріалам – титановим сплавам [1]. Серед газотурбінних двигунів (ГТД) нового покоління є високонавантажені деталі, що експлуатуються на межі можливостей титанових сплавів. Це потребує пошуку шляхів підвищення міцності та зносостійкості поверхневого шару титанових деталей ГТД.

Одним з шляхів вирішення вказаних проблем може бути проведення лазерної обробки (ЛО) спеченого порошкового титану, перевагами якої є її локальність та висока технологічність. Це дозволяє проводити обробку поверхні безконтактним методом безпосередньо у місцях стиковки пар тертя. До сьогодні лазерна обробка спечених порошкових титанових сплавів практично не проводилась. У зв’язку з цим, мета роботи – дослідження структури і властивостей спеченого порошкового титанового сплаву ПТ5-1 після лазерної обробки його поверхні в атмосфері повітря, та під прошарком води.

Поверхневу лазерну обробку проводили за допомогою імпульсного лазера "Квант-12" з густиною потужності випромінювання q = 900 МВт/м^2.

Фазовий склад поверхневих шарів оплавлених зразків контролювали рентгенографічним методом (рис. 1).

Згідно даним рентгенівського аналізу зразки були однофазними після усіх видів ЛО – на дифрактограмах фіксували тільки відбивання від ГЩУ-ґратки α-Ti. Відбивань від ґраток оксидів не зафіксовано.

Після лазерної обробки в атмосфері повітря, на дифракційній картині фіксувались інтенсивні відбивання від ґратки оксиду титану TiO, що свідчить про активне окислення поверхні сплаву в процесі лазерної обробки.

Лазерна обробка поверхні сплаву ПТ5-1 під прошарком дистильованої води товщиною 3 мм приводила до формування незначної кількості вказаного вище оксиду. Проте, параметри кристалічної ґратки α-Ti помітно збільшились, про що свідчило зміщення дифракційних максимумів в сторону менших кутів. Такий ефект може пояснюватись дисоціацією молекул води поблизу оброблюваної поверхні сплаву на водень та кисень з утворенням оксиду титану TiO та насиченням ґратки титану воднем.

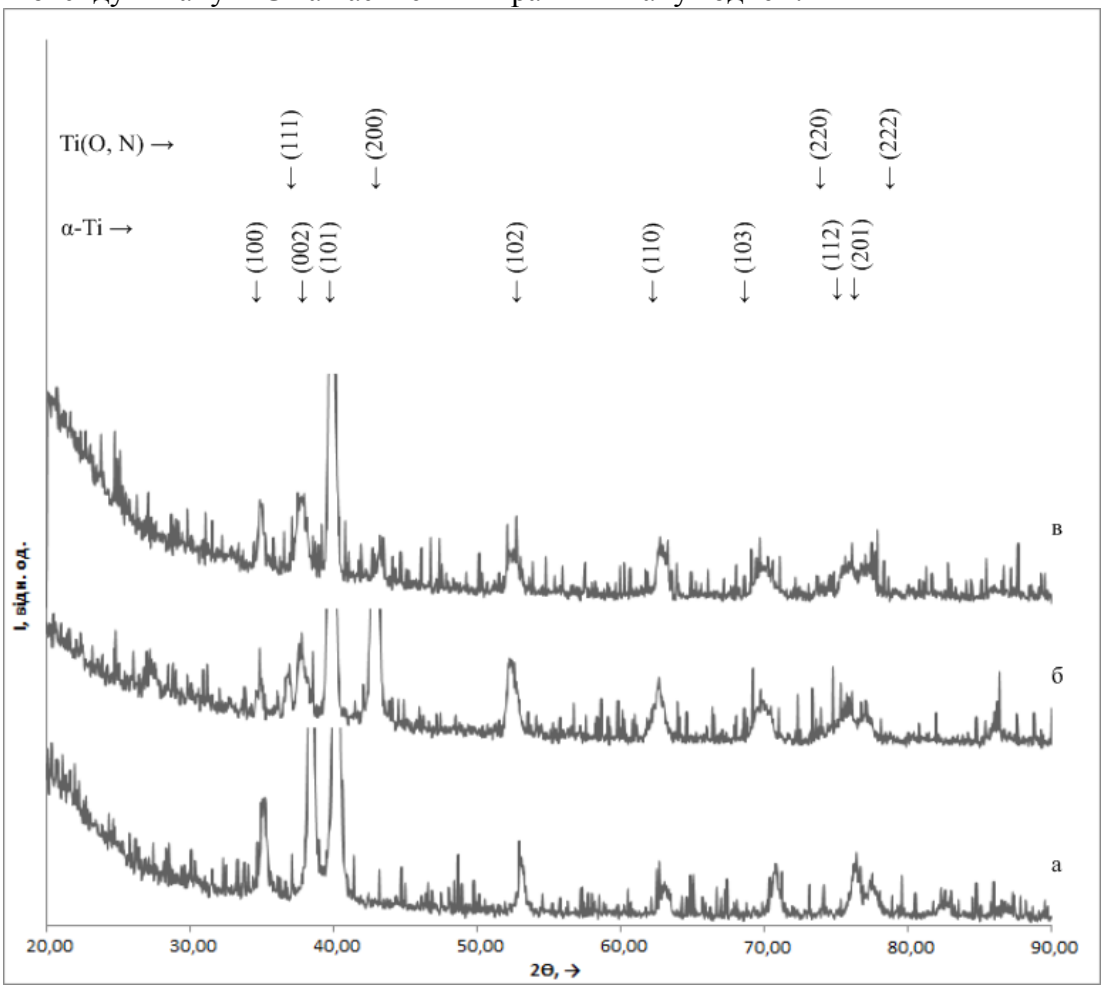

Рис. 1. Дифрактограми зразків титанового сплаву ПТ5-1 у вихідному стані (а), після обробки імпульсним лазером у атмосфері повітря (б) та під прошарком води (в).

Таким чином, використання води в якості захисного середовища при лазерній обробці титанових сплавів є не досить ефективним щодо захисту оброблюваної поверхні від утворення оксидів. Крім того, насичення воднем може призводити до збільшення крихкості поверхневих шарів деталей, виготовлених із титанових сплавів.

Література

1. В.А.Богуслаев, Вестник двигателестроения. - № 6. - 1(2002).

Карпенко Дмитро
магістр 1 курсу фізичного фак-ту
Наук. кер.: к.ф.-м.н., доц. Смоляков О.В.

МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУР КВАЗІКРИСТАЛІВ ІЗ СИМЕТРІЄЮ КОСАЕДРА

Одним із актуальних напрямків досліджень в фізиці твердого тіла є дослідження, що пов'язані з квазікристалами. Квазікристали – тверді речовини, що мають чітку впорядковану атомну структуру і дальній порядок, але відсутня періодичність в розташуванні атомів. Для них характерна ротаційна симетрія, що заборонена в кристалографії: 5-го, 8-го, 10-го або 12-го порядку, через що неможливо виділити елементарну комірку. В зв'язку з цим актуальною є проблема створення простого ефективного алгоритму, що дозволить теоретично побудувати квазікристал так само просто, як будується кристал за допомогою елементарної комірки та векторів трансляції.

Використовуючи базисні вектори, що задають вершини ікосаедра, можна побудувати ікосаедричний квазікристал [1], при чому декількома способами. Для цього на першому етапі в початку координат (0;0;0) розміщується 6 базисних векторів і 6 зворотних їм за напрямком і на кінцях цих векторів ставляться вузли. Таким чином в просторі будується ікосаедр. Його вершини створюють групу вузлів, які є вузлами першої групи. Далі вузли першої групи розмножуються, шляхом перенесення їх в дванадцяти напрямках вздовж базових векторів ікосаедру. Так утворюється друга група вузлів. Вузли третьої групи будуються перенесенням одержаних раніше вузлів вздовж збільшених в τ (1,611…) разів базисних векторів. Вузли четвертої групи утворюються аналогічно до попереднього випадку, відмінність полягає лише в тому, що зміщення будуть в τ^2 разів більші, ніж базисні вектори (алгоритм 1.1).

Цей алгоритм можна модифікувати, почавши збільшувати в τ разів базисні вектори вже на другому етапі (алгоритм 1.2).

Запропоновано іще один спосіб моделювання, для побудови другої групи вузлів він не відрізняється від попереднього способу. Третя група будується розміщенням вершин ікосаедрів збільшених в τ разів за розміром у вузли одержані на попередньому етапі. В подальшому процедура повторюється, лише змінюється розміри ікосаедрів пропорційно степені числа τ (алгоритм 2.1). Модифікація вказаного алгоритму, яка відрізняється тим, що збільшення в τ разів відбувається вже на 2-ому етапі названо алгоритмом 2.2.

В результаті моделювання побудовані координаційні поліедри. У таблиці 1 наведено радіуси r у відносних одиницях та кількість вузлів n відповідного координаційного поліедра.

Поліедрів, характеристики яких наведені в таблиці 1, зображені на рис. 1 .

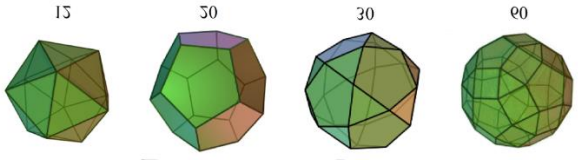

Рис.1 Координаційні поліедри з відповідним їм числом вершин

Таблиця 1

Порівняння поліедрів,що побудовані за допомогою різних алгоритмів

Алгоритм 1.1		Алгоритм 1.2		Алгоритм 2.1		Алгоритм 2.2	
r	**n**	**r**	**n**	**r**	**n**	**r**	**n**
1	12	1	12	1	12	1	12
1,46	20	1,62	12	1,46	20	1,62	12
1,56	12	1,72	30	2,35	20	1,72	30
2,35	20	2,40	20	2,53	12	2,37	60
2,53	12	2,63	12	2,69	30	2,40	20
2,65	30	2,78	60	3,58	60	2,78	30

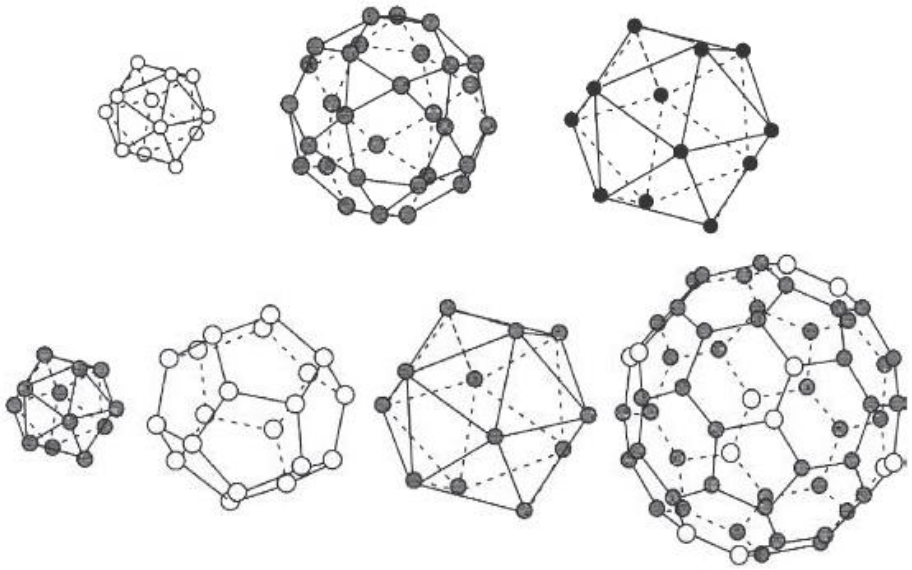

Рис. 2 Координаційні поліедри апроксимант для систем $Al-Mn-Si$ (зверху) та $Zn-Mg-Al$ (знизу) [2].

Видно, що одержані структури достатньо добре узгоджуються із результатами, що наведені в літературних джерелах, а запропоновані способи моделювання можуть застосовуватись для встановлення та описання структури ікосаедричних квазікристалів.

Література

1. V.V. Girzhon Modeling of decagonal quasicrystal lattice / V.V. Girzhon, V.M.Kovalyova, O.V. Smolyakov, M.I. Zakharenko. — A: Elsevier, 2012. — C. 138-144.
2. Prasanta Misra Handbook of metal physics / Prasanta Misra. — Houston: Elsevier, 2008. — C. 50-51.

Коханевич Інна
магістр 1 курсу фізичного фак-ту
Наук. кер.: к.ф.-м.н., доц. Сніжний В.Л.

ЗАЛЕЖНІСТЬ КОРОЗІЙНОЇ ТРИВКОСТІ ВІД МАГНІТНОГО СТАНУ АУСТЕНІТУ СТАЛІ 08Х18Н10Т

На процес корозії аустенітної хромонікелевої сталі, яка застосовується в авіабудуванні, впливають різні фактори: агресивні середовища, перепад температур, хімічний склад, мікролегування і ін.

Мета роботи – оцінити вплив парамагнітного стану аустеніту на корозійну поведінку сталі 08Х18Н10Т (мас. % : C 0,09; Cr 18,2; Ni 10,1; Ti 0,56; Mn 0,75; Si 0,7; P 0,026; Mo 0,06).

Із промислового листа (розміром 2000×1000×1 мм) у шахматному порядку було вирізано 7 зразків розміром 7×3×1 мм. Потім експериментально визначали низький вміст δ-фериту і питому магнітну сприйнятливість аустеніту за методикою [1]. З метою прискорення хімічної корозії використовували модельне середовище «царську горілку» і витримували в ній зразки на протязі 1 год. Швидкість корозії визначали за формулою К= $\frac{\Delta m}{S\tau}$100%, де Δm – різниця мас до і після корозії, τ – час витримки зразка у агресивному середовищі, S – площа зразка.

На рис. показана експериментально одержана залежність швидкості корозії К від питомої магнітної сприйнятливості χ_0 аустеніту сталі 08Х18Н10Т (цифрами на кривій показано номера зразків з різною кількістю δ- фериту).

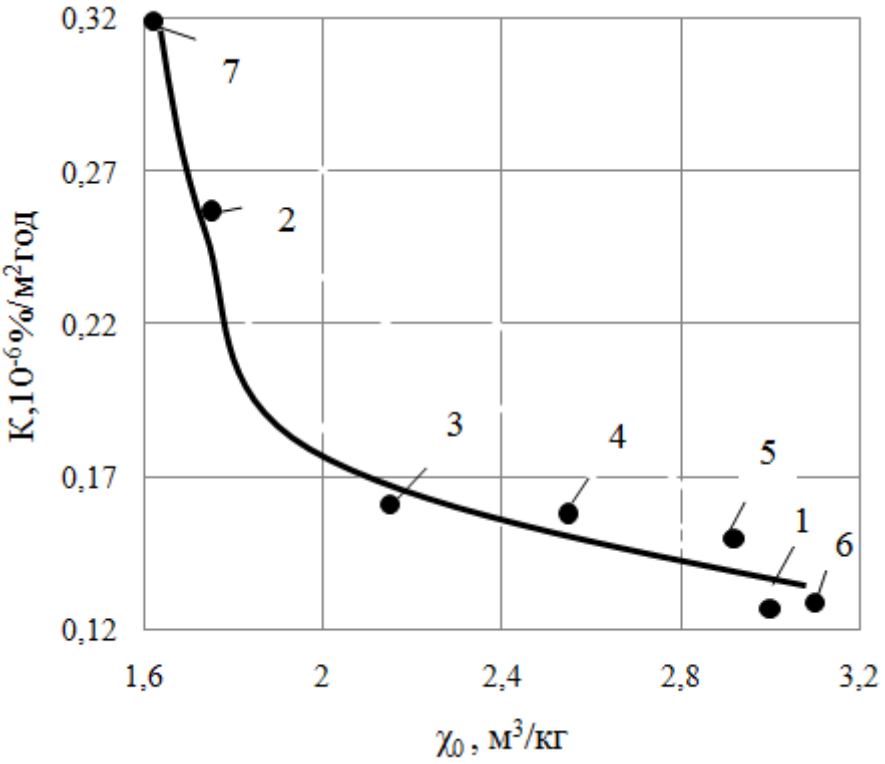

Рис. Залежність швидкості корозії К від питомої магнітної сприйнятливості χ_0 аустеніту сталі 08Х18Н10Т. Цифрами показані номера зразків з різним вмістом δ- фериту.

Оскільки χ_0 є величина, яка характеризує магнітний стан парамагнетика – аустеніта, то можна стверджувати, що корозійна швидкість залежить від магнітного стану аустеніту.

Висновки: 1) Експериментально визначено питому магнітну сприйнятливість аустеніту зразків сталі 08Х18Н10Т. 2) Показано, що корозійна швидкість залежить від питомої магнітної сприйнятливості, тобто залежить від магнітного стану аустеніту досліджуваних зразків сталі 08Х18Н10Т.

Література

1. Снежной Г.В. Интегральный физический метод идентификации α- фазы в аустенитных хромоникелевых сталях / Г.В. Снежной, В.Г. Мищенко, В.Л. Снежной //Литье и металлургия. – 2009. –№3(52). – с.241-244.

Мартиненко Віктор
магістр 1 курсу фізичного фак-ту
Наук. кер.: д.т.н., проф. Міщенко В.Г.

ВИПРОБОВУВАННЯ КОНТАКТНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ ЦЕМЕНТОВАНИХ СТАЛЕЙ ДЛЯ ЗУБЧАСТИХ КОЛІС І ШАРИКОПІДШИПНИКІВ

Сучасне авіаційне матеріалознавство висуває більш жорсткі вимоги для розробки нових сталей і сплавів для шарикопідшипників та цементованих сталей для зубчастих коліс з високими втомною міцністю, контактною витривалістю, твердістю та зносостійкістю робочої поверхні, що дозволяє зменшити масу та габарити деталей і вузлів авіадвигунів.

Установка МКВ-К розроблена для випробовувань на контактну витривалість, яка дозволяє моделювати поведінку заготовки при високих температурних та механічних навантаженнях, що наближає дослідний зразок до реальних умов роботи зубчастих коліс у авіаційних редукторах (рис.1).

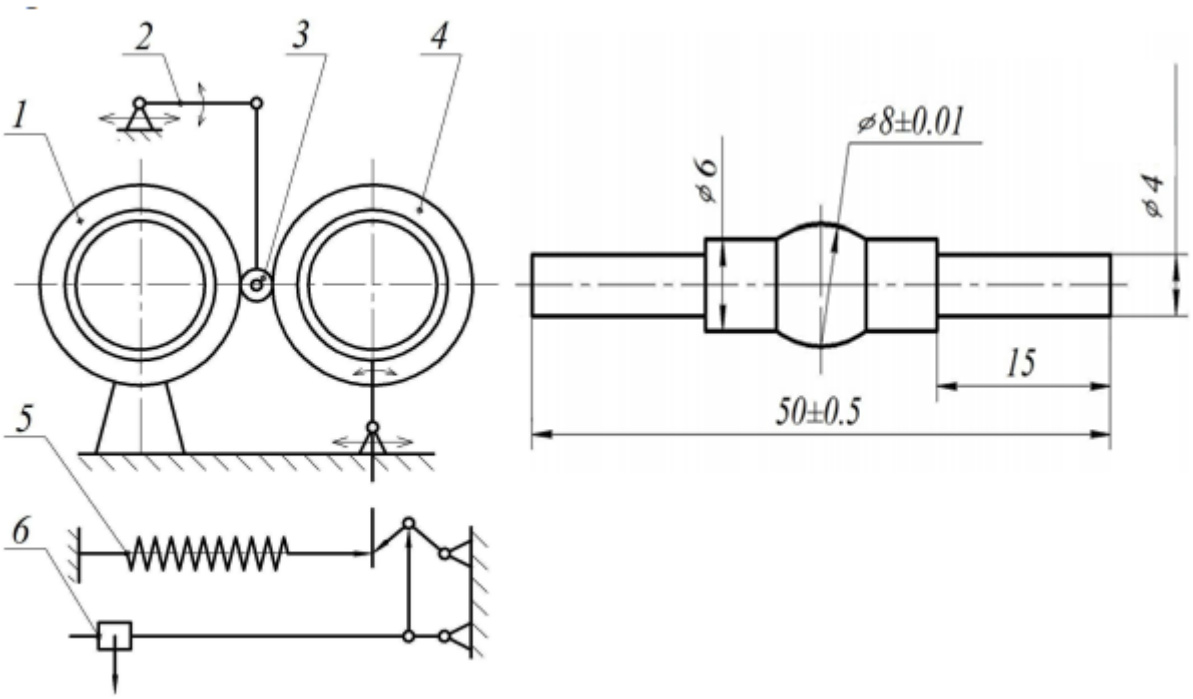

Рис.1 Схема установки для випробовувань на контактну витривалість та досліджуваний зразок. 1 – привідний диск; 2 – підвіска зразку; 3 – зразок; 4 – прижимний диск; 5 – вузол для навантажування зразку; 6 – вузол для розвантажування зразку.

Розрахунки отриманих результатів за спеціальною методикою [1] дозволяють побудувати діаграми середньої контактної витривалості та графіки функції розподілу довговічності зразків. З метою підвищення точності отриманих даних після випробовувань зразків була проведена модернізація даної установки.

Основною проблемою під час випробовувань зразків на контактну витривалість є задання точного механічного навантаження за допомогою вузлу 5. Це здійснюється стисканням пружини на деяку відстань від початкового положення, і за допомогою спеціальної лінійки оцінюється навантаження. В модернізованій установці між прижимним диском 4 та пружиною 5 встановлений тензодатчик, яким можливо задавати навантаження з точністю ±10 г.

Наступною проблемою є наближення зразку до реальних температур роботи авіаційних редукторів, яка складає близько 450 ºС. Для цього було встановлено нагрівач, який дозволяє підігрівати дослідний зразок і проводити досліди на контактну витривалість при заданих температурах випробовувань.

Для підрахунку кількості циклів (контактів) диску з поверхнею зразку було встановлено електронний лічильник з пам’яттю, за допомогою якого ведеться безперебійний підрахунок кількості обертів диску незалежно від падіння напруги та ковзання ременя передачі руху на привідному диску 1. Підрахунок кількості циклів здійснюється за формулою (1):

$$N = X \times k \times 2 \times \frac{D}{d} \qquad (1)$$

де, N – кількість циклів; X – покази лічильника; k – коефіцієнт передачі обертів між привідним диском та лічильником; D – діаметр привідного диску; d – діаметр зразку, зазвичай 8 мм.

Висновок. Модернізована установка МКВ-К дозволяє отримати більш точні данні для розрахунку середньої контактної витривалості та функції розподілу довговічності зразків в умовах випробувань при підвищених температурах.

Література

1. Государственный комитет СССР по стандартам. Всесоюзный научно-исследовательский институт по нормализации в машиностроении. Расчеты и испытания на прочность, методы испытаний на контактную усталость. Р 50-54-30-87 – Москва, – 1986.

Назаренко Олександр
магістр 1 курсу фізичного фак-ту
Наук. кер.: к.ф.-м.н., доц. Дмитренко Т.А.

ВПЛИВ КІНЕТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ КВАЗІКРИСТАЛІЧНОЇ ФАЗИ ПРИ ЛАЗЕРНОМУ ЛЕГУВАННІ СИЛУМІНІВ ПОРОШКАМИ МІДІ ТА КОБАЛЬТУ

Силуміни знаходять широке застосування в різних галузях промисловості, попит на них безперервно розширюється. На відміну від багатокомпонентних силумінів, подвійні силуміни мають доволі низькі механічні властивості, та практично не використовуються, оскільки відносяться до числа термічно незміцнюваних сплавів, внаслідок низької розчинності кремнію в алюмінію. Методом, який дозволяє суттєво підвищити механічні властивості поверхневих шарів сплавів є лазерне легування [1].

Досі не було розкрито питання про вплив температури підкладинки і, як наслідок, швидкості охолодження, на формування квазікристалічних фаз системи Al-Cu-Co в поверхневих шарах силумінів. Тому метою роботи було встановлення впливу температури підкладинки на формування структури поверхневих шарів сплаву АК12 квазікристалічної фази після лазерного легування сумішшю порошків міді та кобальту в атомарному співвідношенні 1:1.

Дослідження проводилося на зразках алюмінієвих сплавів АК12. Суміш для легування складалась з однієї частки міді та однієї частки кобальту. Легування виконували на промисловій установці «КВАНТ-12» (λ=1,079 мкм, τ=4 мс) в широкому інтервалі густин потужності 400 МВт/м^2 в атмосфері повітря при трьох температурах підкладинки – 0, 25 та 100 ˚С. Товщина обмазки складала 100 мкм. Структурно-фазовий склад зразків визначали за допомогою рентгенівського фазового, металографічного та дюрометричного аналізів.

Лазерне легування сумішшю порошків міді та заліза призвело до суттєвої зміни фазового складу (рис.1). Так, за даними рентгенівського фазового аналізу, фазовий склад зразка з температурою підкладинки 0 ˚С являв собою гетерогенну суміш фаз: окрім α-фази (ГЦК - фази на основі алюмінію), фіксувалася орторомбічна фаза $Al_{13}Co_4$ та відбиття від гратки кремнію. Наступним кроком була спроба зменшити швидкість охолодження розплаву за рахунок збільшення температури підкладинки. Лазерне легування проводили при кімнатній температурі (298 К) та з підігрівом (373 К). За даними рентгенівського фазового аналізу даний вид обробки також не призвів до формування квазікристалічної фази, в поверхневих шарах фіксували лише кристалічні фази: α-, $Al_{13}Co_4$, Al_2Cu та основних ліній від гратки кремнію [2, 3].

При цьому зменшення швидкості охолодження розплаву викликало зростання інтенсивності та кількості дифракційних максимумів від тетрагональної гадки Al_2Cu, та зменшення інтенсивності та кількості від високотемпературної $Al_{13}Co_4$. Квазікристалічна *D*-фаза виявилась чутливою до режимів обробки. Формування в поверхневих шарах заевтектичного сплаву АК12 гетерогенної структури призводить до 3-ох кратного зростання мікротвердості в зоні лазерного легування порівняно зі значеннями мікротвердості в зоні лазерного оплавлення без легування.

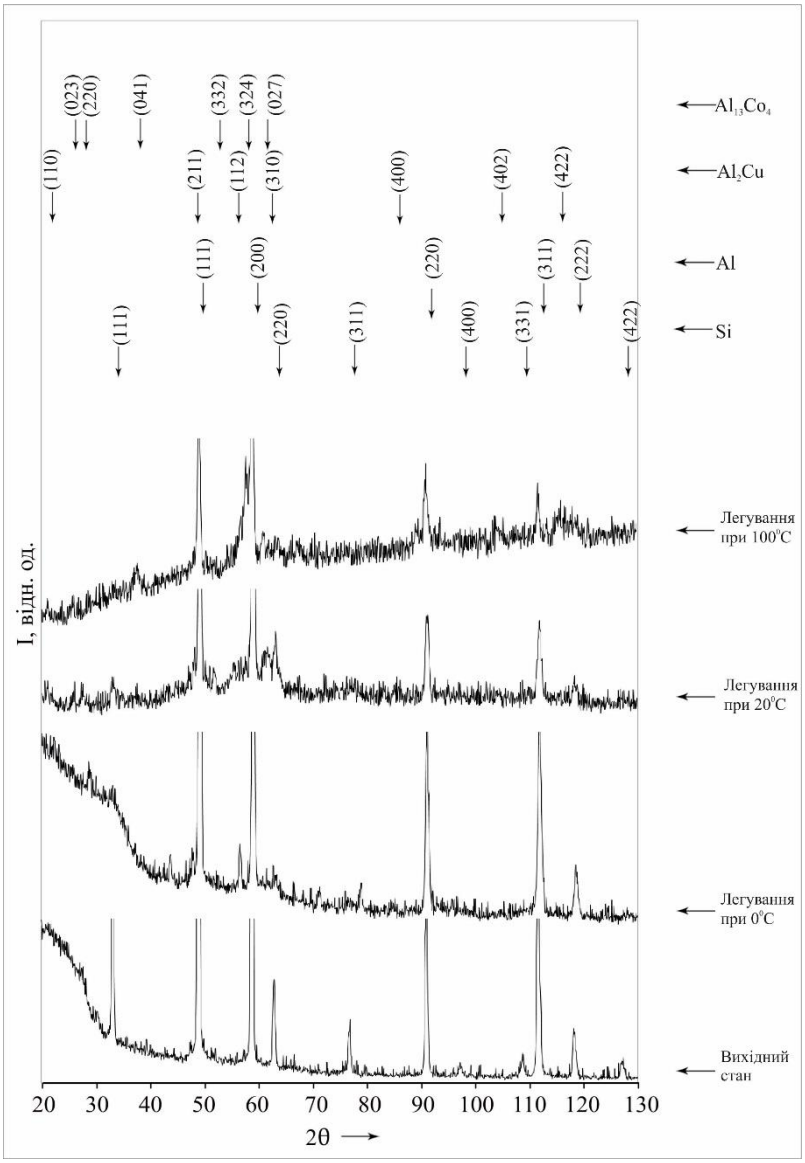

Рис. 1. Дифрактограми від поверхневих шарів сплаву АК12 після лазерного легування.

Високі швидкості охолодження розплаву, які досягалися при лазерному легуванні евтектичного сплаву системи Al-Si міддю та кобальтом призводять як до формування високотемпературної фази, так і до значного подрібнення первинних кристалів кремнію.

Встановлено, що квазікристалічна фаза є чутливою до режимів лазерної обробки.

Література

1. Гиржон В.В. Формирование структуры поверхностных слоев эвтектического и заэвтектического силуминов после импульсной лазерной обработки/ В. В. Гиржон, И.В Танцюра// Металлофизика и новейшие технологии. – 2005. – № 11.– С. 1519 – 1528.

2. Казенов Н.В. Квазикристаллические фазы в системах Al-Mn-Si, Al-Cu-Fe, Al-Cu-Co : автореф. дис. на достижения наук, степени канд. хим. наук: спец. 17.02.12. «МГУ имени М.В. Ломоносова» / Н.В. Казенов. – Москва, 2012. –
27 с.

3. Raghavan V. Al-Co-Cu / V. Raghavan// Journal of Phase Equilibria and Diffusion. –2008. –Vol. 29. –№3. –P. 267-293.

Радєв Юрій
студент 3 курсу фізичного фак-ту
Наук. кер.: д.т.н., проф. Міщенко В. Г.

POTENTIAL OF UKRAINIAN AEROSPACE INDUSTRY ON THE EXAMPLE OF SEA LAUNCH PROGRAM AND ZENIT-3SL ROCKET

21st century is a time of impetuous development of science, technics and high technologies. Deep knowledge, high development dynamics, progressive production and comprehensive personality growth are inherent in it. Countries with developed science and advanced industry will join a group of elite countries of modern world and take a high position in the worldwide ratings in this century. Special place in these ratings will be given to those countries which own space technologies, have developed space science and space rocket technics [1].

SDO Yuzhnoe is the leading company in the Ukrainian space industry. Its history can be divided into three main stages. The first stage was based on creating military rockets. The second stage began with the launch of DS-2 (Cosmos-1) spacecraft. Seven types of integrated launch vehicles (LV) were designed and put into operation: Cosmos, Cosmos-2, Ciclon-2, Ciclon-3, Zenit-2, Zenit-3SL; more than 70 types of scientific, military and civil spacecraft. About 1100 spacecraft were taken to the orbit (from which 400 were of own development) with launch vehicles of SDO Yuzhnoe [1].

When abilities of space rocket technics became demanded in new branches, the third stage began. First of all, it concerns applied space systems. Nowadays there are a great number of different countries' spacecraft on geostationary orbits (GEO). Low Earth orbit (LEO) global communication systems are also being created. Now humanity can't manage without space navigational systems, without information from meteorological satellites and Earth remote sensing (ERS) systems. The first ERS spacecraft was made in independent Ukraine was Sich-1. It made it possible to implement distant sensing of the territory of our country and other parts of Earth's surface. The next spacecraft Sich-2 was taken to the orbit in august 2011 with LV Dnepr [1].

SDO Yuzhnoe takes active participant in the international market of space service. It takes part in realization of such international projects as Sea Launch (USA, Russia, Norway), Land Launch (USA, Russia), EgyptSat-1 (Egypt), Cyclone-4 (Brazil), Vega (European Space Agency), Antares (USA). Moreover, SDO Yuzhnoe is creating a research and design reserve for further cooperation in perspective space projects with China, South Korea, Japan, Brazil, USA and European countries. Thus, Ukraine and EU have signed an agreement about cooperation in creation and development of the global civil navigational satellite system GALILEO and Earth remote sensing system GMES. One of the perspective programs is Horizont 2020 that provides participation of Ukrainian scientists in such foreground branches as researching of new materials and processing technologies, information and communication technologies, aeronautics [2].

Sea Launch is a unique international project that provides spacecraft launches from sea-based platform Odyssey via ILV Zenit-3SL from equatorial waters of Pacific Ocean. There were 33 successful launches of Zenit-3SL in this program since 1999. The ILV put into GEO American, Japanese, German, English, French, Italian etc. spacecraft.

Use of sea-based platform creates an ability to launch spacecraft from equator region. This makes it possible to obtain maximum power abilities of launch vehicle and not to take into account falling parts range limitation. However, such advantages impose serious demands for launch vehicle characteristics and create problems with transportation to launch point and stability on launch pad. Using SDO Yuzhnoe's development about long-term sea transportation and prelaunch operations, new technologies, that reduced effect of external factors, were implemented [3] [4].

Zenit-3SL rocket, which is used in program, consists of launch-vehicle Zenit-2S developed by SDO Yuzhnoe, DM-SL upper stage, created by RSC Energiya, and payload block made by Boeing. The choice of LV was driven by the requirements of high efficiency, reliability and environmental friendliness. Moreover, there was already developed system of retention on the

launch pad. It was perfected during launches on Baikonur Cosmodrome. This was a cogent advantage in conditions of launch from swinging sea-based platform.

The construction and strength characteristics of two-stage Zenit-2SL rocket made it possible to add upper stage and payload block with full mass of 25 tons as a third stage. Use of more advanced fuel consumption control systems with setting and modernization of the engines made LV's energy capabilities higher: from 5250 kg to 6100 kg spacecraft sent on geotransfer orbit (GTO) [1].

Moreover, one of the most important upgrades was the replacement of Zenit-2 existing control system (Biser-2) by control system of next generation. New system with more reliable Biser-3 and new gyroplatform provides aiming in azimuth through gyrocompassing, while Zenit-2 was aiming through detachable device (directly before lift-off). It requires light sources on the ground that is impossible to do when launching from water surface.

Use of high-efficient RD-171 and RD-120 engines with thoroughly calculated design of LV gives an ability to reach the highest values of the completeness of the conversion of available starting configuration energy in energy of payload put in orbit [5]. Used fuel components in engines (RP-1 kerosene and LOX) are environmentally friendly, that is also an important advantage, especially in international programs as Horizont 2020.

Successful use of Zenit-3SL ILV in international program Sea Launch is a cogent level measure of national Ukrainian development and SDO Yuzhnoe's in particular. Ukraine can compete in level of space technologies with such developed countries as USA, Japan and countries of EU. However, experience shows that the best use of own designs for Ukraine is in cooperation and partnership. This is why Ukrainian aerospace industry should focus on improvement of technological process and existing technologies to be able to take part in international programs.

List of References

1. Дегтярев А. В. Ракетная техника. Проблемы и перспективы / Александр Викторович Дегтярев. – Днепропетровск: АРТ-ПРЕСС, 2014. – 420 с.

2. Джур О. Є. Перспективи включення українських підприємств космічної галузі в міжнародні кооперaційні проекти і програми в сфері космічної діяльності [Електронний ресурс] / О. Є. Джур // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/77.pdf.

3. Konyukhov S. N. Applied Mechanics Problems Accompanying Spacecraft Launches from a Floating Platform and Their Resolution by the Sea Launch Project / S. N. Konyukhov. // International Applied Mechanics. – 2004. – №40. – С. 115–139.

4. Дегтярев А. В. О критерии разрешения пуска ракеты-носителя с морской платформы [Електронний ресурс] / А. В. Дегтярев, А. Э. Кашанов, И. А. Василенко // Вісник НУК. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://evn.nuos.edu.ua/article/view/22697/20348.

5. Амброжевич М. В. Критериальные оценки транспортного совершенства беспилотных летательных аппаратов воздушного старта / М. В. Амброжевич, А. С. Карташев, С. А. Яшин. // Авиационно-космическая техника и технология. – 2006. – №4. – С. 25–30.

6. Horizon 2020 Work Programme 2016 - 2017 5 iii. Leadership in Enabling and Industrial Technologies - Space [Електронний ресурс] // European Commission Decision C. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2016_2017/main/h2020-wp1617-leit-space_en.pdf.

Тупіло Владлена
магістр 1 курсу фізичного фак-ту
Наук. кер.: д.ф-м.н., проф. Гіржон В.В.

ЛАЗЕРНЕ НІТРУВАННЯ ЦИРКОНІЄВИХ СПЛАВІВ

Розвиток ядерної енергетики і розробка більш досконалих ядерних реакторів, пошук нових концепцій, що дозволяють підвищити рівень безпеки майбутніх АЕС і їх економічні показники, вимагає подальшого використання і модернізації цирконієвих тепловиділяючих елементів (ТВЕЛів) [1]. Властивості та експлуатаційні характеристики конструкційних матеріалів визначаються їх структурно-фазовим станом. Деякі експлуатаційні характеристики, такі як корозійна і ерозійна стійкості, опір руйнуванню і зносу, тріщиностійкість і ряд інших, визначаються структурно-фазовим станом приповерхневих шарів [2]. Це обумовлює необхідність досліджень структурно-фазового стану сплавів цирконію в різних умовах термомеханічного, радіаційного та корозійного впливу.

Методи обробки (модифікування) поверхні матеріалів концентрованими потоками енергії (електронними пучками, лазерним опроміненням, іонною імплантацією) отримали широке поширення в останні роки. Серед методів обробки матеріалів лазерним випромінюванням виділяється поверхнева лазерна обробка з можливістю зміцнення локальних за глибиною і площею деталей. При цьому твердість може підвищуватия на 15-20% у порівнянні з відомими методами термообробки. Методи лазерної обробки залежать від густини випромінювання лазера і часу його впливу. Нагрівання лазерним випромінюванням визначає такі процеси, як відпал матеріалів, а також найбільш поширений метод лазерного поверхневого зміцнення за рахунок фазових перетворень в твердому стані в поверхневих шарах металів і сплавів при швидкому нагріванні і послідуючому автогартуванні [3]. Шляхом плавлення можна також здійснювати такі методи поверхневої обробки, як легування, аморфізацію, лазерне очищення зерен металів і сплавів. Особливу зацікавленість викликає лазерне легування цирконієвих сплавів, яке на сьогоднішній день розглянуто не так добре. Завдяки лазерному нітруванню ТВЕЛи на основі цирконієвих сплавів повинні отримати високі механічні властивості.

Література

1. Неклюдов И.М. Труды XVII Международной конференции по физике радиационных явлений и радиационному материаловедению /И.М. Неклюдов, В.М. Ажажа // науч. конф., 4-9 сентября 2006 г. Алушта, Крым. XVII ICPRP. – С.61–62.
2. Солонин М.И. Новые конструкционные материалы активных зон ядерных энергетических установок / М.И. Солонин, Ф.Г. Решетников, А.Г. Иолтуховский, А.В. Никулина // Физика и химия обработки материалов. – 2001. – №4. – С. 17–27.
3. Воеводин В.Н. Эволюция структурного состояния и радиационная стойкость конструкционных материалов / В.Н. Воеводин, И.М. Неклюдов // Киев: Наукова думка. – 2006. – С. 376.

Шляховий Павло
студент 5 курсу фізичного фак-ту
Наук. кер.: д.ф-м.н., проф. Гіржон В.В.

СТРУКТУРА ПОВЕРХНЕВИХ ШАРІВ ЦИРКОНІЮ ПІСЛЯ ЛАЗЕРНОГО ЛЕГУВАННЯ ТИТАНОМ ТА НІКЕЛЕМ

Сучасний етап розвитку фізики твердого тіла пов'язаний з відкриттям нового класу матеріалів – квазікристалів (QC). З моменту відкриття квазікристалів у системі Al-Mn експериментально було досліджено QC-матеріали з осями симетрії п’ятого (ікосаедричні), восьмого (октагональні), десятого (декагональні) та дванадцятого (додекагональні) порядку [1].

За допомогою методу лазерного легування (ЛЛ) можна отримати QC-фазу в стуктурі поверхевих шарів металів і сплавів. Переваги зазначеної техніки обробки полягають у високому ступені адгезії матриці та оплавленого шару і багаторазовому підвищенні мікротвердості в зоні лазерного легування (ЗЛЛ) у порівнянні з мікротвердістю вихідного матричного сплаву [2].

Складність отримання QC-фази в системі Ti-Ni-Zr зазначеним методом полягає в значній різниці між температурами плавлення Ti, Ni, Zr та температурою утворення ікосаедричної *i*-фази. Як відомо, титан, нікель та цирконій є досить тугоплавкими елементами. При цьому, згідно з перерізами фазових рівноваг системи Ti-Ni-Zr *i*-фаза утворюється при 800-900 *K* [3]. Метою даної роботи було дослідження структури поверхневих шарів цирконію після лазерного легування сумішшю порошків титану та нікелю.

Зразки йодидного цирконію було обрано за матрицю. Порошки титану та нікелю з розміром фракції 25-50 мкм були нанесені тонким легуючим шаром (близько 50 мкм) на поверхню цирконію з використанням клею БФ-6. Зразки було леговано при густині потужності ~1 ГВт/м^2 на імпульсному YAG-лазері при різній величині розфукусування лазерної плями в атмосфері повітря. Фазовий склад ЗЛЛ контроювався за допомогою дифрактометра ДРОН-3.

Дані рентенівського фазового аналізу вказували на утворення твердого розчину титану в цирконії та оксидів на основі цирконію у структурі ЗЛЛ. Наявність оксидів ZrO та ZrO_2 у структурі можна було пояснити застосуванням повітряної атмосфери при ЛЛ. Відсутність сполук типу Zr-Ni та Ti-Ni та *i*-фази у структурі свідчила про те, що область гомогенності цих фаз не була досягнута за температурою.

Можна припустити, що зміна швидкості охолодження при ЛЛ чи відпал зразків при температурах, близьких до температур утворення *i*-фази на діаграмах стану системи Ti-Ni-Zr можуть призвести до її формування в структурі ЗЛЛ, що є метою подальших досліджень.

Література

1. Ю.Х. Векилов, *УФН*, 180, 6 (2010).
2. В.В. Гиржон, А.В. Смоляков, И.В. Танцюра, *ФММ*, 106, 4 (2008).
3. R.G. Hennig, A.E. Carlsson, K.F. Kelton, *Phys. Rev. B*, 71, (2005).

Яровий Ярослав
магістр 1 курсу фізичного фак-ту
Наук. кер.: к.ф.-м.н. Багрійчук О.С.

ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕПЛОВОГО БАЛАНСУ РОБОТИ ШАХТНИХ ПЕЧЕЙ МАГНІЙТЕРМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ГУБЧАСТОГО ТИТАНУ

Математична постановка задачі вільної теплової конвекції зводиться до системи диференціальних рівнянь Нав'є-Стокса, які в циліндричних координатах мають вигляд:

$$\frac{\partial\theta}{\partial\tau}+u\frac{\partial\theta}{\partial r}+w\frac{\partial\theta}{\partial z}=a\left(\frac{1}{r}\frac{\partial}{\partial r}\left(r\frac{\partial\theta}{\partial r}\right)+\frac{\partial^2\theta}{\partial z^2}\right), \qquad (1)$$

$$\frac{\partial u}{\partial\tau}+u\frac{\partial u}{\partial r}+w\frac{\partial u}{\partial w}=\nu\left(\frac{1}{r}\frac{\partial}{\partial r}\left(r\frac{\partial u}{\partial r}\right)+\frac{\partial^2 u}{\partial z^2}\right)-\frac{1}{\rho}\frac{\partial p}{\partial r}, \qquad (2)$$

$$\frac{\partial w}{\partial\tau}+u\frac{\partial w}{\partial r}+w\frac{\partial w}{\partial z}=\nu\left(\frac{1}{r}\frac{\partial}{\partial r}\left(r\frac{\partial w}{\partial r}\right)+\frac{\partial^2 w}{\partial z^2}\right)-\frac{1}{\rho}\frac{\partial p}{\partial z}+g\beta\theta, \qquad (3)$$

$$\frac{\partial u}{\partial r}+\frac{\partial w}{\partial z}=0, \qquad \frac{\partial\theta}{\partial\mathbf{n}}=-\frac{\alpha}{\lambda}\theta. \qquad (4)$$

де a – коефіцієнт температуропровідності, м^2/с, u, w компоненти вектора швидкості в проекції на осі r та z.

В результаті вирішення системи рівнянь (1)-(4) було отримано розподіл температурного поля в зоні екзотермічної реакції відновлення тетрахлориду титану магнієм в залежності від різних початкових швидкостей подачі охолоджуючого повітря.

Розрахунки показують, що при збільшенні початкової швидкості охолоджуючого повітря характер його руху змінюється від ламінарного до турбулентного. При швидкостях подачі більших 10 м/с турбулентність потоків спостерігається не тільки біля вхідного та вихідного отворів, а ще і в зоні охолодження реакційної маси.

Швидкість охолодження стінки реторти визначалася за умови сталого теплового потоку із зони реакції. Апроксимуючи лінійні інтервали цих залежностей, та знаходячи тангенс нахилу цієї прямої, отримаємо швидкість охолодження стінки реторти W. Для оптимізації теплового балансу роботи шахтної печі отримано залежність, що характеризує ефективне співвідношення між швидкостями подачі тетрахлориду титану і витратою охолоджуючого повітря (див. рис. 1). Відповідно до отриманих результатів, при подачі тетрахло рівному M_{min}=209 кг/год, охолодження стінки реторти не потребується (G=0).

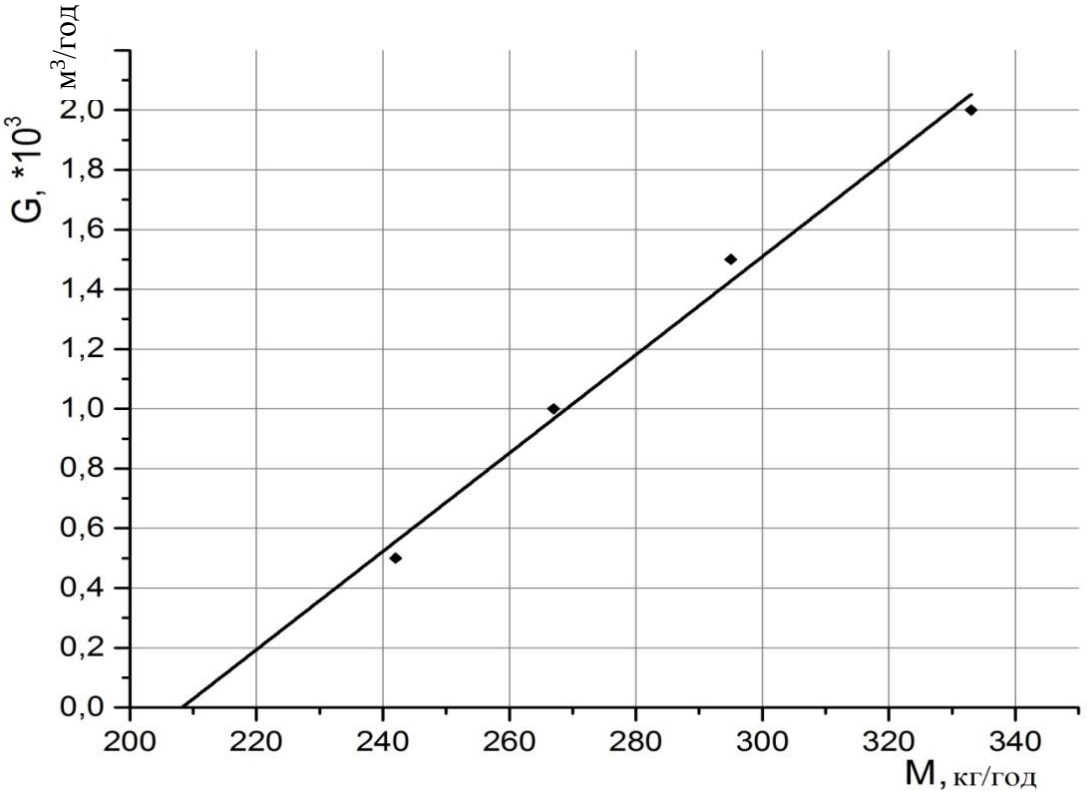

Рис. 1 – Крива ефективних співвідношень швидкостей подачі тетрахлориду титану M та витрат охолоджуючого повітря G.

При величині менше, за 209 кг/год витрата повітря приймає від'ємні значення, тобто є необхідним підігрів реторти в зоні теплообміну. У випадках, коли подача тетрахлориду більше за M_{min}, найбільш ефективним охолодженням стінки реторти будуть ті значення G, які укладаються на цю пряму.

Таким чином, використовуваний у виробничих умовах режим охолодження реторти при точно встановленій продуктивності вентилятора, яка рівна 2500 м^3/год, не є ефективним. Запропоновано перейти до безперервної роботи вентилятора, при якій регулювання його продуктивності залежить від швидкості подачі тетрахлориду титану.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «ІСТОРИЧНІ НАУКИ»

Абуладзе Інгрід
ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ОЛЕНИ ТЕЛІГИ В ЕМІГРАНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ 3

Алексєєнко Катерина
ПРОЯВИ СЕПАРАТИЗМУ У ШОТЛАНДІЇ ТА КАТАЛОНІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ 4

Андрієвська Валерія
ЛИСТІВКИ-ПЛАКАТИ ЯК ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ ОУН-УПА 6

Бараннік Анатолій
ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ НА ЗЕМЛЮ У ВНУТРІШНІХ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ НОВОЇ СІЧІ (1734-1775 рр.) 8

Боцвін Сергій
РОЛЬ АВІАЦІЇ НА ЗАХІДНОМУ ФРОНТІ У 1939–1940 рр.: ІСТОРІОГРАФІЧНІ ВЕКТОРИ ДОСЛІДЖЕННЯ 10

Бугаєнко Юлія
ДЖЕРЕЛА З ВИВЧЕННЯ ГОЛОДОМОРУ 1932–1933 рр. НА ТЕРИТОРІЇ ВІЛЬНЯНСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ 11

Грузова Тетяна
ЦЕРКВА І ВІЙНА НА ДОНБАСІ: СЛОВА ТА ДІЇ (2014–2016 рр.) 13

Данилюк Людмила
РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ НІМЕЦЬКИХ ТА МЕНОНІТСЬКИХ КОЛОНІЙ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ. НА ТЕРИТОРІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО КРАЮ 15

Дерев'янко Віктор
ЕМІГРАНТСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА ІСТОРІОГРАФІЯ БІЛОГО РУХУ 16

Ємельянова Катерина
У БОРОТЬБІ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ: ПОЛІТИЧНИЙ «ЦУГЦВАНГ» УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ І «ШАХ» ІРЛАНДІЇ ВЛАСНІЙ МЕТРОПОЛІЇ: 1917–1921 рр. 18

Жманкова Яна
ФОРМИ АТЕЇСТИЧНОЇ ПРОПАГАНДИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ 1920–30-і рр. XX ст. 20

Звягіна Олександра
МІСЦЕ ПОЛЬЩІ В ЄВРОПІ (ПЕРША ПОЛОВИНА XVI СТ.) 22

Зеленяк Олена
ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ ПІД ПРОВОДОМ НЕСТОРА МАХНА В ЗАРУБІЖНІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ 50–80-х років XX ст. 23

Ігнатуша Григорій
ПРАЦЯ ОЛЕКСАНДРА ВОРОНИНА У МИТРОПОЛІЇ УПЦ США: 80-ті рр. XX – початок XXI ст. 24

Кирик Уляна
СТРАТЕГІЯ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ КОНСЕРВАТИВНОЇ ПАРТІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ 26
Кімстач Дар'я
СТАНОВИЩЕ УГОРСЬКОЇ НАЦМЕНШИНИ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1918–1938 рр.) 28
Кірпічева Ольга
ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО РУХУ ПЕГІДА 29
Ковальчук Наталя
ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЛГАРІЇ ТА ПРОГРАМА СПІВПРАЦІ «ПІВДЕННИЙ ПОТІК» *31*
Козакова Олена
ПОСТРАДЯНСЬКЕ ЦИГАНОЗНАВСТВО: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ *33*
Кочетов Олександр
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ 34
Міхотін Олександр
РОЛЬ АНГЕЛИ МЕРКЕЛЬ У ПОДОЛАННІ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ *36*
Назаренко Володимир
СТАНОВЛЕННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ 38
Ндуму Єва
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН КИТАЮ З КРАЇНАМИ АФРИКИ В КІНЦІ ХХ - НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ. (НА ПРИКЛАДІ ГАБОНУ) 39
Нелепа Лілія
МУЛЬТИЛІНГВІСТИЧНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА В КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ШВЕЙЦАРІЇ 41
Обрезан Олена
ЗМІНА ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЖІНОК В КНР сер. ХХ ст. – поч. ХХІ ст. 43
Пенькова Світлана
УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ВИБОРАХ ДО МІСЬКОЇ ДУМИ КАТЕРИНОСЛАВА У СЕРПНІ 1917 р. 45
Першаков Антон
ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ЖИТЕЛІВ МІСТ ПЕРІОДУ ПІЗНЬОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД 46
Політова Ірина
ЗАКОНОДАВЧІ ОСНОВИ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В ГАЛУЗІ РЕЛІГІЇ В УКРАЇНІ у 1964–1991 рр. 47
Рябчевська Анастасія
ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ (1928–1939 рр.) 49

Самойленко Юлія
«ПРОБЛЕМА» СИРІЙСЬКОЇ КРИЗИ В ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АМЕРИКАНСЬКОЇ КОРПОРАЦІЇ RAND 51
Сапронов Олександр
РЕЛІГІЙНІ ПОГЛЯДИ ТЕОРЕТИКА АНАРХІЗМУ МИХАЙЛА БАКУНІНА 52
Свірідюк Аліна
КОНГРЕС США ТА ЙОГО ГОЛОВНІ ПОВНОВАЖЕННЯ 53
Сидоренко Артем
«НОВА СХІДНА ПОЛІТИКА» УРЯДУ ФРН ЯК ПРЕДТЕЧА ЗМІН У СФЕРІ БЕЗПЕКИ НА ТЕРЕНАХ ЄВРОПИ 55
Сомова Дар'я
СТАВЛЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ДО МУСУЛЬМАН 56
Стовба Дар'я
ФОРМУВАННЯ РЕЛІГІЙНОГО СВІТОГЛЯДУ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО 58
Тішин Олександр
ФОРМИ СЕЛЯНСЬКОГО СПРОТИВУ кінця 20-х – першої половини 40-х рр. XX ст. НА ТЕРИТОРІЇ ПІВДЕННО-СХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ 59
Точиліна Ірина
ДОЛЯ ЖІНКИ-ПОКРИТКИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ КІНЦЯ XVIII – ПОЧАТКУ XIX СТОЛІТТЯ 60
Третьяков Юрій
ПОЗАПОЛІТИЧНИЙ РУХ ОПОРУ В ЗАПОРІЗЬКОМУ КРАЇ (1941–1944 рр.) 62
Хмельовський Олег
ДАНИЛО РОМАНОВИЧ НА ОБОРОНІ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ РУБЕЖІВ ХРИСТИЯНСЬКОГО СВІТУ 64
Цибульська Юлія
ДУХОВНА ОСВІТА ТА АКАДЕМІЧНІ СТУДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ (1990–2014 рр.): ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ПРОБЛЕМИ 66
Ярмусь Наталія
ХАРАКТЕР ВПЛИВУ КОНСТАНТИНОПОЛЬСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ НА СТАНОВЛЕННЯ КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ 68

СЕКЦІЯ «ЮРИДИЧНІ НАУКИ»

Астрябська Тетяна
СУЧАСНІ ПИТАННЯ ЩОДО АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 70
Бандровський Владислав
ВІДМЕЖУВАННЯ «ФАЛЬШИВОМОНЕТНИЦТВА» ВІД ШАХРАЙСТВА В УКРАЇНІ 71
Барліт Антон
БУЛЛІНГ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ, ЯК ЗЛОЧИН ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ 73

Барліт Антон
ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАТЬКІВЗА НЕВИКОНАННЯ АБО НЕНАЛЕЖНЕ ВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ЛУСІ ПОВАГИ ДО КОНСТИТУЦІЇ ТА ЗАКОНІВ УКРАЇНИ 74
Бурдюг Максим
ПРИНЦИПИ ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 75
Величко Олександр
ОСОБЛИВОСТІ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА МЕЗАЛЬЯНСУ 78
Воронов Климентій
ПОВЕРНЕННЯ СУДОВОГО ЗБОРУ. «НЕДОСКОНАЛІСТЬ» ЗАКОНОДАВСТВА 79
Єфіменко Валерія
ПРИНЦИПАТ ЯК ПЕРЕХІДНА ФОРМА ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ: З ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ 81
Жуков Микита
ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ 82
Закарлюка Ніна
ДО ПИТАННЯ ПРО ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ УМИСНОГО ВБИВСТВА В СТАНІ СИЛЬНОГО ДУШЕВНОГО ХВИЛЮВАННЯ 84
Зуєв Віталій
ПРАВО НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ: КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ОСОБИ 85
Іваненко Наталя
ОБМЕЖЕНА ОСУДНІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ 87
Калниш Дмитро
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СВОГО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ВІДМОВУ ВІД ВИКОНАННЯ ЯВНО ЗЛОЧИННОГО НАКАЗУ 88
Калюкін Костянтин
ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЕКСЦЕСУ» В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗШИРЕННЯ МЕЖ ЙОГО ЗНАЧЕННЯ 90
Киян Євгеній
ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ 91
Козинець Анастасія
ПРАВО НА ЗАХИСТ ВІД КОРОЛІВСЬКОГО СВАВІЛЛЯ В ВЕЛИКІЙ ХАРТІЇ ВОЛЬНОСТЕЙ 93
Кравченко Ірина
ДО ПИТАННЯ ПРО ВВЕЗЕННЯ, ВИГОТОВЛЕННЯ АБО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТВОРІВ, ЩО ПРОПАГУЮТЬ КУЛЬТ НАСИЛЬСТВА І ЖОРСТОКОСТІ, РАСОВУ, НАЦІОНАЛЬНУ ЧИ РЕЛІГІЙНУ НЕТЕРПИМІСТЬ ТА ДИСКРИМІНАЦІЮ 94

Межевська Олена
КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ 96
Мільченко Інна
ПРОБЛЕМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ КОНСТИТУЦІЙНОГО РЕФОРМУВАННЯ 97
Михайлишина Ганна
ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ, ПРИЧИНИ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ 99
Навоян Арман
ДО ПИТАННЯ ПРО «СПАРТАНСЬКИЙ ТОТАЛІТАРИЗМ» 101
Петренко Єлизавета
ПРАВО НА ЗАХИСТ В УКРАЇНІ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ 102
Попова Ольга
ВІКТИМНІСТЬ: ЖЕРТВА ЗАВЖДИ Є ПРИЧИНОЮ ЗЛОЧИНУ 104
Рощіна Ганна
ОРГАНІЗАЦІЯ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ Й САМОВРЯДУВАННЯ ДОБИ ГЕТЬМАНАТУ (1918 Р.) 105
Сирунян Вардуі
ІНСТИТУТ ПРЕФЕКТІВ ПІСЛЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТИТУТУ 107
Скользнєва Валерія
ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ДІЙОВОГО КАЯТТЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ 108
Сокол Тетяна
ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ 110
Сокол Тетяна
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБМЕЖЕНЬ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ В УКРАЇНІ 111
Сокол Тетяна
ПРАВОВІ ОСНОВИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ 113
Федоров Олександр
БОНАПАРТИЗМ: ЗАБУТИЙ РЕЖИМ ЧИ ЗАГРОЗА МАЙБУТНЬОГО? 115
Ульяненко Станіслав
ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ КОЛА ОСІБ, ЯКІ ОБМЕЖЕНІ В ПРАВІ НА ЗАЙНЯТТЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНИ 116
Шелепа Анастасія
ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБІ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В НЕБЕЗПЕЧНОМУ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНІ ТА ЗАЛИШЕННЯ В НЕБЕЗПЕЦІ 118
Ярошевська Яна
ВІДМЕЖУВАННЯ ДЕЗЕРТИРСТВА ВІД САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ АБО МІСЦЯ СЛУЖБИ 120

СЕКЦІЯ «МЕНЕДЖМЕНТ І ЛОГІСТИКА»

Андрущак Ілля, Ніколов Микола
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ 121
Андрющенко Владислав, Колтунік Артем
НОРМУВАННЯ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СФЕРИ 122
Bazylevska Katherina
THE ROLE OF COMMUNICATION IN GLOBALIZATION 123
Баклажков Богдан
ЗНАЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВА 125
Bakuta Anastasiya
COMMUNICATION PROCESS IN THE SYSTEM OF ORGANISATION MANAGEMENT 126
Бєлікова Маргарита
АКТУАЛЬНІСТЬ ЗЕЛЕНОЇ ЛОГІСТИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ 127
Білий Владислав, Шевцова Влада
ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ 129
Білицька Анастастасія, Євстігнєєва Олена
СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ЗКФ» 130
Boyko Darya, Semenova Marharyta
COMMUNICATION TECHNIQUES FOR BRAND PROMOTION 131
Бойко Ольга
КУЛЬТУРА ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЕТИКЕТ У МІЖНАРОДНОМУ АСПЕКТІ 132
Бондаревська Олександра
ПЕРЕШКОДИ В ДІЛОВИХ КОМУНІКАЦІЯХ 133
Бондаренко Олена, Ткачова Марина
ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА 135
Браіло Юлія, Шевцова Влада
ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТА ЕЛЕМЕНТИ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА 136
Бут Олександра
СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 137
Ванярха Анатолій
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ 138
Васильєв Євгеній, Шевцова Влада
ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 140
Великодна Анастасія
ОСОБИСТІСТЬ ЯК ОБ`ЄКТ ТА СУБ`ЄКТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ 141

Вєтрова Олена
ОРГАНІЗАЦІЯ ВИСОКИХ ДОСЯГНЕНЬ ЯК ПРИКЛАД ОРГАНІЗАЦІЇ З МАКСИМАЛЬНЕ ЗАЛУЧЕННЯ СПІВРОБІТНИКІВ 142
Вініковецький Олександр
НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ 144
Волкова Ольга
ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА 145
Gavrilenko Andrij, Tkachova Marina
COMMUNICATION: MOTIVATION VS MANIPULATION 146
Головачова Юлія, Ванярха Анатолій
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ УКРАЇНИ 147
Holianchuk Anhelina
SPECIAL ASPECTS OF NEGOTIATION WITH CHINESE BUSINESS PARTNERS 149
Городова Анастасія
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ МЕНЕДЖЕРА 150
Гостева Юлія, Чкан Анна
ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АНАЛІТИКИ В УКРАЇНІ 151
Губенко Микита, Ельмурзаєва Мадіна
ТІНІЗАЦІЯ ЗАЙНЯТОСТІ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ 153
Гунчак Анна
МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР 154
Давиденко Юлія
КОМУНІКАЦІЙНІ БАР'ЄРИ І ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ З ТУРИЗМУ 155
Данилова Лариса
ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ 157
Дем'яненко Євген, Малієнко Юлія
РОЛЬ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ У РОЗВИТКУ РЕГІОНУ 158
Долинна Євгенія, Семенова Маргарита
ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО ГОСПОДАРСЬКОГО ПОРТФЕЛЮ ПІДПРИЄМСТВА 159
Дуда Олена
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ 161
Yevstihnieieva Olena, Natalya G. Naumova
X, Y THEORIES APPLICATION FOR EFFECTIVE COMMUNICATION TARGETING 162
Зайцев Кирило, Браіло Юлія
ЗАСТОСУВАННЯ ПРАЦІ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ В УКРАЇНІ 163

Залеська Аліна, Дибчинська Я. С.
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ РЕПУТАЦІЄЮ 164
Zatulyviter Anna
BUSINESS COMMUNICATION IN MANAGEMENT OF PROJECTS 166
Izmaylov Yusuf
CONFERENCE GOALS ARRANGEMENT 167
Ісенко Марина, Євстігнєєва Олена
ВПЛИВ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ 168
Ізмайлова Єлизавета
ЗАЛУЧЕННЯ ПАРТНЕРІВ ЯК КЛЮЧ ДО УСПІШНОГО ПАРТНЕРСЬКОГО МАРКЕТИНГУ 169
Karnaukh Yuliia
THE ROLE OF COMMUNICATION IN THE SYSTEM OF PERSONNEL MOTIVATION 170
Касай Галина, Семенова Маргарита
ПЕРЕОЦІНКА ОСНОВНИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА: ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ 172
Касянок Майя, Криворученко Аліна
ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ 173
Кірпушко Олеся, Красницька Софія
INTERNET-МАРКЕТИНГ В УКРАЇНІ 174
Кірпічева Ольга
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ СТВОРЕННЯ ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВА 176
Коваленко Інна
СПЕЦИФІКА ТА РОЛЬ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В БІЗНЕСІ 177
KovalenkoDanil, SievidovaDaria
DESING THINKING AS NEW PROBLEM SOLVING APPROACH 178
Коваленко Данило, Ткачова Марина
АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОСНОВА ФУНКЦІЙ МЕНЕДЖМЕНТУ 179
Корольов Пилип, Ткачова Марина
ДІЛОВЕ СПІЛКУВАННЯ ПО ТЕЛЕФОНУ 180
Ковальова Аліна
ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ З ВИКОРИСТАННЯМ СВІТОВОГО ДОСВІДУ 181
Ковальчук Наталя
СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ПЕРЕГОВОРІВ 183
Козюк Ольга, Євстігнєєва Олена
РЕЛІГІЯ ТА НАУКА 184

Колодяжний Сергій, Наришкова Ірина
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ 185
Колтунік Артем, Андрющенко Владислав
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА РИНКОВЕ САМОРЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ «ЗЕЛЕНА ЛОГІСТИКА» 187
Комаринець Жанна
ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ТОВАРІВ НА УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК 188
Kompaniyets Ludmila
INTERCULTURAL BUSINESS COMMUNICATION: NEW STRATEGIES AND TRENDS 190
Корнієнко Аліна, Олійник Олександр
НАУКОВІ ПАРКИ В СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ 191
Корольов Пилип, Семенова Маргарита
ПРИНЦИП ЕЙЗЕНХАУЕРА ЯК МЕТОД ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА 192
Костина Ірина, Ткачова Марина
ПОВЕДІНКОВЕ ІНТЕРВ'Ю ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД ОЦІНКИ ПЕРСОНАЛУ 194
Котко Дар'я
КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ФАКТОР УСПІХУ ПІДПРИЄМСТВА 195
Кравченко Анастасія, Липська Наталія
CALS (ІПВ) - ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕІНЖИНІРИНГА СИСТЕМИ ЯКОСТІ 196
Krasnytska Sofiia
MANAGER'S WORK IN MARKET SEGMENTATION 197
Криворученко Аліна, Касянок Майя
НОВИЙ ШОВКОВИЙ ШЛЯХ: СПІВПРАЦЯ КИТАЮ ТА УКРАЇНИ 198
Kulik Polina
FORMS OF BUSINESS COMMUNICATION 199
Кульбашна Людмила, Помогайко Альона
СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВ 201
Липська Наталія, Кравченко Анастасія
СИСТЕМА КОНТРОЛІНГУ ЯУ СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 202
Липська Наталія, Кравченко Анастасія
МАРКЕТИНГОВА ЛОГІСТИКА У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ 203
Лобанова Юлія
КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ 205

Lubinets Karina
MINIMIZING CONFLICTS WITH EFFECTIVE BUSINESS COMMUNICATION 206
Лупинос Анастасія
ДІЛОВА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ 207
Maiboroda Vitalina
INFORMATION TECHNOLOGY IN THE ENTERPRISE COMMUNICATIONS MANAGEMENT 209
Максимович Артем, Кузьменко Марія
АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ 210
Малієнко Юлія, Маркова Світлана
НЕМАТЕРІАЛЬНЕ ЗАОХОЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА, ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВИХ УМОВ ДЛЯ ВИСОКОЕФЕКТИВНОЇ ПРАЦІ 212
Мамич Андрій
ВЕНЧУРНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ БІЗНЕС-ПІДХОДИ ДО ЗНИЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ 213
Marinova Diana, ShevtsovaVlada, Homyak Lilia
THE IMPORTANCE OF COMMUNICATION FOR MANAGERS 214
Маценко Анастасія, Фенюшина Софія
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ 216
Машин Владислав, Шавкун І.Г.
ЕТИЧНИЙ БІЗНЕС: СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ РОЗБУДОВИ 217
Мельник Іван, Шевцова Влада, Сучков Артем
СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ 219
Мороховець Олена, Євстігнєєва Олена
ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ 220
Motyka Angelika
THE PLACE AND ROLE OF COMUNICATION IN BUSINESS PROCESSES 221
Naumkina Olena
THE ROLE OF BUSINESS COMMUNICATIONS IN MANAGEMENT OF ORGANIZATIONS 223
Нечепуренко Дмитро
НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ 224
Ніколов Микола
РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНОГО СЕРВІСУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ 225
Новаковська Аліна
ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА 227

Novakovsjka Alina
THE SYSTEM OF COMMUNICATION MANAGEMENT AT AN ENTERPRISE ... 228
Одринська Єлизавета
SMART-КРИТЕРІЇ ТА SWOT-АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТИ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ 230
Опанасенко Олександр, Ткачова Марина
САМОМЕНЕДЖМЕНТ – ШЛЯХ ДО УСПІШНОГО КЕРІВНИЦТВА 231
Олійник Максим
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ 232
Omelchak Marharyta
CULTURE IN BUSINESS COMMUNICATION 233
Омельченко Ольга, Євстігнєєва Олена
АНАЛІЗ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ 235
Pavlenko Yaroslav
THE MAIN PRINCIPLES OF UKRAINIAN MARTIAL ART 236
Павловский Михайло, Євстігнєєва Олена
МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ... 237
Panchenko Vladislav
EFFECTIVE ONLINE PROMOTION 238
Пасічняк Сніжана
ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 239
Patlukh Anastasia
IDEAL OFFICE AS THE KEY FACTOR FOR COMMUNICATION INTERACTION 240
Помогайко Альона
ВАЖЛИВІСТЬ МОТИВУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ... 241
Потоцька Валенсія, Малієнко Юлія
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 243
Рибіна Вероніка, Швець Валерія
HR-БРЕНДІНГ ЯК СПОСІБ ЗАЛУЧЕННЯ І УТРИМАННЯ ПЕРСОНАЛУ 244
Россинська Ліка
ПЕРЕВАГИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ 246
Самко Яна, Красницька Софія
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СТРАХУВАННЯ ВАНТАЖІВ 247
Сверзоленко Ганна
ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ 248
Sviridiuk Alina
NEW COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN DIPLOMACY 250

Семенова Маргарита
КОМПЛЕКС HR-ЗАХОДІВ ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ ПЛИННОСТІ ПЕРСОНАЛУ СУЧАСНОЇ КОМПАНІЇ..... 251
Serbolova Zoya
BUSINESS COMMUNICATION IN MANAGEMENT..... 253
Сердюков Владислав, Браіло Юлія
СУТНІСТЬ І ФУНКЦІЇ ПРОКСЕМІКИ ЯК НЕВЕРБАЛЬНОГО ЗАСОБУ КОМУНІКАЦІЇ..... 254
Сєвідова Дар'я
РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМСТВА 255
Сіденко Валерія
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ..... 257
Сухарева Катерина
СВІТОВА ЕКОНОМІКА: РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ..... 258
Тирса Антон, Шевцова Влада
РОЛЬ КОНФЛІКТУ В МЕНЕДЖМЕНТІ 259
Ткачова Марина
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІОЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ..... 261
Tretyakova Kateryna
BUSINESS COMMUNICATIONS IN AUSTRIA 263
Троїцька Ганна, Семенова Маргарита
ОСОБЛИВОСТІ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ КОМПАНІЇ GOOGLE..... 264
Троян Олександр, Сєвідова Дар'я
НЕМАТЕРІАЛЬНІ МЕТОДИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ..... 265
Tiuriukanova Sofia
COMMUNICATION OF THE VISEGRAD GROUP AND THE EUROPEAN UNION IN THE FIELD OF ENERGETIC COOPERATION 266
Usatyuk Alyona
EFFECTIVE CONFERENCE ARRANGEMENT..... 268
Федорова Ірина, Ткачова Марина
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕГОВОРІВ З ПРЕДСТАВНИКАМИ АЗІАТСЬКИХ КРАЇН..... 268
Федяніна Анастасія, Браіло Юлія
ДІЛОВА КОМУНІКАЦІЯ ТА ЇЇ ОСНОВНА РОЛЬ В МЕНЕДЖМЕНТІ..... 269
Kharyakova Iryna
VIRAL MARKETING CAMPAIGN 270
Хохліна Тетяна, Євстігнєєва Олена
ПРОБЛЕМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ «ПОКОЛІННЯ Y» 271
Черненко Ольга, Баклажков Богдан
ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ ПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮПРОДУКЦІЇ 273
Чернишук Наталья, Борсук Ольга
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ 274

Чупілка Дар'я
МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗУМІННЯ МЕНТАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РІЗНИХ КУЛЬТУР 276
Шамрай Владислав, Малієнко Юлія
РОЛЬ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ 277
Швець Валерія, Ельмурзаєва Мадіна
САМОМОТИВАЦІЯ-КЛЮЧ ДО УСПІХУ 278
Шевцова Влада, Браіло Юлія
ДІЛОВА КОМУНІКАЦІЯ ТА ЇЇ ОСНОВНА РОЛЬ В МЕНЕДЖМЕНТІ 280
Шевцова Влада
ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ 281
Шевченко Олена, Олійник Олександр
МЕНЕДЖМЕНТ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ 282
Shelamkova Ann, Izmaylova Y.
USING AFFILIATE MARKETING TO GROW YOUR BUSINESS 283
Shelenina Alina
THE STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM IN UKRAINE 285
Шимкевич Ірина
ІНТЕГРАЦІЙНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 286
Shmatko Alla
INTERCULTURAL BUSINESS COMMUNICATION: GOALS AND TASKS 287
Шпак Інна
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ 288
Яремович Аліна
РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ 290

СЕКЦІЯ «СОЦІОЛОГІЯ, ПОЛІТОЛОГІЯ, СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»

Аскерова Діана
ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ІНФАНТИЛЬНОСТІ В МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ УКРАЇНИ 291
Баранова Наталія
СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД В ПРОЦЕСІ ВСТАНОВЛЕННЯ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ НАД ДІТЬМИ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ 293
Бірюкова Ксенія
СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ПОДОЛАННІ ВІДЧУЖЕННЯ ДІТЕЙ ВІД БАТЬКІВ 294

Демидова Анжела
ПАТРОНАТНА СІМ'Я ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА ФОРМА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ АБО ДІТЕЙ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ 296
Деряга Юлія
РЕГІОНАЛЬНИЙ СЕПАРАТИЗМ ЯК ПРОЯВ ДИСБЛАНСУ ПОЛІТИКО-ВЛАДНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ 297
Діхтяренко Руслана
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДОРОСЛИМИ ЛЮДЬМИ, ЩО СТАЛИ ЖЕРТВАМИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЛЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ 299
Канакі Анастасія
СПЕЦИФІКА ЗАСТОСУВАННЯ СТАТИСТИЧНИХ І ДЕМОГРАФІЧНИХ МЕТОДІВ В ДОСЛІДЖЕННІ ПРОЦЕСІВ УРБАНІЗАЦІЇ 300
Кроль Олександр
ТАНГЕНСІЙНИЙ ВІЗУАЛІЗАЦІЙНИЙ МЕТОД ПРЕДСЕК'ЮРИТИЗАЦІЇ В ТЕОРІЇ СЕК'ЮРИТИЗАЦІЇ 301
Кузьменко Олеся
ПРОБЛЕМА РЕКЛАМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЕКТІВ ТА ПРОГРАМ В УКРАЇНІ 303
Марченко Ірина
СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ФАКТОР ПОДОЛАННЯ СТАНУ ВІДЧУЖЕННЯ ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ 304
Надтока Владислав
РОЛЬ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ У ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВ ЗАХІДНОГО СВІТУ 306
Проценко Лілія
ВИКОРИСТАННЯ АНІМАЛОТЕРАПІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ-АУТИСТАМИ 307
Юргіна Юлія
ВПЛИВ КОЛЬОРОВИХ РЕВОЛЮЦІЙ НА ПОЛІТИЧНІ СИСТЕМИ 309
Яцина Юлія
ГРУППЫ ИНТЕРЕСОВ: ПРИЗНАКИ, ВИДЫ 310

СЕКЦІЯ «ФІЛОСОФІЯ ТА РЕЛІГІЯ»

Зубов Вадим
КРИЗА ЯК ПІДГРУНТЯ ПЕРЕФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО СВІТУ 312
Кривега Людмила
ПРАЦЯ ЯК ЧИННИК ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ 313
Таран Володимир
ДЕОЛІГАРХІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА ІДЕОЛОГІЇ РЕФОРМУВАННЯ 315
Гребінь Світлана
ПРИМУСОВА ДИТЯЧА ПРАЦЯ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ 316
Ель Гуессаб Карім
АРАБСЬКИЙ СВІТ В АСПЕКТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІХ ПРАКТИК 317

Білокопитова Ніна
ЕТНОСОЦІАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ І ТУРЕЧЧИНИ 318
Бланк Марина
ІДЕАЛИ ГУМАНІЗМУ ТА СЬОГОДЕННЯ 320
Браіло Юлія
РЕЛІГІЙНА ВІРА ЯК ІДЕНТИФІКАТОР СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕЛІГІЙНОСТІ 321
Гайдай Аліна, Євстігнєєва Олена
РАЦІОНАЛЬНЕ ТА ІРРАЦІОНАЛЬНЕ У НАУЦІ ТА РЕЛІГІЇ ЯК ГАРМОНІЙНА ЄДНІСТЬ СВІТОГЛЯДУ ОСОБИСТОСТІ 322
Горєлов Олександр
ПРОБЛЕМА МІЖЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ВІДНОСИН У РОБОТІ С. ХАНТІНГТОНА «ЗІТКНЕННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЙ» 324
Зікунова Єлізавета
ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ РЕЛІГІЇ ТА ГОЛОВНІ ІДЕЇ СВІТОВИХ РЕЛІГІЙ 325
Конєв Владислав
ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНОГО ПАДІННЯ ОСОБИСТОСТІ В ФІЛОСОФІЇ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ 326
Котіна Дар'я
СВОБОДА ЯК ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ 328
Левіт Аліна
З*МІНИ В ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ* 329
Насєдкіна Оксана
УКРАЇНСЬКИЙ КАЗКОВИЙ ДИСКУРС 330
Манжура Г.В.
ПРОБЛЕМА «ПРИРОДНОСТІ» ПРИРОДНОГО ПРАВА 331
Пачинок Анатолій
ЦІННОСТІ СУСПІЛЬСТВА СПОЖИВАННЯ 332
Савіна Марина
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІЛОСОФІЇ ТА МІФОЛОГІЇ 334
Сало Юрій
М. БЕРДЯЄВ ПРО ДУХОВНІ ВИТОКИ «РУСЬКОГО МИРУ» 335
Синяк Марина
РЕЛІГІЯ ТА НАУКА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ 337
Стасів Олег, Ізмайлова Єлизавета
РОЛЬ РЕЛІГІЇ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ 338
Сторожук Віктор
АРІЙСЬКИЙ ЕЛЕМЕНТ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ (ЗА РОБОТОЮ Ю.КАНИГІНА «ШЛЯХ АРІЇВ») 339
Ткаченко Марія
НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ І СВІТОГЛЯД 341
Фокіна Людмила
ОСНОВНІ РИСИ КОНЦЕПЦІЇ «РУСЬКОГО МИРУ» У РОБОТІ О. ДУГІНА «ОСНОВИ ГЕОПОЛІТИКИ. ГЕОПОЛІТИКА МАЙБУТНЬОЇ РОСІЇ» 342

Халіман Марина
СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ РЕЛІГІЙНИХ КОНФЛІКТІВ..... 343
Хлистун Олена
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВІВ АРІЇЗМУ У СВІТОГЛЯДІ КОЗАЦТВА 345
Шевцова Влада
ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО УНОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ 346

СЕКЦІЯ «ФІЗИЧНІ НАУКИ»

Бондаренко Наталя
ENERGY OF THE CUBIC Fe-Ni-C NANOCLUSTER: THE MOLECULAR MECHANIC SIMULATION..... 348
Брага Олександр
ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ЛИТИХ ТА СПЕЧЕНИХ ТИТАНОВИХ СПЛАВІВ 349
Булах Олександр, Турейський Андрій
ПОВЕРХНЕВЕ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМЛЕГОВАНОЇ СТАЛІ 06Х18Ч У ПРОЦЕСІ ВИСОКОТЕМПЕРАТУРНОЇ ЦЕМЕНТАЦІЇ 351
Вологін Богдан
ЛАЗЕРНА ОБРОБКА ТИТАНОВОГО СПЛАВУ ПТ5-1 ПІД ПРОШАРКОМ ВОДИ 352
Карпенко Дмитро
МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУР КВАЗІКРИСТАЛІВ ІЗ СИМЕТРІЄЮ КОСАЕДРА..... 354
Коханевич Інна
ЗАЛЕЖНІСТЬ КОРОЗІЙНОЇ ТРИВКОСТІ ВІД МАГНІТНОГО СТАНУ АУСТЕНІТУ СТАЛІ 08Х18Н10Т 355
Мартиненко Віктор
ВИПРОБОВУВАННЯ КОНТАКТНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ ЦЕМЕНТОВАНИХ СТАЛЕЙ ДЛЯ ЗУБЧАСТИХ КОЛІС І ШАРИКОПІДШИПНИКІВ..... 356
Назаренко Олександр
ВПЛИВ КІНЕТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ КВАЗІКРИСТАЛІЧНОЇ ФАЗИ ПРИ ЛАЗЕРНОМУ ЛЕГУВАННІ СИЛУМІНІВ ПОРОШКАМИ МІДІ ТА КОБАЛЬТУ..... 358
Радєв Юрій
POTENTIAL OF UKRAINIAN AEROSPACE INDUSTRY ON THE EXAMPLE OF SEA LAUNCH PROGRAM AND ZENIT-3SL ROCKET..... 360
Тупіло Владлена
ЛАЗЕРНЕ НІТРУВАННЯ ЦИРКОНІЄВИХ СПЛАВІВ 362
Шляховий Павло
СТРУКТУРА ПОВЕРХНЕВИХ ШАРІВ ЦИРКОНІЮ ПІСЛЯ ЛАЗЕРНОГО ЛЕГУВАННЯ ТИТАНОМ ТА НІКЕЛЕМ..... 362
Яровий Ярослав
ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕПЛОВОГО БАЛАНСУ РОБОТИ ШАХТНИХ ПЕЧЕЙ МАГНІЙТЕРМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ГУБЧАСТОГО ТИТАНУ..... 363

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

Збірник наукових праць
студентів, аспірантів і молодих вчених
«Молода наука-2016»

Відповідальна за випуск:
провідний фахівець
відділу науково-технічної інформації
науково-дослідної частини
Борисенко О.В.

Адреса редакційної колегії:
Запорізький національний університет
69600, м. Запоріжжя, вул. Леппіка, 33, каб. 327
тел. (061) 228-75-40
E-mail: studnauka.znu@gmail.com

Підп. до друку 27.04.16 Формат 60×90/16. Папір офсетний.
Друк цифровий Умовн. друк. арк. 24
Замовлення № 161 Наклад 12 прим.

Запорізький національний університет
69600, м. Запоріжжя, МСП-41
вул. Жуковського, 66

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2952 від 30.08.2007